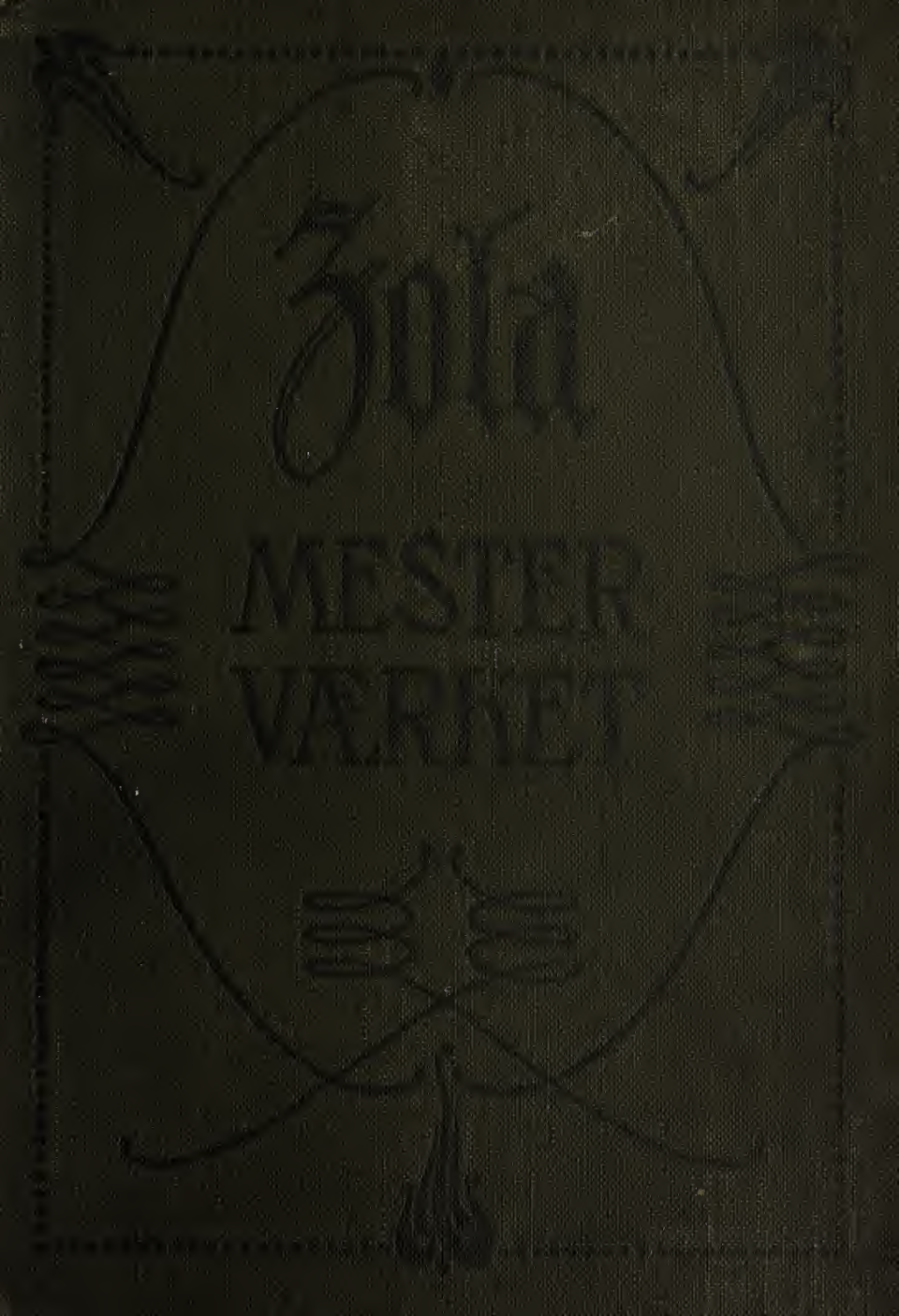
MESTER
VÆRKET

THE UNIVERSITY
OF ILLINOIS
LIBRARY
845Z74
Oo.D

EMILE ZOLA

MESTERVÆRKET

KUNSTNERROMAN

AUTORISERET OVERSÆTTELSE

JOHN MARTIN'S FORLAG
KØBENHAVN - MCMX

J. COHENS BOGTRYKKERIER
(GEORG A. BACH)

845 Z 74
Oo.D

I.

Netop som Claudius Klokken to om Morgenen gik forbi Raadhuset, brød Uvejret løs. Han havde drevet om i Hallerne den hele Julinat og havde glemt Tiden, medens han paa ægte Kunstnervis havde forelsket sig i Paris ved Nattetid.

Pludselig begyndte Draaberne at falde saa store og tunge, at han gav sig til at løbe saa rask, han kunde, tumlende ør af Sted langs Kajen. Paa Ludvig-Filips-Broen standsede han, forbitret over at have løbet sig saa forpustet. Han fandt sin Forskrækkelse for Regnen idiotisk, og medens Regnen i det tykke Mørke piskede ned, saa man næppe kunde se Gaslygterne, gik han svingende med Armene langsomt over Broen.

Han havde nu kun et Par Skridt tilbage. Da han drejede om ad Bourbon-Kajen, oplyste et voldsomt Lynglimt de gamle Huse, som laa ud imod Seinen langs den smalle Kaj; det kastede et klart Genskin paa Ruderne og de høje Vinduer uden Gardiner; man saa de gamle, bedrøvelige Facader med alle deres Enkeltheder ganske tydeligt, med Stenbalkoner og Rækværk, med udhugne Blomsterguirlander og Sirater. Der var det, Maleren havde sit Atelier øverst oppe i Familien Martoys tidligere Gaard. Kajen, som man havde set i Lynglimtet, laa straks efter igen hen i Mørke, og et voldsomt Tordenbrag rystede alle Ruder i det slumrende Kvarter.

Da Claudius var kommen hen til Døren, en gammel rund og lav Dør med Jernbeslag, maatte han føle sig for efter Klokkestrengen, fordi Regnen blændede ham; men hvor stor var ikke hans Forbavselse, da han i Krogen, tæt op ad Muren, følte noget levende. Han fo'r sammen. Det lynede igen, og ved det stærke Skin saa han en høj, ung Pige, klædt i sort, gennemblødt og skælvende af Angst. Tordenskraldet rystede dem begge, og han udbrød:

„Naa, naa, det var et uventet Møde! . . . Hvem er De? Hvad vil De?"

883583

Han kunde ikke mere se hende, men han hørte hende græde og stamme:

„Aa, jeg beder om Forladelse, gør mig ikke noget ondt. . . . Det er Kusken, som jeg tog paa Jernbanestationen, der har Skylden: han skældte mig ud og satte mig af her ved Døren. . . . Toget gik ud af Skinnerne ved Nevers; vi blev tre Timer forsinkede; den, som skulde hente mig, har ikke ventet paa mig. . . . Aa Gud, aa Gud, det er første Gang, jeg er i Paris, og jeg kan aldeles ikke finde Vej . . .“

Et voldsomt Lyn afbrød hende, og hendes opspilede Øjne overskuede forvirret denne Del af den ukendte By, som i det blaaagtige Lys saa ud som en Eventyrby.

Regnen var standset. Paa den anden Side af Seinen strakte Kajen sig med sine smaa, hvide og gule Huse, som nederst viste de brogede Butikkers Paneler og rakte deres ulige høje Tage op mod Himlen, medens Horisonten oplystes til venstre lige til det blaa Skifertag paa Raadhuset og til højre til St. Pouls-Kirkens Blykuppel. Men det, som mest tog Vejret fra hende, var Flodens Pælebygning, den dybe Grøft, hvor Seinen her løb sort fra den ene Bros tunge Piller og til den anden Bros lette Buer. Floden var bedækket af forunderlige Skikkelser, en hel lille Flaade af Baade og Joller, en stor Vaskeribaad, en Mudderpram ved Bredden; og længere nede ved den anden Side laa Kulprammene og Møllebaadene med de vældige Arme af en Kran, saa forsvandt alt igen.

„Den Taske!“ tænkte Claudius, „det er naturligvis en eller anden Eventyrerske, som er bleven smidt paa Døren og nu fisker efter et Mandfolk.“

Han havde Mistro til Fruentimmer. Denne Historie om Uheldet, om Jernbanetoget, som var bleven forsinket, og om den uforskammede Droskekusk, syntes han, var en latterlig Opdigtelse. Ved Tordenbraget havde den unge Pige igen rædselslagen gemt sig i Krogen.

„De kan da ikke blive her hele Natten,“ sagde han højt.

Hun græd endnu højere og stammede:

„Aa, jeg beder Dem saa bønlig, følg mig til Passy. . . . Jeg skal jo til Passy.

Han trak paa Skuldrene; mon hun da tog ham for en ren Tosse? Han vendte sig mekanisk mod Celestiner-Kajen, hvor der var en Droskeholdeplads, men der var ikke en Lygte at se.

„Til Passy, min Engel, hvorfor ikke til Versailles? . . . Hvor Pokker tror De, jeg kan skaffe Dem en Vogn paa denne Tid af Natten og i saadant Vejr.“

Hun udstødte et Skrig. Et nyt Lyn blændede hende; denne Gang saa hun den triste By ligesom dyppet i Blod. Den lignede et uhyre Hul, hvor Floden, saa langt man kunde se, rullede af Sted mellem en Ildebrands røde Flammer. De mindste Smaating saas tydeligt; man saa paa den ene Kaj Husene med de smaa, stængede Skodder, ved Broen kunde man have talt Bladene paa de store Plataner, der staar som en pragtfuld, grøn Buket, medens paa den anden Side, under Ludvig-Filips-Bro, ved Hammeren, de store Trækbaade, som laa i fire Rækker, pludselig oplystes med deres Bunker af gule Æbler. Igen saa man Hvirvlerne i Vandet, Vaskeriprammens ubevægelige Lænke, Sandbunkerne paa Broen og en forunderlig Samling af Sager, en Uendelighed, som opfyldte denne flydende Verden, denne Grøft, gravet fra Horisont til Horisont.

Himlen slukkedes, og paa Floden rugede Mørket igen efter Lynets Knitren.

„Aa Gud, aa Gud, det er forfærdeligt! . . . Aa, hvad skal jeg dog gøre?"

Regnen begyndte nu igen saa voldsomt og med en saadan Brusen, at den fejede hen ad Kajerne som en aabnet Sluse.

„Saa, lad mig nu komme ind," sagde Claudius, „der er jo ingen Mening i dette!"

De dryppede begge af Vand. Ved det svage Lys fra Gaslygten paa Hjørnet af Gaden saa han, hvor vaad hun var, hvor Klæderne klistrede sig ind til Kroppen af hende i den Syndflod, der piskede mod Døren. Han fik ondt af hende. En Uvejrsaften havde han samlet en Hund op paa Gaden! Men han ærgrede sig straks igen over sin Svaghed; han plejede aldrig at tage Fruentimmer med sig hjem. Han behandlede dem med Overlegenhed og skjulte en Undseelse, der alligevel pinte ham, under en lidt støjende Brutalitet overfor dem. Men hun her tog ham virkelig for dummere end han var, naar hun troede, hun skulde faa ham pudset saa nemt med sit Komedieeventyr.

Til sidst sagde han dog:

„Lad det nu være nok, kom saa med. . . . De kan overnatte hos mig."

Hun blev endnu mere forvirret og gjorde Indvendinger.

„Hos Dem! Aa nej, aa Gud, nej, det gaar ikke an. Jeg beder Dem saa bønligt: følg mig til Passy! Aa, gør det dog!"

Nu blev han rasende. Hvad Pokker skulde alle de Kunster til, han vilde jo give hende Husly. Han havde allerede to Gange ringet paa Klokken; nu aabnedes endelig Døren, og han puffede den ubekendte ind.

„Aa nej, nej, lad mig blive ude, jeg vil ikke . . ."

Uvejret brød atter løs, og da et Tordenbrag i det samme skraldede, sprang hun forvirret ind. Den tunge Dør smældede i, og hun stod i en stor Port i fuldstændigt Mørke.

„Det er mig, Madam Josef!“ raabte Claudius til Portnerkonen. Og hviskende tilføjede han:

„Tag mig i Haanden! Vi skal over Gaarden.“

Hun gav ham Haanden uden at gøre mere Modstand, saa forvirret og angst var hun. De kom igen ud i Syndfloden og løb ved Siden af hinanden over Gaarden, saa rask de kunde. Det var en gammel Bygning, der tidligere havde været i en adelig Families Eje, i Halvmørket skimtedes dens Buegange. Saa kom de til en Vestibule uden Dør; han slap hendes Haand, og hun hørte ham bande, idet han forsøgte at stryge Tændstikker af, men de var vaade alle sammen; de maatte derfor føle sig frem op ad Trappen.

„Hold Dem ved Rækværket og tag Dem i Vare, Trinene er høje.“

Trappen var smal, en gammel Køkkentrappe, og de tre høje Afsatser, som hun snublende naaede op ad, gjorde hende dødtræt og usikker. Saa sagde han, at de skulde gennem en lang Korridor; og hun fulgte efter ham, med Hænderne famlende langs Muren, hen ad den lange Gang, der gik lige til Forhuset ud imod Kajen. Saa var der en Trappe til, øverst oppe, med mange Trin af knagende Træ, uden Rækværk, rystende og stejl som en Mølle-stige. Øverst oppe var Afsatsen saa lille, at hun stødte mod den unge Mand, da han ledte efter sin Nøgle.

Endelig fik han Døren lukket op.

„Bi lidt med at gaa ind, ellers støder De igen paa.“

Hun rørte sig ikke, hun aandede tungt, hendes Hjerte bankede, og det summede for hendes Øren, denne Kravlen i Mørket havde rent taget Vejret fra hende. Hun syntes, at hun timevis havde gaaet opad i en Labyrint med en saadan Uendelighed af Stokværk og Drejninger, at hun aldrig vilde kunne finde ned igen.

I Atelieret lød der tunge Skridt og famlende Hænder, saa ramlede forskellige Ting ned, og hun hørte et kvalt Udraab. Saa blev der lyst.

„Se saa, kom kun ind!“

Hun gik ind og saa sig om uden at se noget. Det enlige Lys blegnede i dette uhyre Loftskammer, der var fem Meter højt og fyldt med en forvirret Masse Sager, der kastede store, forunderlige Skygger paa de graa Vægge. Hun kunde til en Begyndelse ingenting se. Hun løftede Øjnene mod Loftet, som bestod af Vinduer, paa hvilke Regnen piskede som en bedøvende Trommehvirvel. Men netop i dette Øjeblik kom der et Lyn, og Tordenskraldet

fulgte saa hurtigt efter, at det var, som Taget blev sprængt. Hun sank stum og ligbleg ned paa en Stol.

„Guds Død!“ mumlede Claudius, som ogsaa var bleven lidt bleg, „det var min Sandten ikke langt borte. . . . Det var nok paa høje Tid, vi kom ind, her er dog bedre end paa Gaden, ikke sandt?“

Han gik hen til Døren, som han lukkede i Laas med megen Støj, medens hun med sin forskrækkede Mine saa til.

„Se saa, nu kom vi saa langt!“

Uvejret tog nu af, Lynene blev færre, Tordenen rullede fjernere og Regnen sagtnede.

Han begyndte at føle sig forlegen og saa paa hende med et stjaalent Blik. Hun saa vist ikke saa gal ud, ung var hun ganske sikkert, knap tyve Aar. Han blev igen mistænksom, skønt han havde en svag Anelse om, at det dog var muligt, hun ikke løj. Naa, hun kunde nu være saa fiffig, hun være vilde, hun tog fejl, hvis hun mente at narre ham. Han gjorde sit Væsen saa frastødende som muligt og sagde med raa Stemme:

„Naa, skal vi saa lægge os, saa bliver vi vel tørre engang?“

Hun fo'r forskrækket op. Hun havde ogsaa skottet til ham uden rigtig at vove sig til at se ham i Ansigtet, og han indgød hende Angst, den unge, magre Fyr med de svære Knogler og det store, skæggede Ansigt; han saa ud som en Røver, lige sprunget ud af Eventyrene, med sin bløde, sorte Hat og sin gamle, brune Frakke, som faldt i det grønne, nu den var vaad. Hun mumlede:

„Mange Tak, jeg kan godt sove med Klæderne paa.“

„Hvad skal det sige? Med Klæderne paa! Med de Klæder paa, som Vandet render af. . . . Lad os være Mennesker! Klæd Dem af, og det straks!“

Han sparkede til et Par Stole og trak et Skærmbræt frem, som næsten ikke kunde hænge sammen. Bag ved det opdagede hun et Vaskerbord og en ganske lille Jernseng, som han gav sig til at rive Tæppet af.

„Aa nej, gør Dem ingen Ulejlighed; jeg forsikrer Dem, jeg kan godt blive her.“

Saa blev han igen rasende og slog om sig med Armene.

„Maa jeg spørge, om det nu engang kan faa Ende? Lad mig faa Fred! Naar jeg giver Dem min Seng, hvad har De saa at klage over. Skab Dem bare ikke, det gør ikke noget Indtryk paa mig; jeg lægger mig paa Sofaen.“

Han gik hen imod hende med en truende Mine, og da hun troede, han vilde slaa hende, tog hun skælvende sin Hat af. Van-

det dryppede af hendes Skørter. Han blev ved at skænde. Imidlertid lod det til, at han blev greben af Tvivl, og han sagde saa som en Slags Indrømmelse:

„Ja, ja, hvis det er det, saa skal jeg give Dem rene Lagen."

Med det samme rev han dem, der laa paa Sengen, af og smed dem hen i den anden Ende af Atelieret paa Sofaen. Saa tog han et andet Par ud af et Skab og gav sig til at rede Sengen med en Behændighed, saa man kunde se, han var vant hertil. Med omhyggelig Haand stoppede han Tæppet ned ved Væggen, puslede Hovedpuden og slog Overtæppet til Side.

„Vær saa god, Visselullen er færdig!"

Og da hun intet sagde, men stadig stod og famlede op og ned ad Kjolelivet, uden at hun kunde bestemme sig til at knappe det op, skubbede han hende rask om bag Skærmbrættet.

„Du gode Gud, der er da Maade med Anstændigheden!"

Han skyndte sig nu selv i Seng efter at have bredt Lagnerne paa Sofaen og slængt sine Klæder over en Stoleryg. Han lagde sig paa Ryggen og vilde til at puste Lyset ud, men da faldt det ham ind, at hun ikke kunde se, og han ventede. Han havde desuden aldeles ikke hørt hende røre sig; hun stod naturligvis saa stiv som en Pind ved Sengen, hvor han havde stillet hende.

Nu hørte han en sagte Støj af Klæder, af langsomme, tøvende Bevægelser, som om hun ti Gange var holdt op og urolig lyttede, da hun saa Lyset stadig brænde. Endelig efter nogle lange Minutter hørte han Madrassen knirke sagte, og der blev ganske stille.

„Naa, Frøken, hvordan ligger De?" spurgte Claudius venligt.

Hun svarede næppe hørlig og endnu skælvende af Bevægelse:

„Jo Tak, rigtig godt."

„Saa Godnat!"

„Godnat."

Han pustede Lyset ud, og der blev ganske stille. Skønt han var saa træt, blev han liggende med Øjnene vidt opspilede og stirrede paa Vinduesruderne i Loftet. Himlen var igen bleven ganske klar, og han saa Stjernerne tindre i den varme Julinat; til Trods for Uvejret var det endnu saa hedt, at han ligefrem brændte, skønt han havde de bare Arme over Lagenet. Han tænkte paa Pigebarnet derinde. En dump Kamp foregik i ham, en Kamp mellem den Foragt for Kvinden, som han var glad ved at gøre sig til af, da han frygtede for at ødelægge sin Tilværelse, hvis han gav efter, og Angsten for at blive latterlig, hvis han ikke benyttede den gunstige Lejlighed. Men Foragten vandt dog til sidst Sejr; han syntes, han var en Pokkers Fyr, han bildte sig ind,

det var en Snare, der var lagt for hans Sjælefred, og han lo haanligt over at have overvundet Fristelsen.

Han blev mere og mere hed, stak sit ene Ben ud, og medens det summede for hans Øren, havde han i Halvsøvne vilde Syner af forelskede Kvindeskikkelser, som han tilbad. Saa blev hans Tanker endnu mere forvirrede. Hvad mon hun nu bestilte? Han havde længe troet, at hun sov, thi hun pustede ikke engang, men nu hørte han hende vende sig, ligesom han selv, med den største Forsigtighed.

I sit ringe Kendskab til Fruentimmer forsøgte han at tænke over den Historie, hun havde fortalt ham, og han forbavsedes nu over mange Smaating, som han ikke begreb; men hele hans Logik forsvandt. Hvad nyttede det, at han spekulerede sig halvtosset. Enten hun havde talt Sandhed eller Løgn, saa kunde det være det samme; han vilde blæse hende et Stykke. Den næste Dag skulde hun af Sted; Goddag, Farvel, dermed var den Historie ude, og de skulde ikke mere ses. Først ved Daggry, da Stjernerne forsvandt, faldt han i Søvn.

Bag ved Skærmbrættet laa hun og kastede sig ligesom han frem og tilbage uden at kunne finde Ro til Trods for sin Træthed efter Rejsen. Hun pintes af den tunge Luft i det hede Værelse under Blytaget, paa hvilket Solen havde brændt hele Dagen, og hun ængstedes ogsaa af urolige Tanker om den unge Mand, som sov der saa nær ved hende.

Da Claudius om Morgenen vaagnede, gned han sine Øjne. Det var meget sent. En bred Solstraale faldt ned gennem Tagvinduet. Det var en af hans Teorier, at de unge Malere, som malede ude, maatte leje de Atelierer, som Akademimalerne ikke kunde bruge, dem, Solen skinnede paa.

Han blev siddende med bare Ben. Hvorfor Pokker laa han der paa Sofaen? Og han saa sig om, endnu forvirret af Søvnen, da han opdagede en Bunke Skørter, der laa paa Gulvet, halvt skjulte af Skærmbrættet. Aa ja, nu huskede han det, det var det Pigebarn. Han lyttede. Han hørte en regelmæssig, dyb Pusten, som lignede et sovende Barns sunde Aandedræt! Naa, hun sov endnu, saa rolig, at det vilde være Synd at vække hende.

Han blev siddende lidt forvirret og kradsede sig paa Benene, ærgerlig over dette Eventyr, som han nu igen var midt inde i, og som upaatvivlelig vilde ødelægge ham hele Morgenens Arbejde. Han ærgrede sig over sit ømme Hjerte, det var saamænd det allerbedste at ruske hende op, for at hun kunde komme af Sted. Han trak saa sine Benklæder paa, stak i Tøflerne og gik paa Taaspidserne.

Uret slog ni, og Claudius gjorde en ængstelig Bevægelse. Der var ingen, som rørte sig, det regelmæssige Aandedræt vedblev. Saa faldt det ham ind, at det var vist bedst, han tog fat paa sit store Billede. Han kunde senere lave sin Frokost, naar han kunde komme til at røre sig. Men han kunde ikke tage nogen Beslutning.

Skønt han selv boede i den græsseligste Uorden, følte han sig dog generet af den Bunke Skørter, der laa paa Gulvet. Vandet var løbet af dem, men de var endnu gennemblødte. Med en undertrykt Skænden gav han sig til at samle dem op, et efter et, og brede dem ud paa Stolene i Solskinnet. Var der Mening i saaledes at kaste alting hulter til bulter! Paa den Maade blev det jo aldrig tørt, og han blev hende aldrig kvit! Han vendte og drejede ubehændigt alle disse Fruentimmerklæder, han kunde ikke finde ud af det sorte, uldne Kjoleliv, krøb paa alle fire omkring efter Strømperne, der var gledne ned bag et gammelt Lærred. Det var et Par lange, graa Traadstrømper, som han betragtede, inden han hængte dem op. Kanten af Kjolen havde gjort dem vaade, og han trak dem ud og rullede dem i sine varme Hænder, bare for at han saa meget desto snarere kunde faa hende af Sted.

Lige siden han var staaet op, havde han haft Lyst til at se om bag Skærmbrættet. Denne Nysgerrighed, som han fandt saa idiotisk, gjorde ham endnu mere ærgerlig. Endelig tog han fat paa sine Pensler med sit sædvanlige Skuldertræk, da han hørte nogle Ord blive stammede frem og en Knirken af Sengklæder. Saa fortsattes det jævne Aandedræt, og denne Gang slap han sine Pensler og stak Hovedet ind. Det Syn, der mødte ham, gjorde ham forstenet, og han stod der alvorlig, begejstret, idet han mumlede:

„Aa, Død og Pine . . . Død og Pine!“

Den unge Pige havde i den Drivhushede, som faldt gennem Ruderne, kastet Tæppet til Side, og der laa hun, træt af de overstandne Anstrengelser, og sov i et Lyshav, saa ubevidst, at ikke en Skygge faldt paa hendes rene Nøgenhed. Under hendes lange Søvnløshed om Natten var Skulderstykket paa hendes Særk gaaet op, og hele det venstre Ærme var gledet ned, saa Brystet var blottet. Hendes Hud var silkeblød, gylden, foraarsfrisk. Den højre Arm havde hun stukket under Nakken, og med Hovedet bøjet tilbage og Brystet frem laa hun ganske naturlig, medens hendes sorte Haar hyllede hende ind som i en mørk Kappe.

„Aa, Død og Pine! Hun ser forbistret godt ud!“

Der havde han det, ganske nøjagtigt, det Ansigt, som han forgæves havde ledt om til sit Billede, og det var næsten ogsaa den

rigtige Stilling. Hun var lidt spinkel, lidt spæd endnu, men saa frisk og fin.

Claudius skyndte sig sagte hen efter sine Pastelfarver og et stort Stykke Papir. Han satte sig paa en lav Stol, lagde Kartonen paa sine Knæ og gav sig til at tegne med en inderlig lykkelig Mine. Al hans Uro, hans sanselige Nysgerrighed, hans undertrykte Attraa smeltede sammen i hans Kunstnerhenrykkelse, i Glæden over de smukke Toner og de skønne Former. Han havde allerede glemt den unge Pige og var betagen af Brystets Snehvidhed og Skulderens Runding. En ængstelig Beskedenhed gjorde ham ydmyg overfor Naturen, han klemte Armene sammen, han blev igen en lille Dreng, artig, opmærksom og ærbødig.

Saaledes gik et Kvarterstid; han standsede nu og da og kneb Øjnene sammen. Men han var bange for, at hun skulde røre sig, og tog igen fat paa Arbejdet, idet han holdt Vejret af Frygt for at vække hende. Men saa begyndte igen svage Tvivl at vaagne hos ham, medens han sad fordybet i sit Arbejde. Hvem kunde hun dog være? Sikkert nok ikke nogen af Gadens almindelige Piger, som han fra først af havde troet; dertil saa hun altfor frisk ud. Men hvorfor havde hun fortalt ham denne ganske urimelige Historie? Og han gav sig til selv at opspinde andre Historier: en Begynderinde i Faget, der var kommen til Paris med en Elsker, som havde forladt hende, eller en lille Borgerdatter, der var bleven forlokket af en Veninde og nu ikke vovede at komme hjem igen til sine Forældre; eller maaske var det et endnu mere urimeligt Drama med de forunderligste Opfindelser i Retning af Udsvævelser, de græsseligste Ting, som man dog aldrig vilde faa at vide. Disse Formodninger forøgede hans Uvished; han gjorde Udkast til Ansigtet og betragtede det omhyggeligt. Den øverste Del udtrykte stor Godhed, stor Blidhed, med den aabne Pande, der var saa glat som et Spejl, og den lille Næse med de nervøse Flige; man kunde føle Øjnenes Smil under Øjenlaagene, et Smil, der kunde lyse hele Ansigtet op. Men Underansigtet ødelagde denne straalende Ømhed, Underkæben stod frem, og Læberne var for tykke og røde og viste stærke og hvide Tænder. Der var som et Skær af Lidenskab, af gærende Ungdomsmod, i disse bløde, næsten barnlige Træk.

Pludselig fo'r der som en Gysen over hendes silkebløde Hud. Maaske følte hun endelig denne Mands Blik, der undersøgte hende. Hun slog Øjnene op og udstødte et Skrig:

„Aa Gud, aa Gud!"

Hun var som lamslaaet; dette fremmede Sted, og den unge Mand i Skjorteærmer, som sad foran hende og slugte hende med

Øjnene. Saa greb hun med vanvittig Iver Tæppet og trak det op, pakkede det sammen over sit Bryst med begge Hænder, og Blodet fo'r hende med en saadan Undseelsens Kraft op i Kinderne, saa Hals og Bryst ogsaa blev som overstrømmet af Blod.

„Se saa, hvad nu!" skreg Claudius ærgerlig og holdt Blyanten i Vejret. „Hvad stikker Dem nu?"

Hun sagde ikke et Ord, rørte sig ikke, men laa rullet sammen med Lagenet helt op til Hagen.

„De er maaske bange, jeg skal æde Dem, hvad? . . . Saa, vær nu fornuftig, læg Dem, som De laa!"

Hun blev igen dryppende rød; til sidst stammede hun:

„Aa nej, aa nej, jeg gør det ikke!"

Han blev mere og mere vred, fik et af sine sædvanlige Anfald af Raseri. Denne Trodsighed var virkelig naragtig.

„Naa, maa jeg spørge, hvad det kan skade Dem? Jo, det skulde vel være en stor Ulykke! Som om det ene Menneske ikke ved, hvordan det andet er skabt . . . som om jeg aldrig havde set et nøgent Fruentimmer før!"

Hun gav sig til at græde, og han blev aldeles rasende, fortvivlet over sin Tegning, rent ude af sig selv ved Tanken om, at han nu aldeles ikke vilde kunne faa den færdig, at denne Tøs' Snerperi vilde forhindre ham i at faa en god Studie til sit Billede.

„Saa De vil altsaa ikke, hvad? Gud, hvor det er idiotisk! Maa jeg spørge, hvem De antager mig for? Er jeg kommen Dem for nær? Har jeg saa meget som tænkt paa det? Som om jeg ikke i hele denne Nat har været saa skikkelig! . . . Naa! Det er mig saa rasende ligegyldigt! De skal saamænd ikke være bange for mig. . . . Men oprigtig talt, det er ikke pænt af Dem at afslaa saadan en lille Tjeneste, for jeg har dog alligevel samlet Dem op paa Gaden, og jeg har overladt Dem min Seng!"

Hun græd endnu mere, med Hovedet helt nede i Hovedpuden.

„Jeg forsikrer Dem, det er af stor Vigtighed for mig, ellers skulde jeg saamænd ikke plage Dem . . ."

De mange Taarer forbavsede ham, han begyndte at skamme sig over sin Haardhed; han tav og gav hende Tid til at komme sig.

Saa begyndte han igen med meget blød Stemme:

„Ja, ja da, siden De bliver saa fortvivlet derover, lad os saa lade være at snakke mere om det. . . . Men De skulde bare vide . . . det er den Figur i mit Billede, som jeg slet ikke kan komme ud af, og De passede nøjagtigt! Ja, naar dette forbandede Maleri kommer med i Spillet, saa glemmer jeg alt andet, jeg tror, jeg kunde myrde mine egne Forældre. Naa, ikke sandt! De er ikke mere vred! . . . Og hør nu, vær rigtig elskværdig og lad mig faa

bare et Par Minutter til. Nej, nej, vist ikke! vær bare rolig! Aldeles ikke Kroppen, jeg beder jo ikke om Kroppen; Hovedet, ikke andet end Hovedet, naar jeg bare kunde faa Hovedet gjort! . . . Aa De, vær nu sød, læg Deres Arm som den laa, jeg skal være Dem saa taknemmelig hele mit Liv!"

Han bad og tiggede og gestikulerede med sit Blyant i sin store Kunstneriver. For Resten havde han ikke rørt sig, men sad stadig sammenkrøben paa den lave Stol langt fra hende. Saa blev hun modigere og stak sit Ansigt frem igen. Hvad skulde hun gøre? Hun var i hans Magt, og han saa' saa fortvivlet ud! Men hun tøvede dog endnu og vred sig undseligt.

Saa stak hun ganske langsomt og uden at mæle et Ord sin bare Arm frem, lagde den igen ind under Hovedet, idet hun stadig passede paa med den anden Haand, som laa under Tæppet, at holde det godt pakket op om Halsen paa sig.

„Aa, hvor det var pænt af Dem! . . . Jeg skal nok skynde mig, De skal snart blive fri."

Han bøjede sig over sin Tegning, og han saa kun paa hende med hine Kunstnerblikke, for hvilke Kvinden ophører at være Kvinde, og som kun ser Modellen.

I Begyndelsen rødmede hun, undselig over sin bare Arm, over dette lille Stykke af sit Legeme, som hun uden mindste Forlegenhed vilde have blottet paa et Bal, men efterhaanden blev hun ganske rolig. Det unge Menneske var jo saa fornuftig! Og hendes Kinder fik deres naturlige Farve, medens der om hendes Læber spillede et lille tillidsfuldt Smil. Mellem sine halvlukkede Øjenlaag kiggede hun nu paa ham.

Hvor havde han dog skræmmet hende lige fra den foregaaende Aften med sit store, mørke Skæg og sit svære Hoved og sine hidsige Bevægelser. Han var for Resten slet ikke styg, hun skimtede en Masse Venlighed og Ømhed i hans smaa Øjne, men hans Næse forbavsede hende; han havde en fin Kvindenæse, der næsten forsvandt i de strittende Haar over Læberne. En ubetydelig nervøs, ængstelig Skælven rystede ham, en bestandig Lidenskab, der ligesom satte Liv i Blyanten i hans Haand, og som rørte hende meget, uden at hun vidste hvorfor. Han kunde umuligt være ond, det var vist kun den Ubehøvlethed, som man træffer hos undseelige Mennesker. Men alt dette stod ikke klart for hende, hun blot følte det, og hun var tilfreds, som om hun var hos en Ven.

Imidlertid foruroligede Atelieret hende stadig lidt. Hun saa sig om med stjaalne Blikke, forbavset over denne Uorden og det Roderi. Foran Kaminen laa Asken fra den forløbne Vinter endnu i en Bunke. Foruden Sengen, Sofaen og det lille Vaskebord var

der ikke andre Møbler end et gammelt Egetræsskab, som var ved at falde fra hinanden, og et Fyrretræsbord bepakket med Pensler, Farver, snavsede Tallerkener og en Spirituslampe, hvorover der endnu stod en Kasserolle med Nudler fra den foregaaende Dags Suppe. Stole med iturevne Sæder og halte Staffelier flød rundt omkring. Paa Gulvet, der ikke saa ud til at blive fejet mere end en Gang om Maaneden, stod i en Krog ved Siden af Sofaen Lyset fra den foregaaende Aften. Kun Vækkeuret paa Væggen, et uhyre Vækkeur bemalet med røde Blomster, saa muntert og rent ud med sit ensformige Tik-Tak. Men det, som skræmmede hende mest, var Skitserne paa Væggen, uden Rammer, en Oversvømmelse af Skitser fra Loft til Gulv, hvor de laa bunkevis. Hun havde aldrig set en saa gruelig Malemaade, knubret, med skrigende og voldsomme Farver, der virkede frastødende paa hende som en raa Værtshus-Ed. Hun slog Øjnene ned og blev tiltrukken af et Billede, som var vendt om, det store Billede, som Maleren var ved at arbejde paa, og som han hver Aften vendte om mod Væggen for bedre at kunne faa det rette Indtryk af det den næste Dag, ved det første friske Blik. Hvad mon der var bagved, som han ikke engang turde vise frem? Og ned over det store Værelse faldt Solens brændende Straaler gennem Ruderne, som ikke dækkedes af noget Gardin, og løb som flydende Guld paa alle disse itubrukne Møbler, hvis letsindige Pjaltethed den gjorde endnu mere iøjnefaldende.

Til sidst fandt Claudius Stilheden trykkende. Han vilde sige noget, ligegyldigt hvad, bare for at være høflig, og især for at hun ikke skulde blive træt af sin Stilling. Men han søgte forgæves, han fandt ikke andet end Spørgsmaalet:

„Hvad hedder De?“

Hun aabnede Øjnene igen, som hun havde lukket ligesom greben af Søvnighed:

„Christine.“

Saa blev han forbavset. Han havde jo heller ikke sagt sit Navn. Lige fra Aftenen i Forvejen havde de været sammen under samme Tag uden at kende hinandens Navne.

„Jeg hedder Claudius.“

Han saa paa hende, og hun brød ud i en munter Latter, en Latter, som om hun var en stor Pige, der endnu ikke havde rystet Barnet af Ærmet. Hun syntes, den var komisk, denne sildige Præsentation. Og saa var der ogsaa noget andet, der morede hende.

„Nej tænk! Claudius og Christine, de begynder begge med samme Bogstav.“

Der blev igen stille. Han kneb Øjnene sammen, glemte sig selv, følte sig ganske blottet for Evne til at tale videre. Men saa syntes han at se hos hende en Slags Utaalmodighed, og han begyndte paa maa og faa for at adsprede hende:

„Det er lidt varmt."

Denne Gang kvalte hun Latteren, den medfødte Lystighed, som uvilkaarlig kom og gik lige fra det Øjeblik, hun ikke mere følte Angst. Heden blev saa voldsom, saa hun laa i Sengen som i et varmt Bad, hendes Hud var bleg og fugtig og havde en Kamelias mælkeagtige Hvidhed.

„Ja, det er lidt varmt," sagde hun, medens hendes Øjne straalede.

Claudius sagde nu med sin godmodige Mine:

„Det er alt det Solskin, men bah! det skader ikke; saadan en varm Solstraale er bare sund. . . . Hør De, i Aftes dernede ved Døren maatte vi nok ønske, vi havde haft saadan en Sol."

De brast begge i Latter, og han var henrykt over endelig at have fundet et Samtaleemne, saa spurgte han hende ud om hendes Eventyr, uden Nysgerrighed, da han i Grunden ikke brød sig en Smule om at faa Sandheden at vide; han brød sig bare om at faa hende til at sidde for sig saa længe som muligt.

Christine fortalte i faa Ord det hele. Den foregaaende Dag om Morgenen var hun taget fra Clermont for at komme til Paris, hvor hun skulde være Forelæserske hos en Generals Enke, Fru Vanzade, en gammel, meget rig Dame, der boede i Passy. Toget plejede at komme Klokken ti Minutter over ni, og alt havde været ordnet, en Pige skulde hente hende paa Stationen; der var endogsaa skriftligt aftalt et Kendetegn, en graa Fjer paa hendes sorte Hat. Men saa var Toget lidt inden Nevers stødt sammen med et Godstog, hvis Vogne var gaaede af Skinnerne og havde spærret Vejen. Og saa var der bleven Forsinkelser, først en uendelig Venten i de standsede Vogne, saa var de blevne nødte til at gaa ud af Vognene, lade Bagagen blive tilbage og til Fods gaa til den nærmeste Station, hvor der saa var kommen et Reservetog i Stand. To Timer havde de spildt, og to til gik der med i den Forvirring, Uheldet forvoldte. Da de saa endelig kom til Stationen, var det fire Timer for sent og Klokken var et om Morgenen.

„Grumme uheldigt," afbrød Claudius hende; han var stadig vantro, men følte sig dog slaaet og forbavset over, hvor behændig disse forskellige Hændelser var knyttede sammen. „Og der var naturligvis ingen efter Dem paa Stationen?"

„Nej!" Christine havde ikke truffet Fru Vanzades Pige, som vel sagtens var bleven ked af at vente. Hun forklarede, hvor for-

skrækket hun havde været paa Stationen, i den store, fremmede, mørke og tomme Hal, hvor der snart ikke var et eneste Menneske i denne sene Nattetime. I Begyndelsen havde hun aldeles ikke vovet at tage en Vogn; hun gik frem og tilbage med sin lille Vadsæk og haabede paa, at der skulde komme nogen. Endelig havde hun taget Mod til sig, men det var allerede for silde, thi der var ingen uden en meget smudsig Kusk, som lugtede af Vin, og som snusede om hende, medens han tilbød sin Hjælp med en forvorpen Mine.

„Ja, ja, en Drukkenbolt!" sagde Claudius, der nu hørte opmærksom efter, som om han ventede paa at faa Opløsningen paa en Røverhistorie. „Og saa gik De ind i hans Vogn?"

Christine laa ubevægelig med Øjnene stift fæstede paa Loftet og vedblev uden at skifte Stilling:

„Ja, han tvang mig til det. Han kaldte mig „Lille Ven" og gjorde mig saa bange. . . . Da han hørte, jeg skulde til Passy, blev han vred og piskede saadan paa sin Hest, at jeg maatte holde mig fast ved Dørene inde i Vognen. Da den saa kørte roligere gennem oplyste Gader, hvor jeg saa Folk paa Fortovene, begyndte jeg at fatte Mod. Jeg forstod, det var Seinen, vi kørte langs med; jeg har jo aldrig været i Paris, men jeg har set et Kort. . . . Og saa mente jeg, at han vilde køre langs med Kajen hele Tiden, til jeg pludselig mærkede, han kørte over en Bro, saa blev jeg igen bange. Saa var det, Regnen begyndte. Vognen var drejet ind i en meget mørk Gade og standsede pludselig. Kusken steg ned fra Bukken og vilde ind i Vognen. . . . Han sagde, det regnede for galt."

Claudius brast i Latter, han tvivlede ikke mere, den Kusk var altfor naturtro. Da hun tav forlegen, sagde han:

„Ja, ja, det var en lystig Spøgefugl."

„Jeg sprang straks ud ad den anden Dør, ned paa Gaden, saa gav han sig til at bande; han sagde, at nu var vi i Passy, og han vilde rive Hatten af mig, hvis jeg ikke betalte. . . . Regnen strømmede ned, der var ikke et levende Menneske paa Kajen. Jeg vidste hverken ud eller ind; saa tog jeg et Femfranksstykke op og gav ham, og en, to, tre, piskede han paa sin Hest og fo'r af Sted med min Vadsæk, hvori der heldigvis ikke var andet end to Lommetørklæder, en halv Brioche og Nøglen til min Kuffert, som var bleven tilbage paa Vejen."

„Det er ogsaa for galt ikke at faa Kuskens Numer!" raabte Maleren oprørt.

Nu huskede han, at da han gik over Ludvig Filips-Broen, var en Droske i fuld Karriere kørt tæt forbi ham i Regnskyllet. Og

han forbavsedes over, hvor urimelig dog Sandheden ofte kunde lyde. Det, han havde tænkt sig, var aldeles idiotisk ved Siden af disse uendelige Sammentræf, som Skæbnen kunde finde paa.

„De kan nok begribe, hvordan jeg var til Mode i den Gadedør," sagde Christine. „Jeg vidste godt, at jeg ikke var i Passy, jeg var altsaa nødt til at blive om Natten der, i dette rædselsfulde Paris. Og saa Tordenskraldene og de Lyn! Aa, de blaa og røde Lyn, som viste mig de græsseligste Ting."

Hun lukkede igen Øjnene, en Skælven fo'r over hendes blege Ansigt, idet hun syntes, hun gensaa denne triste By, denne Aabning mellem Kajerne, der ligesom førte ind i en glødende Smelteovn, Flodens dybe Grav, hvor den rullede sine blytunge Bølger, overfyldt med store, sorte Kroppe, med Pramme, der lignede døde Hvalfiske, besatte med ubevægelige Kraner, der rakte deres lange Galgearme ud. Jo, det var en pæn Velkomst!

Der blev en Pavse. Claudius tegnede ivrig, men hun rørte sig lidt, hendes Arm sov.

„Aa, De, sænk Albuen lidt."

Og med en interesseret Mine, ligesom for at undskylde sig, sagde han:

„Tro mig, Deres Forældre er bange, hvis De har hørt om Togsammenstødet."

„Jeg har ingen Forældre."

„Hvad! Hverken Fader eller Moder. . . . Er De ganske alene?"

„Ja, ganske alene."

Hun var atten Aar og født i Strasborg, hvor Faderen, Kaptejn Hallegrain, midlertidig havde opholdt sig imellem to Garnisonsforandringer. Da hun var elleve Aar, var Faderen, en Gascogner fra Montaubon, død i Clermont, hvorhen han var flyttet, da en Lamhed i Benene havde nødt ham til at tage sin Afsked. I næsten fem Aar havde hendes Moder, der var en født Pariserinde, boet der i Provinsbyen, idet hun søgte at faa sin magre Pension til at række saa langt som muligt og samtidigt skaffe sig en Bifortjeneste ved at male Vifter, for at skaffe sin Datter en standsmæssig Opdragelse. Og nu for femten Maaneder siden var hun ogsaa død og havde efterladt Datteren, ene i Verden, uden en Skilling, kun med en eneste Ven, en Nonne, Priorinden i det Kloster, hvor hun havde gaaet i Skole. Hun kom nu lige fra Klosteret. Det var Priorinden, der til sidst havde skaffet hende denne Plads som Forelæserinde hos sin gamle Veninde, Fru Vanzade, der var næsten blind.

Claudius tav til disse nye Enkeltheder. Klosteret og det forældreløse Barn med den gode Opdragelse og Eventyret med det

romantiske Udfald gjorde ham igen mistænksom, forlegen i Ord og Bevægelser. Han holdt op at tegne og sad og saa paa sin Skitse.

„Er der smukt i Clermont?“ spurgte han endelig.

„Aa, ikke synderlig, en mørk By, og jeg gik sjældent ud, saa jeg kan egentlig ikke dømme om den.“

Hun støttede sig paa Albuen og vedblev ganske sagte, som om hun talte til sig selv, med en Stemme, hvori man endnu hørte en Efterklang af hendes Sorg:

„Moder var ikke stærk, og hun sled sig op. . . . Hun forkælede mig. Ingenting var for godt til mig, jeg havde Lærere i alt muligt, og saa lærte jeg alligevel saa lidt. Først var jeg nu syg, saa var jeg uopmærksom, jeg var saa lattermild og blev hed i Hovedet. . . . Musik kedede mig, og jeg fik ondt i Armene, saa snart jeg sad ved Klaveret. Det, der gik bedst, var da Malingen . . .“

Han saa op og afbrød hende med Udraabet:

„Kan De male!“

„Aa nej, jeg kan saamænd ingenting, aldeles ingenting. Moder havde meget Talent, og hun lærte mig at male lidt Akvarel; jeg hjalp hende undertiden med Undermaling paa hendes Vifter. Hun malede saa smukt!“

Uvilkaarligt kastede hun et Blik rundt i Atelieret paa de græsselige Malerier, der skinnede paa Væggen. Og i hendes klare Øjne kom der igen en Uro, en ængstelig Forbavselse over denne raa Malemaade. Paa Afstand saa hun bagvendt den Skitse, som Maleren havde tegnet af hende, og hun var saa forbavset over de voldsomme Kulører og over de store Pastelstreger, som skar igennem Skyggerne, saa hun ikke vovede at bede om at se den nær ved.

Hun befandt sig saa ilde i Sengen, hvor hun var ved at brænde op; hun laa urolig og tænkte kun paa at komme af Sted, paa at faa en Ende paa alle disse Ting, som hun syntes var som en Drøm fra den foregaaende Dag.

Claudius fik en Følelse af denne hendes Nervøsitet. Han blev pludselig greben af Skamfuldhed, slap sin ufuldendte Tegning og sagde meget hurtigt:

„Tusind Tak for Deres Velvilje, Frøken . . . undskyld, at jeg har misbrugt den! Staa nu op, skynd Dem bare, det er paa Tide, De kommer af Sted.“

Han begreb ikke, hvad der afholdt hende fra at staa op, medens han stod der og jagede paa hende, og hvorfor hun tværtimod skjulte sin Arm under Tæppet. Saa gjorde han en Bevæ-

gelse som en vanvittig, stillede Skærmbrættet op og fo'r hen i den anden Ende, hvor han i overdreven Anstændighed gav sig til at støje med sine Kopper og Skaale, for at hun kunde staa op i Fred, uden at være bange for, at han skulde kigge . . .

Midt i Støjen, han gjorde, hørte han ikke en tøvende Stemme, som sagde:

„Aa, undskyld, undskyld!"

Saa hørte han endelig:

„Aa, undskyld, De, men De vil vel ikke være saa god at sige mig . . . jeg kan ikke finde mine Strømper."

Han fo'r op. Hvad tænkte han paa? Hvad mon han havde ment, hun skulde gøre bag ved Skærmbrættet uden Klæder, uden Strømper eller Skørter? han havde jo hængt dem op i Solen!

Strømperne var tørre. Han overbeviste sig derom ved at gnide dem sagte. Saa rakte han dem op over den tynde Væg, og for sidste Gang saa han den bare Arm, der var saa frisk, sund og ungdommelig. Derpaa lagde han Skørterne paa Fodenden af Sengen, kastede Støvlerne ind og lod kun Hatten hænge paa et Staffeli.

Da hun havde sagt Tak, tav hun stille, og han hørte knap Skørterne knirke og den sagte Støj, da hun vaskede sig. Men han blev ved at tænke paa hende.

„Sæben ligger i en Underkop paa Bordet. Vær saa god, luk Skuffen op, tag Dem et rent Haandklæde! Vil De have mere Vand, skal jeg række Dem Kanden!"

Tanken om, at han igen bar sig forkert ad, gjorde ham ganske fortvivlet.

„Se saa, nu plager jeg Dem igen . . . Nu skal jeg lade Dem i Fred. Gener Dem bare ikke. Lad, som De var hjemme."

Han tog fat paa sine huslige Forretninger. Saa blev han igen tvivlraadig. Skulde han byde hende Frokost eller ej? Det var dog underligt at lade hende gaa uden det. Paa den anden Side, hvis han gjorde det, fik det aldrig Ende, og hele hans Formiddag gik til Spilde.

Han kunde ingen Bestemmelse tage, men tændte sin Spirituslampe, vaskede sin Kasserolle af og begyndte at lave Chokolade, da han syntes, det saa finere ud, og han skammede sig over sine Nudler, som han plejede at lave med Brød og Olie, en Ret, han var vant til fra sin Hjemstavn. Han var endnu ikke færdig med at brække Chokoladen i Kasserollen, da han pludselig forbavset udbrød:

„Hvad behager, allerede!"

Det var Christine, der slog Skærmbrædtet til Side og kom frem, ren og pæn i sin sorte Kjole, snøret og knappet, fiks og færdig i

en Haandevending. Hendes friske Ansigt saa ikke saa meget som fugtigt ud efter Vasken, hendes tykke Haar var sat op i Nakken, uden at en eneste Lok stak ud.

Claudius stod forbavset og gloede paa dette Underværk af Raskhed, denne Dygtighed til at klæde sig paa saa hurtigt og saa pænt.

„Det maa jeg sige, er De saa flink til alt andet . . .“

Han syntes, hun var kønnere og større, end han havde troet, især blev han forbavset over hendes rolige, bestemte Mine. Hun var øjensynlig ikke mere bange for ham. Det var, som om hun, efter at være sluppen ud af den uredte Seng, hvor hun havde følt sig saa hjælpeløs, havde faaet hele sit Harnisk igen med sin Kjole og sine Støvler.

Saa tog han en rask Beslutning og sagde:

„De bliver da vel og spiser Frokost med mig, ikke sandt?“

Men hun vilde ikke.

„Nej Tak, nu skynder jeg mig til Stationen, hvor min Kuffert maa være kommen, og saa kører jeg til Passy.“

Det nyttede ikke, han sagde, hun maatte være sulten, at der ingen Mening var i at løbe saadan af Sted uden at faa noget at spise.

„Ja, ja, saa gaar jeg efter en Vogn til Dem.“

„Nej, De maa ikke gøre Dem nogen Ulejlighed.“

„Nej, hør nu! De har vel ikke i Sinde at gaa? Lad mig saa i det mindste følge Dem hen til Droskernes Holdeplads; De er jo slet ikke kendt her i Paris.“

„Nej, nu kan jeg godt hjælpe mig selv . . . Gør mig den Tjeneste at lade mig gaa alene.“

Alt var forgæves! Hun var øjensynlig bange for den Tanke, at nogen, selv fremmede Mennesker, skulde møde hende sammen med en Mand. Hun vilde ikke snakke om sit Eventyr, hun vilde lyve og beholde Erindringen om sin forunderlige Nat for sig selv. Han gjorde en arrig Bevægelse, som om hun kunde gaa Pokker i Vold. Saa meget desto bedre, han var helst fri for at rende paa Gaden. Men i Grunden var han fornærmet; han fandt, hun var utaknemmelig.

„Gud bevares, gør som De vil, jeg skal saamænd ikke tvinge Dem.“

Ved disse Ord blev Christines usikre Smil mere bestemt og gav hendes Ansigt et fint Udtryk, idet hun trak Mundvigerne lidt ned. Hun sagde ikke noget, men tog sin Hat og saa sig om efter et Spejl. Da hun ikke fandt noget, besluttede hun sig til at knytte sine Hagebaand, som det kunde falde sig. Med løftede Albuer rul-

lede og trak hun i Baandene uden at skynde sig synderligt, med Ansigtet overgydt af Solens gyldne Lys.

Claudius saa forbavset paa hende, han kendte ikke igen de blide, barnlige Træk, som han lige havde tegnet. Overansigtet var uden stærke Overgange, Panden klar, Øjnene milde; nu var det Underansigtet, som stak frem, Kæberne var lidenskabelige, Munden fyldig og rød med smukke Tænder. Stadigt hint gaadefulde Jomfrusmil, der maaske var lidt spottende.

„I alt Fald," sagde han irriteret, „saa haaber jeg ikke, De har noget af bebrejde mig."

Saa kunde hun ikke holde sin Latter tilbage, en svag, nervøs Latter.

„Aa nej, Hr. Claudius, hvor kan De tro det!"

Han blev ved at se paa hende, og igen blev han greben af Undseelse og Ængstelse over, at han i sit Ubekendtskab til Fruentimmer skulde gøre sig til Nar. Hvad var det dog for én, denne store Pige? Hvad vidste hun Besked med? Sikkert nok med alt det, som unge Piger lærer i Klosteret, med alt og ingenting. Nu, da hun ikke mere var bange, nu følte hun maaske en lidt barnlig Foragt over, at hun havde været bange for ingenting. Hvad var det hele egentlig? Ikke saa meget som lidt Galanteri, ikke engang et Kys paa hendes Fingerspidser. Den haarde Ligegyldighed hos den unge Fyr maatte jo saare hende som Kvinde. Og nu gik hun krænket sin Vej, idet hun gjorde sig kæk i sin Ærgrelse og ubevidst tog en Bitterhed med sig over hine ukendte, frygtelige Ting, som aldeles ikke var hændt hende.

„De sagde," begyndte hun, og blev igen alvorlig, „at Droske-Holdepladsen var for Enden af Broen paa den anden Kaj?"

„Ja, der, hvor der staar en Klynge Træer."

Hun var færdig med at binde sine Hagebaand og havde trukket sine Handsker paa, men hun gik ikke, blev staaende og saa frem for sig. Da hendes Øjne faldt paa det store Lærred mod Væggen, fik hun Lyst til at bede om at maatte se det, men hun turde ikke. Der var ikke mere noget, som holdt hende tilbage, og hun saa dog ud, som om hun ventede paa noget, som om hun havde en Følelse af, at der endnu stod noget tilbage, noget, hun vidste ikke hvad. Endelig gik hun hen til Døren.

Claudius lukkede den op for hende, og et lille Brød, som var stillet op ad Døren, faldt ind i Atelieret.

„Der ser De! De skulde saamænd have blevet og spist Frokost med mig. Det er Portnerkonen, som bringer mig dette hver Morgen."

Hun rystede paa Hovedet. Da hun stod paa Trappegangen,

vendte hun sig om og blev staaende et Øjeblik uden at sige et Ord. Saa fik hun sit muntre Smil igen, og idet hun rakte Haanden ud, sagde hun:

„Tak, tusind Tak!"

Han tog hendes lille behandskede Haand i sin store, malerplettede Næve. Saa stod de begge et Øjeblik uden at sige noget, tæt ved Siden af hinanden, og trykkede hinanden venskabeligt i Hænderne. Den unge Pige smilede, og han havde det Spørgsmaal paa Læberne: Naar faar jeg Dem at se igen? Men han skammede sig og tav. Saa endelig tog hun Haanden til sig.

„Farvel, Hr. Claudius!"

„Farvel, Frøken Christine!"

Christine var uden at hæve Hovedet allerede ved at gaa ned ad den stejle Trappe, hvor hvert Trin knirkede; og Claudius gik rask ind i Atelieret igen og smældede voldsomt Døren i efter sig, idet han højt sagde:

„Aa, de Satans Fruentimmer!"

Han var vred, rasende paa sig selv, forbitret paa alle andre. Han sparkede til Møblerne, som stod paa hans Vej, og opmuntrede sig med at skælde ud ganske højt. Hvor var det dog fornuftigt af ham, at han af Princip aldrig tog Fruentimmer med sig hjem! Det Pak duede bare til at gøre et skikkeligt Menneske halvtosset. Hvem indestod ham nu for, at denne her med sin uskyldige Mine ikke havde gjort græsseligt Nar ad ham? Og han havde været Fæ nok til at tro hendes kedsommelige Krøniker. Atter vaagnede hans Tvivl, nej, den Generals Enke skulde nu ingen i Verden faa ham til at hoppe paa, og Togsammenstødet! og Kusken! Den Slags Historier gik ikke for sig! Og desuden, med saadan en Mund — nej Tak — fordægtigt saa hun ud, da hun stak af. Gid han bare kunde begribe, hvorfor hun løj. Men nej, hvad Nytte havde hun af de Løgne, det begreb han ikke, var det bare for at lyve? Der maatte dog være noget. Naa, tro mig, nu lo hun ham ordentlig ud!

Ilter lukkede han Skærmbrættet sammen og smed det hen i en Krog. Der saa naturligvis rædsomt ud der bagved! Da han saa, at alt var i Orden, rigtig net, Vandfadet, Haandklædet, Sæben, saa blev han saa rasende over, at hun ikke havde redt Sengen. Det gav han sig saa til med unødvendige Anstrengelser, han rev i Madrassen, bankede med begge Hænder paa Hovedpuden, som havde bevaret en svag Duft, og han blev svimmel af den rene, ungdommelige Duft, der var bleven hængende ved Lagenerne. Saa gav han sig til at vaske sig i en Kande Vand for at køle sig, og i det fugtige Haandklæde blev han igen svimmel, følte det jomfrue-

lige Pust, som fyldte hele Atelieret og faldt ham for Brystet. Han bandede, medens han spiste sin Chokolade af Kasserollen, og han havde en saadan feberagtig Hast efter at komme til at male, at han slugte store Stykker Brød. „Her kvæles man jo!“ skreg han saa med ét. „Det er den Hede, som gør mig gal.“

Solen var borte, det var ikke mere saa varmt.

Claudius lukkede et lille Vindue op, der gik i Flugt med Taget, og indaandede med inderligt Velbehag det Vindpust, der slog ham i Møde. Han tog sin Tegning af Christine og sank hen i Beskuelse af den.

II.

Klokken var over tolv. Claudius sad og malede paa sit Billede, da en kendt Haand bankede haardt paa Døren. Uvilkaarlig, og uden at det næsten faldt ham ind hvorfor, gemte Maleren Christines Hoved, efter hvilket han var ved at male sin store Kvindefigur, og puttede det ned i en Mappe. Først saa lukkede han op.

„Peter!“ udbrød han. „Er du allerede der?“

Peter Sandoz, en Barndomsven af ham, var en Fyr paa et Par og tyve Aar, meget mørk, med et rundt og viljekraftigt Hoved, en firskaaren Næse og meget milde Øjne i et energisk Ansigt med en Masse spirende Skæg.

„Jeg har spist tidlig Frokost,“ svarede denne, „jeg vilde sidde for dig en god Timestid. Aa, Død og Pine, det gaar jo fremad.“

Han havde stillet sig op foran Billedet og tilføjede straks:

„Naa, jeg ser, du har forandret Kvindefiguren.“

Der blev en lang Pavse. De stod begge to ubevægelige og saa paa Billedet. Det var syv Alen langt og fem Alen højt, det hele var anlagt, men kun enkelte Stykker var udførte. Udkastet, der var hurtigt henkastet, virkede voldsomt, med et pragtfuldt straalende Liv i Farverne.

Ind i et Skovindhug mellem Løvets grønne Mure faldt en skinnende Solstraale; til venstre løb der en mørk Alle, med en eneste Lysplet langt borte. Og der, midt imellem Sommerens Blomster og Vækster, laa en nøgen Kvindefigur paa Græsset med den ene Arm under Hovedet, saa Brystet hævedes; hun smilede med lukkede Øjne i det Hav af Solguld, der oversvømmede hende. I Baggrunden kæmpede to andre Kvinder, en mørk og en lys, ligeledes nøgne; de lo, og deres skinnende Hud stak af imod alt det

grønne i en henrivende Farvetone. Og som om Maleren i Forgrunden havde trængt til en sort Modsætning i Farven, havde han der sat en Herre i sort Fløjlsfrakke. Herren vendte Ryggen til og støttede sig med den venstre Haand paa Græsset.

„Din Kvindefigur er meget smukt anlagt!“ sagde endelig Sandoz. „Men Død og Pine, hvor du faar et Slid med alt det!“

Claudius stod og saa med straalende Øjne paa sit Værk, medens han gjorde en fortrøstningsfuld Bevægelse.

„Aa hvad, jeg har Tiden for mig fra nu af til Udstillingen. I seks Maaneder kan man faa en Del gjort. Naa, denne Gang bliver det dog maaske til, at jeg overbeviser mig selv om, at jeg ikke er en ren Idiot.“

Han gav sig til at fløjte stærkt, henrykt, uden at han vilde tale noget om det Udkast, han havde gjort efter Christines Hoved. Han var opfyldt af hine stærke Anfald af Haabefuldhed, hvorfra han plejede at synke endnu voldsommere tilbage til sine Kunstneranfægtelser, som næsten ødelagde hans lidenskabelige Natur.

„Naa, nu ingen Driverier! Siden du er ved det, er det bedst, vi tager fat.“

Sandoz havde af Venskab for Claudius og for at spare ham for Udgifterne til en Model tilbudt at sidde for ham til Herren i Forgrunden. Paa fire eller fem Søndage, den eneste Dag, han havde fri, vilde Figuren være gjort. Han var allerede ved at trække Fløjlsjakken paa, da der pludselig faldt ham noget ind.

„Hør nu, du har ikke spist ordentlig Frokost, siden du stod her og malede, da jeg kom. Skynd dig og løb ned og spis en Kotelet; jeg venter saa paa dig heroppe.“

Tanken om at spilde Tiden oprørte Claudius.

„Snik snak, jeg har spist; se bare i Gryden . . . og desuden er her jo et Stykke Brød tilbage, det spiser jeg . . . Naa, march, i Stilling, din Dovenlars!“

Han tog ivrig sin Palet, greb Penslerne og sagde saa:

„Dubuche kommer og henter os i Aften, ikke sandt?“

„Jo, Klokken fem.“

„Naa! Det er udmærket, saa gaar vi straks hen og spiser til Middag. Naa, er du snart færdig? Haanden mere til venstre, bøj Hovedet lidt mere.“

Sandoz flyttede Puderne og satte sig til Rette paa Sofaen i Stillingen. Han vendte Ryggen til, men Samtalen fortsattes ikke desto mindre lidt endnu, thi han havde om Morgenen faaet et Brev fra Plassans, den lille provençalske By, hvor Maleren og han havde kendt hinanden, fra de i 8de Klasse havde slidt deres første Bukser paa Skolebænken. Saa tav de begge. Den ene glemte ganske

Omgivelserne, idet han gav sig hen i Arbejdet, og den anden faldt lidt efter lidt hen i den lange Stillesiddens ensformige Forstenelse.

I ni Aars Alderen havde Claudius været saa heldig at kunne forlade Paris og vende tilbage til den Krog paa Landet, hvor han var født. Hans Moder, en hæderlig, flink Vaskerkone, som hans dovne Fader skammelig havde forladt, var lige bleven gift med en flittig Arbejder, der var bleven rasende forelsket i hendes smukke, blonde Ansigt. Men til Trods for al deres Flid kunde de ikke faa det til at slaa til. Derfor havde hun straks sagt ja, da en gammel Herre dernede fra en skøn Dag var kommen og havde bedt dem om Claudius, som han vilde sætte i Skole i Nærheden af sig. Det var et ædelmodigt Indfald af den gamle Særling, der sværmede for Malerier og havde lagt Mærke til de Mandehoveder, som Knægten havde kradset op. Lige til næstøverste Klasse, i syv Aar, havde Claudius saaledes boet i Provence, i Begyndelsen som Kostgænger paa Skolen, siden som skolesøgende, og da havde han Bolig hos sin Velynder. En Morgen havde man fundet denne i sin Seng, død af et Hjerteslag. Han efterlod ved Testamente tusind Franks om Aaret til den unge Mand, som fik Ret til at raade over Kapitalen, naar han blev fem og tyve Aar. Claudius var allerede da greben af Malerlysten og forlod straks Skolen uden engang at ville prøve paa at faa en Afgangseksamen, og tog til Paris, hvor hans Ven Sandoz allerede opholdt sig.

I Skolen i Plassans havde de i Attenaarsalderen været tre, som blev kaldt „De uadskillelige“: Claudius Lantier, Peter Sandoz og Ludvig Dubuche. De hørte til tre forskellige Samfundsklasser, var ganske forskellig af Natur, og var blot født samme Aar med nogle Maaneders Mellemrum. De havde straks og for alle Tider sluttet sig sammen, tiltrukket af usynlige Sympatier, en endnu uudviklet Ærgerrighed og en overlegen Forstand midt imellem den raa Masse af Sinkerne, som pryglede dem. Sandoz var Søn af en Spanier, der var flygtet til Frankrig efter en politisk Tumult. Han havde nedsat sig i Plassans og havde der oprettet en Papirfabrik med nye Maskiner, som han selv havde opfundet; saa var han død, nedtrykt af Bitterhed, pint af de lokale Genvordigheder, og efterladende sin Enke i en saa besværlig Stilling med en Uendelighed af uvisse Processer, at hele Formuen blev opslugt. Moderen, der var fra Bourgogne, var opfyldt af Bitterhed mod Provençalerne. Hun led af en snigende Lamhed, som, paastod hun, ogsaa skyldtes dem. Saa tog hun til Paris med sin Søn, der nu understøttede hende med sin knappe Lønning og med Hovedet opfyldt af litterær Berømmelse.

Dubuche var født i Plassans af en Bagerfamilie. Hans Moder var en hvas, meget ærgerrig Kone, der havde tvunget ham frem. Han var kommen til Paris senere end sine Venner, og han gik paa Skolen som Arkitektelev og slog sig yderst nødtørftigt igennem med de sidste Femfranksstykker af den Sum, som hans Forældre havde vovet paa ham i Haab om at faa den igen med hundrede Fold.

„Ej for Pokker!“ afbrød Sandoz den dybe Stilhed, „din Stilling er just ikke bekvem; min Haand er aldeles brækket. Maa jeg røre mig?“

Claudius lod ham strække sig uden at svare. Han tog fat paa Fløjlsjakken med brede Penselstrøg, saa rykkede han tilbage, kneb Øjnene sammen og brast i en voldsom Latter af noget, han pludselig kom til at tænke paa.

„Hør, kan du huske i sjette Klasse, den Gang Pouillaud tændte Lysene i den Idiot Lalubies Skab. Aa, jeg ser endnu Lalubies Rædsel,da han aabnede Skabet, ligesom han skulde til at krybe op paa Katederet, og saa dette oplyste Alter! . . . Fem Hundrede Vers til hele Klassen!“

Sandoz var saa betagen af denne Lystighed, at han kastede sig tilbage paa Sofaen. Saa satte han sig igen i Stillingen og sagde:

„Aa, det Bæst Pouillaud! . . . Tænk, i sit Brev i Dag melder han mig netop Lalubies Bryllup. Det gamle Øg af en Lærer har hugget sig en køn Pige. Du kender hende godt, Købmand Galissards Datter, den lille Blondine, som vi sang Serenader til!“

Minderne var nu kaldte til Live, og Claudius og Sandoz var uudtømmelige; den ene blev ivrigere og ivrigere i at male, efterhaanden som de snakkede, og den anden sad stadig vendt mod Væggen og snakkede, medens Skuldrene dirrede af Iver.

I Begyndelsen var det Skolen, de behandlede, det gamle, forfaldne Kloster, som gik ned til Voldene, de to store Gaarde med de høje Platantræer, det mudrede Springvand, som var ganske mosgroet, hvor de havde lært at svømme, og de nederste Klasser, hvor Gipsen dryppede ned, og den forpestede Spisesal med den evindelige Skyllevandslugt, og de smaas Sovesal, der var berømt for sine Rædsler, og Linnedkammeret og Sygestuen med de fine smaa Nonner i de sorte Kjoler, der var saa blide i deres hvide Huer! Hvad var det ikke for en Historie, da Søster Angela, hende med det uskyldige Ansigt, der satte alle de store Drenge Fluer i Hovedet, da hun en skønne Dag forsvandt med Hermeline, en stor Dreng i næstøverste Klasse, som af Kærlighed plejede at skære sig i Fingrene for, at hun skulde lægge engelsk Hæfteplaster paa.

Derefter lod de hele Skolens Lærerpersonale passere Revy for

sig; det var et ynkeligt Optog, sørgeligt og komisk, Ansigter fulde af Ondskab og Lidelse. Rektoren, der ruinerede sig ved at gøre Selskaber for at faa sine Døtre gifte; det var to store, statelige Pigebørn, som stadig var Genstand for alle mulige Slags væmmelige Tegninger og Inskriptioner paa Murene. Overlæreren, Pifard, hvis berømte Næse altid stod paa Lur bag Dørene som en lille Kanon og allerede i lang Afstand røbede hans Nærværelse; saa kom hele Skaren af Lærere og hver især tilsølet med et stygt Øgenavn, den haarde Rhadamantes, som aldrig lo, den fedtede, som altid gjorde Stolene sorte ved evindelig at gnide sit Hoved op ad dem. Læreren i Fysik, der var til Nar for ti forskellige Hold Knægte, som gjorde sig til af hans Kones Gunst; man sagde, at hun i fordums Tider var bleven overrasket i Armene paa en Soldat. Og alle de andre, Inspektør Spontini med sin Korsikanerkniv, der var plettet af tre Fætteres Blod, og den lille Chantecaille, som var saa skikkelig, at de fik Lov til at ryge, naar de var ude at spadsere; og lige til Kokkedrengen og Tallerkenvaskeren, to rene Utysker, som man paastod havde Hyrdetimer mellem Kartoffelskrællingerne.

Saa kom de til Spilopperne, alle mulige Slags Puds, de havde spillet, og som de nu, saa mange Aar efter, var færdige at le sig ihjel over. Aa, den Morgen, de havde brændt Skoen for „Dødens Mimi", ogsaa kaldet „Det udenbys Skelet", en mager Fyr, der smuglede Snustobak ind til hele Klassen! Eller den Vinteraften, da de havde stjaalet Svovlstikker ved Kirkelampen i Kapellet for at ryge tørre Kastanieblade af Rørpiber! Sandoz, der havde ført an, tilstod nu, hvor bange han havde været, hvorledes han havde svedt Angstens Sved, da han klatrede op i Koret i Mørket! Og saa var der den Dag, da Claudius havde haft den gode Ide at stege Oldenborre nede i sin Pult for at se, om man kunde spise dem, som han havde hørt. Hvilken nederdrægtig Stank, og en Røg saa tæt, at Inspektøren troede, der var Ild, og greb hele Vandkrukken for at slukke. Og saa mindedes de, naar de strejfede omkring paa Spadsereturene og stjal Løg; og naar de kastede med Sten ind ad Vinduerne, og det gik ud paa at slaa Huller, der lignede Landkort; og saa de græske Opgaver, som var skrevne i Forvejen med store Bogstaver paa den store, sorte Tavle, saa alle Sinkerne kunde læse dem flydende op, uden at Læreren kunde begribe, hvorledes det gik til; og saa Bænkene i Gaarden, som de havde savet af og baaret rundt om Vandbassinet, som om det var faldne Oprørere, i lange Tog under Begravelsessange. Aa, ja, det var en mageløs Historie! Dubuche, der var Præsten, faldt paa Hovedet i Vandet, da han vilde tage

Vand i sin Hue, der forestillede Vievandskarret. Det allerbedste, det brillanteste af det hele, var dog den Gang, Pouillaud havde bundet alle Natpotterne i Sovesalen sammen med et Reb, der gik hen under Sengene, og saa om Morgenen, en Fridag var det, havde givet sig til at løbe med Tovet i Haanden gennem den lange Korridor, op og ned ad alle Trapperne, med hele denne græsselige Porcellænshale, der hoppede og sprang i tusinde Stykker bag ved ham!

Claudius, der stod og stak en Pensel i Vejret med Munden vidt aaben af Latter, raabte:

„Ja, det Bæst, Pouillaud! . . . Naa, og du har faaet Brev fra ham? Hvad tager han sig nu til?"

„Ingen Verdens Ting, kære!" sagde Sandoz, idet han rettede lidt paa Puderne. „Hans Brev er virkelig saa dumt! . . . Han studerer Jura, og naar han bliver færdig, skal han paa sin Faders Kontor. Du skulde bare se, hvor han allerede har faaet den rigtige Tone, med hele den idiotiske Vigtighed, der passer for en anstændig Borgermand."

Der blev igen en Pavse. Saa sagde han:

„Aa, min Ven, vi to har nu dog været heldige!"

Atter begyndte Erindringer at strømme ind paa dem, Erindringer, der fik deres Hjerter til at banke med raske Slag, Erindringer om alle de skønne Feriedage, de havde tilbragt i fri Luft og klart Solskin. Allerede som ganske smaa, i sjette Klasse, havde de tre uadskillelige begyndt at sværme for lange Ture. De benyttede den mindste Fritid til at trave milelange Ture, og de blev dristigere og dristigere, efterhaanden som de voksede til; til sidst strejfede de hele Egnen igennem, Ture paa flere Dage. De overnattede hvor som helst paa Vejen, i en Bjergkløft, paa et Logulv, som endnu var hedt, og hvor Straaet af det tærskede Halm beredte dem et blødt Leje, eller i en forladt Hytte, hvis Gulv de dækkede med et Tæppe af Markens Urter. Hvor var de ikke dragne langt bort fra Verden, hvor havde de ikke ganske fordybet sig i den herlige Natur, hvor tilbad de ikke Træerne, Vandet, Bjergene i deres endeløse Fryd over at være ene og fri.

Dubuche, som boede paa Skolen, var kun med paa Fridagene og i de lange Ferier. Han var heller ikke videre let til Bens, var sen til at røre sig som en god, grundig Læsehest. Men Claudius og Sandoz trættedes ikke, de vækkede hinanden Klokken fire hver Søndag Morgen ved at kaste Sten paa Ruderne til hinanden. Især om Sommeren var Viornen deres Drøm, den lille Strøm, hvis fine Traad vander de lave Enge i Plassans. De var knap tolv Aar, da de kunde svømme, og hvor de arbejdede paa at komme ned

paa Bunden af Hullerne, hvor Vandet samlede sig. De tilbragte hele Dage ganske nøgne der, tørrede sig paa det hede Sand og sprang saa igen ud i Strømmen, svømmede paa Ryggen og paa Brystet. De puttede sig ned i Vandplanterne paa Bredden, sad i Vandet til Ørene og lurede timevis paa Aalenes Smuthuller. Denne Rislen af rent Vand, som gennemblødte dem i Solskinnet. gjorde, at de længe blev ved at være Børn, og gav dem den friske, ungdommelige Latter som løsslupne Skoledrenge, da de allerede var naaede frem til at være unge Mennesker og i Sommerferien tilbragte de hede Julinætter i Byen. Senere havde de sværmet for at gaa paa Jagt, men det var den Slags Jagt, som drives i de Egne, hvor der ikke er noget Vildt, hvor man maa gaa seks Mil for at faa Ram paa et halvt Dusin Kramsfugle, langstrakte Vandringer, hvorfra de ofte kom hjem med tom Jagttaske eller med en Flagermus, som de havde truffet, ligesom de kom tilbage til Byen og skulde skyde deres Bøsser af. De fik Taarer i Øjnene ved at tænke paa disse uendelige Ture. De fantaserede om hvide Veje i det uendelige dækkede med et Lag Støv som et hvidt Snelag, og de vandrede uafladelig, henrykte over at høre deres tykke Sko knirke i Sandet, og saa stak de i Løb tværs over Marken med den røde, jernholdige Jord, hvor de blev ved at galopere. Og under den blyfarvede Himmel ikke en Skygge, intet andet end Dværgoliventræer og Mandeltræer med det tynde Løvværk; og ved hver en Omdrejning en henrivende Følelse af Træthed, en pralende Henrykkelse over at have gaaet længere end forrige Gang, en Fryd over ikke mere at føle, at de gik, at komme fremad, at blive stærkere, og saa travede de af Sted og opmuntrede hinanden med en eller anden rædsom Soldatervise, der vuggede dem, som var de midt i en Drøm.

Snart havde Claudius imellem sit Krudthorn og sine Knaldhætter taget et Album med, hvori han tegnede Landskaber, medens Sandoz altid havde en eller anden Versebog i Lommen. Det var et romantisk Raseri, med højtflyvende Strofer blandede sammen med uanstændige Soldaterviser, med Oder, som blev sungne i den brændende hede Luft, og naar de opdagede en Kilde og et Par Træer, som kastede en Smule Skygge paa den hede Jord, saa forglemte de sig ofte der, lige til Stjernerne kom frem; der spillede de saa Dramer, som de kunde udenad, med tykke Stemmer i Helterollerne og med spæde, syngende Fløjtetoner for de unge Piger og Dronninger. De Dage lod de Spurvene i Fred. I denne afsides Provinsby, midt i den søvnige Dumhed, som behersker Provinsbyerne, havde de lige til deres fjortende Aar levet deres eget Liv, begejstrede, grebne af en Art Literatur- og Kunstfeber.

Hugos storartede Sceneri, de kæmpemæssige Fantasier, som vandrer omkring i Modsætningernes evige Kamp, havde revet dem med hen i Helteverdenen, de spillede Komedie, gik ud for at se Solen forsvinde bag Ruinerne, og de saa Livet i en pragtfuld, daarende femte Akts Belysning. Derefter havde Musset oprevet dem med sin Lidenskab og sine Taarer; de følte deres eget Hjerte slaa i ham, Verden aabnede sig mere menneskeligt for dem, og de blev grebne af Medlidenhed over det evige Jammerskrig, som de for Fremtiden skulde høre stige frem af alt levende.

Forøvrigt var de ikke kræsne, de havde Ungdommens herlige Slugvornhed, en rasende Lyst til Læsning, hvor det bedste og det daarligste blev slugt i deres Lyst til at beundre, saa ofte det sletteste Stads bragte dem i samme Henrykkelsestilstand som de største Mesterværker. Alt som Sandoz talte, vaagnede alt dette til Live: Sværmeriet for de lange Fodture, dette Raseri efter Læsning, der havde beskyttet dem mod den uovervindelige Dorskhed, hvori de levede. De gik aldrig ind paa en Kafé, de snakkede altid om, hvor de afskyede Gaderne, de lod endogsaa, som om de led Kvaler som Ørne i Bur, medens Kammeraterne hang ved Marmorbordene paa Restaurationerne og spillede Kort om Fortæringen. Dette Provinsliv, som endnu, medens de var ganske smaa, trak Børnene ind i Hjulene paa sin Trædemølle, Vanen at gaa i Klubben, gennempløje Aviserne lige til Avertissementerne, den evindelige Spillen-Domino, den samme Spadseretur paa den samme Tid af Dagen i den samme Alle og til sidst den Idiotisering under den Møllesten, som klemmer Hjernerne flade, oprørte dem, vakte Modsigelseslysten hos dem, saa de klatrede op ad de nærmeste Bakker for at opdage ukendte Steder der, de deklamerede Vers i skyllende Regnvejr uden at krybe i Ly, af bare Foragt for Byen. De lagde Planer om at slaa sig ned ved Bredden af Viornen og leve der som vilde i et evigt Bads Fryd med fem eller seks Bøger; de behøvede ikke mere for at slaa sig igennem.

Selv Kvinden var bandlyst af deres Tilværelse, de var undselige og forlegne, og deres Ubehændighed gav sig Udslag i en stiv, fornem Drengeagtighed. Claudius havde i to Aar været fortæret af Kærlighed til en Hattemagerjomfru, som de hver Aften fulgte bag efter i Afstand, men aldrig vovede at tiltale. Sandoz havde Fantasier om Damer, han mødte paa Rejse, om meget skønne Kvinder, der kom frem i en ukendt Skov og ofrede ham en hel Dag, hvorpaa de forsvandt i en Skygge i Tusmørket. Deres eneste galante Eventyr fik dem endnu til at le, saa komisk syntes de, det var. Det var to Piger, som de havde givet Serenader i den Tid, de var med i Skolens Musikforening. De havde tilbragt Nætter igennem

med at spille Klarinet og Klaphorn, en ganske græsselig Kattemusik, som forfærdede hele Kvarterets Borgermænd, og saa til sidst var det hin mindeværdige Aften, hvor alle de oprørte Forældre havde slaaet hele Familiens Vandkander ud over Hovedet paa dem.

Aa, den lykkelige Tid! Hvor de lo rørt ved hver en Erindring! Væggene i Atelieret var netop bedækkede med Skitser dernede fra, som Maleren fornylig havde taget paa en Rejse. Det var, som om de rundt om sig havde de gamle Udsigter, den varme, blaa Himmel og de rødbrune Marker. Der laa en stor Slette med de smaa, graaagtige Oliventræers Krusning og de fjerne Højes rosenrøde Takker. Her, mellem de afsvedne Skrænter med Rustkulør, laa Viornen og tørrede ind under en gammel Bros Bue, overstøvet, uden andet grønt end Buske, som var ved at dø af Tørst. Længere borte var Helvedessvælget med sin gabende Dybde, mellem sine sammenstyrtede Klipper, som et uhyre Kaos, en vild Ørken, der i det uendelige rullede sine Stenbølger. Og saa alle de velkendte Kroge: *Fortrydelsesdalen,* der var snæver, saa skyggefuld, med en Friskhed som en Buket mellem de forbrændte Marker, og *De tre gode Guders Skov,* hvor Granerne med deres dybe grønne Farve fældede Harpiks-Taarer i den stærke Sol; og *Bouffans Ankerstok,* saa hvid som en Moske, midt imellem de store Markstrækninger, der lignede Blodpøle. Og flere og flere, blændende Veje, der drejede om, Hulveje, hvor Varmen ligesom fik Stenene til at slaa Bobler, tørstige Sandtunger, der drak Floden ud Draabe for Draabe, Muldvarpehuller, Gedestier og Græstuer, alt under den azurblaa Himmel.

„Du!“ sagde Sandoz og vendte sig om mod en Studie, „hvor er den fra?“

Claudius truede oprørt med sin Palet.

„Hvad for noget, kan du ikke se det? Vi var lige ved at slaa Hovederne itu der. Du ved det godt! den Dag, da vi var klatrede op med Dubuche helt nede fra Jaumegarde. Der var saa glat som bag paa en Haand, vi klamrede os fast med Neglene; og halvvejs kunde vi hverken komme op eller ned. Og til sidst, helt oppe, da der var Tale om, hvem der skulde stege Koteletterne, kom vi næsten op at slaas, du og jeg.“

Nu huskede Sandoz det.

„Aa, aa, ja! hver skulde saa stege sin paa Rosmarinkæppe, og da der gik Ild i mine, gjorde du mig ganske fortvivlet ved at haane min Kotelet, der blev aldeles forkullet.“

Atter var de færdige at le sig ihjel. Maleren tog fat paa sit Arbejde og sagde alvorligt:

„Men nu er den Potte ude! nu er der ikke mere Tid til at drive.“

Deri havde han Ret. Siden de tre uadskillelige havde virkeliggjort deres Drøm at mødes i Paris for at erobre Byen, havde de haft uhyre ondt ved at slaa sig igennem. De havde nok forsøgt igen at tage fat paa deres lange Fodture. De drog nu og da om Søndagen af Sted gennem Fontainebleaubommen, gik ind i Verrièrekrattet lige til Bièvre, gik saa gennem Skovene ved Bellevue og Meudon og kom tilbage over Grenelle. Men de paastod, at Paris ødelagde deres Ben, og nu gik de næsten ikke uden for Brolægningen, men hengav sig helt til deres Kamp.

Fra Mandag til Lørdag sled Sandoz i en mørk Krog paa det kommunale Kontor i 5te Kreds, beskæftiget med at modtage Anmeldelser om Fødsler. Det eneste, som holdt ham tilbage der, var Tanken om hans Moder, som hans hundrede og halvtredsindstyve Franks knap forslog til. Dubuche, som paa sin Side længtes efter at tilbagebetale sine Forældre de Penge, de havde ofret paa ham, paatog sig lettere Arbejde hos Arkitekterne uden for den Tid, han var paa Skolen.

Claudius alene havde sin Frihed, takket være de tusinde Franks om Aaret, men hvor græsseligt kneb det alligevel ikke mod Slutningen af Maanederne, især naar han delte sine sidste Penge med dem. Heldigvis begyndte han at sælge lidt, smaa Billeder, som blev købt for ti og tolv Franks af Fatter Malgras, en fiffig Købmand; men for Resten vilde han hellere sulte end ty til Handelen, til at fabrikere Portrætter af Borgerfolk, smaa Nips-Helgener, Restaurations-Gardiner og Jordemoder-Skilte. Da han var kommen tilbage til Paris, havde han i Bourdonnais-Smøgen lejet et meget stort Atelier, nu var han flyttet hen paa Bourbon-Kajen for at spare. Der levede han som en Vildmand, med den fuldstændigste Foragt for alt det, som ikke var Maling. Han var bleven Uvenner med sin Familie, da han havde lagt sig ud med en Tante, der var Spækhøkerske ved Hallerne, fordi hun, der bar paa en hemmelig Hjertesorg over sin Moder, som var bleven misbrugt af Mandfolk og trukket ned i Snavset, levede altfor skikkeligt.

Pludselig skreg han til Sandoz:

„Naa, hvad nu? Vil du lade være at falde sammen!“

Men Sandoz erklærede, at han var aldeles stiv og sprang op fra Sofaen for at strække sine Ben. Han fik tilstaaet ti Minutters Hvile, og i disse talte de om andre Ting; Claudius var føjelig i Dag. Naar hans Arbejde gik, blev han varm, snaksom; ellers, naar han følte, at han ikke kunde gribe Naturen, malede han med sammenknebne Tænder, i koldt Raseri. Saa snart hans Ven igen

havde sat sig i Stilling, blev han ved at snakke i en ustandselig Strøm, uden derfor at male et eneste Penselstrøg mindre.

„Hurra, gamle Ven, det gaar godt! Du har en Pokkers god Holdning her. . . . Aa, forkaster de Bæster dette . . . saa siger jeg bare! . . . Jeg forlanger mere af mig selv, end de forlanger af hinanden, og naar jeg synes, et Billede af mig er antageligt, ser du, saa betyder det mere, end om det slipper gennem den hele Verdens Juryer. . . . Du ved nok, mit Billede fra Hallerne, mine to Unger paa alle Grøntsagerne, det kradsede jeg ud; det indsaa jeg, kunde ikke blive godt; jeg havde gabet for højt, det var rent forbandet, for tungt for mine Skuldre. Men jeg skal nok en skønne Dag tage fat igen, naar jeg kan magte det, og saa skal det blive til noget; jeg skal byde dem et Arbejde, saa de skal gaa bagover alle sammen af Forbavselse."

Han gjorde en Bevægelse, som om han spredte en Skare Mennesker; saa klemte han en Tube Blaat ud paa sin Palet og gav sig til at gøre Nar ad det Ansigt, hans første Lærer i Maling vilde sætte op til hans Billede; denne Fatter Belloque var en gammel, enarmet Kaptejn, der nu i et kvart Aarhundrede i en Sal i Museet havde undervist Drengene i Plassans i at tegne smukke Streger. Ja, og Barthou, den berømte Maler af „Nero i Cirkus", paa hvis Atelier i Paris han havde gaaet i et halvt Aar, havde han ikke tyve Gange fortalt ham, at han aldrig blev til noget! Aa, hvor angrede han dem nu, disse seks Maaneders idiotiske Famlen, de intetsigende Øvelser under en Mands Tugt, hvis Anskuelser var forskellige fra hans! Til sidst prædikede han mod Arbejdet i Louvre; han vilde hellere hugge sin Haand af, sagde han, end han nu vilde gaa derop og ødelægge sit Øje med at se paa en af de Kopier, som for Tid og Evighed tilsmudsede ens Syn paa det Liv, man levede. Han vilde bare spørge, om det i Kunsten kom an paa andet end at give det, man havde i Kroppen? Var det hele i Virkeligheden andet end at stille et Fruentimmer foran og saa male hende, som man saa hende? Og et Bundt Gulerødder, ja netop et Bundt Gulerødder! Nøje iagttaget, ligefremt malet i den personlige Tone, man selv saa, var det ikke mere værd end de evindelige Smørerier fra Malerskolen, de Malerier, som var malet med bare Tobakssauce, der var modbydelige Opkog efter samme Opskrift. Den Dag skulde nok komme, hvor en eneste original Gulerod vilde blive Tegnet til en hel Omvæltning.

Derfor var det, at han nøjedes med at gaa og male paa Boutins Atelier, et frit Atelier, som en gammel Model holdt i Huchette-Gaden. Naar han gav tyve Franks til Opsynsmanden, fandt han der nøgne Modeller nok, Mandfolk og Fruentimmer, saa han

kunde gøre sin Skitse i en Krog; og han var saa ivrig i Arbejdet, at han glemte baade Mad og Drikke, naar han uden Hvile kæmpede med Naturen; han var besat af en Arbejdsiver, der var paa Højde med alle disse Mennesker, der anklagede ham for Dovenskab og Uvidenhed, og som overlegent talte om deres Studier, fordi de kopierede Næser og Munde under en Lærers Opsyn.

„Hør engang, du gamle, naar en af de Abekatte har lavet en Krop som denne her og kommer og viser mig den, saa kan vi jo snakke om det."

Med Spidsen af sin Pensel pegede han paa en Akademistudie, som hang paa Væggen lige ved Døren. Den var udmærket, udkastet med mesterlig Bredde; og ved Siden hang der endnu flere udmærkede Ting, Fødder af Smaapiger, som var aldeles mageløse, og især en Kvindemave med en saa levende, naturlig Hudfarve, som om Blodet rullede i Aarerne under den bløde Hud. I de faa Stunder, han var tilfreds, var han stolt af disse Studier, men de var ogsaa det eneste, han var tilfreds med; de tydede paa en stor Maler med vidunderlige Evner, men med uforklarlige, pludselige Slappelser, der var ham som Lænker om Benet. Han vedblev heftigt, idet han med haarde Strøg arbejdede løs paa Fløjlsjakken, medens han hudflettede sig i sin Ligegyldighed, der ikke agtede nogen:

„Alle sammen er det Billedsmørere, som ikke er to Skilling værd, med stjaalen Berøringelse, Idioter eller Lurendrejere, der ligger i Støvet for Publikum! Ikke en eneste rask Fyr, som blæser Borgerskabet et Stykke! . . . Naa, der er nu Fatter Ingres, du ved nok, hvor han kvalmer mig, han med samt sin slimede Malemaade! Naa, hvad saa! det er alligevel Fanden til Fyr; jeg maa sige, jeg har Agtelse for ham, jeg tager dog min Hat af for ham, han gav dem en god Dag alle som en, hans Tegning var nu dog saa Helvedes brillant, og den fik han Publikum til at sluge, de Idioter, som nu tror, de forstaar ham. . . . Og naar alt kommer til alt, saa er der dog kun to, Delacroix og Courbet. Alle de andre er noget Rak! . . . Ja, ja, den gamle romantiske Løve, han har da Holdning! Det kalder jeg en Dekoratør, som kunde sætte Glød i Farvetonerne! Og hvilket Haandelag! Han havde dækket Paris' Mure, hvis man havde sat ham det for. Hans Palet kogte, og den gik over alle Bredder. Jeg ved godt, at det ikke var andet end Fantasterier; men hvad saa, naar det nu river op i en, og det var det, som var nødvendigt, det maatte til for at sætte Ild i Skolen. Og saa kom den anden, Pokker til Arbejder, den sandeste virkelige Maler, som Aarhundredet har haft at opvise, og han havde en absolut klassisk Teknik, hvad jo ikke en eneste af de Idioter har

haft. De har hylet, det er vist, de skreg og brølede op om Helligbrøde og Realisme, som om denne meget omtalte Realisme ikke fandtes i andet end i Sujetterne. Betragtningsmaaden blev ved at være de gamle Mestres, og Udførelsen optoges igen og fortsatte de smukke Stykker i vore Museer . . . begge to, Delacroix og Courbet, er komne frem i rette Tid. De har begge gjort et Skridt fremad. Og nu, aa nu!"

Han tav, gik tilbage for at bedømme Virkningen, faldt et Øjeblik hen i Beskuelse af sit Værk og fortsatte saa:

„Nu maa der mere til. Men hvad? Jeg ved det ikke rigtig! Hvis jeg vidste det, og hvis jeg kunde det, skulde jeg blive meget dygtig. Aa, saa skulde ingen naa mig . . . Men hvad jeg føler, det er, at Delacroix's store Bygning knager og er ved at styrte sammen, og Courbets mørke Malemaade forgifter allerede Atelierernes indelukkede, mugne Luft, hvor Solskinnet aldrig naar ind. Forstaar du, det er maaske Sol, der mangler os, Friluft, klart og ungt Maleri, Ting og Væsner, som de er i det sande Lys . . . ak, jeg kan ikke udtrykke det! Jeg kan ikke sige, hvad det er for et Maleri, som vore Nutidsøjne skal skabe og beskue."

Hans Stemme døde igen hen, han stammede, han havde ikke Evne til at fremføre den dumpe Fremtidsvækst, som arbejdede i ham. Der blev ganske stille, medens han skælvende fuldendte Udkastet til Fløjlsjakken.

Sandoz havde hørt efter uden at røre sig ud af Stillingen. Med Ryggen vendt til Claudius, som om han talte til Væggen, sagde han nu:

„Nej, nej, vi ved det ikke, men vi skulde vide det. Hver Gang en Lærer har villet indpode mig en Sandhed, har jeg gjort Oprør indvendig og tænkt: „Enten narrer han sig selv, eller han narrer mig." Deres Tanker gør mig fortvivlet; jeg synes, Sandheden er bredere, mere almindelig . . . Aa, hvor det vilde være skønt, om man nedlagde hele sin Tilværelse i sit Værk, hvor man saa søgte at nedlægge Ting, Dyr, Mennesker, hele det umaadelige Kredsløb. Og det ikke i Filosofiens Leksikon, ifølge det idiotiske Hierarki, hvori Hovmod vugger sig, men i det almindelige Livs fulde Løb, i en Verden, hvor vi ikke vilde være andet end en Tilfældighed, hvor Hunden, som løber forbi, ja endogsaa Vejens Sten vilde forklare os Tilværelsen; kort sagt, det store alt, uden højt eller lavt, uden snavset eller rent, saaledes som det bevæger sig . . . Vist er det, det er til Videnskaben, Romanforfatterne og Digterne skal henvende sig; den er nu den eneste mulige Kilde. Men det svære er, hvad man skal bruge af den, hvordan skal man gaa frem med den? Jeg føler straks, at jeg bliver forvirret. . . . Aa,

hvis jeg vidste, hvis jeg bare vidste, sikken Række Bøger, jeg skulde slynge i Hovedet paa Mængden."

Han tav. Vinteren i Forvejen havde han offentliggjort sin første Bog, en Samling elskværdige Skitser, som han havde skrevet i Plassans, og hvoriblandt kun nogle enkelte drøjere Anstrøg antydede, at Forfatteren var en lidenskabelig Oprører. Siden den Tid havde han famlet sig frem, han havde prøvet sig selv i sine Tankers Virvar, i de endnu usikre Ideer, der kæmpede i hans Hjerne. I Begyndelsen havde han været begejstret over sit kæmpemæssige Værk, han havde haft Planer til en Verdens Skabelse i tre Faser: Skabningen baseret paa Videnskaben, Menneskehedens Historie, som til sin Tid skulde spille en Rolle i Væsnernes Sammenslyngen, Fremtiden, Væsnerne, som stadig følger efter hverandre, ender med at skabe Verden paa ny ved Livets uendelige Arbejde. Men hans Iver var kølnet foran denne tredje Fases altfor dristige Hypotheser; han søgte nu en snævrere Ramme, en mere menneskelig, som dog kunde rumme hans store Ærgerrighed.

„Aa, at se alt og male alt! sagde Claudius efter en lang Tavshed. „At have Mure i Milevis at overmale, dekorere Banegaardene, Hallerne, Kontorbygningerne, alt, hvad der bygges, naar ikke Arkitekterne var Idioter! Og der behøves ikke andet end stærke Muskler og et solidt Hoved, for Sujetter skulde det vist ikke mangle paa. . . Aa! Livet, som det gaar en forbi paa Gaden, de fattiges og de riges Liv paa Torvene, ved Væddeløbene, paa Boulevarderne, inde i de tættest befolkede Stræder, og alle Haandværk skulde være i Gang, og alle Lidenskaber skulde stilles frem i den klare Dag, Bønderne og Dyrene og Markerne! . . . Aa, vi faar se, vi faar se, om jeg dog skulde være en Idiot, det kribler og krabler mig ud i Fingerspidserne. Ja, hele det moderne Liv! Freskomalerier saa høje som Pantheon! En Fandens Række Billeder, som skulde sprænge Louvre!"

Naar de to var sammen, naaede Maleren og Skribenten sædvanligvis til denne Grad af Begejstring. De drev gensidig hinanden frem, de berusede sig i Storhed; og der var i alt det et saadant Overmaal af Ungdom, en saadan lidenskabelig Arbejdslyst, at de selv til sidst lo ad deres store Stoltheds Fantasier, der blev vildere og vildere, som om de blev styrkede og vedligeholdte i Smidighed og Kraft.

Claudius gik baglæns hen til Væggen og faldt i Tanker der. Ogsaa Sandoz rejste sig, ganske mør af at sidde, gik hen og stillede sig ved Siden af ham. De stod tavse og saa paa Billedet. Udkastet til Herren i Fløjlsjakken var næsten gjort; Haanden, som var længere fremme end det andet, dannede en interessant, frisk

Modsætning til Græsset; og den sorte Plet, som Ryggen dannede, sprang frem med en saadan Kraft, at de smaa Konturer i Baggrunden af de to Kvinder, der kæmpede i Solskinnet, saa ud, som var de komne længere tilbage i Lysningens skælvende Straaleglans, medens den store Figur, Kvinden, der laa i Græsset, og som næsten ikke var mere end antydet, stadig flød ud som et Drømmesyn, som en attraaværdig Eva, født af Jorden, med sit smilende Ansigt, med de lukkede Øjne.

„Maa jeg spørge, hvad du har tænkt at kalde dette?" spurgte Sandoz.

„Fri Luft!" svarede Claudius kort.

Men denne Titel, syntes Skribenten, var for teknisk; han havde ubevidst en Lyst til at faa Literatur ind i Maleriet.

„Fri Luft udtrykker ingenting."

„Det skal heller ikke udtrykke noget. . . . Kvinder og en Mand hviler sig i en Skov i Solskinnet. Er det ikke nok? Det udtrykker nok for at blive et Mesterværk."

Han kastede Hovedet tilbage og tilføjede med sammenknebne Tænder:

„I Pokkers Skind og Ben, det er endnu sort! Jeg har den forbandede Delacroix i Øjnene. Og, se nu bare, Haanden der er Courbet. . . . Aa, vi hænger alle sammen i det, i denne romantiske Sauce. Vor Ungdom har vadet for meget deri, vi er syltede ned i den til op over begge Ørene. Der skal skarp Lud til for at vaske den af."

Sandoz trak mistrøstig paa Skuldrene. Han jamrede ogsaa over at være født i Hugos og Balzacs Kølvand.

Imidlertid var Claudius nu tilfreds i sin lykkelige Iver over en vel anvendt Arbejdstime. Hvis hans Ven vilde ofre ham to eller tre saadanne Søndage, saa vilde Fyren være færdig, det var sikkert. For i Dag var det nok. De lo og spøgte, for han plejede næsten at plage sine Modeller til Døde, slap dem ikke, før de besvimede, halvdøde af Træthed. Han var selv lige ved at segne. Hans Ben rystede under ham, og Maven var tom. Da Klokken slog fem paa Uret, kastede han sig over sit Stykke Brød og fortærede det. Han brækkede det itu med sine skælvende Fingre, han havde knap Tid til at tygge det, medens han stod der foran sit Billede, igen greben af sine Tanker, saa han knap vidste af, at han spiste.

„Klokken er fem," sagde Sandoz, der for at rette sine Arme strakte dem ud i Luften. „Nu gaar vi og spiser . . . Der har vi virkelig Dubuche."

Det bankede paa, og Dubuche traadte ind. Det var en stor, mørk Fyr med et korrekt, lidt oppustet Ansigt, kort Haar og alle-

rede temmelig svære Knebelsbarter. Han trykkede dem i Haanden og standsede forbløffet foran Billedet. I Grunden stødte dette uregelmæssige Maleri ham i hans Naturs Ligevægt, i hans Respekt som en god Elev for de engang fastslaaede Former; og kun hans gamle Venskab holdt hans Kritik tilbage. Men denne Gang oprørtes hans hele Væsen øjensynligt.

„Naa, hvad nu? Du synes maaske ikke om det?“ spurgte Sandoz, der passede paa ham.

„Jo, jo, vist saa, det er meget godt malet. Men . . .“

„Naa, herud med det. Hvad er der, som du ikke kan klare?“

„Ja, det er jo den Herre der, fuldt paaklædt imellem de nøgne Kvinder. Det har man da aldrig set før.“

De to andre brast øjeblikkelig i Latter. Var der maaske ikke i Louvre Hundreder af den Slags Billeder? Og hvad saa, om man nu aldrig havde set det før, saa var det paa Tide, man fik det at se. Hvem Satan brød sig om Folk.

Uden at lade sig gaa paa af de andres Raseri sagde Dubuche ganske rolig:

„Folk vil aldeles ikke kunne forstaa det. De vil kalde det Svineri . . . og det er i Grunden ogsaa noget Svineri!“

„Forbandede Filister!“ udbrød Claudius forbitret. „Aa, de idiotiseres utroligt der paa Akademiet. Du var ikke saa dum før.“

Det var stadig Genstanden for hans to Venners Spøg, siden han var kommen ind paa Akademiet.

Han gjorde et Forsøg paa Tilbagetog, thi han blev lidt ængstelig, da de tog saa voldsomt paa Veje, og han bøjede af, idet han gav Malerne et Hip.

Ja, man havde god Grund til at sige det. Malerne paa Skolen var de utroligste Idioter. Men hvad Arkitekterne angik, saa var det noget andet. Og hvor skulde han ellers studere, han var pænt nødsaget til at gaa den Vej. Senere hen i Livet kunde han jo alligevel have sine egne Meninger.

Og han lod, som om han havde umaadelig oprørske Idéer.

„Godt,“ sagde Sandoz, „siden du gør os en Undskyldning, saa lad det være godt. Kom nu og spis.“

Men Claudius havde igen grebet sin Pensel og taget fat paa Arbejdet. Ved Siden af Fløjlsjakken stod Kvindefiguren ikke godt mere. Ærgerlig og utaalmodig anlagde han den med kraftigere Strøg for igen at faa den i den Valør, som den havde før.

„Kommer du nu?“ sagde Vennen.

„Straks! I Pokkers Skind og Ben, det har vel ikke saadant et brændende Jag. . . . Lad mig bare faa lagt dette an, saa kommer jeg.“

Sandoz rystede paa Hovedet, saa sagde han stilfærdigt for ikke at ophidse ham yderligere:

„Du skulde hellere lade være at blive saa voldsom, gamle Dreng . . . du er ophidset, og Mad har du heller ikke faaet, du gaar bare hen og ødelægger det hele, som du gjorde forleden Dag."

Maleren afbrød ham med en utaalmodig Bevægelse. Det var hans gamle Historie. Han kunde ikke i rette Tid slippe sit Arbejde, han berusede sig ligefrem i det, i Trangen til at faa øjeblikkelig Vished, til at overbevise sig selv om, at han endelig havde lagt Haanden paa sit sande Mesterværk. Nu kom Tvivlen og tog Haabet fra ham, midt i hans Glæde over den gode Dag. Var det rigtigt, at han havde lagt saa megen Kraft i Jakken? Kunde han nu finde den rette Tone for den nøgne Kvindefigur? Og han vilde hellere være død paa Stedet end have opgivet at skaffe sig Vished straks. Han trak febrilsk Christines Hoved ud af Mappen, hvor han havde skjult det, og gav sig til at sammenligne sit Arbejde med denne Studie.

„Hvad er det?" udbrød Dubuche. „Hvor har du tegnet det? Hvem er det?"

Claudius blev stødt over disse Spørgsmaal og svarede ikke; derpaa gav han efter for en forunderlig Undseelse, og han, der ellers plejede at sige dem alt, løj nu, greben af en ejendommelig Lyst til at beholde sit Eventyr for sig selv.

„Naa, hvem er det?" gentog Arkitekten.

„Aa, ingen særlig . . . en Model!"

„Hvad for noget, er det en Model? Hun er ganske ung, ikke sandt? Hun ser godt ud. . . . Aa, giv mig hendes Adresse, ikke til mig selv, men til en Billedhugger, som leder efter en Psyke. Har Du hendes Adresse, hvad?"

Dubuche havde vendt sig hen imod et Stykke graa Væg, hvor Modellerne med Kridt paa Kryds og tværs havde skrevet deres Navne og deres fjerntliggende Bopæle med store Bogstaver som Barneskrift; det var deres Visitkort. Der stod Zoë Piédefer, det var en smuk, stor brunet Pige, og tværs over hende havde den lille Flora Beauchamp skrevet sig, og Judita Vaquez, der var Jødinde. De var alle sammen ret ungdommelige, men altfor magre.

„Naa, har du Adressen?"

Saa blev Claudius rasende.

„Nej for Pokker, kan du lade mig i Fred! Hvad ved jeg . . . det er da ogsaa Pokker til Fyr, altid at forstyrre en, naar man har travlt."

Sandoz havde ingenting sagt, han var i Begyndelsen forbavset,

saa smilede han. Han var fiffigere end Dubuche og gjorde et Tegn til ham, saa de gav sig til at spøge. Om Forladelse, aa, undskyld! Naar Herren havde sine egne Planer, saa skulde man vist ikke gaa ham i Bedene. Aa, den Rad! han havde Raad til den Slags Fornøjelser! Hvor havde han truffet hende? I en Dansesal paa Montmartre eller paa Maubert-Pladsens Fortov.

Maleren blev flovere og flovere og mere og mere urolig.

„Hvor I dog er nogle Fæhoveder! Aa Gud, I skulde bare vide, hvor I er nogle Fæhoveder! Men nu kan det være nok, kan I ikke se, at I gør mig ondt?“

Hans Stemme var saa forunderlig, at de to andre øjeblikkelig tav stille. Efter at han havde kradset Hovedet paa den nøgne Figur ud, gav han sig til at tegne det op igen efter Christines Hoved og malede det om med usikker, forvirret Haand. Saa tog han fat paa Halsen, der næppe var antydet paa Studien.

Hans Ophidselse steg, han havde hele et kysk Menneskes Lidenskab for Kvindens hvide Hud, en vanvittig Kærlighed til den altid attraaede og aldrig ejede Nøgenhed og en Afmagt til at tilfredsstille sine egne Fordringer, til at skabe dette Kød, som han i sine Fantasier tænkte paa at omfavne med sine to lidenskabelige Arme. Hvor favnede og tilbad han ikke i Tankerne disse Fruentimmer, som han jog bort fra sit Atelier i vanvittig Fortvivlelse over aldrig at kunne gøre dem skønne nok, levende nok.

„Vent bare ti Minutter her, kære,“ sagde han. „Jeg vil anlægge Skuldrene til i Morgen, saa gaar vi hen og spiser.“

Sandoz og Dubuche vidste godt, at det ikke kunde nytte noget, om de prøvede paa at faa ham fra at ødelægge sig saaledes, og de slog sig til Taals.

Dubuche tændte en Pibe og lagde sig paa Sofaen. Han var den eneste af dem, som røg. De to andre havde aldrig kunnet vænne sig til Tobakken, da de altid fik Kvalme af en lidt stærk Cigar. Da han saa laa paa Ryggen med Blikket rettet mod Røgskyerne, som han pustede ud, gav han sig til at snakke om sig selv, længe og i ensformige Sætninger. Aa, dette forbandede Paris! Hvor man dog maatte slide for at vinde sig en Stilling! Man talte om fem Fjerdingaar; han havde været i Lære hos den berømte Dequersonnière, han, der havde faaet første Medaille og nu var Bygningsinspektør, Officer af Æreslegionen, Medlem af Akademiet, han, hvis Mesterværk, Sankt Matthæuskirken, var en Blanding af en Kageform og et Ur fra Kejsertiden. Det var i Grunden en skikkelig Fyr, som han gjorde Nar ad, alt imens han delte hans Respekt for de gamle klassiske Formler. Men hvis Kammeraterne ikke havde været, havde han dog ikke lært stort paa deres Atelier,

hvori Læreren gjorde et lille Løb ind tre Gange om Ugen. Det var nogle vilde Fyre, de Kammerater, der havde gjort ham Livet surt nok i Begyndelsen, men som i det mindste havde lært ham at slaa en Ramme sammen og at illuminere en Tegning. Hvor ofte havde han ikke maattet nøjes med en Kop Chokolade og et Stykke Brød til Frokost for at kunne give Inspektøren de fire og tyve Franks. Hvor mange pinligt bemalede Papirer, hvor mange Timer havde han ikke tilbragt hjemme over Bøgerne, inden han vovede at gaa hen paa Skolen! Og saa havde han været lige ved at blive vist tilbage til Trods for sin store Flid. Han havde ingen Indbildningskraft, hans skriftlige Opgaver, en Karyatide og en Sommerspisestue, var meget maadelige og havde sat ham aller nederst. Rigtignok havde han hjulpet sig op med det mundtlige, med sin Logaritmeregning, sine geometriske Beviser og sin Eksamen i Historie, thi han var meget stiv i den videnskabelige Del. Nu var han paa Skolen som Elev i anden Klasse, og han maatte min Sandten se at faa Fart i Knoglerne, hvis han skulde faa Afgangsbevis fra første Klasse. Et rigtigt Hundeliv! Og saa fik det aldrig Ende!

Han strakte Benene højt i Vejret paa Sofaen og røg stærkere, regelmæssigt.

„Kursus i Perspektivtegning, Kursus i beskrivende Geometri, Kursus i Stereotomi, Kursus i Konstruktion, Kunsthistorie, aa! Der bliver noget Papir at overmale med Optegnelser. Og hver Maaned en Eksamen i Arkitektur, snart en simpel Skitse, snart et Udkast. Nej, der er ingen Tid til Morskab, hvis man vil have den Eksamen og faa et nogenlunde godt Vidnesbyrd, især naar man foruden det Slid skal fortjene sit Brød. . . . Jeg er færdig ved at forgaa ved det."

Da en Pude var gledet ned, fiskede han den op igen med Benene.

„Og saa maa jeg alligevel sige, jeg har haft Held med mig. Der er saa mange af Kammeraterne, som vil have en Plads som min, og som ikke kan faa den! I Forgaars traf jeg en Arkitekt, de, som arbejder for en stor Entreprenør, aa! nej, det er umuligt at gøre sig nogen Ide om saadan en Arkitekt, en sand Fusker, der ikke saa meget som er i Stand til at tage et Aftryk, og han giver mig 1 Frank 25 for Timen, og det er mig, som bygger Husene for ham. . . . Det træffer heldigt, Moder meldte mig forleden, at hun ikke havde flere Penge. Den Stakkel! Og hvor meget jeg ogsaa skylder hende!"

Da Dubuche øjensynlig talte for sin egen Fornøjelse, idet han tyggede Drøv paa sine sædvanlige Ideer og forespejlede sig sin

stadige Drøm om hastigt at gøre Lykke, gjorde Sandoz sig ikke den Ulejlighed at høre efter, hvad han sagde. Han havde lukket det lille Vindue op og saa ud paa Taget, medens Heden i Atelieret lidt efter lidt begyndte at plage ham. Pludselig afbrød han Arkitekten:

„Hør lidt, kommer du og spiser til Middag med os paa Torsdag? De kommer alle sammen, Fagerolles, Mahoudeau, Jory, Gagnière."

Hver Torsdag kom de sammen hos Sandoz, en hel Bande af Kammerater, nogle var gamle Bekendte fra Plassans, andre havde de truffet i Paris, alle sammen oprørske og betagne af samme Begejstring for Kunsten.

„Paa Torsdag! Jeg tror ikke, jeg kan," svarede Dubuche. „Jeg skal til Aftenselskab hos en Familie, hvor vi skal danse."

„Maa jeg spørge, om du har tænkt at danse dig en Pige med Medgift til der?"

„Ja, ved du hvad, det vilde saamænd ikke være det værste."

Han slog sin Pibe ud i sin venstre Haandflade og sagde med en pludselig Forandring i Stemmen:

„Men det havde jeg nær glemt, jeg har faaet Brev fra Pouillaud."

„Du ogsaa. . . . Naa, han er da ogsaa en slem Dumrian! Det kalder jeg en, som er kommen galt an."

„Hvorfor det? Han skal gaa ind i sin Faders Forretning og ganske roligt leve af sine Penge dernede. Hans Brev er meget fornuftigt, jeg har altid sagt, at vi alle sammen kunde lære af ham med samt hans Naragtigheder. Aa, det Bæst Pouillaud."

Sandoz vilde forbitret tage til Genmæle, da en fortvivlet Ed fra Claudius afbrød dem. Siden han igen havde taget fat paa sit Arbejde, havde han ikke lukket Munden op. Det var endogsaa, som om han ikke hørte paa, hvad de sagde.

„I Pokkers Skind og Ben! Det er lige forbandet. . . . Nej, jeg er alligevel en Idiot, jeg kommer aldrig til at gøre noget ordentligt!"

I sin Hidsighed, i et Anfald af vildt Raseri vilde han kaste sig over Billedet for at slaa Haanden igennem det. Hans Venner holdt ham tilbage. Herregud, det var dog for barnagtigt at blive saa rasende! Hvad vilde det nu nytte ham, naar han havde den evige Anger over sig at have ødelagt sit Arbejde. Han sank fortvivlet hen i Tavshed, idet han uden at svare stirrede paa Billedet med et brændende, stift Blik, hvori den uendelige Kval over hans Magtesløshed brændte. Der kom ikke mere hverken Lys eller Liv fra hans Haand, se, hvor han havde malet sin Kvinde-

hals med mørke Skygger; denne tilbedte, blændende Hud, som stod for hans Fantasi, han havde gjort den sort og kunde ikke faa den til at staa rigtig i Valøren. Hvad var det for en Hjerne, han havde, siden det saaledes pludselig kunde briste og gøre alle hans Anstrengelser til intet. Var det en Fejl i hans Øjne, saa han ikke kunde se ret? Vilde hans Hænder ikke mere lystre ham? Han blev mere og mere rasende, mere og mere arrig paa denne ubekendte Nedstamning, som undertiden gjorde, at alt faldt ham saa let, og som til andre Tider gjorde ham umuligt til alt, saa at han ikke engang kunde huske de simpleste Ting i Tegningen. At føle sit Væsen dreje rundt i en kvalm Svimmel, og saa dog at sidde fast i Raseri efter at skabe noget, naar alt flygtede for ham, alt faldt sammen for ham, Stoltheden over Arbejdet, den drømte Hæder, hele hans Tilværelse!

„Hør nu, gamle," sagde Sandoz, „det er ikke for at gøre dig nogen Bebrejdelse, men Klokken er halv syv, og vi er færdige ved at dø af Sult. . . . Vær nu rimelig, gaa med og spis."

Claudius var ved at vaske et Hjørne af sin Palet rent. Han klemte igen nogle Farvetuber ud paa den og svarede med et eneste Ord, saa det rungede efter:

„Nej!"

I ti Minutter var der ingen, som talte. Maleren var ude af sig selv og sloges med sit Maleri, og de to andre var forpinte og bedrøvede over dette Anfald, som de ikke vidste Raad for. Da der blev banket paa Døren, var det Arkitekten, som lukkede op.

„Aa, Goddag, Fatter Malgras!"

Kunsthandleren var en stor Mand i en gammel, grøn Kappe, meget snavset, der gjorde, at han saa ud som en slet klædt Droskekusk, med sit hvide Haar, der var klippet tæt, og sit røde Ansigt fuldt af violette Pletter.

Han sagde med en sand Bussemandsrøst:

„Jeg gik forbi paa Kajen lige overfor, og da jeg saa saa Herren der i Vinduet, vilde jeg dog kigge herop."

Han standsede, da Maleren ikke mælede et Ord, men malede løs med en utaalmodig Bevægelse. For Resten var han ikke nem at forbløffe, som han stod der, saa sikkert paa sine Ben og med sine blodskudte Øjne saa paa det skitserede Billede. Han bedømte det ganske ligefremt med et Par Ord, der baade udtrykte Ironi og Velvilje:

„Naa, det kalder jeg et Stykke Arbejde!"

Og da ingen sagde et Ord, gik han ganske roligt med smaa Skridt rundt i Atelieret og saa op og ned ad Væggene.

Fatter Malgras var under det tykke Lag af Smudsighed, der

laa paa ham, en fiffig Fyr, som havde baade Smag og Forstand paa god Kunst. Han kom aldrig til de middelmaadige Billedsmørere, han gik efter sit Instinkt til de selvstændige Kunstnere, der endnu ikke var berømte, men hvis store fremtidige Navn hans store Drukkenboltnæse i lang Afstand lugtede.

Desuden var han en Røver til at skambyde; han var saa listig som en Indianer, naar han til Spotpris vilde have fat i et Billede, han havde udset sig. Forøvrigt nøjedes han med en rimelig Fortjeneste, 20 pCt., i det højeste 30 pCt., da hans Forretning var grundet paa, at hans lille Kapital hurtig blev omsat; han købte aldrig et Billede om Morgenen, uden at han var vis paa at have en lysthavende til det inden Aften. For Resten løj han udmærket.

Nu stod han henne ved Døren foran Akademi-Studierne, der var tegnede i Boutins Atelier; han stod nogle Minutter og betragtede dem i Tavshed med Øjnene straalende af Kenderglæde, som han skjulte under sine tunge Øjenbryn. Hvilket Talent, hvilken Følelse for Livet han dog havde, den store Nar, som stod der og spildte sin Tid med de voldsom store Billeder, ingen gad eje! Hvor de Ben var nydelige, hvor herlig den Mave var gjort, ja, den var dog bedst. Men det var nu ikke den Slags, der solgtes. Han havde allerede gjort sit Valg. Et lille Landskab fra Plassans, paa samme Tid stærkt og nænsomt i Farven, som han lod, som han slet ikke saa.

Endelig gik han hen til det og sagde ligesom tilfældig:

„Hvad er det? Aa, det er et af Deres Billeder fra Sydfrankrig. . . . Det er for raat, De maa saamænd ikke tro, jeg er bleven af med de to, jeg købte af Dem forleden."

Og han vedblev med lange, vage Sætninger:

„De vil maaske ikke tro mig, Hr. Lantier, men det er ikke muligt at sælge den Slags Billeder. Jeg har en hel Lejlighed fuld og tør saamænd næppe vende mig af Frygt for at gøre en Ulykke paa dem. Det er paa Ære umuligt at blive ved paa den Maade, jeg gaar fallit en af Dagene og ender paa Fattighuset. . . . Ja, De ved jo, hvordan jeg er, mit Hjerte løber af med min Forstand; der er ingenting, jeg vil hellere end hjælpe Ungdommen, især begavede unge Mænd som De. Aa, jo vist har De Talent, det bliver jeg ved at sige. Men hvad nytter det, der bider dog ingen paa, nej, de bider skam ikke paa."

Han lod, som om han var bevæget; saa sagde han rask, som en, der er ved at gøre en Dumhed:

„Naa, for at jeg ikke skal være gaaet herop for ingenting . . . hvad vil De have for den lille Skitse?"

Claudius var i daarligt Humør og malede med nervøse Trækninger. Han svarede i en tør Tone uden at vende Hovedet:

„Tyve Franks!“

„Hvad for noget! Tyve Franks! De er jo gal! De andre har jeg givet ti Franks for Stykket af . . . og jeg vil ikke give mere end otte Franks for dette her, ikke en Sous mere.“

I Almindelighed gav Maleren straks efter, skamfuld og ærgerlig over disse lumpne Skældsmaal og inderst inde glad ved at faa Penge. Men denne Gang var han paastaaelig. Han gav sig til at skælde Forretningsmanden ud, og denne begyndte at sige du til ham, sagde, han havde ikke Spor af Talent, og overvældede ham med alle Slags Grovheder. Til sidst trak han, et ad Gangen, tre Femfranksstykker op af Lommen og kastede dem langt bort fra sig, som om han spillede Klink, hen paa Bordet, hvor de klirrede mellem Tallerkenerne.

„En, to tre . . . og ikke en til, hører du! Og det er allerede en for meget, du skal komme til at betale mig det, jeg skal paa Ære nok knibe paa noget andet! . . . Femten Franks! Aa, min Ven, du skulde ikke have gjort det, det er dumt af dig, og du skal komme til at fortryde det.“

Claudius var træt og lod ham tage det lille Billede ned. Det forsvandt som ved Trolddom under den store, grønne Frakke. Men det var sunket ned i en bestemt dertil indrettet Lomme, hvor det sad under Foret. Der var ingen Pukkel, som røbede det.

Da hans Forretning var sluttet, gik Malgras hen til Døren, men pludselig huskede han paa noget og vendte sig om igen med sin godmodige Mine:

„Aa, hør, Lantier, jeg skal have en Hummer! . . . Det er virkelig det mindste, De kan gøre, efter at De saadan har flaaet mig. . . . Jeg skal bringe Dem Hummeren, saa maler De mig et Stilleben, og Hummeren kan De saa beholde for Ulejligheden og spise den med Deres Venner. . . . Naa, det er et Ord, ikke sandt?“

Ved dette Forslag brast Sandoz og Dubuche, som hidtil havde hørt til med nysgerrig Mine, i en saadan Latter, at Forretningsmanden ogsaa blev lystig. De forbandede Malertampe, de gjorde aldrig andet end drive, de fortjente at dø af Sult. Hvad skulde der være bleven af dem, de forbistrede Dagtyve, hvis ikke Fatter Malgras nu og da havde bragt dem en god Lammesteg, eller en fersk Fisk eller en Hummer med samt dens Persilledusk?“

„Naa, saa faar jeg min Hummer, ikke sandt, Lantier? . . . Tak.“

Igen blev han staaende, plantet foran Udkastet til det store Billede med sit spotske Beundringssmil, idet han mumlede:

„Ja, det kalder jeg et Stykke Arbejde!“

Claudius vilde igen tage Palet og Pensler; men hans Ben svigtede ham, hans Arme faldt ned som lænkede til Kroppen af en overmenneskelig Magt. I den store, ensformige Stilhed, som var fulgt efter Skændsmaalet, vaklede han blændet og forvirret fra sit lemlæstede Værk. Saa stammede han:

„Aa, jeg kan ikke mere, jeg kan ikke mere. . . . Den Svinepels har givet mig Naadestødet.“

Klokken var slaaet syv; han havde staaet og arbejdet i otte lange Timer uden at spise andet end en Brødskorpe, uden at hvile sig et Minut, i Feberhede. Nu gik Solen ned, og Aftenskumringen begyndte at lægge sig over Atelieret, der i denne Tusmørkebelysning fik et sørgmodigt Præg. Naar Lyset saaledes forsvandt, forekom det ham efter et Anfald af mislykket Arbejde, som om den ikke mere skulde komme frem, efter at den havde bragt Livet bort, med Farvernes kvidrende Munterhed.

„Kom,“ tiggede Sandoz med en broderlig øm Medlidenhed, „kom nu, gamle Dreng!“

Selv Dubuche tilføjede:

„Du vil faa et bedre Syn paa det i Morgen. Kom nu og lad os faa noget til Middag.“

Et Øjeblik gjorde Claudius Modstand. Han stod som naglet til Gulvet, døv for deres venskabelige Stemmer, aldeles rasende i sin Stædighed. Hvad skulde han nu gøre, da hans Hænder slap Penslen? Han vidste det ikke, men hvad nyttede det, at han var kraftesløs, han søndersledes dog af Skabertrangen. Og selv om han ikke gjorde noget, saa vilde han i alt Fald blive, hvor han var, ikke vige af Pletten. Endelig bestemte han sig dog, en Skælven fo'r igennem ham som en voldsom Hulken. Han greb en stor Paletkniv og med et eneste Strøg skrabede han sikkert og langsomt Brystet og Hovedet ud paa sin Kvindefigur. Det var ganske som et Mord, som en Sønderlemmelse. Alt forsvandt i en Vælling. Og ved Siden af Herren med den kulsorte Jakke, midt i det lysende Græs, hvor de to smaa Figurer stod kæmpende og klare, var der af den store nøgne Kvindefigur uden Hoved og uden Bryst ikke andet end en lemlæstet Underkrop, en ubestemt Plet af et Lig, en drømmende, bortdunstende, skær Hud.

Sandoz og Dubuche var allerede ved at gaa ned ad Trappen. Og Claudius fulgte efter dem, han flygtede bort fra sit Værk med en nagende Smerte over at lade det saaledes tilbage, med en aaben gabende Vunde.

III.

Ugen begyndte uheldigt for Claudius. Han var sunken hen i et af disse Anfald af Mistillid, som fyldte ham med Had til Kunsten, med et Had som en forsmaaet Elskers, der overvælder den troløse med Fornærmelser, skønt han lider Kvaler og Længsel efter igen at tilbede hende; og om Torsdagen, efter tre græsselige ensomme Dage fulde af forgæves Kamp, gik han allerede om Morgenen ud af sit Atelier og smældede Døren i efter sig, saa fortvivlet over sig selv, at han svor aldrig mere at røre ved en Pensel. Naar et af disse Anfald søndersled ham, havde han kun et Middel til at glemme sig selv, gaa og yppe Klammeri med Kammeraterne, især gaa, gaa tværs igennem Paris, indtil Heden og Lugten af Paris' Brostene igen havde faaet ham stivet op.

Han skulde som sædvanlig om Torsdagen spise hos Sandoz, hvor der var Selskab. Men hvad skulde han faa Tiden til at gaa med, indtil Aftenen kom. Tanken om at være alene og tære paa sig selv, gjorde ham fortvivlet. Han vilde straks være løbet til sin Ven, hvis han ikke kunde sige sig selv, at han var paa Kontoret. Saa kom han til at tænke paa Dubuche, men han tøvede lidt, thi deres gamle Venskab var i den sidste Tid begyndt at kølnes. Han følte ikke de triste Timers Fortrolighed mellem dem mere, han havde en Følelse af, at Vennen i Grunden var dum og nærede et indædt Fjendskab imod ham, og hans Ærgerrighed gik i en anden Retning. Men hvor skulde han gaa hen? Endelig besluttede han sig til at gaa hen til Arkitekten, der i Jakobsgade boede i et lille Værelse paa sjette Sal i et stort koldt Hus.

Claudius var naaet til anden Sal, da Portnerkonen med en arrig Stemme raabte efter ham, at Hr. Dubuche var ikke hjemme, at han endogsaa havde været ude om Natten. Han vendte langsomt om, forbløffet over sit mærkværdige Uheld. Han drev lidt omkring uden Maal, nedslaaet over dette sidste Uheld. Men idet han drejede ned ad Seinegade og ikke vidste, hvor han skulde gaa hen, kom han pludselig til at huske paa, hvad Dubuche havde fortalt ham, hvorledes Natten før den Dag, da Elevernes Arbejder skulde indleveres til Akademiet, gik hen med det rædsomste Slid. Han vendte om og gik tilbage til Bagergade, hvor Atelieret laa.

Hidtil havde han vogtet sig for nogen Sinde at hente Dubuche der, da han vidste, hvordan Eleverne plejede at opføre sig mod uvedkommende. Men nu gik han rask derhen, hans Angst for at være alene gjorde ham modig; han følte sig i Stand til at udsætte sig for de værste Fornærmelser for at faa en Kammerat i sin Elendighed.

Paa det smalleste Sted i Gaden laa Atelieret i Baggaarden til et gammelt forfaldent Hus. Over to stinkende Gaarde naaede man endelig en tredje, hvor der paa tværs var opstillet et Slags lukket Skur, et stort Rum af Planker og Murbrokker, der før havde været benyttet til Snedkerværksted. Udefra, gennem fire store Vinduer, hvis nederste Ruder var kridtede, saa man kun det bare, hvidtede Loft.

Men da Claudius havde skubbet Døren op, standsede han ubevægelig paa Dørtærskelen. Det store Rum laa for ham med sine fire lange Borde, der gik ud fra Vinduerne, dobbelte meget brede Borde, med Elever i Rækker paa begge Sider, og bedækkede af vaade Svampe, Tuschkopper, Vandfade, Jernlysestager, Trækasser og Skrin, hvor hver især gemte sin hvide Lærredsbluse, sine Passere og sine Farver. I en Krog stod Kakkelovnen og rustede ved Siden af en Bunke Koks fra sidste Vinter; den var ikke saa meget som fejet sammen. Paa den anden Side var der en stor Vandkumme af Zink med et Haandklæde paa hver Side.

Midt i denne uordentlige Tomhed faldt Væggene især i Øjnene. Op ad dem stod der helt op til Loftet Reoler med en Mængde Afstøbninger, der nede ved Gulvet forsvandt i en Uendelighed af Redskaber og Vinkler, under et Læs Tegnebrætter, som med Remme var bundne sammen i Bundter. Og lidt efter lidt var alle de Stykker af Væggen, der var tomme, blevne overmalede med Indskrifter, med Tegninger, den ene værre end den anden; de var kastede hen der som i Marginen af en Bog, der altid laa aaben. Der var Karrikaturer af Kammeraterne, Tegninger af upassende Ting, Ord, som kunde faa en Livvagtskarl til at rødme, og saa nogle Sentenser, Regnestykker og Bopæle; men oven over det hele saa man denne ene Sætning skinne med store Bogstaver paa den allermest iøjnefaldende Plads:

„Den syvende Juni sagde Gorju, at han vilde blæse Rom et Stykke. Underskrift: Godemard."

En dump Knurren modtog Maleren, en Knurren, som af vilde Dyr, der bliver forstyrrede i deres Hule. Det, som forbavsede ham, var Synet af Salen om Morgenen efter „Karre-Natten", som Arkitekterne kaldte den sidste Arbejdsnat. Siden den foregaaende Dag havde hele Atelieret, tresindstyve Elever, været indelukket der; de, der ikke havde Udkast at gøre, „Negrene", hjalp de andre, de, som skulde konkurrere og som var forsinkede, saa de var nødt til i tolv Timer at gøre det Arbejde, som de ellers skulde bruge otte Dage til. Fra Klokken var tolv om Natten havde de proppet sig med kold Mad og Vin. Klokken et havde de til Dessert hentet tre Fruentimmer fra et Hus i Nærheden. Og uden at Arbejdet var

standset, var Festen gaaet over til et romersk Orgie midt i Piberøgen. Paa Gulvet var der en Oversvømmelse af fedtet Papir, Flaskeskaar og ubestemmelige Pøle, som var ved at synke i Jorden. Luften var en underlig Blanding af stram Lysestank og Moskusparfume efter Pigerne, af Stegeos og Vindunster.

De havde lige lukket et Vindue op paa Klem, for Genboerne behøvede ikke at have deres Næse i det, de tog sig for.

Vilde Hyl rungede nu:

„Herud med ham! . . . Aa, den Flab! . . . Hvad vil han her, det Numer? . . . Herud! Herud!“

Claudius skælvede et Øjeblik under dette Uvejr og blev staaende forvirret. Saa begyndte de paa alle Grovhederne; endogsaa blandt de finere Naturer gjaldt det om at kunne komme med de groveste Udtryk.

Han tog sig sammen og svarede, da Dubuche fik Øje paa ham. Denne blev ildrød i Hovedet, thi han afskyede den Slags Afbrydelser. Han skammede sig over sin Ven, og under Hyl og Brøl, der nu vendte sig imod ham, løb han hen til Claudius.

„Herregud, er det dig! . . . Jeg havde dog bedt dig om ikke at komme. Gaa udenfor og vent paa mig der.“

I dette Øjeblik var Claudius, som rykkede tilbage, lige ved at blive kørt over af en lille Skubkarre, der blev trukket af to skæggede Fyre. Det var den Karre, som havde givet Dagen og Natten Navn, og i otte Dage havde Eleverne, der af forskellige Udenomsarbejder var blevne forsinkede, uafladelig indbyrdes gentaget Raabet: „Naa, vi er nok komne net op at køre!“

Saa snart den viste sig, opløftedes der et Skrig. Klokken var tre Kvarter til ni, de havde netop Tid til at naa til Skolen. Rummet tømtes i en Haandevending. Hver slæbte sine Blindrammer ud under Albuestød og Puf. De, der haardnakket blev ved at tegne for at rette lidt hist og her, blev slæbt med. I mindre end fem Minutter var alle Blindrammerne stablede op paa Vognen, og de to Fyre med de store Skæg, de to yngste i Atelieret, spændte sig for og trak af Sted i fuldt Løb, medens hele Skaren af de andre brølende skubbede bag paa. Det var, som om der blev lukket op for en Sluse, Strømmen brusede med Bulder og Brag ud gennem alle de tre Gaarde og oversvømmede snart Gaden.

Claudius havde givet sig til at løbe med ved Siden af Dubuche, som var blandt de bageste og yderlig gnaven over at være bleven snydt for det sidste Kvarter, som hans Tegning vilde have haft godt af.

„Hvad skal du tage dig til bagefter?“

„Aa, jeg har fuldt op at bestille den hele Dag.“

Maleren var fortvivlet over at høre, at han ikke kunde faa ham med sig.

„Ja, ja, saa gaar jeg . . . Du kommer vel i Aften hos Sandoz?"

„Ja, det tænker jeg; med mindre jeg skulde blive indbudt til Middag hos en Familie, jeg kender."

De pustede begge to. Banden strakte sig ud over Gadens hele Bredde for at fylde saa meget som muligt med deres Spektakel. Da de var komne gennem Bagergade, styrtede de over Gozlinpladsen og kastede sig ind i Vandbakkelsegade. Forrest Karren, trukket og skubbet, hoppende paa de ujævne Brosten, medens Blindrammerne dansede og rystede paa det ynkeligste; derpaa hele Banden i Galop, tvingende de forbigaaende til at klemme sig op ad Murene, hvis de ikke vilde rives over Ende, og Købmændene, der stod og gabede i deres Døre, troede, der var udbrudt Oprør. Hele Kvarteret var i Forstyrrelse. I Jakobsgade blev Spektaklet saa voldsomt med græsselige Skrig og Skraal, at Folk lukkede deres Skodder. Da de endelig drejede ind i Bonapartegade, fik en stor, blond Fyr den lyse Tanke at gribe en lille Tjenestepige, der stod paa Fortovet og gloede, og trække hende med: et Halmstraa i Strømmen!

„Saa Farvel da," sagde Claudius. „Paa Gensyn i Aften!"

„Ja, i Aften!"

Maleren standsede aandeløs paa Hjørnet af Akademigade. Foran ham laa Skolen med Porten vidt aaben. Der styrtede det hele Optog ind.

Da han havde pustet et Øjeblik, drejede han ned ad Seinegade. Hans Uheld voksede; det stod altsaa skrevet, at han umulig vilde kunne træffe en Kammerat den Morgenstund; han drev igen op ad Gaden, gik langsomt til Pantheons-Plads uden nogen bestemt Plan; saa sagde han til sig selv, at han jo altid kunde gaa ind paa Kommunalkontoret og trykke Sandoz' Haand, saa gik dog altid de ti Minutter. Men hvor forbavset blev han ikke, da han hørte, at Hr. Sandoz havde bedt sig fri den Dag, da han skulde til Begravelse. Han kendte den Historie; det var altid hans Vens Paaskud, naar han vilde have en Fridag til at arbejde hjemme. Han skulde allerede til at løbe hen til ham, da et broderligt Kunstnerhensyn holdt ham tilbage. Det var en Forbrydelse at gaa op og forstyrre den skikkelige Fyr for at plage ham med sit mislykkede Arbejde, naar han maaske netop fik gjort noget ved sit eget.

Saa maatte Claudius da slaa sig til Taals. Han slæbte om med sit Tungsind paa Kajerne, til Klokken blev tolv, hans Hoved var tungt, hans Hjerte bankede ved den evindelige Tanke paa hans egen Afmagt, saa han saa Omgivelserne af sin kære Seine som i en

Taage. Han spiste Frokost hos Gomard, en Vinhandler, hvis Skilt: „Hunden fra Montargis", faldt ham i Øjnene. Der sad fuldt af Murere i kalkede Bluser; med dem spiste han Dagens Ret til otte Sous, en Skaal Suppe og et Stykke Kød med Bønner paa en Tallerken, som var vaad af Vaskevandet. Det var saamænd meget mere, end han fortjente, et Dyr som han, der ikke kunde fortjene sit Brød. Naar en Studie var mislykket for ham, faldt han rent sammen, gjorde sig meget ringere end den simpleste Haandlanger, som i det mindste med sine store Hænder kunde tage fat.

I en hel Time sad han der og hørte paa Samtalen ved Bordene, og da han kom ud, begyndte han igen sin langsomme, planløse Omvandren. Men da han kom til Pladsen ved Raadhuset, faldt der ham noget ind, som paaskyndede hans Skridt. Hvorfor havde han aldeles ikke tænkt paa Fagerolles? Fagerrolles var en rar Fyr, skønt han var Elev af Akademiet, og han var en lystig Fyr, og dum var han ikke. Man kunde da snakke med ham, endogsaa naar han forsvarede daarlig Kunst. Hvis han havde spist Frokost hos sin Fader i den gamle Kirkegade, saa vilde han vel endnu træffe ham der.

Da Claudius drejede ind i denne Gade, følte han et Pust af Kølighed. Dagen var begyndt at blive meget hed, og der slog en Fugtighed op af Brostenene, der til Trods for den klare Himmel var vaade og fedtede under Fodgængernes evindelige Trin. Hvert Øjeblik var Vognene lige ved at køre ham over, naar Trængslen tvang ham ud paa Gaden. Men han morede sig dog over Gaden med dens Husrækker, der gik ud og ind, de flade Facader, der var oversmurte med Skilte lige til Tagrenden, med smaa Vinduer, hvorigennem man hørte Støjen af al Slags Haandværk.

Paa et af de snævreste Steder standsede han ved en lille Avishandel, der laa mellem en Høker og en Frisør; i den var der udstillet de mest idiotiske Billeder fra Romancernes Sødheder til smudsige Soldatertvetydigheder. Foran Billederne stod en stor, bleg Fyr hensunken i Drømmerier, og to Smaatøse puffede fnisende til hinanden. Han havde Lyst til at slaa dem alle tre, men skyndte sig at gaa over Gaden, da Fagerolles' Hus laa lige overfor.

Det var et gammelt, mørkt Hus, der sprang frem foran de andre, overstænket med Rendestenssnavs. Da en Omnibus i det samme kørte forbi, fik han lige Tid til at hoppe ind paa Fortovet, som ikke var andet end en simpel Kant; Vognens Hjul strejfede hans Bryst, saa han blev overstænket til op over Knæene. Den gamle Fagerolles var Fabrikant af Zinkornamenter og havde sit Værksted i Stueetagen. De to store, bedst oplyste Værelser til Gaden havde han indrettet til sine Prøveoplag og boede selv paa

første Sal i en lille mørk Lejlighed ud til Gaarden, hvor der var saa kvalmt som i en Kælder. Der var hans Søn Henrik vokset op som ægte Barn af Paris's Brosten, paa Gaden, paa Kanten af dette Fortov, som Hjulene stadig rullede op paa; han var altid tilsølet af Rendestenen og stirrede bestandig ind ad Vinduerne i Billedbutikken mellem Høkeren og Frisøren. I Begyndelsen havde hans Fader brugt ham til at tegne Ornamenter for sig. Men da Drengen havde vist, at hans Ærgerrighed drev ham højere op, og havde begyndt at male og talte om at gaa paa Skolen, var de komne i Strid, skændtes og kivedes i evige Uenigheder og Forsoninger. Endnu den Dag i Dag behandlede Fabrikanten sin Søn Henrik meget haardt, som et Menneske, der ødte sit Liv til Unytte, skønt Henrik allerede havde gjort Lykke som Maler.

Claudius rystede sig og gik ind i Porten, en stor, dyb Hvælving, der gik ud til en Gaard med et grønligt Lysskær og med en underlig fugtig, fad Brøndlugt. Opgangen laa i fuldt Ildlys under en Markise og var en bred Trappe med et gammelt Rækværk, der var halvt ædt op af Rust.

Da Maleren gik forbi Oplagene paa første Sal, saa han gennem en Glasdør den gamle Fagerolles i Færd med at betragte sine Modeller. For at vise sig høflig og til Trods for sin Kunstnervæmmelse ved alle disse bemalede Zinksager, alt dette eftergjorte, forlorne Stads, gik han ind.

„Goddag, Hr. Fagerolles, er Henrik her endnu?"

Fabrikanten, en blegfed Mand, rettede sig imellem sine Buketholdere, sine Vaser og Statuetter. Han holdt i Haanden en ny Model til et Termometer, en kvindelig Taskenspiller, som sad paa Hug og paa sin Næse bar det lette Glas.

„Henrik er ikke kommen hjem til Frokost i Dag," svarede han tørt.

Denne Modtagelse forvirrede den unge Mand.

„Aa, han er ikke kommen hjem . . . jeg beder om Forladelse! Farvel!"

„Farvel!"

Claudius svor og bandte mellem Tænderne, da han kom ud. Det var ogsaa Pokker til Uheld, nu fik han heller ikke fat i Fagerolles. Han ærgrede sig over, at han var kommen og havde saa meget som set nedad den gamle maleriske Gade, rasende over den romantiske Kræftskade, der imod hans Vilje dog kom frem og frem igen hos ham. Det var maaske netop hans Ulykke, denne forkerte Tanke, som han undertiden følte som en Jernstang tværs over sin Hjerneskal.

Da han igen traskede ned ad Kajerne, fik han den Tanke at gaa hjem og se, om hans Billede virkelig var saa slet. Men den blotte

Tanke derom fik ham til at skælve. Han syntes, hans Atelier var et Rædselssted, hvor han ikke kunde leve mere, som om han havde efterladt Liget af en elsket Genstand der. Nej, nej, gaa op ad alle tre Stokværk, aabne Døren og lukke sig inde med Billedet, det oversteg hans Kræfter. Han gik over en af Broerne og tog Vejen ned ad Jakobsgade. Naa, det fik være, hvad det være vilde, han vilde dog gaa hen og lokke Sandoz med sig.

Den lille Lejlighed paa fjerde Sal, som denne beboede, bestod af en Spisestue, et Sovekammer og et lille Køkken, medens hans Moder, der var lam, havde et Værelse paa den anden Side af Gangen, hvor hun levede i en sørgmodig, frivillig Ensomhed. Gaden var stille; Lejlighedens Vinduer gik ud til Døvstummeinstituttets store Have, hvor man saa en stor, rund Top af et Træ og St. Jakobs firkantede Kirketaarn.

Claudius traf Sandoz i hans Værelse, bøjet over Bordet og grundende over noget, han havde skrevet.

„Forstyrrer jeg dig?"

„Nej, jeg har arbejdet siden i Morges, saa nu har jeg nok af det . . . Vil Du tænke dig, nu har jeg slidt en Time for at faa Skik paa en Sætning, der faldt galt, og som har pint mig under hele Frokosten."

Maleren gjorde en fortvivlet Bevægelse, og da Vennen saa ham saa nedtrykt, forstod han Grunden.

„Hør nu, du, det gaar nok ikke? Lad os gaa en ordentlig Tur for at faa Lemmerne strakte."

Da han gik forbi Køkkenet, blev han standset af en gammel Kone, det var den Kone, som ellers kom der to Gange om Dagen, men om Torsdagen blev hun hele Dagen for Middagens Skyld.

„Saa er det altsaa bestemt med Middagsmaden, Fisk og Lammesteg med Kartofler?"

„Ja, Tak skal De have."

„Og hvor mange skal jeg dække til?"

„Aa, det kan man virkelig ikke vide . . . dæk foreløbig til fem, saa skal vi se, om vi kan være her Klokken syv, ikke sandt? Saa skal vi prøve at være bestemte!"

Men paa Gangen, medens Claudius ventede et Øjeblik, skyndte Sandoz sig ind til sin Moder; og derfra kom han ud med den alvorlige, kærlige Mine, han altid havde, og saa fulgtes de ned ad Trappen i Tavshed.

Da de kom ud, vendte de sig først til højre og saa til venstre, som for at tage Færten; saa gik de op ad Gaden og kom ud paa Observatoriepladsen, derpaa svingede de ned ad Boulevard Montparnasse. Det var deres sædvanlige Spadseretur; de kom altid ud der, de holdt af disse store Boulevarder, hvor de i Ro og Mag

kunde drive af Sted. De talte ikke sammen, deres Hoveder var endnu tunge, men de klarede lidt efter lidt op ved at være sammen.

Ved Vestbanegaarden faldt der Sandoz noget ind.

„Hvad om vi gik hen til Mahoudeau og saa, hvordan det gaar med hans store Arbejde? Jeg ved, han har lagt alle sine Smaahelgener til Side i Dag . . .“

„Ja, kom!“ sagde Claudius. „Lad os gaa til Mahoudeau.“

Billedhugger Mahoudeau havde et Par Skridt fra Boulevarden lejet en Butik, der før havde tilhørt en Frugthandler, som var gaaet fallit; og der havde han indrettet sig, idet han bare havde oversmurt Ruderne med et Lag Kridt.

Paa det Sted er Gaden bred og ensom og har et godmodigt, provinsielt Udseende, med en ejendommelig klerikal Duft. Vognporten gaber ud til Gaden og viser en Række dybe Gaarde, en lummer Lugt af Strøelse kommer ud fra en Kostald, og en Klostermur strækker sig i det uendelige. Mellem denne Mur og en Handel med Lægeurter laa Frugthandlerbutikken, der nu var forvandlet til Atelier. Over Døren stod der endnu skrevet med store, gule Bogstaver: „Urter og Grøntsager“.

Claudius og Sandoz var lige ved at faa Øjnene slaaede ud af nogle Smaapiger, som sjippede. Der sad hele Familier paa Fortovet, og deres lange Stolerækker tvang Fodgængerne ud paa Kørebanen. De naaede dog endelig derhen, da Synet af Butikken med de tørrede Urter opholdt dem et Øjeblik. Mellem begge Vinduer, der var dekorerede med Sprøjter, Bandager og alle Slags intime Genstande, mellem de tørrede Urter i Døren, hvorfra der stadig steg en underlig krydret Lugt, stod en Kvinde, mager og mørk, og saa stift paa dem. Bag ved hende, lidt tilbage i Butikken, saa man de dunkle Omrids af en lille, bleg Mand, som var ved at hoste sine Lunger op. De puffede til hinanden med et lystigt Gavtyvesmil i Ansigtet; saa drejede de Haandtaget om til Mahoudeaus Butik.

Butikken var temmelig stor og var ligesom opfyldt af en Bunke Ler, en kolossal Bakkantinde, der laa tilbagelænet mod en Klippe. Plankerne, som bar den, bøjede sig næsten sammen under Vægten af denne endnu uformede Masse, hvor man lige kunde se Antydningen af et Kæmpekvindebryst og et Par Ben som to Taarne. Vandet var løbet ned paa Gulvet, snavsede Baller flød rundt omkring, et Morads af Gibs fyldte en hel Krog, medens der paa Bordene, som havde tilhørt Frugthandleren, laa nogle Afstøbninger efter Antiker, som alt det Støv, der i lange Tider var faldet over dem, ligesom kantede med en blød Aske. Der var en Fugtighed som i et Vaskeri, og fra Jorden steg der en fad Lugt af vaadt Ler

op. Denne Billedhuggeratelierets Smudsighed faldt endnu mere i Øjnene ved det gustne Lys fra de oversmurte Vinduer ud til Gaden.

„Aa, det er jer!“ skreg Mahoudeau, som sad foran sin Bakkantinde og røg sig en Pibe.

Han var lille og mager, med et benet Ansigt, der allerede var fuldt af Rynker, skønt han kun var syv og tyve Aar; hans sorte Haar lignede Krølhaar og faldt uordentligt ned over hans meget lave Pande, og i hans gule Ansigt, som var dyrisk hæsligt, saa man et Par Barneøjne, klare og udtryksløse, der smilede med en henrivende Uskyldighed. Han var Søn af en Stenhugger i Plassans og havde der gjort stor Lykke ved Museets Prisopgaver. Saa var han kommen til Paris som Byens præmiekronede Kunstner, med otte Hundrede Franks om Aaret i fire Aar.

Men i Paris havde han ikke kunnet komme op. Han havde været ganske hjælpeløs, var ikke kommen ind paa Akademiet og havde brugt sine Aarspenge op uden at gøre noget, saa at han, da de fire Aar var gaaede, havde været nødt til for at leve at sætte sig i Forbindelse med en Helgenhandler, hos hvem han sad i ti Timer om Dagen og lavede Hellig-Josefer og Hellig-Rokker og Magdalener, alle Aarets Helgener hele Kalenderen rundt. Det var først i de sidste seks Maaneder, at hans Ærgerrighed var vaagnet, da han igen traf sine Kammerater fra Plassans, disse Fyre, som var yngre end han, Kammerater fra Jomfru Girauds Pogeskole, og som nu var nogle vilde Oprørere. Hans Ærgerrighed gik i Retning af det kolossale, i denne Omgang med de lidenskabelige Kunstnere, som gjorde ham rent forvirret med deres heftige Anskuelser.

„Naa,“ sagde Claudius, „det kalder jeg et ordentligt Stykke Arbejde!“

Billedhuggeren tog henrykt et langt Drag af sin Pibe, saa han stod indhyllet i en Røgsky.

„Ja, jeg skal lære dem! . . . Det er Kød og Muskler, som kan lade sig se, det er ikke Svinefedt, som det, de laver, vel?“

„Er det en badende Kvinde?“ spurgte Sandoz.

„Nej, hun skal have Vinløv paa . . . det er en Bakkantinde, begriber du nok!“

Men nu blev Claudius ivrig.

„En Bakkantinde! Gør du Nar ad os? Er der Bakkantinder til? Hvad er det for noget? En Pige, der høster Vin, det hedder det! . . . Og en Nutidspige i Pokkers Skind og Ben! Naturligvis, det er det, at hun'er nøgen. Saa lad det være en Bondepige, som har klædt sig af! Man maa føle, at der er Liv i hende!“

Mahoudeau hørte forskrækket efter og skælvede. Han var bange for Claudius og bøjede sig for hans Styrke og Kraft. Og med en voldsom Iver sagde han:

„Ja, ja, det er just det, jeg mente. Du skal se, hvor det skal blive et rigtigt Kvindfolk!"

I dette Øjeblik udstødte Sandoz, som gik rundt om den uhyre Lerblok, et forbavset Raab.

„Aa, se mig til den Chaine, den Lurendrejer, som sidder der!"

Bag Bunken sad Chaine, en stor Fyr, ganske stille. Han var i Færd med paa et lille Stykke Lærred at tegne den slukkede og rustne Kakkelovn. Man kunde kende Bonden paa hans langsomme Bevægelser og paa hans Tyrehals, som var vejrbidt og garvet; man behøvede kun at se hans Pande, der var rund og trodsig; hans Næse var saa lille, at den forsvandt mellem hans røde Kinder, og et stridt Skæg skjulte hans uhyre Kæbeben.

Han hørte hjemme i en Landsby, to Mil fra Plassans, som hed St. Firmin; der havde han vogtet Kvæg, til han skulde være Soldat. Hans Ulykke begyndte, da en Borgermand fra Nabolaget var falden i Begejstring over de Haandtag til Spadserestokke, som han med sin Kniv havde snittet af Trærødderne. Fra den Stund var han bleven den geniale Hyrde, Fremtidens store Mand, som den kunstelskende Borgermand, der var Medlem af Museumsbestyrelsen, havde skubbet frem, smigret og forstyrret i alle sine Planer.

Lidt efter lidt var det glippet for ham, Studier, Konkurrencer, Byens Understøttelse; men han var dog taget til Paris efter at have tvunget sin Fader, en sølle Bonde, til forud at udbetale ham sin Arv, tusind Franks. Med dem mente han at kunne slaa sig igennem et Aarstid, indtil den forventede Lykke og Triumf kom til ham. De tusind Franks havde varet halvandet Aar. Da han ikke havde mere end tyve Franks tilbage, havde han slaaet sig sammen med sin Ven Mahoudeau. De sov i én Seng i den mørke Bagbutik og spiste af samme Brød, saa længe de havde noget. De plejede af Sparsommelighed at forsyne sig med fjorten Dage gammelt Brød, for at det kunde være desto drøjere.

„Ved du hvad, Chaine," sagde Sandoz, „din Kakkelovn er saamænd korrekt!"

Chaine sagde ikke et Ord, men smilede stolt i Skægget, saa hans Ansigt blev ligesom oplyst af en Solstraale. Hans Beskytter havde, for at sætte Kronen paa Værket og gøre Dumheden fuldstændig, raadet ham til at blive Maler, skønt han bare havde Lyst til at skære i Træ. Nu malede han som en rigtig Murer og klinede med Farver, saa det endogsaa lykkedes ham at gøre de klareste, reneste Farver tykke og smudsige. Men hans Stolthed var

at være nøjagtig i sin Kejtethed. Han havde en oprindelig Nøjagtighed i Smaating, en enfoldig Omhu for Enkelthederne, som var ejendommelig for hans tunge, barnligt udviklede Væsen. Kakkelovnen var med sin Skævhed i Perspektivet tør og nøjagtig og havde en mørk Mudderfarve.

Claudius gik hen til ham og blev rørt af Medlidenhed overfor dette Maleri. Han, som var saa streng mod daarlige Malere, fandt Ros for denne her.

„Aa, man kan sandelig ikke kalde Dem for en Humbugmager! De maler efter Deres Følelse, det er altid rosværdigt!"

Nu aabnedes Butiksdøren igen, og en køn, blond Fyr kom lystig og fornøjet ind; han havde en stor, rød Næse og store, blaa, nærsynede Øjne.

„Ved I hvad!" raabte han, „Madammen her ved Siden af staar virkelig og fisker! Sikken et forbandet Fjæs, hun har!"

De lo alle sammen, undtagen Mahoudeau, der saa yderlig flov ud.

„Jory gaar slemt i Vandet som altid!" sagde Sandoz og trykkede den nyankomnes Haand.

„Naa, hvad nu? Er Mahoudeau Kæreste med hende?" sagde Jory, da han endelig forstod det. „Hvad saa? Hvad kan det gøre? Man siger aldrig nej til Damer!"

„Aa," sagde Billedhuggeren ganske rolig, „din har nok igen vendt Kløerne udad, hun har faaet et Stykke af din Kind med i Farten!"

De brast i Latter alle sammen, men denne Gang var det Jory, som blev rød i Hovedet. Hans Ansigt var virkelig vansiret af to dybe Mærker.

Han var Søn af en Embedsmand i Plassans, som han bragte til Fortvivlelse ved sine voldsomme Udskejelser. Til sidst var han flygtet til Paris med en Variété-Sangerinde under Paaskud af, at han vilde blive Forfatter; og i det halve Aar, de havde boet sammen i et daarligt Hotel i Studenterkvarteret, havde Pigebarnet flaaet ham levende, hver Gang han narrede hende. Derfor havde han ogsaa altid nye Skrammer, en blodig Næse eller et sprukkent Øre eller et blaat, svullent Øje.

Nu gav de sig til at snakke sammen med Undtagelse af Chaine, som blev ved at male med sin stædige Arbejdsiver. Jory faldt straks i Henrykkelse over Skitsen til Høstpigen. Han havde ogsaa et Sværmeri for svære Fruentimmer. Hans første literære Forsøg var nogle romantiske Sonetter, han havde skrevet om en smuk Viktualiehandlerskes svulmende Barm og Hofter, hvorom han drømte om Nætterne. Og i Paris, hvor han havde truffet Banden,

havde han givet sig til at skrive Kunstkritikker; for at fortjene sit Brød skrev han Artikler til tyve Franks i en lille Rabalderavis, „Trommen“. En af disse Artikler, en Studie over et Billede af Claudius, som var udstillet hos Fatter Malgras, havde endogsaa vakt stor Skandale, thi han stillede sin Ven højt over de Malere, som var „yndede af Publikum“, og han fremstillede ham som Stifter af en ny Skole, „Frilufts“-Skolen. Han var meget lystig, meget praktisk og brød sig Pokker om alt det, som ikke var til hans personlige Behag; han var i Grunden kun et Ekko af Bandens Ideer.

„Det siger jeg, Mahoudeau,“ raabte han, „du faar din Artikel, jeg skal faa den til at gøre Lykke; din Kone, du gode Gud, hvilken pragtfuld Skabelon!“

Og saa gav han sig pludselig til at tale om noget andet.

„Tænk jer, min gerrige Hr. Fader har givet efter; han er bange for, at jeg skal gøre ham Skam, og saa sender han mig hundrede Franks om Maaneden. . . . Nu kan jeg betale min Gæld!“

„Gæld, du har ingen Gæld!“ mumlede Sandoz og lo.

Sagen var, at Jory besad en nedarvet Gerrighed, som de andre morede sig over. Han betalte ikke Fruentimmerne og havde drevet det til at leve sit uordentlige Liv uden Penge og uden at gøre Gæld. Han havde en medfødt Evne til at skaffe sig al Slags Nydelse for intet; han havde drevet det til en Tvetungethed, til en evig Trang til at lyve, som han havde vænnet sig til i en skinhellig Familiekreds, hvor Omsorgen for at skjule sine Laster tvang ham til at lyve om alting og altid, enten han behøvede det eller ej.

Han svarede som en klog Mand, der kender Livet:

„Aa, ti I bare stille! I kender ikke Penges Værd.“

Denne Gang blev han voldsomt modsagt. Han, den Filister! og de blev ved at dænge ham med Skældsord, da nogle sagte Slag mod en af Ruderne fik Støjen til at lægge sig.

„Jeg er s'gu snart ked af hende,“ sagde Mahoudeau med en utaalmodig Bevægelse.

„Naa, hvem er det? Madammen ved Siden af?“ spurgte Jory. „Lad hende kun komme ind, det kan blive Grin!“

I det samme blev Døren aabnet, og Naboersken, Madam Jabouille, Mathilde, som hun fortrolig kaldtes, stod paa Tærskelen. Hun var tredive Aar, hendes Ansigt var fladt og ødelagt af Magerhed, med et Par lidenskabelige Øjne, og Øjenlaag, der var blaa og trætte. Man fortalte, det var Præsterne, som havde faaet hende gift med den lille Jabouille, som var Enkemand og havde Handelen, der var i god Gang, da han havde gode Kunder mellem alle de fromme i Kvarteret. Vist var det, at man undertiden saa ube-

stemte Skygger af Præstekjoler gaa gennem Butikken, som lugtede stærkt af en krydret Røgelsesduft. Der herskede en klosteragtig Stilhed derinde, en hellig Duft var udbredt over de smaa Sprøjter, hun solgte; og de hellige, som kom derind, hviskede, som om de var til Skrifte, medens de puttede de forskellige Genstande ned i deres Poser og gik deres Vej med nedslagne Øjne. Uheldigvis var der kommet nogle stygge Rygter ud, men det var naturligvis kun Bagtalelse af Vinhandleren lige overfor, sagde de veltænkende Sjæle. Men siden Manden havde giftet sig igen, gik Forretningen tilbage. Det var, som om Glaskrukkerne blegnede, de tørrede Urter under Loftet smuldrede hen, og Manden selv hostede, som om han skulde opgive Aanden, og han svandt ind til ingenting. Skønt Mathilde var en god Kristen, svigtede hendes fromme Kunder hende dog lidt efter lidt, da de fandt, hun opførte sig for uforsigtigt med de unge Mennesker, nu, da Jabouille var saa ussel.

Hun stod et Øjeblik og missede med Øjnene. En stærk Lugt spredte sig om hende, Lugten af hendes lægende Urter, som Kjolen var gennemtrukket af, og som ogsaa hang i hendes fedtede, altid udfaldne Haar. Det lugtede af Malvaens vamle Sødme, Hyldeteen og den bitre Rhabarber, men mest af den skarpe Pebermynte, det var bleven til hendes egen Aande, det hede Pust, som hun blæste Mændene i Ansigtet. Hun lod, som om hun blev overrasket og standsede.

„Aa Gud, her er fremmede! . . . Det vidste jeg ikke. Saa kommer jeg en anden Gang."

„Ja, gør det," sagde Mahoudeau gnaven. . . . „Jeg skal ogsaa ud. Kom hellere og sid for mig paa Søndag."

Claudius blev forbavset og saa først paa Mathilde og saa paa Høstpigen. Derpaa udbrød han:

„Hvad for noget! Er det Fruen der, som staar Model til de Muskler? Jeg maa sige, du gør hende fed!"

Og Latteren begyndte igen, medens Billedhuggeren mumlede nogle Undskyldninger:

„Aa nej, det er ikke Kroppen, heller ikke Benene; det er bare Hovedet og Hænderne, jeg bruger af hende; det er blot enkelte Smaating, ikke andet."

Men Mathilde stemte i med de andre og lo med en skarp, ublu Latter. Saa kom hun ganske rolig ind og lukkede Døren efter sig. Hun teede sig, som hun var hjemme, lykkelig ved at være mellem saa mange Mandfolk. Da hun lo, viste hun de sorte Huller i sin Mund, hvor der manglede flere Tænder, og hun var foruroligende tidlig udslidt og ødelagt, ikke andet end Skind og Ben.

Jory, som hun ikke havde set før, faldt øjensynlig i hendes

Smag med sit ungdommelige, velnærede Udseende og sin rødladne, fristende Næse. Hun kredsede om ham, puffede til ham, og til sidst, øjensynlig for at opildne ham, satte hun sig paa Skødet af Mahoudeau.

„Nej, lad være med det," sagde denne og rejste sig. „Jeg skal gaa. Ikke sandt, I der, de andre venter paa os?"

Han blinkede til dem, han havde Lyst til at drive med dem, og de svarede alle sammen, at nu maatte de af Sted, hvis de ikke vilde komme for sent, og saa hjalp de ham at lægge vaade Klude over hans Skitse.

Men Mathilde stod med en underdanig og fortvivlet Mine og lod til slet ikke at ville gaa. Hun flyttede sig bare lidt, naar de puffede til hende, medens Chaine var holdt op at tegne og fulgte hende med sine store Øjne over sit Lærred, med en undselig Begærlighed. Han havde hidtil ikke mælet et Ord. Men da Mahoudeau endelig gik med alle tre Kammerater, tog han en rask Beslutning og sagde med sin dumpe Stemme, der var tyk af den lange Tavshed:

„Naar kommer du igen?"

„Sent, meget sent! Spis og sov . . . Farvel!"

Chaine blev ene tilbage med Mathilde i den fugtige Butik mellem Gibsbunker og Vandpøle, medens det stærke Dagslys faldt voldsomt gennem de kridtede Ruder ind over denne uordentlige Elendigheds Hule.

Da de kom ud, gik Claudius og Mahoudeau foran, de to andre bagefter. Jory sagde ivrigt Sandoz imod, da denne drillede ham med, at han havde gjort en Erobring i Madam Jabouille.

„Uha, nej, hun er for slem, hun kunde være Moder til os alle sammen. Saadan et gammelt, tandløst Kræ! . . . og saa stinker hun jo desuden som et helt Apotek."

Sandoz lo og trak paa Skuldrene.

„Aa hvad, du plejer ikke at være saa kræsen, du har saamænd taget til Takke med den, som ikke var stort bedre."

„Nej, ved du hvad! Desuden kan du tro, hun og Chaine har det rart sammen nu."

Mahoudeau, som lod til at være dybt inde i en ivrig Samtale med Claudius, vendte sig halvt om i en Sætning og sagde:

„Gerne for mig!"

Han fortsatte sin Sætning til Claudius og sagde et Øjeblik efter igen til de to bagved:

„Chaine er for Resten for dum!"

Saa talte de ikke mere om det.

De drev alle fire af Sted, bredende sig over hele Invalide-Boule-

varden. Det var deres sædvanlige Tur. Banden voksede undervejs, idet lidt efter lidt Kammerater rundt omkring fra blev liskede op, og de travede af Sted som en Friskare, der drager i Krig. De syntes, de ejede Gaden med deres tyveaars, firskaarne Sikkerhed. Naar de var sammen, var det, som Sejrssangen lød foran dem, og de erobrede uden Spor af Anstrengelse Paris og puttede den i deres Lomme. De nærede ingen Tvivl om Sejren, de bar deres gamle Støvler og slidte Frakker som Fremtidens Sejrherrer, der foragtede Fattigdommen i Bevidstheden om, at de kun behøvede at række Haanden ud for at eje al den Luksus, som de saa rundt omkring sig. Og dertil kom ogsaa en umaadelig Foragt for alt det, som ikke var deres Kunst, Foragt for Rigdom, for det gode Selskab og især Foragt for Politik. Til hvad Nytte var alt det Svineri? Det var alt sammen ikke andet end Usselhed; de blev grebne af en stolt Overmodighed, af en frivillig Uvidenhed om det sociale Livs Nødvendigheder, en vanvittig Drøm om kun at ville være Kunstnere her i Verden. Det gjorde dem undertiden dumme og forstokkede, men det gjorde dem ogsaa modige og stærke.

Claudius blev ivrig. Han fattede igen Mod, opvarmet af denne deres fælles Iver og Forhaabningsfuldhed. Af hans Ængstelser fra om Morgenen var der kun en svag Uro tilbage, og han gik nu og talte om sit Billede med Mahoudeau og Sandoz, idet han rigtignok svor paa, at han vilde slaa det i tusinde Stykker den næste Dag.

Jory morede sig med at stirre gamle Damer lige ind i Ansigtet med sine nærsynede Øjne og fortabte sig i Teorier om den kunstneriske Frembringelse. Man skulde give sig hen, som man straks i første Øjeblik følte; han rettede aldrig, hvad han en Gang havde gjort.

Medens de samtalede ivrig, gik de alle fire ned ad Boulevarden, hvor den halve Ensomhed, de uendelige Rækker af Træer ligesom var plantede der for deres Meningsudveksling. Men da de kom ud paa Esplanaden, blev de saa ivrige, at de standsede midt paa den store Plads. Claudius var ude af sig selv og skældte Jory ud for en Idiot. Var det ikke bedre at ødelægge et Arbejde end at give det fra sig, naar man fandt det middelmaadigt? Jo, den lumpne Handelsaand var det værste af alt. Sandoz og Mahoudeau raabte ogsaa i Munden paa hinanden. Forbigaaende saa forbavsede paa dem, og til sidst stimlede de sammen om de forbitrede, unge Mennesker, der saa ud, som vilde de kradse Øjnene ud paa hverandre. Da de saa mærkede, der ingenting var i Vejen, gik de fornærmede deres Vej og troede, der blev gjort Nar ad dem, naar de pludselig saa dem være Perlevenner og alle som en falde i Hen-

rykkelse over en Amme i lyse Klæder med lange, røde Baand ned ad Nakken.

Aa, Død og salte Pine, sikke Farver! De gjorde sig i Tonen! Og saa kneb de fulde af Begejstring Øjnene sammen og gik efter Ammen mellem Træerne, og saa fo'r de pludselig op, som om de var forbavsede over, at de var komne saa langt.

De sværmede for den store, rolige Esplanade, der var begrænset af Himlen paa alle Sider, undtagen mod Syd, hvor de saa Invalidekirken i lang Afstand. Der havde de Plads til at røre sig, der kunde de trække Vejret; der manglede de ikke Luft for deres Lunger, som de ellers paastod, de gjorde i Paris, der var for snæver for deres Ærgerrighed.

„Skal I nogen Steder hen?" spurgte Sandoz Mahoudeau og Jory.

„Nej," svarede den sidste, „vi gaar med jer; ... hvor skal I hen?"

Claudius stirrede hen for sig med et fraværende Blik:

„Jeg ved ikke ... denne Vej!"

De drejede ned ad Orsay-Kajen og fulgte den til Concordia-Broen. Da de var foran Rigsdagsbygningen, udbrød Claudius forbitret:

„Hvilken nederdrægtig hæslig Bygning!"

„Forleden," sagde Jory, „holdt Jules Favre en pragtfuld Tale . . . den har været slem at døje for Rouher!"

Men de andre afbrød ham, og Kævleriet begyndte igen: Hvad var Rouher? Hvad var Jules Favre for noget? Hvad betød det? Saadanne Idioter, saadanne Fyre, som ingen nævnede ti Aar efter, at de var døde! De drejede ind over Broen og trak medlidende paa Skuldrene. Da de saa kom til Concordiapladsen, standsede de og tav. Endelig sagde Claudius:

„Ja, ja, dette er nu ikke saa tosset!"

Klokken var fire. Den klare, smukke Dag hældede, og i Solstøvet afrundedes Omridsene af alle Bygningerne mod Himlen, medens Kastanietræerne i Tuillerihaven stablede sig op over hinanden i store Kupler. Mellem de grønne Kantninger af de to Smaa-alleer gik Champs Elysées Alleen op lige til Triumfbuen, som gabede ud imod det uendelige. Og den dobbelte Strøm af Folkemængden rullede af Sted som et Hav af Heste og Vogne, med en glitrende Vognrude eller et Lygteglas, der straalede som Bølgesprøjt. Og ud over den store Plads med de brede Fortove og med Kørevejene saa store som Søer strømmede denne rindende Flod ud med sine Tusinder af rullende Hjul og sine mangfoldige smaa, sorte Prikker af Mennesker, medens de to store Springvand udbredte en kølig Friskhed over dette glødende Liv.

Claudius skælvede og mumlede:

„O ja, det maa vi eje . . . det tilhører os! Vi maa erobre det!“

De blev alle lidenskabelige, spærrede begærligt Øjnene op og blev hede i Hovederne af Iver. Det var Hæderens Aandepust, som blæste dem i Møde oppe fra Alleen ud over den hele By. Der laa Paris, og det vilde de eje.

„Godt!“ sagde Sandoz med en halsstarrig Mine, „vi vil erobre det!“

„Det vil vi!“ sagde Mahoudeau og Jory bestemt.

Igen vandrede de af Sted paa maa og faa. Nu var de bag Magdalenekirken, drejede ind i Tronchetgade og kom saa til Havreplads, da Sandoz pludselig udbrød:

„Saa gaar vi altsaa til Baudequin.“

De andre blev lidt forbavsede, men saa lød det:

„Ja, naturligvis gaar vi til Baudequin.“

„Hvad Dag er det i Dag?“ spurgte Claudius, „aa, Torsdag! . . . Saa er vist Fagerolles og Gagnière der . . . Ja, kom, lad os gaa til Baudequin!“

De gik op ad Amsterdamgade. De havde gaaet tværs igennem Paris, det var en af deres Yndlingsture, men de gik undertiden meget længere Veje. Fra den ene Ende af Kajerne til den anden; eller langs Fæstningsværkerne, fra St. Jakobs Port til Moulineaux, eller de gjorde en Afstikker paa Père-la-Chaise Kirkegaard og saa i en Bue langs de ydre Boulevarder. De strejfede omkring i Gaderne, paa Pladserne, paa Kajerne, drev om i Dagevis saa langt deres Ben kunde bære dem, som om de skulde tage de forskellige Kvarterer i Besiddelse, som om de vilde slynge deres støjende Teorier mod alle Byens Mure. De syntes, de ejede hver en Gade, hver en Brosten, deres Fødder havde betraadt, hele denne gamle Kampplads, hvorfra der steg en Duft op om dem, som berusede deres Træthed.

Baudequins Kafe laa paa Batignolles-Boulevard paa Hjørnet af Darcetgade. Uden at nogen kunde sige hvorfor, havde Banden valgt sig den til Mødested, skønt ingen andre end Gagnière boede i denne Bydel. De mødtes der regelmæssig hver Søndag Aften; og om Torsdagen Klokken henad fem havde de for Skik, de af dem, som var fri, at gøre et Løb derind. I Dag i det smukke Vejr var alle de smaa Borde under Markiserne udenfor fuldt optagne af Gæster, saa de spærrede Fortovet. Men Banden, som afskyede denne Puffen, denne Udstilling for Alverden, trængte sig igennem for at komme indenfor.

„Se Goddag, Fagerolles, du er alene,“ sagde Claudius.

Han gik lige hen til deres sædvanlige Bord, inderst inde til venstre, hvor han gav Haanden til en smal og bleg Fyr, hvis Pige-

ansigt oplystes af et Par graa, kælne og skælmske Øjne med en underlig Staalglans.

De satte sig ned alle sammen, bestilte Øl, og Claudius vedblev:

„Du, jeg var oppe hos din Fader for at træffe dig. . . . Han gav mig ellers en køn Modtagelse!“

Fagerolles, som gerne vilde spille flot Fyr og Gadedreng, slog sig paa Benene.

„Jeg bliver snart ked af den gamle Herre,“ sagde han saa. „Jeg stak af i Morges efter en Scene. Han vilde min Sandten tvinge mig til at tegne til sit Zinksvineri! Men det gør jeg ikke mere.“

Fagerolles morede dem; han baade smigrede dem og rakkede ned paa det, han til andre Tider roste for at vinde deres Gunst. Hans urolige Smil gled fra den ene til den anden, mens hans lange, smidige Fingre med en medfødt Lethed tegnede Skitser paa Bordet i Øldraaberne, som var spildte. Han havde stor Færdighed, et mærkeligt Haandelag, og alt lykkedes for ham.

„Har du ikke set noget til Gagnière?“ spurgte Mahoudeau.

„Nej, og jeg har været her en hel Time.“

Men nu puffede Jory til Sandoz og viste ham med en Bevægelse med Hovedet en Pige, som sad ved et Bord med sin Kavaler. Der var for Resten ikke andre end dem og saa to Sergenter, som spillede Kort. Pigebarnet var knap voksen, en af disse Parisertøse, der i atten Aars Alderen har hele en umoden Frugts Magerhed. Hun lignede en friseret Hund med et Hav af smaa, blonde Haar ned over en lille, fin Næse og en stor, leende Mund i et rosenrødt Fjæs. Hun sad og bladede i et illustreret Blad, medens Herren meget alvorlig drak sin Madeira, og tværs over Bladet kastede hun hvert Øjeblik lystige Blikke til hele Banden.

„Ser du hende, nydelig, ikke sandt!“ mumlede Jory, som blev ivrig. „Hvem Pokker er det, hun vil i Lag med? . . . Hun ser s'gu paa mig.“

Men Fagerolles lagde sig rask imellem.

„Hør nu, det vil jeg sige jer, hende skal I lade mig beholde! . . . Tror I maaske, det var for at vente paa jer, at jeg har siddet her i en hel Time!“

De andre lo. Og han sænkede Stemmen og gav sig til at tale til dem om Irma Bécot. Jo, han kendte hende, han havde engang før truffet hende. Aa, hun var en morsom lille Tingest. Han kendte ogsaa hendes Historie. Hun, der var Datter af en Urtekræmmer, var ellers ret dannet, hun kunde baade læse og skrive, thi til sit sekstende Aar havde hun gaaet i en Skole i Nabolaget. Hun

skrev sine Stile i Butikken, og hun voksede op halvvejs paa Gaden, levede paa Fortovet uden for Butikken mellem de forbigaaende, og hun lærte Livet at kende af Kokkepigernes evige Sladder, naar de uden mindste Forlegenhed diskede op med alt, hvad der gik for sig i Kvarteret, mens Urtekræmmersvendene vejede for fem Sous Ost af til dem. Hendes Moder var død, og Fader Bécot havde slaaet sig paa Tjenestepigerne af Fornuftshensyn for dog at holde sig til Huset. Men senere hen var han udartet, saa at han til sidst havde sat alt, baade tørre Varer og Syltetøjer, til paa sine Fester, og hele Forretningen gik lidt efter lidt til Grunde. Medens Irma endnu gik i Skole, blev hun forført af en af Faderens Svende. Et halvt Aar efter var alting sat over Styr. Faderen døde af et apoplektisk Slag, og hun flyttede hen til en fattig Tante, som pryglede hende. Derfra flygtede hun med en ung Mand, som boede lige overfor dem. Tre Gange kom hun tilbage for lige saa rask at fare af Sted igen paa alle mulige Danselokaler i Batignolles og Montmartre.

„En rigtig Kanalje!“ mumlede Claudius med sin foragtelige Mine.

Saa rejste hendes Kavaler sig og gik ud, efter at have hvisket hende noget i Øret. Da Irma Bécot saa ham forsvinde, fo'r hun op som en Skolediscipel, der slipper fra Skole, og sprang som et Lyn hen til Fagerolles.

„Ikke sandt, han er ikke til at ryste af sig! ... Naa, kys mig, skynd dig, nu er han der igen.“

Hun lo paa en fortrolig Maade til dem, thi hun sværmede for Kunstnere og kunde aldrig noksom beklage, at de ikke var rige nok. Især lod det til, at hun interesserede sig for Jory; han saa meget oplivet ud og fæstede sine brændende Øjne paa hende. Han røg, og hun tog Cigaretten ud af Munden paa ham og stak den ind i sin, alt imens snakkede hun lystig løs som en Skade.

„I er allesammen Kunstnere! Aa, det er morsomt! . . . Men de tre Fyre der, hvorfor ser de saa gnavne ud? Saa le da! Jeg skal nok faa jer til at le!“

Sandoz, Claudius og Mahoudeau stirrede forbløffede paa hende med alvorlige Miner. Men hun sad og passede paa, og da hun hørte sin Kavaler komme, sagde hun rask til Fagerolles:

„Altsaa i Morgen Aften, hvis du har Lyst. Kom og hent mig ved Bredas Ølhal.“

Derpaa stak hun Cigaretten endnu ganske fugtig ind i Munden paa Jory, og med lange Skridt og med Armene i Vejret galoperede hun med en uimodstaaelig komisk Grimasse hen til sin Plads og stirrede paa det samme Billede i Bladet.

Denne Scene var gaaet saa rask, i en saa pudsig komisk Fart, at begge Sergenterne, to skikkelige Fyre, igen gav sig til at blande deres Kort, bristefærdige af Latter. For Resten havde Irma erobret dem alle sammen. Sandoz erklærede, at hendes Navn Bécot aldeles passede i en Roman; Claudius spurgte, om han maatte male en Skitse af hende, mens Mahoudeau paastod, at en Statuette efter hende vilde gaa af som varmt Brød.

Hun gik snart efter, idet hun bag Herrens Ryg sendte Slængkys til dem alle sammen.

Klokken var fem, og Banden bestilte igen Øl. Stamgæster fra Kvarteret optog lidt efter lidt de andre Borde, og alle disse Borgerfolk betragtede Kunstnerne med skæve Blikke, som udtrykte Foragt, blandet med lidt ængstelig Ærbødighed. De var godt kendte der, man begyndte at snakke om dem.

Nu sad de og talte om ligegyldige Ting, om hvor hedt det var, om hvor svært det var at faa Plads i Odéon-Omnibussen og om en Opdagelse, de havde gjort af en Restauration, hvor man fik udmærket Kød. En af dem vilde til at tale om en Samling elendige Billeder, der var komne paa Galleriet i Luxembourg, men de var alle enige: Billederne var ikke Rammerne værd. Saa tav de, sad og røg, vekslede faa Ord, medens de lo betydningsfuldt til hinanden.

„Aa, hør," spurgte endelig Claudius, „er det Meningen, at vi skal vente paa Gagnière?"

De gjorde Indvendinger. Gagnière var virkelig ikke til at holde ud; og desuden kom han nok ved Middagstid.

„Lad os saa stikke af," sagde Sandoz, „vi skal have Lammesteg i Aften, og det var rart at være nøjagtige."

Hver især betalte sin Fortæring, og saa gik de.

Der blev Røre i Kaféen. Unge Mennesker, rimeligvis Malere, stak Hovederne sammen og pegede paa Claudius, som om han var den farlige Anfører for en vild Stamme. Det var Jorys Artikel, som gjorde sin Virkning, Publikum tog Parti og brugte Navnet „Frilufts-Skolen", som Banden endnu indbyrdes lo over. Som de selv leende sagde, Kafe Baudequin anede ikke, hvilken Ære, der vederfores den den Dag, de gjorde den til Vuggen for en hel Omvæltning.

Paa Boulevarden var de nu fem, da Fagerolles havde slaaet Følge med, og langsomt vandrede de atter af Sted gennem Paris med deres Sejrsminer. Jo flere de var, jo bedre kunde de brede sig over Fortovene, jo bedre kunde de føre med sig hele det Liv, som Gaden meddelte dem. Da de var komne ned ad Clichygade gik de videre ad Richelieugade og over Seinen ad Kunstner-Broen

for at ærgre „Akademiet“; saa naaede de Luxembourg ad Seinegade, hvor en Plakat med tre Farver, en voldsom Reklame fra en tilrejsende Cirkus, fik dem til at skrige højt af Beundring.

Dagen hældede, Strømmen af de forbigaaende tog af, Byen var træt og længtes efter Mørket, rede til at overgive sig til den første den bedste Kraft, som vilde erobre den.

Da de kom til Helvedgade, lod Sandoz de fire andre gaa ind, hvorpaa han igen forsvandt ind til sin Moder. Han blev et Par Minutter der og kom saa tilbage uden at sige et Ord, med det samme kærlige, rørte Smil, som han altid havde, naar han kom ud derfra.

Saa begyndte der en voldsom Larm i den lille Lejlighed, Latter, Skændsmaal og Raab. Sandoz førte an, hjalp til med Opvartningen, da Konen gav sig til at skænde, fordi Klokken var halv otte, og Stegen blev tør.

De tog alle fem Plads ved Bordet og spiste Suppe, en dejlig Løgsuppe, da der kom en ny Gæst.

„Aa! Gagnière!“ brølede de i Kor.

Gagnière var en lille, ubestemt Fyr med et forbavset Dukkeansigt og et lyst, smaakrøllet Skæg. Han stod et Øjeblik paa Dørtærskelen og blinkede med sine grønne Øjne. Han var fra Melun, Søn af en velhavende Borger, som lige havde efterladt ham to Huse dernede. At male havde han lært sig selv i Fontainebleauskoven; og han malede Landskaber meget samvittighedsfuldt, med de bedste Hensigter. Men hans egentlige Lidenskab var Musikken; han sværmede for Musik, det var en af hans fikse Ideer, som satte ham paa lige Fod med de mest vanvittige i Banden.

„Maa jeg spørge, om jeg kommer til Ulejlighed?“ spurgte han venligt.

„Nej, paa ingen Maade, kom bare ind!“ skreg Sandoz.

Konen satte en Kuvert til paa Bordet.

„Lad os lige saa godt straks sætte en Kuvert til for Dubuche,“ sagde Claudius, „han sagde, at han maaske kom.“

De haanede Dubuche, som gik i Familieselskaber. Jory fortalte, at han havde mødt ham kørende med en gammel Dame og hendes Datter, og han holdt deres Parasoller paa Skødet.

„Hvor har du været, siden du kommer saa sent?“ sagde Fagerolles til Gagnière.

Denne, der var lige ved at faa sin første Skefuld Suppe, lagde Skeen fra sig.

„Jeg var henne i Lancrygade, du ved nok der, hvor de spiller Kammermusik. . . . Aa! De spillede noget af Schumann, Gud, hvor det var dejligt! Det gaar en gennem Marv og Ben, aldeles som

naar en Kvinde puster en i Nakken. Aa, aa! Det er noget meget mindre haandgribeligt end et Kys, det er som et Aandepust! ... Det er paa Ære, som om man skulde dø!"

Han fik Taarer i Øjnene og blegnede, som greben af en altfor voldsom Følelse.

„Spis nu din Mad, saa kan du bagefter fortælle os det altsammen," sagde Mahoudeau.

Saa kom Fisken paa Bordet, og Eddikeflasken blev sat frem for at gøre Saucen skarpere, da de fandt den flov. De spiste godt, Brødet forsvandt i store Mængder. Forøvrigt var der ingen Overdaadighed, kun den almindelige Vin, som de endogsaa spædte dygtigt op med Vand, for at ikke Udgifterne skulde blive for store. Lammestegen modtoges med Jubel, og Husets Herre skulde lige til at skære den for, da Døren igen gik op; denne Gang modtoges den indtrædende med rasende Forbitrelsesskrig.

„Nej, nej! Ikke flere! . . . Herud med ham, den Overløber!"

Dubuche var ganske forpustet af at have løbet, og forskrækket over alle disse Hyl stak han sit blege Ansigt frem, idet han stammede Undskyldninger.

„Jeg forsikrer jer for, det er ikke min Skyld. . . . Jeg maatte vente paa fem Omnibusser."

„Nej, nej! Han lyver! . . . Af Sted med ham, han skal ikke have Lammesteg! . . . herud med ham, herud!"

Til sidst fik han sig dog klemt ind, og nu saa de, at han var meget sirligt paaklædt, i sorte Klæder, Benklæder, Frakke, Slips, fine Sko og Slipsnaal, alt sammen omhyggeligt og net, som det sig hør og bør for en ung Herre, der skal i Selskab.

„Ser vi det!" skreg Fagerolles, „han er bleven snydt for sin Indbydelse. Det er jo tydeligt nok, hans fine Damer har ikke bedt ham, og nu kommer han kilende for at faa noget af vor Lammesteg, fordi han ikke ved, hvor han skal gøre af sig selv."

Dubuche blev rød i Hovedet og stammede:

„Aa, sikken en Snak! Hvor I dog er ondskabsfulde! . . . Lad mig nu være i Fred!"

Sandoz og Claudius sad ved Siden af hinanden. De lo, og Sandoz gjorde Tegn til Dubuche:

„Tag dig selv en Tallerken og et Glas og sæt dig her imellem os, saa lader de dig nok i Fred."

Men under hele Middagen vedblev de at gøre Nar ad ham. Og da han havde faaet lidt Suppe og et Stykke Fisk, gjorde han sig lystig over sig selv paa en godmodig Maade. Han lod, som han var umaadelig forsulten, skrabede graadig sin Tallerken og

fortalte dem en lang Historie om en Moder, som havde nægtet ham sin Datters Haand, fordi han var Arkitekt.

Saaledes forløb Middagen meget støjende, de snakkede alle sammen i Munden paa hinanden. Da Osten, et Stykke Brie, anden Dessert var der ikke, kom paa Bordet, var Henrykkelsen almindelig. De blev ved at spise, der var lige ved at blive for lidt Brød. Og da der til sidst ikke var mere Vin, drak hver især et godt Glas Vand og smældede lystigt med Tungen. Med røde Kinder og fuld Mave, veltilfredse som Folk, der har spist rigeligt, gik de ind i Sovekammeret.

Det var de bedste Dage, Sandoz kendte. Endogsaa naar det var allerfattigst for ham, havde han Raad til at dele sin Torsdagsmiddag med sine Kammerater. Han sværmede for, at de saaledes var en hel Bande, lutter Venner, som alle levede og døde for samme Ide. Skønt han ikke var ældre end de andre, havde han dog et faderligt Væsen overfor dem, og han var lykkelig, naar de var hos ham, og han saa dem omkring sig og stod Haand i Haand med dem, berusede af Fremtidshaab. Da han kun havde et større Værelse, maatte de være i hans Sovekammer, og da der ikke var Stole nok, satte et Par af dem sig paa Sengen. I disse hede Sommeraftener lod han Vinduet staa aabent til den friske Luft udenfor, og i den lyse Nat saa man to mørke Omrids, der ragede op over Husene; det var St. Jacobs Kirkes Taarn og Træet i Døvstummeinstituttets Have.

Naar Sandoz havde det flot, trakterede han med Øl. Hver havde sin egen Tobak med, og Værelset blev snart fuldt af Røg, saa man til sidst ikke kunde se hinanden, og de sad sammen til langt ud paa Natten i den store, triste Tavshed i det ensomme Kvarter.

I Dag kom Konen allerede Klokken ni og sagde:

„Jeg er færdig, har Herren noget imod, at jeg gaar?"

„Nej, gaa De bare. . . . Der staar jo Vand over Ilden, ikke sandt? Saa skal jeg nok selv lave Teen."

Sandoz havde rejst sig. Han gik ud straks efter Konen og blev et Kvarter borte. Han var sikkert gaaet ind for at sige Godnat til sin Moder, som han altid saa ind til for at høre, om der var noget, hun ønskede, inden hun lagde sig til at sove.

Men Støjen af Stemmerne steg. Fagerolles fortalte en Historie.

„Jo vist saa, i Skolen der retter de Modeller. . . . Forleden kommer Mazel hen til mig og siger: „Hofterne der er skæve," saa siger jeg: „Ja, men saadan er de da paa Modellen," og han bliver rasende og svarer: „Ja, hvis de er saadan paa Modellen, saa er det Modellens Fejl.""

De laa krumme af Latter, Claudius især, hvem Fagerolles havde

fortalt Historien for at gøre sig til for ham. I den sidste Tid havde han været under hans Indflydelse, skønt han ikke opgav noget af sin lette Teknik, og skønt han uvilkaarlig vedblev at male med en aldeles mærkelig Behændighed, talte han ikke om andet end om fed og tyk Maling, om Stykker tagne ud af Naturen og satte ind paa Lærredet, levende, myldrende af Liv, saaledes som det var i Virkeligheden. Og det forhindrede ham ikke i, naar Lejligheden var til det, andet Steds at gøre Nar ad „Friluftsmalerne", som han beskyldte for at male med Farver i Skefuldevis.

Dubuche havde ikke let med de andre; han var fornærmet over Fagerolles' Ord og vovede endelig at sige:

„Hvorfor bliver du da paa Skolen, naar du tror, man bliver Idiot der? Saa var det da det rimeligste, at du forlod den. . . . Aa, jeg ved godt, at ingen af jer holder med mig, naar jeg forsvarer Skolen. Men min Mening er nu alligevel, at naar man vil gøre et Arbejde, saa skal man helst begynde med at lære det."

De opløftede rasende Skrig, og Claudius havde hele sin Myndighed nødig for at berolige dem.

„Han har Ret i det, at man bør sætte sig ind i sit Haandværk, men det er ikke godt at lære det under Pisken af Folk, der vil paatvinge en deres Maade at se paa. . . ."

Han lænede sig tilbage paa Sengen, hvor han sad, og med Øjnene stift fæstede paa Loftet vedblev han ivrigt:

„Ak, Livet, Livet! Føle det og gengive det som det er, elske det for dets egen Skyld, se den eneste sande Skønhed deri, evig og vekslende, og ikke have nogen idiotisk Forestilling om at ville gøre den bedre ved at beskære den, at forstaa, at det, man kalder hæsligt, kun er Ejendommelighed, at skabe Liv, leve naturligt, det er den eneste Maade at være Gud paa!"

Hans Tro paa sig selv kom igen; Turen gennem Paris havde opmuntret ham, han var igen greben af sin Lidenskab for det, som levede. Og de andre hørte i Tavshed paa ham. Han gjorde en vild Bevægelse og blev saa igen rolig.

„Aa Gud, aa Gud! Hver har nu sin Tro; men det forbandede er dog, at de er endnu mindre overbærende end vi, de der paa Akademiet. . . . Juryen til Udstillingen er i Lommen paa dem, og jeg er vis paa, at den Idiot Mazel vil forkaste mit Billede."

Nu brød de alle løs igen, thi dette Spørgsmaal om Juryen var dem en evindelig Grund til Forbitrelse. De fordrede Forandringer, og hver en af dem havde sit Forslag rede, lige fra en almindelig Afstemning, som skulde udvælge en Jury, der var meget liberal, indtil fuldstændig Frihed: Udstillingslokalet aabent for enhver Udstiller.

Henne ved det aabne Vindue stod Gagnière, medens de andre snakkede. Han havde trukket Mahoudeau med sig og stod nu og mumlede med svag Stemme og med Blikket svævende ud i Mørket.

„Aa, det er næsten ingenting, ser du, fire Takter, et henkastet Indtryk. Men hvad ligger der ikke deri! . . . For mig er der for det første et helt Landskab, som svinder bort, en øde Landevej med Skyggen af et Træ, som man slet ikke ser, og saa gaar der en Kvinde forbi, man aner knap Omridset af hende, og hun svæver bort, man ser hende aldrig mere, aldrig mere! . . .“

Nu raabte Fagerolles:

„Hør, Gagnière, hvad sender du paa Udstillingen i Aar?“

Han hørte det ikke, men vedblev begejstret:

„I Schumann er alt, han udtrykker det uendelige. . . . Og Wagner, som de i Søndags peb ud!“

Men Fagerolles raabte igen, saa de fo'r sammen:

„Naa, hvad er det! Hvad jeg sender til Udstillingen? . . . Maaske et lille Landskab, et Stykke fra Seinen. Det er saa svært. Jeg maa fremfor alt være fornøjet med det selv.“

Han var pludselig igen bleven ængstelig og undselig. Hans kunstneriske Samvittighedsskrupler holdt ham i Maaneder ad Gangen fast ved et Billede, der ikke var større end en Haand. Som de franske Landskabsmalere, hine Mestre, som først har erobret Naturen, beskæftigede han sig mest med, at hans Maleri var sandt i Tonen, i Valørens nøjagtige Iagttagelse, han var Teoretiker, og hans Sanddruhed og Samvittighedsfuldhed endte med at gøre hans Haand tung. Og han vovede undertiden kun at sætte en ængstelig, sørgmodig graa Tone ind, som maatte forbavse midt i hans oprørske Lidenskab.

„Ja,“ sagde Mahoudeau, „jeg for min Del glæder mig til at se dem glo sig skeløjede paa min Madam!“

Claudius trak paa Skulderen.

„Aa,“ sagde han, „du bliver nok antaget. Billedhuggerne er meget mere overbærende end Malerne. Og desuden forstaar du dine Sager godt nok, du har noget i Fingrene, som gør Lykke. Der er en Masse smukke Ting i din Vinhøstpige.“

Denne velvillige Udtalelse gjorde Mahoudeau alvorlig, thi hans Stræben var efter den brutale Kraft, han forstod ikke sig selv, og han brød sig ikke om Skønhed, og dog laa der en uimodstaaelig Ynde over hans Arbejde. Det trængte, uden at han vilde det, ud gennem hans tykke, klodsede Arbejderfingre ligesom en Blomst, der trænger sig frem i den haarde Jordbund, hvor et Vindpust har saaet den.

Fagerolles var altfor fiffig, han lod være at udstille for ikke at

mishage sine Lærere; og det forklarede han, alt imens han spottede over Udstillingen, som han kaldte en væmmelig Butik, hvor den gode Kunst druknede i den slette. I al Hemmelighed var en Medaille med Rejseunderstøttelse hans højeste Ønske, men han gjorde Nar ad det som ad det andet.

Jory stillede sig nu op med sit Glas Øl midt i Stuen. Og mens han drak det ud i smaa Mundfulde, sagde han:

„Ja, jeg vil nu sige, at jeg er ked af den Jury; ønsker I, at jeg skal ødelægge den? I næste Numer begynder jeg, og jeg skal bombardere den. I kan give mig Udgangspunkterne, ikke sandt? Og saa sender vi den Pokker i Vold. . . . Det skal blive en Svir!"

Claudius blev ivrigere og ivrigere, Begejstringen greb dem alle sammen. Ja, vist saa, de maatte iværksætte et Felttog! De vilde alle være med, de stimlede sammen for bedre at føle sig i sluttet Række og for at gaa i Ilden sammen. Deres Ungdom gærede, og i dette Øjeblik var der ikke en blandt dem, som tænkte paa sig selv, thi intet skilte dem endnu, deres dybe indre Ulighed forstod de ikke endnu, saa lidt som den Skinsyge, der engang skulde skille dem. Var ikke den Lykke, den ene gjorde, fælles for dem alle? De strømmede over af Venskab, og de drømte igen den gamle Drøm om at slaa sig sammen for at erobre Verden, enhver hjalp til paa sin Maade, og hele Banden fulgtes ad. Claudius, som var dens anerkendte Fører, blæste allerede Sejrsfanfaren og uddelte Belønninger med en lyrisk Ødselhed, saa han ganske glemte sig selv.

Endogsaa Fagerolles troede, til Trods for sin sædvanlige Pariservantro, paa Nødvendigheden af en Sammenslutning, medens Jory, med Provinsialismen endnu stikkende i sig, indskrænkede sig til at benytte Kammerateriet; han snappede Sætningerne i Flugten og lavede Artikler af dem, som skulde gøre hele Banden, og ham selv først og fremmest, bekendt. Mahoudeau overdrev sin Tilbøjelighed til det brutale; han knyttede Hænderne krampagtigt som en Bager, hvis Næver skulde ælte hele Verden om. Gagnière sad hensunken lige som gennemtrængt af det graa i sit Maleri og drev Forfinelsen i Følelsen saa vidt, at Forstanden næsten svævede bort; og Dubuche med sin tunge Overbevisning kom med Ord, vægtige som Kølleslag midt i Hindringerne.

Sandoz var lykkelig og lo af Tilfredshed over at se dem saa enige, og han trak en Flaske op til, han vilde gerne have spenderet alt, hvad der fandtes i Huset, og raabte til dem:

„Ja, det var ret, lad os nu blot holde fast . . . det er dog det eneste, som er noget ordentligt værd, at være enige, naar man har

noget rigtigt, man trænger til at faa frem, og lad saa Fanden tage Idioterne."

Til hans store Forbavselse ringede i det samme Klokken, og medens de andre pludselig tav, udbrød han:

„Klokken elleve, hvem Pokker kan det være?"

Han løb ud og lukkede op, og de hørte ham udstøde et glad Raab. Saa kom han tilbage, lukkede Døren op paa vid Gab og sagde:

„Det maa jeg sige, det var et Venskabsstykke, saadan at komme bag paa os! . . . Det er Bongrand!"

Den store Maler, som Værten meldte paa en samtidig ærbødig og fortrolig Maade, kom ind og rakte dem Haanden. De sprang alle op, glade og lykkelige over dette velmente Haandtryk. Det var en stor Mand paa fem og fyrretyve Aar med et uregelmæssigt Ansigt og langt, graat Haar. Han var lige bleven Medlem af Akademiet, og hans simple, tynde, sorte Jakke havde Æreslegionens Kokarde i Knaphullet. Han holdt af Ungdommen, og hans bedste Fornøjelse var saaledes nu og da at dumpe ned imellem dem for at ryge en Pibe mellem disse Begyndere, hvis Iver varmede ham op.

„Nu laver jeg Te," sagde Sandoz.

Da han kom ind igen fra Køkkenet med Tepotten og Kopperne, fandt han Bongrand ridende over Skrævs paa en Stol med sin korte Pibe i Munden, og Støjen og Snakken var i fuld Gang. Bongrand talte med rungende Stemme. Han var Sønnesøn af en Forpagter i Beauce, hans Fader var en Borgermand, og hans Moder var meget kunstnerisk dannet. Han var rig, brød sig ikke om at sælge sine Billeder og havde Smag og Meninger fælles med de unge, fri Kunstnere.

„Ja vist, deres Jury, jeg vil hellere sulte ihjel end være Medlem af den," sagde han med voldsomme Bevægelser. „Jeg er da ikke en Bøddel, som vil smide stakkels Fyre ud, der ikke har det tørre Brød."

„Ja," sagde Claudius, „det er sandt nok, men De kunde mange Gange gøre os store Tjenester, hvis De var Medlem af den og forsvarede vore Billeder lidt."

„Aa, hvad tror De, jeg kunde gøre? Jeg vilde saamænd ikke andet end skade Dem. . . . Jeg regnes aldeles ikke med, jeg har ingen som helst Myndighed."

Der rejste sig et Modsigelsesskrig, og Fagerolles sagde med skarp Stemme:

„Ja saa! Naar den, der har malet „Bondebrylluppet" ikke har noget at sige, saa . . ."

Nu blev Bongrand ivrig og rejste sig, rød i Hovedet.

„Aa, lad mig bare være fri for at høre om det Bryllup. Det ender med at kede mig, det forsikrer jeg jer om . . . det begynder formelig at blive et Slags Mareridt for mig, siden det er kommet paa Luxembourg."

Dette Billede „Et Bondebryllup" var hans bedste Arbejde. Det var et Brudefølge, som drog af Sted gennem Kornmarkerne. Bønderne, der var tagne paa Kornet og sanddru gengivne, havde en episk Magt som Homers Helte. Fra dette Billede skrev sig et nyt Udviklingstrin, det havde dannet en ny Skole. Efter Delacroix og ligesom Courbet var det en Art Romantisme blandet med Logik, med mere Nøjagtighed i Iagttagelsen, mere Mesterskab i Udførelsen, uden at Naturen var greben lige ud med den „fri Lufts" grelle Belysning. Men hele den unge Skole erklærede sig for denne Kunst.

„Man kan ikke tænke sig noget smukkere end de to forreste Grupper," sagde Claudius, „Violinspilleren og Bruden med den gamle Bonde."

„Naa, og den store Bondekone," sagde Mahoudeau, „hende, der vender sig halvt om og vinker til de andre! Jeg havde den største Lyst til at lave en Statue over det Motiv."

„Ja og saa Vindpustet i Kornet!" sagde Gagnière, „og de to Pletter, som Drengen og Pigen danner langt, langt borte!"

Bongrand hørte efter med en undselig Mine og med et lidt lidende Udtryk, og da Fagerolles spurgte ham, hvad han havde under Arbejde, svarede han med et Skuldertræk:

„Aa, ikke noget videre, kun nogle Smaating . . . jeg vil ikke udstille, jeg vilde gerne finde paa noget rigtigt. Aa, hvor I dog er lykkelige, I, der endnu staar ved Foden af Bjerget! I, som har gode, stærke Ben: man er saa modig, naar det gælder om at gaa til Vejrs! Men naar man saa er kommen derop, hvad saa! Gaa saa hjem og læg jer, saa er det, Kedsommelighederne begynder! Det er en ren Tortur, evige Slag og Anstrengelser i det uendelige, i Skrækken for, at man altfor snart skal gaa ned ad Bakke! . . . Paa Ære, det er bedre at være nede, saa har man dog endnu noget for sig . . . ja, le I kun, I vil nok engang sande mine Ord!"

Banden lo; de troede, han sagde Paradokser, og tilgav den store Mand denne Svaghed, hvilken de for Resten godt forstod. Maatte det ikke være den største Glæde af alle at blive hilste som Mesteren? Med Armene støttet mod Stoleryggen hørte han stiltiende paa dem, idet han blæste sagte Røgskyer ud af sin Pibe.

Dubuche, der var huslig, hjalp Sandoz med at skænke Te, og Støjen begyndte igen. Fagerolles fortalte en aldeles ubetalelig Historie om Fatter Malgras og en Kusine af hans Kone. Saa gav de

sig til at tale om Modeller. Mahoudeau var rasende over, at det næsten var umuligt mere at finde en smuk Mave; der fandtes min Sjæl ikke en Pige i hele Paris med en præsentabel Mave. Og saa steg Stemmerne; de lykønskede Gagnière til en Amatør, han havde gjort Bekendtskab med ved Palais Royals Musik; det var en lille, sær Partikulier, som kun havde det ene Sværmeri, at købe Billeder. De lo og bad om hans Adresse. Alle Kunsthandlerne blev gennemgaaede og stenede, de lumpne Hunde, som udhungrede Kunstnerne; det var virkelig Skade, at Kunstsamlerne ikke gik lige til Kunstnerne, men absolut vilde have en Mellemmand for at faa en Smule Afslag.

Dette Spørgsmaal om Fortjenesten hidsede dem endnu mere op. Claudius viste en fornem Foragt. Naa — man blev snydt! Hvad gjorde det saa egentlig til Sagen? Naar man havde gjort et Mesterværk, kunde man nøjes med det bare Vand! Da Jory igen kom med sine lumpne Ideer om Vinding, rejste der sig et Skrig af Forbitrelse.

„Herud med ham, den Avisskriver!"

Og saa gjorde de ham nogle Samvittighedsspørgsmaal. Vilde han maaske sælge sin Pen? Vilde han maaske ikke hellere hugge sin Haand af, end han vilde skrive imod sin Overbevisning?

De gav sig ikke Tid til at høre hans Svar. Heden steg; nu var det den rigtige tyveaars Galskab, Foragt for den hele Verden, ene og alene Tanken om at gøre noget stort, at hæve sig op fra menneskelige Elendigheder, at straale som en Sol! Hvilken Fryd at fortabe sig, at fortæres af den Glød, de tændte.

Bongrand, der hele Tiden havde forholdt sig ubevægelig, gjorde en svag, smertelig Bevægelse overfor denne ubegrænsede Tro, denne Angrebets støjende Glæde. Han glemte de hundrede Billeder, som allerede havde skabt hans Berømmelse, og han tænkte kun paa Fuldbyrdelsen af det Værk, som han havde staaende ufuldendt paa sit Staffeli. Og med Øjnene vaade af Bevægelse tog han Piben ud af sin Mund og mumlede:

„O, Ungdom! Ungdom!"

Lige til Klokken to om Morgenen blev Sandoz, som udrettede det utrolige, ved at skænke varmt Vand paa Tepotten.

Der var ganske stille i Kvarteret; alle sov, man hørte kun en Kat mjave. De fantaserede alle sammen, berusede sig i Ord, tørre i Halsen, med brændende Øjne.

Da de endelig bestemte sig til at gaa, tog Sandoz Lampen og lyste dem ned, idet han ganske sagte sagde:

„Vær endelig stille, Moder sover!"

Den dæmpede Støj af Støvlerne ned ad Trapperne tabte sig, og Huset sank igen hen i den dybe Tavshed.

Klokken slog fire.

Claudius, som fulgte Bongrand, snakkede stadig løs igennem de øde Gader. Han vilde ikke lægge sig, han ventede rasende af Utaalmodighed paa, at Solen skulde staa op for straks at tage fat paa sit Arbejde. Og nu var han vis paa, han vilde gøre et Mesterværk, nu, da han var oplivet af denne gode Dag sammen med Kammeraterne, medens der ligesom rasede en Verden i hans forpinte Hjerne. Endelig havde han fundet det, og han længtes efter at komme hjem til sit Atelier, som man længes efter at komme tilbage til en elsket Kvinde. Hans Hjerte bankede utaalmodigt i Fortvivlelse, og denne ene Dag, han havde været borte fra Billedet, forekom ham en Uendelighed. Han tænkte sig, hvordan han vilde gaa lige løs paa det og paa en Gang gøre sin Drøm til Virkelighed.

Men for hvert tyvende Skridt de gik i Lygternes usikre Skær, standsede Bongrand ham og tog fat i en af hans Frakkeknapper, idet han vedblev at forsikre ham, at denne forbandede Malen var et Hundeliv. Han, Bongrand, som de alle sammen mente, var saa flink, forstod ikke en Smule af det. Hver Gang han begyndte paa et nyt Arbejde, følte han sig som en Begynder, og han kunde faa Lyst til at rende Panden mod Væggen.

Nu lysnede det; Gartnervognene begyndte at køre ned til Hallerne. De blev dog ved at vandre; hver talte højt for sig selv, medens Stjernernes Skin paa Himlen blegnede.

IV.

Seks Uger efter stod Claudius en Morgen og malede i et Lyshav, der faldt igennem Atelierets store Vindue. Vedvarende Regnskyl havde gjort Midten af August trist, men da Vejret igen klarede op, fik han atter Mod til at arbejde. Det gik næsten ikke frem med hans store Billede. Han stod over det i lange, tavse Morgener og sled med det som en kæmpende og stridbar Kunstner.

Det bankede paa Døren. Han troede, det var Madam Josef, Portnerkonen, der bragte ham hans Frokost, og da Nøglen altid sad i Døren, raabte han bare: Kom ind!

Døren blev lukket op, og han hørte en let Støj, saa blev det igen stille. Han blev ved at male uden saa meget som at vende

Hovedet. Men denne forunderlige Stilhed og et sagte Pust, som han hørte, gjorde ham til sidst urolig. Hen vendte sig om, og stirrede forbavset frem for sig: der stod en Dame i lys Kjole og med Ansigtet halvt skjult af et hvidt Slør. Han kendte hende ikke. Hun holdt en Buket Roser i Haanden og gjorde ham til sidst rent forvirret.

Men pludselig saa han, hvem det var.

„Aa, det er Dem, Frøken . . . nej, paa Dem tænkte jeg mindst af alt!“

Det var Christine. Han vidste knap selv rigtig af det, da dette lidt uelskværdige Udraab undslap ham; men det var sandt. I Begyndelsen havde hun optaget hans Tanker meget, men efterhaanden, som Dagene var rundne i de to Maaneder, hun ikke havde givet Livstegn fra sig, var hun gaaet over til at blive et Syn, der trak sig mere og mere tilbage, en yndig Silhuet, som forsvinder, og som man ikke mere skal faa at se.

„Ja, det er mig, Hr. Claudius! Jeg syntes, jeg maatte se Dem igen . . . jeg maatte dog op og takke Dem.“

Hun rødmede og stammede og kunde ikke finde Ord. Hun havde naturligvis gaaet for rask op ad Trapperne, thi hendes Hjerte bankede saa stærkt. Og i Grunden var der jo ingen Mening i dette Besøg, som hun saa længe havde tænkt paa, at hun til sidst havde syntes, det var ganske naturligt. Det værste var de Roser, som hun havde købt paa Kajen, da hun gik forbi, i den Hensigt at vise den unge Mand sin Taknemmelighed, de Blomster plagede hende nu græsseligt. Hvordan skulde hun komme til at give ham dem, hvad mon han vilde tro om hende? Hun havde ikke tænkt paa, hvor upassende alle de Ting var, før hun nu lukkede Døren op.

Claudius var endnu mere flov og gav sig til at overvælde hende med Høflighed. Han havde sluppet sin Palet og vendte op og ned paa hele Atelieret for at gøre en Stol ryddelig til hende.

„Aa, Frøken, jeg beder, sæt Dem ned. . . . Det kan man sandelig kalde en Overraskelse. . . . Det var virkelig nydeligt af Dem. . .“

Da hun havde sat sig, blev hun lidt roligere. Han var saa pudsig med sine heftige, kejtede Bevægelser, hun følte, hvor forlegen han var, og hun kunde ikke holde et Smil tilbage. Saa tog hun det overtvært og rakte ham Roserne.

„Vær saa god, De maa da ikke tro om mig, at jeg er helt utaknemlig.“

Han sagde først ingenting, saa kun paa hende, men da han begreb, at hun ikke tænkte paa at gøre Nar ad ham, trykkede han

hendes Hænder, som om han vilde knuse dem, og han satte straks Blomsterne i Vand, idet han sagde:

„Aa ja, De er en flink Fyr, det er vist nok! . . . og det er første Gang, jeg giver en Dame det Vidnesbyrd, ved De det!"

Han gik tæt hen til hende og sagde, idet han saa hende dybt ind i Øjnene:

„De har altsaa virkelig ikke glemt mig?"

„Det ser De jo," sagde hun og smilede.

„Men hvorfor har De saa ladet hele to Maaneder gaa hen?"

Hun blev igen rød, hun blev forlegen over at skulle lyve for ham.

„De ved jo nok, at jeg ikke er min egen Herre. . . . Aa, Fru Vanzade er meget god imod mig, men hun er lam, hun kan aldrig gaa ud; hun maatte selv tvinge mig til at gaa ud og trække frisk Luft, hun syntes, jeg blev saa bleg."

Hun talte ikke om, hvor skamfuld hun havde været over sit natlige Eventyr i de første Dage. Da hun vel var kommet an hos den gamle Dame, havde Erindringen om, at hun havde tilbragt en Nat hos en fremmed Mand opfyldt hende med Anger, som om det virkelig havde været en Synd; hun troede endelig, det var lykkedes hende at jage denne Mand ud af sine Tanker, saa det kun var som en styg Drøm, som lidt efter lidt vilde svinde bort. Men uden at hun kunde forklare hvordan, var hans Billede dukket frem midt i den store Ro og Stilhed, hvori hun levede, og det var blevet tydeligere og tydeligere, saa hun til sidst hele Dagen havde været forfulgt deraf. Og hvorfor skulde hun ogsaa glemme ham. Hun havde ikke noget at berejde ham, tværtimod, hun stod i Taknemmelighedsgæld til ham. I Begyndelsen skød hun Tanken om at besøge ham fra sig, men den kom stadig igen og blev en fiks Ide. Hver Aften, naar hun var alene i sit lille Værelse, kom der en Uro og Længsel over hende, som plagede hende, men som hun til sidst forklarede for sig selv som en Erkendtlighedstrang. Hun var saa alene, saa trykket i det døsige Hus. Hendes Ungdomskraft foruroligede hende, hun havde en saa voldsom Trang til Venskab.

„Og saa, ser De, benytter jeg min første Udgangsdag. . . . Desuden var Vejret saa kønt efter al den kedelige Regn."

Claudius sad henrykt foran hende og skriftede ogsaa, men han skjulte ikke noget.

„Jeg turde aldeles ikke mere tænke paa Dem," sagde han. „Ved De hvad, De er som Feen i Eventyret, De kommer pludselig op af Gulvet og gaar gennem lukkede Døre, naar man mindst venter det. Jeg sagde til mig selv: Det er forbi; ja, det kan saamænd godt være, at det slet ikke er sandt, at hun har været her i

Atelieret. . . . Og tænk, at De nu er her igen, det gør mig saa glad, aa, saa glad, saa glad!"

Christine smilede lidt forlegent, vendte Hovedet bort og gav sig til at se sig omkring. Saa tabte hendes Smil sig; den raa Malemaade, som hun saa, de farverige Skitser fra Sydfrankrig, Studiernes forfærdelige anatomiske Nøjagtighed gjorde hende bange ligesom første Gang. Hun blev temmelig ilde til Mode og sagde alvorlig med forandret Stemme:

„Jeg forstyrrer Dem vist, det er bedst, jeg gaar!"

„Nej, paa ingen mulig Maade!" sagde Claudius og tvang hende ned paa Stolen igen. „Jeg stod og blev rent idiotisk ved mit Arbejde, det gør saa godt at tale med Dem. . . . Aa! det forbandede Billede, det har sandelig pint mig nok."

Christine løftede Øjnene og saa paa det store Billede, som forrige Gang havde staaet vendt om mod Væggen, og som hun havde haft en saa voldsom Lyst til at se.

Baggrunden, Lysningen i Skoven, hvor Solen skinnede, var endnu kun løselig anlagt. Men de to smaa Skikkelser, den lyse og den mørke, var næsten færdige og sprang frem i Lyset med deres friske Farvetoner. I Forgrunden sad Herren i den sorte Fløjlsjakke, som tre Gange var malet om, og som stadig ikke kunde blive færdig. Men det var især paa Midtfiguren, paa Kvinden, som laa i Græsset, at Maleren arbejdede. Han havde ikke forandret Hovedet, det var Kroppen, han arbejdede paa, og han skiftede Model hver Uge. Han var saa fortvivlet over ikke at kunne finde, hvad han søgte, at han, som altid roste sig af, at han ikke kunde opfinde noget, nu i to Dage havde malet uden Model og strævet at faa det frem, han tænkte sig, uden at have noget Støttepunkt i Naturen.

Christine kendte straks sit Ansigt igen. Det var hende, den Kvinde, som laa og vældede sig i Græsset med den ene Arm under Hovedet og lukkede Øjne og smilende Ansigt. Denne nøgne Kvinde havde hendes Ansigt, og hun blev oprørt over det, som om det ogsaa havde været hendes Legeme, han havde taget, som om han raat havde blottet hendes jomfruelige Nøgenhed. Hun blev især saaret over den Maade, det hele var gjort paa, over den Raahed, som hun ikke forstod, men som krænkede hende. Hun syntes, den Maade at male paa var modbydelig, og hun blev greben af Had mod den og følte instinktmæssig, at den var hendes Fjende.

Saa rejste hun sig og sagde kort:

„Nu gaar jeg."

Claudius saa paa hende, forbavset og bedrøvet over denne pludselige Forandring.

„Hvad for noget! Allerede?“

„Ja, jeg skal hjem, Farvel!“

Hun var allerede helt henne ved Døren, inden han kunde faa grebet hendes Haand. Saa vovede han at spørge:

„Naar faar jeg Dem igen at se?“

Hendes lille Haand laa blød i hans. Hun betænkte sig et Øjeblik.

„Aa, jeg ved ikke rigtig, jeg har saa lidt fri.“

Saa rev hun sig løs og gik, idet hun meget hurtigt sagde:

„Jeg skal komme igen, saa snart jeg kan, en af Dagene, tænker jeg. . . . Farvel!“

Claudius stod i Døren og stirrede efter hende. Hvad var det? Hvad gik der af hende? Hvorfra kom denne pludselige Tilbageholdenhed, denne underlige skjulte Forbitrelse? Han gik op og ned ad Gulvet uden at forstaa det, og han grundede forgæves paa, hvad han kunde have sagt eller gjort, som havde stødt hende. Til sidst blev han forbitret, bandede og svor og trak rasende paa Skuldrene som for at løsrive sig fra denne idiotiske Grunden. Ja, vidste man nogen Sinde, hvor man havde de Pokkers Kvindfolk! Men da han kom til at se paa Roserne i Vandkanden, blev han lidt formildet, de lugtede saa dejligt. Hele Stuen var gennemtrængt af dem, og han tog stiltiende igen fat paa sit Arbejde.

To Maaneder forløb igen.

I de første Dage havde Claudius, hver Gang Madam Josef bragte ham Frokost eller Breve, rask vendt sig om med en uvilkaarlig skuffet Bevægelse. Han gik aldrig ud før Klokken fire; og da Portnerkonen en Aften, da han kom hjem, sagde ham, at der Klokken fem havde været en ung Pige og spurgt efter ham, fik han ikke Ro, før han havde opdaget, at det kun var en Model, Zoé Piédefer.

Den ene Dag randt hen efter den anden. Han havde haft et rasende Anfald af Arbejdsiver, ingen havde kunnet komme ham nær, han havde i den Grad været heftig med sine Teorier, saa endogsaa hans Venner var gaaet af Vejen for ham. Han fejede Folk af, der var intet i Verden til uden at male, man skulde myrde sine Forældre, sine Kammerater og først og fremmest alle Kvindfolk. Denne Feber var saa gaaet over til den voldsomste Fortvivlelse, en Uge igennem havde han intet kunnet gøre, tvivlet om alt; en hel Uge fuld af Kvaler over at tro sig slagen med Afmagt. Saa tog han sig sammen igen, han havde igen optaget sine gamle Vaner, han stred sin uundgaaelige og ensomme Kamp med det store Billede.

Men en taaget Morgen i Slutningen af Oktober, fo'r han pludselig sammen og lagde sin Palet fra sig. Der var ingen, der havde banket paa Døren, men han havde hørt og genkendt de Skridt, som kom op ad Trappen. Han lukkede op, og hun traadte ind. Der var hun endelig.

I Dag havde Christine en stor, graa Frakke paa, der skjulte hele hendes Skikkelse. Hendes lille Fløjlshat var mørk, og Taagen udenfor havde lagt sig som klare Perler i hendes sorte Kniplingsslør. Men han syntes, hun var glad og munter i dette første Vintergys. Hun begyndte med at bede om Undskyldning, fordi hun ikke havde været der saa længe; hun lo med sin aabenhjertige Mine og tilstod, at hun havde været tvivlraadig, ja, at det havde været lige ved, at hun ikke mere vilde komme. Aa ja, det var nu saadan en Ide, hun havde faaet, som han vel nok kunde forstaa.

Nej, han kunde slet ikke forstaa noget, men han brød sig heller ikke om det, siden hun nu var der. Det var nok for ham, at hun ikke var vred paa ham, at hun virkelig som en god Kammerat en Gang imellem vilde komme og besøge ham.

De undgik al Forklaring; hver beholdt sine Ængstelser og Kampe fra de forbigangne Dage for sig selv. I næsten en Time snakkede de sammen og kom godt ud af det, der var ikke mere nogen skjult Vrede imellem dem, det var, som om Forsoningen var kommen i Stand, uden at de vidste det, medens de var borte fra hinanden.

Hun saa slet ikke mere Skitserne og Studierne paa Væggene. En Gang saa hun stift paa det store Billede, paa den store Kvindeskikkelse, der laa i Græsset i det klare Solskin. Det var jo dog ikke hende; dette Kvindfolk havde jo hverken hendes Ansigt eller hendes Figur. Hvor havde hun dog kunnet tro at se sig selv i dette græsselige Søle af Farver? Og hun følte et rørt Venskab for denne skikkelige Fyr, som ikke engang kunde male, saa det lignede.

Da hun gik, trykkede hun hans Haand.

„Jeg kommer snart igen!"

„Ja, om to Maaneder."

„Nej, i næste Uge. . . . De skal selv se. . . . Paa Torsdag."

Om Torsdagen kom hun virkelig igen, og fra den Tid kom hun ganske bestemt hver Uge; i Begyndelsen ikke nogen bestemt Dag, men naar som helst hun havde fri. Senere hen valgte hun Mandagen, da Fru Vanzade havde givet hende den Dag at spadsere i og trække frisk Luft i Boulogneskoven. Hun skulde være hjemme Klokken elleve, og hun skyndte sig, alt hvad hun kunde, og var ganske rød af at have løbet, for der var et godt Stykke

Vej fra Passy til Kajen, hvor han boede. I de fire Vintermaaneder fra November til Februar, kom hun saaledes hvad enten Regnen piskede eller Taagen laa over Floden eller den matte Vintersol gjorde Luften lun paa Kajerne. Allerede i den anden Maaned kom hun undertiden uventet en anden Dag i Ugen, naar hun havde et Ærinde i Byen og gjorde en Afstikker op til ham; saa kunde hun ikke blive mere end to Minutter, de fik lige Tid til at sige Goddag til hinanden, og saa løb hun allerede ned ad Trapperne igen og raabte sit Farvel op til ham.

Claudius begyndte nu at lære Christine at kende. I sin stadige Mistro til Kvinderne havde han bevaret en Mistanke om, at der dog stak et eller andet Kærlighedseventyr under det hele; men den unge Piges klare Øjne og friske Latter havde lidt efter lidt slettet enhver Mistanke ud; han følte, at hun var uskyldig som et stort Barn. Naar hun kom derop, uden Forlegenhed, ligefremt, som om hun var hos en Ven, saa snakkede hun og fortalte ustandselig. Tyve Gange havde hun fortalt ham sin Barndom i Clermont, men hun kom stadig tilbage dertil.

Den Aften, da hendes Fader, Kaptejn Hallegrain, pludselig var død, havde hun og hendes Moder været i Kirke. Hun huskede tydeligt, da de var komne hjem, hvilken rædselsfuld Nat det havde været; Kaptejnen var meget stor og tyk og laa paa en Madras, saa lang han var, med sin store Underkæbe stukket frem; det Billede bevarede hun altid af ham. Hun havde ogsaa den svære Underkæbe, og hendes Moder sagde ofte, naar hun ikke kunde styre hende: „Aa, Barn! Barn! du har din Faders trodsige Hage; Livet kommer til at tage haardt paa dig!“ Stakkels Moder! Hvor hun dog havde plaget hende med sine støjende Lege og med sine voldsomme Anfald af Heftighed. Saa langt, som hun kunde huske tilbage, havde hun altid siddet ved samme Vindue, lille og spinkel, stille malende sine Vifter, med milde Øjne — det var det eneste, hun lignede hende paa. Folk plejede at sige, naar de vilde glæde Moderen: „Hun har Deres Øjne,“ og saa lo hun og var lykkelig over i det mindste at have en lille Plet af sit blide Sind i Datterens Ansigt.

Efter Mandens Død sad hun saa længe oppe og arbejdede om Nætterne, at hun ødelagde sine Øjne. Hvordan skulde hun ellers komme ud af det? Hendes Enkepension, fem Hundrede Franks, strakte knap til Barnets Fornødenheder. I fem Aar havde hun set sin Moder blive blegere og magrere, svinde hen Dag for Dag, saa hun til sidst kun var en Skygge. Og hun gjorde sig Samvittighedsnag over, at hun ikke havde været artigere; hun havde gjort Moderen fortvivlet med sin Mangel paa Stadighed. Hver

Mandag begyndte hun med de bedste Forsætter for Ugen og lovede snart at hjælpe til med at tjene Penge, men baade Ben og Arme stred imod hendes Forsøg; hun blev syg, saa snart hun sad stille.

En Morgen kunde Moderen ikke staa op, og hun døde maalløs med Øjnene fulde af store Taarer. Hun saa hende altid saaledes for sig, endnu i Døden grædende med sine store Øjne fæstede paa hende.

Til andre Tider kunde Christine, naar Claudius spurgte hende ud om Livet i Clermont, glemme alle disse sørgelige Minder og fortalte da de lystigste Ting. Hun lo i vilden Sky over, at de var dumpede ned der i Eclachegade. Hun var født i Strasborg, Faderen var Gascogner og Moderen Pariserinde, og at de saa netop skulde havne midt i Auvergne, som de begge fandt afskyeligt.

Eclachegade, der gaar ned til Botanisk Have, var snæver og fugtig og bedrøvelig som en Kælder. Ikke en Butik, aldrig en spadserende, ikke andet end de altid kedsommelige Huse med de altid lukkede Skodder; mod Syd, ud til Gaarden, kunde man glæde sig over smukt Solskin. Spisestuen havde endogsaa en Slags Balkon, som gik ud til et Trægalleri, hvis Buer var bevoksede med en Kæmpe-Blaaregn, som dækkede dem med sine Blade. Der var hun vokset op, først ved Siden af sin lamme Fader, dernæst indespærret med Moderen, hvem den mindste Spadseretur gjorde dødtræt.

Hun kendte saa lidt til Byen og dens Omgivelser, at hun og Claudius til sidst fandt det ganske komisk, naar hun besvarede hans Spørgsmaal med et evindeligt: „Det ved jeg virkelig ikke.“ Bjerge? Jo, Bjerge var der til den ene Side, det saa man for Enden af nogle af Gaderne, medens der paa den anden Side, naar man gik ad de andre Gader, kun øjnedes flade Marker i det uendelige; men der kom hun aldrig hen, det var for langt. Hun kendte kun Puy de Dôme, der var rund som en Kuppel. Vejen til Kirken kendte hun, saa hun kunde have gaaet den med lukkede Øjne; man gik hen over Jaudeplads og ned ad Grasgade.

Men mere var det ikke værd at forlange af hende; alt det andet var uklart for hende, baade Gaderne og Boulevarderne, en By af sort Lava, som skraaede nedad, hvor Regnskyllene brusede som Floder under de frygtelige Tordenvejr. Aa, de Uvejr dernede! Hun gøs endnu, naar hun talte om dem. Uden for hendes Vinduer saa hun stadig Ild paa Museets Lynafleder.

I Spisestuen, der ogsaa var Dagligstue, havde hun et Vindue for sig selv, en dyb Karnap, som var saa stor som et helt Værelse, hvor hendes Sybord stod med hendes forskellige Smaating. Der havde hendes Moder lært hende at læse, og der sad hun senere

og faldt i Søvn over Lærernes Foredrag, saa træt blev hun af at skulle anstrenge sig med Læsning.

Nu lo hun af sin egen Uvidenhed. Jo, hun var en dannet Dame! Hun kunde saamænd ikke engang sin Kongerække. Hun var ogsaa et sjældent musikalsk Geni! Hun var ikke kommen videre end til „De smaa Baade!“ Hendes Akvarelmalerier! Hun kom galt fra Træerne, fordi Bladene var for svære at male.

Pludselig kunde hun saa springe over til at snakke om de fem Fjerdingaar efter Moderens Død, hun havde tilbragt i Klosteret. Det var en stor Bygning uden for Byen med pragtfulde Haver. Hun var uudtømmelig i Historier om Nonnerne, om deres indbyrdes Skinsyge og Dumhed og Uvidenhed, det var virkelig rent utroligt. Hun skulde være Nonne, og hun var færdig ved at kvæles i Kirken. Hun syntes allerede, hun havde sagt Farvel til Verden, da Abbedissen, som holdt meget af hende, selv havde raadet hende fra at gaa i Kloster og havde skaffet hende Pladsen hos Fru Vanzade. Hun kunde ikke begribe, hvordan denne Abbedisse havde kunnet læse saa klart i hendes Sjæl, thi siden hun var kommen til Paris, var hun virkelig bleven ganske ligegyldig i religiøs Henseende.

Da saa Erindringerne fra Clermont var udtømte, vilde Claudius vide, hvordan hun tilbragte sin Tid hos Fru Vanzade, og hver Uge maatte hun fortælle ham nye Træk af sit Liv der. I det lille Hus i Passy gik alting regelmæssigt og stille sin vante Gang med et gammelt Urværks svage Dikken. To gamle Tjenestefolk, en Kokkepige og en Tjener, som i fyrretyve Aar havde været i Familien, var de eneste, der færdedes i de tomme Stuer, uden Støj, med en spøgelseagtig Gang. Det hændte kun sjældent, at en firsindstyveaarig General kom paa Besøg, og han var saa tør og mager, at han næsten ikke traadte paa Tæppet. Det var et Skyggehus, hvor Solen lyste som en Natlampe gennem de nedrullede Persienner. Siden Fruen, som var lam i Knæene og blind, ikke mere kunde forlade sine Værelser, havde hun ikke anden Adspredelse end at faa Andagtsbøger læst højt for sig! Aa! den evindelige Højtlæsen, hvor plagede den dog ofte den unge Pige. Hvis hun bare havde kunnet et Haandværk, hvor meget hellere vilde hun ikke have syet Kjoler eller sat Hatte op eller kruset Blomsterblade. Men ingenting kunde hun, hun, som havde lært alt muligt, kunde dog knap bruges som et almindeligt Tjenestetyende. Desuden blev hun daarlig i det indelukkede, alvorlige Hus, hvor der lugtede af Lig; hun fik igen sin Svimmelhed, som den Gang hun var lille, naar hun vilde tvinge sig til at være flittig for at glæde sin Moder.

Hendes stærke Natur gjorde Oprør, og hun havde Lyst til at skrige og hoppe af Trang til at leve Livet. For Resten var Fru Vanzade saa god mod hende, sagde, hun skulde gaa ud, lange Ture, saa hun var fuld af Anger, fordi hun maatte lyve, naar hun kom hjem fra Bourbon-Kajen, og fortælle om Boulogneskoven, beskrive Gudstjenester, som hun aldeles ikke havde overværet. For hver Dag, der gik, lod det til, at Fruen kom til at holde mere og mere af hende; hun fik bestandig Foræringer, snart en Silkekjole, snart et lille, gammeldags Ur, ja endogsaa Linned. Hun holdt ogsaa meget af Fru Vanzade; en Dag havde denne kaldt Christine sin Datter, og hun var bleven saa rørt derover, at hun græd og lovede, at hun aldrig vilde forlade hende, hendes Hjerte strømmede over af Medlidenhed ved at se hende saa gammel og hjælpeløs.

„Aa ja," sagde Claudius en Dag, „De faar nok Deres Løn for det, De skal se, De kommer til at arve hende."

Christine saa forbavset ud.

„Aa, tror De virkelig? . . . Hun skal eje tre Millioner . . . nej, det har jeg aldrig tænkt paa . . . og det vilde jeg slet ikke ønske, hvad skulde jeg dog gøre med alle de Penge?"

Claudius havde vendt sig bort og sagde med haard Stemme:

„Aa hvad, De vilde for det første blive rig . . . forøvrigt skaffer hun Dem naturligvis en Mand."

Ved disse Ord afbrød hun ham med en voldsom Latter.

„Ja, en af sine gamle Venner, Generalen med Sølvhagen. Ja, det var en udmærket Ide!"

De var nu blevne saa fortrolige, som om de længe havde kendt hinanden. Han var næsten lige saa uerfaren i alting som hun, da han ikke havde kendt andre Kvinder end dem, som han løselig havde mødt; han levede uden for Virkeligheden i sine romantiske Sværmerier. De syntes begge to, det var ganske naturligt, at de saas saaledes i Hemmelighed som gode Venner uden andet Galanteri end et Haandtryk til Goddag og Farvel. Han grundede i sin skikkelige Uvidenhed ikke engang mere over, hvad hun vel kendte til Livet og til Mændene, og undertiden syntes hun, han var undselig, naar hun saa stift paa ham med skinnende Øjne, hvor den ubevidste Lidenskab forbavset dæmrede. Men endnu var den Glæde, de følte over at være sammen, hverken forstyrret af Ængstelse eller opblussende Glød. Deres Hænder var kølige, de talte muntert om alt muligt, de skændtes undertiden som Venner, der var sikre paa, at de ikke kunde støde hinanden.

Dette Venskab voksede, saa de ikke mere kunde leve uden

hinanden. Saa snart Christine kom, tog Claudius Nøglen af Døren. Hun vilde selv have det; paa den Maade kunde der ikke komme nogen og forstyrre dem.

Efter nogle Besøg havde hun taget Atelieret i Besiddelse og var som hjemme der. Tanken om at rydde lidt op derinde plagede hende, hun befandt sig ilde i alt det Roderi; men det var ikke noget let Arbejde. Maleren havde forbudt Madam Josef at feje af Frygt for, at Støvet skulde falde paa hans nymalede Billeder, og første Gang, hans Veninde prøvede paa at gøre lidt i Stand, fulgte han hende rundt i Værelset med et ængsteligt og bønfaldende Blik. Hvad Nytte var det til at flytte om paa Tingene? Var det ikke nok, naar man vidste, hvor de var? Men hun viste en saa lystig Udholdenhed, hun var saa glad over at spille Husmoder, at han til sidst lod hende have sin Vilje.

Saa snart hun kom, tog hun Handskerne af, og med Skørtet hæftet op for ikke at blive snavset, gav hun sig til at vende op og ned paa alting, og en—to—tre havde hun ryddet op i det store Værelse. Foran Kakkelovnen laa Asken ikke mere i en Bunke, Skærmbrættet skjulte Sengen og Vaskerbordet, Sofaen var børstet, Skabet gnedet af og blankt og Fyrretræsbordet pudset rent for Malerklatter, Køkkentøjet ryddet bort, og over Stolene, som stod i lige Række langs Væggene, og de halte Staffelier lød det uhyre Urs Dikken.

Pragtfuldt var der; man skulde saamænd ikke have troet, det var det samme Værelse. Han stod som forstenet og saa hende gaa nynnende frem og tilbage. Var det hende, der var doven og havde Hovedpine ved det mindste Arbejde? Saa lo hun. Ja, det var Arbejdet med Hovedet, hun ikke kunde taale, men Arbejdet med Hænder og Fødder, det havde hun netop godt af, det rettede hende ligesom et ungt Træ.

Og hun tilstod det som en Skam, denne Lyst, hun havde til de simple huslige Forretninger, en Lyst, der bragte hendes Moder til Fortvivlelse, thi hendes Opdragelses Maal var mere forfinet: en Lærerinde med hvide Hænder, der aldrig rørte ved noget. Hvor havde de ikke taget paa Veje, naar de overraskede hende som lille i Færd med at feje og skure og lege Kokkepige med den største Fryd. Endnu den Dag i Dag var hun vis paa, hun vilde havde følt sig mindre træt, hvis hun havde maattet slaas med Støvet hos Fru Vanzade. Men hvad vilde de have sagt dertil? Saa var hun jo ingen Dame! Derfor trøstede hun sig paa Bourbon-Kajen, saa hendes Kinder blev røde af Anstrengelse, og hendes Øjne straalede som en Kvindes, der har smagt paa den forbudne Frugt.

Claudius begyndte nu at føle en Kvindes Omhu rundt om sig. For at faa hende til at sidde ned og snakke roligt, bad han hende undertiden at sy en Manchet paa, eller hjælpe ham med en Lap i hans Jakke, som var gaaet itu. Hun havde selv tilbudt at se hans Tøj efter. Men det gik ikke med samme Iver, som hun ryddede op. For det første kunde hun ikke. Hun holdt sin Synaal som en, der er opdraget til at foragte Syning. Denne Siddenstille og Nøjagtighed overfor de smaa Sting, hun maatte passe paa et efter et, bragte hende til Fortvivlelse.

Atelieret skinnede af Renhed som en Stadsstue, men Claudius selv stod i Pjalter; og det lo de begge af og fandt morsomt.

Hvor fulde af Lykke var ikke disse fire Maaneder med Frost og Regn for dem i Atelieret, hvor den røde Kakkelovn buldrede som et Orgelværk. Det var, som om Vinteren fjernede dem endnu mere fra alle andre. Da Sneen dækkede Nabotagene, og Spurvene kom og slog med Vingerne paa Ruden, smilede de til hinanden, glade over at have det varmt og hyggeligt ganske alene de to i den store, tavse By.

De indskrænkede sig ikke blot til den ene Krog, til sidst gav hun ham Lov til at følge sig hjem. Hun havde længe staaet fast paa, at hun vilde gaa ene hjem, hun skammede sig ved at blive set ude med en Mand under Armen. Men en Dag, da Regnen gav sig til at piske ned, var hun nødt til at lade ham gaa med, for at han kunde holde sin Paraply over hende; da de saa vel var komne over Ludvig-Filips-Broen, standsede Regnen, og hun bad ham gaa tilbage. De blev dog staaende et Øjeblik ved Bolværket og saa paa Gangstien, lykkelige over at være sammen under aaben Himmel. Nede under dem laa de store Æbleskuder i fire Rækker saa tæt ved hinanden, at Planker, lagte fra den ene til den anden, dannede Veje, hvor Kvinder og Børn løb frem og tilbage: de morede sig over den Mængde Frugt, som dækkede Fartøjerne, over de runde Kurve, der gik frem og tilbage, medens en stærk Duft, næsten en Stank, en Lugt af gærende Æblemost, steg til Vejrs sammen med Fugtigheden fra Floden.

Næste Uge, da Solen skinnede, talte han saa længe om, hvor ensomt der var paa Kajerne ved Hellig-Ludvigs-Ø, til hun indvilligede i at gaa en Tur med ham. De gik op langs Bourbon-Kajen og Anjou-Kajen, stod stille ved hvert et Skridt og betragtede Livet paa Seinen, paa Mudderprammen med de knirkende Spande, paa Vaskeriprammen, hvorfra de hørte Skændsmaal, paa en Kran dernede, som var ved at losse en Pram. Hun især var forbavset. Var det virkelig den samme Kaj, der nu var saa fuld af Liv, den Kaj med de uhyre Fartøjer, med Bredden, hvor Skarer af Børn

og Hunde boltrede sig i lystig Leg paa Sandbunker, hele denne Udsigt over en levende og virksom By, var det virkelig muligt, at det var den samme Udsigt, hun havde set som badet i et blodrødt Skær den Nat, hun kom til Paris?

Saa drejede de om og gik endnu langsommere for rigtig at nyde Ensomheden og Stilheden, der omgav de store, gamle Gaarde. De saa Vandet syde gennem Dæmningerne ved Slusen, saa gik de tilbage og kom ligesom hinanden nærmere, idet de vandrede af Sted langs den brede Strøm med Øjnene fæstede paa de fjerne Vinoplag og Botanisk Have. Mod den blege Himmel saa man Kuplerne af Bygningerne fortone sig. Da de kom paa Hellig-Ludvigs-Bro, maatte han vise hende Vor Frue Kirke; hun kunde ikke kende den, naar hun saaledes saa den fra den anden Side, som den laa der kolossal sunket sammen med sine Skraapiller, der lignede Fødder, den hvilede sig paa, behersket af Taarnenes dobbelte Hoved op ad sin lange Kæmperyg.

Men deres store Opfindelse den Dag var den vestlige Udsigt fra Øen, den Forstavn af et Skib, som altid ligger for Anker, som altid styrer mod Paris i de flygtende Strømninger uden nogen Sinde at naa det. De gik ned ad en meget stejl Trappe og opdagede en ensom Bred, beplantet med store Træer. Det var et yndigt Hvilested, stille midt i Færdslen paa Broerne, og de nød ved Flodbredden Glæden over at være alene og gemt for alle. Siden den Dag var denne Flodbred Maalet for deres Vandringer, den lille landlige Plet, hvor de nød Solskinstimerne, naar Heden i Atelieret, hvor den store Kakkelovn stadig buldrede, var færdig at kvæle dem og hedede dem op, saa de blev ganske bange.

Christine vilde ikke give ham Lov til at følge sig længere end til Boldhusgade. Paa Elle-Kajen sagde hun altid Farvel til ham, som om Paris med sine mange Mennesker og de tilfældige Møder begyndte ved denne lange Række af Kajer, hen ad hvilke hun nu skulde gaa. Men der var langt til Passy, og hun kedede sig i den Grad ved at gaa alene, at hun lidt efter lidt gav efter; hun lod ham først følge med til Raadhuset, saa til Ny-Broen og til sidst til Tuillerierne. Hun glemte Faren, de gik med hinanden under Armen som et Par unge Folk, og denne Tur, som de stadig gik om og om igen, paa det samme Fortov langs Vandet, øvede en saadan Fortryllelse over dem, og gennemstrømmede dem med en saadan Glæde, at det var deres lykkeligste Tid. De hørte hinanden til i dybeste Forstand. Det var, som om den store Bys Sjæl steg op af Floden og indhyllede dem i al den Ømhed, som havde banket bag de gamle Stene i Menneskealdere.

Da Decemberkulden indfandt sig, kunde Christine ikke komme før om Eftermiddagen, og Klokken var fire, og Solen gik ned, naar Claudius fulgte hende hjem. Naar Vejret var klart, havde de, saa snart de drejede om ved Ludvig-Filips Bro, hele den uhyre, uendelige Udsigt over Kajerne for sig. Den matte Sol forgyldte med et let Støv Husene paa den højre Bred, medens den venstre Bred med sine Øer og Bygninger stod som en mørk Linie mod Aftenrødens Flammehav. Mellem disse to Bredder, den ene skinnende og den anden mørk, løb Seinen med knitrende Smaaglimt, afbrudt af Broernes Piller, af de fem, smalle Piller paa Vor Frue Bro og Arcola-Broens Bue; saa kom den ene Bro efter den anden, hver med en Lysglans over sin dybe Skygge, Vandets blaa Atlask, der lyste som i Genskinnet af et Spejl. Medens Tusmørket til venstre endte i Domhusets skarpe Taarne, som tegnede sig mod Horisonten, gik der en blød Bue til højre i Lyset, saa afrundet og saa ubestemt i sine Omrids, at Florapavillonen i det fjerne saa ud som et Kastel ved den yderste Spids og lignede et Drømmeslot, blaagtigt, let og skælvende mellem de rosenrøde Dampe i Horisonten.

De vandrede i Solglansen under de bladløse Plataner, og paa enkelte Steder, altid de samme, standsede de og glædede sig over Udsigten. Især var der en Klynge gruelig gamle Huse, lidt forbi Boldhusgade, som de altid maatte beskue: forneden var der smaa Butikker, Isenkramboder og Butikker med Fiskeredskaber, saa kom der Terrasser med Laurbærtræer og vild Vin; og bagved forfaldne Huse, hvor der blev tørret Tøj uden for Vinduerne, og en hel Sammenhoben af barokke Bygninger og Mure, som var faldefærdige, og hængende Haver, hvor Glaskugler skinnede som Stjerner. Og de gik videre. Naar de kom til Blomstertorvet, standsede de for at indaande Duften af de første Violer og Gyldenlakker. Claudius fik aldrig Lov til at gaa længere end til Kongebroen, ved de smukke Træer, der standsede Christine hver evige Gang; og naar de vendte sig om for at give hinanden det sidste Haandtryk i Solens røde Aftenguld, kastede de Blikket tilbage til Hellig-Ludvigs-Ø, som de kom fra, og saa Hovedstaden fortabe sig i Mørket, der allerede begyndte at vælde ud fra den blygraa Himmel.

Hvor mange smukke Solnedgange oplevede de ikke, naar de saaledes drev af Sted hver Uge! Solen ledsagede dem paa de glade Spadsereture hen ad Kajerne: de glædede sig over Livet paa Seinen, Genskinnets Dans i Strømmen, det mindste Liv i de drivhusvarme Butikker. Blomsterne i Vinduerne og Fuglehandlernes øredøvende Bure, al den Tummel, al den Farveglans, som gør

Byerne ved Bredden af Vandet evig unge. Medens de gik, blev Solnedgangens Glød rødere og rødere til venstre over Husenes mørke Linie, og det var, som om Stjernerne ventede paa dem og lidt efter lidt sank og rullede hen imod de fjerne Tage, saa snart de var komne forbi Vor Frue Bro, hvor Strømmen breder sig. Aldrig noget Steds, hverken i hundredaarige Skove eller paa Bjergveje eller paa Præriernes Stilleland kan Solnedgangen være skønnere end her bag Kuplen paa Videnskabernes Selskabs Bygning. Det er Paris, der sover ind i al sin Herlighed. For hver Gang de gik, skiftede Belysningen, ny Baal føjedes til Flammekransen. En Aften, da de var blevne overraskede af et Regnskyl, saa de Solen komme til Syne bag Regnen og tænde hele Skyen i Brand, saa det saa ud som et Støv af rosenrøde og blaa Draaber, der hvirvlede ned over dem. Men naar Vejret var klart, gik Solen som en Ildkugle majestætisk ned i en rolig, safirblaa Sø, et Øjeblik saa man Kuplen paa Videnskabernes Selskabs Bygning tegne sig mod den, saa den lignede Maanen i Aftagende, men saa rev den sig løs igen og druknede i Søen, som den farvede blodrød. Fra Februar af blev dens Bue større, og den styrtede sig lige i Seinen, der saa ud, som den kogte i Horisonten, naar det glødende Jern nærmede sig. Men de store Omgivelser, de store Feslotte rundt omkring blussede kun op i skyet Vejr. Saa var det efter Vindens Luner snart Fosforbølger, som skyllede mod Koralklipper, snart Slotte og Taarne, Bygninger stablede over hinanden og synkende sammen, idet de hvirvlede Lavastrømme op, eller Solen var pludselig borte bag et Skyslør og gennembrød saa dette med en saadan Lyskraft, at det var som Stjerneglimt oversaaede hele Himlen med en Regn af Guldpile. Tusmørket faldt paa, og de skiltes med Genskinnet af den Pragt i deres Øjne, de følte det sejrsstolte Paris som deres Medvider i den Glæde, som de ikke kunde blive trætte af; og om og om igen gik de den samme Tur langs med det gamle Stenbolværk.

Endelig en Aften hændte der noget, som Claudius længe havde frygtet uden at ville tale derom. Christine lod til ikke mere at ville tænke paa, at de kunde møde nogen. Hvem kendte desuden hende? Hun kunde gaa, som hun vilde, altid ubekendt. Men han tænkte paa Kammeraterne, og altid gøs det i ham, naar han i det fjerne troede at se en eller anden, han kendte. Han nærede en undselig Sky for, at de skulde se uforskammet paa den unge Pige eller snakke til hende eller maaske endog gøre Løjer med hende; det fyldte ham med en uovervindelig Angst.

En Aften, da hun netop tog hans Arm, og de nærmede sig Kunst-Broen, løb de lige paa Dubuche og Sandoz, der var ved at

gaa ned ad Trinene. Det var umuligt at undgaa dem, de kom lige imod dem. Vennerne havde naturligvis set ham, thi de lo. Han blev meget bleg, men gik videre; han troede, alt var tabt. Dubuche gjorde allerede Tegn til at gaa hen til ham; men Sandoz holdt ham tilbage og trak ham med sig. De gik forbi med en ligegyldig Mine og forsvandt i Louvregaarden uden saa meget som at se sig om. De havde begge genkendt Originalen til det Pastelhovede, som Maleren skjulte med en Elskers Skinsyge. Christine var meget munter, hun havde ikke mærket noget. Claudius' Hjerte bankede voldsomt, han kunde næsten ikke svare hende, rørt til Taarer og overvældet af Taknemmelighed over den Finfølelse, hans to gamle Venner havde vist.

Nogle Dage efter havde han igen en Forskrækkelse.

Han ventede ikke Christine og havde sat Sandoz Stævne. Saa kom hun løbende op, et af hine hurtige Besøg paa en Time, som de sværmede for; de havde, som de plejede, taget Nøglen af Døren, da det bankede. Han kendte straks Sandoz' Maade at banke paa, og han blev saa forskrækket, at han væltede en Stol. Det var umuligt ikke at svare. Men hun var bleven dødbleg og bønfaldt ham med en Bevægelse om at tie stille, og han blev siddende ubevægelig med tilbageholdt Aandedræt.

Det bankede igen.

„Claudius! Claudius!"

Han rørte sig ikke, men sad fortvivlet med hvide Læber og stirrede ned. Der blev ganske stille, saa hørte han Trappen knirke under den nedgaaendes Skridt. Hans Bryst svulmede af Smerte. Angeren greb ham for hvert af disse Skridt, som fjernede sig; det var, som om han havde fornægtet hele sin Ungdoms Venskab.

En anden Eftermiddag bankede det igen.

Claudius havde lige Tid til fortvivlet at mumle:

„Nøglen sidder i!"

Ganske rigtigt, Christine havde forglemt at tage den af. Hun blev rent forvirret og styrtede hen bag Skærmbrættet, hvor hun satte sig paa Sengekanten med Lommetørklædet for Munden, for at ingen skulde høre hende trække Vejret.

Det bankede stærkere, og der hørtes Latter udenfor. Maleren var nødt til at sige:

„Kom ind!"

Hans Uro steg, da han saa Jory, som galant førte Irma Bécot ind.

„Hun vilde endelig se dit Atelier, saa jeg maatte følge hende herop," forklarede Journalisten.

Uden at vente gav hun sig til at spadsere rundt og raabte meget ligefremt:

„Aa, hvor her er morsomt! . . . Det var nogle morsomme Malerier! . . . Aa, gør mig den Tjeneste at vise mig det alt sammen; jeg vil se hele Lejligheden . . . Hvor sover De?"

Claudius vidste ikke, hvad han skulde gribe til; han var bange for, at hun skulde skyde Skærmbrættet til Side; han tænkte paa Christine der bagved og var fortvivlet over, hvad hun kunde faa at høre.

„Ved du, hvad det er, hun vil bede dig om?" sagde Jory muntert. „Naa, husker du det ikke? du lovede hende at male noget efter hende. . . . Hun vil sidde for dig til, hvad du vil, ikke sandt, Irma?"

„Jo, og helst straks."

„Ja," sagde Maleren forlegen, „det er nu det, at mit store Billede kommer til at optage al min Tid indtil Udstillingen. . . . Der er den Figur, som volder mig saa grueligt et Bryderi! Jeg kan aldeles ikke komme ud af det. . . . De forbandede Modeller!"

Hun havde stillet sig foran Billedet og stak sin lille Næse i Vejret med en fiffig Mine.

„Det er den Figur der i Græsset. . . . Aa ja, hvis jeg kunde tjene Dem med noget?"

„Nej Tak, Frøken, De er for lille," sagde Claudius rask. „Det kan ikke nytte mig, ellers Tak . . ."

„Hvad gør det!" sagde hun ivrig. „De kan jo altid prøve."

Og Jory stemmede i med:

„Tag derimod, du gør hende en Fornøjelse. . . . Hun sidder ikke af Vane, hun trænger ikke til det, hun betragter det som en kongelig Forrettighed at stille sig frem. For hendes Skyld behøvede der ikke at være Klæder til. . . . Knap op, min Skat. Kun Brystet, siden han er bange for, at du skal spise ham."

Dog Claudius fik forhindret, at hun klædte sig af; han stammede en Undskyldning. En anden Gang vilde han være hende særdeles taknemmelig, men nu var han kun bange for, at en ny Model vilde gøre ham rent forvirret. Hun trak paa Skulderen og saa ham stift ind i Ansigtet med sine smukke, frække Øjne, hvori der lyste et foragteligt Smil.

Saa gav Jory sig til at snakke om Banden. Hvorfor var Claudius dog ikke kommen forrige Torsdag hos Sandoz. Han gik ingen Steder mere. Dubuche beskyldte ham for, at han var gode Venner med en Skuespillerinde. Aa! der havde været et Skænderi mellem Fagerolles og Mahoudeau om sort Kjole i Skulptur! Gagnière var forrige Søndag kommen hjem fra en Wagnerkoncert

med et blaat Øje. Og han selv, Jory, havde paa et hængende Haar nær faaet en Duel paa Halsen i Kafe Baudequin for en af sine sidste Artikler i „Trommen“. Naa, han lagde nu heller ikke Fingrene imellem overfor de Toskillingsmalere med deres stjaalne Berømmelse! Hans Kamp mod Bedømmelsesudvalget paa Udstillingen havde gjort en Pokkers Opsigt, men der blev heller ikke helt igen af de Posekigere med deres Ideal, som vilde spærre Vejen for Naturen.

Claudius hørte efter med en ærgerlig Utaalmodighed. Han havde igen taget sin Palet og stod og trippede foran Sofaen.

Den anden forstod det endelig.

„Du længes efter at komme til at bestille noget, saa er det bedst, vi gaar.“

Irma vedblev at se paa Maleren med sit ubestemte Smil, forbavset over den Tosses Dumhed, fordi han ikke brød sig om hende, og greben af en uimodstaaelig Lyst til at komme i Kast med ham, netop fordi han ikke vilde. Hans Atelier var grimt, og stor Stads var der da heller ikke ved ham selv; men hvorfor spillede han den dydige? Hun drillede ham lidt; hun var fiffig og klog og var allerede sikker paa at kunne tjene sig en Formue ved at stille sit unge Legeme til Skue. Idet hun gik, bød hun sig til endnu engang, idet hun trykkede hans Haand længe og ømt:

„Naar De vil!“

De var borte, og Claudius maatte tage Skærmbrættet bort, thi bag ved sad Christine paa Sengekanten, ganske ude af Stand til at rejse sig. Hun nævnede ikke Irma, hun sagde blot, at hun havde været gruelig bange; og hun vilde straks af Sted, angst ved Tanken om, at det igen skulde banke paa Døren, og med en Sky i sine bange Øjne, som hun ikke vilde tale om. Forøvrigt havde allerede længe dette Atelier med de brutale Billeder og hele den Kunstnertilværelse voldt hende en vis Uro. Hun kunde ikke vænne sig til Studiernes Nøgenhed, til den raa Virkelighed, som var over Skitserne fra Provence. Hun forstod ikke dette, hun, der var opvokset i Ærbødighed og Beundring for en anden Slags Kunst, for sin Moders fine Akvareller, de Vifter, som var saa sarte som Drømmesyn, hvor lilla Par svævede om i blaalige Haver. Hun morede sig ofte selv med at male smaa Skolepigelandskaber, to eller tre Motiver, som hun altid gentog, en Sø med en Ruin, en Vandmølle, hvis Hjul Strømmen bevægede, et lille Schweizerhus og Graner bedækkede med Sne. Men dette forbavsede hende: hvor kunde et fornuftigt Menneske male saa vanvittigt, saa grimt, saa galt? Thi hun fandt ikke alene hans Realisme hæslig, hun syntes ogsaa, den gik ganske udover den virkelige Natur. Ja, han maatte være gal.

En Dag vilde Claudius absolut have, at hun skulde vise ham sit Album, sit gamle Album fra Clermont, som hun havde fortalt ham om. Hun stred længe imod, saa endelig tog hun det med, i Grunden smigret og spændt paa, hvad han vilde synes om det. Han bladede det smilende igennem, og da han ikke sagde noget, mumlede hun:

„De synes vist, det er daarligt, ikke sandt?"

„Aldeles ikke," svarede han, „det er uskyldigt."

Det Ord stødte hende til Trods for den godmodige Tone, som skulde gøre det elskværdigt.

„Aa, naturligvis, jeg fik jo ikke mange Timer af Moder! . . . Jeg holder nu mest af, at det skal være rigtig ordenligt."

Saa brast han i Latter.

„Naa, sig det rent ud, De synes, jeg maler gyseligt. Jeg har godt set det, De kniber Læberne sammen, og Deres Øjne bliver runde af Rædsel. Ja, jeg maa indrømme, det er ikke Maleri for Damer og endnu mindre for unge Piger. . . . Men De vænner Dem nok til det, det kommer bare an paa, at Øjet udvikles, og De vil nok til sidst indse, at det baade er sundt og sandt, det jeg maler."

Christine vænnede sig virkelig lidt efter lidt til det. Men nogen egentlig kunstnerisk Overbevisning naaede hun ikke til, saa meget mere som Claudius med sin Foragt for Fruentimmerdomme aldeles ikke belærte hende, men tværtimod undgik at tale om Kunst med hende, som om han vilde holde denne sin Lidenskab borte fra den ny Lidenskab, der voksede i ham. Men hun vænnede sig til det, hun blev bekendt med det, og hun følte til sidst virkelig nogen Interesse for de afskyelige Billeder, da hun saa, hvilken voldsom Rolle de spillede i Malerens Liv. Det var hendes første Udviklingstrin, hun blev rørt overfor denne lidenskabelige Arbejdsiver, over den Maade, hvorpaa han gik helt op deri. Det var dog rørende. Og var der ikke noget godt paa Bunden? Da hun saa, hvilken Glæde eller Smerte, der betog ham efter en god eller daarlig Arbejdstime, saa tog hun til sidst Del i hans Bestræbelser. Hun blev bedrøvet, naar han var det, og hun blev glad, naar han tog imod hende med et muntert Ansigt; fra den Tid af var det hendes stadige Tanke, om han havde arbejdet godt, om han var fornøjet med det, han havde gjort, siden de sidst havde set hinanden. Da en Maaned til var gaaet, var hun erobret; hun plantede sig foran Billedet for at se, om det gik fremad, hun var ikke mere bange, og skønt hun just ikke yndede den Maade at male paa, saa begyndte hun dog at gentage de Kunstnerudtryk, som hun hørte af ham, og brugte Ord som: „Kraftigt, dristigt følt, godt i Valøren." Hun syntes, han var saa god, hun holdt saa

meget af ham, saa hun efter at have fundet Undskyldningsgrunde for, at han smurte saadanne Græsseligheder op, til sidst opdagede gode Sider hos dem, saa hun endog kom til at holde af dem.

Men det store Billede, det, som skulde paa Udstillingen, varede det længe, før hun kunde forsone sig med. Hun havde allerede længe set paa Studierne fra Atelier Boutin og Skitserne fra Plassans uden Mishag, men hun vedblev at ærgre sig over den nøgne Figur, som laa i Græsset. Hun nærede ligesom personligt Fjendskab imod den, hun skammede sig over, at hun et Øjeblik havde troet at genkende sig selv i den, og hun følte en dump Skamfuldhed overfor den store Skikkelse, som altid saarede hende, skønt hun efterhaanden fandt mindre og mindre af sig selv i den. I Begyndelsen havde hun ikke villet se paa den. Nu kunde hun sidde Minutter ad Gangen med Øjnene fæstede paa den i stum Betragtning. Hvordan var det dog gaaet til, at Ligheden med hende rent var forsvundet? Efterhaanden som Maleren arbejdede og aldrig var fornøjet, idet han hundrede Gange gjorde det samme Stykke om uden at kunne genfinde Naturen, som var gleden bort fra ham, tabte Ligheden sig lidt hver Gang. Og uden hun selv vidste det, uden at hun vovede at tilstaa det for sig selv, følte hun, som første Gang var bleven saaret i sin Ærbarhed, større og større Sorg over at se, at der ikke mere var noget igen af hende. Det var, som om deres Venskab led derved, hun kom længere bort fra ham for hvert Træk, der svandt bort. Holdt han maaske ikke mere af hende, siden han saaledes strøg hende ud af sit store Arbejde? Og hvem var da det Fruentimmer, dette ukendte Ansigt, som svagt trængte sig frem igennem hendes?

Claudius var fortvivlet over at have ødelagt Hovedet, og han kunde ikke bekvemme sig til at bede hende sidde et Par Timer for sig. Hvis hun blot vilde sætte sig ned, kunde han saa hurtigt gøre nogle Forandringer. Men han havde set, hvor det fornærmede hende, og han var bange for at gøre hende vred. To Gange havde han bestemt at bede hende gøre det, men Modet havde svigtet ham, og han var bleven saa skamfuld, som om han vilde have bedt hende om noget upassende.

En Eftermiddag gjorde han hende ganske bange med et af disse Anfald af Vrede, som han ikke engang kunde styre, naar hun var til Stede. Alt var gaaet galt hele Ugen igennem. Han snakkede om at skrabe det hele ud, og han gik rasende frem og tilbage, idet han sparkede til Møblerne. Pludselig tog han hende i Skuldren og trykkede hende ned paa Sofaen:

„Aa, gør mig dog den Tjeneste, jeg beder og tigger Dem derom, jeg tror paa Ære ellers, jeg kreperer.“

Hun forstod ham ikke straks.

„Hvad er det, hvad vil De?“

Og da hun saa ham tage sine Pensler, sagde hun forvirret:

„Aa ja, Deres Arbejde. . . . Hvorfor har De dog ikke bedt mig om det før?“

Hun lænede sig tilbage paa Puden uden at han behøvede at hjælpe hende, og stak Haanden ind under Hovedet. Saa blev hun alvorlig. Hun var forbavset over, at hun saa hurtigt havde givet efter, hun vidste knap, hvordan hun var kommen til det, hun, som gerne kunde have svoret paa, at hun aldrig vilde sidde Model for ham.

Han udbrød henrykt:

„Er det virkelig sandt, at De vil? . . . Saa skulde da Pokker staa i det, om der ikke skal komme noget godt ud af det.“

Uvilkaarligt slap det saa ud af hende:

„Men kun Hovedet.“

Han stønnede i bare Hastværk og Iver, i Skræk for at være gaaet for vidt.

„Aa, naturligvis ikke andet end Hovedet!“

De var begge flove og tav; han gav sig til at male, medens hun ubevægelig laa og stirrede mod Loftet, undselig over, hvad hun havde sagt. Hun fortrød allerede sin Tjenstvillighed, som om hun var gaaet ind paa noget galt ved at tillade ham at give dette nøgne Kvindfolk der i Græsset hendes Træk.

I to Gange fik Claudius Hovedet færdigt. Han strømmede over af Glæde, han raabte, at det var det bedste, han nogen Sinde havde gjort. Deri havde han Ret. Han havde aldrig fæstet et mere levende, solbeskinnet Ansigt paa Lærredet.

Christine blev oplivet ved at se ham saa henrykt, hun var ogsaa lige ved at finde det godt, skønt det ikke lignede synderligt, men det havde et mærkværdigt Udtryk.

De stod længe foran Billedet og kneb Øjnene sammen, idet de gik helt tilbage til Væggen.

„Naa,“ sagde han, „nu skal jeg nok faa Ende paa det med en Model . . . Aa, det forbistrede Fruentimmer, nu har jeg hende.“

I et Anfald af Kaadhed tog han fat paa den unge Pige, og de dansede sammen det, som han kaldte „Sejrsdansen“. Hun lo højt og var saa henrykt, at hun hverken følte Ængstelse eller Skrupler mere.

Men allerede den følgende Uge blev Claudius igen mørk. Han havde valgt Zoé Piédefer til at være Model for Kroppen, men hun var aldeles ikke, som han havde ment. Som han udtrykte sig, Hovedet vilde aldeles ikke vokse fast til hendes Skuldre. Han

sled, kradsede ud og begyndte paa en frisk; han arbejdede, saa han levede som i en evig Feber.

Hen imod Midten af Januar blev han rent fortvivlet, opgav det hele og vendte Maleriet om mod Væggen, idet han svor paa, at han ikke kunde faa det færdigt; men fjorten Dage efter tog han fat igen med en anden Model, den lange Judith, saa han maatte forandre alt. Det blev værre og værre; han tog Zoé igen og vidste hverken ud eller ind af Uvished og Fortvivlelse. Det værste var, at det kun var den store Midtfigur, der gjorde ham saa fortvivlet, de andre Dele af Arbejdet, Træerne i Baggrunden, de to smaa Kvinder og Herren i Fløjlsjakken var han færdig med, og de tilfredsstillede ham helt. Det var i de sidste Dage af Februar, der var kun et Par Dage tilbage, til Billederne skulde indleveres. Det var den rene Fortvivlelse.

En Aften, da Christine var der, udbrød han forbitret:

„Det er ogsaa Satans! Man kan ikke forlange, at den ene Kvindes Hoved skal passe til den andens Krop! . . . Aa, jeg kunde lige saa gerne hugge min Haand af!"

I sit inderste havde han kun den ene Tanke at faa hende til at sidde Model til hele Figuren. Det havde længe gæret i ham, i Begyndelsen som et svagt Haab, han hurtigt jog bort som umuligt, saa som en stum Drøften frem og tilbage, som han uafladelig tog op igen med sig selv, og endelig som et voldsomt, brændende Ønske, som den eneste saliggørende Mulighed.

Hendes Bryst, som han havde set i nogle Minutter for at miste det for bestandig, forfulgte ham som et plagende Minde. Hende maatte han have, hun alene kunde gøre det Mesterværk, han drømte om, til Virkelighed. Han saa hende igen for sig i hendes Ungdomsfriskhed, straalende og uerstattelig. Hvis han ikke kunde faa hende, saa kunde han lige saa godt opgive hele Billedet, thi ingen anden kunde tilfredsstille ham.

Naar han saaledes sad timevis hensunken foran sit ufuldendte Billede og sønderledes af Fortvivlelse over ikke at vide, hvordan han skulde gribe det an, fattede han heltemodige Beslutninger: saa snart hun kom, vilde han kaste sig paa Knæ for hende, han vilde sige, hvad han led, med saa rørende Ord, at hun maaske vilde give efter. Men naar han saa saa hende med sin muntre, kammeratlige Latter og den kyske Kjole, som ikke paa nogen Maade røbede hendes Legeme, tabte han rent Modet, og han saa bort af Frygt for, at hun skulde se hans Øjne lede efter hendes bløde Former under Kjolen. Det var vanvittigt at vove en saadan Bøn; man kunde ikke bede en Veninde om en saadan Tjeneste. Han vilde aldrig faa Mod til det.

Men en Aften, da han gjorde sig færdig til at følge hende hjemad, kom han til at se paa hende, da hun løftede Armene i Vejret for at sætte sin Hat paa, han saa, hvorledes ved denne Bevægelse hendes Bryster svulmede og truede med at sprænge Kjolen; han følte en Gysen gennemfare sig. To Sekunder stod de og saa hinanden i Øjnene; med ét blev hun alvorlig og dødbleg; hun havde gættet hans Tanker.

Langs Kajerne vandrede de, men de talte ikke sammen. Det var, som om der var kommen et ubestemt noget imellem dem, og imens gik Solen ned paa en kobberfarvet Himmel.

To Gange siden kunde han se paa Bunden af hendes Øjne, at hun kendte hans stadige Tanke. Siden han var begyndt at tænke derpaa, havde hun ogsaa givet sig til at tænke over det; uvilkaarligt var det kommet over hende, ved ufrivillige Hentydninger. I Begyndelsen var det kun en flygtig Tanke, senere kunde hun ikke blive den kvit. Men det kunde der jo aldrig være Tale om, det var utænkeligt, at han vilde bede hende derom; det var en ganske utilladelig Tanke, som man ikke nævnede. Hun var ikke engang bange for, at han vilde bede hende; hun kendte ham nu: inden han havde faaet de første Ord stammede frem, vilde hun kunne faa ham til at tie, om han saa var aldrig saa hidsig og ustyrlig ellers. Det var Vanvid, kort og godt, Vanvid. Aldrig, aldrig!

Dagene forløb, og den fikse Ide voksede imellem dem. Saa snart de var sammen, kunde de ikke lade være at tænke paa den. De nævnede den ikke, men Stilheden var fuld af den. De gjorde ikke en Bevægelse, vekslede ikke et venligt Blik uden at føle paa Bunden dette umulige, som ingen af dem vovede at nævne højt, og som de begge to var opfyldte af. Snart var det deres eneste Tanke. Naar han saa paa hende, følte hun hans Blik klæde hende af, i de uskyldigste Ord lagde de en pinlig Betydning. Hvert et Haandtryk gik som en Gysen gennem hele hendes Legeme. Det, de før havde undgaaet, det forvirrede i deres Samliv, det, at deres Venskab kunde gaa over til noget andet, forfulgte dem stadig i denne evindelige Pine over den Bøn, han havde paa Læberne.

Lidt efter lidt var de begge betagne af en hemmelig Feber, uden at de vidste af det. De blev pludselig hede i Kinderne, de kunde rødme, naar deres Hænder kom til at berøre hinanden. Det var, som Ophidselsen steg for hvert Minut, de var sammen, og det var, som om det, der optog hele deres Sjæl, Pinen over det, de skjulte for hinanden, medens de godt vidste, at de begge tænkte derpaa, efterhaanden gjorde dem saa forpinte, at de var ved at kvæles, og dybe Suk trængte sig frem af deres Bryst.

Henimod Midten af Marts, da Christine kom paa et af sine Besøg, traf hun Claudius siddende foran Billedet sammensunken i Fortvivlelse. Han havde ikke hørt, at hun kom og sad stille med Øjnene spilede op og stirrede paa det ufuldendte Værk. Om tre Dage skulde Billederne indleveres til Udstillingen.

„Naa?" spurgte hun blidt, efter at hun længe havde staaet bag ved ham, fortvivlet over hans Fortvivlelse.

Han fo'r sammen og vendte sig om.

„Nej, det gaar ikke, jeg kommer ikke til at udstille i Aar. . . . Aa, jeg, som havde lovet mig saa meget af dette Aars Udstilling!"

De sank igen hen i Tavshed, hvor de tusinde forvirrede Tanker bevægede sig. Saa sagde hun, som om hun tænkte højt:

„Der var vel Tid endnu."

„Tid! Ak nej! Saa maatte der ske et Mirakel. Hvor i Alverden skal jeg kunne faa fat paa en Model saa sent? . . . Hør! siden i Morges har jeg tænkt og tænkt, og et Øjeblik troede jeg, jeg havde en Løsning. Det skulde være det Fruentimmer Irma, hun, som engang kom, medens De var her. Jeg ved godt, at hun er lille, og at jeg maatte forandre det altsammen, men hun er i alt Fald ung; det var dog maaske en Mulighed. . . . Det er virkelig den eneste Udvej, jeg øjner . . ."

Han standsede. De brændende Blikke, han saa paa hende med, sagde tydeligt nok: „Ja, hvis De vilde, det vilde være det forønskede Mirakel, det vilde være den sikre Sejr for mig; aa, hvis De vilde bringe mig det store Offer! Jeg bønfalder Dem om det, jeg beder Dem, som man beder til en Guddom, jeg har kun Dem, min tilbedte Veninde, De er den skønneste, den reneste!"

Hun forstod ham, forstod hvert Ord, kvidhvid i Ansigtet, og hans heftige, bønfaldende Blik øvede en Slags Fortryllelse over hende. Uden at skynde sig tog hun sin Hat og Pels af; og med den samme rolige Bevægelse gav hun sig til at knappe sit Kjoleliv op, trak det og Korsettet af, løste sine Skørter og knappede sin Særk op paa Skuldrene, saa den gled ned over Hofterne. Hun havde ikke mælet et Ord, det var, som om hun var langt borte, som om hun var paa sit eget lille Kammer og ganske rolig klædte sig af en Aftenstund, med Tankerne drømmende optagne af noget andet. Hvorfor skulde hun tillade en Medbejlerske at give ham sit Legeme, naar hun allerede havde givet ham sit Ansigt? Hun vilde være der helt og udelt i sin store Kærlighed; nu begreb hun først, hvoraf den kom, denne skinsyge Uro, som hun længe havde følt, naar hun saa paa det ufærdige Maleri. Og stadig uden at sige et Ord, nøgen og jomfruelig, lagde hun sig paa Sofaen i Stillingen med den ene Arm under Hovedet og lukkede Øjne.

Han stod betagen af Henrykkelse og saa hende klæde sig af. Her saa han hint flygtige Syn, som han saa ofte havde søgt at genkalde i sin Erindring, faa Liv. Det var Ungdommens endnu uudviklede, smidige Friskhed; og han blev mere og mere forbavset. Hvor i Alverden havde hun dog kunnet gemme den fulde Barm, som man jo knap anede under Kjolen? Heller ikke han talte, han gav sig til at male i den store Stilhed, i den Ro, som var kommet over alt. I tre lange Timer igennem stred han med sit Arbejde med saa mandige Bestræbelser, at han i et Træk fik en udmærket Skitse gjort af hele Kroppen. Aldrig havde Kvindehud i den Grad beruset ham, det var, som om Christine straalede af Lys. Hans Hjerte bankede, som stod han overfor en nøgen Helgeninde. Han nærmede sig ikke, han blev staaende, hensunken i Beskuelsen af det forklarede Udtryk i Ansigtet, hvis lidt svære og sanselige Kæber smeltede hen i Pandens og Kindernes Ro. I de tre Timer rørte hun sig ikke, sagde ikke et Ord, ofrede ham sin Kyskhed uden Undseelse og uden at gøre en Bevægelse. De følte begge, at hvis de sagde en eneste Sætning, vilde Skammen overvælde dem. Men nu og da aabnede hun sine klare Øjne og fæstede dem paa et ubestemt Punkt i Rummet, og saaledes laa hun et Øjeblik, uden at han kunde læse i hendes Tanker, saa lukkede hun igen Øjnene og faldt hen i sin Følelsesløshed som en skøn Marmorstatue med Stillingens hemmelighedsfulde og stivnede Smil.

Claudius gjorde en Bevægelse, han var færdig. Atter blev han forlegen, han væltede en Stol for hurtigere at vende sig bort, medens Christine ildrød i Hovedet rejste sig fra Sofaen. Hun skyndte sig at klæde sig paa, rystede over hele Legemet, og hun var saa bevæget, at hun knappede sin Kjole forkert og trak Ærmerne ned og Kraven op for at man ikke skulde se en Smule af hendes nøgne Hud. Hun var klædt paa, gemt dybt nede i sin Pels, inden han, med Næsen vendt mod Muren, vovede sig til at se sig om. Saa gik han hen til hende, de saa et Øjeblik nølende paa hinanden, saa betaget af Bevægelse, at de ikke kunde faa et Ord frem. Hvor var dog den Smerte, som greb dem, uendelig bitter, ubevidst og navnløs? Thi deres Øjne fyldtes med Taarer, som om deres Lykke var knust, som om de havde set til Bunds i den menneskelige Elendighed. Rørt og bedrøvet, uden at kunne finde et eneste Ord, ikke engang en Tak, kyssede han hende paa Panden.

V.

Den femtende Maj, en Fredag, laa Claudius, som Dagen i Forvejen var kommen hjem Klokken tre om Morgenen fra Sandoz, og sov, da Madam Josef kom op med en stor Buket hvide Syrener, som et Bybud lige havde bragt. Han forstod det: Christine lykønskede ham paa Forhaand til det Held, hans Billede vilde bringe ham; thi det var en stor Dag for ham, Aabningen af Udstillingen for de kasserede Billeder, hvor hans Arbejde skulde udstilles, da det var blevet forkastet af den officielle Udstilling.

Denne kærlige Tanke, disse friske og duftende Syrener, som vækkede ham, rørte ham dybt, som var det Forbudet om en lykkelig Dag. Han sprang op og satte dem i sin Vandkande paa Bordet. Med Øjnene endnu ganske svulne af Søvn og forvirret gav han sig til at klæde sig paa, idet han gnavede over at have sovet saa længe. Dagen i Forvejen havde han lovet Dubuche og Sandoz at hente dem Klokken otte hos Sandoz, for at de alle tre kunde følges sammen til Udstillingen, hvor de skulde træffe de øvrige af Banden. Og han var allerede en Time bagefter.

Men det var ikke muligt at finde noget i Atelieret, hvor der var blevet vendt op og ned paa alting, siden det store Billede var taget bort. I fem Minutter ledte han efter sine Sko mellem de gamle Blindrammer. Smaa Stumper Guld flagrede om, thi da han ikke havde haft Penge til en Ramme, havde han ladet Snedkeren slaa fire Planker sammen, og han havde saa selv forgyldt den, hjulpet af sin Veninde, som havde vist sig at være en meget ubehændig Forgylder. Endelig var han da klædt paa, og med sin Filthat oversaaet af Guldstjerner gik han af Sted, da en overtroisk Tanke fik ham til at gaa hen til Buketten igen. Hvis han ikke kyssede Syrenerne, inden han gik, vilde der møde ham en Skuffelse. Han trykkede sine Læber mod dem og blev gennemstrømmet af deres stærke Foraarsduft.

I Porten gav han Nøglen til Portnersken, som han plejede.

„Madam Josef, jeg bliver ude hele Dagen."

Paa mindre end tyve Minutter var Claudius hos Sandoz. Denne, som han havde været bange for ikke at træffe, var ligeledes bagefter paa Grund af et Ildebefindende, hans Moder havde haft. Det var ikke noget videre, bare en urolig Nat, som havde skræmmet ham. Nu var han rolig, han havde faaet Brev fra Dubuche om ikke at vente paa ham, da han vilde træffe dem derhenne. Saa gik de, og da Klokken næsten var elleve, bestemte de sig til at spise Frokost i en lille, ensom Restauration i St. Honoriusgade, og de spiste langsomt, idet de ligesom svælgede i deres Længsel

efter at se, ligesom nød den rørte Smerte ved at sidde saaledes med deres gamle Barndomsminder.

Klokken slog et, da de gik over Champs-Elysées. Det var en herlig Dag med klar Himmel, hvis blaa Skær blev endnu stærkere ved et lille, køligt Pust. I Solskinnet, som havde Farve som modent Korn, stod Kastanjetræerne i Rækker med deres nye Blade, der saa ud, som var de lige ferniserede lysegrønne; og Springvandene med deres hoppende Straaler, de velholdte Græsplæner, de dybe Alleer og brede Spadseregange, som gav den vide Horisont et pragtfuldt Præg. Nogle faa Vogne kørte henad Alleen, mens en uendelig Skare bevægede sig som en Myretue og opslugtes af den uhyre Buehvælving til Industriudstillingsbygningen.

Da de var traadt ind fo'r Claudius lidt sammen i den uhyre Forhal, hvor der slog dem en indelukket Kælderlugt i Møde, og hvis fugtige Gulv klang under hans Trin som Kirkefliser. Han saa til højre og venstre paa de to uhyre Trapper og sagde med Foragt:

„Hør du, er det Meningen, at vi skal gaa igennem deres forbandede Udstilling?"

„Nej, fy for Pokker," sagde Sandoz, „lad os stikke gennem Haven. Dernede er den vestre Trappe, som fører til de kasserede."

De gik med haanlige Miner forbi de smaa Borde, hvor Katalogerne blev solgte. Imellem de uhyre røde Fløjlsgardiner saas Haven igennem en skyggefuld Portal.

Paa denne Tid af Dagen var Haven næsten tom, der var kun Folk ved Buffeten under Uret, hvor en Masse Mennesker sad og spiste Frokost. Alle var ellers oppe paa første Sal, i Udstillingssalene, og kun de hvide Statuer, som stod langs Alleerne med det gule Grus, afbrød Græsplænernes grønne Tegning. Det var en hel ubevægelig Marmorbefolkning, som var opstillet der, uendelige Rækker af Hoveder, Arme og Ben imellem hinanden, som Lyset, der faldt gennem de høje Ruder, overstrømmede. Mod Syd kastede Rullegardinerne Skygger over den ene Halvdel af Hvælvingen; de var lyse i Solen med røde og blaa Pletter af Ruderne. Nogle faa besøgende, som allerede var trætte, sad paa de splinterny Stole og Bænke, som skinnede af frisk Maling, mens Spurvene, som beboede det støbte Bjælkeværk, skrigende tumlede sig omkring i Luften og rodede i Sandet.

Claudius og Sandoz lod, som om de skyndte sig meget uden at kaste et Blik omkring. En stiv og nobel Broncefigur, en Minerva af en af Akademiets Medlemmer, ærgrede dem straks ved Indgangen. Men da de skyndte sig af Sted langs med en af de uendelige Rækker af Buster, saa de Bongrand, som alene og ganske

langsomt gik rundt om en uhyre liggende Figur, der laa kolossal og overvældende midt i Alleen. Med Hænderne paa Ryggen bøjede han nu og da Ansigtet over Afstøbningen.

„Aa, er I der!“ raabte han og trykkede deres Hænder. „Jeg stod netop og saa paa vor Ven Mahoudeaus Figur, som de har været saa fornuftige at antage og give en god Plads . . .“

Og han brød af.

„I har været deroppe!“

„Nej, vi er lige komne.“

Saa gav han sig med megen Iver til at tale med dem om de kasseredes Udstilling. Han morede sig over, hvad der var hændt; han var rigtignok selv Medlem af Akademiet, men han holdt sig borte fra sine Kolleger. Det glædede ham, at Malerne med deres evige Misfornøjelse og det Felttog, de havde ført i smaa Aviser som „Trommen“, med deres Fordringer og Indvendinger endelig havde opnaaet at gøre Kejseren urolig; og saa det kunstneriske Statskup, som jo dog ene og alene kom fra ham, fra den tavse Drømmer. Han talte om den almindelige Forvirring og Spektakel, som var opstaaet efter denne Brösten, der var kastet ud i Andedammen.

„I kan umuligt gøre jer noget Begreb om den Forbitrelse, der er mellem Medlemmerne af Udstillingskomitéen! . . . De har endog Mistro til mig og tier stille, naar jeg er til Stede! . . . De er saa rasende paa de græsselige Realister. Templets Porte skulde systematisk lukkes for dem. Det er for deres Skyld, Kejseren har tilladt Publikum at gaa Bedømmelsen efter; det er dem, der sejrer. . . . Aa! hvis blot lidt af det, de siger, er sandt, saa er det just ikke misundelsesværdigt at være i jeres Sted, unge Mennesker!“

Han lo med sin klingende Latter og aabnede Armene, som om han vilde omfavne hele Ungdommen, som han følte stige op af Jorden.

„Deres Elever vokser til!“ sagde Claudius ligefrem.

Bongrand tyssede paa ham med en flov Bevægelse. Han havde ikke udstillet noget, og hele denne Produktion, som han gik imod, alle disse Billeder, disse Statuer, hele denne menneskelige Bestræbelse efter at skabe, fyldte ham med Beklagelse. Det var ikke Misundelse, thi der var ikke en større eller bedre Sjæl til end hans, men det var en Ængstelse over sig selv, en dump Angst for, at han skulde gaa tilbage, en stadig Skræk for kunstnerisk Afmagt.

„Og deroppe hos de kasserede, hvordan gaar det der?“ spurgte Sandoz.

„Udmærket! Gaa bare derop!“

Han vendte sig til Clandius og tog begge hans Hænder i sine:

„Ja, min Ven, De er en Pokkers Karl.... Tro De mig, som de dog siger er en gammel, dreven Fyr, jeg vilde give ti Aar af mit Liv for at have malet Deres store brillante Fruentimmer.“

Denne Ros fra en Mand som Bongrand bragte Taarer i Øjnene paa den unge Maler. Saa havde han altsaa endelig vundet Sejr! Han kunde ikke faa et Ord frem til Tak, men talte rask om andre Ting for at skjule sin Bevægelse.

„Den brave Mahoudeau! Hans Figur var jo rigtig god! . . . Pokker til Anlæg, ikke sandt!“

Sandoz og han gav sig til at gaa rundt om Figuren.

Bongrand svarede med et Smil:

„Ja, aa ja! For meget er der jo baade af Hofter og af Bryst; men se, hvor fin og nydelig den er i alle Ledene. . . . Ja, Farvel da, jeg vil ikke holde paa jer længere. Jeg er dødtræt og vil sætte mig lidt.“

Claudius løftede Hovedet og lyttede. En uhyre Støj, som han først ikke havde lagt Mærke til, klang gennem Luften med et stadigt Bulder. Det lød som Bølgernes Fremstormen mod Strandbredden, et utrætteligt, brummende Angreb, som brusede i det uendelige.

„Hør lidt,“ mumlede han, „hvad er det?“

„Aa,“ sagde Bongrand, idet han gik, „det er Menneskemængden deroppe i Salene.“

Da de to unge Mennesker var gaaet gennem Haven, gik de op paa de kasseredes Udstilling. Lokalet var udmærket smukt indrettet. De antagne Billeder hang ikke pragtfuldere. Høje Tæpper af gammelt Stof for Dørene, Paneler med grønt Tøj, Hynder betrukne med rødt Fløjl, hvide Lærredsskærme for Ruderne i Loftet; og ned gennem Salene det samme Syn, de samme Guldrammer, den samme brogede Sammenstilling af Farver paa Lærrederne. Men der herskede en ejendommelig Lystighed, et Ungdomsmod, som man ikke straks begreb Grunden til.

Den tætte Skare blev større for hvert Øjeblik, thi Folk strømmede til fra den officielle Salon, fulde af Nysgerrighed efter at se, hvordan Dommerne blev dømte, og var allerede, inden de traadte ind, overbeviste om, at de skulde faa morsomme Ting at se. Det var meget varmt. Der kom et fint Støv op fra Gulvet, og der var ingen Tvivl om, at der Klokken fire vilde være kvælende.

„For Pokker!“ sagde Sandoz, idet han puffede sig frem med Albuerne. „Det bliver ikke saa nemt at slaa sig igennem her og finde dit Billede.“

Han skyndte sig i Feber paa Venskabets Vegne. Den Dag le-

vede han kun for sin Vens Arbejde og for sin gamle Kammerats Hæder.

„Tag den med Ro!“ udbrød Claudius. „Vi naar nok derhen. Mit Billede løber saamænd ikke fra os.“

Han lod, som om han aldeles ikke havde Hastværk, skønt han havde en uimodstaaelig Lyst til at løbe. Han saa op. Snart skelnede han i Mængdens højrøstede Snak en svag Latter, en Latter, der blev ved, der overdøvede Støjen af Skridtene og Støjen af Samtalerne. Tilskuerne sagde Vittigheder foran nogle af Billederne. Han begyndte at blive ængstelig til Mode, thi han var lettroende og finfølende som en Kvinde midt i sin oprørske Raahed; han ventede altid at skulle lide ondt; han blødte altid, altid forbavset over at blive skubbet til Side og spottet.

Nu mumlede han:

„De morer sig nok!“

„Ja, og det har de da god Grund til,“ svarede Sandoz. „Se bare de utrolige Øg!“

Da de stod i den første Sal, løb Fagerolles paa dem uden at se dem. Han fo'r sammen, øjensynlig ærgerlig over Mødet. For Resten fattede han sig snart og sagde meget elskværdig:

„Aa, jeg tænkte netop paa jer! . . . Jeg har været her en hel Time.“

„Hvor har de da gemt Claudius' Billede?“ spurgte Sandoz.

Fagerolles, som havde staaet i samfulde tyve Minutter foran Claudius' Billede og studeret baade det og den Virkning, det gjorde paa Publikum, svarede uden at betænke sig et Øjeblik:

„Jeg ved saamænd ikke, jeg har ikke kunnet finde det . . . Kom, lad os følges ad og lede efter det.“

Han slog Følge med dem. Den forskrækkelige Humbugmager havde aflagt de fleste af sine Gadedrengemanerer, han var nu ulasteligt paaklædt, havde altid en bidende Spot paa Læberne, men han kneb dem sammen og havde en sikker Mine som en, der er fast bestemt paa at komme frem. Han tilføjede med en overbevist Mine:

„Jeg ærgrer mig over, at jeg ikke har sendt noget i Aar, kan I tro! Hvor vilde jeg dog gerne være sammen her med jer andre og faa min Del af den Lykke, I gør. Her er virkelig nogle ganske overraskende Ting, lille Børn! Se nu for Eksempel de Heste der . . .“

Han pegede paa et Billede lige for dem, hvor Folk stimlede sammen. Man sagde, det var malet af en gammel Veterinær, Heste i naturlig Størrelse paa en Eng, men det var Fantasiheste, blaa, violette, rosenrøde, hvis forbavsende Knokkelbygning viste sig igennem Huden.

„Hør, min gode Ven, lad os være fri for, at De gør Nar ad os," sagde Claudius mistænksom.

Fagerolles lod uhyre begejstret.

„Hvad for noget, er der ikke udmærkede Ting i dette her! Han kender s'gu Hesten, den Karl! Gud bevares, han har malet som et Svin, men hvad gør det, naar han er selvstændig og virkelig har studeret Naturen?"

Hans fine Pigeansigt var alvorligt, det var umuligt at se, om han gjorde Nar eller ej. Det var knap, at man paa Bunden af hans graa Øjne kunde ane et lille, gult Glimt af Ondskab. Han tilføjede med en Hentydning, som kun han selv kunde nyde:

„Aa, hvis du vil bryde dig om de Idioter, som ler, saa faar du sandelig snart noget at gøre."

De tre Kammerater gik videre, men de havde et uhyre Mas med at albue sig frem. Da de kom ind i den anden Stue, saa de op og ned ad Væggene, men de fandt ikke det Billede, de ledte om. Hvad de derimod fandt, var Irma Bécot med Gagnière under Armen, begge to klemte flade op ad Panelet; han var i Færd med at undersøge et lille Billede, medens hun smilede til Alverden med sin lille, rosenrøde Mund, henrykt over Trængslen.

„Hvad!" sagde Sandoz forbavset, „hun følges med Gagnière nu?"

„Aa! Paa Gennemrejse!" udviklede Fagerolles med rolig Mine. „Det er en pudsigt Historie . . . I ved nok, at hun havde faaet en meget elegant Lejlighed indrettet, og I husker ogsaa nok denne Idiot af en Marki, som Aviserne skrev om? . . . Hun kunde ligge blødt i sin Seng med Vaabenskjold, men hun er lidenskabelig indtaget i Feltsenge; der var Aftener, hvor hun trængte til en Malers Hybel. Og saaledes faldt hun en Aften ind paa Kafé Baudequin, en Søndag Aften henimod Kl. 1. Vi var lige gaaede, der var ikke andre end Gagnière, der sov over sit Øl. . . . Naa, saa tog hun ham."

Hun havde set dem og gjorde paa lang Afstand Tegn til dem. De maatte komme derhen, da Gagnière pludselig vendte sig om og saa med sit lyse Haar og sit blege Ansigt endnu mere karikaturagtig ud end ellers. Han udtrykte ingen Forbavselse over at se dem lige bag ved sig.

„Det er uhørt!" sagde han.

„Hvad er uhørt?" spurgte Fagerolles.

„Aa, det lille Mesterværk der . . . Hvor det dog er ærligt og simpelt og fuldt af Overbevisning."

Han pegede paa det lille Billede, som han havde staaet og set paa. Det var et ganske barnligt Arbejde, som en Dreng paa fire Aar kunde have malet det; et lille Hus ved Vigen med et lille Træ

ved Siden, det hele var skævt og omgivet af sorte Streger, for ej at tale om den Proptrækkerrøg, som steg op fra Taget.

Claudius havde gjort en utaalmodig Bevægelse, medens Fagerolles ganske rolig sagde:

„Meget fint, meget fint! . . . Men hvor er dit Billede, Gagnière? Men hvor er det dog?"

„Mit Billede! Det er der."

Billedet, som han havde sendt, hang virkelig der ved Siden af det lille Mesterværk. Det var et Landskab, holdt i en perlegraa Tone, et Stykke Seinebred, omhyggeligt malet og smukt i Tonen, om end det var lidt tungt, men meget harmonisk, uden nogen som helst oprørsk Raahed.

„Sig mig dog, hvorfor i Alverden har de forkastet det?" sagde Claudius, som saa paa det med Interesse. „Der er da ikke Spor af Grund til det."

Det var virkelig heller ikke muligt at finde en enste Anstødssten.

„Fordi det er for realistisk," sagde Fagerolles i en skærende Tone, saa man ikke kunde vide, om han gjorde Nar ad Udstillingskomitéen eller Billedet.

Irma, som ingen lagde Mærke til, saa stift paa Claudius med det ubevidste Smil, som den store Fyrs Undseelse altid lokkede frem paa hendes Læber. Tænk, at han ikke saa meget som havde prøvet paa at træffe hende senere! Hun syntes, han var saa forandret, saa pudsig, ikke egentlig heldig den Dag; hans Skæg strittede, og hans Ansigtsfarve var blakket som efter en svær Feber. Hun ærgrede sig over, at han aldeles ikke lagde Mærke til hende, og vilde tiltrække sig hans Opmærksomhed; hun slog ham paa Skulderen med en fortrolig Bevægelse og sagde:

„Hør lidt, er det ikke en af Deres Venner derovre, som leder efter Dem?"

Det var Dubuche, som hun kendte, fra hun en Gang havde mødt ham i Kafé Baudequin. Han arbejdede sig med Møje gennem Massen med Øjnene ubestemt fæstede paa den uendelige Mængde Hoveder. Men pludselig, netop som Claudius anstrengte sig for at tiltrække sig hans Opmærksomhed ved at fægte voldsomt med Armene, vendte den anden Ryggen til ham og hilste meget ærbødig paa en Gruppe, bestaaende af tre Personer. Faderen, en fed, lille Mand med rødblisset Ansigt, Moderen, en meget mager Dame med et voksfarvet Ansigt, som var fortæret af Blegsot, og en Datter paa atten Aar, saa spæd og saa svag, at hun snarere saa ud, som om hun kun var ti Aar.

„Naa," mumlede Maleren, „der huggede de ham! . . . Hvor han

dog har nogle grimme Bekendte, det Bæst! Hvor mon han er kommet i Lag med de Uhyrer?"

Gagnière sagde ganske tørt, at han vidste, hvad de hed. Margaillan var en stor Bygningsentreprenør, som ejede en fem, seks Millioner, og som tjente svære Penge ved de store Byggeforetagender i Paris. Han byggede hele Boulevarder. Dubuche havde uden Tvivl haft Forretninger med ham for en af de Arkitekter, som den forhenværende Murer brugte.

Sandoz saa efter den unge Pige, som han fik ganske ondt af.

„Aa, det stakkels lille Kattelig! Det er virkelig en Ynk at se."

„Aa hvad," sagde Claudius med Heftighed, „de har alle Borgerskabets Laster skrevet paa Ansigtet, der staar en Damp af Dumhed og Kirtelsyge om dem. Det under jeg dem! . . . Naa, vor Overløber af en Ven gaar med dem! Vær saa god! Lykke paa Rejse, se du, om du finder os igen."

Dubuche, som ikke havde set sine Venner, bød Moderen Armen og gik videre med dem, idet han forklarede Billederne for dem og var færdig at staa paa Hovedet af Forekommenhed.

„Kom, lad os bare gaa videre," sagde Fagerolles.

Han vendte sig til Gagnière:

„Ved du, hvor de har gjort af Claudius' Billede?"

„Jeg, nej, jeg gaar med jer . . . Jeg ledte netop efter det nu."

De fulgtes ad og glemte rent Irma Bécot ved Væggen. Det var hende, der havde faaet den Ide at gaa paa Udstillingen med ham, og han var saa lidt vant til saaledes at gaa med Damer, saa han uafladelig glemte hende paa Vejen og var grumme forbavset over at finde hende igen, stadig ved Siden af sig, uden at han rigtig vidste, hvorfor eller hvordan det var gaaet til, at de var sammen. Hun løb efter ham og tog ham under Armen for at følge med Claudius, som allerede gik ind i den anden Sal med Sandoz og Fagerolles.

Saa drev de af Sted alle fem paa Rad med Næsen i Vejret, skilt ad af en Menneskestrøm, ført sammen af en anden. Et græsseligt Billede af Chaine standsede dem. Det var en Kristus, som tilgiver Synderinden; nogle tørre Figurer, der saa ud, som om de var skaarne ud i Træ, med knoglet Tømmerværk, som trængte gennem Huden, og malet med Snavs. Men ved Siden af beundrede de en meget smuk Studie, en Kvindefigur, set fra Ryggen, med svulmende Hofter og Hovedet vendt bort.

Paa Væggene hang der en Blanding af det bedste og det værste, alle Arter blandede imellem hverandre, de slette Malere af den historiske Skole hang ved Siden af de unge, gale Realister, de uvidende Tosser var bunkede sammen med de største Særlinge,

en død Jesabel, der saa ud, som var der gaaet Forraadnelse i hende paa Bunden af Akademiets Kælder, ved Siden af den hvide Dame, et meget forunderligt Syn for et Kunstnerøje, en uhyre Hyrde, som betragtede Havet, ved Siden af et lille Billede, Spaniere, der spiller Bold, med en Lysvirkning, som var udmærket.

Der var ikke nogen Afskyelighed, som manglede, hverken militære Billeder med Tinsoldater eller den gustne Oldtid eller Middelalderen, oversaucet med Beg. Men ud af denne forvirrede Masse hævede flere Billeder, især Landskaber, sig ved en rigtig Følelse, og der var mange Portrætter, som var meget interessant opfattede, og hvoraf der stod en frisk Duft af Ungdomsmod og Lidenskab. Hvis der var færre daarlige Billeder paa den officielle Udstilling, saa var der til Gengæld flere middelmaadige og almindelige der. Man følte sig her midt i et lystigt Slag, hvor der blev kæmpet med Iver; Krigstrompeten klang i Morgengry, og man gik mod Fjenden med den Overbevisning, at man skulde slaa ham inden Solnedgang.

Claudius blev igen modig af denne Luftning, han blev ivrig, dristig, og nu hørte han Mængdens Latter suse sig om Ørene som Kugler, der peb. I Begyndelsen lød Latteren sagte, saa steg den og blev tydeligere og tydeligere efterhaanden, som de gik frem. Allerede i den tredje Sal prøvede Damerne ikke mere paa at kvæle den i deres Lommetørklæder, og Herrerne holdt sig i Siderne for bedre at le. Denne Lystighed hos en Menneskemængde, der var kommen for at more sig, steg og brød løs over ingenting, lige saa vel over de gode Ting som over de slette. Man lo mindre over Chaines Kristus end over Kvindefiguren, hvis fremspringende Underkrop ligesom traadte ud af Lærredet og virkede ganske komisk. Den hvidklædte Dame forbavsede ogsaa Publikum, den ene skubbede til den anden, de vred sig af Latter, der stod altid en Gruppe med aaben Mund foran hende. Hvert Billede gjorde saaledes Lykke paa sin Maade; Folk kaldte paa hinanden for at vise det og det, og stadig gik der Vittigheder fra Mund til Mund. Da Claudius kom ind i den fjerde Sal, var han lige ved at slaa en gammel Dame paa Øret, fordi hendes Klukken gjorde ham rasende.

„De Idioter!“ sagde han og vendte sig om til de andre. „Jo, man faar virkelig Lyst til at kaste dem Mesterværker i Hovedet!“

Sandoz var ogsaa bleven ivrig; og Fagerolles blev ved at rose de værste Malerier meget højt, hvilket fordoblede Latteren, medens Gagnière midt i Støjen trak af Sted med Irma, hvis Skørter snoede sig om Benene paa hende. Hun var henrykt.

Pludselig viste Jory sig midt imellem dem. Hans store, rosen-

røde Næse og hans blonde, kønne Ansigt straalede. Han gik rask gennem Mængden og slog ud med Armene, som om det var ham, der havde vundet en Sejr. Saa snart han fik Øje paa Claudius, udbrød han:

„Aa, er du endelig der! Nu har jeg ledt efter dig en hel Time . . . Aa, hvilken Lykke, du gør, hvilken Lykke! Gamle Kammerat!"

„Hvad gør Lykke?"

„Men for Pokker, dit Billede! . . . Kom dog og lad mig vise dig det. Nej, kom nu og se, det er jo udmærket!"

Claudius blegnede; en voldsom Glæde tog Vejret fra ham, mens han lod, som om han tog det med Ro. Bongrands Ord randt ham i Tanker, han troede paa sit Talent.

„Goddag, Goddag!" vedblev Jory og tog de andre i Haanden.

Han, Fagerolles og Gagnière, omringede ganske rolig Irma, som smilede til dem allesammen.

„Men hvor er det da?" spurgte Sandoz, som nu blev utaalmodig. „Vis os derhen."

Jory gik i Spidsen, fulgt af Banden. De maatte næsten slaas for at komme igennem Døren til det sidste Værelse. Claudius, som gik bagest, hørte Latteren stige til en Buldren, som naar Floden er paa sit højeste. Da han endelig kom ind i Salen, saa han en umaadelig myldrende, forvirret Menneskemængde, der klemte sig sammen om hans Billede. Latteren steg, voksede og naaede sit Højdepunkt der.

Det var hans Billede, de lo ad!

Gagnière stod flov, skamfuld, som om han selv havde faaet en paa Øret, og mumlede:

„Alt for megen Lykke! . . . Nej, jeg vilde foretrække noget andet."

„Aa, dit Fæ!" raabte Jory i overvættes Iver. „Det er just at gøre Lykke! . . . Hvad kommer det os ved, om de ler; vi gør Lykke, i Morgen vil alle Aviserne tale om os!"

„De Slyngler!" mumlede Sandoz mellem Tænderne, med Stemmen kvalt af Smerte.

Fagerolles tav med en ligegyldig og værdig Mine, som en Ven af Familien, der følger Lig.

Ingen andre end Irma var lystig, hun fandt det morsomt; med en kælen Mine lænede hun sig til den udgrinte Maler, sagde „du" til ham og hviskede ham blidt i Øret:

„Ærgr dig bare ikke, lille Ven! Det er noget Vrøvl, vi morer os alligevel."

Men Claudius stod stiv og ubevægelig. En Gysen fo'r igennem

ham. Hans Hjerte stod stille et Øjeblik, saa bittert følte han Skuffelsen. Og med Øjnene spilede op stirrede han som tvungen af en uovervindelig Magt paa sit Billede, og han betoges af Undren: han kendte det næppe igen. Det var visselig ikke det samme Arbejde som i hans Atelier. Det var bleven gult under det gustne Lys gennem Skærmen for Ruderne; det saa ogsaa ud, som om det var bleven mindre og paa en Gang mere kejtet og raat. Enten det nu var en Følge af Naboskabet eller den ny Belysning, han saa ved første Øjekast alle Fejlene, efter at han i Maanedsvis havde været blind for dem. Med et Par Strøg, forekom det ham, kunde han gøre det om, forrykke nogle Perspektiver, forbedre en Arm eller et Ben, forandre Valøren en Tone. Vist var det, Manden i Fløjlsjakken duede ikke, han var opklinet, han sad daarligt; kun Haanden var god. De to smaa Figurer i Baggrunden, den blonde og den mørke, var i Grunden kun skitserede, de var ikke rigtig solide og kunde kun interessere Kunstnerøjne. Træerne var han tilfreds med, med den solbeskinnede Lysning, og den nøgne Kvindefigur, som laa i Græsset, syntes han, var over, hvad han havde tiltroet sig selv, det var som om en anden havde malet den, som om han ikke rigtig kendte det i den Straaleglans af Liv.

Han vendte sig til Sandoz og sagde rolig:

„De gør Ret i at le, det er ikke færdigt . . . Naa, Kvindefiguren er god; Bongrand gjorde dog ikke Nar ad mig."

Hans Ven prøvede at faa ham med sig, men han vilde ikke og gik tværtimod nærmere. Nu, da han havde fældet sin Dom, vilde han høre efter de andre og se paa Folk. Udbrudene vedblev, voksede i en stigende Skala af vanvittig Latter. Helt henne fra Døren saa han Kæber spærres vidt op, Øjne klemmes sammen og Ansigter blive brede; det var fede Mænds støjende Pust sammen med magres rustne Knirken og Damernes smaa, skarpe Fløjtetoner. Lige overfor stod op imod Panelet unge Mennesker og lænede sig og lo, som var der nogen, der kildrede dem i Siderne. En Dame var lige sunken ned paa en Bænk med Knæene klemte sammen, færdig ved at kvæles og stræbende at faa Vejret igen bag sit Lommetørklæde.

Rygtet om dette komiske Billede bredte sig, man strømmede til fra alle Sider, bandevis kom de puffende til hinanden for at være med. — Hvor var det? — Der! — Aa, hvor latterligt! — og Vittighederne faldt endnu tættere end ellers; det var især Motivet, som opvakte deres Lystighed: det var ikke til at begribe, det var altfor vanvittigt, det var til at le sig ihjel over. — Ser De, Konen har det med Varme, og Manden har taget Fløjlsjakke paa for ikke at forkøle sig. — Nej, hun er jo ganske blaa, Herren har trukket

hende op af Søen, og nu hviler han sig i ærbødig Afstand og holder sig for Næsen. — Synderlig høflig er han jo ikke, den Fyr, han kunde gerne vise os sit Ansigt. — Jeg siger Dem jo, det er en Pigeskole, som er ude at spadsere. Se bare de to, der springer Buk over hinanden. — Aa, det er et Vaskeri, se, hvor blaa de er i Huden, og Træerne er blaa, han har saamænd blaanet det hele!

De, som ikke lo, var rasende. Denne Blaanen i Genskinnet, denne ny Opfattelse af Lyset optog de som en Fornærmelse. Gamle Herrer truede med Stokkene. — Skulde man da finde sig i en saadan Fornærmelse mod Kunsten? — En alvorlig, værdig Herre gik fornærmet sin Vej og erklærede til sin Kone, at han ikke syntes om saa daarlig en Spøg. En anden, en lille, pertentlig Fyr, som længe i Kataloget havde ledt om, hvad Billedet betød, læste Titlen: „Fri Luft" højt. Saa blev der en forfærdelig Skrigen og Hylen rundt om ham. Vittighederne regnede ned, de raabte og skreg: „Fri Luft, aa ja, fri Luft! Luftig og fri, læg alting frit ud!"

Det var ved at blive en hel Skandale, Stimlen blev større og større, Ansigterne blev rødere og rødere i den stigende Hede, allesammen stod de med gabende Mund og var Kunstdommere, og al Dumhed kom frem, alle de simple Betragtninger, al den dumme og ondskabsfulde Spot, som Synet af et ejendommeligt Arbejde kan fremkalde hos de idiotiske Spidsborgere.

I dette Øjeblik kom, for at slaa Hovedet paa Sømmet, Dubuche slæbende med alle Margaillanerne. Saa snart han stod foran Billedet, blev Arkitekten flov, og greben af en fejg Skamfuldhed vilde han skynde sig bort og faa sine Ledsagere med sig, idet han lod, som om han hverken havde set Billedet eller sine Venner. Men Bygmesteren stod allerede paa sine korte Ben og spilede Øjnene op, idet han meget højt spurgte ham med sin stærke, hæse Stemme:

„Naa, hvad er det saa for en Støvle, der har klinet det op?"

Denne godmodige Raahed, dette Raab af Millionæren, som udtrykte den almindelige Mening, fordoblede Lystigheden, og da han mærkede, at hans Ord slog an, og paa samme Tid blev ægget af Billedets Ejendommelighed, brast han ud i en saadan ustyrlig Latter, som drønede i hans forkølede Bryst, saa han overdøvede alle de andre.

Det var Slutningssalmen fra det store Orgel.

„Før min Datter bort," hviskede den blege Fru Margaillan til Dubuche.

Denne trak skyndsomst Regina, der havde slaaet Øjnene ned, med sig, og han arbejdede med sine stærke Arme, som om han

skulde frelse det stakkels Væsen fra en Dødsfare. Da han havde fulgt Margaillanerne til Døren og trykket dem i Haanden som en sand Verdensmand, kom han tilbage til sine Venner og sagde ligefrem til Sandoz, Fagerolles og Gagnière:

„Naa, hvad skal man sige? . . . Jeg vasker mine Hænder . . . Jeg sagde jer det i Forvejen. Publikum forstaar ikke saadan noget. Det er ogsaa noget Svineri, I kan sige, hvad I vil, det er alligevel noget Svineri."

„De hyssede ogsaa ad Delacroix," sagde Sandoz, kridhvid af Raseri og med knyttede Næver. „De hyssede ad Courbert! Aa! Du stridige Slægt! Du Bøddel Dumhed!"

Gagnière, der delte Kunstnerforbitrelsen, blev nu hidsig ved Tanken om sine Søndagskampe ved Pasdeloups Koncerter.

„De piber ogsaa Wagner ud, jeg kender deres Ansigter, det er de samme . . . Se bare den tykke der!"

Jory maatte holde paa ham. Han vilde have hidset Mængden op. Han blev ved at raabe, at det var for galt, at der var for hundred Tusind Franks Offentlighed i det. Irma, som igen var bleven glemt, havde truffet to af sine unge Venner, to Kontorister, som havde været blandt de allerværste til at gøre Nar. Dem overbeviste hun nu om, at det altsammen var udmærket, idet hun knipsede dem over Fingrene.

Fagerolles stod med sammenbidte Tænder. Han blev ved at studere Billedet og kastede nu og da et Blik paa Publikum. Med sin Parisernæse og sin elastiske Samvittighed som en dreven Knægt begreb han snart, hvori Misgrebet laa. Han følte allerede svagt, hvad der skulde til, for at dette Maleri skulde kunne erobre hele Publikum, nogle smaa, fiffige Greb hist, en lille Smule formildet her, en lille Forandring i Motivet, en Smule i Anlægget. Den Indflydelse, som Claudius havde haft paa ham, voksede, og han var mærket deraf for hele sit Liv. Men ikke desto mindre fandt han, at den Satans Claudius havde gjort en Ærke-Dumhed ved at udstille et saadant Billede. Det var jo for dumt at regne paa Publikums gode Forstand. Hvad Pokker skulde det nøgne Kvindfolk der med den paaklædte Herre? Hvad skulde de forestille, de to smaa Figurer i Baggrunden? Paa samme Tid var der mesterlige Ting i det; det var jo et Maleri, som der ikke var Magen til paa den rigtige Udstilling! Og han blev greben af Foragt for sin mærkværdig begavede Kammerat, som fik hele Paris til at le af sig som den sletteste Smører. Denne Foragt var saa stærk hos ham, at han ikke kunde skjule den, og han sagde i et Udbrud af uimodstaaelig Aabenhjertighed:

„Hør, min Ven, det er din egen Skyld, du har sandelig baaret dig for dumt ad.“

Claudius vendte stiltiende Øjnene bort fra Mængden og saa paa ham. Han vaklede ikke, stod kun bleg med en let, nervøs Trækning om Læberne og hørte paa Latteren. Der var ingen, som kendte ham, det var kun hans Arbejde, som blev haanet. Saa vendte han Øjnene mod Billedet og saa derpaa langsomt hen over de andre Billeder. Midt i sine knuste Forhaabninger, midt i den bitre skuffede Stolthed følte han dog som et Pust af Mod, en Luftning af Sundhed og Friskhed fra alle disse mange unge Arbejder, som med deres uordenlige Lidenskab gik imod den gamle Vanefærdighed. Han følte sig trøstet og oplivet, uden Anger og Smerte, tværtimod ægget til at stille sig endnu mere op imod Publikum. Ganske vist var der Ubehændigheder i hans Billede, mange ungdommelige Forsøg, men hvor var Tonen over det hele smuk, hvilket sandt Lysskær, et sølvgraat, fint skært Lys, som var oplivet af alle den fri Lufts dansende Blink. Det var, som om et Vindue pludselig var bleven revet op i det gamle Beg-Køkken, i hele den gamle Overleverings Ælte, og Solen trængte ind, Væggene smilede i denne Foraarsmorgen! Den lyse Tone over hans Billede, denne Blaahed, som de gjorde Nar ad, skinnede mellem de andre. Var det ikke den forventede Morgenrøde, den nye Dag, der oprandt for Kunsten. Han fik Øje paa en Kritiker, som standsede og som ikke lo, berømte Malere, som forbavset blev staaende med alvorlige Miner, Fatter Malgras, snavset som altid, vandrede fra Billede til Billede med sin fiffige Kendermine og stod stille foran hans, ubevægelig, optagen. Saa vendte han sig til Fagerolles, som han forbavsede med følgende Svar, der længe havde ladet vente paa sig:

„Hver er dum paa sin Maade, det er rimeligt nok, at jeg bliver ved at være lige dum al min Tid . . . Saa meget desto bedre for dig, hvis du er en Fiffikus.“

Fagerolles slog ham paa Skulderen som en Kammerat, der har sagt en Spøg, og Claudius lod Sandoz tage sin Arm. Saa trak de af med ham, og hele Banden forlod Udstillingen, idet de besluttede at gaa igennem Arkitektursalen, thi i nogen Tid havde Dubuche, der havde indleveret en Tegning til en Musæumsbygning, staaet og trippet foran dem og sendt dem saa bønfaldende Blikke, at de ikke syntes, de kunde nægte ham den Tilfredsstillelse.

„Aa,“ sagde Jory lettet, da de kom ind i Salen, „her er jo en ren Iskælder! Her kan man da trække Vejret!“

De tog alle sammen Hattene af og tørrede Panden, som om de kom ind i en kølig Skygge efter en lang Tur i Solheden. Salen

var tom. Fra Loftet, der var dækket med en Skærm af hvidt Lærred, faldt der et jævnt Lys ned, der var dæmpet og mildt og spejlede sig som i et stille Vand i Gulvet, der var stærkt bonet. Paa de fire Vægge, hvis røde Farve var falmet, hang Udkastene, store og smaa, kantede med lyseblaat, som malede Pletter med deres Akvarelfarver. Og ene, ganske alene midt i denne Ørken, stod en skægget Herre foran et Udkast til et Hospital, hensunken i dybe Betragtninger. Tre Damer kom ind, saa, at de havde taget fejl og flygtede med smaa og raske Skridt.

Dubuche gik frem og forklarede Kammeraterne sit Arbejde. Det var en Tegning, en fattig lille Musæumssal, som han havde sendt ind af forfængelig Iver, imod almindelig Skik og Brug og imod sin Lærers Ønske; denne havde dog faaet ham antaget for sin egen Æres Skyld.

„Maa jeg spørge, om det er for Malerierne af Friluftsskolen, du mener, dit Musæum skal være?“ spurgte Fagerolles ganske alvorlig.

Gagnière nikkede beundrende, men tænkte paa andre Ting, medens Claudius og Sandoz af Venskab betragtede det opmærksomt og omhyggeligt.

„Det er ikke saa galt, du gamle,“ sagde Claudius. „Ornamenterne er rigtignok af en forbistret uægte Oprindelse . . . men hvad!“

Jory blev utaalmodig og afbrød dem: „Aa, lad os nu komme af Sted! Jeg bliver forkølet her.“

Banden satte sig igen i Bevægelse. Men det værste var, at de for at gaa den korteste Vej maatte gennem den officielle Udstilling; de slog sig til Taals med denne Undskyldning, til Trods for den højtidelige Ed, de havde svoret, ikke at sætte deres Ben der. De kløvede Stimlen, gik lige efter Næsen gennem Rækken af Salene, idet de kastede forbitrede Blikke til højre og venstre. Det var ikke mere den muntre Kamplyst fra deres Udstilling, ikke de klare Toner og det overdrevne Sollys. Her var den ene Guldramme efter den anden med mørke Billeder, smudsige og sorte Ting, gule nøgne Atelierfigurer i Kælderlys, hele den klassiske Elendighed, Historiemalerier, Genremalerier og Landskaber, alle sammen dyppede i Vedtægtens Vognsmørelse. En ensformig Middelmaadighed lyste ud af alle Arbejderne, den snavsede Tone, som særtegnede dem i denne passende Holdning hos en Kunst med fattigt og fortyndet Blod. De skyndte sig, de galoperede af Sted for at komme ud af dette Begens Rige, og de skar det alt sammen over en Kam, og med deres friske, fanatiske Uretfærdighed raabte de, at her var intet, intet, der duede.

Endelig slap de da ud og kom ned i Haven, hvor de mødte Mahoudeau og Chaine. Den første kastede sig i Armene paa Claudius.

„Aa, min kære Ven! Dit Billede! Hvilken Kraft!“

Maleren gav sig straks til at rose Høstpigen:

„Og du har da ogsaa hevet dem et ordentligt Arbejde i Hovedet.“

Synet af Chaine, til hvem ingen talte om hans Synderinde, og som gik stille omkring, fyldte ham med Medlidenhed. Han fandt, at der var noget ubeskrivelig trist ved det hæslige Maleri, ved denne Bondes forfejlede Liv, som var Offer for den spidsborgerlige Beundring. Han vilde dog glæde ham med lidt Ros, og idet han venskabelig trykkede hans Haand, udbrød han:

„Dit Stykke Arbejde er ogsaa godt . . . Aa! Du gamle, Tegningen volder dig ingen Besvær.“

„Nej, vist ej,“ erklærede Chaine, som var bleven ildrød i Hovedet af Forfængelighed, medens hans sorte Skæg strittede.

Mahoudeau og han sluttede sig nu til Banden, og Mahoudeau spurgte de andre, om de havde set Chambouvards Sædemand. Den var mageløs, det eneste rigtig udmærkede Stykke paa Udstillingen. De gik alle sammen med ham ud i Haven, som Mængden nu opfyldte.

„Se der!“ sagde Mahoudeau og standsede midt i Alleen, „Chambouvard staar netop selv foran sin Sædemand.“

Der stod virkelig en tyk Mand plantet paa et Par svære Ben og beundrede sig selv. Hans Hoved sad dybt nede mellem Skuldrene, og han havde et fedt, smukt Ansigt som en hinduisk Afgud. Man sagde, han var Søn af en Veterinær i Amiens. Han var fem og fyrretyve Aar og havde allerede gjort tyve Mesterværker, det var ligefremme og levende Statuer, meget moderne i enkelte Retninger, som vidnede om en dygtig Arbejder. Han arbejdede halvt ubevidst, frembragte sin Værker som en Mark frembringer Korn, en Dag godt og næste Dag daarligt, aldeles uvidende om, hvad det egentlig var, han frembragte. Han drev sin Mangel paa kritisk Sans saa vidt, at han ingen Forskel gjorde mellem sine Hænders herligste Værker og det hæslige Gods, som han undertiden klinede sammen. Uden nogen nervøs Ængstelse, uden nogen Tvivl, altid sikker og overtydet om sin egen Guddomskraft.

„Ja, vist er den udmærket,“ mumlede Claudius, „hvilken Kraft, hvilket Liv!“

Fagerolles, som ikke havde set paa Statuen, morede sig meget over den store Mand med sin Hale af unge, gabende Disciple, som han altid trak omkring med.

Chambouvard sad virkelig tilfreds midt i den almindelige Nysgerrighed med en forbavset Mine som en, der ikke begreb, at han virkelig havde frembragt et saadant Mesterværk. Det var, som om han saa det for første Gang, og han kunde ikke komme sig af sin Forbavselse. Hans store Ansigt straalede af Henrykkelse, han rokkede med Hovedet og brast ud i en blid, uimodstaaelig Latter, idet han ti Gange gentog:

„Det er komisk, det er dog komisk!"

Hele Slænget efter ham var betaget af Beundring, medens han selv ikke havde Følelse for andet end for Begejstringen over sig selv: han syntes, det var komisk at være et saadant Geni.

Men der opstod en let Uro mellem Folk, da Bongrand, som gik og spadserede rundt med Hænderne paa Ryggen og Øjnene ubestemt stirrende frem for sig, stødte paa Chambouvard; Publikum spredte sig hviskende og optaget af det Haandtryk, som de to berømte Kunstnere gav hinanden, den ene lille og blodrig, den anden stor og nervøs. Man hørte venskabelige Ord som:

— Stadig Underværker? — Fanden heller, har De ikke noget i Aar? — Nej, ingenting! Jeg hviler mig, jeg søger. — Aa Snak, det kommer af sig selv. — Farvel. — Farvel. —

Og Chambouvard drev langsomt videre med sin Skare efter sig midt i Vrimlen med et Ansigt som en Konge, der er lykkelig ved at leve, medens Bongrand, der havde opdaget Claudius og hans Venner, gik hen til dem og med en feberagtig Bevægelse med Hænderne og en nervøs Trækning i Hagen viste han dem Billedhuggeren, idet han sagde:

„Den Fyr misunder jeg, altid at kunne tro, man gør Mesterværker."

Han sagde Mahoudeau nogle rosende Ord om hans Høstpige, snakkede venligt og faderligt til dem alle med sin brede Velvilje og sin Ro som en gammel anerkendt Romantiker med Æreslegionen. Saa sagde han til Claudius:

„Naa, hvad sagde jeg, har De nu set det deroppe? Nu er De, som jeg sagde, Anfører for Skolen."

„Aa ja," sagde Claudius, „de tager kønt paa mig . . . Nej, De er og bliver dog altid Mesteren."

Bongrand gjorde sin lidt lidende Bevægelse og skyndte sig bort med de Ord:

„Aa, ti stille, jeg kan ikke en Gang lære mig selv!"

Lidt endnu sjokkede Banden om i Haven. De var kommen tilbage til Høstpigen, da Jory pludselig saa, at Gagnière ikke mere havde Irma under Armen. Gagnière blev yderlig forbavset. Hvor Pokker kunde han have mistet hende? Men da Fagerolles med-

delte ham, at han havde set hende fjerne sig med to Herrer, beroligede han sig og gik med de andre, let om Hjertet og fornøjet over at være bleven hende kvit, da hun gjorde ham ganske forvirret.

Nu var det svært at komme forbi. Alle Bænke var optagne, Grupper spærrede Alleerne, hvor Strømmen af de besøgende langsomt bevægede sig af Sted, frem og tilbage, foran de Statuer, der gjorde Lykke. Fra Buffeten steg der en Støj af Underkopper og Skeer op, som blandede sig sammen med den stærke Dirren af Liv oppe under den store Hvælving. Spurvene havde taget Sæde oppe i Bjælkeskoven, og man hørte under de ophedede Ruder deres smaa, skarpe Skrig, deres Hilsen til den nedgaaende Sol. Der var lummert; en fugtig Drivhusvarme, en stillestaaende flov Luft som af nygravet Jord. Over denne Dønning i Haven lød Støjen fra Salene oven over, og Buldret af Fodtrin paa Jerngulvene drønede som Bølger mod Stranden.

Claudius blev urolig ved denne Støj, og til sidst havde han kun den i Ørene. Det var Mængdens Latter, da de med Hujen og Haan lo hans Billede ud. Han gjorde en slap Bevægelse og udbrød:

„Aa, Pokker tage det! Hvad er det, vi gaar her og driver efter? Jeg vil ikke spise ved Buffeten, den stinker af Akademi . . . Kom, lad os drikke et Glas Øl udenfor."

De gik alle sammen ud, trætte i Benene og med udmattede, foragtfulde Ansigter. Udenfor trak de Vejret dybt med en veltilfreds Mine ved at komme ud i den skønne, foraarsfriske Natur. Klokken var knap fire, den hede Sol straalede ned paa Champs-Elysées, Vognene kørte i tætte Rækker, og alt lyste, de friske Blade paa Træerne og Straalerne i Vandspringene, der tumlede sig som Guldstøv.

Med langsomme Skridt drev de ned ad Alléen og gik til sidst ind i en lille Kafe, Concordia-Pavillonen, til venstre lige for Pladsen.

Værelset var saa snævert, at de satte sig udenfor i Alleen, skønt der var temmelig køligt under Træerne, som allerede var tætte og mørke. Men paa den anden Side af de fire Rækker Kastanietræer havde de den solbeskinnede Alle foran sig, og der saa de hele Paris drage forbi gennem en Straaleglans, Vognene med de straalende Hjul som Stjerner og de store, gule Omnibusser mere forgyldte end Triumfvogne, Ryttere, hvis Heste slyngede Gnister om sig, og spadserende, der forsvandt i et Lyshav. I næsten tre Timer sad Claudius der med sit fulde Glas foran sig og talte i stigende Feber, dødtræt paa Legemet, men med Hovedet overfyldt af alt det, han havde set.

Det var saaledes, de plejede at ende Dagen, naar de havde været paa Udstilling, og denne Gang havde Kejserens liberale Foranstaltning gjort dem endnu ivrigere. De berusede sig i Kunstsætninger, i yderliggaaende Meninger, saa de blev tykke i Mælet og knap kunde finde Ord for den Lidenskab, som deres Ungdom blussede af.

„Og hvad saa!" raabte han. „Publikum ler, men vi maa opdrage Publikum . . . det er alligevel en Sejr. Tag to Hundrede af de ravgaleste Billeder fra, saa slaar vor Udstilling dog deres. Vi har Mod og Tapperhed, vi er Fremtiden! . . . Ja, ja, I skal faa det at se, vi skal dræbe deres Udstilling. Vi skal drage derind som Erobrere, med tunge Slag af vore Mesterværker. . . . Se saa, le du kun, du dumme Paris, le, til du falder paa Knæ for os!"

Han standsede og pegede med en profetisk Bevægelse ned mod Triumfbuen, hvor Byens Pragt og Glæde drog forbi i Solskinnet. Han pegede ud imod Concordia-Pladsen, der saas paa skraa under Træerne med et af sine Springvand, hvis Vand rislede, en forsvindende Stump af Balustraderne og to af dens Statuer, Rouen med de kæmpestore Bryster og Lille, der strækker sin uhyre bare Fod frem.

„Fri Luft! Det morer dem!" begyndte han igen. „Saa, lad gaa, fri Luft, Friluftsskolen. . . . Vær saa god! Den var vor Hemmelighed, den var i Gaar ikke til uden blandt et Par Malere, og nu slynger de Ordet ud, det er dem, som døber Skolen. . . . Lad gaa, gerne for mig, altsaa Friluftsskolen!"

Jory sad og slog sig voldsomt paa Benene.

„Jeg sagde dig det i Forvejen. Jeg var jo vis paa, at jeg skulde slaa an med mine Artikler hos de Bæster! Aa, hvor vi dog skal ærgre dem nu!"

Mahoudeau jublede ogsaa, idet han uafladelig kom tilbage til sin Statue, hvis Dristighed han forklarede for Chaine, som var den eneste, der sad stille og hørte efter, mens Gagnière med den Sejghed, der er ejendommelig for undselige Folk, naar de først kommer i Gang, talte om at henrette hele Akademiet. Sandoz var opildnet og enig med dem, mens Dubuche blev smittet af sine oprørske Venner og tog paa Veje, slog i Bordet og saa ud, som han slugte Paris med hver en Mundfuld Øl, han drak. Fagerolles var den eneste, der stadig sad med det samme Smil paa Læberne. Han var fulgt med dem for at more sig, dreven af den forunderlige Lyst, han havde til at drive Kammeraterne til Yderligheder, som endte galt. Mens han sad og ophidsede deres Oprørsaand, fattede han netop den faste Beslutning for Fremtiden at arbejde paa at faa Akademiets store Rejseunderstøttelse til Rom. Denne

Dag slog Hovedet paa Sømmet, han syntes det var dumt længere at udsætte sit Talent for daarlig Omtale.

Solen gik ned. Alle Vognene kørte hjem fra Skoven i Aftenens blegnende Straaler. Udstillingen skulde snart lukkes, en Række trak forbi, Herrer med kritiske Ansigter, alle sammen med Kataloger under Armen.

Pludselig sagde Gagnière:

„Aa, Courajod, det kalder jeg et Geni, som har opfundet Landskabet! Har I set hans „Kær i Gagny“ paa Luxembourg?“

„Et rent Vidunder!“ udbrød Claudius. „Det er tredive Aar siden, det blev malet, og der er ikke kommet en ordentlig Ting siden. . . . Hvorfor bliver det paa Luxembourg? Det skulde paa Louvre.“

„Courajod er jo ikke død endnu,“ bemærkede Fagerolles.

„Hvad for noget? Er Courajod ikke død? Men man ser ham jo ikke mere, hører aldrig Tale om ham.“

Der rejste sig en almindelig Forbavselse, da Fagerolles fortalte, at Landskabsmaleren, den store Mester, som var 70 Aar gammel, levede et eller andet Sted paa Montmartrekanten, hvor han havde trukket sig tilbage til et lille Hus mellem Høns, Ænder og Hunde. Saa kunde man altsaa overleve sig selv, der fandtes altsaa disse sørgelige Kunstnertilværelser, som var udslettede, før de døde.

De blev grebne af en Gysen, da de saa Bongrand gaa forbi ved en Vens Arm. Hans Ansigt var opsvulmet og hans Mine ængstelig, idet han hilste paa dem. Næsten lige efter ham, midt imellem sine Elever, kom Chambouvard; han lo højt og stampede med Benene som ubetinget Hersker, sikker paa Evigheden.

„Hvad gaar du allerede?“ sagde Mahoudeau til Chaine, der rejste sig op.

Den anden mumlede nogle utydelige Ord i Skægget; saa sagde han Farvel og gik sin Vej.

„Ved du hvad,“ sagde Jory til Mahoudeau, „han gaar saamænd hen for at træffe din Jordemoder eller Urtekræmmerske, eller hvad det er, du kalder hende.“

Billedhuggeren trak paa Skulderen, mens de andre lo.

Men Claudius hørte ikke efter. Nu havde han fat i Dubuche med Arkitekturen. Den var virkelig ikke saa gal, den Musæumssal, han havde udstillet, men det førte ikke til noget, man saa altfor meget den taalmodige, pilne Nøjagtighed fra Skolen. Gik ikke al Kunst i Spidsen? Skulde ikke den Udvikling, der forvandler Literaturen, Maleriet, ja selv Musikken, ogsaa forvandle Arkitekturen? Hvis nogen Sinde et Aarhundredes Arkitektur

havde Trang til en ejendommelig Stil, saa var det vel det Aarhundrede, man snart skulde gaa ind i, et nyt Aarhundrede, en ryddet Jordbund, hvor et nyt Folk skulde vokse frem. Ned med de græske Templer, der ikke havde nogen Tilværelsesgrund under vor Himmel, midt i vort Samfund! Ned med de gotiske Domkirker, da Troen paa Synderne var død! Ned med de slanke Kolonnader, Renæssancens udskaarne Kniplinger, denne Antikkens Genfødelse, indpodet i Middelalderen, disse Juveler i Kunsten, hvor Nutidens Demokrati ikke kunde bo! Han vilde, han fordrede med hidsige Bevægelser en arkitektonisk Form for dette Demokrati, et Stenværk, der skulde udtrykke den Bygning, hvor Demokratiet var hjemme, noget uhyre og stærkt, noget naturligt og stort, noget, som allerede var antydet i vore Banegaarde, i vore Haller, med deres Jerntømmers elegante Styrke, der senere skulde hæves til en Skønhedens Fylde, som kunde udtrykke vore Sejrvindingers Storhed.

„Vist saa, vist saa!“ sagde Dubuche, reven med af hans Iver. „Det er just det, jeg agter at gøre, du skal selv faa at se. . . . Giv mig bare Tid til at komme i Skuddet, og naar jeg saa er min egen Mand, aa! naar jeg engang bliver min egen Mand!“

Nu faldt Mørket paa. Claudius blev ivrigere og ivrigere i sin ophidsede Lidenskabelighed, og han talte med en Sikkerhed, med en Veltalenhed, som hans Kammerater endnu aldrig havde hørt hos ham. Alle blev de ivrige ved at høre ham, og til sidst lo de støjende af de forunderlige Ord, som han kastede ud imellem dem; han var nu kommen tilbage til sit Billede og talte om det med en uhyre Lystighed, gjorde Nar ad Spidsborgerne, der stod og saa paa det, og efterlignede deres dumme Latterskala. Paa den askegraa Alle saa man kun Skyggerne af de faa Vogne. Sidealleen laa helt i Mørke, og en Iskulde sank ned fra Træerne. Kun en svag Sang hørtes fra en Træklynge bag ved Kafeen, en Prøve paa en Koncert, et Kvindfolk, som øvede sig paa en rørende Romance.

„Aa! hvor de dog morer sig, de Idioter!“ raabte Claudius i et sidste Udbrud. „Det siger jeg jer, jeg vilde ikke have undværet denne Dag for hundrede Tusinde.“

Han tav udmattet. De var alle sammen tørre i Halsen. Der var ganske stille, de gøs ved det kolde Pust, der fo'r forbi. Saa skiltes de med trætte Haandtryk i en Slags Dorskhed. Dubuche var bedt ud til Middag, Fagerolles skulde træffe nogen, og forgæves gjorde Jory, Mahoudeau og Gagnière alt muligt for at faa Claudius med til Foucart, en Beværtning, hvor man spiste for 1 Frank 25 Centimer. Men Sandoz havde allerede faaet ham under

Armen og trak ham med sig, ængstelig over at se ham saa overstadig.

„Nej, kom nu med mig, jeg har lovet Moder at komme hjem. Saa spiser du med os, vi skal have det saa rart og bliver sammen i Dag.“

De gik ned ad Kajen, langs med Tuillerierne, broderlig tæt sammen. Men ved „De hellige Fædres-Bro“ standsede Maleren rask og rakte Haanden ud.

„Hvad for noget, vil du gaa?“ sagde Sandoz. „Du vilde jo spise med mig!“

„Nej Tak, jeg har for ondt i Hovedet . . . jeg vil gaa hjem og lægge mig.“

Han holdt haardnakket fast ved den Undskyldning.

„Ja, ja,“ sagde den anden og smilede, „gør, som du vil; man ser dig jo aldrig mere, du lever saa hemmelighedsfuldt, jeg vil ikke være dig til Ulejlighed.“

Claudius gjorde en utaalmodig Bevægelse og lod sin Ven gaa alene over Broen, mens han fortsatte Vejen hen ad Kajen. Han gik og slingrede med Armene, han stirrede mod Jorden uden at se nogen, med lange Skridt som en Søvngænger, der føres af Instinktet. Paa Bourbon-Kajen, uden for sin Dør, saa han op, forbavset over, at en Droske holdt der og spærrede ham Vejen. Paa samme mekaniske Maade gik han ned til Portnerkonen for at tage Nøglen.

„Jeg har givet den til Damen,“ sagde Madam Josef inde fra sin Portnerstue. „Hun er deroppe.“

„Hvilken Dame?“ spurgte han forvirret, som om han vaagnede op af en Drøm.

„Den unge Dame. . . . Aa, De ved nok, hende, der altid kommer.“

Han vidste hverken ud eller ind, men besluttede at gaa op, aldeles forvirret. Nøglen sad i, han gik ind uden at skynde sig og lukkede Døren efter sig.

Han stod et Øjeblik ubevægelig. Atelieret var halvmørkt, et violet Skær, som sank ned gennem Ruderne, udbredte et sørgmodigt Tusmørke over Møblerne. Han kunde ikke tydelig skelne noget, hverken Gulvet eller Møblerne eller Lærrederne, som stod omkring og smeltede sammen som det stillestaaende Vand i en Dam. Men paa Sofaen saa han en Skygge sidde, stiv af at vente, fortvivlet og ængstelig over denne lange Pine. Det var Christine, han kendte hende.

Hun strakte Hænderne ud imod ham og sagde med dyb, brudt Stemme:

„Jeg har været her i tre, ja, i hele tre Timer, ganske alene og ventet paa Dem. . . . Da jeg gik fra Udstillingen, tog jeg en Vogn, jeg vilde bare lige et Løb herop og saa straks gaa igen . . . men jeg havde nok alligevel ventet, om det saa var hele Natten, jeg kunde ikke gaa uden at have givet Dem et Haandtryk."

Hun blev ved, hun fortalte ham, hvor inderligt hun havde ønsket at se hans Billede, om hvorledes hun havde skyndt sig hen til Udstillingen, og hvordan hun var kommen midt i Latterstormen, midt i Publikums Udgrinen. Det var hende, som de lo ud, det var paa hendes Nøgenhed, de alle spyttede, denne Nøgenhed, hvis raa Udstillen for hele Paris' Spot havde knust hende, fra hun kom ind. Greben af en vanvittig Rædsel, betagen af Smerte og Skam var hun flygtet, som om hun havde følt Latteren falde ned over sin nøgne Hud og piske den til Blods med Svøbeslag. Men nu glemte hun det alt sammen, hun tænkte kun paa ham, forfærdet over, hvilken Sorg det maatte være for ham, og hun forstørrede dette Nederlags Bitterhed med hele sin kvindelige Følsomhed, overvældet af en uendelig Trang til at vise sin Medlidenhed.

„Aa, min kære Ven, vær ikke bedrøvet over det . . . Jeg vilde se Dem og sige Dem, at det ikke er andet end Misundelse, at jeg synes, det er godt, Billedet, at jeg er saa stolt, saa lykkelig over at have hjulpet Dem, over at jeg ogsaa har en lille Del i det."

Han rørte sig ikke og stod og hørte hende fremstamme alle de venlige Ord, men pludselig sank han ned foran hende, lod sit Hoved falde i hendes Skød og brast i Graad. Hele hans Ophidselse, hans Mod paa Trods af Fiaskoen, hans Lystighed og hans Heftighed brast sammen i et Anfald af voldsom Hulken, som næsten kvalte ham. Lige siden det Øjeblik, hvor Latteren havde slaaet ham i Ansigtet, havde han hørt den forfølge sig som et løssluppet Hundekobbel, først dernede i Champs-Elysées, saa langs med Seinen og endelig herhjemme hørte han den bag ved sig. Hele hans Modstandskraft var borte, han følte sig svagere end et Barn, og han blev ved med at rokke med Hovedet og mumle med svag Stemme og matte Bevægelser:

„Aa Gud, aa Gud, hvor det dog var forfærdeligt!"

Saa tog hun ham om Hovedet med begge sine Hænder og løftede ham op til sin Mund, henreven af sin Kærlighed. Hun kyssede ham og hviskede til ham, saa det gik til hans Hjerte med et varmt Pust:

„Ti stille, ti stille, jeg elsker dig!"

De elskede hinanden. Deres gode Kammeratskab maatte ende i denne Bryllupsfest, paa denne Sofa; saaledes maatte det gaa,

Billedet havde lidt efter lidt forenet dem. Tusmørket indhyllede dem, de laa i hinandens Arme, hensunkne i Taarer i den første Kærligheds Fryd. Ved Siden af dem, midt paa Bordet, stod Syrenerne, som hun havde sendt om Morgenen, og duftede hele Natten igennem, og de smaa Guldfnug fra Rammen glimtede i det sidste Dagskær som et lysende Stjernemylder.

VI.

Han holdt hende endnu i sine Arme, da Natten kom, og han hviskede:

„Bliv hos mig!“

Men hun rev sig løs med en rask Beslutning.

„Jeg kan ikke, jeg maa gaa.“

„Kom da igen i Morgen. . . . Aa, jeg beder dig, kom igen i Morgen.“

„I Morgen, nej, det er umuligt. . . . Farvel, jeg kommer snart.“

Og den næste Dag, allerede Klokken syv, var hun der, endnu rød af Skam over den Løgn, hun havde fortalt Fru Vanzade: hun skulde hente en Veninde fra Clermont paa Jernbanestationen, og med hende skulde hun være sammen den hele Dag.

Claudius var henrykt over saaledes at have hende en hel Dag, og han vilde tage paa Landet med hende, af en Trang til at have hende alene for sig, langt borte under den klare Sol. Hun var henrykt, og de løb af Sted som to gale og kom netop tidsnok til at springe ind i et Tog til Havre.

Han kendte en lille By lidt forbi Mantes, Bennecourt hed den, hvor der var et Kunstnerherberg, som han før havde besøgt med sine Kammerater; og uden at bryde sig om de to Timer med Jernbanen førte han hende ud at spise Frokost der, som han vilde have taget hende med sig til Asnières. Hun morede sig herligt paa den Rejse, som aldrig fik Ende. Saa meget desto bedre, om de drog til Verdens Ende! De syntes, at det aldrig vilde blive Aften.

Klokken ti steg de af ved Bonnières; de tog med Færgen, en gammel, knagende Færge, som gik langs en Kæde, thi Bennecourt laa paa den anden Side af Seinen. Det var en herlig Majdag; de smaa Bølger blinkede som Guld i Solen, de unge Blade grønnedes mildt mod den pletfri blaa Himmel. Hvor var ikke det landlige Herberg hinsides Øerne, som Seinen er fuld af her, yndigt med

den lille Urtekramhandel og den store Sal, som lugtede af Vasketøj, og den store Gaard, der var fuld af Gødning, hvori Ænderne snadrede.

„God Dag, Fatter Faucheur, kan vi faa Frokost? . . . En Omelet, Pølser og Ost!"

„Maa jeg spørge, om De bliver her i Nat, Hr. Claudius?"

„Nej, nej, ikke denne Gang . . . og hvid Vin, hører De! den lette rosenrøde, som kradser i Halsen."

Christine var allerede gaaet med Mutter Faucheur ned i Hønsegaarden, og da hun kom op med Æggene, spurgte hun Maleren med sin fiffige Bondemine:

„Naa, saa Hr. Claudius er gift nu?"

„Vist er jeg gift," sagde han flot, „siden jeg kommer med min Kone."

Frokosten var udsøgt, Omeletten var for meget stegt, Pølserne var for fede, Brødet var saa haardt, at han maatte skære det i Strimler for hende, at hun ikke skulde brække Fingrene paa det. De drak to Flasker Vin og begyndte paa den tredje, de var saa lystige og støjende, at de blev ganske øre i den store Sal, hvor de sad alene og spiste. Hendes Kinder brændte, og hun paastod, hun var fuld, det var da aldrig hændt hende før, og hun syntes, det var morsomt, og lo, saa hun var færdig at opgive Aanden.

„Vi maa virkelig ud og trække frisk Luft."

„Ja, lad os det, lad os gaa lidt. . . . Vi rejser Klokken fire, vi har endnu tre Timer for os."

De gik ind igennem Bennecourt, som strækker sine gule Huse langs med Bredden, næsten to Kilometer. Hele Landsbyens Befolkning var ude paa Marken, de mødte kun en lille Pige, der trak af Sted med tre Køer.

Han forklarede Egnen for hende og lod til at vide, hvor de gik hen. Da de var gaaet forbi det sidste Hus i Landsbyen, en gammel Rønne, som laa paa Bredden af Seinen overfor Jeufosseskrænten, gik han rundt om den og kom ind i en Egeskov, der var meget tæt. Der var Verdens Ende, som de ledte efter, begge to, en Græsplæne saa blød som Fløjl og et Bladly, som Solen faldt igennem som fine Flammepile. Deres Læber mødtes i et langt Kys: hun gav sig hen, og han tog hende paa det nedtrykkede friskduftende Græstæppe. Længe blev de siddende der i Græsset, talte kun faa sagte Ord, ligesom begejstrede over de Guldpletter, som de saa lyse paa Bunden af deres brune Øjne.

To Timer efter, da de gik ud af Skoven, fo'r de sammen: der stod en Bondemand i den aabne Dør til sit Hus, og han saa ud,

som om han havde fulgt dem med sine smaa Ulveøjne. Hun blev ildrød, og han raabte for at skjule sin Flovhed:

„Hej, Fatter Poirette. . . . Er det Deres, den Knaldhytte?"

Den gamle fortalte grædende, at hans Lejere var rejste uden at betale ham, og de havde ladet ham beholde Møblerne. Han bad dem komme indenfor.

„Kom ind og se; De kender maaske nogen . . . aa, der er Parisere nok, som vilde være fornøjede! Tre Hundrede Franks om Aaret, fuldt møbleret, er det ikke Røverkøb?"

De gik nysgerrige ind med ham. Det var et stort Skrummel af et Hus, der saa ud, som om det var lavet af et Skur. Nedenunder var der et uhyre Køkken og en Sal, hvor man kunde holde Bal, ovenpaa var der ligeledes to Værelser, der var saa store, at man blev borte i dem. Hvad Møblerne angik, bestod de af en Nøddetræs Seng i det ene af Værelserne, et Bord og Køkkentøj i det andet. Foran Huset laa Haven forsømt, beplantet med pragtfulde Aprikostræer og overgroet med Kæmperosentræer fulde af Roser. Bagved, lige hen til Egeskoven, strakte en Kartoffelmark sig, indhegnet med levende Hegn.

„Og Kartoflerne hører med," sagde Fatter Poirette.

Claudius og Christine saa paa hinanden, grebne af et af hine pludselige Ønsker om at maatte være alene, som kan overfalde elskende. Aa, hvor dejligt det maatte være at elske hinanden der, glemt i denne Ensomhed saa langt fra alle andre! Men de smilede. Hvor kunde de det? De havde lige Tid til at naa Toget for igen at komme til Paris. Den gamle Poirette, som var Madam Faucheurs Fader, fulgte dem langs med Bredden, og da de steg i Færgen, tilraabte han dem efter en indre Kamp:

„Husk nu paa, det koster kun to Hundrede og halvtredsindstyve Franks . . . skaf mig det lejet ud!"

Da de kom til Paris, fulgte Claudius Christine næsten lige til Fru Vanzades Hus. De var begge meget nedslaaede, og længe trykkede de hinanden i Haanden, fortvivlede og stumme vovede de ikke at kysse hinanden.

Nu begyndte der et Liv fuldt af Plage for dem. I otte Dage kunde hun kun komme to Gange, og saa kom hun løbende forpustet og kunde kun blive et Par Minutter, thi den gamle Dame var netop i de Dage meget fordringsfuld. Han var urolig for hende og spurgte, hvad der var i Vejen, hvorfor hun var bleg og urolig, og hvorfor Øjnene brændte som i Feber. Aldrig havde det gudfrygtige Hus pint hende i den Grad, hun var færdig at dø af Kedsomhed i denne Kælder uden Luft og Lys. Hun blev igen plaget af Svimmelhed, Manglen paa Bevægelse fik Blodet til at banke

i hendes Tindinger. Hun tilstod ham, at hun en Aften var besvimet paa sit Værelse, det var, som en Jernhaand pludselig havde grebet hende og kvalt hende. Aldrig ytrede hun dog et haardt Ord om sin Frue, hun var tværtimod rørt over hende: det stakkels gamle Skind, saa svag og saa god. Hvor kunde hun andet end holde af denne Frue, som kaldte hende sin Datter. Hun syntes næsten, hun gjorde en ond Gerning, hver Gang hun forlod hende for at ile til sin Elsker.

To Uger gik atter hen. De Løgne, hvormed hun maatte betale hver en Times Frihed, var hende en ren Pine. Nu skælvede hun af Skam, naar hun kom tilbage til dette strenge Hus, paa hvilket hendes Elskov syntes hende at sætte en Plet. Hun havde hengivet sig til en Mand, og hun havde Lyst til at raabe det ud for Alverden; hendes Sandhedskærlighed oprørtes ved at skjule det som et Fejltrin, ved at lyve lavt som en Tjenestepige, der er bange for at miste sin Plads.

Men en Aften i Atelieret, netop i Afskedens Stund, kastede hun sig i Claudius' Arme, fortvivlet, hulkende af Smerte og Lidenskab.

„Aa! jeg kan ikke, jeg kan ikke. . . . Behold mig hos dig, sig, at jeg ikke maa gaa fra dig!"

Han greb hende i sine Arme og kyssede hende, som han skulde kvæle hende.

„Elsker du mig virkelig! O, min søde Skat! . . . husker du, at jeg intet ejer, og du gaar Glip af din hele Fremtid. Kan jeg virkelig forlange et saadant Offer?"

Hun hulkede stærkere, og hendes stammende Ord tabte sig i Taarer.

„Det er hendes Penge, du mener, at hun muligvis vil efterlade mig. . . . Du tror altsaa, at jeg er saa beregnende. Aa, hun kan for mig beholde det alt sammen, naar jeg bare maa have min Frihed. . . . Jeg forlanger ingenting, jeg har ingenting, jeg har hverken Slægt eller Venner, har jeg da ikke Lov til at gøre, hvad jeg vil? Jeg forlanger slet ikke, at du skal gifte dig med mig, jeg forlanger bare at være hos dig!"

Og i en sidste fortvivlet Hulken jamrede hun:

„Aa, du har Ret, det er stygt af mig at forlade hende, den stakkels Kone! Aa, jeg foragter mig selv, gid jeg dog havde Kraft. . . . Men jeg elsker dig alt for højt, jeg lider for meget, og jeg kan dog ikke dø deraf."

„Bliv, bliv!" raabte han; „lad de andre dø, men vi vil leve!" han tog hende paa Skødet; de græd og lo paa en Gang og svor mellem Kys, at de aldrig vilde forlade hinanden, aldrig, aldrig!

Det var et Vanvid. Christine forlod pludselig Fru Vanzade og

hentede sit Tøj allerede den næste Dag. Claudius og hun havde straks tænkt paa det gamle forladte Hus ved Bennecourt med Kæmperoserne og de store Værelser. Aa! rejse, rejse bort uden at spilde en Time, leve i den anden Ende af Verden i deres unge Husholdning! Hun klappede i Hænderne af Glæde. Han trængte til at samle sig efter sit Nederlag paa Udstillingen, som han endnu blødte under, og han længtes efter Hvile i den friske Natur; der vilde han have den sande „Fri Luft" at arbejde med, han vilde arbejde i Græsset til op over begge Øren, og der vilde han skabe Mesterværker.

Paa to Dage var alt rede; Atelieret var opsagt og de fire Møbler bragte paa Jernbanen. De havde haft et særligt, uventet Held. En Formue, fem Hundrede Franks, som Fatter Malgras havde betalt for en Slump Malerier, en Snes Stykker, han havde købt ved Flytningen. De skulde leve som Fyrster; Claudius havde stadig sine tusind Franks om Aaret, Christine havde ogsaa nogle Sparepenge, sit Udstyr, nogle Kjoler. De flygtede, bogstavelig talt flygtede; de sendte ikke saa meget som et Ord til Vennerne, men undgik dem ganske. De foragtede Paris og forlod den med et Lettelsens Smil.

Det var i Begyndelsen af Juni, og i den Uge, de flyttede ind, væltede Regnen ned; de opdagede, at Fatter Poirette, inden de kom, havde taget Halvdelen af Køkkentøjet bort. Men hvad brød de sig om det? De vadede henrykte om i Regnskyllet, og de gjorde Ture paa tre Mil til Vernon for at købe Tallerkener og Gryder, som de førte tilbage i Triumf.

Endelig havde de da deres eget Hjem. Ovenpaa havde de kun det ene Værelse, medens de overlod det andet til Musene, og nedenunder forvandlede de Spisestuen til et stort Atelier, og de var især henrykte, lykkelige som Børn, naar de spiste til Middag i Køkkenet paa et Fyrretræs Bord, tæt ved Arnen, hvor Suppegryden kogte. De havde fæstet en Pige fra Landsbyen, Amalie, der kom om Morgenen og gik om Aftenen. Hun var en Niece til Faucheur, og de var henrykte over hendes Dumhed. Nej, det var umuligt at finde en i hele Amtet, der var dummere.

Da det igen blev Solskin, kom der herligere Dage, Uger og Maaneder i ensformig Lykke. Aldrig vidste de, hvad Dato det var, og de kunde ikke kende Forskel paa Ugens Dage. Om Morgenen stod de sent op, skønt Solen oversvømmede Værelsets hvidtede Vægge gennem Sprækkerne i Skodderne. Naar de saa havde spist Frokost, drev de omkring uden Maal, lange Ture paa Markerne, der var beplantede med Æbletræer langs de tilgroede Markveje, Ture langs Seinen midt i Engene lige til Guyon-Klippen og endnu

længere; hele Rejser paa den anden Side af Floden, gennem Bonnières' og Jeufossens Kornmarker.

En Borgermand, der maatte forlade Egnen, havde solgt dem en gammel Baad for tredive Franks; saa havde de ogsaa Floden, og de havde forelsket sig i den med en sand Indianerlidenskab. De levede der Dage igennem, sejlede og opdagede ny Lande, som laa skjulte under Piletræerne paa Bredden i Skyggernes mørke Ly. Mellem Øerne, som laa der i Floden, var der en hel ny By, bevægelig og hemmelighedsfuld, et Væv af Strømme, som de langsomt gled hen ad, strejfede af de lave Grenes Kærtegn, alene i Verden med Skovduerne og Isfuglene. Undertiden maatte han springe ud paa Sandet med bare Ben for at skubbe Baaden frem. Og hun brugte kækt Aarerne og vilde ro mod den strideste Strøm, stolt af sine Kræfter.

Om Aftenen spiste de Kaalsuppe i Køkkenet, og lo over Amalies Dumhed, som de havde let over den Dagen før. Klokken ni var de i Seng, i den store Nøddetræs Seng, der var bred nok til at rumme en hel Familie, og der sov de deres tolv Timer.

Hver Aften sagde Christine:

„Nu maa du love mig én Ting, min Ven: i Morgen maa du tage fat paa dit Arbejde."

„Ja, i Morgen, det lover jeg dig."

„Og hør, denne Gang skal det være Alvor. . . . Er det maaske mig, der forhindrer dig i at arbejde?"

„Dig! Hvor vil du hen? Jeg er jo netop taget herud for at bestille noget, for Pokker! Vent blot til i Morgen."

Den næste Dag tog de igen ud i Baaden. Hun saa med et lidt undseligt Smil paa ham, da han hverken tog Lærred eller Farver med; saa kyssede hun ham leende, lykkelig over sin Magt, rørt over, at han ofrede hende sin Tid. Stadig var det den samme Historie, i Morgen, i Morgen skulde hun binde ham fast foran hans Arbejde. Claudius gjorde et Par svage Forsøg. Han begyndte en Studie af Bakkerne ved Jeufosse, med Seinen i Forgrunden; men Christine fulgte med ham over paa Øen, hvor han havde indrettet sig, og hun laa i Græsset ved Siden af ham med halvt aabne Læber og Øjnene fortabte i den blaa Himmel; hun var saa sød i det grønne Græs, i denne Ensomhed, hvor man ikke hørte andet end Vandets Mumlen, saa han hvert Øjeblik kastede sin Palet og satte sig hos hende, hvor de saa glemte alting.

En anden Gang var det lidt ovenfor Bennecourt. Han havde forelsket sig i en gammel Bondegaard med ældgamle Æbletræer, der var saa store som Ege. To Dage efter hinanden gik han derhen, men den tredje trak hun ham med hen paa Torvet i Bonni-

ères for at købe Høns; den næste Dag fik han heller ikke bestilt noget, Farverne var indtørrede. Han blev ked af at tage fat igen og lod det til sidst helt være.

I hele den varme Tid gjorde han saaledes ikke andet end mislykkede Forsøg, Stumper af Billeder, der knap var udkastede, som han lod staa ved det første Paaskud uden saa meget som at gøre et Forsøg paa at føre dem til Ende. Hans Raseri efter Arbejde, den Feber, der i forrige Tider greb ham og jog ham op med Solen, til Kamp med den genstridige Kunst, syntes nu ganske at være gledet bort i Ligegyldighed og Dovenskab, og ligesom efter en stor Sygdom dasede han velbehagelig og frydede sig ene ved Glæden over at leve.

Christine var det eneste, der var til for ham. Hun indhyllede ham ligesom med en Glød, hvor hans Kunstnervilje forsvandt. Siden hint første brændende, uoverlagte Kys, hun havde trykket paa hans Læber, var Kvinden vaagnet i den unge Pige, og der var steget en ørn Elskerinde frem af Jomfruen med de svulmende Læber og den kraftigt skaarne Hage. Hun aabenbarede sig som det, hun til Trods for sin lange Ærbarhed var: en lidenskabelig Natur, en af disse sanselige Naturer, der forvirres, naar de frigør sig for Undseelsen, hvorunder de slumrede. Pludselig og viljeløst grebes hun af Elskoven; hun indskød sin voldsomme Uskyldighed, og sammen opdagede de, hun, uskyldig indtil nu, og han, endnu næsten uerfaren, den sanselige Hengivelseslyst og begejstredes over den fælles Indvielse i Kærlighedsmysteriet.

Han bekendte sin gamle Foragt; behøvede man at være tosset for som Barn at lade haant om Lyksaligheder, man ikke havde kendt. Fra nu af brændte hele hans Ømhed for Kvindekønnet, denne Attraa, han hidtil havde udtømt i sine Arbejder, kun for dette bløde og varme Kvindelegeme, der var hans. Han havde troet at elske Dagslyset, der strejfede de silkebløde Bryster, den blege Ambratone, der forgyldte de runde Hofter og de fint formede Maver. Hvilken bedragerisk Drøm! Først i denne Time, da han holdt hende i sine stærke Arme, fornam han denne Triumffølelse af at eje sin Drøm, der altid tidligere var flygtet bort under Malerens afmægtige Haand. Hun gav sig helt hen, han tog hende fra Isse til Fod, og hun, der efter at have dræbt Malelysten, følte sig lykkelig ved at være uden Medbejlerske, forlængede Bryllupsfesterne. Om Morgenen i Sengen var det hende med sine runde Arme og bløde Ben, der holdt ham ligesom lænkebundet tilbage i deres lyksalige Træthed; i Baaden, naar hun trak paa Aarerne, lod han sig bortføre uden Tvang, beruset, kun optaget af at se hendes Lænders Vuggen frem og tilbage; paa Øernes Græsplæner

tilbragte han Dage med sine Øjne begravede i hendes, han gik helt op i hende, var hende hengiven med Liv og Sjæl. Altid og overalt gav de sig hen til hinanden med den umættelige Attraa efter atter at hengive sig.

Hvad der forbavsede Claudius, var, at hun blev rød for det mindste grove Ord, han sagde. Hun holdt ikke af hans dristige Spøg, og en Dag blev de næsten Uvenner i den Anledning.

Det var bag ved Huset i den lille Egeskov, hvor de undertiden gik hen til Erindring om den første Gang, de havde været sammen der paa deres første Tur til Bennecourt. Han var nysgerrig og vilde vide Besked om hendes Liv i Klostret.

Han tog hende om Livet, kildrede hende med sin Aande bag Øret, idet han frittede hende ud. Hvad vidste hun om Mandfolk derinde? Hvorledes talte hun med sine Veninder herom?

„Lad os nu høre, min lille Ven, fortæl mig lidt! Betænker du dig?"

Hun smilede utilfreds og forsøgte at undvige.

„Er du gal! Lad mig være! Hvad skulde det tjene til?"

„Det morer mig! . . . Naa, du vidste?"

„Aah Gud! Det samme som de andre, Ting . . ."

Og idet hun skjulte Ansigtet mod hans Skulder:

„Man bliver ligefuldt meget forbavset."

Han brød ud i Latter, trykkede hende til sig og bedækkede hende med en Strøm af Kys. Men hver Gang han troede at have overvundet hendes Forlegenhed og vilde have hende til at betro sig til ham som til en Kammerat, man ikke har noget at skjule for, saa slap hun fra ham med ubestemte Sætninger, og til sidst blev hun fornærmet, tavs, uigennemtrængelig. Hun vilde aldrig rigtig ud med Sproget, om hvad hun vidste Besked med, før hun kendte ham, ikke engang sige det til ham, som hun dog forgudede. Der var noget paa Bunden, noget af det, som de allerærligste gemmer og ikke vil tilstaa for noget andet Menneske, som de bevarer gemt og helligt. Hun var fuldt ud Kvinde, hun var tilbageholdende paa samme Tid, som hun gav sig helt hen.

For første Gang mærkede Claudius, at de dog var fremmede for hinanden. Han følte ligesom et iskoldt Pust, som om der var noget imellem dem. Kunde da virkelig ikke noget af den enes Natur trænge ind i den andens, naar de saaledes Dag ud og Dag ind levede for hinanden og ikke var til for andet end for deres Kærlighed.

Dagene gik, og de savnede ikke andre Mennesker. De trængte ikke til nogen Adspredelse, ingen Besøg eller Genbesøg havde endnu nogen Sinde revet dem ud af deres Liv for hinanden. De

Timer, hun ikke tilbragte om Halsen paa ham, tilbragte hun med ivrig at tage sig af Husholdningen. Hun vendte op og ned paa Huset med støjende Rengøring. Amalie maatte gøre det utrolige under Opsigt af hende, og hun tog selv en Haand i med de tre Gryder i Køkkenet.

Haven interesserede hende især. Hun gav sig i Kast med Kæmperosentræerne, bevæbnet med en Havesaks, og kom derfra med Hænderne sønderrevne af Tornene. Hun fik Værk i Lemmerne af at plukke Aprikoser, hvoraf hun solgte for to Hundrede Franks til nogle rejsende Englændere; hun var umaadelig stolt af det og drømte allerede om at leve af Havens Frembringelser. Han fandt mindre Smag i Jordbruget. Han havde sat sin Sofa i den store Stue, som var forvandlet til Atelier, og der laa han og saa gennem det store Vindue, der var vidt aabent, hvordan hun saaede og plantede. De levede i fuldstændig Ro og Fred, Visheden om, at ingen kunde komme og besøge dem, at Klokken aldrig kunde ringe, var en inderlig Behagelighed. Han drev sin Angst for Mennesker saa vidt, at han undgik at gaa forbi Faucheurs Kro af den evindelige Skræk for at træffe paa en Bande Kammerater fra Paris. Hele Sommeren kom der ikke en Sjæl, og hver Aften, naar de gik op for at lægge sig, talte de om, hvor utrolig heldigt det dog var.

Kun et eneste hemmeligt Saar blødte midt i al denne Fryd. Efter at de var flygtet fra Paris, havde Sandoz faaet deres Adresse at vide og havde skrevet til dem og spurgt, om han maatte komme og besøge dem, men Claudius havde ikke svaret. De var blevne Uvenner i den Anledning, og det lod til, det gamle Venskab var dødt. Christine var forbavset derover, hun følte, det var for hendes Skyld, han havde brudt med Vennen. Hun kom stadig tilbage til den Sag, hun vilde ikke skille ham fra hans Venner, hun vilde have, han skulde slutte Fred med dem. Han lovede at ordne det alt sammen og gjorde dog ingenting ved det, da han var betagen af Skamfuldhed. Det var forbi, hvad skulde det nytte til at rippe op i det, som engang var sket.

I de sidste Dage af September ebbede det i Pengekassen, han maatte til Paris for at sælge en halv Snes gamle Studier til Fatter Malgras; da hun fulgte ham paa Jernbanestationen, tog hun det Løfte af ham, at han skulde gaa hen og besøge Sandoz. Om Aftenen var hun igen paa Stationen ved Bonnières for at tage imod ham.

„Naa, traf du ham? Blev I gode Venner?“

Han gav sig til at gaa ved Siden af hende, stum og skamfuld. Til sidst sagde han med dump Stemme:

„Nej, jeg fik ikke Tid.“

Hun sagde bedrøvet, medens to store Taarer stod hende i Øjnene:

„Du ved ikke, hvor det gør mig ondt.“

Da de kom ind under Træerne, kyssede han hende, han græd ogsaa og bad hende om ikke at gøre ham endnu mere bedrøvet. Saadan var nu Livet; var det ikke allerede meget, at de kunde være sammen og være lykkelige?

I dette halve Aar havde de kun en Gang mødt Bekendte. Det var lidt ovenfor Bennecourt paa Vejen til Guyon-Klippen. De gik paa en ensom Skovvej, en af de yndige, dækkede Veje, og pludselig ved en Omdrejning stod de foran tre Borgerfolk, som var ude at spadsere, Fader, Moder og Datter. De troede netop, de var helt alene, og havde taget hinanden om Livet som et Par elskende, der glemmer alting i Skovens Ensomhed. Hun rakte Munden op mod ham, og han bøjede sig leende ned over hende; de blev saa overraskede, at de ikke fik Tid til at trække sig fra hinanden, men blev ved at gaa, tæt trykket mod hinanden. Familien blev rent forskrækket og blev staaende op ad Gærdet, Faderen tyk og apoplektisk, Moderen mager og skarp og Datteren skrumpet sammen, plukket som en syg Høne; alle tre var de grimme og ynkelige med hele det usle fordærvede Blod, nedarvet Slægter igennem. Det var en Skændsel at se dem midt paa den frodige Jord under den klare Sol. Det ynkelige Barn blev skubbet fremad af sin Fader, slæbt bort af sin Moder, og hun saa med forskrækkede Øjne Kærligheden gaa sig forbi og spurgte oprørt over dette frie Kys, om der da ikke mere var Politi der paa Egnen. Men de to elskende vandrede videre uden at fremskynde deres Skridt, sejrsbevidste i deres Straaleglans.

Claudius ledte efter i sin Hukommelse. Hvor Pokker havde han før set de Mennesker, denne spidsborgerlige Usselhed, disse elendige Ansigter, der svedte af de Millioner, som de havde suget ud af Fattigfolk? Han havde set dem og det paa en Mærkedag i sit Liv. Pludselig huskede han det, han genkendte Margaillan'erne, den Bygmester, som Dubuche havde slæbt om med paa Udstillingen, og som havde let ad hans Billede med den rungende idiotiske Latter. Da han og Christine to Hundrede Skridt længere fremme kom ud af Hulvejen, stod de overfor en stor Ejendom, et hvidt Hus med en pragtfuld Park, og de fik at vide, at „la Richaudière“, som det hed, i to Aar havde tilhørt Familien Margaillan. De havde betalt femten Hundrede Tusind Franks for det og havde anvendt over en Million paa det.

„Paa den Kant skal vi nok tage os i Agt for at komme igen,“

sagde Claudius, og de gik herefter den anden Vej. „De ødelægger mig hele Landskabet, de Udyr!“

Allerede mod Slutningen af Sommeren indtraf der en stor Begivenhed, som forandrede hele deres Liv. Christine blev frugtsommelig, og i sin ubekymrede Forelskelse mærkede hun det først, da hun var paa tredje Maaned. Først grebes baade hun og han af Forbavselse; ingen Sinde havde de tænkt, at dette kunde hænde. Derpaa tænkte de sig om, ganske vist uden Glæde, han forvirret over dette lille Væsen, der snart vilde gribe ind i deres Liv, hun greben af en uforklarlig Angst: det var, som om hun frygtede, at denne Hændelse skulde blive Enden paa deres store Elskov. Hun græd længe med Armen om hans Hals, han, der pintes af den samme navnløse Sørgmodighed, søgte forgæves at trøste hende. Efterhaanden, som de vænnede sig til Tanken, belavede de sig paa at tage mod den stakkels lille, som de havde avlet uden at ville det den bedrøvelige Dag, da hun havde overgivet sig til ham, medens hendes Taarer flød, og det ulykkesvangre Tusmørke indhyllede Atelieret: Tiden passede„ det vilde blive et Barn af Lidelsen og Medlidenheden, i sin Undfangelsesstund hudflettet af Hobens dumme Latter. Da de først havde overvundet deres Misfornøjelse, ventede de Barnet med Ro, ja ønskede det endog, optagne som de allerede var af det, forberedte de alt til dets Komme.

Vinteren kom med streng Kulde, og Christine maatte, da hun havde faaet en svær Forkølelse, holde sig inde i det utætte Hus, som det ikke var muligt at faa varmt. Hun befandt sig stadig ilde, sad og krøb sammen foran Ilden og maatte gøre sig vred for at faa Claudius til at gaa ud alene, til at gaa lange Ture paa den frosne Vej, som klang under hans Fodtrin.

Medens han gik der alene, efter i Maanedsvis altid at have været sammen med hende, forbavsedes han over, hvordan hans Liv havde vendt sig for ham, uden at han egenlig havde villet det selv. Han havde aldrig tænkt saaledes at ville sætte sig fast og stifte Familie, ikke engang med hende; han vilde have gyst tilbage for det. hvis det var blevet ham foreslaaet, og nu var det dog kommet saadan, og det kunde ikke løses igen, thi, for slet ikke at tale om Barnet, havde han ikke Kraft til at bryde, selv om han ikke havde elsket hende saa højt. Det var tydeligt, at det maatte gaa ham saaledes, han skulde knytte sig til den første den bedste, som holdt af ham. Hans Angst for Kvindfolk skrev sig fra hans Svaghed overfor dem, han blev betvungen af et Blik, bunden af et Kærtegn.

Den frosne Jord knirkede under hans Trin, den iskolde Vind fæstnede hans Drømmerier ved ubestemte Fantasier. Han tænkte

paa, hvor han dog maatte prise sig lykkelig ved at have truffet paa en skikkelig Pige, paa, hvor grusomt det vilde have været for ham, hvis han var kommet i Kast med en Model; og han blev gennemstrømmet af en inderlig Kærlighed og skyndte sig hjem for at trykke Christine til sit Hjerte, som om han havde været lige ved at miste hende, og han blev ganske forskrækket, da hun udstødte et Skrig af Smerte og rev sig løs.

„Ikke saa haardt, ikke saa haardt! det gør ondt!"

Hun lagde Hænderne paa sit Underliv, og han betragtede dette Underliv bestandig med samme ængstelige Undren.

Barnet blev født midt i Februar. En Jordemoder blev hentet fra Vernon, og alt gik godt. Efter tre Ugers Forløb var Moderen igen paa Benene, og Barnet, en Dreng, var meget stor og saa graadig, at hun maatte staa op indtil fem Gange om Natten, for at han ikke skulde skrige og vække sin Fader.

Fra Begyndelsen af satte den lille Knægt Huset paa den anden Ende, thi hun, der var saa flink til Husholdning, var en meget ubehændig Amme. Hun passede ikke til at være Moder, til Trods for sit gode Hjerte og sin Fortvivlelse, saa snart der var det mindste i Vejen; hun blev straks træt og ude af sig selv, raadførte sig med Amalie, der gjorde ondt værre ved sin Dumhed. Saa maatte Faderen til og hjælpe dem, og han vidste endnu mindre Besked end de to Fruentimmer. Hendes gamle Ubehjælpsomhed til at sy, hendes Ulyst til Haandarbejde kom frem nu, naar hun skulde tage sig af Barnet.

Det blev temmelig daarlig passet og voksede op, som det bedst kunde falde sig, midt i Haven og de store Værelser, der var uordentlige, overfyldte med Barnetøj og iturevet Legetøj og hvad saadan en lille Krabat kan besørge af Snavs og Ødelæggelse, naar han faar Tænder. Naar det gik altfor galt, vidste hun ikke andet Raad end at kaste sig om Halsen paa sin egen Elskede. Det var hendes stadige Tilflugt denne Barm, som hun elskede, hendes eneste Kilde til Lykke og Glemsel. Hun var kun hans Elskerinde, hun vilde tyve Gange have ofret sit Barn for at være hans Hustru; hun holdt kun af Barnet, fordi hun havde faaet det ved ham.

Paa dette Tidspunkt gav Claudius sig igen til at male lidt. Da Vinteren var forbi, vidste han ikke, hvor han skulde gøre af sig de klare Solskinsmorgener, og Christine kunde for Drengens Skyld ikke gaa ud før Klokken tolv. De havde kaldt ham Jakob efter hans Moders Fader, men de havde for Resten ikke ladet ham døbe.

Claudius sad og malede i Haven, først af Ørkesløshed; han begyndte med en Skitse af Aprikosalleen, saa af Kæmperoserne,

malede saa Stilleben, fire Æbler, en Flaske og en Stenkrukke paa en Serviet. Det var i Begyndelsen for at more sig. Saa blev han ivrig, han fik den Tanke at ville male en paaklædt Skikkelse i Solskinnet, og nu blev Christine hans Offer. For Resten tilbød hun sig selv. Hun var i sin Beundring for ham henrykt over at kunne gøre ham en Tjeneste, uden at hun begreb, hvilken forfærdelig Medbejlerske hun skabte sig selv.

Han malede hende tyve Gange; klædt i Hvidt, klædt i Rødt, midt i det Grønne, staaende og gaaende i Alleen, halvt liggende i Græsset med sin store Havehat paa Hovedet, med bart Hoved, under en Parasol, hvis røde Silke kastede et rosenrødt Skær paa hendes Ansigt; men aldrig var han rigtig tilfreds, han kradsede det ud, efter at hun havde siddet for ham to eller tre Gange, og saa begyndte han straks igen, bed sig halsstarrig fast i samme Motiv. Nogle halvfærdige Studier, der var skønne og kraftige i Teknikken, blev frelste fra Paletkniven og hængte op paa Spisestuevæggen.

Og efter Christine maatte Jakob holde for. Han blev stillet op, nøgen som den lille Johannes, og han blev de varme Dage lagt paa et Tæppe og maatte ikke røre sig. Men det var som bare Pokker. Han blev opildnet og ægget af Solen og lo og pludrede, sprællede med de smaa rosenrøde Fødder i Luften, rullede rundt og stod mere paa Hovedet end paa Benene.

Faderen begyndte med at le og blev saa vred og bandte over den Satans Unge, som ikke et Øjeblik kunde være ordentlig! Maleriet var ikke til at spøge med! Saa kom Moderen og saa vred ud eller holdt paa den lille, for at Maleren kunde male et Ben eller en Arm. I Uger blev han ved med det. De smukke Toner i denne Barnehud fristede ham saa stærkt. Han forfulgte ham med sine Kunstnerøjne som et Emne til et Mesterværk, og han klemte Øjnene sammen for bedre at se og tænkte kun paa, hvad der kunde blive et Billede af. Han gjorde Forsøg paa Forsøg, han lurede hele Dagen igennem paa Barnet og var til sidst rasende over, at den lille Slubbert ikke engang vilde sove de Tider, da han vilde male ham.

En Dag, da Jakob græd og ikke vilde blive siddende i Stillingen, sagde Christine blidt:

„Min Ven, du trætter det stakkels, lille Skind."

Claudius blev hidsig og paa samme Tid angerfuld.

„Aa jo, det er sandt, jeg er gal med min Maling! . . . Børn duer ikke til det."

Foraaret og Sommeren forløb saaledes ganske blideligt. De gik sjældnere ud, de havde næsten ganske glemt Baaden, som

laa og raadnede ved Stranden; det var altfor omstændeligt at slæbe den lille med ud til Øerne. Men ofte gik de ganske langsomt ned langs Seinen uden dog at fjerne sig mere end en halv Fjerdingvej! Han prøvede nu at male ved Vandet, da han var ked af de evindelige Motiver i Haven; de Dage kom hun med Drengen og hentede ham, saa satte hun sig og saa paa ham og ventede med at gaa, til de alle tre fulgtes hjemad i det graa Tusmørke. En Dag blev han meget forbavset over at se hende komme med sin gamle Skitsebog fra hendes Pigedage. Hun lo og sagde, at hun fik Lyst til at male ved at se paa ham. Hendes Stemme skælvede. Sagen var nemlig, at hun følte en dump Trang til at dele hans Arbejde, da hun saa, at dette Arbejde tog ham fra hende mere og mere for hver Dag. Hun tegnede, gjorde et Par Akvareller med en omhyggelig Skolepigehaand. Saa tabte hun Modet over hans Smil, og da hun følte, at de ikke kunde komme overens paa det Felt, gav hun igen Slip paa Skitsebogen og fik ham til at love, at han vilde male med hende, naar han fik Tid.

Forøvrigt syntes hun, hans sidste Malerier var smukke. Efter dette Aar i Ro midt ude paa Landet, midt i Lys og Sol, malede han med en Beaanding ligesom bestraalet af klare Toner. Han havde endnu aldrig forstaaet Reflekserne saaledes, haft en saa rigtig Følelse af Tingene og Væsnerne, der stod i det klare Lys. Hun vilde have fundet det aldeles godt, nu da hun selv var grebet af denne Farverus, hvis han bare havde villet udføre sine Arbejder mere, og hvis hun ikke undertiden var bleven forskrækket over et lilla Stykke Jord eller et blaat Træ, som aldeles oprørte hendes Begreber om Farve. En Dag vovede hun at komme med en kritisk Bemærknnig netop over et Poppeltræ, som var overstrøget med Himmelblaat, men han fik hende til at indrømme, at dette Blaa fandtes i selve Naturen paa Bladene. Det var virkelig sandt, Træet var blaat; men inderst inde gav hun sig ikke og fandt det galt: der var da virkelig ikke blaa Træer til.

Hun talte nu kun alvorligt om de Studier, han hængte paa Væggene i Spisestuen. Nu kom Kunsten igen ind i deres Liv, og hun blev undertiden ganske betænkelig derved. Naar hun saa ham gaa ud med sin Kasse, sin Stok og sin Parasol, kunde hun undertiden pludselig hænge sig om Halsen paa ham.

„Hør, elsker du mig?“

„Lille Nar, hvorfor skulde jeg ikke elske dig?“

„Aa, saa kys mig, at jeg kan mærke det, giv mig et rigtigt Kys!“

Hun fulgte ham paa Vejen.

„Gaa og vær flittig! Du skal ikke sige, at jeg nogen Sinde har

holdt dig borte fra dit Arbejde. . . . Skynd dig! Jeg er saa glad, naar du bestiller noget."

Der kom en dump Ængstelse over Claudius, da Efteraaret dette andet Aar begyndte at pille Bladene af Træerne, og da den første Kulde kom. Det var en utaalelig Tid netop det Aar; i fjorten Dage i Træk styrtede Regnen ned og holdt ham ørkesløs hjemme; saa kom der hvert Øjeblik Taager, som forstyrrede ham. Han sad nedslaaet foran Ilden; han talte aldrig om Paris, men Byen steg frem for ham i den fjerne Horisont, Vinterbyen med Gassen tændt fra Klokken fem, med Vennerne, der hidsede hinanden op til Begejstring, og hele hans ivrige flittige Liv der, som ikke en Gang Decembers Is kunde standse.

I en Maaned tog han til Paris tre Gange under Paaskud af, at han skulde tale med Malgras, til hvem han igen havde solgt nogle smaa Billeder. Han undgik ikke mere at gaa forbi Faucheurs Kro, han fandt sig endogsaa i, at Fatter Poirette standsede ham og bød ham paa et Glas Vin; og han gennemsøgte med Blikket hele Skænkestuen, som om han ledte efter Kammerater fra forrige Tider, der om Morgenen plejede at komme derud. Han ventede længe, men til sidst gik han hjem, fortvivlet over Ensomheden og forpint over alt det, som kogte i ham, syg over, at han ikke havde nogen, til hvem han kunde sige, hvad det var, hans Hoved var fuldt af.

Vinteren forløb, og Claudius havde den Trøst, at han malede nogle smukke Snestykker.

Det tredje Aar var begyndt, og han kom i stærk Bevægelse ved et uventet Møde, han havde en af de sidste Dage i Maj. Han var om Morgenen steget op paa Højsletten for at finde et nyt Motiv, da Seinebredderne var begyndt at kede ham. Pludselig ved Omdrejningen af en Vej standsede han forbavset foran Dubuche, der kom gaaende imellem to Hyldehække. Han havde sort Hat paa og var fint paaklædt i en lang Frakke.

„Hvad for noget, du her!"

Arkitekten fremstammede ærgerlig:

„Ja, jeg skal gøre et Besøg. . . . Naa! Hvor det dog er besværligt paa Landet! Men hvad skal man sige, man maa tage Hensyn. . . . Bor du her? Ja, jeg synes, jeg har hørt det. . . Det vil sige nej! jeg havde ganske vist hørt noget om det, men jeg troede det var paa den anden Side, længere borte . . ."

Claudius friede ham ud af Forlegenheden.

„Naa, gamle Dreng, du behøver saamænd ikke at komme med Undskyldninger, Skylden er min. . . . Aa, hvor det dog er længe siden, vi to har set hinanden! Du skulde bare vide, hvor det for-

melig stak mig i Hjertet, da jeg saa din Næse komme stikkende ud af Bladene!"

Saa tog han ham under Armen og fulgte ham lystig sladrende, og den anden, der stadig var optagen af at gøre Lykke og altid talte om sig selv, gav sig øjeblikkelig til at tale om sine Planer.

Han var lige bleven Elev i første Klasse i Skolen efter med usigelig Møje at have erhvervet de fornødne Vidnesbyrd. Men dette Held gjorde ham ganske forvirret. Hans Forældre sendte ham aldrig en Skilling, men hylede og jamrede tværtimod for at han skulde understøtte dem; han havde opgivet at konkurrere til Rejsestipendium, da han var vis paa ikke at faa det og havde Hastværk med at komme til at fortjene sit Brød; han var allerede træt af at søge Arbejde hos uvidende Arkitekter, der behandlede ham som Haandlanger. Hvad Vej skulde han slaa ind paa? Naar han var færdig med Skolen, vilde han faa en god Haandsrækning af sin Lærer, den mægtige Dequersonnière, der holdt af ham for hans Lydighed og Flid. Men hvor megen Ulejlighed havde han endnu for sig, hvor meget Besvær!

Han beklagede sig med Bitterhed over disse Statens Skoler, hvor man skulde slide i saa mange Aar, og som saa ikke en Gang sikrede dem, der gik ud af dem, en ordentlig Stilling.

Pludselig standsede han midt paa Vejen. Hyldehækkene gik ud til den flade Mark, og „la Richaudière" laa for dem mellem de store Træer.

„Aa, det er sandt," udbrød Claudius, „jeg havde rent glemt, du skal til den Kasse. Aa, de elendige Utysker, hvor de dog har nogle rædsomme Ansigter."

Dubuche blev fornærmet over dette kunstneriske Udbrud og sagde med en højtidelig Mine:

„Det er nu det samme; den gamle Margaillan, saa dum, som han end synes dig, er han alligevel en udmærket Mand i sit Fag. Du skulde se ham paa Tømmerpladsen, paa sine Bygninger, aa, det er en Virksomhed som bare Pokker, en aldeles forbavsende Sans for rigtig Administration, en vidunderlig Næse for, hvor Gader skal ligge, og hvor Materialier skal købes. Naa, man tjener sig nu heller ikke op til Millionær, uden at man er en dygtig Fyr . . . og for Resten, til det, jeg vil bruge ham, duer han udmærket! Jeg var godt gal, hvis jeg ikke var høflig mod en Mand, der kan være mig til Nytte."

Medens han talte, spærrede han den smalle Vej og forhindrede sin Ven i at komme frem, upaatvivlelig af Frygt for, at han skulde

kompromittere ham, hvis nogen saa dem sammen, og for at give ham at forstaa, at de burde skilles der.

Claudius vilde til at spørge ham ud om Kammeraterne i Paris, men han lod være. Ikke et Ord blev der nævnet om Christine.

Han bestemte sig til at gaa og rakte Dubuche Haanden, da han halvt uvilkaarlig og med usikker Stemme sagde:

„Sandoz har det vel godt?"

„Jo, meget godt. Jeg ser ham for Resten sjældent. Han talte forleden Dag om dig. Han er stadig fortvivlet over, at du har kastet os paa Døren."

„Det var ikke min Mening at kaste jer paa Døren!" udbrød Claudius ude af sig selv. „Aa, Herregud, kom dog og besøg mig; jeg vil blive saa inderlig glad, naar I kommer."

„Ja, saa skal vi saamænd komme. Jeg skal sige det til ham, det kan du stole paa. . . Farvel, farvel, gamle Dreng, jeg har Hastværk."

Dubuche gik sin Vej hen imod „la Richaudière", medens Claudius stod og saa efter ham, hvordan han blev mindre og mindre mellem Markerne med sin skinnende sorte Hat og den sorte Plet, hans Frakke dannede. Saa gik han hjem, vemodig, uden egentlig at vide hvorfor. Til sin Kone sagde han ikke noget om dette Møde.

Otte Dage senere var Christine gaaet hen til Faucheur for at købe et Pund Nudler. Paa Hjemvejen stod hun med sin Dreng paa Armen og snakkede med en Nabokone, da en Herre steg ud af Færgen, gik hen til hende og spurgte:

„Er det ikke denne Vej til Hr. Claudius Lantier?"

Hun stod forbløffet, men svarede saa:

„Jo, vil De være saa god at følge med mig."

Omtrent hundrede Skridt gik de sammen. Den fremmede lod til at kende hende og saa paa hende med et venligt Smil, men da hun skyndte sig af Sted, idet hun prøvede paa at skjule sin Uro under en alvorlig Mine, tav han. Hun aabnede Døren og bad ham gaa ind, idet hun sagde:

„Claudius, her er fremmede til dig."

Claudius udstødte et højt Raab af Overraskelse, og saa laa de i hinandens Arme.

„Aa, min gode, gamle Ven, hvor det dog var pænt af dig at komme! Hvor er Dubuche?"

„I sidste Øjeblik fik han Forhindringer. . . Han sendte mig et Telegram, at jeg skulde rejse alene . . ."

„Godt, jeg kunde nok vide det. . . . Men du kom! Aa, du store Gud, hvor jeg dog er glad!"

Saa vendte han sig til Christine, der stod smilende og saa paa deres Glæde.

„Hør du, jeg glemte nok at fortælle dig forleden, at jeg havde mødt Dubuche, som var paa Vejen til dem deroppe, du ved disse Utysker . . .“

Saa afbrød han sig selv og raabte som en gal:

„Jeg gaar jo rent fra Sans og Samling paa Ære! I har jo aldrig set hinanden før, og saa lader jeg jer ganske rolig staa der og se paa hinanden. . . . Min søde Pige, her ser du den Herre, det er min gamle Kammerat, Peter Sandoz, som jeg holder af som af en Broder. . . . Og I skal lige paa Øjeblikket give hinanden et Kys.“

Christine lo naturligt og rakte ganske venligt sin Kind frem til Sandoz. Hun havde lige straks syntes godt om Sandoz med hans godmodige Væsen, hans solide Venskab og den faderlige Sympati, som han viste dem, og Taarerne stod ham i Øjnene, da han tog hendes Hænder i sine og sagde:

„Dem holder jeg af, fordi De holder af Claudius. I maa blive ved at elske hinanden, det er dog det bedste i Verden.“

Saa bøjede han sig hen for at kysse den lille, som hun havde paa Armen:

„Naa, saa saadan en har I allerede!“

Maleren gjorde en ubestemt undskyldende Bevægelse:

„Ja, saadan en kommer, inden man ved et Ord af det.“

Claudius blev med Sandoz i den store Stue, medens Christine masede i Køkkenet for at skaffe det bedste, Huset formaaede. Claudius fortalte i faa Ord deres Historie; hvordan han havde lært hende at kende, og hvad der til sidst havde gjort, at de var flyttet sammen. Han blev meget forbavset, da Vennen spurgte ham, hvorfor de ikke giftede sig. Men du gode Gud, hvorfor! Det havde de saamænd aldrig talt om, det brød hun sig vist ikke om, de vilde vist hverken blive mere eller mindre lykkelige for det. Det var jo dog i Grunden en ganske ligegyldig Ting.

„Godt,“ sagde den anden, „mig generer det ikke. . . . Men hun var en skikkelig Pige, og du burde gifte dig med hende.“

„Ja, hvis hun bryder sig om det kære Ven; du kan da nok forstaa, at jeg ikke vil lade hende i Stikken med Barnet.“

Sandoz udbrød nu i Lovtaler over Studierne paa Væggene. Aa, han havde nok ikke spildt Tiden derude! Hvor var det udmærket i Tonen, og hvilket Sollys! Og Claudius hørte paa ham, henrykt og smilende af Stolthed; saa vilde han til at forhøre sig om Kammeraterne i Paris, hvad de bestilte alle sammen, men i det samme kom Christine ind og sagde:

„Kom og spis! Æggene er paa Bordet."

De spiste Frokost i Køkkenet, en ganske sjælden god Frokost: efter de blødkogte Æg stegte Grundlinger og derpaa Suppekødet fra den foregaaende Dag tillavet i Salat med Kartofler og en røget Sild. Det gjorde godt, den stærke, lækre Lugt af Silden, som Amalie havde ristet paa Gløderne og Lyden af Kaffen, der dryppede gennem Filtret paa Skorstenen. Da Desserten kom, nyplukkede Jordbær og oplagt Mælk fra Naboens Mejeri, blev de siddende og snakkede i det uendelige med Albuerne paa Bordet! I Paris! — Aa Gud! — I Paris var der ikke meget nyt at fortælle om Kammeraterne. Jo, for Resten, de puffede til hinanden og kappedes om at komme først. Det gik naturligvis ud over de fraværende, man maatte være til Stede, naar man ikke rent vilde gaa i Glemmebogen. Men Talent var dog Talent? Naar man havde Vilje og Udholdenhed kom man dog frem. Aa, ja, Idealet var at bo paa Landet, male det ene Mesterværk der efter det andet og saa en skønne Dag slaa Paris bare ved at lukke op for sine Kufferter.

Om Aftenen, da Claudius fulgte Sandoz til Stationen, sagde denne til ham:

„Hør, min Ven . . . jeg har noget at sige dig i Fortrolighed. .. . . Jeg tror, jeg gifter mig."

Maleren brast i Latter.

„Aa, din Skælm, nu begriber jeg, hvorfor du før prækede Moral for mig."

Medens de ventede paa Toget, talte de videre. Sandoz forklarede sine Teorier om Ægteskabet, som han ganske borgerligt ansaa for den egentlige Betingelse for jævnt, roligt Arbejde for store moderne Skabere. Kvinden, der ødelægger, Kvinden, der dræber Kunstneren, der knuser hans Hjerte og udsuger hans Hjerne, var en romantisk Indbildning, og mod den talte de virkelige Kendsgerninger. Han i det mindste følte Trang til en Kærlighed, der vaagede over hans Ro, til et Hjem fuldt af Ømhed, hvor han kunde lukke sig inde for at ofre sit hele Liv til det store Værk, hvorom alle hans Drømme kredsede. Og han tilføjede, at alt beroede paa det Valg, man traf; han troede nu, han havde fundet den, han søgte. Hun var forældreløs, Datter af en lille Købmand, som ingen Ting ejede; men hun var smuk og forstandig. I de sidste seks Maaneder havde han, efter at han havde taget sin Afsked fra Kontoret, ofret sig for Journalistikken, og derved tjente han langt mere end tidligere. Han var nu flyttet til et lille Hus i Batignolles, og der, tænkte han, skulde de alle

tre bo. Begge de to Kvinder elskede ham, og han havde Kræfter nok til at skaffe dem det daglige Brød.

„Ja, gift du dig, min gamle Ven!“ sagde Claudius. „Man skal adlyde sin Følelse. . . . Naa, Farvel, der har vi Toget. Glem ikke, du har lovet at komme snart igen!“

Den Sommer kom Sandoz ofte derud. Han kom, naar han tilfældigvis kunde faa fri fra sin Avis; han var endnu sin egen Mand, da han først skulde giftes til Efteraaret. Det var lykkelige Dage, hele Eftermiddage i Fortrolighed, hvor de igen talte om deres gamle Storhedsplaner.

Da han en Dag var alene med Claudius paa en af de smaa Øer, fortalte han alle sine vide Fremtidsplaner og skriftede alt, medens de laa Side om Side og stirrede op paa Himlen.

„Ser du, Avisen, det er kun et Slags Kampplads. Man maa leve, og man maa slaas for at leve. . . . Og saa er dog den forbandede Presse, til Trods for den Afsky, man maa have for den, en Satans Magt, et uovervindeligt Vaaben i Hænderne paa en, der er vis paa sin Ret. Men, om jeg end nu maa ty til den, saa er det sikkert, at jeg ikke skal blive gammel i dens Tjeneste, det kan du stole paa! Jeg ved, hvad jeg vil, ja, jeg har det, jeg ledte om, en Historie med uoverkommeligt Arbejde, noget hvori jeg maaske vil drukne, og som jeg maaske aldrig kommer levende fra.“

Stilheden sænkede sig fra de ubevægelige Blade i Heden. Han fortsatte langsommere, i usammenhængende Sætninger:

„Ja, vist saa! studere Mennesket som det er, ikke den kunstige Sprællemand, som de har lavet ham til, men det virkelige Menneske, hvis Skæbne bestemmes af de Omgivelser, i hvilke han lever, som handler under Medvirken af alt, baade indre og ydre. . . . Er det ikke noget Vrøvl kun at studere Hjernen og dens Funktioner under Paaskud af, at kun Hjernen er et ædelt Organ? Tanken, Tanken, ja, den er Guds Død et Produkt af det hele Legeme. Prøv paa at lade Hjernen alene arbejde! se, hvad der kommer ud af Hjernens ædle Dele, naar Maven er daarlig! . . . Nej, den Filosofi duer ikke, de glemmer Videnskaben; vi er Positivister, Evolutionsmænd, og hvor skulde vi kunne beholde Litteraturens Trædukke fra de klassiske Tider, det bliver dog kun Haarkløveri. Den, som siger Psykolog, er Forræder mod Sandheden. Og Psykologi, Fysiologi, hvad betyder det egentlig? De er sammenvoksede, de udgør kun ét: Summen af den menneskelige Mekanismes Funktioner. . . . Aa! der har du Formlen for det; vor moderne Revolution har ikke noget andet Grundlag, det er det gamle Samfunds Død, det ny Samfunds Fødsel, og det er

det, som gør en ny Kunst til en Nødvendighed i denne nye Jordsmon. . . . Ja, I skal se, I skal se, den Litteratur, som i næste Aarhundrede vil spire frem af Videnskab og Demokrati!"

Hans Stemme steg og tabte sig i det uendelige Rum. Ikke et Vindpust rørte sig; langs med Pilene hørtes kun Flodens sagte Rislen. Saa vendte han sig pludselig til sin Kammerat og sagde, idet han saa ham lige ind i Ansigtet:

„Ser du, jeg har fundet mit. Aa, det er ikke store Sager, det er kun en lille Krog, men det er nok for et Menneskeliv, selv om man har en temmelig højtflyvende Ærgerrighed. . . . Jeg udvælger mig en Familie, og af den vil jeg studere Medlemmerne, det ene efter det andet, hvorfra de kommer, hvorhen de gaar, hvordan de udvikler sig, det ene paa Grundlag af det andet, kort sagt en Menneskehed i det smaa, der vokser frem og udvikles som hele den øvrige Menneskehed. . . . Saa vil jeg anbringe mine Folk i en bestemt historisk Tidsalder, og det vil give mig mit Midtpunkt i Begivenheder, saa jeg faar et Stykke Historie. . . . Ikke sandt? Du forstaar, hvad jeg mener, en hel Række Bøger, femten, tyve Bøger, Historier, som hver holder sig i sin Ramme, en hel Række Romaner, som skal bygge mig et Ly for mine gamle Dage, hvis de ikke styrter sammen og knuser mig!"

Han lagde sig igen paa Ryggen, bredte Armene ud i Græsset og saa ud, som om han leende og spøgende vilde synke ned i Jorden.

„Aa, du gode Jord, tag mig, du, der er vor fælles Moder, Livets eneste Kilde! Du evige, udødelige Væsen, hvor Verdens Sjæl lever, du, som lægger Spire selv i Stenene og som gør Træerne til vore store, stille Brødre! . . . Ja, jeg vil synke ned i dig, dig føler jeg her under mine Lemmer, du trykker mig til dit Bryst og indblæser mig Begejstringens Ild, du alene skal være i mine Værker som den første Kraft, som Midlet og Maalet, som den uhyre Ark, hvor alle Ting oplives af alle Væsners Aandepust!"

Han var begyndt spøgende, men denne Paakaldelse endte i hans store, lyriske Begejstring med et heftigt Overbevisningens Skrig, som hans digteriske Bevægelse fremkaldte. Hans Øjne blev fulde af Taarer, og for at skjule sin Rørelse tilføjede han med haard Stemme, med en ubestemt Bevægelse, som sluttede han hele Horisonten i sin Favn:

„Hvad skal vi saa til syvende og sidst med en Sjæl hver især af os, naar vi har den store, fælles Sjæl?"

Claudius havde ikke rørt sig; han laa stille, halvt begravet i det høje Græs. Han tav endnu lidt, saa sagde han:

„Ja, ja, gamle Ven, det kan nu være godt nok! Knus dem, knus

dem alle sammen, om du kan! . . . men du gaar dog selv til Grunde i det!"

„Aa," sagde Sandoz, idet han rejste sig og strakte sine Lemmer, „jeg er en haard Hals. De kommer ikke mig saa nemt til Livs. . . . Men lad os gaa hjem, jeg vil nødigt komme for sent til Toget."

Christine havde fattet et inderligt Venskab for ham, da hun blev klar over, hvor ærligt og fornuftigt han saa paa alt. Hun tog endelig Mod til sig og bad ham staa Fadder til Jakob. Naa, hun havde vist ikke i Sinde at sætte sine Ben i Kirken, men hvorfor skulde de sætte Barnet uden for almindelig Skik og Brug? Men det, som især bestemte hende, var Ønsket om at skaffe Barnet en Støtte, en Støtte, som hun følte var saa betydningsfuld, saa fornuftig i sin store Styrke. Claudius blev meget forbavset, men gav sit Samtykke med et Skuldertræk.

Og Daaben gik for sig; de fandt en Gudmoder, Datteren af en Nabokone, og de havde et lille Selskab, hvor de spiste en Hummer fra Paris.

Da de den Dag skiltes, trak Christine Sandoz til Side og sagde til ham med bønfaldende Stemme:

„Kom snart igen, hører De; han keder sig."

Claudius var virkelig begyndt at falde hen i sorte Fortvivlelsesanfald. Han lod sine Studier staa, gik alene ud, vandrede, uden at han selv vidste hvorfor, omkring Faucheurs Kro paa det Sted, hvor Færgen lagde til, som om han altid haabede paa, at Paris skulde komme til ham. Paris tiltrak ham, han rejste ofte derind og kom hver Gang fortvivlet tilbage, ude af Stand til at arbejde.

Efteraaret kom og saa Vinteren, en fugtig, snavset Vinter; han tilbragte den i en gnaven Forstenelse, endog bitter paa Sandoz, der var bleven gift i Oktober og ikke mere saa ofte kunde rejse til Bennecourt. Det var, som om han først vaagnede op efter hvert af disse Besøg, og han gik i Uro og Ophidselse en hel Uge efter, han kom uafladelig med febrilske Udtalelser om det, han havde hørt derinde fra. Han, der før saa godt havde skjult sin Længsel efter Paris, han gjorde nu Christine rent forvirret og talte fra Morgen til Aften til hende om Ting, hun ikke kendte til, og om Folk, som hun aldrig havde set. Og i Kakkelovnskrogen, naar Jakob sov, var det endeløse Samtaler. Han blev ivrig, og hun maatte afgive sin Mening om og tage Del i alle hans Planer.

Var dog ikke Gagnière en Idiot med den fikse Ide om Musikken, han, der havde kunnet blive til noget virkelig godt som Landskabsmaler, han tog nu, sagde de, Timer hos en Lærerinde, han

i den Alder! Naa, hvad mente hun om saadan noget? Det var da en forrykt Ide!

Og Jory, der anstrengte sig for at blive gode Venner med Irma Bécot, siden denne havde faaet et lille Hus for sig selv i Moskovgade! Kendte hun dem ikke nok, det var et Par rigtige Kanaljer, to Alen af et Stykke, ikke sandt?

Men den fiffigste af de fiffige det var dog Fagerolles; men ham skulde han nu nok sige sin Mening, naar han traf ham. Havde hun kendt saa galt? Den Overløber havde lige konkurreret til Akademiets Rejsestipendium, som han da for Resten ikke havde faaet. Han var dog en Slubbert, der gjorde Nar ad Skolen, han, der talte om at omstyrte alt! Aa, jo Tak, — han fortæredes af Lyst til at gøre Lykke, til at trampe frem over sine Kammeraters Lig og at gøre sig gode Venner med Idioterne, og den Lyst drev ham til at begaa Lumpenheder. Maaske havde hun i Sinde at tage hans Parti? Hun var vel ikke en saadan Spidsborger, at hun vilde undskylde ham?

Da hun snakkede ham efter Munden, kom han altid tilbage til den samme Historie, som han lo ad, saa han var færdig ved at dø, det var Historien om Mahoudeau og Chaine, der havde taget Livet af den lille Jabouille, Mathildes Mand, den forskrækkelige Materialist! Jo, de havde dræbt ham! En Aften, da det Fæ af en brystsyg Idiot var faldet i en Besvimelse, og Konen havde kaldt dem begge til Hjælp, havde de givet sig til at gnide ham saa voldsomt, at han var bleven borte mellem Hænderne paa dem!

Og hvis ikke Christine morede sig over alt dette lige saa godt som han, udbrød han med arrig Stemme:

„Aa du! Du kan da heller aldrig more dig over nogen Ting! . . . Kom lad os lægge os, det er bedre."

Han tilbad hende endnu og søgte med fortvivlet Raseri Glemsel for alt andet i Elskoven, hans eneste Glæde.

Men hun var ham ikke nok. En uovervindelig Ængstelse havde grebet ham.

Da Foraaret kom, begyndte Claudius, som af en Slags paataget Haan havde svoret ikke mere at ville udstille, at vise sig meget optaget af Udstillingen. Naar han saa Sandoz, udspurgte han ham stadig om, hvad Kammeraterne sendte ind. Aabningsdagen tog han derind og kom tilbage om Aftenen, skælvende og meget alvorlig. Der var kun en Buste af Mahoudeau, som var god, men ubetydelig, saa var der et lille Landskab af Gagnière, der var blevet antaget med saa meget andet, det var smukt i Tonen; men saa var der heller ikke mere, der var noget ved,

undtagen Fagerolles' Billede; det var en Skuespillerinde, der satte sit Haar foran sit Spejl.

I Begyndelsen nævnede han det ikke, men senere talte han om det med bitter Haan. Aa, hvor var dog den Fagerolles en Lurendrejer! Nu, da han dog havde faaet sit Stipendium, nu var han ikke mere bange for at udstille. Nu forlod han igen Skolen, og man skulde se, hvor behændig han gik paa Akkord, hvordan han nu mødte op med et Billede, som skulde forestille at være dristigt og sandt og originalt! Og det vilde naturligvis gøre Lykke. Spidsborgerne holdt for meget af at blive smigrede paa den Maade af en, der lod, som han slog til dem.

Aa, nu var det paa Tide, at en sand, ærlig Kunstner stod frem i denne ensformige Udstillingsørken, midt imellem de Lurendrejere og Idioter! Det var paa Tide, han genindtog sin Plads. Du gode Gud!

Christine hørte ham tale sig heftig og sagde til sidst:

„Ja, hvis du vil, kan vi jo flytte til Paris."

„Hvem taler om det?" udbrød han saa. „Det er umuligt at tale med dig, uden at du falder med Døren ind i Huset."

Seks Maaneder efter hørte han en Nyhed, der optog ham i otte Dage. Hans Ven Dubuche skulde giftes med Frøken Regina Margaillan, hvis Fader ejede „la Richaudière". Det var en indviklet Historie, som morede og forbavsede ham uhyre. For det første havde Dubuche, det Bæst, faaet sig en Medaille for et Udkast til en Pavillon i en Park, som han havde udstillet; alene det var nu morsomt nok, for Udkastet, sagde man, var bleven stivet op af hans Lærer Dequersonnière, som ganske rolig havde faaet Juryen til at give det Medaille, da han var Formand i den. Og saa var Resultatet blevet, at det var den Medaille, der havde afgjort hans Ægteskab. Naa, en smuk Trafik maatte man jo sige, det var, hvis Juryens Medailler kun skulde bruges til at anbringe de gode, trængende Elever i de rige Familiers Skød. Den gamle Margaillan drømte som alle Parveny'er om at faa sig en Svigersøn, der skulde hjælpe ham, der skulde bringe virkelige Diplomer og elegante Klæder ind i hans Forretning; i nogen Tid havde han haft Øjnene vendt mod denne unge Mand, denne Elev fra Akademiet, hvis Manerer var saa nette, saa adstadige, som havde saa gode Anbefalinger fra sine foresatte. Medaillen gjorde ham ganske henrykt, og han gav ham øjeblikkelig sin Datter, han tog imod ham som Kompagnon i det Haab, at han skulde fordoble de allerede erhvervede Millioner, da han jo vidste, hvad man behøvede at vide for at bygge godt. Desuden var han jo en

rask, sund Mand, det var jo netop det, den stakkels Regina trængte til, hun som var saa sørgmodig og svag.

„Er det ikke utroligt?“ spurgte Claudius sin Kone. „Hvor maa man dog være forelsket i Penge for at bekvemme sig til at gifte sig med saadant et Kattelig.“

Christine tog den stakkels lille Regina i Forsvar.

„Naa ja, jeg siger jo ingen Ting om hende. Hun kan da ikke gøre for, at den Murer, hun har til Fader, i et Anfald af dum Ærgerrighed har taget saadan en Borgermandsdatter, saadant et elendigt Resultat af en blodfattig hensygnende Slægt; hun kunde ikke blive andet end en elendig Skabning med en Moder og den Fader, der oven i Købet nedstammer fra mange Slægtled af Drukkenbolte. Ja, det kunde blive net at se den Familie ramle sammen midt i Pengedyngerne! Det var nok værd at slide og puge Penge sammen for at faa Børn, der ikke duede til andet end at sættes i Spiritus!“

Han talte sig rasende. Hans Kone var nødt til at holde paa ham, kysse og klappe ham for at berolige ham; og saa forstod og bifaldt han sine gamle Kammeraters Giftermaal. Ja, ja da, saa var de altsaa gifte alle tre! Der hændte dog meget forunderligt her i Livet!

Sommeren gik hen; det var den fjerde i Bennecourt. Aldrig skulde de blive saa lykkelige mere. Der var stille og billigt at leve i den afsides liggende Landsby, altid havde de Penge nok; den sidste aarlige Understøttelse sammen med de Penge, der var kommen ind ved Salget af nogle Malerier, var aldeles tilstrækkelig, ja, de havde endogsaa lagt Penge op, de havde forsynet sig med Linned og Dækketøj. Og for den lille Jakob var Landluften aldeles udmærket. Han laa og rodede saa lang Dagen var, snavset og pjaltet og passede sig selv, men var rask og rødmosset. Nu, da han var vænnet fra, vidste hans Moder ofte ikke, hvor hun skulde tage fat for at faa ham gjort ren, og naar hun saa ham spise godt og sove sødt, bekymrede hun sig ikke videre om ham; hun gemte al sin ængstelige Ømhed til sit store Barn, til sin elskede Mand, hvis Anfald af Mismod fyldte hende med usigelig Hjerteangst. Det blev værre og værre for hver Dag, der gik, de levede roligt og fredeligt, var raske og tilsyneladende sorgfri, men alligevel sneg der sig over dem en Uro og en Misfornøjelse, der brød ud i Skænderi hver Time paa Dagen.

Nu var det rent forbi med deres fordums Glæde over Landlivet. Baaden havde ligget og raadnet, indtil den var gaaet til Bunds i Floden, og desuden brød de sig ikke om at sejle mere, thi de kunde godt faa Faucheurs Baad. De var kede af Seinen, de gad

ikke ro mere; naar de talte om deres Yndlingssteder, gentog de nok de begejstrede Udraab fra gamle Dage, men det faldt dem ikke ind igen at tage over paa Øerne. Spadsereture langs Flodbredden var der heller ingen Fornøjelse ved, der blev man stegt af Solen om Sommeren og forkølet af Taagen om Vinteren, og Sletten, den, der var beplantet med en uendelig Mængde Æbletræer, og hvorfra man saa ud over hele Landsbyen, aa, den var ligesom rykket saa langt bort, at den blev til et Land saa fjernt, at det vilde være ligefrem Vanvid at prøve paa at naa derhen. Deres Hus var ogsaa utaaleligt, saadan en Kaserne, hvor de maatte sidde og spise i Køkkendunst, og hvor Blæsten fra alle fire Verdenshjørner sloges i deres Sovekammer. For at sætte Kronen paa Værket blev der ingen Aprikoshøst det Aar, og de største af de ældgamle Rosentræer blev syge og visnede. Ak, hvor al Ting var bleven forslidt og kedeligt! Selv den evige Natur syntes at ældes, træt og mæt af den samme aldrig skiftende Synskreds!

Men det allerværste var, at han, Maleren, ligefrem fik Væmmelse ved sine Omgivelser; ikke et eneste Motiv kunde bringe ham i Aande, han gik omkring paa Markerne, træt og tung. Alt kendte han, ikke et Træ, ikke en Lysbrydning havde Nyhedens Interesse. Nej, det var forbi, det var umuligt at male noget ordentligt i denne forbandede Egn!

Oktober kom med overtrukken Himmel og vaadt Vejr. En af de første Regndage blev Claudius hidsig, fordi Maden ikke var færdig. Han kørte Amalie, den Gaas, paa Døren og gav Jakob en Lussing, fordi han gik ham i Vejen. Da kyssede Christine ham grædende og sagde:

„Aa, lad os dog komme af Sted, lad os tage ind til Paris igen!“

Han stødte hende bort og raabte vredt:

„Er du der igen med det Vrøvl! Aldrig, aldrig forstaar du noget!“

„For min Skyld,“ bad hun ivrig. „Hører du, gør det for at glæde mig.“

„Naa, saa du synes her er bedrøveligt at være?“

„Jeg tror, jeg dør, hvis vi skal blive her. Og desuden vil jeg have, at du skal male, jeg føler, at du bør være i Paris. Det vilde være baade Synd og Skam at mure dig inde længere her.“

„Vist ej, lad mig bare være i Fred.“

Han var bevæget, i Horisonten vinkede Paris, Vinteren i Paris, som atter begyndte. Kammeraterne tog nu igen fat paa Kampen, og han maatte med, han maatte være med at sejre, maatte gaa

først i Flokken, siden ingen af de andre var stolt og stærk nok til at føre an. Og skønt han higede efter at komme af Sted, rørte der sig i hans inderste en uvilkaarlig Modstræben, som han ikke kunde forklare, og som bragte ham til stadig at modsige Christine. Var det den fysiske Angst, som selv den tapreste ikke gaar fri for, var det Lykken, der stred mod Skæbnens Vilje?"

„Hør nu," sagde Christine heftig, „nu pakker jeg Kufferten og bortfører dig."

Fem Dage efter rejste de til Paris, alting var indpakket og sendt i Forvejen med Jernbanen. Claudius og lille Jakob var allerede et Stykke borte, da Christine syntes hun havde glemt noget og alene vendte tilbage til Huset. Alt var tomt, og hun brast i Graad: det var som knustes der noget i hende, hun vidste ikke, hvordan det var, men hvor gerne var hun ikke bleven! Hvor brændende ønskede hun ikke at leve og dø der, hun, som dog selv havde forlangt at komme bort, at komme tilbage til den fortærende By, hvor hun saa godt følte, at de vilde tage Claudius fra hende. Og hun blev ved at lede og tænke efter, hvad det dog var, hun vilde, til sidst plukkede hun en Rose henne ved Køkkenet, den sidste Rose, der var ganske forkommen af Kulde, og saa lukkede hun Laagen til den forladte Have.

VII.

Saa snart Claudius igen var paa Paris' Gader, blev han rent febrilsk af Støjen og Uroen, han maatte af Sted, ud, rundt i Byen, opsøge Kammeraterne. Han var knap vaagen, før han styrtede af Sted og lod Christine alene indrette det Atelier, som de havde lejet i Douaigade, lige ved Clichy-Boulevard. Klokken var ikke mere end otte, da han to Dage efter deres Ankomst kom ud til Mahoudeau, det var næppe nok lyst, Morgenen var graa og raakold, men Butikken i Cherche-Midigade, hvor Billedhuggeren stadig boede, var aaben, og Mahoudeau stod bleg og med Søvnen i Øjnene og løftede sine Skodder af.

„Naa, er du der," sagde han rystende af Kulde, „I er Satans morgenduelige paa Landet. . . . Har du endelig bestemt dig? Er du flyttet ind?"

„Ja, i Forgaars."

„Det var da godt, saa kan vi se lidt til hinanden, men kom dog ind, du, det er saamænd koldt i Dag.“

Claudius syntes, der var koldere i Butikken end paa Gaden. Han smøgede ikke sin Frakkekrave ned og puttede Hænderne helt ned i Lommerne, han gyste ved Synet af Fugtigheden, som rislede ned ad de bare Vægge, Lerdyngerne og de evindelige Vandpytter, der opblødte Gulvet. Fattigdommen havde været paa Færde her, der var ingen Afstøbninger mere paa Hylderne. Kavaletterne var gaaet itu og bundne sammen med Snore, og Ballerne faldt i Staver. Det var et rigtigt Roderi, en Uorden, som hos en Murer, det er gaaet tilbage for. Og paa Ruden i Døren, paa den kridtede Rude, var som af Ironi malet en stor Sol med et Ansigt i Midten, hvor Munden lo op til begge Øren.

„Vent nu lidt,“ sagde Mahoudeau, „nu skal vi fyre i Kakkelovnen. Her bliver altid straks koldt i disse Pokkers Atelierer af alle de vaade Klude.“

Nu fik Claudius Øje paa Chaine, der laa paa Knæ ved Ovnen og rev Sædet af en gammel Halmstol for at faa Kullene til at fænge. Claudius sagde God Dag til ham, men fik kun en dump Knurren til Svar, og saa gad Chaine ikke en Gang se op.

„Naa, og hvad tager du dig saa for, gamle?“ spurgte Claudius Billedhuggeren.

„Ikke noget, der er værd at tale om, du. Et forbistret Aar, endnu værre end i Fjor, som for Resten ogsaa var drøjt. Du ved maaske, at Markedet er flovt for mine Helgenbilleder. Ja, det gaar virkelig ned ad Bakke med Helligheden, og naturligvis har jeg maattet knibe svært. Se her! Det er jeg nu reduceret til at lave!“

Han tog Kludene af en Buste og viste Claudius et langt Ansigt, som blev endnu længere af det lange Kindskæg, frygtelig grimt, fuld af hoven og uendelig Dumhed.

„Det er min Nabo, Advokaten. Har du set Magen til modbydeligt Fjæs! Og saa piner en saadan Fyr mig, for at jeg skal give ham en smuk Mund! Men hvad skal man sige? Leve skal jeg jo da.“

Han havde nok tænkt paa Udstillingen; en staaende Figur, en badende Pige, der prøver Vandet med Taaspidsen i den friske Kølighed, som gør Kvindens Hud saa henrivende; han viste Claudius et Udkast, som han havde gjort for længere Tid siden. Claudius saa tavs derpaa, overrasket og misfornøjet over alle de Indrømmelser, han opdagede; han saa, at Kunstneren gav efter for sin medfødte Lyst til at behage Publikum, lagde an paa det „smukke“, medens han bevarede sin overstrømmende Fylde i

Tonerne og sin Mani for det mægtige. Men han var fortvivlet, thi det var en besværlig Historie at faa saadan en Figur stillet paa Benene. Han maatte have et Jernstativ, og det var dyrt; desuden manglede han en Kavalet og for Resten mange andre Ting. Derfor blev han saamænd nok nødsaget til at lægge hende ned paa Strandbredden.

„Men hvad siger du saa til hende? . . . Hvad synes du om hende?"

„Aa godt," svarede Maleren endelig. „Lidt for megen Romantik til Trods for de solide Hofter, men det kan man endnu ikke dømme om! Og saa skal du lave hende staaende, op med hende, gamle, ellers gaar det hele i Vasken!"

Nu buldrede det henne i Kakkelovnen, og uden at mæle et Ord rejste Chaine sig, luskede et Øjeblik rundt i Atelieret og gik saa ind i Bagbutikken, hvor hans og Mahoudeaus fælles Seng stod, derpaa kom han ud med Hatten paa, endnu mere tavs, trodsig, overvældende tavs. Langsomt tog han med sine valne Bondefingre et Stykke Kul og skrev paa Væggen: „Jeg gaar hen efter Tobak. Kom Kul i Kakkelovnen." Og saa gik han.

Forstenet saa Claudius paa ham, saa vendte han sig om til Vennen og spurgte:

„Men hvad er dog dette?"

„Vi taler ikke mere til hinanden, vi skriver," sagde Billedhuggeren med Ro.

„Hvornaar har I begyndt paa det?"

„For et Fjerdingaar siden."

„Men I sover i én Seng?"

„Ja."

Claudius brast i Latter. Nej, det var dog for galt! Og hvad var de da blevne Uvenner over?

Men nu blev Mahoudeau ærgerlig og skældte ud paa Chaine, det Asen. Tænk bare, Mahoudeau var en Aften kommen uventet hjem og havde truffet Chaine og Mathilde i dybeste Negligé, i Færd med at tømme en Krukke Syltetøj. Nej, aldrig skulde han glemme, at de købte Slikkeri og fyldte sig med Syltetøj bag hans Ryg, mens han spiste det tørre Brød! Hvad Pokker, naar man er Venner, deler man ondt og godt med hinanden! Og nu havde det Uvenskab snart varet i tre Maaneder, uden Ophør, uden Forklaring. De havde vænnet sig til at leve paa den Maade, at de kradsede de allernødvendigste Sætninger op paa Væggen. For Resten vedblev de at have kun én Kone, ligesom de kun havde én Seng, efter stiltiende Overenskomst havde hver sin Tid, naar den ene gik ud, kom Turen til den anden.

Imidlertid lettede Mahoudeau sit Hjerte, medens han lagde Kul i Ovnen.

„Ja, du kan tro mig, om du vil, men i saadanne drøje Tider er det ganske rart slet ikke at tale sammen. Man bliver ganske dum af at sidde og tie stille, og jeg synes, den Tavshed dulmer og beroliger Sulten. Aa, den Chaine! Du gør dig ingen Forestillinger om hans Bondeagtighed! Da han ikke havde en eneste Skilling tilbage og ikke heller kunde tjene noget ved sin Malen, fandt han paa at begynde en Handel, saadan en lille Handel, der skulde skaffe ham Penge til at blive færdig med sine Studier. Hvad siger du til det? Grumme fiffig er han! Hør nu bare: han fik Olivenolie hjemmefra, og saa rendte han rundt, og falbød den hos de rige Familier fra Sydfrankrig, der bor her i Paris. Uheldigvis varede det ikke længe, han er for kluntet, og de viste ham Døren alle Steder . . . og saa, gamle, har han en stor Stenkrukke tilbage, som ingen har villet skille ham af med, og nu lever vi af Olien; naar vi har Brød, dypper vi det i den."

Han pegede hen paa Krukken, der stod i en Krog. Olien flød omkring, der var store, fede, sorte Pletter paa Væg og Gulv.

Claudius lo ikke længer. Ak, hvilken Fattigdom! Den kunde rigtig tage Modet fra en! Hvem kunde vel vredes paa den, som blev knust af Elendighed? Han gik rundt i Atelieret ikke længer gnaven over, at Mahoudeau gjorde Indrømmelser, opfyldt af Overbærenhed, endog foran den rædsomme Portrætbuste. Saa fandt han en Kopi, som Chaine havde malet paa Louvre efter en Mantegna og gengivet med en utrolig, tør Nøjagtighed.

„Aa nej, se dog til det Bæst!" mumlede han, „det er næsten, som det skal være; det er det bedste, han nogen Sinde har malet . . . maaske har han været saa uheldig at komme til Verden fire Aarhundreder for sildig."

Det blev varmt, Claudius tog Frakken af og tilføjede:

„Han er en ordentlig Tid om at hente den Tobak!"

„Aa, hans Tobak! Jeg kender nok hans Tobak!" sagde Mahoudeau, der stod foran sin Buste og arbejdede paa Kindskægget. „Hans Tobak er her inde ved Siden af. Saa saare han ser, jeg har noget at bestille, render han ind til Mathilde. Naa, for mig gerne, Idiot!"

„Saa du er stadig gode Venner med hende?"

„Ja, det er saadan en Vane! Hun kan være lige saa god som en anden! Det er da for Resten altid hende, der ikke kan lade mig være i Fred. Jeg har saamænd nok af hende, det ved Gud! . . ."

Han talte om Mathilde med den største Ro, sagde blot, at hun vist maatte være syg. Efter lille Jabouilles Død var hun igen ble-

ven hellig, men alligevel forargede hun stadig hele Gaden. Uagtet hun endnu havde nogle fromme Damekunder, der vedblev at købe visse Ting hos hende for at undgaa Forlegenheden ved første Gang at forlange disse et andet Sted, gik det tilbage for hende, og Fallitten stod for Døren. En Aften havde Gaskompagniet lukket for Gasmaaleren, fordi Regningen ikke var bleven betalt, og hun havde været hos en Nabo og laant Olivenolie, som hun dog ikke havde faaet til at brænde i sine Lamper. Hun betalte ingenting mere, og for at spare, havde hun faaet Chaine til at paatage sig Reparationerne af alle de forskellige Instrumenter og Sprøjter, som de fromme Damer bragte hende omhyggeligt indsvøbte i Aviser. Kort sagt, det gik rent galt i den hemmelighedsfulde Butik med Skyggerne af bortglidende Præstekjoler, med den sagte, andægtige Hvisken og med den krydrede Røgelselugt. Alting gled ned ad Fallittens Skraaplan. Det var saa elendigt, at Edderkopperne spandt lystigt i de ophængte, tørre Urteguirlander og at Iglerne flød døde om i Glaskrukkerne.

„Saa, der er han igen," vedblev Billedhuggeren. „Nu skal du se, hun kommer nok lige i Hælene paa ham."

Chaine traadte ind. Han trak straks paa en iøjnefaldende Maade et Kræmmerhus med Tobak op af Lommen, stoppede sin Pibe og satte sig til at ryge ved Kakkelovnen uden at sige et Ord, som om der ingen var i Stuen.

Og øjeblikkelig viste Mathilde sig som en Naboerske, der gør et lille Morgenbesøg. Claudius syntes, hun var bleven endnu magrere, hendes Ansigt var oversaaet med røde Pletter, Øjnene lynede og Munden saa endnu større ud, fordi hun havde mistet to Tænder til. Den stærkt krydrede Lugt, der altid hængte ved hende, var bleven ganske harsk; det var ikke mere Kamillens Sødme og den forfriskende Anis, nej, hun fyldte Værelset med en Pebermynte, stram, sur og halvvejs fordærvet, som hun selv.

„Saa tidligt ved Arbejdet!" udbrød hun. „God Morgen, min Snut!"

Uden at bryde sig om Claudius gav hun Billedhuggeren et Kys, rakte saa Maleren Haanden med sin sædvanlige frække Mine og vedblev:

„Hør nu bare, jeg har fundet en Æske Brystsukker, og I skal faa Lov at dele den med mig. Jeg er sød, ikke sandt?"

„Tak for mig," sagde Mahoudeau, „maa jeg være fri for det Klister og ryge en Pibe."

Og da han saa Claudius tage sin Overfrakke paa:

„Gaar du allerede?"

„Ja, jeg længes efter at røre mig lidt, efter at se mig om i Paris."

Han blev dog siddende lidt og saa paa Mathilde og Chaine, der sad og proppede sig med Brystsukker begge to. Og uagtet han vidste, hvorledes de havde det, blev han igen forbavset, da han saa Mahoudeau tage Kullet og skrive paa Væggen:

„Giv mig den Tobak, du har puttet i Lommen!"

Uden et Ord trak Chaine Kræmmerhuset frem og rakte det til Billedhuggeren, der stoppede sin Pibe.

„Ja, ja da, vi ses vel snart!"

„Naturligvis. . . . I hvert Fald paa Torsdag hos Sandoz."

Lige udenfor stødte Claudius paa Jory, der stod plantet foran Urtehandelen, aldeles optaget af at kigge helt ind i Butikken, med Næsen paa det støvede og smudsige Vindue, hvori alle de forjaskede Bandager hang.

„Men hvad i Alverden bestiller du her?"

Jorys store Næse fo'r opskræmmet i Vejret.

„Jeg? Aa, ingenting! Jeg kom blot her forbi; jeg stod og saa . . ."

Til sidst tog han det Parti at le og sagde ganske sagte, som om han var bange, nogen skulde høre det:

„Hun er nok inde ved Siden af, ikke? Ja, lad os saa pille af, det kan være til en anden Gang."

Han trak Maleren med sig og fortalte ham allehaande Smudsigheder. Nu kom hele Banden til Mathilde, det vil sige, den ene efter den anden. Og han gik videre med de rædsomste Historier, saa slemme, at han maatte staa stille midt paa Fortovet og hviske dem i Øret paa Claudius. Havde han hørt Magen? Aldeles „den romerske Forfaldstid"; kunde han forestille sig Situationen bag Bandager og Sprøjter og under tørrede Kamilleblomster, der dryssede ned fra Urteguirlanderne under Loftet. Et rigtig brillant Sted!

„Men hør nu," sagde Claudius smilende, „du sagde jo før, at du fandt hende ækel, det Fruentimmer."

Jory gjorde en flot Haandbevægelse.

„Hun er god nok, som hun er! I Dag, for Eksempel, har jeg fulgt en Ven til Vestbanegaarden, og saa gik jeg just her forbi, ellers var jeg ikke kommen, men jeg fik den Ide at benytte Lejligheden, da jeg just var her i Nabolavet."

Han gav disse Forklaringer med en temmelig forlegen Mine, men pludselig brød Lastens Oprigtighed igennem hans sædvanlige Løgnagtighed:

„Aa pyt! Jeg synes, hun er storartet, naar du endelig vil vide

det! Smuk er hun maaske ikke, men hun kan rent forhekse en! Med ét Ord: en af den Slags, man lader, som om man ikke vilde tage paa med en Ildklemme, og for hvis Skyld man netop gør de utroligste Dumheder!"

Nu faldt det ham først ind, at blive forbavset over at se Claudius i Paris; og da han havde faaet de nødvendige Forklaringer og hørte, at Maleren blev i Byen, sagde han pludselig:

„Hør du; jeg tager dig med til Frokost hos Irma."

Claudius sagde nej, hurtigt og undseligt, under Paaskud af, at han ikke engang ejede en sort Frakke.

„Aa pyt, hvad gør det? Det er just morsomt, det bliver hun bare glad over. . . . Jeg skal sige dig, jeg tror, hun har en lille Svaghed for dig, hun taler altid om dig. Naa, skab dig ikke, kom nu, hun venter mig til Frokost, og hun vil modtage os begge med aabne Arme."

Han trak af Sted med Claudius hen ad Magdalene-Kirken til, stadig talende. Ellers var han meget tavs med Hensyn til sine Erobringer, ligesom Drukkenbolte, der nødig taler om Vin. Men i Dag var han overstrømmende livlig, lod sig drille, tilstod sine Historier.

Det var forbi for længe siden mellem ham og Sangerinden, der var fulgt med ham fra hans Fødeby, hende, som flaaede ham med sine Negle. Gennem hele hans Tilværelse var der et uophørligt Rykind af Kvinder, de mærkeligste, de mest overraskende, snart en Kokkepige i et af de Huse, hvor han kom, snart en Politibetjents Kone, som han besøgte, naar Manden var paa Post, saa en Tandlæges Medhjælperske, som fik tresindstyve Franks om Maaneden for at lade sig bedøve og saa igen vække for at vise Patienterne, at de ikke behøvede at være bange; der var mange andre, i alle mulige Livsstillinger, alle de, der vilde, hele Gaden med dens Tilfældigheder. Alt, hvad der tilbød sig, alt, hvad han kunde faa fat i, smukke, grimme, gamle, unge, Rub og Stub. Hver Nat, naar han vendte hjem alene, jog Skrækken for den kolde Seng ham ud paa Jagt, og han sled Brostenene, indtil Snigmordstimen var inde; han gik ikke hjem for at lægge sig, før han havde faaet Ram paa en eller anden. For Resten var han saa nærsynet, at han var udsat for Fejltagelser, saaledes fortalte han, at han en Morgen, da han slog Øjnene op, paa Hovedpuden havde fundet en elendig tresindstyveaarigs hvide Lokker, som han i sit Hastværk havde taget for blonde.

Forøvrigt var han rigtig tilfreds med det Liv, han førte. Hans gerrige Fader havde igen afskaaret ham al Tilførsel, men det brød han sig fejl om; den gamle kunde gerne forbande ham for hans

forargélige Levnet saa længe, han vilde, nu da han tjente en syv, otte Tusind Franks om Aaret, thi han var kommet godt an ved nogle Blade, hvor han skrev Kunstkritikker og Kroniker. Den Tid var nu forbi, da han skrev buldrende Artikler i „Trommen“ til 20 Franks Stykket, nu var han kendt, nu skrev han til Blade, der blev læst af en vid Kreds, og skønt han var og blev en nydelsessyg Skeptiker, der blot bejlede til Lykkens Gunst, gav han den alvorlige Mand, hvis Domme begyndte at faa en vis Vægt. Pint af sin medfødte Karrighed anvendte han hver Maaned Penge til Smaaspekulationer, som han aldrig talte om, thi hans Skødesynder kostede ham ikke en Skilling; naar han var rigtig flot, spenderede han i det højeste en Kop Chokolade paa de Veninder, som han var i høj Grad tilfreds med.

Nu var de i Moskovgade. Claudius spurgte:

„Altsaa er det dig, der underholder den smaa Bécot?“

„Mig,“ raabte Jory fornærmet, „jeg tror, du vil, gamle, hun betaler tyve Tusind Franks i Leje her, og hun taler om at bygge en Gaard, der sikkert vil komme paa fem Hundrede Tusind . . . nej, nej, jeg spiser Frokost og sommetider til Middag hos hende, det er virkelig det hele.“

„Og du er hendes Elsker?“

Han lo og svarede undvigende:

„Tosse, det er man jo altid . . . saa, nu er vi der, gaa ind i en Fart.“

Men Claudius stred imod; hans Kone ventede ham, han kunde ikke gaa med. Jory maatte ringe paa, skubbe ham ind i Forstuen og sige, at det var ingen Undskyldning, Tjeneren kunde gaa hen i Douaigade og sige, at han ikke kunde komme hjem. En Dør blev aabnet, og de stod foran Irma Bécot, der, saa snart hun fik Øje paa Maleren, udbrød:

„Hvad for noget! Er det Dem, Vildmand!“

Han følte sig straks hjemme, thi hun tog imod ham som en gammel Kammerat, og han saa godt, at hun slet ikke lagde Mærke til hans gamle Frakke. Han var ganske forbavset, kendte hende knap igen. Hun var en hel anden end for fire Aar siden; som en Skuespillerinde havde hun komponeret sig et nyt Ansigt, Krøllerne gjorde Panden mindre, selve Ansigtet var blevet smallere, og nu havde hun ildrødt Haar i Stedet for det meget blonde fra fordums Tid; det var, som om en titiansk Kurtisane var vokset ud af den lille Gadetøs. Som hun selv sagde i fortrolige Øjeblikke: Det var det Ansigt, hun satte op til Tosserne! Huset var temmelig lille og var endnu ikke helt monteret, men hvad der slog Claudius, var nogle gode Malerier, en Courbet og især en Skitse af Delacroix.

Hun var altsaa ingen Tosse, den Irma, til Trods for den frygtelige Kat af malet Biscuit, som laa og bredte sig paa en Konsol i Dagligstuen.

Da Jory talte om at sende Bud til Claudius' Hjem, raabte hun meget overrasket:

„Hvad, er De gift?"

„Ja, vist er jeg det," svarede Claudius ganske ligefremt.

Hun saa paa Jory, der trak paa Smilebaandet; hun forstod og tilføjede:

„Aa, naa paa den Maade! Men hvad var det da for noget Snak, at De var Kvindehader? Det maa jeg sige, det er slet ikke smigrende for mig, at jeg skræmmede Dem den Dag, De nok ved! Saa De finder mig stadig hæslig, siden De nu igen rykker Dem bort?"

Hun holdt fast paa begge hans Hænder og saa ham lige ind i Øjnene, smilende, men i Grunden stødt; han skælvede lidt under hendes varme Aande og hendes Blik, der udtrykte, hvor bestemt hun ønskede at behage ham.

„Naa, ja, ja, den Ting kan vi tale om en anden Gang."

Kusken blev sendt af Sted med et Brev fra Claudius til Christine, og Tjeneren aabnede Døren til Spisestuen og meldte, at der var rettet an. Frokosten var udmærket, og alt gik korrekt til, medens Tjeneren gik omkring og vartede op; de talte om de storartede Byggeforetagender, der vendte op og ned paa Paris, om Grundenes Pris, som om de var satte Folk, der vilde gøre deres Penge frugtbringende. Men ved Desserten, da de tre sad alene med Kaffe og Likører foran sig paa Bordet, blev de efterhaanden livligere, og snart gled de over i den fortrolige Tone fra Kafé Baudequin.

„Aa ja, Børn," sagde Irma, „det er dog det egentlige, at muntre sig og blæse dem alle sammen et Stykke!"

Hun sad og rullede sig Cigaretter, drak Chartreuse, til Karaffen var tom. Hun var igen den lille, kaade Gadetøs med Haaret ned i Øjnene og blussende Ansigt.

„Det var det, jeg var ved at forklare dig," vedblev Jory, som skulde undskylde sig, fordi han ikke havde bragt hende en Bog, hun havde Lyst til at læse, „jeg skulde lige til at købe den i Aftes henved Klokken ti, da jeg mødte Fagerolles . . ."

„Der lyver du," afbrød hun ham skarpt, og for at standse al videre Forklaring, vedblev hun:

„Fagerolles var her i Aftes, saa du kan lige saa gerne tilstaa straks."

Saa vendte hun sig til Claudius:

„Nej, det er væmmeligt, det er utroligt, som han lyver! Han

lyver som et Fruentimmer, for sin Fornøjelse for en ren Ubetydelighed. Sandheden er, at han ikke vil ud med de tre Franks, den Bog koster. Hver Gang han skal forære mig en Buket, taber han den, og der kører en Vogn over den, eller ogsaa er det ham umuligt at opdrive en Blomst i hele Paris. Han er da sikker paa, at man holder af ham for hans egen Skyld!"

Jory gyngede paa sin Stol, sugede paa sin Cigar uden at blive fornærmet. Han sagde kun med en spodsk Latter:

„Naa, saa du er igen bleven gode Venner med Fagerolles . . ."

„Aldeles ikke!" raabte hun arrigt. „Og desuden kommer det dig ved? Jeg siger dig, at jeg bryder mig Pokker om din Fagerolles! Han ved nok, at jeg ikke er god at have til Uven! Aa, vi kender hinanden ud og ind, vi er voksede op sammen. For Resten, ser du, naar som helst jeg vil, behøver jeg blot at vinke, saa har jeg ham kyssende Støvet under min Fod."

Hun blev hidsig, og han trak sig forsigtig tilbage.

„Min Fagerolles," mumlede han. „min Fagerolles."

„Ja, netop din Fagerolles; tror du maaske ikke, jeg ser, hvor han slesker for dig, og hvor du giver den naadige, fordi du regner ud, at det kan være ret fordelagtigt for dig at støtte en Kunstner, Publikum synes godt om?"

Denne Gang blev Jory flov, fordi Claudius hørte paa Irmas Udfald, og han gik udenom det ved en spøgefuld Vending. Hun var virkelig uhyre morsom, naar hun saadan blev ivrig, ikke sandt? Øjnene lynede af Ondskabsfuldhed.

„Men tag dig i Agt, min Pige, din Titian sprækker, naar du saadan vrænger Mund for rigtig at skælde mig ud."

Hun gav sig til at le og var afvæbnet.

Claudius sad veltilpas og drak smaa Glas Kognak, ganske tankeløst, medens Likørerne og Tobaksrøgen lidt efter lidt steg ham til Hovedet. De skiftede Emne og talte nu om de stigende Maleripriser. Irma tav stille med et stift, drømmende Blik fæstet paa Maleren. Pludselig brød hun ud:

„Hvor fik du hende fra, din Kone, mener jeg." Hun sagde som i Tanker du til Claudius.

Han lod ikke til at blive overrasket, hans Tanker flagrede, og han svarede som en, der tænker højt:

„Hun kom lige fra Clermont, hun var hos en Dame, og dydig, det var hun."

„Smuk?"

„Ja vist er hun smuk."

Irma sad et Øjeblik hensunken i Tanker; saa sagde hun smilende:

„Saa har du jo skudt Papegøjen!“

Men saa rejste hun sig op, skød sin Stol fra Bordet og udbrød:

„Klokken er snart tre! Ja, saa sætter jeg jer paa Døren, lille Børn, jeg skal nemlig træffe en Arkitekt, og vi skal se paa en Grund ved Monceau-Parken, I ved nok, i det ny Kvarter. Jeg tror, jeg gør' en brillant Forretning der!“

Nu var de igen inde i Dagligstuen. Hun standsede foran et Spejl, ærgerlig over at være saa hed i Ansigtet.

„Det er vel til den Gaard, du vil have Grund?“ spurgte Jory. „Har du da skaffet Penge?“

Hun glattede paa Haaret, strøg med Haanden over Kinderne som for at køle dem, rettede paa Ansigtsformen, og da Udtrykket var blevet roligere, vendte hun sit rødbrune Kurtisanehoved, der lignede et Maleri, om mod Jory og sagde i en henkastet Tone:

„Se nu, der har du igen min Titian!“

Og leende skubbede hun dem ud i Forstuen, hvor hun greb begge Claudius' Hænder og paa ny, uden at sige et Ord, saa ham ind i Øjnene med sit udfordrende Blik.

Da Claudius kom ned paa Gaden, følte han sig straks ilde tilpas, men Kulden klarede hans Tanker; han var forpint af Anger over at have nævnt Christine til denne Irma og svor, at han aldrig mere vilde sætte sine Fødder hos hende.

„Hvad siger du saa om hende, hun er en rar Pige, ikke sandt?“ sagde Jory og tændte en Cigar, som han havde taget hos Irma, inden de gik. „Man er aldeles sin egen Herre, man kan komme til Frokost, til Middag, man holder lidt af hinanden, og saa Farvel, min Pige, hils dine Forældre!“

Men Claudius skammede sig for at gaa lige hjem, og da Jory, der var bleven livlig af Frokosten og havde faaet Lyst til at drive lidt, foreslog at gøre Bongrand et lille Besøg, greb han med begge Hænder denne Plan, og saa fulgtes de ad til Clichy-Boulevard.

I tyve Aar havde Bongrand arbejdet der i et umaadelig stort Atelier, hvor der intet var ofret paa Modens Alter. Det var et gammeldags Atelier, bart og graat, med nogle Studier af Mesteren selv hængt op hist og her uden Ramme, og ikke den Overflod af Tæpper, Draperier og Kunstsager, som de yngre Malere begyndte at omgive sig med. Hans Luksus bestod i et stort Spejl fra Napoleonstiden, et gammeldags Skab og to Lænestole, betrukne med slidt Fløjl. I en Krog paa en Sofa laa et Bjørneskind, der ikke havde mange Haar tilbage. Kunstneren havde fra sin Ungdom bevaret Romantikkens Maner, at have en særegen Arbejdsdragt, og han modtog sine Venner i vide Benklæder, i Kaftan med Snor om Livet og med en Kalot paa Hovedet.

Han kom selv ud og lukkede op, med Pensler og Palet i Haanden.

„Kommer De der, det kan jeg lide! Jeg stod just og tænkte paa Dem. Ja, nu husker jeg ikke, hvem det var, der fortalte mig, at De var kommen tilbage, og jeg sagde til mig selv, at jeg nok snart fik Dem at se."

Den Haand, han havde fri, rakte han hjertelig ud mod Claudius. Saa trykkede han Jorys og sagde:

„Og De, unge Mand, jeg har læst Deres sidste Artikel; Tak for den elskværdige Maade, De omtaler mig paa . . . men kom dog nu ind, kom ind begge to! Jeg lader mig ikke forstyrre af jer, men maler, saa længe jeg kan se, thi Dagene er saa korte, at man ingenting faar bestilt."

Han arbejdede videre, staaende foran sit Staffeli, hvorpaa der var et Billede, to Kvinder, Moder og Datter, som sad og syede i en solbelyst Vinduesfordybning. Bag ved ham saa de unge Mænd til.

„Det er ganske udmærket," mumlede Claudius endelig.

Bongrand trak paa Skulderen.

„Aa nej, det er jo kun Smaatteri. Man maa da bestille noget, ikke sandt? Jeg har malet det efter Naturen hos to af mine Veninder, og nu gaar jeg det lidt efter."

„Men det er fuldendt, en ren Perle, saa lys og sand," vedblev Claudius med Varme. „Det er den Enkelhed i Fremstillingen, den Klarhed, De har, der ligefrem bringer mig i Henrykkelse!"

„Virkelig? Synes De virkelig om det? Da De kom, stod jeg og var rent fortvivlet over det Billede. Paa Ære, jeg var overbevist om, at jeg ikke havde Talent for fire Skilling!"

Hans Hænder rystede, hele den store Skikkelse skælvede, og han lagde Paletten bort, kom igen hen til dem, fægtede med Armene. Og den berømte Kunstner, hvis Plads var mellem den franske Skoles ypperste, raabte til dem:

„I forstaar det maaske ikke, men jeg har Øjeblikke, hvor jeg ikke er vis paa, at jeg kan tegne en Næse . . . jo, for hvert af mine Billeder har jeg bestandig Begynderens forfærdelige Sindsbevægelse og Hjertebanken, en Angst, saa jeg bliver tør i Munden og er helt ude af mig selv. Aa, I tror, I kender den Skræk, I unge, og I har end ikke Anelse om, hvad det vil sige, thi naar I kommer daarligt fra et Maleri, saa behøver I blot at tage jer sammen og gøre det bedre næste Gang; der er ingen, som vælter sig over jer. Men vi gamle, der har vist, hvad vi kan yde, vi er nødte til stadig at være i det mindste paa Højde med det bedste, vi har udført, vi kan ikke have et Øjebliks Svaghed uden straks at „være færdige". Du stakkels berømte Mand, du store Kunstner, pin Sjælen ud af

Livet paa dig, slid af alle Kræfter, thi du maa bestandig højere op, og naar du marcherer paa Stedet helt oppe paa Parnassets Top, saa kan du prise dig lykkelig! Tramp blot af Sted, saa længe dine Fødder vil bære dig, og vé dig, hvis du gaar ned ad Bakke; saa gør du bedre i straks at styrte dig i Afgrunden og knuse dig, medens dit Geni kæmper den sidste Kamp, thi saa følger du ikke længer med Tiden, og du glemmer dine udødelige Værker, forvildet som du er i afmægtig Anstrengelse for at skabe noget endnu større."

Hans stærke Stemme steg til et Tordenbrag, og hans store, blodrige Ansigt fik et angstfuldt Udtryk; han gik op og ned og talte videre, som henreven af stormende Heftighed:

„Jeg har jo sagt jer det tyve Gange, at en Kunstner bestandig debuterer. At naa Maalet, det er ikke den højeste Glæde, men at vokse, altid at være i Stigningens Begejstring. Men I forstaar det ikke, I kan umulig forstaa, hvad jeg mener. . . . Aa, naar jeg tænker derpaa! Alt haaber man, alt ønsker man! Det er de grænseløse Forhaabningers Tidspunkt, hvor Vejen er let, fordi Benene er unge, hvor man er saa ivrig efter Berømmelse, at man bliver aldeles beruset, naar man begynder at gøre lidt Lykke. Hvilken Fryd engang i Tiden at kunne sidde rolig og mætte sin Ærgerrighed! Og til sidst er vi ved Maalet. Vi staar paa Tinden! Ak, saa begynder Elendigheden. Rusen er forbi, og vi synes, den var kort, bitter, ikke værd al den Kamp, som den kostede. Intet nyt og ukendt ligger foran os; vor Stolthed er tilfredsstillet, vi er berømte; og saa undres vi over, at Nydelsen ikke var større, Horisonten bliver fattig, Haabet vinker os ikke længer i det fjerne, nu kan vi kun dø. Og dog vil vi ikke slippe den skabende Kraft, vi klamrer os til den, som Oldingen klamrer sig fast til Kærligheden, og det bliver Jammerlighed og Elendighed alt sammen! Ak, hvorfor har vi ikke Mod og Kraft til at kvæle os selv, naar vi staar foran vort sidste Mesterværk!"

Med løftede Arme kastede han dette sidste frygtelige Raab op mod Atelierets høje Loft, og Taarerne stod ham i Øjnene, saa rystet var han. Han kastede sig paa en Stol foran sit Maleri og spurgte ængstelig, som en Elev, der trænger til at opmuntres:

„Saa I synes altsaa virkelig, at det er godt? For jeg selv tør ingenting tro mere. Jeg har den Ulykke at have baade for lidt og for megen kritisk Sans. Jeg bliver straks saa begejstret over en Skitse, og dersom den ikke gør Lykke, piner og plager det mig. Hvor dejligt det dog maa være slet ingenting at kunne se som Chambouvard, det Bæst, eller ogsaa at kunne se klart, men saa

aldrig røre ved en Pensel. Lad mig nu faa Sandheden at høre, kan I lide dette lille Maleri?"

Claudius og Jory stod forbavsede og forlegne over dette Smertens Skrig af den store Kunstners Fødselsve. Hvor maatte han ikke lide, naar han, Mesteren, vaandede sig af Smerte og spurgte dem til Raads, som var de hans Lige. Værst var det, at de ikke havde kunnet skjule et Øjebliks Tøven for de store, brændende Øjne, der bedende fæstede sig paa dem med et Udtryk saa fuldt af Skræk for en ugunstig Dom. De kendte godt den offentlige Mening, og de syntes ogsaa, at siden Bongrand havde malet sit „Bondebryllup", havde han intet gjort, der var paa Højde med dette vidunderlige Maleri, men at hans Malemaade efterhaanden var bleven baade tør og søgt. De hverken vilde eller kunde sige ham saadan noget, og Claudius udbrød:

„Det er en Perle, aldrig har De malet noget saa godt."

Bongrand saa igen paa ham, saa ham rigtig ind i Øjnene, saa vendte han Blikket mod sit Værk, faldt hen og gjorde saa en Bevægelse med Armene, som om han vilde sprænge sine Herkulesmuskler for at sprænge det lille, lette Lærred. Han mumlede hen for sig:

„For Satan! Det er drøjt! Lige meget, opad, om jeg saa skal krepere!"

Saa tog han igen Paletten og blev rolig ved det første Penselstrøg, saa han stod der med sin skikkelige Holdning og sin tykke Nakke, hvor Bondens sejge Viljekraft blandede sig med Borgerens Finhed og tydelig viste, af hvilken Racekrydsning han var frembragt. Der blev stille i Atelieret. Jory fæstede stadig Øjnene paa Maleriet og spurgte:

„Er det solgt?"

Bongrand slog med Haanden, han malede, naar han var oplagt og brød sig kun lidt om Penge.

„Nej, jeg bliver som lamslaaet, naar jeg skal have en Køber hængende over mig."

Han vedblev, medens han malede videre, i en lidt spottende Tone og nu og da afbrudt af Latteranfald:

„Ja, det ender saamænd med, at Malerier bliver en Handelsvare; saa gammel, som jeg er, har jeg aldrig før set det! De der, elskværdige Kronikør, De smurte ordentlig paa i den Artikel, hvori jeg blev nævnt. Der var saamænd nogle Grønskollinger, der ligefrem blev gjorte til Genier!"

Jory lo.

„Ja vist saa, men naar man har et Blad, maa man drage Nytte

af det, og desuden kan Publikum nok lide, at man viser det, hvem der skal beundres."

„De har aldeles Ret, Publikums Dumhed er grænseløs, og De har Lov at benytte Dem af den. Men naar jeg husker paa, hvordan vi havde det, da jeg begyndte. Der blev s'gu ikke taget paa os med Fløjlshandsker; nej, vi kunde slide i en halv Snes Aar, før nogen anede, at vi var til! Og nu, den første den bedste Hvalp, der kan holde paa en Pensel, skraaler i Bladene og støder i Trompet, saa det lyder over hele Landet. Publikum staar og gaber af Forbavselse over disse Genier, der paa én Nat er skudt op af Jorden. Jeg vil nu slet ikke tale om disse „Mesterværker", disse sølle Mesterværker, som Pressen bebuder med Kanonskud, og Publikum venter med vanvittig Ivrighed, for saa otte Dage efter at lade dem glide over i den evige Glemsels Nat!"

„Nu er det nok Pressen, De gaar løs paa," erklærede Jory, der laa og strakte sig paa Sofaen, mens han tændte sig en Cigar til. „Man kan sige meget baade for og imod den Ting, men man maa dog for Pokker følge med Tiden!"

Bongrand rystede paa Hovedet, og han fortsatte i en Skoggerlatter:

„Ti dog stille, man kan jo ikke klatte den daarligste Tingest op uden at blive beæret med Titlen: unge Mester. Jeg maa le af jeres „unge Mester"."

Men han blev atter rolig, og som om han fulgte en Tankeforbindelse, vendte han sig til Claudius og spurgte:

„Og nu Fagerolles, har De set hans Billede?"

„Ja," svarede den unge Mand roligt.

De saa paa hinanden et Øjeblik, og et ubetvingeligt Smil viste sig paa deres Læber, og til sidst sagde Bongrand:

„Hvor han dog plyndrer Dem!"

Forlegen og med nedslagne Øjne sad Jory og overlagde, om han skulde bryde en Lanse for Fagerolles eller ej. Han syntes sagtens, at det første var det fordelagtigste, thi han gav sig til at rose „Skuespillerinden ved sit Toilet", som man saa Fotografier af i alle Vinduer. Motivet kunde da ikke være mere moderne! Og udmærket var det da malet, rigtig i den fine, lyse Farvetone. Ganske vist, lidt mere Kraft i Anlægget kunde ikke have været af Vejen, men enhver maatte jo følge sin Natur, og Fagerolles' fine og indtagende Malemaade var ikke at foragte.

Bongrand, der ellers altid talte om de unge med faderlig Overbærenhed, sad bøjet over sit Billede, og man kunde se, at han anstrengte sig for ikke at bryde løs. Til sidst fo'r det ud af ham:

„Aa, gaa hjem og læg Dem med Deres Fagerolles! Tror De,

vi er Idioter! Her sidder en stor Maler, ja akkurat, den unge Kunstner, De ser her . . . naa, og hele Kunsten er at stjæle hans Originalitet og servere den med den fade Sauce fra Akademiet! Det er netop Sagen! Han tager et Motiv, han maler med lyse Farver, men hans Tegning er lige ud ad Landevejen, saadan som de lærer jer den for at behage Publikum, og saa — saa øser han det hele over med denne Behændighed, denne Helvedes Fingerfærdighed, som bedre passede til at lave Mandehoveder af Kokosnødder, denne sødladne, flydende Behændighed, som bringer en i Skuddet, men som skulde straffes med Forbedringshusarbejde . . . forstaar De det?"

Han fægtede i Luften med sin Palet, og Penslerne knagede i Hænderne.

„De er virkelig lidt streng," sagde Claudius forlegen. „Fagerolles har en stor Finhed i Farverne."

„Jeg har hørt sige," mumlede Jory, „at han har truffet et meget fordelagtigt Arrangement med Naudet."

Dette Navn bragte igen Bongrand til at gaa ud af sit gode Skind. Han gentog med foragtelig Mine:

„Naudet, aa ja, denne Naudet!"

Og han begyndte at fortælle om Naudet, som han kendte godt. Naudet havde aabnet en Kunsthandel, der var noget aldeles nyt. Her var ikke længer Tale om Fatter Malgras og hans fedtede Frakke, eller om Billeder, som den gamle med den fine Næse lurede paa og fik for Spotpris ved at trække paa Næsen netop ad det Maleri, han havde Lyst til. Den gamle Kender elskede i Grunden Kunsten og tjente kun fra Haanden til Munden ved smaa forsigtige Spekulationer. Nej, den store Naudet saa ud som en Greve, friseret, pudset og pyntet, med Diamantnaal i Slipset og Frakke efter sidste Mode, førte flot Hus, havde stille Hyre, abonneret Plads i Operaen, sit bestemte Bord hos Bignon, og kunde træffes overalt, hvor det var fint at vise sig. Ellers var han en rigtig Spekulant, en Børsmand, der brød sig umaadelig lidt om virkelig Kunst. Han havde paa Følelsen, hvad Folk vilde synes om, gættede straks, hvilke Kunstnere han kunde drage Fordel af at støtte, og det var ikke de lovende Malere, hvis Billeder vakte Strid, det var dem, hvis usande Talent, oppustet af forloren Dristighed, slog an hos Spidsborgerne lige straks. De gamle Kunstelskere blev fjernede fra Markedet, Naudet gjorde kun Forretninger med rige Folk, der aldeles ikke forstod sig paa Kunst, men købte et Maleri, som de købte et Værdipapir, af Forfængelighed eller i Haab om stigende Kurs.

Her begyndte Bongrand, der havde Skuespillertalent, at gøre

Løjer og gav en Scene til bedste, hvor Naudet kommer til Fagerolles.

„De er et Geni, min unge Ven! Aa, Deres Maleri fra forleden er allerede solgt. Hvad fik De for det?“

„Fem Hundrede Franks.“

„Er De gal! Det var i det mindste tolv Hundrede værd. Og det der, hvad koster det?“

„Vel, lad os da sige tolv Hundrede.“

„Aa, Passiar, De misforstaar mig, min kære Ven! To Tusind, jeg giver Dem to Tusind! Men for Fremtiden maler De kun til mig, til Naudet! Farvel, Farvel, overanstreng Dem nu ikke. Deres Lykke er gjort, det skal jeg sørge for . . .“

Og han af Sted! Maleriet tager han med sig i Vognen og kører rundt med det til sine Kunder, hos hvem han i Forvejen har udbasuneret, at han har opdaget et utroligt Geni. En af Køberne bider paa og spørger om Prisen.

„Fem Tusind!“

„Hvad siger De . . . fem Tusind! En Maler, som ingen kender! De gør Nar ad mig?“

„Hør nu, maa jeg foreslaa Dem en Overenskomst? Jeg sælger Dem Maleriet for fem Tusind, men giver Dem et Bevis, hvorved jeg forpligter mig til at købe det af Dem for seks Tusind, dersom det næste Aar ikke længer falder i Deres Smag.“

„Jo, Naudet forstaar at mele sin Kage; han sælger paa den Maade en syv, otte Stykker om Aaret. Folk er baade forfængelige og havesyge, Priserne stiger og der danner sig en Art Kurs, og naar han Aaret efter igen kommer til sin Liebhaver, køber denne et andet Billede og betaler det denne Gang med otte Tusind Franks. Priserne bliver ved at stige, og det ender med, at Kunsten udnyttes som en tvivlsom Handelsvare.“

Claudius oprørtes. Jory syntes, det var brillant.

Det bankede paa Døren, og Bongrand gik hen og lukkede op.

„Se, se, det er Dem, Naudet!“ raabte han. „Vi sad just og talte om Dem.“

Til Trods for det rædsomme Vejr var der ikke et Gadestænk paa Naudets elegante Dragt. Han traadte ind med et Udtryk af højtidelig Høflighed, som passer sig for en Verdensmand, naar han træder ind i en Kirke.

„Jeg føler mig lykkelig og smigret, kære Mester, thi jeg er vis paa, at De kun talte godt om mig.“

„Nej, tværtimod, Naudet!“ svarede Bongrand med Ro. „Vi sad og sagde, at Deres Maade at omgaas med Kunst var i Færd med

at frembringe et pænt Kuld Kunstnere, Malere, der benytter alle mulige Fif for at snyde Publikum og Køberne!"

Naudet smilede uden at blive fornærmet.

„Det er haardt, men saa henrivende sagt! Vær saa god, kære Mester, De har Lov at sige, hvad De vil!"

Nu faldt han i Henrykkelse over de to Damer, der syede.

„Du store Gud! Det havde jeg ikke set. Det er vidunderlig dejligt! Hvilken Lysvirkning, hvilken solid, bred Malemaade! Det staar paa Højde med Rembrandt, ja med Rembrandt! Aa, kære Mester, jeg kom ene og alene for at gøre Dem min Opvartning, men jeg tror, min gode Stjerne har ført mig herop netop i Dag. Lad os gøre en lille Forretning; sælg mig den Perle af et Billede! Forlang, hvad De vil, jeg skal veje den op med Guld!"

Ved hver Sætning saa de Bongrand blive mere og mere arrig. Til sidst afbrød han vredt Naudet:

„De kommer for silde; det er allerede solgt!"

„Du milde Gud, er det solgt, og det kan ikke mere gøres om. Sig mig i det mindste til hvem, jeg vil gøre alt for at faa det Billede! Hvilken Ulykke . . . er De vis paa, at De har solgt det? Hvis jeg nu tilbød det dobbelte?"

„Det er solgt, og ti saa stille, Naudet!"

Men Kunsthandleren blev ved at klage. Han blev endnu et Par Minutter, stod foran nogle Skitser og var rent borte i Beundring, medens hans lumske Marskandiserøjne fo'r rundt i Atelieret efter en god Fangst. Da det gik op for ham, at han var kommen i et uheldigt Øjeblik, tog han Afsked med en taknemlig Mine og Henrykkelsesudbrud helt ud paa Trappegangen.

Saa snart han var borte, spurgte Jory forundret:

„Men jeg syntes, De før sagde, at Maleriet ikke var solgt, ikke sandt?"

Bongrand svarede ikke straks, men stod stille foran sit Staffeli. Saa raabte han med Tordenstemme, med en Stemme, der svulmede af dulgt Smerte, af hele den Sjælekamp, han ikke vilde tilstaa:

„Lad ham rejse ad Helvede til! Jeg har aldrig noget til fals for ham! Han kan jo købe af Fagerolles!"

Claudius og Jory gik lidt efter bort, og Bongrand malede videre i det aftagende Dagslys.

Da de to Venner skiltes ad nede paa Gaden, gik Claudius ikke lige hjem i Douaigade. En Trang til at gaa, til at lade sig rive med af Paris, hvor en eneste Dags tilfældige Møder fyldte hans Hjerne med tusinde Tanker, og han vandrede planløst om, til det

blev mørk Aften, i de kolde, sølede Gader, under Gasblussene, der efterhaanden tændtes som døsige Stjerner i Taagen.

Claudius ventede utaalmodigt, at det skulde blive Torsdag, thi Sandoz havde ufravigeligt aabent Hus for sine Venner den Dag. Bordet var dækket for hver, der vilde komme. Vel var han nu gift, hele hans Liv var anderledes, optaget som det var af den literære Kamp; men sin Modtagelsesdag havde han bestandig, den Torsdag, som skrev sig fra Studenterdagene, ja, fra den første Pibe Tobak. Som han selv sagde, med Hentydning til sin Hustru, der var kun kommet en Kammerat til.

„Hør nu, gamle," havde han ligefrem sagt til Claudius, „det er rigtig kedeligt . . ."

„Hvad for noget?"

„At du ikke har giftet dig! Aa, for min Skyld gjorde det ingenting, jeg saa med Glæde din Kone hos mig . . . men Idioterne, alle disse Filistre, der ligger og lurer efter noget at hænge deres Hat paa . . ."

„Ja, naturligvis, min Ven; Christine vilde virkelig ikke følge med mig hen til dig . . . det forstaar vi saa godt. Jeg kommer alene, det kan du stole paa."

Klokken var næppe seks, da Claudius allerede begav sig paa Vej til Sandoz, der nu boede i Nolletgade, helt oppe i Batignolleskvarteret, og han havde meget Besvær med at finde det lille Hus, hvori Vennen boede. Først kom han ind i et stort Forhus, spurgte sig for hos Portneren, som viste ham over tre forskellige Gaardsrum, derefter gennem en Smøge mellem to andre Huse, ned ad en Trappe, og endelig stod han ved et Stakitværk om en lille Have, der var det endelig; det lille Hus laa bag ved Haven, men der var saa bælgmørkt; han havde allerede været ved at brække Benene ned ad Trappen, saa han vovede sig ikke videre, især da han hørte en umaadelig stor Hund gø som en rasende. Til sidst hørte han Sandoz tale beroligende til Hunden.

„Aa, er det dig . . . ja, ser du, vi bor, som om vi var paa Landet. Vi skal dog hænge en Lygte ud, for at Folk ikke skal brække Halsen. Naa, kom dog ind . . . hold Mund, Bertrand! kan dit Fæ da ikke kende Vennerne?"

Hunden sprang med dem, lystig logrende og med en munter Bjæffen.

En lille, ung Tjenestepige kom og hængte en Lygte paa Stakittet for at belyse de farlige Trappetrin.

Haven bestod af en rund Plæne med et uhyre stort Blommetræ, som rent tog Solen fra det hensygnende Græs; henne ved det lave,

tre Fags Hus var et Lysthus af vild Vin, hvor en splinterny Bænk imidlertid var sat i Ly for Vinterregnen.

„Værsgod," gentog Sandoz.

De gik ind i Huset. Dagligstuen, som Sandoz brugte til Arbejdsværelse, laa til højre, Køkken og Spisestue til venstre. Ovenpaa havde Sandoz' Moder, der nu bestandig laa til Sengs, faaet det største Soveværelse; Ægteparret nøjedes med det lille og et Toiletværelse, der laa mellem Sovekamrene. Og det var hele Lejligheden, en rigtig Knaldhytte, hvor Værelserne ikke var større end Kommodeskuffer og Væggene saa tynde som Papir, men dette lille Hus var pragtfuldt, sammenlignet med Kvistkammeret fra gamle Dage. Det var muntert og lyst af Forhaabninger og Løfter om begyndende Velstand.

„Hvad siger du til det?" udbrød Sandoz, „sikken mageløs Plads, vi har her! Det er rigtignok noget andet end i Helvedgade! Se bare, et helt Værelse for mig selv, jeg har købt et Egetræs Skrivebord, og det Palmetræ der i den antikke Urtepotte er en Gave fra min Kone — det er flot, du!"

Men nu kom netop Fru Sandoz ind i Stuen. Hun var høj med et roligt, fornøjet Ansigt, og dejligt brunt Haar. Over sin sorte, uldne Kjole havde hun bundet et stort, hvidt Tørklæde, thi skønt de holdt Pige, gik hun selv i Køkkenet, var meget stolt af den gode Mad, hun lavede, og passede sit Hus med Orden.

Claudius og hun blev straks gode Venner.

„Kald ham dog Claudius, min Pige. Og du skal sige Henriette; hver Gang jeg hører dig sige „Frue", skal du give Mulkt."

De lo, og hun løb ud i Køkkenet, hvor hendes Nærværelse var ganske nødvendig ved Tillavningen af en meget bekendt Fiskeret fra Sydfrankrig, som hun vilde overraske Vennerne fra Plassans med. Det var hendes Mand, der havde givet hende Opskriften, og han sagde, at hun var utrolig flink til at give den det rette Sving.

„Hvor din Kone er nydelig," sagde Claudius, „og hun forkæler dig nok ordentlig."

Men Sandoz gav sig nu til at tale om den første Roman i den Række, han vilde skrive, og som var udkommet i Efteraaret. Naa, de taklede den ordentlig til, den sølle Bog! Kritikkerne faldt over ham og raabte Mord og Brand, som om han havde plyndret og røvet. I Grunden morede og æggede det ham, og han arbejdede trøstig hen imod Maalet med sin brede Ro og sine svære Skuldre. Kun var han forbavset over den tykke Dumhed hos disse Fyre, der smurte deres Bladartikler op uden i fjerneste Maade at ane, hvad han egentlig mente. De fandt Paaskud til Grovheder i alt: baade i hans nye Studier af det fysiske Menneske, den umaadelige

Vægt han lagde paa de ydre Omstændigheder og paa Omgangskredsen, den endeløse, evige, altid skabende Naturkraft, kort sagt paa Livet i Almindelighed, som jævnt og uafladeligt strømmer gennem alt det skabte. Og hans dristige Sprog, den Overbevisning, at alt kan siges, at de forfærdelige Ord er aldeles nødvendige for at give Sproget Kraft. At Folk oprørtes, det forstod han saa godt, men han syntes, at de skulde gøre ham den Ære at forstaa og oprøres over hans Dristighed og ikke over de idiotiske Smudsigheder, man tillagde ham.

„Hør du," vedblev han, „jeg tror, der er flere Dumrianer end slette Mennesker til i Verden. Det er Formen, den skrevne Sætning, Stilen i min Bog, de er saa rasende over. Ja, det er dette Had til Literatur, som bringer Filisteriet til at briste af Harme."

Han tav stille, sad og saa bedrøvet hen for sig.

„Og dog," sagde Claudius efter en Pavse, „du kan sagtens, du arbejder, du skaber noget!"

„Ja vist saa, jeg slider, jeg udarbejder mine Bøger til sidste Tøddel! Men du skulde blot kende de Anfald af Fortvivlelse, der kan gribe mig! Vil du tænke, at de Asener beskylder mig for at være hovmodig. Jeg, som pines i Drømme af mit Arbejdes Mangelfuldhed, jeg, som aldrig gennemlæser det, jeg skrev i Gaar, af Frygt for at finde det saa elendigt, at jeg ikke tør skrive videre! Jeg slider, jeg arbejder, det har du Ret i, fordi jeg nu en Gang er skabt til det, men du kan tro, jeg er ikke glad i Sindet, aldrig stiller jeg mig selv tilfreds, og til sidst gaar nok det hele i Vasken."

Højrøstet Tale afbrød Vennernes Samtale, Jory kom ind og fortalte oprømt, at han havde pyntet en gammel Kronik op for at have sin Aften fri. Et Øjeblik efter viste Gagnière og Mahoudeau sig, ivrig samtalende; Gagnière var nemlig i Færd med at forklare Mahoudeau en Farveteori, som han var uhyre optaget af.

„Saa lægger jeg an, ser du," vedblev han som i en Drøm, „Flagets røde Farvetone gaar altsaa over i violet, fordi Baggrunden, nemlig Himlen, er blaa."

Claudius begyndte ivrig at spørge ham ud, da Pigen bragte et Telegram.

„Saa!" sagde Sandoz, „en Undskyldning fra Dubuche, han kan først komme henad Klokken ti."

Henriette lukkede i dette Øjeblik Spisestuedøren op og meldte, at Maden var paa Bordet. Køkkenforklædet var forsvundet, og hun hilste muntert og gæstfrit paa Vennerne, der rakte hende Haanden.

Til Bords, til Bords! Klokken var over halvotte, og Maden taalte ikke at vente.

Jory bemærkede nu, at Fagerolles havde svoret, han vilde komme, men de andre gav sig til at le og raabe, at han virkelig var latterlig, den Fagerolles, der nu skulde give Partiet og spille den „unge Mester", der var overvældet af Bestillinger.

Spisestuen var saa lille, at Klaveret maatte staa i en Slags Alkove, et lille mørkt Aflukke, der var bestemt til Opvaskerværelse, og hvis Skillevæg de havde revet ned. Der kunde dog spise ti Personer ved det runde Bord under Hængelampen, men saa maatte Pigen lade være at gaa rundt om Bordet, og ingen kunde komme til Buffetten. For Resten var det altid Værtinden, der rettede an, og Værten sad lige overfor med Ryggen mod den blokerede Buffet og rakte alt rundt, hvad de havde Brug for under Maaltidet.

Claudius sad ved Henriettes højre og Mahoudeau ved hendes venstre Side, og Sandoz mellem Gagnière og Jory.

„Franciska," kaldte Henriette, „bring saa det ristede Brød, det staar paa Komfuret paa et Fad."

Og da Pigen havde bragt Brødet, lagde hun to Stykker paa hver Tallerken og begyndte at øse Fiskesuppen op; i det samme gik Døren op.

„Fagerolles, kommer De endelig der! Nu sidder Mahoudeau paa Deres Plads, sæt Dem der hos Claudius."

Fagerolles bad belevent om Forladelse, talte om sine Forretninger; han var for Resten meget elegant, klædt paa Engelsk med et lille Stænk Kunstnerflothed. Han hilste paa Claudius med paatagen Hjertelighed.

„O, du kære, gamle Claudius! Hvor det dog er en Evighed, siden jeg har set dig! Over tyve Gange har jeg været paa Vej til at besøge dig derude paa Landet, men du ved nok selv, man er saa optaget . . ."

Claudius prøvede forlegen at slaa ind i samme Tone, da Henriette, som øste op til Fagerolles, reddede ham.

„Hør dog nu, Fagerolles, vil De have to Stykker ristet Brød?"

„Naturligvis, Frue, naturligvis, jeg elsker den Fiskeret, især naar det er Dem, der har lavet den, aldeles vidunderlig!"

De var alle henrykte, især Jory og Mahoudeau, der erklærede, at de aldrig havde smagt noget saa udmærket, og den unge Kone med Potageskeen i Haanden og Kinder, der endnu blussede af Køkkenilden kunde ikke hurtig nok fylde Tallerkenerne, ja, hun maatte selv hente mere i Køkkenet, thi Pigen blev rent forstyrret.

„Men saa spis dog selv," sagde Sandoz, „vi andre kan da virkelig vente, til du selv har faaet lidt."

Men hun blev staaende.

„Lad mig om det og ræk mig hellere Brødet, der staar bag ved dig paa Buffetten, Jory vil hellere have blødt end ristet Brød."

Han hjalp hende, rejste sig og vartede op, medens de gjorde Nar ad Jorys Smag.

Claudius sad og saa rundt paa dem alle, blød om Hjertet af at se paa Sandoz' Venlighed, og han syntes, at han vaagnede op af en lang Søvn uden at kunne begribe, at det virkelig var fire Aar siden, han forlod dem. Dog følte han, at de var forandrede. Mahoudeau var bleven bitter af Næringssorg, Jory nydelsessyg til op over begge Øren, Gagnière i en anden Verden, rent borte, men især stod der en Kulde ud fra Fagerolles, som sad der ved hans Side med den tilgjorte overdrevne Hjertelighed. De saa naturligvis ogsaa ældre ud, men det var ikke alene det, der fjernede dem fra hverandre og gjorde, at Claudius følte ligesom en Afstand mellem dem, uagtet de sad Side om Side. Saa var Omgivelserne ogsaa forandrede; der var en Kvinde til Stede, hvis Ynde og Elskværdighed beroligede dem, skønt hun intet Baand lagde paa deres Frihed. Men naar alting var saa ganske anderledes, hvor kunde han saa sidde der og have Følelsen af, at det forbigangne atter kom tilbage, hvorfor kunde han da ikke faa i sit Hoved, at det ikke var forrige Torsdag han havde spist til Middag der? Paa en Gang gik det op for ham: det var jo Sandoz, der ikke havde forandret sig en Smule, der trofast havde bevaret alle sine gamle Vaner og nu sad der, lige saa straalende over at se sine Venner i sit nye Hjem, som fordum over at dele sit tarvelige Maaltid med dem i sin Ungkarlebolig. Han drømte om evigt Venskab, om Torsdage, som skulde følge efter hinanden til de graanende Dage. Bestandig sammen! Sammen i Kampen og sammen i Sejren! Han læste paa Claudius Ansigt den Tanke, der gjorde ham tavs, thi han sagde tværs over Bordet til ham med sit ungdommelige Smil:

„Ja, gamle, her sidder du igen! Men vi har ogsaa savnet dig ordentlig! Og alt er som i gamle Dage, vi er uforandrede alle sammen! Ikke sandt, I andre?"

De nikkede — naturligvis, det var vist og sandt!

„Men," vedblev han glad, „Maden er ikke saa lidt bedre end i Helvedgade! Det var noget slemt Ruskomsnusk, jeg der bød jer."

Efter Fisken kom Hare-Ragout, og en stegt Høne med Salat sluttede Maaltidet. Men de blev siddende længe ved Desserten,

skønt Samtalen ikke mere var saa stormende som fordum. Hver talte om sine Sager og tav stille, naar han mærkede, at ingen gad høre paa ham. Til Slutning blev de dog muntre efter en let Bourgognevin, som Ægteparret havde købt sig en Tønde af for Indtægten af den første Bog, og de blev temmelig højrøstede.

„Du har altsaa en Overenskomst med Naudet?" sagde Mahoudeau, hvis magre Ansigt var blevet endnu mere kantet. „Er det virkelig Tilfældet, at han sikrer dig halvtredsindstyve Tusinde Franks det første Aar?"

Fagerolles svarede temmelig uvilligt:

„Jo, halvtredsindstyve Tusind . . . men det er endnu ikke afgjort, jeg ved ikke, om jeg gaar ind derpaa . . . det er drøjt at binde sig paa den Maade! Aa jo, jeg vil ikke forhaste mig."

„Det var Satans!" mumlede Billedhuggeren. „Du er saamænd kræsen. For tyve Franks om Dagen skriver jeg under, hvad Pokker du vil!"

Nu hørte de alle sammen paa Fagerolles, der spillede den yndede Kunstner, som næsten gjorde for megen Lykke. Han havde bestandig sit smukke foruroligende Pigeansigt, men Frisuren og Skægget gav ham et alvorligt Anstrøg.

Skønt han af og til besøgte Sandoz, skilte han sig dog mere og mere fra Banden og kom nu kun paa de Kafeer, Redaktionskontorer og offentlige Steder, hvor han kunde gøre nyttige Bekendtskaber. Han vilde intet Samkvem have med disse Oprørere; hans Taktik var at slaa igennem alene, uden de andre, og han vilde hverken have Kunsthandler, Bekendtskaber eller Vaner fælles med dem. Det sagdes ogsaa, at han gjorde Regning paa Damerne i to eller tre Saloner, ikke som Jory i Kraft af sin mandlige Brutalitet, men ved en lastefuld Overlegenhed i sine Lidenskaber, ved simpelthen at ægge Adelsdamer, hvis Indflydelse var i Tilbagegang.

Jory talte med om en Artikel blot for at komme til at tale om sig selv; thi han gjorde sig til af at have „opfundet" Fagerolles, som han i gamle Dage havde „opfundet" Claudius.

„Hør du, Fagerolles, har du læst den Piece af Vernier om dig? Han gentager jo bare alt det, jeg har sagt mange Gange."

„Naa, du gode Gud, de laver Piecer om ham ogsaa," mumlede Mahoudeau med et Suk.

Fagerolles slog flot ud med Haanden; men han smilede fuld af Foragt for disse stakkels, dumme Djævle, der blev ved med deres tossede Raahed, naar det dog var saa nemt at smigre for Hoben. Man behøvede blot at bryde med den, naar man til Gavns havde plyndret den! Saa var det ham, der havde Fordel af al

den Vrede, de vakte blandt Folk, og han blev overrost for sine fine Billeder, medens de andres Værker blev udgrinte for deres haardnakkede Voldsomhed.

„Har du læst den, den Artikel af Vernier?“ spurgte Jory Gagnière. „Har jeg ikke Ret, det er det samme, jeg har sagt?“

Gagnière sad fordybet i Betragtning af sit Glas, hvis Genskin satte en rød Plet paa den hvide Dug. Han fo'r op.

„Hvad er der? hvilken Artikel af Vernier?“

„Aa, alle de Bladartikler om Fagerolles?“

Gagnière vendte sig uhyre forbavset om mod denne.

„Saa de skriver om dig? . . . Det anede jeg ikke; det har jeg ikke læst. Jeg kan da ikke fatte, hvorfor de skriver i Bladene om dig!“

De brast alle i en ustandselig Latter, kun Fagerolles var ikke rigtig med, thi han troede, de gjorde Nar ad ham. Men Gagnière var aldeles uskyldig; han fattede blot ikke, at en Maler overhovedet kunde tages i Betragtning, naar han ikke passede paa Valørerne. Saadan en Vindhas som Fagerolles, nej, det skulde ingen bilde ham ind! Saa var der jo ingen Mening i det hele!

Denne støjende Munterhed gjorde Stemningen mere oprømt. Nu var de færdige med at spise, men dog blev Værtinden ved at byde Desserten om.

„Pas dog paa, min Ven,“ sagde hun til Sandoz, „byd dine Gæster en Kage, Tallerkenen staar lige bag ved dig paa Buffetten.“

Men de takkede og rejste sig fra Bordet.

Da de tilbragte Aftenen siddende ved Spisebordet med en Kop Te, blev de staaende op, medens Pigen tog af Bordet.

„De maa gerne ryge,“ sagde Henriette, „De ved nok, jeg kan godt taale Tobaksrøg.“

Fagerolles havde trukket Claudius hen i en Vinduesfordybning og bød ham en Cigar. Claudius afslog den.

„Aa ja, det er sandt, du ryger ikke. Hør du, jeg kommer en af Dagene hen og ser, hvad du har bragt med fra Landet . . . du har vel rigtig interessante Studier? Du ved jo nok min Mening om dig, at det er dig, der er den allerdygtigste!“

Han lod meget ydmyg, og han var i Grunden opriglig, naar han viste den Beundring, han altid havde næret for det Geni, der havde paavirket ham saa mægtigt, en Paavirkning, som Fagerolles baade følte og erkendte til Trods for sin Fiffighed. Men han følte sig mere og mere forlegen lige overfor Claudius, der ikke mælede et Ord, og den sygelige Trang til at høre Claudius' Me-

ning blev aldeles utaalelig. Endelig sagde han med skælvende Læber:

„Du har vel set mit Stykke paa Udstillingen? Hvad synes du? Sig mig ærligt din Mening derom?"

Claudius tøvede et Øjeblik, saa sagde han godmodigt:

„Ja, jeg synes, der er rigtig gode Ting i det! . . ."

Fagerolles fortrød blodigt, at han var kommet med det dumme Spørgsmaal; han gik nu rent fra Koncepterne, vilde undskylde sine Tyverier og forklare sine Indrømmelser. Da han endelig havde trukket sig ud af denne Situation, blev han pludselig den lystige Fyr fra gamle Tider, fik Claudius til at le, saa denne fik Taarer i Øjnene, og satte Liv i dem alle sammen.

Men lige med et rakte han Henriette Haanden for at tage Afsked.

„Hvad for noget? Skal De allerede gaa?"

„Desværre, kære Frue; Fader skal afgøre en større Forretning med en Kontorchef, og jeg har svoret at være til Stede; jeg begynder jo at blive en Personlighed!"

Saa snart han var gaaet, forsvandt Henriette efter nogle sagte udvekslede Ord med sin Mand. Og de hørte lette Skridt ovenpaa. Siden Sandoz var bleven gift, var det hende, der passede hans syge Moder; hun gik op til hende flere Gange om Aftenen som Sandoz i fordums Dage.

For Resten lod Gæsterne ikke til at bemærke hendes Fraværelse. Mahoudeau og Gagnière kom tilbage til Fagerolles, de viste en undertrykt Bitterhed imod ham, men angreb ham ikke ligefrem. De nøjedes med at udveksle spottende Øjekast og trække paa Skuldrene med tavs Foragt, som om de ikke rent ud vilde fordømme en Kammerat. Men de hævede Claudius til Skyerne, faldt ned for ham og overvældede ham med alle de Forhaabninger, de satte til ham. Naa, det var rigtignok paa Tide, at han kom tilbage; det, de trængte til, var til en Anfører med virkelige kunstneriske Principper og Ben i Næsen, og det havde han alene. Siden „De kasseredes Udstilling" havde Friluftsskolen udvidet sig og gjorde nu sin Indflydelse gældende; men desværre var Kræfterne spredte, de nye nøjedes med Udkast og Skitser, der var gjort med tre, fire Penselstrøg; de ventede nu paa en Mand med Geni nok til at gøre Skolen berømt ved et Mesterværk. Det var et Maal, der nok var værd at stræbe efter, det vilde være stolt at beherske Mængden, gøre et Aarhundrede berømt, skabe en ny Ære i Kunstens Historie.

Claudius sad og hørte til med nedslagne Øjne og blege Kinder. Ja, det var jo netop hans Lykkes Drøm, den Ærgerrighed, han

næppe vovede at tilstaa for sig selv. Men i hans Glæde over deres smigrende Ord blandede der sig en forunderlig Ængstelse, en Skræk for den Fremtid, der ventede ham, som de hævede til Skyerne og omtalte paa en Maade, som havde han allerede vundet Sejr. . . .

Og til sidst udbrød han:

„Men saa ti dog stille; jeg er aldeles ikke saa dygtig, jeg famler mig jo endnu frem!"

Jory sad tavs og røg med en ærgerlig Mine, og da de to andre blev ved at lovsynge Claudius, sagde han pludselig:

„Ved I hvad, Børnlille, I er begge to rasende over, at Fagerolles gør Lykke, det er hele Sagen!"

De sagde ham imod med stor Iver. Fagerolles, ham blæste de et langt Stykke!

„Og desuden mærker vi nok," sagde Mahoudeau, „at du gerne vilde se os hængt! Du tager dig nok i Agt for at skrive to Linier om en af os andre."

„Ja, jeg vil bare siger jer," svarede Jory ærgerlig, „at hver Gang jeg skriver om jer, faar jeg Vrøvl; der er ingen, der kan udstaa jer; hvis Bladet tilhørte mig, var det en anden Sag."

Henriette kom ind igen, og hun og Sandoz saa paa hinanden med dette ømme og medlidende Udtryk, som fordum laa over Sandoz Ansigt, naar han kom ud fra sin Moders Værelse. Saa kaldte hun paa sine Gæster og bænkede dem rundt om Bordet, medens hun gav sig til at skænke Te for dem.

Men Aftenen sneg sig hen træt og mat. Ikke engang den store Hund, Bertrand kunde sætte lidt Liv i Selskabet, uagtet den gjorde de utroligste Kunster for at faa Sukker; til sidst gik den hen og lagde sig ved Kakkelovnen, hvor den snorkede som et Menneske. Siden Uenigheden angaaende Fagerolles var der steget en arrig Kedsomhed op imellem dem; den gjorde den tykke Tobaksrøg tungere og tættere, medens Gagnière ganske aandsfraværende gik hen til Klaveret og klimprede nogle Brudstykker af Wagner med sine stive Fingre.

Dubuche, der endelig henimod Klokken elleve kom anstigende, gjorde intet for at løfte Stemningen, tværtimod! Han var gaaet tidlig fra et Bal, fordi han syntes, han skyldte sine gamle Kammerater den Venlighed, men hans sorte Kjole, hvide Slips og store, blege Ansigt udtrykte paa en Gang, at han var uhyre gnaven over at have bragt dette store Offer, og at han paa den anden Side var temmelig ængstelig for dermed at skade sine Fremtidsudsigter. Han undgik omhyggelig at omtale sin Kone, fordi han ikke vilde forestille hende for Sandoz, og efter at have hilst paa Clau-

dius, som om de havde set hinanden den foregaaende Dag, begyndte han at tale med Salvelse, tog Munden rigtig fuld for at beskrive alle de Besværligheder, han havde haft med at indrette sig en Bolig i et af sin Svigerfaders nybyggede Huse, og alt det Hovedbrud, han havde, overlæsset som han var med Arbejde, da han jo byggede en hel ny Gade i det fine Kvarter ved Monceau-Parken.

Nu først følte Claudius rigtig Afstanden mellem dem. Saa hørte de altsaa til den forbigangne Tid, de Aftener, da de stod uopløselig forbundne som Brødre, rede til at dele alt med hverandre. Nu, da Kampen for Alvor skulde begynde, nu rev hver sit Stykke til sig, og han saa tydelig den Revne, der stadig vilde blive større og større, indtil deres gamle, svorne Venskab vilde sprænges i tusinde Stykker.

Men opfyldt af sin Trang til Forevigelse mærkede Sandoz ingen Ting. Han syntes alt var uforandret, som naar de i gamle Dage drog ud fra Helvedgade, Arm i Arm, for at tage Paris med Storm. Var det ikke godt, som det var? Og kunde de ikke blive ved at være lykkelige, som de nu var det, hver paa sin Maade? Da de en Time senere endelig lavede sig til at tage Afsked, da Kammeraterne, dyssede i Søvn af Dubuche, der ustandselig talte om sine Sager, havde revet den hypnotiserede Gagnière fra Klaveret, fulgte baade Sandoz og hans Hustru dem helt ud i Smøgen til Trods for den kolde Nat. Han sagde atter og atter Godnat og raabte efter dem:

„Claudius, husk nu at komme næste Torsdag, og I andre i lige Maade. Ikke sandt, I kommer alle sammen!“

„Godnat, ja, saa venter vi Dem paa Torsdag,“ tilføjede Henriette, idet hun løftede Lygten op for at lyse ned over Trappen.

Leende svarede Mahoudeau og Gagnière:

„Ja vist, unge „Mester“! Sov vel, unge Mester!“

Udenfor i Nolletgade tog Dubuche straks en Droske, de andre fulgtes ad til den ydre Boulevard uden at sige et Ord. Paa Boulevarden mødte de et Fruentimmer, og Jory kom pludselig i Tanker om, at der laa Korrektur til ham paa Kontoret, saa han maatte skynde sig af Sted. Gagnière standsede nu mekanisk foran Kafe Baudequin, hvor der endnu ikke var slukket, men Mahoudeau vilde ikke ind med og fortsatte sin Vej til Cherche-Midigade med Hovedet fuldt af bedrøvelige Tanker. Uden at tænke over det, sad Claudius igen ved deres gamle Bord overfor Gagnière. Kafeen var uforandret; siden Sandoz var flyttet til Batignolles, var der ligesom kommet nyt Liv til Banden, og de traf hverandre der hver Søndag, men der var saa mange nye, at den gamle Flok

næsten druknede i alle de Tilhængere af Friluftsskolen, som var kommen til. Paa denne Tid af Aftenen var Folk ved at gaa hjem; tre unge Malere, som Claudius slet ikke kendte, kom og hilste paa ham, idet de gik ud af Kafeen, og der sad nu kun en Stamgæst og sov over sit Glas.

Gagnière satte sig til Rette og tog aldeles ingen Notits af den gabende, søvnige Opvarter, men sad og stirrede tankeløst paa Claudius.

„Hør du," spurgte denne, „hvad var det dog, du forklarede Mahoudeau for lidt siden? Du husker nok — om det røde Flag, der gaar over i violet paa blaa Bund. — Ikke sandt? Du studerer altsaa Farvernes Opløsning teoretisk?"

Men den anden hørte ikke efter. Han tog sit Ølglas, satte det igen fra sig uden at drikke og mumlede endelig med et drømmende Smil:

„Haydn — ja, det er den rhetoriske Yndefuldhed, en gammel, pudret Bedstemoders svage, rystende Sang . . . Mozart, Geniets Forløber, den første, der har ladet Orkesteret spille en Rolle, og begge de to er dog kun til, fordi de har skabt Beethoven — ak, Beethoven, mægtig, kraftig i sin Farverenhed, Michel-Angelo paa Medicæernes Grav! Helt, Logiker, Skaber er du, thi alle Nutidens Storheder gaar dog nu ud fra Symfonier med Kor."

Opvarteren var ked af at vente og gav sig til at slukke Gassen med døsig Mine. Der bredte sig en melankolsk Forladthed over den tomme Sal med det tilsølede Gulv, fuldt af Cigarstumper, og de plettede Borde, der lugtede af Spiritus, mens man ikke hørte andet ude fra den sovende Boulevard end en Drukkenbolts Sang; Gignière blev ved at fantasere videre:

„Nu svæver Weber frem i et romantisk Landskab, han fører de dødes Dans op mellem Grædepile og hændervridende Ege, saa kommer Schubert i Maaneskin langs Bredden af sølvglimtende Søer, og der har vi Rossini, den personificerede Naturbegavelse, munter og let, uden Dybde blæser han Folk et Stykke. — Ganske vist er han ikke min Mand, men Gud bevares! Han er aldeles forbavsende af Opfindsomhed og Melodirigdom og opnaaede utrolige Ting ved Stemmernes Massevirkning og den svulmende Gentagelse af et og det samme Tema! Efter disse tre følger Meyerbeer, en Fiffikus, der har plukket hos alle de andre; han har som Weber sat Symfonier ind i sine Operaer og givet Rossinis ubevidste Sang dramatisk Udtryk: Ak, ak, Pust fra Aandernes Verden, Ridderpragt, et Lidenskabens Skrig gennem Historien! Og hvilke Fund han gør! Instrumenternes Individualitet, dramatisk Recita-

tiv, den typiske Sætning, der er Underlag for hele Værket. Det var alligevel en stor Mand!"

„Om Forladelse," sagde Opvarteren, „nu lukker vi!"

Og da Gagnière ikke saa meget som drejede Hovedet, gik han hen og vækkede Stamgæsten, der stadig sov over sit Glas.

„Nu lukker vi!"

Den søvnige Gæst fo'r op, famlede i den mørke Krog efter sin Stok, og da Opvarteren havde samlet den op under Stolene, gik han sin Vej.

„Berlioz har gjort Musikken literær! Han har illustreret Shakespeare, Virgil og Goethe. Det var en Maler! Musikkens Delacroix, hvis Toner lyner i flammende Farvepragt. Men han havde et Stænk af romantisk Galskab i Hjernen, en Religiøsitet, der rev ham hen i Ekstase, højt op over de højeste Bjergtinder! Aa, han sagde om Klarinetterne: „Klarinetterne er Stemmer af de Kvinder, vi elsker!" Det løber mig formelig koldt ned ad Ryggen! Og nu Chopin, en Verdensmand i den byronske Stil, de blaseredes højtflyvende Digter! Mendelssohn! ulastelig i Udarbejdelsen, en Shakespeare i Dansesko, hvis „Lieder ohne Worte" er Perler for forstandige Damer. Og saa, saa maa man falde paa Knæ og tilbede . . ."

Nu var der kun eet Gasblus tændt lige over hans Hoved, og Opvarteren stod i den iskolde, mørke Sal og ventede.

Gagnières Stemme skælvede af højtidelig Begejstring, thi nu stod han ved sin Guddom, ved Tabernaklet, det Allerhelligste.

„Oh, Schumann, Fortvivlelsen, den højeste Nydelse i Fortvivlelsen! Ja, Enden paa alt jordisk, den rene Svanesangs Sørgetoner! Oh, Wagner, Guddommen, der omfatter Aarhundredets Tonekunst! Hans Værk er den uhyre Ark, hvor i alle de skønne Kunster skulde samles, et eneste Udtryk, den sande Menneskehed, hvor Orkestret er en Del af Livet. Hvilket Nederlag for Konvention og idiotiske Former! Ouverturen til „Tannhäuser", det er den ny Æras pragtfulde Lovsang: først har vi Pilgrimssangen, det religiøse Tema, roligt, dybt, med langsomme Pulsslag, saa kommer Sirenernes Stemmer; lidt efter lidt stiger de op, fulde af Venus' vellystige, inddyssende Smægten, stærkere og stærkere svulmer de, bydende og vilde, indtil den højtidelige Sætning gradvis kommer frem igen som en uendelig Higen opad, alle Toner tages fangne og smelter hen i en Slutningsharmoni, der river dem med paa Sejrssangens Vinger.

„Nu lukker vi," gentog Opvarteren.

Claudius, der ogsaa var hensunken i sin egen Lidenskab og

slet ikke hørte paa Gagnière, drak hurtigt sit Glas ud og raabte ganske højt:

„Saa, hør, gamle, der skal lukkes!“

Gagnière fo'r sammen. Der gik en smertelig Trækning over hans Ansigt, og han gyste, som om han var faldet ned fra Skyerne. Han skyllede sit Øl ned, trykkede tavs Claudius' Haand og forsvandt i Mørket udenfor.

Klokken var næsten to, da Claudius kom hjem. Siden de var vendt tilbage til Paris, var han hver Dag kommen hjem med Feber i Blodet, men aldrig saa silde og saa ophidset. Christine var falden i Søvn af Træthed og laa med Hovedet paa Bordet under Lampen, der var gaaet ud.

VIII.

Endelig blev Christine færdig med at rydde op, og de var i Orden i Lejligheden. Atelieret i Douaigade var lille og daarligt, og de havde foruden det kun et Soveværelse og et Køkken, hvor man knap kunde vende sig, saa de maatte spise i Atelieret og være der om Dagen med Barnet, som bestandig var i Vejen. Det havde været besværligt nok for Christine at indrette sig med deres gamle Møbler, og, hvor nødig hun end vilde gøre unødvendige Indkøb, havde hun dog maattet anskaffe sig en brugt Seng, og hun kunde ikke modstaa at købe lidt billigt Musselin til Omhæng, men saa fandt hun ogsaa, at Værelset var fint, og besluttede at holde alting rigtig pænt og ordentligt selv, thi hun syntes ikke, de havde Raad til at holde Pige nu, da de vilde faa ondt ved at komme ud af det.

Claudius levede de første Maaneder i en stigende Ophidselse. Larmen i Gaderne, Kammeraternes feberhede Disputter, al denne Harme, alle de vilde Tanker, han bragte hjem med sig udefra, bragte ham i den Grad i Oprør, at han snakkede op i Søvne med høj, lidenskabelig Stemme. Paris havde atter opslugt ham; han syntes, det brændte inden i ham, han følte sig saa ung, saa begejstret og saa ærgerrig, at han vilde tage alt med Storm. Han havde aldrig været saa arbejdsdygtig, saa fuld af Forhaabninger; det var ham, som behøvede han blot at udstrække Haanden for at skabe Mesterværker, der vilde hæve ham op til Kunstens højeste Tinde, hans rette Plads! Overalt i Paris opdagede han Motiver, hele Byen, Broerne, Gaderne, Torvene, den bevægelige Syns-

kreds, der rullede sig op som uendelige Freskomalerier; men alt var ham for smaat, betagen som han var af Trangen til at beruse sig i kæmpemæssigt Arbejde. Rystende af Ivrighed og med Hovedet fuldt af Planer kom han hjem om Aftenen; saa satte han sig til ved Lys at gøre Udkast paa Papirsstumper uden at kunne blive enig med sig selv om det Motiv, der skulde være Begyndelsen til en Række pragtfulde Malerier, han drømte om at udføre.

Der var en Ting, som plagede ham meget: hans Atelier var altfor lille. Havde han dog bare haft Loftet paa Bourbon-Kajen eller Spisestuen i Bennecourt, men hvad kunde der gøres i denne elendige Korridor, som Værten havde sat store Ruder i og saa var fræk nok til at leje ud til Malere for fire Hundrede Franks om Aaret. Og det værste var, at Vinduet, knebet ind mellem to høje Huse mod Nord, kun gav et usselt, grønligt Kælderlys. Han maatte opgive sin højtflyvende Ærgerrighed og tage fat paa et middelstort Billede, men han trøstede sig med, at det dog i Grunden ikke kom an paa Størrelsen.

Nu, da den gamle Malerskole ramlede sammen, syntes han netop, Øjeblikket var gunstigt for en ung, tapper Kunstner, der kunde bringe en Smule Personlighed og Sandhed ind i de hensygnende Skoler! Delacroix var død uden at efterlade sig Elever, Courbet havde kun nogle klodsede Efterlignere; deres Mesterværker vilde snart hænge paa Musæerne som Vidnesbyrd om en forbigangen Tids Kunst, men det var let at se, at den ny Form, der vilde udvikle sig af deres Kunst, maatte blive som en klar Morgenrøde, som et glimrende Sollys, der skulde opstaa under Paavirkning af den begyndende Friluftsskole.

Det var uomtvisteligt, at den lyse Malemaade, som Publikum havde let ad paa „De kasseredes Udstilling", optoges af mange Malere og lyste lidt efter lidt op paa alles Paletter. Ingen vilde være ved det, men Stødet var givet til en Bevægelse, der for hvert Aar blev mere og mere synlig paa Udstillingen. Hvor stolt vilde det ikke være at slaa igennem alle disse ubevidste, afmægtige Efterligninger og disse ængstelige, falske Forsøg af de teknisk dygtige, staa frem som en Aabenbaring, der dristigt og mægtigt gennemfører uden Skaansel, kraftigt og helstøbt, for at den kunde blive Aarhundredets sande Slutsten.

Claudius, der plejede at være saa forpint af Tvivl, troede paa sit Geni i denne haabefulde og lidenskabelige Time. Han havde ikke mere disse Anfald af Angst, der drev ham rundt paa Gaderne for at finde Mod til at arbejde videre. Hans Lidenskab holdt ham oppe, han malede som en rasende. Den lange Hviletid paa Lan-

det havde givet ham et vidunderligt frisk Syn paa al Ting, en henrykt Fryd ved Arbejdet; han var som genfødt, malede med en Lethed og en Ligevægt, han aldrig før havde ejet, og han fornam en Vished om, at han gik frem, en dyb Glæde over Ting, der lykkedes for ham nu, og som hans Anstrengelser fordum strandede paa. Nu havde han faaet fat i Friluftsmaleriet, som han sagde i Bennecourt, og Kammeraterne forbavsedes, naar de kom og besøgte ham, over de klare, lyse Farvetoner i hans Malemaade. Alle beundrede ham og var overbeviste om, at han straks vilde komme til at indtage en fremragende Plads, naar han udstillede sine Værker, der viste en saa udpræget Personlighed, Billeder, hvor Naturen for første Gang badede sig i virkeligt Lys med Reflekserne Spil og den uophørlige Farveveksel.

I tre Aar kæmpede Claudius uden at svigte, opildnet af Nederlagene, og uden at gøre den mindste Indrømmelse gik han lige paa, besjælet af fast Tro paa sin Ide.

Det første Aar stillede han sig op midt i Decembersneen og malede fire Timer om Dagen bag ved Montmartrehøjden. Baggrunden var fattige, lave Rønner og høje Fabriksskorstene, og i Forgrunden, midt i Sneen, havde han stillet en lille Pige og en frygtelig pjaltet Gadedreng, der stod og gnavede paa nogle Æbler, de havde stjaalet. Han vilde kun male efter Naturen og det skabte ham selvfølgelig uoverstigelige Vanskeligheder ved hvert Skridt. Men til sidst blev dog Billedet gjort færdigt derude, og han skulde blot pynte en Smule paa det i Atelieret. Da det stod der paa Staffeliet i det triste Lys, blev han selv ganske forskrækket over, hvor raat det saa ud; det var, som havde han lukket en Dør op til Gaden. Sneen blændede ham, og de to Figurer stod der saa elendige og skidengraa. Han kunde sige sig selv, at et saadant Arbejde umuligt vilde blive antaget paa Udstillingen, men han prøvede aldeles ikke paa at mildne det brutale Indtryk, og sendte det af Sted som det var. Uagtet han jo havde svoret, at han aldrig mere vilde udstille, sagde han dog nu, at man alligevel burde sende noget ind, blot for at vise Juryen, at det var den, der havde Uret; for Resten erkendte han, at Udstillingen dog var nødvendig som den eneste Valplads, hvor en Kunstner med eet Slag kunde gøre sig gældende. — Billedet blev afvist.

Næste Aar valgte han et Motiv, der var en fuldstændig Modsætning. Han valgte at male et Stykke af Batignolles-Park i Maj: de store Kastanjetræer kastede deres Skygge over en lang Græsplæne, der løb op til seksetages Huse, det var Baggrunden; i Forgrunden paa en skinnende, grøn Bænk sad Barnepiger og et Par Borgermænd og saa paa tre smaa Piger, der legede med Sand.

Det havde været ligefrem frygteligt for Claudius at male omringet af den spottende Mængde. Til sidst havde han været nødt til at staa op Klokken fem og male Baggrunden, naar der ingen var i Haven, og saa maatte han nøjes med at gøre Figurerne færdige i Atelieret efter Skitser.

Denne Gang forekom Maleriet ham mindre grelt, og han troede, han i Aar skulde finde Antagelse. Alle Vennerne raabte op om dette Mesterværk, der skulde vende op og ned paa Udstillingen. Det vakte derfor ogsaa en almindelig Forbavselse og Harme, da der mumledes om, at Claudius atter denne Gang var afvist. Nu var det da soleklart, at man ligefrem gik ud paa systematisk at kvæle en ejendommelig Kunstner.

Men da Claudius' første Hidsighed havde lagt sig, vendte hans Vrede sig mod Maleriet, som han erklærede for løgnagtigt, falskt og elendigt. Afvisningen var velfortjent, det skulde han nok huske en anden Gang! Hvorfor skulde han ogsaa falde tilbage til Kælderlyset i det Atelier? Skulde han nedlade sig til det grisede Roderi og lave Figurer ud af sit eget Hoved? Da han fik Billedet sendt tilbage, tog han en Kniv og flængede det fra øverst til nederst.

Det tredje Aar malede han i sit Raseri et rigtigt Oprørsstykke. Det skulde være fuldt Sollys, Parisersollys, der gør Brostenene hvidglødende og blænder Øjet med Genskin fra de hvide Huse; intet Steds i Verden er der saa hedt som i Paris; Folk fra de varme Lande tørrer Sveden af Panden, man skulde tro, man var i Afrika under en Ildregn.

Motivet var taget fra Karusselpladsen Kl. 1, naar Solen staar højest paa Himlen. En Droske rullede af Sted med døsig Kusk og sveddryppende Hest, der ludede med Hovedet; Fodgængerne saa ud som berusede, og det hele dirrede i den umaadelige Varme; kun en ung Kvinde gik under en Parasol, rosenrød og frisk med en Dronnings Anstand, som om denne Flammeluft ret var hendes Element. Hvad der især gjorde Billedet saa afskrækkende, var den ny Maade at gengive Lysvirkningen paa, der ganske vist var aldeles korrekt iagttaget, men som overraskede ved røde, blaa og gule Farver paa Steder, hvor ingen var vant til at se dem. Tuillerierne forsvandt i Baggrunden i en Guldsky, Brostenene svømmede i Blod, og Figurerne var kun anlagte, sorte Pletter i det altopslugende Sollys.

Denne Gang stod Kammeraterne lidt forlegne midt i deres Ros. De indsaa, at en saadan Malemaade nødvendig maatte ende med et Martyrium. Claudius forstod, hvad de mente, og da han

atter var lukket ude fra Udstillingen, udbrød han smerteligt, som om han saa ind i Fremtiden:

„Ja, ja da, det lader til, at jeg skal sætte Livet til ved det! — Men det faar saa være!"

Skønt han vedblev at stampe mod Brodden, kom lidt efter lidt hans gamle Tvivl til Live og pinte ham som før. Hvert Billede, han fik sendt tilbage forekom ham slet og utilfredsstillende. Det var denne Afmægtighed, der bragte ham rent ud af sig selv i langt højere Grad end Juryens Afvisninger. Ganske vist syntes han ogsaa, at dens Fremgangsmaade var utilgivelig, hans Arbejder, saa ufærdige de end var, var dog ti Gange mere værd end al den Middelmaadighed, der blev antaget; men hans store Lidelse var dog, at han ikke kunde udtrykke sig helt og fuldt, at han ikke kunde bringe sit Mesterværk frem for Dagens Lys! De var bestandig prægtige Brudstykker, han var ofte fornøjet, saa med et, saa med et andet. Men hvorfor kom der da pludselig Huller frem? Hvorfor var der altid elendige Ting, som han oversaa under Arbejdet, og som ødelagde Maleriet med uudslettelige Pletter?

Han følte sig ikke i Stand til at gøre det om; der rejste sig foran ham en uoverstigelig Hindring, en Mur, som han aldrig kunde komme over! Naar han atter og atter malede et Stykke om, blev det blot værre, al Ting løb sammen og gled over i Roderi; han blev ophidset, træt, saa ikke mere klart, kunde slet ikke male og endte ligefrem med et Anfald af Lammelse paa sin Viljekraft.

Var det den gamle Skade, der forværredes og berøvede ham Brugen baade af Øjne og Hænder? Anfaldene kom bestandig hyppigere paa, han gennemlevede pinefulde, rædsomme Uger, hvor han vaklede mellem Haab og Fortvivlelse, og hans eneste Trøst, mens han arbejdede og rettede paa sit Billede i disse mørke Timer, var Tanken paa hans Fremtidsværk, Mesterværket, hvor hans Øjne skulde oplades og hans Hænder løses, saa at han endelig en Gang kunde skabe et Storværk, der tilfredsstillede ham selv.

Bestandig overvældede Stoffet ham, hans Skabertrang arbejdede hurtigere end Haanden, og han fik altid Ideer til ny Malerier, mens han endnu arbejdede paa de gamle. Det Billede, han malede paa, pinte ham altid, og han havde Hastværk med at faa det af Vejen; det var endnu noget daarligt Stads, fuldt af Indrømmelser og Snyderier, men nu skulde han rigtignok lave noget ganske andet. Ak, og det, han nu skulde udføre, saa han i Tanken pragtfuldt, fejlfrit og stolt! Altid talte han om Fremtiden, det straalende Fata morgana, der holder Kunstens forbandede oppe

med Drømme og giver dem Mod til bestandig at arbejde, uagtet de gaar til Grunde, fordi de ikke skabe Liv!

Til al den indre Strid kom nu ogsaa materielle Vanskeligheder. Var det da ikke fortvivlet nok, at han ikke kunde vise dem, hvad han duede til? Skulde han nu ogsaa slaas med de Ting, han vilde male! Det var jo umuligt at gennemføre Friluftsmaleriet, saa snart Lærredet gik ud over en vis Størrelse, men det vilde han ikke indrømme. Han kunde dog ikke stille sig op i de vrimlende Gader? Han kunde jo ikke faa hver af sine Figurer til at staa Model for sig? Det kunde kun ske i Landskaber og smaa Motiver, hvor Figurerne var Silhuetter, der var satte til bagefter. Saa var det ogsaa Vejret, der skabte ham tusinde Besværligheder; Vinden væltede hans Staffeli, Regnen jagede ham hjem. Saadanne Dage kom han tilbage som en rasende, truede ad Himlen og sagde, at den satte sig imod, at han aflurede Naturen dens Hemmeligheder. Han jamrede over ikke at være rig, fantaserede om et bevægeligt Atelier, en Vogn i Paris og en stor Baad paa Seinen, hvori han da skulde leve som en Tater. Men der var ingenting i Verden, der hjalp ham; alt sammensvor sig imod ham!

Christine led og pintes med Claudius. Hun havde delt hans Forhaabninger og havde muntret og tappert holdt Atelieret i Orden, men nu satte hun sig nedslaaet hen, naar hun saa ham saa rent modløs. For hvert afvist Maleri blev hendes Sorg dybere; hun var saaret i sin kvindelige Ærgerrighed. Malerens Bitterhed smittede hende, hun gik op i hans Lidenskab, hans Tanker, forsvarede hans Kunst, der var bleven hendes Livssag, hvoraf hun alene ventede sig Lykke. Hver Time paa Dagen følte hun, hvorledes den Kunst trak hendes Elsker bort fra hende, og hun var ikke endnu begyndt at stride imod, hun gav efter, lod sig rive med, blot for at være ét med ham. Men bedrøvet forekom det hende, at hun begyndte at frasige sig ham, og hun turde ikke tænke paa, hvad Enden vilde blive. Undertiden fo'r der en Kuldegysen gennem hendes Sjæl; hun mærkede, at hun blev ældre. En uendelig Medynk fyldte hendes Hjerte, og hun græd ofte timevis, naar hun sad alene i det sørgelige Atelier.

Det var paa dette Tidspunkt, at hendes Hjerte ligesom voksede, og en Moder steg frem af Elskerinden. Hun blev en Moder for sit stakkels, store Kunstnerbarn, naar han hvert Øjeblik faldt hen i uforstandig Svaghed, og hun maatte tilgive ham, rørt af overstrømmende, grænseløs Medlidenhed. Han begyndte at gøre hende ulykkelig, hans Kærtegn blev en Vane og en Almisse. Hvorledes skulde hun elske ham? Han trak sig jo ud af hendes varme, lidenskabelige Favntag med en træt Mine; hvorledes skulde

hun elske ham, naar det ikke skulde være med en Moders Kærlighed, med den Tilbedelse, der hvert Øjeblik uophørlig ofrer sig selv for sit Barn. I hendes inderste rugede bestandig den umaadelige Kærlighed, og hun var og blev den sanseligt elskende Kvinde med de fulde Læber i det fremspringende, stærke Underansigt.

Midt i den hemmelige Sorg over kun at være Moder for ham følte hun en bitter Fryd i at være god mod ham og sprede den Smule Lykke, hun formaaede, over deres forspildte Liv.

Men stakkels, lille Jakob led under denne Ømhed for Faderen. Hun forsømte ham mere og mere og brød sig egentlig slet ikke om ham. Hun var bleven Moder ved sin Kærlighed, og det var Manden, den altid elskede, der var hendes Barn, ikke den anden, den stakkels, lille Skabning, der kun var et Vidnesbyrd om deres fordums store Lidenskab. Efterhaanden, som han voksede op og ikke trængte til saa megen Pasning, havde hun begyndt at tilsidesætte ham, uden Haardhed, ganske simpelt, fordi hun slet ikke tænkte paa ham. Ved Bordet fik han de daarligste Stykker, paa den gode, varme Plads ved Kakkelovnen stod hans Stol ikke; naar hun blev bange for et eller andet, var hendes første Tanke aldrig at beskytte det lille Væsen, og altid ofrede hun ham, altid hed det:

„Saa, Jakob, ti nu stille, Fader er træt! Sid stille, Barn, rør dig ikke, ser du ikke, at Fader maler!"

Luften i Paris var heller ikke god for Barnet. Han var vant til at løbe om i det fri, og han kunde næppe trække Vejret i det lille Rum, hvor han skulde sidde stille og være artig. Hans tykke, røde Kinder blev blege, og han saa sig om med sine store, gammelkloge Øjne. Han var kun fem Aar, men hans Hoved var bleven saa stort, at hans Fader ofte sagde om ham: „Den Knægt har et Hoved som en voksen Mand!" Men det lod tværtimod til, at Forstanden blev mindre, alt som Hovedet blev større. Det blide, frygtsomme Barn kunde falde hen og timevis sidde stille og adspredt uden at svare, naar de talte til ham, og naar han vaagnede op af denne Aandsfraværenhed, var det med Anfald af vilde Spring og høje Skrig, som et lille Dyr, der holder af at lege og giver efter for sit Instinkt. Men saa regnede det med det sædvanlige: „Vær dog nu stille", thi Moderen kunde ikke fatte den pludselige Vildhed og var saa ængstelig over at se Claudius' pirrelige Mine, at hun selv gik hen og satte Barnet i dets Krog, hvor han straks igen blev stille, sad med stive Øjne, saa dvask, at hans Legetøj, Tolde, Billeder, gamle Farvetuber, faldt ud af Hænderne paa ham. Hun havde forsøgt at lære ham Bogstaverne, men

han havde udgydt saa mange Taarer, at de havde opgivet det og nu vilde sætte ham i Skole om et Aar eller to; i Skolen skulde Læreren nok faa ham til at lære noget.

Christine begyndte ogsaa at ængstes af Næringssorg. Det var dyrt at leve i Paris med Barnet, der voksede til, og til Trods for den største Sparsommelighed var hun forskrækket, hver Gang hun gjorde sit maanedlige Regnskab op. De havde kun tusind Franks sikkert om Aaret, og det var da umuligt at leve af halvtredsindstyve Franks om Maaneden, thi der gik fire Hundrede Franks af til Husleje? I Begyndelsen gik det nogenlunde, for Claudius havde solgt nogle Billeder til en Bekendt af Gagnière, en af disse afskyede Borgermænd, der har Kunstnersjæle til Trods for deres vanvittige, spidsborgerlige Vaner. Desværre var denne Herr. Hue, en forhenværende Kontorchef, ikke rig nok til bestandig at købe, og han kunde kun jamre over det forblindede Publikum, der her igen lod et Geni sulte ihjel; han havde straks faaet Øjnene op for Claudius, havde købt nogle af de mest vidtgaaende Værker, som han havde hængt op ved Siden af Malerier af Delacroix, hvis Ry han spaaede Claudius.

Saa havde Fatter Malgras trukket sig tilbage fra Forretningerne og levede nu af sine Penge, en halv Snes Tusind Franks om Aaret, ude paa Landet i et lille Hus, han var en forsigtig Mand, der lod sig nøje med lidt, derfor talte han ogsaa med usigelig Foragt om Naudet og hans Millioner, som nok en skønne Dag vilde faa Ben at gaa paa. Claudius, der en Dag traf ham, fik kun solgt til Malgras selv et lille Stykke, den Studie fra Bautins Atelier, som Fatter Malgras før havde haft Lyst til, og som han nu ikke kunde modstaa at købe.

Fattigdommen stod for Døren, alle Hjælpekilder var udtørrede, man hørte mærkelige Historier om disse Arbejder, der bestandig blev afviste fra Udstillingen, og desuden skræmmede de selv Køberne bort, disse ufuldendte oprørske Billeder, hvor det uvante Øje forskrækket ledte efter alt, hvad man vedtægtsmæssigt var vant til at betragte som Kunst. En Aften, da Claudius ikke havde Penge til at betale en Regning fra Farvehandleren, udbrød han, at han hellere vilde tage fat paa sin Kapital, end han vilde nedværdige sig til at gøre sin Kunst til en Handelsvare.

Men Christine satte sig heftig imod dette fortvivlede Middel, hun vilde før spare endnu mere, ja, hun vilde gøre, hvad det skulde være, før hun tillod saadan en Galskab, der snart vilde bringe dem til Tiggerstaven. Sommeren efter, at Claudius tredje Gang havde forsøgt at komme paa Udstillingen, var saa vidunderlig dejlig, at han levede op. Ikke en Sky paa Himlen, klart Sol-

skin over den kæmpemæssige Travlhed i Paris. Han gik atter omkring med den faste Beslutning at finde paa noget, noget vidunderligt, noget afgørende, han vidste endnu ikke rigtigt hvad! Og fra Maj til September fandt han ingenting, den ene Dag var han opsat paa et Motiv som han saa næste Dag forkastede. Han levede i en sand Feber, hvert Minut færdig til at gribe og fastholde den Drøm, der bestandig flygtede bort. Med al sin haardnakkede Realisme var han i Grunden saa overtroisk som en nervesyg Kvinde. Han troede paa skjulte, hemmelige Indflydelser: alt afhang af den Synskreds, han valgte, den bragte Lykke eller Ulykke med sig.

En af de sidste Sommerdage gik Claudius ud og tog Christine med, efter at de, som de plejede, havde bedt den gamle, skikkelige Portnerkone om at passe paa lille Jakob. Han havde pludselig faaet Lyst til at spadsere en Tur, en Trang til i hendes Selskab at gense alle de kære, gamle Steder, og bag ved den Trang skjulte sig et ubestemt Haab om, at hun maaske vilde bringe ham Held. De gik sammen ned til Ludvig-Filips Bro, stod et Kvarterstid paa Elmekajen, støttede mod Brystværnet, og saa tavse paa Slægten Martoys gamle Gaard lige overfor paa den anden Side af Floden, hvor de havde elsket hinanden. Saa gik de uden at sige et Ord den gamle Tur, den, de saa ofte havde vandret sammen i deres Kærligheds første Dage; de gik hen ad Kajerne, under Platanerne, og Minderne kom dem i Møde ved hvert Skridt, de tog, og frem gled Broerne, som spejlede deres Buer i det atlaskbløde Vand, Vor Frue Kirkes gulgraa Taarne højt over den mørkladne, gamle Bydel, den højre Breds uhyre Sving, der endte med Florapavillonen, de brede Alleer, Bygningerne paa begge Bredder, Livet langs Floden, Vaskebaadene, Badeanstalterne, de store Pramme, alt var som i gamle Dage, endogsaa Solen fulgte med dem, idet den gik ned bag de fjerne Tage. Det var en glimrende Solnedgang. Aldrig havde de set den skønnere, en langsom Synken midt i en Mængde smaa Skyer, der forvandlede sig til et Purpurnet, gennem hvis Masker strømmede et Væld af gyldne Bølger. Men op af alle disse Minder steg kun en uendelig Tungsindighed, Følelsen af, at alt var uigenkaldeligt forbi. Disse gamle Mure stod kolde og følelsesløse, Strømmen løb ustandselig under Broerne, og de syntes, at den førte bort med sig en Del af deres eget inderste Væsen; den første Attraas Fortryllelse, al Haabets Glæde. Nu, da de tilhørte hinanden, nu havde de glemt den Lykke, det var at trykke hinandens Arm, medens de langsomt vandrede frem gennem Paris' myldrende Liv.

Ved „De hellige Fædres Bro" stod Claudius fortvivlet stille; han

slap Christines Arm og vendte sig om for at kaste Blikket tilbage. Hun mærkede, hvorledes han ligesom gled bort fra hende, og en dyb Sørgmodighed fyldte hende, medens hun stod og saa ham saa rent fortabe sig; hun vilde ikke give Slip paa ham:

„Min Ven, kom nu og gaa hjem, det er paa høje Tid, Jakob venter paa os, kom nu!"

Men han lod ikke til at høre hendes Stemme. Han gik et Par Skridt ud paa Broen, hun fulgte med. Igen stod han stille ved Rækværket med Øjnene stift fæstede paa Paris' Vugge, Hellig Ludvigs Ø, der ligger til Ankers midt i Floden som et Skib eller som den uhyre Stads Hjerte, hvor igennem alt Blodet i Aarhundreder har strømmet, medens Forstæderne ustandselig bredte sig ud over Sletten. Nu kom der Ro i Claudius' Ansigt, hans Øjne straalede, og han strakte Armen ud:

„Men se dog, se!"

I Forgrunden under dem laa St. Nikolajs Havn med den brolagte Flodbred opfyldt af Sandbunker, Tønder og Sække; fuldlastede Pramme laa langs Bredden, og paa den myldrede en Mængde Dragere frem og tilbage, en høj Jernkran hævede sig op over dem, medens Vinden legede med det graa Lærredstag paa Badeanstalten lige overfor, hvorfra man hørte de badendes Latter og Støj. I Midten dansede Seinens grønlige Smaabølger og krusede sig med hvide, blaa og rosenrøde Blink. Lidt længere tilbage løftede Kunst-Broen sit fine Jerntømmer, der lignede en sort Knipling, hvor Menneskene kravlede af Sted som travle Myrer paa den smalle Linie, Broen dannede. Under den løb Seinen videre, i det fjerne saa de Ny-Broens gamle Brobuer, til venstre aabnede sig pludselig et Udkig over Floden lige ned til Hellig-Ludvigs Ø, et Spejl, der blændede Øjet. Den anden Seinearm drejede kort af, og „Mønten"s Sluse lukkede for Udsigten med sin Skumstribe. Over Ny-Bro kørte store, gule Omnibusser saa stadigt og regelmæssigt som et Legetøjsspilleværk. Der laa Baggrunden i Ramme af de to Bredders Linier; til højre Husene langs Kajen, halvt skjulte af en Klynge høje Træer; et Stykke af Raadhuset og St. Gervais' firkantede Klokketaarn mellem en forvirret Masse af Forstadsbygninger helt henne i Horisonten, til venstre en Fløj af Videnskabernes Selskabs Bygning, „Mønten"s flade Forside og saa igen Træer i Række.

Men hele Midtpunktet af det uhyre Maleri, det, der hævede sig op af Floden og voksede, saa det fyldte Himlen, det var den gamle Stad, Forstavnen af det gamle Skib, lueforgyldt af den nedgaaende Sol. Poppeltræerne i Haven lige ved Floden skjulte med deres grønne Bladmængde Statuen af Henrik den Fjerde.

Højere oppe skar Sollyset de to Facader midt over, lagde en mørk Skygge over Ur-Kajens graa Huse og et Flammelys over de gule Huse paa Guldsmede-Kajen, saa at man kunde skelne de mindste Ting i denne Række uregelmæssige Bygninger: Butikker, Skilte, ja selv Vinduesgardinerne.

Endnu højere oppe, bag ved de smaa Tages Skakbræt, stræbte Domhusets runde Smataarne til Vejrs, og over disse bredte sig en uhyre stor, blaa Annonce, malet med Kæmpebogstaver paa en Mur, saa hele Paris kunde læse den, og den saa ud som en Plet, et Udslag af den moderne Feber paa Byens Pande. Og altid højere og højere oppe, ovenover Vor Frue Kirkes Tvillingtaarne med den antikke gule Farvetone, fløj de slanke Spir op i Luften, det hellige Kapels til venstre og Vor Frues bagved, saa fine, saa yndefulde, at de formelig sitrede i Aftenvinden, det var de stolte Master paa det tusindaarige Skib, som dukkede sig i selve Himlens Lyshav.

„Kommer du saa, min Ven?“ sagde Christine blidt.

Claudius hørte atter intet. Paris havde aldeles taget ham fangen. Den smukke Aften udvidede Synskredsen; der var klart Lys og bestemte Skygger; de mindste Ting traadte frem med munter Nøjagtighed, og den klare Luft aandede Glæde. Og saa Livet paa Floden, Travlheden paa Kajerne, Menneskemængden, der strømmede ud fra Gaderne, gled over Broerne, kom til fra alle Kanter af det umaadelige Kar og skummede op her i et synligt Bølgeslag, der skælvede og sitrede i Solskinnet.

Et sagte Vindpust jagede en Flok lette Rosenskyer hen over den lyseblaa Himmel, medens man fornam et uhyre stærkt, langsomt Hjerteslag, det var Paris' Sjæl, der udgød sig rundt om sin Vugge.

Nu tog Christine Claudius' Arm; hun var baade forskrækket over at se ham saa henfalden i Tanker og betaget af en underlig, højtidelig Rædsel; og hun trak ham bort, som om han var i stor Fare.

„Kom nu hjem; du bliver syg her! Jeg vil hjem, hører du!“

Da hun rørte ved Claudius, fo'r han op med en Skælven, som en, der rives op af Søvne. Saa vendte han Hovedet om, kastede endnu et Blik tilbage og mumlede:

„Aa Gud, aa Gud! . . . hvor det er uendelig dejligt!“

Hun fulgte med Christine, men hele Aftenen lige til Sengetid gik han om som en bedøvet, saa optaget og adspredt, at han ikke sagde ti Ord. Hans Kone tav ogsaa til sidst stille, da hun mærkede, hun ikke kunde faa ham til at lukke Munden op. Hun betragtede ham urolig; var det en alvorlig Sygdom, der var i Anmarch, og som han havde faaet ved at staa og stirre paa den Bro? Han sad der med stive Øjne og Blodet til Hovedet, som om han anstrengte sig, som

om en Spirekraft arbejdede i ham og et Væsen fødtes i hans inderste, man skulde tro, han følte den Ophidselse og den Kvalme, som Kvinderne saa godt kender til. Først var han forpint, forvirret, ængstelig, men efterhaanden blev han rolig og stille, holdt op at vende og dreje sig i Sengen og faldt til sidst hen i den rolige Søvn, der følger efter stor legemlig Anstrengelse.

Næste Morgen styrtede han af Sted lige efter Frokost, og Christine tilbragte en bedrøvelig Dag. Hun var temmelig beroliget angaaende Claudius, thi om Morgenen havde hun hørt ham fløjte en af sine Yndlingsmelodier, men hun var pint af en anden Bekymring, som hun ikke havde talt til ham om, fordi hun var bange for, at han skulde blive altfor nedslaaet. Hun havde for første Gang ikke en Skilling i Huset, og de fik først deres Penge om en hel Uge. I Dag havde hun ikke saa meget, at hun kunde købe Brød, hvad skulde hun dog gøre? Hvad skulde hun finde paa at sige ham, naar han kom sulten hjem?

Endelig besluttede hun sig til at laane noget paa den sorte Silkekjole, som Fru Vanzade engang havde givet hende, men det kostede hende stor Overvindelse, og hun rødmede og skælvede ved Tanken om Assistenshuset, hvor hun aldrig før havde været. Og da hun saa havde faaet ti Franks paa Kjolen, var hun saa modløs og saa elendig af Skræk for Fremtiden, at hun lavede en Ret Formad og Kartofler til Middag.

Claudius kom netop den Dag silde hjem, med fornøjede Miner og tindrende Øjne, fuld af en hemmelig Glæde; han var skrupsulten og skændte, fordi Maden ikke var paa Bordet. Han satte sig mellem Christine og lille Jakob, spiste hurtig sin Suppe og gik saa løs paa Kartoflerne:

„Hvad for noget? Er der ikke mere?“ spurgte han derefter. „Du kunde da virkelig have givet os en Smule Kødmad. Har du igen købt Skotøj?“

Hun stammede, turde ikke sige Sandheden, men følte sig saaret over hans Uretfærdighed. Han blev ved, drillede hende med, at hun stak mangen Skilling til Side for at købe sig Stads og fo'r til sidst i sin egenkærlige Ophidselse op mod Jakob:

„Men hold dog Mund, din Pokkers Dreng! Det er ikke til at holde ud, det Spektakel!“

Jakob glemte at spise og hamrede paa Tallerkenen med sin Ske, mens han lo over hele Ansigtet af den Musik.

„Jakob, vil du øjeblikkelig være rolig!“ skændte nu Moderen. „Lad din Fader spise sin Mad i Fred.“

Den stakkels lille blev straks artig, faldt hen i sin sørgelige

Ligegyldighed med de døsige Øjne fæstede paa Kartoflerne, som han igen glemte at spise.

Claudius skar sig med en Martyrmine et stort Stykke Ost, medens Christine spurgte, om han ikke vilde have, hun skulde hente ham noget koldt Kød hos Spækhøkeren; men han betakkede sig paa en Maade, der gjorde hende endnu mere sorgfuld.

Da Dugen var taget af Bordet, sad de alle tre sammen om Lampen. Christine syede, Drengen hang over sin Billedbog, og Claudius trommede adspredt med Fingrene paa Bordpladen; det var tydeligt, at hans Tanker var langt borte. Pludselig fo'r han op, men satte sig igen ned med en Blyant og et Stykke Papir, og nu begyndte han at gøre raske Strøg i den lille, runde Lysplet under Lampeskærmen. Og alt medens han udkastede en Skitse efter Hukommelsen, voksede Trangen til i Ord at udtrykke alle de Tanker, der summede i hans Hoved, al den Uro, der brusede i ham, steg ham til Læberne og gav sig endelig Udtryk i en Strøm af Ord. Han maatte tale, og da hans Kone nu tilfældigvis var til Stede, henvendte han sig til hende.

„Ser du . . . det er det, vi saa i Gaar, aa, det er pragtfuldt! Jeg har i Dag været dernede i tre Timer, aa, det skal blive noget aldeles storartet! Noget, der rent skal knuse dem. Se nu her, jeg stiller mig op under Broen . . . i Forgrunden St. Nikolajs Havn med Kranen, der losser Prammene, en Mængde Dragere. Ikke sandt? Du forstaar vel, at det skal være Paris, der arbejder? Kraftige Fyre med bare Arme og bart Bryst. Saa paa den anden Side har jeg Badeanstalten. . . . Paris, der morer sig, og vistnok anbringer jeg her ogsaa en Baad i Midten . . . det ved jeg endnu ikke rigtig; jeg maa tænke derover; naturligvis løber Seinen, bred, umaadelig stor . . ."

Efterhaanden som han talte, tegnede han Omridsene og var saa ivrig, at han med Blyanten rev Papiret i Stykker for ret at gøre indlysende, hvad han mente. Hun bøjede sig frem, lod uhyre optaget for at glæde ham, men Skitsen var snart bleven til et saadant Krimskrams af forvirrede, sammenfiltrede Linier, at hun hverken kunde finde ud eller ind.

„Du er med, ikke sandt?"

„Jo, naturligvis, det er mageløst!"

„Naa ja, til sidst kommer jeg til Baggrunden, de to Udhug af Flodarmen med Kajerne, og saa i Midten den gamle Stad, der hæver sig mod Himlen i Sejrsglans . . . aa, den Baggrund, et rent Vidunder! Saadant noget gaar man og ser paa hver Dag, og man staar ikke stille, men det gennemtrænger en alligevel; man fyldes med ubevidst Beundring, og en skønne Aften ser man

Paris rejse sig i solbeskinnet Sejrsstolthed. Hvor var jeg dog et Fæ, der aldrig før har tænkt paa det. Saa mange Gange, som jeg dog har betragtet det uden at faa Øjnene op! Og du husker nok, der falder en stærk Skygge her paa det Sted; der skinner Solen, Taarnene har vi derhenne, og Spiret paa det hellige Kapel bliver tyndere og tyndere, saa fint som en Synaal mod Himlen. Nej, det er mere til højre, vent, saa skal jeg vise dig det."

Han begyndte igen, gjorde Tegningen om og om igen uden at trættes, fortabte sig i tusinde smaa, karakteristiske Træk, som hans Kunstnerøje havde opfattet: her var der et rødt Skilt paa en fjern Butik, dér et Parti af Floden, der svømmede med flydende, grønlige Oliepletter, Træernes fine Tone, Husenes skiftende graa Farver og Himlens Lysvirkning.

Hun var hele Tiden af hans Mening, gjorde sig Umage for ret at udtrykke sin Beundring.

Men saa støjede Jakob atter op. Han havde længe siddet og stirret paa Billedet af en sort Kat, og saa var han begyndt at nynne en Sang af egen Digtning: „Aa, søde Kat, aa, stygge Kat, aa, søde, stygge Kat . . ." i det uendelige, og stadig i samme klagende Tone.

Claudius blev gnaven over denne Summen, men forstod først ikke ret, hvad der plagede ham; da han nu selv holdt op at tale, lød Barnets pinagtige Vise tydeligt for hans Øre.

„Er du ikke snart færdig med denne kedsommelige Kattemusik?" udbrød han heftigt.

„Jakob, vær stille, naar Fader taler," gentog Christine.

„Jeg har aldrig kendt Mage til Unge . . . han er fjollet. . . . Se dog bare paa det Hoved! Det er til at fortvivle over. . . . Naa, kan du ikke svare; hvad mener du med at synge om en Kat, der er baade sød og styg?"

Den lille blegnede af Skræk, rystede paa sit store Hoved og svarede aandsfraværende:

„Det ved jeg ikke."

Forældrene saa haabløst paa hinanden, medens han lagde sin blege Kind ned mod den aabne Bog og stirrede hen for sig med vidtaabne Øjne uden at røre sig af Pletten.

Aftenen gik. Christine vilde i Seng, men Claudius tog igen fat paa sine Udviklinger. Nu meddelte han hende, at han straks i Morgen tidlig vilde af Sted og gøre et Udkast efter Naturen, bare for at klare sin Plan. Saa sagde han i Forbigaaende, at han maatte købe sig et lille transportabelt Staffeli, noget han nu i lang Tid havde haft stor Lyst til at anskaffe sig.

Han blev ved at tale om Penge, saa at hun til sidst blev forvir-

ret, sagde, hvorledes det stod til, og fortalte om Kjolen, hun havde maattet sætte paa Assistenshuset for at købe Mad til Middagen. Claudius fik nu et Anfald af Anger og Ømhed, kyssede hende og bad om Forladelse for sit Gnaveri ved Bordet; hun maatte ikke være vred paa ham, hun vidste jo nok, at den Pokkers Malen gjorde ham rent forstyrret, og at han, om det skulde være, gerne trampede hen over sine Forældres Lig, naar han havde Hovedet fuldt af den. For Resten lo han af Assistenshuset.

„Det skal du saamænd ikke tage dig nær," udbrød han, „for ser du, dette Maleri skal nok bringe os paa den grønne Gren."

Hun tav stille, thi hun kom til at tænke paa noget, der var hændt hende, da hun kom fra Assistenshuset, hun havde ikke villet tale om det til Claudius, men til sidst slap det hende ud af Munden uden synlig Grund, og hun sagde, som om hun tænkte paa ganske andre Ting:

„Fru Vanzade er død!"

Han blev forundret. Aa, virkelig! Hvor vidste hun det fra?

„Jeg mødte hendes gamle Tjener. Aa, nu er han en fin Herre, rask og rørig trods sine halvfjerdsindstyve Aar. Jeg kendte ham ikke en Gang igen, det var ham, der standsede mig. . . . Ja, hun døde for seks Uger siden. Hendes Millioner er gaaet til milde Stiftelser med Undtagelse af en livsvarig Pension til de to gamle Tjenestefolk, der nu lever af Pengene som Borgerfolk."

Claudius saa paa Christine og mumlede endelig med sorgfuld Stemme:

„Stakkels Christine, nu fortryder du det, ikke sandt? Hun vilde jo have sørget for dig, ja, jeg sagde dig det nok den Gang! Hun havde maaske testamenteret dig sin Formue, og saa havde du ikke behøvet at dele Nød og Fattigdom med en halvgal Kunstner!"

Men hun vaagnede op. Hun trak heftig sin Stol nærmere, tog Claudius i sine Arme og lagde sit Hoved op mod hans Bryst.

„Hvad er det dog, du finder paa? Aa nej, aa nej, det vilde dog være skammeligt, om jeg havde tænkt paa hendes Penge. Jeg har sagt dig det, og du ved, jeg kan ikke skjule noget; men jeg forstaar ikke, hvad der er i Vejen med mig, jeg er som rent ude af mig selv af Sørgmodighed, saa bedrøvet, som om der forestod mig en Ulykke. Men jeg tror vist, det er Anger, ja Anger over, at jeg saaledes pludselig tog bort fra den stakkels, gamle syge Kone, der kaldte mig sin Datter. Der bar jeg mig stygt ad, og Straffen kommer nok over mig. Ja, det kan ikke nytte, hvad du siger, jeg føler saa godt, at der ingen Lykke er til for mig mere."

Hun græd og hulkede, angerfuld og modløs over sit forspildte Liv.

„Naa, Christine, vær nu rolig, tør dine Øjne," sagde han kærlig. „Hvordan skal det dog gaa, naar du, der var saa fornuftig, sætter dig saadant noget i Hovedet. Vi skal saamænd nok komme over dette! Og hør nu blot, hvad jeg her siger dig, det er jo dig, der har fundet mit Motiv til mig, ikke sandt? Hvor kan du da tro, at dit Liv er forspildt, naar du saaledes kan bringe Lykke!"

Han lo, men hun rystede paa Hovedet, hun saa nok, at han vilde have hende til at smile. Hans Maleri, det pinte hende blot, thi der paa Broen havde han jo glemt hende saa aldeles, som om hun aldrig havde været hans, og lige siden den foregaaende Dag følte hun bestandig, hvor han gled bort fra hende, for hver Time, der gik, nærmere og nærmere en Verden, der var og blev lukket for hende. Men hun lod, som hun følte sig trøstet, da han gav hende et Kys, der mindede om gamle Dage.

Lille Jakob havde ingenting hørt. Dvask og stille var han falden i Søvn over sin Billedbog, og han laa der under Lampen med sit blege Ansigt og sit store, tunge Hoved, dette stakkels, mislykkede Barn af en genial Fader. Da Moderen lagde ham i Seng, aabnede han ikke engang Øjnene.

Det var paa denne Tid, at Claudius begyndte at tænke paa at gifte sig med Christine. Sandoz havde flere Gange undret sig over, at Claudius lod Christine blive i denne unødvendig falske Stilling, og desuden var Claudius fuld af Medlidenhed med hende og følte Trang til at være lidt god imod hende og bringe hende til at glemme den Uret, han havde gjort hende. I den senere Tid havde hun været saa tungsindig, saa ængstelig for Fremtiden, at intet kunde opmuntre hende. Selv blev han bitter og heftig mod hende og behandlede hende saa brutalt som et Tyende, man har Lyst til at jage bort. Naar hun virkelig blev hans Hustru, vilde hun bestemt føle sig tryggere og lide mindre ved hans Vredesudbrud. Men hun talte aldrig om Giftermaal, brød sig tilsyneladende ikke om Verdens Dom og overlod den Sag aldeles til Claudius; dog forstod han nok, at hun var bedrøvet over ikke at blive bedt med til Sandoz, og desuden levede de ikke mere i landlig Ubemærkethed; her i Paris mødte Christine alle de smaa Ondskabsfuldheder, der uafladelig som Knappenaalsstik saarer en Kvinde, der lever sammen med en Mand.

I Grunden havde Claudius bestandig sine gamle Fordomme mod Ægteskabet, men siden de nu en Gang ikke vilde forlade hinanden, var der jo egentlig ingen Grund til ikke at gøre hende den Glæde. Og da han en Dag talte til hende om sin Hensigt, udstødte hun et højt Skrig og faldt ham om Halsen, selv ganske overrasket over, at dette satte hende i en saa stor Sindsbevægelse. Men i en

hel Uge efter følte hun sig uendelig lykkelig. For Resten havde Claudius ingen Hast, og det varede grumme længe, før de nødvendige Papirer kom i Orden. Han gjorde stadig Studier til sit store Billede, og hun lod sig ikke mærke med, at hun var utaalmodig. Hvad kunde det ogsaa nytte, Vielsen vilde vist ikke bringe Forandring ind i deres Tilværelse.

De besluttede da at lade sig vie, men kun borgerlig, ikke just fordi de foragtede Religionen, men fordi det var baade lettere og hurtigere. Det var jo ogsaa tilstrækkelig. De var et Øjeblik i Forlegenhed for Forlovere, thi Christine havde jo slet ingen Bekendte, men saa valgte de for hende Sandoz og Mahoudeau. Først havde de tænkt paa Dubuche, men de opgav ham, thi for det første saa de ham næsten aldrig, og desuden var de bange for, at en saadan Anmodning skulde komme ham ubelejligt. Claudius nøjedes for sin Part med Jory og Gagnière. Det hele skulde foregaa i al Stilhed mellem Kammerater, og der skulde ikke tales videre om det.

Uger og Maaneder gik imidlertid hen, December kom med bidende Kulde. Dagen før Brylluppet havde de kun fem og tredive Franks i Kassen, men de syntes dog umulig, de kunde undgaa at byde Vennerne noget, og derfor besluttede de at indbyde dem til Frokost i en lille Restaurant paa Clichy-Boulevard. Efter Frokosten skulde saa hver gaa til sit.

Om Morgenen stod Christine og riede en Krave paa en graa, ulden Kjole, hun havde været forfængelig nok til at sy i Dagens Anledning; Claudius var allerede i sort Frakke og gik og trippede af Utaalmodighed. Pludselig kom han i Tanker om, at han absolut maatte gaa hen og hente Mahoudeau; det kunde godt ligne ham at glemme hele Højtideligheden.

Billedhuggeren var i Efteraaret flyttet hen i et lille Atelier i Lindegade paa Montmartre; en hel Række Begivenheder havde rystet hans Tilværelse. Først var han af sin Vært bleven jaget ud af Butikken i Cherche-Midigade, fordi han ingen Leje havde betalt, saa var det revet rent ud mellem ham og Chaine, der af Fortvivlelse over ikke at kunne leve som Kunstner havde faaet Plads hos en Enke, der lod ham rejse rundt paa Markeder med en Tombola. Og endelig var Mathilde forsvunden paa en hemmelighedsfuld Maade, efter at hun havde solgt sin Forretning. Nu boede han alene, var fattigere end før og fik kun noget at spise, naar han hist og her fik lidt Arbejde for en bedre stillet Kammerat.

„Saa gaar jeg hen og henter ham, det er det sikreste," sagde Claudius igen til Christine. „Vi har to Timer at løbe paa, og skulde de andre komme, saa lad dem vente lidt, at vi kan følges ad til Raadhuset."

Udenfor gik Claudius rask til; det var saa koldt, at der frøs Istapper i hans Skæg.

Mahoudeaus Atelier laa helt inde i en Smøge, og han gik forbi en Række smaa Haver, der laa hvide af Rimfrost, bare og bedrøvelige som en Kirkegaard. Langt borte fra kendte han Døren, thi der stod en kolossal Gibsfigur, forestillende Høstpigen, som der ingen Plads var til i det lille Atelier. Den laa nu der og faldt sammen som en Bunke Bygningsaffald, revnet, elendig, gennemfuret af Regnens sorte Taarer. Nøglen sad i Døren, saa Claudius gik lige ind.

„Er du der, du kommer for at hente mig?" sagde Mahoudeau forbavset. „Jeg skal bare have min Hat paa . . . men vent for Resten, jeg tror dog, jeg maa lægge lidt i Kakkelovnen. Jeg er bange, her er for koldt for min Figur."

Vandet i Ballen var frosset, og det var lige saa koldt inde som ude. Mahoudeau havde i flere Dage ikke ejet en Skilling, og for at spare paa den Smule Kul, han havde i Behold, lagde han kun i et Par Timerstid hver Morgen.

Dette Atelier var en bedrøvelig Kælderstue; i Sammenligning med det var Butikken i Cherche-Midigade et rigtig hyggeligt Sted. De nøgne Vægge og det sprukne Loft isnede en til Marv og Ben. I alle Kroge laa mindre Statuer og rystede med Næsen mod Væggen som en Række gyselige Krøblinger, nogle var sønderbrudte, og brækkede Arme og Ben stak frem, fulde af gammelt Støv og Smuds, overstænkede med Ler. Der laa de og flød, de Værker, han havde frembragt med Kunstnerlidenskab, og som var komne tilbage fra Udstillingen, fordi de ikke havde fundet nogen Køber. Disse elendige nøgne Kroppe slæbte sig gennem en aarelang Dødskamp, og han stod og saa paa dem, han, som havde givet dem sit Hjerteblod, indtil han endelig en Dag i Raseri tog en Hammer og huggede dem i Stumper og Stykker for at feje dem ud af sin Tilværelse.

„Hvad siger du? Vi har to Timer for os," vedblev Mahoudeau. „Ja, saa vil jeg lægge lidt i her, det er dog nok det klogeste."

Saa gav han sig til at tænde op, medens han klagede med vred Røst:

„Aa, hvilket Helvedes Haandværk at være Billedhugger! Murerhaandlangerne er anderledes lykkelige. Der faar man en Bestilling paa tre Tusind Franks, og saa gaar der to Tusind med til Model, Ler, Marmor eller Bronce. Udgifter til højre og til venstre bare for at stuves hen i et eller andet officielt Kælderlokale under Paaskud af Mangel paa Plads, og saa er Nicherne paa offentlige Bygninger tomme, Fodstykker rundt om i Haverne venter paa Statuer; men det hedder ligefuldt: der er ingen Plads! Og med Privat-

mænd er der intet Udkomme; en Buste eller en Figur hist og her og oven i Købet til nedsat Pris! Det er den ædleste, den mandigste af alle de skønne Kunster, ja vist saa, men dens Dyrkere er da temmelig visse paa at sulte ihjel."

„Hvordan gaar det med Figuren?" spurgte Claudius.

„Hvis det bare ikke var saa forbandet koldt, vilde den allerede være færdig; vent, saa skal jeg vise Dig den."

Han stod op, da Kakkelovnen buldrede. Midt i Atelieret, paa en gammel Pakkasse, stivet af med Tværlister, stod en Figur indhyllet i vaade Klude; de var stivfrosne, Lemmerne tegnede sig som under et Ligklæde.

Det var endelig Mahoudeaus Drøm fra fordums Dage: en staaende Statue, „Den badende Pige", som han i saa mange Aar havde gjort Udkast til. I et oprørsk og utaalmodigt Øjeblik havde han selv lavet et Stativ sammen af Kosteskafte, og han haabede, at de skulde kunne bære Leret, thi Penge til et Jernstativ var det ham ikke muligt at skaffe. Engang imellem ruskede han i hende, men endnu stod det da!

„Naada," mumlede han, „hun kan nok trænge til lidt Varme . . . det klistrer jo ind paa hende som et Harnisk."

Kludene knasede i hans Fingre og knækkede som Isstykker. Han maatte vente, til Varmen havde tøet dem lidt op; saa tog han dem bort med øm Forsigtighed, først fra Hovedet, derefter fra Brystet og endelig fra Hofterne, og til sidst stod han og betragtede Figuren med en lykkelig Elskers henrykte Smil.

„Naa, hvad siger du saa til hende?"

Claudius havde endnu kun set Skitsen, og han rystede paa Hovedet, medens han søgte efter et Svar.

Siden Mahoudeau havde modelleret sin kolossale Høstpige var hans Arbejder blevne mindre og mindre, hans sande Natur kom frem, alt som hans Ærgerrighed svandt, og mod hans Vilje blomstrede smukke Smaating frem under hans tykke Fingre; hans Statuers kæmpemæssige Barm var bleven fin og barnlig, Benene lange og elegante, og uagtet han endnu bestandig snakkede op om svulmende og vild Naturkraft, gav han mere og mere efter for den Blidhed, der svømmede i hans milde Øjne og bragte ham til at forraade sit Ungdomsideal, uden at han havde nogen Anelse derom.

„Naa ja, jeg ser jo nok, at du ikke synes om det," sagde Mahoudeau fornærmet.

„Jo, vist synes jeg om hende. . . . Jeg tror tværtimod, at du har Ret i at gøre disse Ting finere, siden du nu engang føler paa den

Maade. Og du vil ganske vist gøre Lykke med den Figur. Jo, det er aldeles bestemt, den vil Folk synes udmærket godt om."

Mahoudeau, som i gamle Dage vilde have raset over en saadan Lovtale, lod til at blive rigtig fornøjet. Han forklarede, at hans Hensigt var at erobre Publikums Yndest, naturligvis, det forstod sig, uden at fire for det!

„Aa, Gudskelov da, at du er fornøjet med min Figur, for det vil jeg bare lade dig vide, at havde du sagt, at den var daarlig, havde jeg ødelagt den! Saa arbejder jeg endnu en fjorten Dages Tid paa den, og saa sælger jeg min Sjæl til Fanden selv for at faa Penge til at lade den støbe i Gibs. Hvad du? Det bliver en flot Udstilling! Jeg faar maaske en Medaille!"

Han lo, fo'r rundt i Atelieret og sagde pludselig:

„Men saa sæt dig, vi har jo Masser af Tid. Jeg vil vente, til Kludene er helt tøede op."

Nu blev Kakkelovnen glødende, en svær Varme strømmede ud i det lille Atelier. „Den badende Pige" stod temmelig nær ved Ovnen og syntes formelig at leve op i det varme Pust, som løb hen over hende, fra Smalbenene op til Nakken.

Og begge Kunstnerne sad foran Figuren, de saa paa den, talte om den og udbredte sig om enhver af dens Legemsdele. Især var Billedhuggeren henrykt, han ligesom kærtegnede den med bløde Armbevægelser og blev ganske ophidset af Glæde over sit Arbejde. Se dog, hvor yndigt Underlivet rundede sig, og saa den Fold i Midien, som fremhævede den venstre Hoftes Svulmen.

I dette Øjeblik troede Claudius, der sad med Øjnene fæstede paa Maven, at han havde en Synsforblændelse. „Den badende Pige" rørte sig, der løb en let Skælven hen over hendes Underliv, den venstre Hofte gjorde en Bevægelse, som om det højre Ben blev strakt frem.

„Og se saa paa det Parti der over Lænderne," vedblev Mahoudeau, som ikke lagde Mærke til noget. „Aa, gamle, der kan du ogsaa tro, jeg har gjort mig Umage . . . ser du, det er rent ud Atlask, den Hud, ikke sandt?"

Lidt efter lidt kom der Liv i hele Figuren; Hofterne bevægede sig, Barmen løftede sig i et dybt Suk mellem de sammenknugede Arme, der løste sig. Og pludselig bøjede hun Hovedet, Benene svigtede hende, og hun faldt om som et levende Væsen, som en Kvinde, der forvildet af Angst og Smerte styrter sig fremover.

Nu forstod Claudius det hele, men Mahoudeau udstødte et frygteligt Skrig.

„Saa til Helvede! Den gaar i Stykker . . . der ligger hun!"

Leret havde sønderbrudt det skrøbelige Træstativ, da Varmen

havde tøet det op. Det knagede og bragede, de hørte en Lyd som af Ben, der brydes i Sønder. Og med Armene udbredte som til en Omfavnelse styrtede Mahoudeau sig frem uden at tænke paa, at de nedstyrtende Lermasser kunde knuse ham. Hun vaklede et Sekund, saa faldt hun med et Brag lige paa Ansigtet med knækkede Ankler, mens Fødderne blev staaende paa Kavaletten.

Claudius forsøgte at rive Mahoudeau til Side:

„Er du gal . . . du bliver jo knust!"

Men i den dødeligste Skræk for at se hende ligge ødelagt paa Jorden, blev Mahoudeau staaende med aabne Arme.

Det saa ud, som om Kærligheden havde blæst Liv i det store Jomfrulegeme, og det kastede sig til hans Bryst, medens Hovedet rullede hen ad Gulvet. Stødet var saa heftigt, at han blev reven med, væltet om og kastet helt over mod den modsatte Væg, hvor han blev liggende bedøvet, med Armene klamrede om det lemlæstede Kvindelegeme.

„Aa, du er da ogsaa gal," gentog Claudius, der troede, at Billedhuggeren var slaaet ihjel.

Langsomt og med Anstrengelse rejste Mahoudeau sig paa Knæ og brast ud i en voldsom Hulken. I Faldet havde han kun stødt sit Ansigt, og Blodet løb ned ad hans Kind blandet med Taarer.

„Gid Satan havde den Fattigdom! Det er da til at tage sin Død over, at man ikke en Gang har Raad til at købe sig tre Jernstænger, og nu ligger hun der . . . nu ligger hun der!"

Hans Graad blev stærkere, det var en Fortvivlelsens Smerte, en Elskers klagende Skrig over sin sønderbrudte, lemlæstede Kærlighed. Med rystende Hænder famlede han om paa Stumperne, der laa spredte omkring ham, Hovedet, Kroppen, Arme og Ben; han kvaltes i Hulken, og Taarerne randt ustandselig ned over hans Ansigt og faldt paa de knuste Lemmer som en blodig Regn.

„Men saa hjælp mig dog, Claudius!" stammede han, „jeg kan da ikke lade hende ligge saaledes."

Claudius stod ogsaa med vaade Øjne, fuld af broderlig Medfølelse. Han bukkede sig ned, men da det kom til Stykket, vilde Billedhuggeren ikke lade ham røre ved Stumperne, som om han var bange, en anden vilde tage for haardt paa dem. Langsomt krøb han rundt paa Knæ, samlede dem sammen et for et og lagde dem i Orden, ømt og forsigtigt paa et Bræt, hvor Figuren laa og lignede en af de ulykkelige, der af Kærlighedssorg styrter sig ned fra et Taarn, og som saa lægges tragikomisk til Rette for at bringes til Lighuset. Billedhuggeren sad paa Gulvet foran sit Værk, aldeles hensunken i kvalfuld Beskuelse. Til sidst blev han

dog lidt roligere, hans Hulken standsede, og han sagde med et dybt Suk:

„Saa maa jeg dog lave hende som liggende Figur, der er jo ikke andet at gøre! Aa, min stakkels Pige, jeg, som havde stræbt saadan for at faa hende paa Benene . . . Og saa var hun saa smuk og saa høj!"

Men nu blev Claudius pludselig urolig: han skulde jo ægtevies! Mahoudeau maatte tage andre Klæder paa. Han havde kun én sort Frakke, saa maatte han gaa i Jakke.

Og da de saa igen havde dækket Statuen til som et Lig, man trækker Lagnet hen over, skyndte de sig af Sted. Kakkelovnen buldrede, tøede Atelieret op, saa at Støv og Smuds rislede ned ad de gamle Gibsfigurer.

I Douaigade traf de kun lille Jakob, som Portnerkonen passede paa. Christine var bleven ked af at vente og var lige gaaet bort med de tre andre Forlovere; hun troede, at hun maatte have misforstaaet Claudius, og at han havde ment, de skulde mødes paa Raadhuset. Mahoudeau og Claudius gik rask til, men de indhentede først de andre i Drouotgade, lige foran Raadhuset.

De fik en gnaven Modtagelse af Retsbetjentene, fordi de kom for silde; for Resten blev Vielsen gjort hurtigt af i en ganske tom Sal. Borgmesteren mumlede, og de to Ægtefolk svarede højt: Ja, medens Forloverne gjorde Bemærkninger om Salens smagløse Dekoration.

Da de igen var komne ud i det fri, tog Claudius Christine under Armen; det var det hele.

Det var dejligt at gaa lidt i det klare Frostvejr. Flokken gik rolig til Fods op ad Martyrgade til Clichy-Boulevard. Der havde de bestilt et Værelse, og Frokosten gik ret muntert, ikke et Ord blev der sagt om den Formalitet, de nys havde opfyldt, de talte om ganske andre Ting, som om det var en almindelig Sammenkomst mellem Kammerater.

Christine, der i Grunden var meget bevæget, skønt hun lod ganske rolig, maatte i tre stive Timer høre sin Mand og Forloverne ivrigt drøfte Mahoudeaus Ulykkestilfælde, som de atter og atter gennemgik i alle dets mindste Enkeltheder. Sandoz fandt Historien uhyre mærkelig. Jory og Gagnière snakkede om Stativet; Jory var især medfølende for Mahoudeaus pekuniære Tab, mens Gagnière med en Stol beviste, at Træstativet burde have holdt. Mahoudeau var endnu rystet og betagen og klagede over en Ømhed i alle Lemmer, som han først nu lagde Mærke til: han havde Smerter i alle Ledemod, var forstødt og ør, som om en Marmorstatue havde knuget ham i sine stenhaarde Arme. Christine ba-

dede hans skrabede Kind, og hun havde Følelsen af, at den sønderslaaede Kvindefigur sad til Højbords midt iblandt dem, at Claudius kun brød sig om hende, kun havde Tanker for hende, medens han var uudtømmelig i Beskrivelsen af den dybe Sindsbevægelse, han havde følt, da hendes Lerlegeme knustes for hans Fødder.

Ved Desserten bragte Gagnière endelig et nyt Emne paa Bane, han sagde pludseilg til Jory:

„Hør du, jeg mødte jo Mathilde og dig sammen i Forgaars . . . Jo vist saa, det var i Kronprinsessegade."

Jory blev rød i Hovedet og prøvede paa at komme med Udflugter, men hans Næse bevægede sig, han trak paa Smilebaandet, og til sidst sagde han med en dum, forlegen Latter:

„Aa, ser du, vi mødte saamænd hinanden ganske tilfældig. . . . Paa Ære! Jeg sværger jer til, jeg aner ikke, hvor hun bor, ellers havde jeg da sagt jer det!"

„Naa, saa er det dog dig, der holder hende skjult," udbrød Mahoudeau. „Du kan gerne beholde hende, der er vist ingen, der vil tage hende fra dig."

Jory holdt ganske rigtig Mathilde skjult i et lille Værelse, hvor han levede sammen med denne Vampyr, der bragte ham til at glemme baade hans Gerrighed og Forsigtighed.

„Naa ja," sagde Sandoz med filosofisk Overbærenhed, „enhver har jo Lov til at more sig, som han selv vil."

„Deri har du aldeles Ret," svarede Jory og tændte sig roligt en Cigar.

De sad længe ved Bordet, og Mørket begyndte at falde paa, da de fulgte Mahoudeau hjem, thi han vilde gaa i Seng. Claudius og Christine hentede lille Jakob hos Portnerkonen og gik saa op i Atelieret, hvor der var iskoldt og saa mørkt, at de længe famlede om, før de fandt Svovlstikkerne til at tænde Lampen. Saa skulde der lægges i Kakkelovnen, og Klokken gik til syv, før de kom nogenlunde i Orden. Men de havde ingen Lyst til Middagsmad og spiste en Levning Suppekød, mest for at faa Jakob til at spise sin Mad, og da han saa var puttet i Seng, satte de sig ved Lampen, som de plejede.

Christine var for bevæget til at tage fat paa et Haandarbejde. Hun sad med Hænderne i Skødet og saa paa Claudius, der straks havde fordybet sig i en Tegning, et Parti af hans store Maleri: Dragere, der losser Gibs i St. Nikolajs Havn. Hun sad og drømte, Minder og Savn svævede forbi hendes tankefulde Blik; og lidt efter lidt betoges hun af en uendelig Sørgmodighed, en maalløs Smerte over den Ligegyldighed, den grænseløse Ensomhed, hun

sank hen i, skønt han sad hende saa nær. Kun Bordet var imellem dem, og alligevel følte hun, hvor langt han var fra hende, nede ved Broen, længere borte endda, helt oppe i Kunstens utilgængelige Regioner, hvor hun aldrig, aldrig kunde naa ham. Flere Gange prøvede hun at tale til ham, men ikke et Ord fik hun ud af ham, og Timerne gled hen, hun blev træt af at sidde der ledig, og til sidst tog hun sin Portemonnæ frem og talte sine Penge.

„Ved du, Claudius, hvor meget vi har at begynde med?"

Han saa ikke en Gang op fra sin Tegning.

„Vi har lige ni Sous! Ak, hvilken Elendighed."

Han trak paa Skulderen og brummede til sidst:

„Bryd dig aldrig om det, vi skal nok blive rige."

Saa tav de atter; hun forsøgte ikke mere at bringe en Samtale i Gang, men sad og saa stille paa de ni Sous, der laa foran hende paa Bordet. Klokken slog tolv, og det gøs i hende, hun var formelig syg af at sidde og vente.

„Lad os dog gaa i Seng, Claudius," mumlede hun, „jeg holder det ikke ud for Træthed."

Han hørte ingen Ting, tegnede kun rasende videre.

„Hører du? Ilden er gaaet ud, vi bliver begge to forkølede. Lad os dog gaa i Seng?"

Den bedende Tone vækkede ham, og han fløj hidsig op:

„Ja, værs'god, du kan jo godt gaa i Seng! Du ser jo nok, at der er noget, jeg maa gøre færdig her først."

Hun sad lidt endnu, forskrækket og bedrøvet over hans Heftighed. Men da hun mærkede, at hun plagede og ophidsede ham ved at sidde der uden at bestille noget, rejste hun sig, gik ind i Soveværelset og lod Døren staa aaben. En Time gik atter, og ingen Lyd hørtes; hun laa stille med aabne Øjne i Mørket; endelig vovede hun sagte at kalde:

„Herregud, søde Claudius, det er silde, gaa nu i Seng!"

Hun fik en Ed til Svar og ingen rørte sig mere, hun var maaske selv slumret ind. I Atelieret blev der koldere og koldere, Lampen osede, men han sad bøjet over sin Tegning uden at bryde sig om noget. Klokken to rejste Claudius sig rasende, fordi Lampen var ved at gaa ud af Mangel paa Olie. Han havde lige Tid til at bringe den ind i Sovekammeret for ikke at klæde sig af i Mørke. Men han blev endnu mere misfornøjet, da han saa Christine ligge der med aabne Øjne.

„Hvad skal det betyde, at du ligger vaagen?"

„Aa, jeg er ikke søvnig."

„Naturligvis, jeg forstaar dig godt, det skal være en Bebrej-

delse! . . . Jeg har dog sagt dig over hundrede Gange, at jeg hader, du ligger og venter paa mig."

Lampen gik ud, og han gik i Seng i Mørke. Hun rørte sig ikke, han gabede et Par Gange, dødtræt, og de laa vaagne begge to, men de sagde ikke noget. Endelig udbrød Claudius halvt i Søvne:

„Det var ellers forbavsende, at Underlivet ikke blev ødelagt. Hun havde et ganske yndigt Underliv."

„Hvem?" spurgte Christine forvildet.

„Ih, Mahoudeaus Pige, naturligvis!"

Hun fo'r sammen, vendte sig om og puttede Hovedet ned i Hovedpuden, og han blev aldeles forbavset ved at høre hende bryde ud i Graad.

„Hvad er der i Vejen, hvorfor græder du?"

Hun svarede ikke, men hulkede, saa Sengen rystede.

„Naa, vær nu rolig. Jeg har jo ikke skændt paa dig, hvad er der nu i Vejen, min søde Pige?"

Alt imens han talte, gættede han Grunden til hendes heftige Sorg. Hun havde Ret, paa en Dag som denne kunde han gerne have været lidt kærlig imod hende; men det var dog ikke hans Fejl, han havde virkelig ikke tænkt over det. Hun kendte ham jo, han blev til et rent Dyr, naar han tog fat paa den Malen.

„Naa, græd nu ikke mere. Herregud, vi har dog kendt hinanden saa længe. Ja, ja, du synes nu, det var din Bryllupsdag, ikke sandt? Saa vær nu sød, du ved jo nok, at jeg i Grunden holder af dig."

Han kyssede hende, tog hende i sine Arme. Men deres Lidenskab var død, og de følte det begge to, de følte, at den voksede, denne Tomhed, de allerede anede i de første glødende Elskovsdage, og nu var der kommet et Brud, som intet kunde hele. Aldrig, aldrig skulde de mere elske hinanden fuldt ud. Hustruen havde tilintetgjort Elskerinden, og Vielsen syntes at have dræbt Kærligheden.

IX.

Da Claudius slet ikke kunde male sit store Maleri i det lille Atelier i Douaigade, besluttede han at leje et Skur, hvor han kunde faa Plads nok, og en Dag, han drev om i Nærheden af Montmartres Højder, fandt han, hvad han søgte.

Det var et Tørrehus, der havde tilhørt en Farver, et stort Skrummel af et Skur, tyve Alen langt og femten Alen bredt, der laa halvvejs op ad Tourlaquegade, den Gade, der skraaner ned bag Kirkegaarden, og hvorfra man har en vid Udsigt over Clichy helt ud til Gennevilliers. Barakken var klinet op af Bræder og Kalk, og Vinden susede ind gennem Sprækkerne. Det lejede han for tre Hundrede Franks. Nu kom Sommeren, Maleriet skulde snart blive færdigt, og saa vilde han sige op igen.

For Resten var han ganske vis paa, at denne Gang vilde han have Lykken med sig, og derfor brød han sig heller ikke om, at der gik lidt Penge med, Sparsommelighed vilde være ilde anbragt her. Han begyndte at tage op af sin Kapital, og han holdt snart ikke længer Regnskab med, hvor ofte og hvor meget, han tog op af de tyve Tusind Franks, han ejede. I Førstningen sagde han det ikke til Christine, thi allerede to Gange havde hun sat sig derimod; men da han til sidst maatte ud med Sproget, skændte og græd hun nok et Par Dage, men saa vænnede hun sig ogsaa dertil og gav sig hen til det Velvære og den Lykke, det er altid at have Penge paa Lommen.

Nu levede Claudius ene og alene for sit Maleri. Der var kun de allernødvendigste Møbler i det store Atelier: et Par Stole, hans gamle Divan fra Bourbon-Kajen, et Fyrretræsbord, som han havde faaet hos en Marskandiser. Han kendte ikke til Forfængelighed eller Trang til Luksus, brød sig kun om sin Kunst. Den eneste store Udgift, han tillod sig, var en Stige med Hjul under og med bevægelig Platform og Trin.

Saa var det hans Lærred. Det skulde være tolv Alen bredt og syv Alen højt, og saa vilde han absolut selv præparere det. Han bestilte Blindramme, købte meget bredt Lærred, som han og to Kammerater havde utroligt Besvær med at faa spændt ordentlig ud; saa vilde han paa ingen Maade bruge Lim, men strøg det kun over med Zinkhvidt, thi saa trak det bedre Farverne til sig, og de stod renere og kraftigere, paastod han. Paa Staffeli var det umuligt at tænke, dertil var Stykket for kollossalt; men han udtænkte et Maskineri med Planker og Snore, som holdt det fast til Væggen, lidt hældet forover, saa Lyset faldt hen over det. Og langs med denne store hvide Flade rullede nu Stigen: det var som et helt Stillads omkring det vordende Mesterværk.

Men da nu alt var lavet færdigt, fik Claudius Skrupler. Han var bange for, at han maaske ikke havde valgt den heldigste Belysning for sit Motiv. Maaske vilde en Morgenbelysning være bedre? Maaske burde han have valgt Graavejr? Han gik igen ned til Broen og tilbragte tre Maaneder med det.

Der laa den gamle Stad for hans Øjne mellem de to Flodarme; han studerede den i alle Belysninger i alt Slags Vejr. Han saa den under sildig Sne staa med Hermelinskaabe over det smudsige Vand, mod kold, skiferfarvet Himmel. Han saa den ryste Vinteren af sig i de første Solstraaler, saa den blive ung igen, med lysegrønne Skud i Haven ved Floden. Han saa den en taaget Dag rykke tilbage, svinde hen, let og skælvende som et Drømmesyn. Saa druknede den i Skylregnen, der rullede et Gardin ned mellem Himmel og Jord; han saa den i Uvejret, betynget af kobberrøde Tordenskyer med knitrende Lyn, der lyste uhyggeligt op som i en Røverkule; han saa Blæsten fare omkring, gøre alle Hjørner og Kroge spidse og tørre, ligesom piske den nøgen i den blegblaa Luft. Til andre Tider, naar Solstraaler brødes til Guldstøv i Seinens Damp, laa den og badede sig i dette disede Lys uden stærke Skygger, med et ensfarvet Lys som en fin, yndig Juvel, indrammet i drevet Guld.

Han vilde ogsaa se den ved Solopgang stige frem af Morgendæmringen, naar det lysner over den ene Kaj, og Mørket endnu ruger over den anden, naar Taarne og Spir lever op i Morgenrødens Straaler, medens Natten langsomt glider ned om Bygningerne som en Kappe, de taber. Om Middagen var han der, naar Solens Straaler faldt lodret paa de stille Gader, der laa fortærede af Varme i det blændende Lys som en død, farveløs By, hvor Varmens Sitren er det eneste Livstegn. Naar Solen gik ned, kom han og saa paa den, naar Natten steg op af Floden og igen tog den i Besiddelse, naar de øverste Omrids af Monumenterne var kantede med en hendøende Ildfrynse, naar der i Vinduerne hist og her pludselig flammede en Brand op, der slog Hul paa Facaden og kastede en Ildregn ud.

Men hvorledes Belysningen, og hvorledes Vejret end var over alle disse forskelige Udgaver af Staden, kom han dog altid tilbage til den Stad, han havde set hint Øjeblik hen imod Klokken fire en klar Eftermiddag mod Sommerens Slutning, den lyse Stad under en let Luftning, Paris' store Hjerte, der slog i den rene Sommerluft, under den umaadelige Himmelhvælving med de flyvende Smaaskyer.

Claudius sad der dagevis under Broens Skygge. Der sad han i Ly, der var han som hjemme. Den ustandselige Rullen af Vognene lød som et fjernt Tordenbrag, og den plagede ham ikke. Han sad ved den første Bropille under den kolossale Jernbue og tog Skitser, malede Studier. Han syntes aldrig, han blev færdig, tegnede en Ubetydelighed om indtil ti Gange. Flodbetjentene kendte ham, og en Brovægters Kone, der boede i en Slags tjæret, lille

Kahyt med Mand, to Børn og en Kat, passede paa hans Lærred, naar Farverne ikke var tørre og han nødig vilde slæbe det frem og tilbage gennem Byen. Det var ham en Fryd at sidde i dette Tilflugtssted under Paris, hvis fortærende Liv buldrende rullede hen over hans Hoved.

Først forelskede han sig i St. Nikolaj med dens ustandselige Travlhed; Dampkranen Sofie stønnede og hejsede store Stenblokke, Arbejdsvognene læssede Sand, Mennesker og Dyr sled og pustede paa Stenbroen, der skraanede ned mod Vandet til Granitbolværket, hvor en dobbelt Række Pramme og Sejlbaade laa surret fast. Ugevis kunde han sidde over en Studie, nogle Arbejdsmænd, der lossede Gibs, med hvide Sække paa Skulderen gik de hen ad en hvid Sti, og de var ganske overpudrede selv, mens en anden Baad, en Kulpram lige ved Siden af havde lavet en blæksort Plet paa Stenbroen.

Derefter tog han en Skitse af Badeanstalten paa venstre Bred, set fra Siden, og saa Vaskeribaaden, set forfra, med alle Luger aabne og Vaskekonerne paa Knæ i Række lige nede ved Strømmen, hvor de tærskede paa Tøjet. I Midten en Baad, som en Mand vrikkede fremad, saa længere henne mod Baggrunden en Bugserdamper med en Tømmerflaade paa Slæbetov. Baggrunden var færdig for lang Tid siden, og alligevel tog han atter fat paa den, de to Flodarme og et stort Stykke Himmel, hvor man kun saa Vor Frues solbeskinnede Taarne hæve sig.

Han sad i Fred under Broens gæstfri Tag; i denne Krog, der var ensom som en afsidesliggende Bjerghule, kom kun faa nysgerrige og forstyrrede ham, Fiskerne gik med deres Medestænger stolte og ligegyldige forbi ham, og hans eneste Selskab var Brovægterens Kat, der fredelig sad og slikkede sig i Solskinnet og lod Menneskene tumle oven over sig.

Til sidst havde han dog de nødvendige Udkast og Noter; han gjorde kun til Slutning en Skitse til Maleriet i dets Helhed, og saa begyndte han paa sit Storværk. I hele den Sommer stod der i Tourlaquegade en frygtelig Kamp mellem Claudius og det umaadelige Billede; thi han havde sat sig i Hovedet selv at kvadrere den uhyre Komposition, og hvert Øjeblik fo'r han vild i det matematiske Arbejde, som han aldeles ikke var vant til. Og han blev rasende! Saa vilde han slet ikke kvadrere, men rette senere hen efterhaanden, og han lagde hidsig Maleriet an, i en saadan Lidenskabens Feber, at han levede hele Dage paa sin Stige, fægtende med vældige Pensler og udfoldende en Kraft, der kunde flytte Bjerge. Om Aftenen vaklede han som en fuld Mand, faldt i Søvn,

naar han havde sunket den sidste Bid, og var saa træt, at Christine maatte bringe ham i Seng som et lille Barn.

Af dette Heltearbejde fremstod et mesterligt Udkast, et af disse Udkast, hvor Geniet lyner gennem et Kaos af Farver, der endnu ikke er kommet i Ro. Bongrand kom hen for at se det, og han tog Claudius og knugede ham i sine store Arme med Øjnene blændede af Taarer!

Sandoz gjorde i Begejstring et Middagsselskab, og Jory, Mahoudeau og Gagnière fo'r atter rundt og bebudede et Mesterværk, hvorimod Fagerolles et Øjeblik stod maalløs, men saa brød han ud i Lykønskninger — det var virkelig „for" smukt.

Og man skulde tro, at den ironiske Ros i den behændige Mands Mund havde bragt Claudius Uheld, thi nu ødelagde han blot sin Skitse. Det var den samme Historie evindelig: han satte fuld Kraft paa straks, gjorde en kraftfuld Begyndelse, men saa sad han fast i det, kunde intet fuldende. Hans Magtesløshed begyndte igen; to Aar malede han paa det Billede, hørte og saa kun det, snart i den syvende Himmel, snart fortvivlet, slaaet til Jorden, saa elendig, saa sønderrevet af Tvivl, at Hospitalslemmer, der drager deres sidste Suk er lykkeligere end han.

To Gange blev han ikke i Tide færdig til Udstillingen, thi i sidste Øjeblik, naar han troede blot at mangle et Par Penselstrøg, opdagede han Huller, og han følte, at hele Kompositionen knagede og styrtede sammen mellem Hænderne paa ham.

Da Udstillingens Aabning tredie Gang nærmede sig, havde han et rædsomt Anfald, vilde i hele fjorten Dage ikke sætte sin Fod i Atelieret i Tourlaquegade, og da han endelig gik derhen, forekom det ham, at han gik ind i et Hus, hvor Døden havde raset: han vendte sit store Maleri om mod Væggen, rullede Stigen hen i en Krog, og dersom hans rystende Hænder havde haft Kraft dertil, havde han knust og brændt det alt sammen!

Nu var alt forbi, et Ødelæggelsens Pust havde fejet hen over Atelieret, og han sagde, at nu maatte han tage fat paa at male Smaating, siden hans Kræfter ikke strakte til længer.

Da han skulde male det første lille Billede, kom han uvilkaarlig tilbage til det gamle Motiv. Han havde jo Lov at male en Udsigt over den gamle Stad paa et mindre Lærred! Men en Slags Undseelse blandet med en underlig skinsyg Følelse, førte ham bort fra hans gamle Plads under Broen. Han syntes, at den var hellig nu, og at han end ikke efter Døden turde krænke sit Storværks Jomfruelighed. Han satte sig derfor paa Bredden ovenfor St. Nikolajs Havn. Nu kunde han i det mindste arbejde lige efter Naturen, og han glædede sig rigtig over at være fri

for at behøve denne Gaaen paa Akkord med Sandheden, som han ikke kunde undgaa, naar han malede meget store Stykker.

Der laa maaske Grunden til, at det var gaaet saa galt; men det lille Maleri havde samme Skæbne som de andre, uagtet det var mere udført, end Claudius plejede. Juryen var aldeles oprørt over den „Raahed i Farverne", som man sagde ligefrem grasserede i de unge Maleres Atelierer paa den Tid. Skuffelsen var denne Gang saa meget føleligere, som de havde talt om, at Claudius for at blive antagen havde gjort store Indrømmelser; og den ulykkelige Kunstner, der var saaret paa sit ømmeste Sted, græd af Vrede og rev Lærredet af Blindrammen i smalle Strimler, som han saa brændte i Kakkelovnen. Det var ham ikke nok at ødelægge dette Billede, det maatte tilintetgøres, forsvinde.

Claudius arbejdede i det følgende Aar paa forskellige Ting, blot af Vane, gjorde ingen Ting færdig, sagde om sig selv med et smerteligt Træk om Munden, at han var faret vild og maatte se at komme paa rette Vej igen. Paa Bunden af hans Sjæl holdt den faste Bevidsthed om hans Geni dog bestandig en Gnist af Haab i Live, selv naar han var mest fortvivlet; han led Helvedes Kvaler, han stred som Sisyfus med Sten, der evindelig rullede ned og truede med at knuse ham. Fremtiden var dog endnu hans, og han var vis paa, at han en Gang skulde faa Magt over Klippestykket og slynge det op mod Stjernerne!

Til sidst saa de andre, at han ligesom vaagnede op, Øjnene straalede af Iver, og han begyndte igen at lukke sig inde i det store Atelier. Han tog atter sit gamle Motiv frem. Han, der før bestandig hastede bort fra det Værk, der sysselsatte ham, stødte nu evig Panden mod dette Motiv med den gamle Stad. Det blev en fiks Ide, en Bom, der faldt ned for hans Liv. Og han talte igen om sit Værk med flammende Begejstring, raabte op med barnlig Glæde, at nu var han vis paa sin Sag, vis paa Sejren!

En Dag fik Sandoz Lov til at komme ind i Atelieret til Claudius, som ellers holdt sin Dør omhyggelig lukket. Og Sandoz saa en Skitse, der var udkastet uden Model og aldeles vidunderlig i Farven. Det var for Resten det gamle Motiv: St. Nikolajs Havn til venstre, Badeanstalten til højre, Seinen og den gamle Stad i Baggrunden, men hvad der i høj Grad forbavsede ham, var, at Manden i Baaden var borte, og i hans Sted laa der en meget større Baad, som optog hele Midten af Billedet. I Baaden var der tre Kvinder: den ene roede i Badedragt, den anden sad paa Kanten af Baaden med Benene i Vandet, hendes Livstykke var revet halvt op, saa man saa den ene Skulder, og den tredie stod fuld-

stændig nøgen ret op i Forstavnen, og hendes blændende hvide, nøgne Hud skinnede som en Sol.

„Men hvad er det dog for en Ide," mumlede Sandoz, „hvad bestiller de dog der, de tre Kvinder?"

„Ih, de bader sig," svarede Claudius med stor Ro, „ser du da ikke, de kommer jo ud fra Badeanstalten, det giver mig Anledning til at male en nøgen Figur, det er just brillant! Ikke sandt? Eller synes du, der er noget stødende ved det?"

„Jeg! Aa nej, jeg ikke! Men jeg er rigtignok bange for, at Publikum heller ikke denne Gang vil forstaa dig. Der er nu heller ingen Rimelighed i, at dette nøgne Kvindemenneske staar der lige midt i Paris."

Claudius blev uhyre forbavset.

„Saa, tror du det? Det var ellers kedeligt. Men for Resten blæser jeg dem da et Stykke, naar bare min Figur er godt malet. For Resten vil jeg male hende, ser du, jeg trænger til saadan noget for at holde Modet oppe!"

De følgende Dage søgte Sandoz i Fornuftens og Naturalismens Navn at faa ham fra denne mærkelige Komposition. Hvor kunde det dog falde en moderne Kunstner, en Kunstner, der vilde være Realist, ind at ødelægge et Værk ved saadanne Fantasterier? Han kunde jo sagtens finde et andet Motiv, naar han endelig vilde male en nøgen Figur.

Men Claudius trodsede imod, blev hidsig og kom med Udflugter, thi han vilde ikke ud med Sandheden, vilde ikke tilstaa, at det var en Ide, saa vag og ubestemt, at han vilde haft ondt ved at give den Udtryk; det var den gamle Romantik, der spøgede i hans Hjerne og fyldte ham med en Trang til at male denne Kvindeskikkelse som et Symbol paa selve Paris, den lidenskabelige Stad, der lignede en straalende, ung Skønhed. Hans egen Lidenskab var med i Spillet, hans Kærlighed til de skønne, runde Kvindeformer, der skulde foreviges i hans Kunst.

Han lod imidlertid, som om han gav efter for Vennens Forestillinger:

„Naa, ja, ja da, saa skal jeg se, hvad jeg kan gøre, jeg skal give hende noget paa,længer hen, siden hun er dig imod, men jeg maler hende nu, som jeg har begyndt. Det har jeg jo Lov at gøre for min egen Fornøjelse."

Saa talte han ikke mere om den Sag, sad stille og trodsig med en forlegen Mine, naar nogen ytrede Forundring over denne sejrende Venus, der steg op af Seinens Skum mellem Omnibusserne paa Kajerne og Sjoverne i St. Nikolajhavnen.

Nu kom Foraaret, Claudius skulde til at tage fat for Alvor, da

de pludselig i et Anfald af Sparsommelighed forandrede deres Husførelse. Christine var undertiden ængstelig over disse Penge, som svandt bort mellem Hænderne paa hende, og som bestandig mindskede Kapitalen. De holdt nu slet ikke Regnskab mere, som om Kilden til denne Rigdom var uudtømmelig. Efter fire Aars Forløb blev de aldeles rædselsslagne, da de paa Forespørgsel hos deres Sagfører fik at vide, at der nu kun var tre Tusind Franks tilbage af de tyve Tusind. Saa blev de straks overdrevent sparsommelige, turde næppe spise det tørre Brød og sagde Lejligheden op i Douaigade, thi hvad skulde det til at betale Leje to Steder? Der var mer end Plads nok i det gamle Tørreskur i Tourlaquegade, der kunde de godt bo alle tre. Men alligevel var det meget svært at faa al Ting indrettet blot nogenlunde ordentligt, thi de maatte leve som Tatere, der har alt i Fællesskab. Værten var saa umedgørlig, at Claudius selv maatte tømre en Brædevæg op i den ene Ende af Skuret, saa der blev et Køkken og et Slags Sovekammer bagved. De syntes, det var udmærket, til Trods for Sprækkerne i Væg og Tag, hvor Vinden susere igennem. De Dage, det var rigtig slemt Vejr med Blæst og Regn, maatte de sætte Lerfade under de største Revner.

Der var tomt og elendigt, deres stakkels Møbler stod og raabte til hverandre langs de nøgne Vægge, men de var stolte over den mageløse Plads de havde, sagde til Kammeraterne, at lille Jakob her rigtig kunde tumle sig frit. Den stakkels lille Dreng var nu ni Aar gammel, men saa lille og spinkel af sin Alder, at det var en Ynk at se; kun Hovedet blev ved at vokse. Han kunde ikke taale at gaa i Skole otte Dage i Træk, saa blev han syg og fortumlet af Anstrengelse, og de endte med at lade ham gaa og skøtte sig selv i Krogene i det store Atelier.

I lang Tid havde Claudius' Arbejde skilt ham fra Christine, nu sad hun atter hos ham, naar han malede, ja, hun hjalp ham med at skrabe og glatte det gamle Billede og gav ham Raad, hvordan han igen skulde faa det gjort fast til Væggen. Saa opdagede de en Ulykke: Stigen var bleven ødelagt af Regnvandet, der sivede ned gennem Loftet, og han maatte stive den op med et Bræt paa tværs, mens hun rakte ham Søm. Endelig var alt for anden Gang i Stand. Hun stod bag ved ham og saa til, medens han inddelte den nye Skitse; hun blev staaende, indtil hun blev saa træt, at hendes Fødder ikke længer kunde bære hende, saa satte hun sig ned, lige ned paa Gulvet, hvor hun stadig kunde se paa ham.

Ak, kunde hun dog rive ham bort fra det Maleri, som stjal ham fra hende! Det var jo blot derfor, hun gjorde sig til hans

Tjenerinde og var lykkelig ved at være hans Haandlanger. Det forekom hende, at der dæmrede et svagt Haab nu, da hun var med til hans Arbejde; han var rent kommen bort fra hende, da han blev til ud paa Aftenerne i Atelieret i Tourlaquegade, mens hun sad og græd alene derhjemme i Douaigade, maaske var der en Mulighed for, at hun kunde vinde ham igen, nu, da hun ogsaa var til Stede med sin mægtige Kærlighed. Ak, den Kunst, hvor hun hadede og afskyede den! Det var ikke længer den skikkelige, lille, borgerlige Akvarelmalerinde, der oprørtes over denne pragtfulde, fri, brutale Kunst! Nej, nu forstod hun saa godt den ny Malemaades lyse Toner og prægtige Lysvirkninger, som hun i Begyndelsen kun bar over med af Kærlighed til Maleren; nu betragtede hun endog med en vis Ærbødighed de blaa Træer og den lilla Jord i disse Værker, som før forekom hende saa rent forfærdelige. Hun saa, hvor mægtige de var, og hun behandlede dem som Medbejlere, der ikke var til at spøge med. Hendes Had steg i samme Grad som hendes Beundring; hun oprørtes i sit Inderste ved at blive til ingen Ting, ved at se Claudius aldeles glemme hende for sin Lidenskab.

Hun tog Kampen op, stred hver Time saa lang som Dagen var. Hun stillede sig mellem ham og hans Maleri, uafladelig var hun ved hans Side, altid følte han hendes Aandepust i sin Nærhed, altid mindede hun ham om, at hun var hans. Saa kom hendes gamle Ide frem selv at male for at følge ham midt i hans Kunstnerfeber; og i en hel Maaned tog hun en Malerbluse paa, arbejdede som en Elev hos sin Lærer, kopierede nøjagtig en Studie, og hun holdt op, blot fordi hun saa, hendes Anstrengelser havde den Virkning, at Claudius rent glemte, hun var Kvinde, og behandlede hende aldeles som en Kammerat. Derfor greb hun til sit sidste Middel.

Christine havde ofte siddet for Claudius, der havde malet et eller andet efter hende, et Hoved, en Armbevægelse, en Stilling. Han kastede et Draperi om hende, lod hende stille sig hen og bad hende staa rolig. Hun var altid glad over at kunne være ham tilpas, over at gøre ham en Tjeneste; men hun kunde ikke lide at klæde sig af, thi hun syntes, det saarede hendes Værdighed nu, da hun var hans Hustru. Da han en Dag skulde bruge et nøgent Ben, havde hun først afslaaet og var derpaa gaaet ind paa at kiltre sin Kjole op, men hun havde først drejet Laasen i Døren to Gange om, da hun frygtede, at hvis det blev bekendt, vilde deres Bekendte i hende søge Modellen til alle de nøgne Kvinder i hendes Mands Malerier. Hun havde jo tidt nok hørt Kammeraterne, ja, Claudius selv, le og spotte paa en temmelig upassende Maade over

en Maler, der aldrig havde anden Model end sin Kone til de nette, nøgne Figurer, som han afsatte til Filistrene, og hvor de genfandt hende set fra alle mulige Sider. Og naar hun kom anstigende snørt og pyntet, med meget mørke og meget højhalsede Kjoler, saa lo de spottende, thi de vidste alle, hvorledes hun saa ud uden Klæder.

Fra den Dag, Claudius med Kul havde gjort et flot Udkast til den store Kvindefigur, som skulde danne Midtpunktet i hans Maleri, betragtede Christine ofte drømmende det ubestemte Omrids, pint af en utaalelig Tanke, som efterhaanden jagede alle hendes Skrupler bort. Og da han begyndte at tale om en Model, tilbød hun at staa for ham.

„Hvad siger du? Skal jeg tage dig til Model? Du bliver jo flov, bare jeg vil tegne din Næsetip!"

Hun smilede forlegen.

„Aa, min Næsetip! Jeg synes dog, det var mig, der var Model til dit „Friluftsmaleri". . . og da kendte vi dog ikke til hinanden som nu! . . . En Model vil i det mindste koste syv Franks om Dagen! Vi kan virkelig godt trænge til at spare den Udgift."

Tanken om denne Økonomi gjorde straks Udslaget.

„Ja, det har jeg naturligvis ikke noget imod; jeg synes, det er rigtig pænt af dig, især da du ved, at jeg er lidt slem imod mine Modeller; jeg lader dem ikke dovne. . . . Men du kan alligevel lige saa godt tilstaa, lille Tossehoved, at du ikke vil have nogen Model her, fordi du er skinsyg!"

Ak ja, den Stakkel, hun led alle Skinsygens Dødskvaler! Men hun brød sig kun lidt om Kvinder, Alverdens Modeller kunde for hende gerne klæde sig af! Hun havde kun én Medbejler, dette afskyelige Maleri, som han foretrak for alt . . . som gjorde ham døv for hendes Kærlighed. Hun kæmpede for sin Ret. Hun havde Lov til at byde sig selv, sit Legeme . . . hun havde ikke andet; og det var jo muligt, det kunde jo hænde, at hun sejrede, at han en skønne Dag igen kom tilbage i hendes Favn!

Claudius var henrykt, gjorde straks en Studie i hel Figur i den rigtige Stilling.

De ventede til lille Jakob var gaaet i Skole, saa lukkede de Døren af, og Claudius malede flere Timer i Træk. Christine led meget, især i de første Dage, ved at staa ubevægelig, men efterhaanden vænnede hun sig dertil; hun turde ikke beklage sig, men maatte holde sine Taarer tilbage, naar han skændte paa hende. Snart blev det ham en Vane at være uvenlig imod hende, han behandlede hende aldeles som en Model, var end mere fordringsfuld mod hende og aldrig bange for at trætte hende . . . hun

var jo hans Kone. Han misbrugte hende, lod hende klæde sig af hvert Øjeblik, saa for en Arm, saa for en Fod, for den mindste Ting, der faldt ham ind. Hun var hans Genstand, en levende Dukke, som han stillede op og kopierede, som en Krukke eller en Kedel i et Stillebensstykke.

Denne Gang vilde Claudius gaa langsomt til Værks, og før den store Figur var anlagt, havde han trættet og pint Christine i flere Maaneder, for rigtig at studere hende, sagde han.

Endelig begyndte han da for Alvor. Det var en Efteraarsmorgen; Nordenvinden var allerede skarp, og der var ikke varmt i det store Rum, uagtet Kakkelovnen var glohed. Den lille Jakob var syg og hjemme fra Skole, og derfor havde de taget det Parti at lukke ham inde i det Aflukke, der var Soveværelse, med Paalæg om at være rigtig artig og stille. Med en Kuldegysen klædte Moderen sig af og stillede sig op nær ved Kakkelovnen. I hele den første Timestid stod Maleren oppe paa sin Stige og lod Øjnene løbe hen over hende uden at sige et Ord. Medens hun stod der, overvældede en snigende Sørgmodighed hende efterhaanden. Hun vidste ikke, om det var Kulde eller Fortvivlelse, men hun blev med et saa træt, at hun vaklende gjorde et Par Skridt fremad med stive Ben.

„Hvad for noget, allerede!“ udbrød Claudius. „Men du har jo knap staaet et Kvarter! Du vil nok ikke tjene dine syv Franks i Dag?“

Han talte med spøgende Strenghed, han var rigtig tilfreds med sit Arbejde. Hun var næppe kommen lidt til sig selv under Slaabroken, som hun havde kastet om sig, før han hidsig kaldte paa hende:

„Naa, naa, nu ingen Dovenskab! I Dag er det ramme Alvor! Nu gælder det Livet! Jeg vil vise dem, at jeg har Geni.“

Hun indtog atter sin Stilling, og han malede videre, idet han af og til talte, thi han trængte til at høre sin egen Stemme, naar det gik godt med Maleriet.

„Det er dog en mærkværdig Hudfarve, du har! Den trækker Lyset i sig! Det er utroligt, men i Dag er du aldeles graa, og forleden Dag var du rosenrød, aa saa ganske usandsynlig rosenrød. Egenlig er det ærgerligt for mig, jeg ved aldrig, hvad jeg skal holde mig til.“

Han holdt op og kneb Øjnene sammen.

„En nøgen Figur er dog brillant! Hvor den staar udmærket mod Baggrunden! Saa rører den sig, bliver levende, og man skulde tro, man saa Blodet løbe under Huden! Aa, en Muskel, der er ordentlig tegnet, et Ben eller en Arm, der er kraftigt malet, det

er dog det første af alt, det skønneste, der er til! Ja, det er nu min Religion; jeg knælede gerne ned i Tilbedelse straks — og for Livstid!"

Da han var nødt til at gaa ned for at hente en Tube, nærmede han sig til hende med en troendes hele Lidenskab:

„Her, under det venstre Bryst, det er dejligt. Det er de smaa Aarer, der giver Huden den skære, blaaagtige Tone. . . . Og der paa Hoftens Runding denne lille Fordybning, hvor Skyggen forgyldes, det er en Juvel. . . . Og her under det kraftigt udviklede Underliv denne rene Linie. . . . Og der . . ."

Han gennemgik hende i Enkeltheder, idet han med Enden af sin Finger pegede paa hver Del af hendes Legeme, som han berømmede.

Da han atter stod paa Stilladset, udbrød han i feberglødende Skabertrang:

„I Pokkers Skind og Ben! Dersom jeg ikke nu maler et Mesterværk, er jeg et Asen!"

Christine sagde ingenting, og hendes Hjerteangst blev større og større, alt som hun blev sikker i sin Sag. Hun stod ubevægelig, og hun følte sig utilpas og fortvivlet over sin Nøgenhed. Til hvad Nytte var det ogsaa, at hun ofrede sig, hun havde jo nu set, at den Kvinde, han havde elsket, var ham en Model, der kun satte ham i kunstnerisk Begejstring. En Farvetone ved Barmen, en Linie langs Maven bragte ham i Henrykkelse, naar han før, blind af Kærlighed knugede hende op mod sit Bryst i smeltende Favntag. Ak, alt var forbi, hun var slet ikke til for ham mere, han elskede i hende kun Livet, Naturen og sin Kunst. Med stive Blikke stod hun kold som en Marmorstatue, medens hun kvaltes af en saadan Fortvivlelse, at hun ikke engang kunde græde.

Der lød en Stemme fra Værelset ved Siden af, medens smaa Slag dundrede paa Døren:

„Moder, jeg sover ikke, jeg keder mig saadan! Luk op for mig, hvad Moder?"

Det var Jakob, der blev utaalmodig. Claudius blev vred og skændte over, at man da aldrig kunde være i Fred.

„Nu kommer jeg om et Øjeblik!" raabte Christine. „Sov nu, og lad Fader male!"

Men nu blev hun igen urolig, hun saa ængstelig hen mod Døren og gik til sidst hen og hængte et Skørt paa Nøglen, saa at det dækkede Nøglehullet. Saa gik hun tilbage til Kakkelovnen, stillede sig op, med oprejst Hoved, Overkroppen lidt tilbagebøjet og Brystet frem. Time efter Time sneglede af Sted, og stadig stod hun der i Stilling, som en badende, der tager Tilløb til at kaste sig

i Vandet, medens han paa sin Stige kun havde Tanker og Øjne for den Kvinde, han malede; han talte ikke engang mere til hende, hun var bleven en Genstand, en Ting, der var smuk i Tonen.

Til sidst blev han ogsaa træt; han saa, at hun rystede.

„Hvad, fryser du?“

„Ja, lidt.“

„Det er mærkeligt, jeg er saa varm, men forkøl dig endelig ikke; lad os nu holde op for i Dag.“

Da han gik ned fra Stigen, troede hun, han kom for at kysse hende. Ellers plejede han med en Levning af Galanteri at betale hende med et hastigt Kys al den Kedsomhed, han voldte hende, men det glemte han i Dag i sin Iver. Han vaskede straks sine Pensler i en Krukke med grøn Sæbe. Hun stod ubevægelig og ventede med en svagt Haab. Der gik et Minut, han saa op, forbavset over, at hun blev staaende, saa gned han kraftig videre paa Penslen.

Hun klædte sig saa paa med skælvende Hænder, fuld af den Skam og den Forvirring, man føler ved at blive forsmaaet; hun skyndte sig, saa at hun knappede sit Kjoleliv skævt, blot fordi hun vilde skjule sin magtesløse Skønhed, der nu intet kunde nytte. Hun følte Foragt for sig selv, fordi hun havde nedværdiget sig til at prøve dette sidste Middel, hun saa nu, hvor lavt det var nu da hun havde tabt Slaget.

Men næste Dag maatte hun alligevel staa der i det kolde Ateliers brutale Lys. Det var jo hendes Bestilling, hun kunde ikke værge sig nu, da det var bleven en Vane. Desuden vilde hun for ingen Pris bedrøve Claudius, og hver Dag led hun da Nederlag; han hverken talte til hende eller om hende, naar hun stod der, fortumlet og ydmyget. Han brændte kun for den Kærligheds Genstand, der kom frem under hans Pensel; den bragte hans Hjerte til at banke og hans Kinder til at blusse. Den Gang, da han elskede Christine derude i Bennecourt, troede han, at han havde fanget Lykken i hendes lidenskabelige Favntag, men det var kun Indbildning, siden de var og blev fremmede overfor hinanden; hans Kunstnerdrøm var mere værd, han foretrak denne evige Jagen efter den uopnaaelige Skønhed, denne vanvittige, aldrig tilfredsstillede Attraa! Hvilken Fryd det dog var at elske dem alle, skabe efter sin Drøms Indskydelser, silkebløde Barme, kuldskære, fine Jomfruformer og saa at tilbede dem blot for de yndige Farvetoners Spil, at se dem svinde bort og aldrig at kunne favne dem. Christine var kun den nøgne Virkelighed, det Maal, Haanden kunde naa, og i én Sommer var Claudius bleven træt og ked af hende, thi

han var „det uskabtes Stridsmand“, som Sandoz ofte spøgende kaldte ham.

I lange Maaneder varede denne Kval for Christine. Ind i deres Liv dukkede en tredje Person op, en Elskerinde, den Kvinde, hun stod Model til. Det uhyre Maleri kom imellem dem, skilte dem ad som en uoverstigelig Mur; og bag ved den levede Claudius, levede han og den anden! Hun var ved at blive vanvittig af Skinsyge paa denne Afglans af sig selv, hun følte en Angst og en Kvide, som blot var saa meget større, fordi hun næppe turde tilstaa for sig selv de Lidelser, som hun hos en anden vilde have gjort Nar ad. Hun havde Ret, han tænkte kun paa hendes Billede, det var det, han tilbad, det, der var hans kære, stadige Tanke hver Time paa Dagen. Han pinte Livet af hende blot for at forskønne den anden, alt efter som hun blomstrede frem eller sygnede hen under hans Pensel. Det var da Kærligheden! Hvilken navnløs Smerte var det for Christine at prisgive sig for at den anden kunde fødes, for at dette Spøgelse af en Medbejlerske kunde hjemsøge dem og pine dem ved altid at være om dem, mægtigere end Virkeligheden, i Atelieret, ved Bordet, Dag og Nat, evig og altid! Hvad var det dog? Det var et Støvgran, et Intet, Farven paa et Stykke Lærred, et rent Blændværk, som sønderknuste deres Lykke og gjorde ham tavs, ligegyldig, endogsaa brutal, medens hun var rent syg og fortumlet over hans Troløshed! Og dog kunde hun ikke jage denne Mare ud af deres Hus, denne Elskerinde, som rædselsfuldt beherskede dem i sin Ubevægelighed.

Nu følte Christine i sit Nederlag Kunstens frygtelige Almagt tynge paa sine Skuldre, denne Kunst, hun allerede havde godkendt uden nogen Indskrænkning; den satte hun nu op paa et Alter i et mørkt Tempel, og foran den laa hun næsegrus tilbedende, som for en Vredens og Ødelæggelsens Gud, den man ærer knust af overvældende Had og Rædsel. Hun var gennembævet af en hellig Skræk, en Vished om, at hun ikke mere kunde stride imod, at hun maatte give efter, hvis hun ikke vilde knuses som en Orm i Støvet. De store Malerier var for hende som umaadelige Klippeblokke, de smaa straalede i Sejrsglans, men hun laa og betragtede dem, sammensunken, paa Jorden, fandt dem alle vidunderlige og svarede ufravigelig, naar Claudius spurgte om hendes Mening:

„Aa, det er udmærket! Pragtfuldt! Aa, utroligt stort!“

Hun nærede ikke én bitter Følelse imod ham, elskede ham tværtimod med taarevædet Kærlighed, naar hun saa, hvorledes han pinte og plagede sig selv. Efter nogle Ugers Tilfredshed var det hele ødelagt, og han kunde paa ingen Maade komme ud af at gøre sin store Kvindefigur færdig! Han pinte og plagede sin

stakkels Model hele Dage igennem, og saa lagde han alt paa Hylden i en Maaned. Ti Gange tog han fat paa Figuren, gik fra den, kradsede ud, gjorde den om fra øverst til nederst. Et Aar, to Aar gik hen, og Maleriet stod bestandig ufuldendt!

Ak, hvor den pinte ham denne Anstrengelse for at skabe et Kunstværk, for at faa Liv i sit Maleri! Altid stredes og brødes han med Virkeligheden, altid laa han overvunden paa Jorden, det var Jakobs Kamp med Herren. Han sønderbrødes i Anstrengelsen for at faa Naturen til at rummes paa et Stykke Lærred, segnefærdig i de uendelige Veer, der vred hans Muskler, uden at han nogen Sinde kunde bringe sin ufødte Tanke frem for Dagens Lys. Det tilnærmelsesvise, de smaa Bedragerier, som tilfredsstillede alle de andre, oprørte hans Ærlighed, fyldte ham med Samvittighedsnag som en Fejghed, og han gjorde om, ødelagde sit Arbejde for at faa det bedre, syntes ikke, det „sagde noget", misfornøjet med sine Kvindefigurer, sagde de andre, fordi de ikke kunde træde ud og give ham et Kys. Men hvad var det dog, der manglede? Det var en Ubetydelighed, lidt for meget eller lidt for lidt.

En Dag, da en havde kaldt ham et „ufærdigt Geni", havde dette Ord baade smigret og forskrækket ham. Ja, det var vistnok Sagen, det var den Mangel paa Ligevægt, den arvelige Nervesvækkelse, et Par Gran for meget eller for lidt af en eller anden Substans, der gjorde ham til en afsindig i Stedet for til en stor Mand. Naar Fortvivlelsen jagede ham fra hans Værk ud af Atelieret, tog han den Tanke med sig, og den hamrede inde i hans Hoved som en Begravelsesklokke.

Hans hele Tilværelse var Jammer. Aldrig havde Tvivlen været saa grænseløs som nu. Hele Dage forsvandt han, blev endogsaa borte om Natten og kom næste Morgen hjem saa fortumlet, at han ikke vidste, hvor han havde været henne, og de troede, at han havde drevet om paa Landet uden for Fæstningsværkerne for at blive fri for Synet af sit mislykkede Værk. Det var hans eneste Lindring at flygte fra dette Maleri, der fyldte ham med Skam og Had, og først vende tilbage, naar han atter turde se paa det. Hans Kone turde ikke spørge om noget. Hun var bare glad over, at han overhovedet var kommen hjem igen og gjorde Ende paa hendes Ængstelse over hans Fraværelse. Han fo'r rundt i Paris, især i Fattigkvartererne, det var, som havde han en Trang til at omgaas med Murere og Haandlangere, til at nedværdige sit unyttige Liv, og han sagde bestandig, at han var ulykkelig over, at han ikke ogsaa var Sjover eller Haandlanger. Det var jo den egentlige Lykke, at have stærke Lemmer og hurtig gøre det Arbejde, man passede til. Hans Liv var spildt, han skulde have været

Haandværkssvend! Saa kom han hjem i Tourlaquegade med trætte Lemmer og tom Hjerne. Han saa paa sit Maleri med et sorgfuldt, forskræmt Blik, med et Blik som det, man kaster paa en død i en Ligstue, indtil et nyt Haab om endelig en Gang at kunne gøre det færdigt atter bragte Blodet op i hans Kinder.

En Dag stod Christine igen Model. Nu skulde Kvindefiguren for tyvende Gang gøres færdig. Men Claudius' Ansigt blev mørkere og mørkere, og derfor turde hun knap trække Vejret; hun følte sig saa ulykkelig ved at mærke, at det ogsaa denne Gang var galt fat, og hun var bange for, at han skulde bryde ud i Hidsighed, dersom hun blot rørte en Finger. Pludselig udstødte han da ogsaa et Smertensskrig og bandede og tordnede:

„Aa, saa til hede Helvede med det hele!"

Alle Penslerne kastede han ned paa Gulvet fra Stigen og huggede saa med knyttet Næve et stort Hul i Maleriet.

Christine strakte de rystende Hænder ud mod ham:

„Claudius, lad være, min Ven . . ."

Men da hun havde kastet lidt Klæder om sig og kom nærmere, fløj der en vild Glæde igennem hendes Sjæl, og hendes Hjerte bankede af tilfredsstillet Hævnlyst: Lærredet havde et stort Hul lige i Kvindefigurens Bryst. Saa var hun dog endelig dræbt, død!

Claudius stod forstenet og saa paa sit Værk, paa dette Bryst med det gabende Saar, hvorfra der vældede en umaadelig Sorg ud over ham; han syntes, han saa sit Liv og sit Blod strømme ud. var det da muligt? Var det ham, der saaledes havde myrdet det, der var hans Øjesten? Hans Raseri gik over til Fortvivlelse, han følte paa sit Lærred og trak Hullet sammen som en Læge, der vil forbinde en Skramme. Han stammede og hulkede i endeløs Elendighed:

„Hun er ødelagt, aldeles ødelagt!"

Nu vaktes Christines Moderfølelse til Live, hun trøstede og talte godt for sit store, ulykkelige Barn, hun mærkede nok, at han kun havde én Tanke: at raade Bod paa Skaden lige straks, og hun hjalp ham at holde Riften sammen, medens han gik bag ved Lærredet og klistrede en Lap paa. Da hun saa igen klædte sig paa, stod den anden hel og paa ny udødelig, den havde nu kun paa Brystet et lille Ar, som gjorde Claudius endnu mere forelsket.

Alt som Tiden gik, blev Claudius' nervøse Mangel paa Ligevægt større, han blev overtroisk og havde mange Kunster for. Han vilde ikke bruge Olie mere til at male med, talte om den, som var den hans personlige Fjende. Derimod var Terpentin udmærket, den gjorde Malingen mat og solid. Han havde Hemmeligheder, som hun ikke maatte faa at vide, Opløsninger af Rav og Kopal-

fernis og andre Harpiksarter, som skulde tørre hurtigt og forhindre Farverne i at sprække. Men han maatte stadig slaas med det svære Indslag, thi hans Lærred trak straks den Smule Olie i Farverne til sig. Han havde altid haft travlt med sine Pensler, de skulde laves paa en særegen Maade, de skulde være af Børster, som var ovntørrede. Saa var det det vigtige Spørgsmaal angaaende Spartelen, som han brugte til sine Baggrunde, ligesom Courbet, og han havde en hel Samling Sparteler, lange og bøjelige, korte og brede, en holdt han især af, en trekantet som en Glarmesterkniv, der var lavet efter Bestilling, en Kniv som den, Delacroix brugte. Raderkniv brugte han aldrig, men han havde en Mængde hemmelighedsfulde Fremgangsmaader ved Farveblandinger, lavede Opskrifter, forandrede dem hver Maaned og troede, at han havde opdaget den eneste rigtige Malemaade, da han havde opgivet at bruge Olie, hvoraf de ældre Maleres Stykker flød over, og han gik frem med smaa Penselstrøg, indtil han havde truffet den rigtige Valør.

En af hans fikse Ideer var i lang Tid at male fra højre til venstre, det troede han bragte ham Lykke. Nu blev han endnu mere forstyrret i sin voksende Mani for Teorier om Farvernes Opløsning og Overgang i hverandre; Gagnière, der selv var tilbøjelig til at fortabe sig i tekniske Beregninger, var den første, der havde talt til ham derom. Claudius, som satte alt paa Spidsen i sin Lidenskab, overdrev nu dette videnskabelige Princip, efter hvilket de tre sammensatte Farver: Orange, Violet og Grønt, er afledte af de tre oprindelige: Gult, Rødt og Blaat, og saa var der en hel Række afledte Farver, hvis Sammensætning var matematisk korrekt. Naar nu Videnskabsmanden saaledes kom med i Malemaaden, skabtes der selvfølgelig en hel Metode for den logiske Iagttager; man behøvede blot at tage den fremherskende Tone i et Maleri for ved Eksperimenter at finde alle de Farvesammensætninger, der kan forekomme; Rødt blev saaledes til Gult ved Siden af Blaat, og efter de Skyer, der drev forbi, forandrede et Landskab aldeles Farve baade i Henseende til Genskin og til Lysvirkning. Deraf udledte han den ganske rigtige Slutning, at Tingene ikke har nogen bestemt Farve, men skifter efter Omgivelserne, og Ulykken ved det hele var, at naar han med Hovedet fuldt af denne Viden kom tilbage til ligefrem Iagttagelse af Naturen, overdrev hans Øje de fine Overgange i Farverne, gjorde Farverne altfor grelle blot for rigtig at bekræfte Teorierne, saa at hans Ejendommelighed, hans Malemaade med al den naturlige Klarhed, med det straalende Sollys, i denne Overdrivelse blev

rent forstyrrende for den uvante Beskuer, der i det hele kun kunde se begyndende Vanvid.

Næringssorg gjorde det af med Claudius. Den kom snigende, eftersom der ikke førtes noget Regnskab i Husholdningen, og da den sidste Skilling var givet ud, faldt den over dem, frygtelig, ubønhørlig, haabløs. Christine vilde søge noget at bestille, men kunde intet paatage sig, ikke en Gang noget Sytøj: hun sad fortvivlet med Hænderne i Skødet og rasede over sin idiotiske Frøken-opdragelse, der ikke gav hende anden Udvej end at søge Plads som Tjenestepige, hvis det ikke gik bedre med dem, og det saa kun daarligt ud, thi Claudius var bleven en Genstand for Parisersamvittigheden og solgte aldrig noget mere.

Han havde udstillet sammen med nogle Kammerater og var bleven til Latter ved sine Malerier, der straalede i alle Regnbuens Farver; Kunsthandlerne vilde ikke have med ham at gøre; kun Hr. Hue kom nu og da hen i Tourlaquegade og faldt hen i Beundring ved de videst drevne Stykker, jamrede over, at han ikke kunde veje dem op med Guld, og vilde paa ingen Maade høre, naar Claudius tiggede ham om at tage dem for intet; den lille Borgermand sparede og sparede og bar saa højtidelig sin Erhvervelse hjem, hvor den blev ophængt blandt Mesterværker.

Men sligt hændte desværre kun alt for sjældent. Claudius maatte paatage sig Arbejde for en handlende, og han var saa elendig, saa fortvivlet over, at synke ned til dette afskyelige Hoveriarbejde, at han sikkert hellere var død af Sult, dersom de to stakkels Væsener, der tilhørte ham, ikke havde stridt Dødskampen ved hans Side. Han maatte lave til nedsat Pris „Vejen til Golgatha“ og Helgener i Dusinvis, Rullegardiner med Kopier af bekendte Malerier, alt det usle Arbejde, som trækker Kunsten ned i et idiotisk Billedsmøreri. Han havde den Tort at faa Portrætter til fem og tyve Franks tilbage, fordi de ikke lignede, ja, han kom saa vidt, at han til Udførsel malede smaa Stykker til smaa Kræmmere, der betalte dem med to tre Franks efter Lærredets Størrelse. Han blev syg af dette Liv, kunde ingen Ting bestille og saa med sorgfulde Øjne paa sit store Billede, men det var, som turde han ikke røre ved det med sine vanærede og besmittede Hænder.

De havde ofte knap det tørre Brød, det store Skur var rent umuligt om Vinteren, denne Sal, som Christine før var saa stolt af at bo i! Nu gad hun næppe feje den, blev uordentlig, lod alt glide ned ad Elendighedens Skraaplan; lille Jakob gik til Grunde af Mangel paa ordentlig Mad. De stod ret op og ned og spiste

lidt hist og her, deres hele Tilværelse blev regelmæssig daarlig og smudsig som de fattiges, der bliver ligegyldige for alt.

Et Aar havde slæbt sig hen paa den Maade, da Claudius en Dag, da han var løbet bort fra sit mislykkede Maleri, drev om paa Gaden. Denne Gang var han bestemt paa ikke at gaa hjem mere, og han styrtede af Sted, som om Spøgelset, den store, nøgne Figur løb i Hælene paa ham og forlangte at blive færdig. Taagen faldt som en fin, gul Regn og gjorde Gaderne sølede; henimod Klokken fem gik han gennem Kongensgade som en Søvngænger, midt imellem Vognene, der hvert Øjeblik var nær ved at køre ham over. Hans Klæder hang om ham i Pjalter med Gadestænk lige op til Nakken, da en lille Karet pludselig holdt stille ved Siden af ham.

„Claudius! Hør dog Claudius! . . . Saa De har altsaa rent glemt Deres gamle Veninder?"

Det var Irma Bécot, yndigt klædt i en graa Silkedragt med Kniplinger. Hun havde hastig slaaet Vinduet ned og sad med et straalende Smil i sin Vogn.

„Hvor skal De hen?"

Han stod og gabede, svarede, at han skulde ingen Steder hen. Hun lo højt, saa paa ham med sine lastefulde Øjne og sagde pludselig:

„Saa kør med mig, det er saa længe siden, vi to har talt sammen! Staa dog nu op i Vognen, De bliver ellers kørt over!"

Kusken blev utaalmodig, trak i Tømmerne midt i Tumlen; Claudius steg forvirret ind og satte sig i sin uordentlige, overstænkede Dragt paa det polstrede blaa Atlasksæde, halvvejs paa hendes prægtige Kniplingskjole, medens Droskekuskene lo ad Bortførelsen, idet de kørte videre i Trængslen.

Irma Bécot havde nu endelig faaet sit Ønske opfyldt: hun havde en Gaard i Villiers-Alleen. Men det havde varet længe, inden hun var kommen saa vidt. En Elsker havde givet hende Grunden, en anden de fem Hundrede Tusind Franks til Bygningen, de tre Hundred Tusinde til Møblementet; det var alt sammen kommen lidt efter lidt. Men nu var det en pragtfuld Bolig med alt, hvad den vellystigste Overdaadighed kunde opfinde, det var en stor Alkove til en sanselig Kvinde, en stor Elskovs-Seng, den begyndte ved Forhallens Tæpper, steg derfra videre op og bredte sig ud lige til Værelsernes polstrede Vægge. Huset havde været meget dyrt, men det indbragte nu mere, thi Gæsterne maatte betale for at hvile paa Purpur-Madrasser; det var dyrt at tilbringe en Nat der.

Da Irma kom hjem med Claudius, gav hun Ordre til, at ingen maatte indlades. Naar hun vilde tilfredsstille et af sine

Luner, kunde hun have sat Ild paa hele denne Rigdom. Da de sammen gik ind i Spisesalen, forsøgte Herren, den Elsker, der nu betalte det, at trænge derind, men hun lod ham vise Døren.

Nu sad hun til Bords med Claudius, lo som et Barn, smagte paa al Ting, skønt hun ellers næppe rørte Maden, og kastede henrykte Blikke paa Maleren, der morede hende ved sit lange, daarligt passede Skæg og sin gamle Arbejdsjakke med de løse eller afrevne Knapper. Han spiste graadig, som i en Drøm, ingen af dem talte, medens den højtidelige Tjener i sort Kjole vartede op med stolt og værdig Mine.

„Ludvig, bring saa Kaffe og Likør ind i mit Soveværelse."

Klokken var ikke mere end otte, men Irma vilde straks lukke sig inde der med Claudius. Hun skød Slaaen for og sagde spøgende: „Godnat, Fruen er gaaet i Seng."

„Gør dig det mageligt, jeg beholder dig. . . . Nu har vi saamænd talt længe nok! I Længden er det alt for kedeligt."

Roligt tog han sin Jakke af i dette overdaadige Værelse, hvor Væggene var beklædte med malvafarvet Silke, kantet med en Sølvknipling, hvor den mægtige Seng, prydet med gamle Broderier, knejsede lig en Trone. Han var vant til at gaa i Skjorteærmer, og han troede sig hjemme. Han kunde lige saa godt sove her som under en Bro, siden han havde svoret ikke at ville vende hjem mere. I hans forstyrrede Liv forskrækkede hans Eventyr ham slet ikke. Skønt hun ikke kunde forstaa denne brutale Overgivelse, fandt hun ham grinagtig, blev lystig som et Pigebarn, der er løbet hjemmefra, halvt afklædt teede hun sig som en rigtig lille Gadetøs, kneb ham, bed ham og tjattede ham over Fingrene.

„Du ved, min Titian, at mit Hoved er for Tosserne, ikke for dig. . . . Aa, du har Lov til at sætte mit Haar om, saa meget du lyster! Du er saa opfindsom!"

Hun greb ham, sagde ham, hvor hun havde længtes efter ham, fordi han var saa daarligt redt. Latteren kvalte Ordene i hendes Bryst. Han syntes hende saa styg, saa komisk, at hun pludselig gav sig til at kysse ham heftigt.

Henimod Klokken tre om Morgenen rakte og strakte Irma sit skønne Legeme i Sengen, idet hun træt fremstammede:

„Sig mig, hvorledes gaar det med din Pige? Du har nok ægtet hende!"

Claudius, der var sovet ind, aabnede de matte Øjne:

„Ja."

„Og I sover altid i samme Værelse?"

„Ja, naturligvis."

Hun gav sig til at le og tilføjede ligefremt:

„Aa, min stakkels Dumrian, det er derfor, I er kede af hinanden."

Da Irma den næste Morgen tog Afsked med Claudius, var hun rødmosset som efter en forfriskende Nattesøvn, korrekt i sin Friserkaabe, allerede friseret; hun tog et Øjeblik hans Hænder mellem sine og betragtede ham med en paa samme Tid rørt og spodsk Mine.

„Min stakkels dumme Ven, det har ikke været dig nogen Glæde. Nej, sværg ikke, Kvinder som jeg har ogsaa en Smule Følelse. Men for mig, for mig har det været en Lykke, ja, netop en Lykke. . . . Tak, mange Tak!"

Det var forbi; det var, som om han havde skænket hende noget, siden hun takkede ham.

Claudius gik lige hjem i Tourlaquegade, aldeles forbavset over hele dette Eventyr. Han følte en underlig Blanding af Anger og Forfængelighed, der i to Dage holdt hans Tanker borte fra Maleriet, medens han sad og drømte om sit forspildte Liv. For Resten var han saa underlig, da han kom tilbage, saa opfyldt af det, der var hændet ham, at han straks, da Christine udspurgte ham, gav sig til at stamme og derpaa rent ud tilstod alt.

Hun blev først rasende, græd længe, men tilgav atter, som sædvanlig fuld af Overbærenhed med hans Fejl; hun var kun som en Moder urolig for hans Helbred. Midt i hendes Sorg var der en sær, ubevidst Glæde, en Stolthed over, at en anden kunde elske ham, en Glæde over, at han saaledes kunde lade sig rive hen, der gav hende et svagt Haab om, at han maaske en skønne Dag vilde vende tilbage til hendes Favn. Hun havde kun én Medbejlerske, følte kun Skinsyge mod én: mod dette afskyelige, forfærdelige Maleri; det var meget værre end nogen Kvinde, der forledte ham til Utroskab.

Henimod Midten af Vinteren fik Claudius igen Mod til at tage fat. En Dag, da han gjorde Orden mellem nogle gamle Blindrammer, fandt han et Brudstykke af et gammelt Maleri. Det var den liggende Figur af „Friluftsmaleriet", som han havde skaaret ud, da det kom tilbage fra „De Kasseredes Udstilling". Han rullede det op og udbrød i et Beundringsraab:

„Det er dog Pokkers kønt!"

Straks slog han det op paa Væggen med fire Søm og stod timevis hensunken i Betragtning af det. Hans Hænder rystede, Blodet fo'r ham op i Kinderne. Var det virkelig ham, der havde malet det Stykke? Saa havde han jo den Gang haft Geni? Saa var jo hans Hjerne og Øjne og Hænder nu rent forvandlede. En

saadan Iver kom over ham, en saadan Trang til at tale, at han kaldte sin Kone til:

„Men saa kom og se her! Hvad? Er hun ikke udmærket? Se, hvor fint Musklerne ligger. Og saa det Ben der, badet i Sollyset! Og Skulderpartiet hen til Brystet! aa Gud, det er, som levede det, jeg kan jo føle, hvor varm og blød Huden er . . .“

Christine stod ved Siden af ham og saa til. Først var hun behagelig overrasket ved at se sig selv som attenaarig staa op af Glemselen, men alt som Claudius' Begejstring steg, blev hun gnaven og pirrelig uden at ville tilstaa det for sig selv.

„Hvad for noget? Du finder maaske ikke, at hun er til at falde paa Knæ for?“

„Jo, aa jo, vist saa, men hun er da bleven meget sart.“

Claudius modsagde hende heftigt.

„Sart, hvad var det for noget Vrøvl! Aldrig vilde hun blive sart, hun havde jo netop det evig ungdommelige ved sig.“

Han var aldeles forelsket, talte om hende, som om hun var levende, maatte hele Tiden se paa hende igen og kastede fra sig, hvad han havde i Hænderne, som om det gjaldt et Stævnemøde.

En Morgen maatte han saa igen have fat paa Penslerne.

„Jeg maa dog for Satan kunne male, naar jeg har lavet saadan noget! Saa, nu skal vi dog se, om jeg er en ren Idiot!“

Christine maatte øjeblikkelig til at staa for ham. Han var allerede oppe paa Stigen hidsig efter at komme i Lag med den store Figur. I en Maaned holdt han hende staaende der otte Timer om Dagen, nøgen, med Fødder, der svulmede op af Træthed, uden Medlidenhed med hendes Udmattelse, der var let at se, lige saa følelsesløs for hendes Træthed, som han var det for sin egen. Nu skulde Mesterværket gøres, og den staaende Figur skulde være lige saa god som den, der henne paa Væggen straalede i en Glorie af Lys og Liv. Uafladelig sammenlignede han, fortvivlet og ophidset af Frygt for ikke mere at staa paa Højde med sit fordums Arbejde. Han saa fra Billedet hen paa Christine, saa paa sit Lærred, fo'r saa op med en Ed, naar han var misfornøjet. Til sidst gik det ud over Konen.

„Jeg vil nu ogsaa sige dig, min gode Pige, at du har forandret dig en Del, siden jeg malede dig paa Bourbon-Kajen. Ja, og det ikke saa lidt. Jeg kan nok huske, hvor overrasket jeg blev ved at se, hvor smuk du var, blød og frisk som en Rosenknop, som et Foraar. Det maa man lade dig, du har rigtignok haft en Pokkers smuk Figur.“

Det var slet ikke for at saare eller bedrøve hende, at han

sagde dette. Medens han talte, kneb han Øjnene sammen som en, der opdager, at en god Model er i Færd med at blive ødelagt.

„Farvetonen er prægtig endnu, men Konturerne er helt andre; det er daarligt, Benene kan ogsaa gaa an, de holder sig jo længst, men Brystet, Underlivet, ja, de er færdige. Naa, det kan du vel ikke gøre ved, men det er naturligvis det, der leder mig paa Vildspor. Nej, jeg skal da altid have Uheld med mig."

Hun hørte paa ham og vaklede i sin Jammer. Denne Staaen-Model, som hun havde lidt saa meget ved, blev nu en ren Tortur. Hvad var det dog for en ny Opfindelse at kaste hende hendes Ungdomsskønhed i Ansigtet? Nu blev hun skinsyg paa sig selv, blev sin egen Medbejlerske og kunde ikke se paa sit eget Billede fra fordum uden Kval og Pine. Ak, dette Billede, denne Studie efter hende, den havde vejet tungt paa hendes Skæbnes Vægtskaal. Thi deri laa hele Ulykken: først hendes Bryst, som han saa, medens hun sov, saa hele hendes jomfruelige Legeme, som hun i et Øjebliks øm Barmhjertighed havde afsløret, og saa hendes Hengivelse, da Hoben havde udgrint hendes Billede. Hendes hele Liv, hendes Nedværdigelse til Model, hvori hun endogsaa havde mistet sin Mands Kærlighed. Der kom det nu igen frem, der stod det op fra de døde, yngre end hun selv, og nu vilde det tilintetgøre hende, thi det var et med den anden store, staaende Figur paa det sidste Maleri.

For hver Dag følte Christine, hvor hun blev gammel. Naar hun saa ned ad sig, syntes hun, at der kom Rynker frem overalt, at de rene Linier forvitredes. Hun havde aldrig haft denne Foragt for sig selv, denne navnløse Fortvivlelse, som varmblodige Kvinder føler, naar Kærligheden forlader dem paa samme Tid som Skønheden forsvinder. Det var altsaa derfor, at Claudius ikke elskede hende mere, det var derfor, at han var hende utro eller fordybede sig i sin Lidenskab for sit Værk? Den Tanke gjorde hende næsten vanvittig, hun brød sig om ingen Ting mere, gik i Nattrøje og smudsigt Skørt hele Dage, det var jo til ingen Nytte at være net og pæn, nu, da hun var en gammel Kone.

En Dag, Claudius var gnaven over sit Maleri, gav han hende Dødsstødet. Han havde været lige ved for anden Gang at rive Billedet itu, var saa aldeles ude af sig selv af Raseri, at han næsten maatte betragtes som utilregnelig. Som han plejede, faldt han over hende og udbrød med udstrakt, knyttet Haand:

„Nej, det kan ikke nytte, jeg kan ikke male noget ordentligt efter dig. Naar man vil være Model, maa man lade være at sætte Børn i Verden!"

Oprørt over denne Fornærmelse løb hun grædende hen og

klædte sig paa. Men hendes Hænder rystede, saa hun næppe kunde faa Klæderne paa sig. Han gik straks angerfuld ned ad Stigen og søgte at trøste hende.

„Vær ikke vred, det var en Skam af mig at tale saaledes til dig, jeg er et Asen! Aa, staa lidt endnu, blot for at vise mig, at du har tilgivet mig."

Atter tilgav hun, tilgav bestandigt, stod igen i Stillingen, saa rystet, at hendes Lemmer skælvede som Espeløv, og store, tunge Taarer trillede over hendes Kinder ned paa hendes Bryst, medens hun stod der stille i forstenet Ubevægelighed. Hendes Barn, ak ja, det havde været bedre, om den lille Stakkel aldrig var bleven født. Det var maaske hans Skyld, at alt var gaaet saa galt. Hun holdt op at græde, fandt tusinde Undskyldninger for Faderen, mens hun kun følte en undertrykt Harme mod det lille Væsen, som hun egentlig aldrig havde elsket, og som hun nu hadede, naar hun tænkte paa, at det maaske var ham, der havde skilt hende fra hendes Elsker.

Claudius arbejdede løs, denne Gang skulde han blive færdig og sende Maleriet paa Udstillingen, hvad der saa skete. Han stod hele Dagen paa sin Stige, og malede paa Baggrunden lige til den mørke Aften. Til sidst erklærede han dødtræt, at han nu ikke mere vilde røre ved det, og da Sandoz den Eftermiddag henved Klokken fire kom for at se til ham, traf han ham ikke hjemme, og Christine sagde, at han var gaaet op paa Højden for at trække frisk Luft.

Bruddet mellem Claudius og Kammeraterne var efterhaanden blevet alvorligere. De kom sjældnere og sjældnere og saa til ham, thi de blev rent utilpas foran dette underlige Maleri, og de følte sig aldeles forstyrrede ved at se Genstanden for deres ungdommelige Beundring gaa til Grunde; i den sidste Tid havde derfor ingen af dem besøgt Claudius.

Gagnière var flyttet til Melun, hvor han boede i et af sine Huse og levede fra Haanden i Munden af, hvad det andet Hus indbragte ham. Han havde til alles store Forbavselse pludselig giftet sig med sin Spillelærerinde, en gammel Frøken, der om Aftenen spillede Wagner for ham.

Mahoudeau undskyldte sig med Travlhed. Han begyndte at tjene lidt Penge hos en Broncefabrikant, der fik ham til at se sine Modeller efter og give dem et kunstnerisk Sving.

Med Jory var det en anden Historie. Nu var det Mathilde, der passede paa ham, holdt Hus for ham, proppede ham med lækre Retter og gjorde ham næsten fjollet ved Kærtegn og Forkælelse. Han, der før havde været saa gerrig, at han ikke en Gang til

sine Fornøjelser nænnede at give Penge ud, lod nu hende have uindskrænket Raadighed over Nøglen til Kassen og fik af hende lidt Lommepenge, en eller to Franks til en Cigar. Ja, man sagde, at hun gjorde ham hellig for bedre at kunne passe paa, at han ikke slap fra hende, thi hun, der ogsaa havde været gudelig, vidste nok, at Religionen lægger en god Dæmper paa saadanne Folk, som Jory. Hun talte nu ofte til ham om Døden, som han havde en uhyre Skræk for.

Fagerolles var den eneste, der viste sin gamle Ven Claudius nogen Venlighed, naar de tilfældig mødtes, og lovede at se op til ham, hvad han for Resten aldrig gjorde, han havde saa umaadelig meget at gøre, siden han var saaledes i Vælten, rost, udskreget og berømt, paa Vejen til Parnassets Top.

Claudius selv savnede kun Dubuche; han hang ved ham for de mange Barndomsminders Skyld, til Trods for alle de smaa Sammenstød, deres forskellige Natur havde været Aarsag til senere hen i Livet. Men det lod ellers til, at Dubuche ikke selv var tilfreds eller lykkelig. Uagtet han var Millionær, var han rigtig elendig, laa stadig i Spektakler med sin Svigerfader, der sagde, at han var en daarlig Arkitekt, og lige saa ulykkelig hjemme i sit eget Hus, hvor han levede omringet af sin syge Kones Medicinflasker, mellem sine to jammerlige Børn, som de maatte lægge i Bomuld for at holde en Smule Liv i dem.

Af alle Ungdomsvennerne var Sandoz altsaa den eneste, der endnu fandt Vej til Atelieret i Tourlaquegade. Han kom for sin Gudsøns Skyld, for at se til den lille Jakob og til den bedrøvede Kvinde; thi denne, Christine, der gik om med sit lidenskabelige Ansigt i al den Elendighed, rørte ham dybt; han syntes, hun lignede en af hans Fantasikvinder, et af de Væsner, der kun lever for Elskov, og som han vilde skildre i sit Værk.

Hans Sympati for Kunstneren steg, alt eftersom han saa Claudius miste Fodfæste og heroisk tumle ned i Kunstens Vanvidsafgrund. I Begyndelsen havde han set paa dette med maalløs Forundring, thi han havde troet paa Claudius fastere end paa sig selv, havde sat ham saa højt som nogen af de store Mænd, der havde gjort Epoke i deres Tidsalder. Men nu havde han en dyb, smertelig Sorg ved at se dette Geni strande, en bitter, blødende Medynk 'overfor Magtesløshedens rædselsfulde Kval. Kunde man nogen Sinde vide, hvor Galskaben begyndte?

Alle disse forfejlede Mennesker rørte ham til Taarer, jo værre en Bog eller et Kunstværk var, jo jammerligere, jo latterligere den fortvivlede Anstrengelse faldt ud, desto større var hans Medfølelse, desto større hans Trang til at dysse dem ind i deres

vanvittige Drømme, disse elendige, som laa knuste under deres Værk.

Den Dag, Sandoz ikke traf Claudius hjemme, blev han lidt hos Christine, thi han saa, at hendes Øjne var røde og forgrædte.

„Hvis De tror, at han snart kommer hjem, saa sætter jeg mig ned et Øjeblik."

„Ja, nu kommer han vist straks."

„Naa, saa sidder jeg og taler med Dem, hvis jeg da ikke er til Ulejlighed."

Aldrig havde han fundet hende mere rørende end i Dag, med den trøstesløse, nedslaaede Mine, de trætte Bevægelser, den matte Stemme, hele denne Ligegyldighed overfor alt det, der ikke rørte ved den Lidenskab, som fortærede hende. Det var vist otte Dage siden, hun havde rørt ved en Støveklud. Hun lod alt gaa, som det bedst kunde, havde næppe Kræfter til at røre sig. Man maatte græde ved Synet af denne Fattigdom, der flød hen i Uorden og Smuds, under det grelle Lys fra det store Vindue i dette Skur, hvor Væggene knap var hvidtede, hvor man ikke kunde vende sig for Roderi, og hvor man rystede af Kulde i den klare Februarsol.

Christine gik hen og satte sig tungt ned ved en Jernseng, som Sandoz først nu lagde Mærke til.

„Hvad, er Jakob syg?" spurgte han.

Hun trak Tæppet over Barnet, som hele Tiden vilde skubbe det bort.

„Ja, og nu har han ligget i tre Dage. Vi har sat Sengen her ind for at have ham i Nærheden af os . . . aa, han har jo aldrig været stærk. Men det bliver daarligere og daarligere; det er til at fortvivle over!"

Hun talte med tonløs Stemme og stive Blikke, og Sandoz blev helt forskrækket, da han kom nærmere og saa paa Barnet, som laa der med det blege Ansigt og det store Hoved, der nu var saa tungt og uformeligt, at han næppe kunde flytte det paa Puden. Dersom man ikke havde hørt det tunge Aandedræt komme frem over Barnets farveløse Læber, skulde man have troet, at han allerede var død.

„Min lille Jakob, det er Gudfader, som gerne vilde sige God Dag til dig."

Forgæves forsøgte Jakob at rejse sig, hans Øjenlaag bevægede sig, saa at man saa det hvide i Øjnene, saa lukkedes de igen.

„Men De har da vel hentet en Læge?"

Hun trak paa Skuldrene.

„Aa, de Læger, de ved jo aldrig nogen Ting! Her har været en, som sagde, at der var jo intet at gøre . . . det gaar vel nok over. Nu er han tolv Aar; han vokser stærkt, det er maaske derfor, han er syg."

Sandoz vilde ikke sige noget til Christine for ikke at forskrække hende, siden det ikke lod til, at hun saa, hvor daarligt Barnet var. Han gjorde et Par Skridt hen imod det store Maleri.

„Se se, nu gaar det fremad, nu begynder det at klare sig!"

„Det er færdigt!"

„Er det færdigt?"

Da hun sagde, at det næste Uge skulde sendes ind til Udstillingen, tav han forlegent og satte sig stille paa Sofaen for at se paa Billedet, før han udtalte nogen Mening.

Baggrunden: Kajerne og Seinen, hvorfra den gamle Stad hævede sig sejrsstolt mod Himlen, laa som en Skitse, men som en mesterlig Skitse, Maleren ikke havde villet gøre færdig af Frygt for at ødelægge sit Drømmesyn, naar han rørte ved det. Til venstre en ypperlig Gruppe Sjovere og Dragere, som læssede Gibssække; udmærkede Brudstykker, fulde af Kraft og Geni. Men Baaden i Midten med Kvinderne gjorde formelig et Hul i Maleriet, et Hul, hvor de nøgne Figurer skinnede og flammede rent vanvittigt, og den store Skikkelse saa ud, som var den malet af en febersyg midt i de vildeste Fantasier, falsk, underlig forstyrrende mellem de realistiske Omgivelser.

Sandoz sad stille og fortvivlet foran dette forfejlede Mesterværk. Men han mødte tilfældig Christines Blik, og saa tvang han sig til at sige halvhøjt:

„Hun er aldeles forbavsende, Kvinden i Midten . . . forbavsende!"

Claudius kom nu hjem med en rolig fornøjet Mine. Han blev meget glad over at se sin gamle Ven og trykkede ham kraftig i Haanden. Saa gik han hen til Christine og kyssede lille Jakob, som igen havde skubbet Tæppet af sig.

„Hvordan gaar det?"

„Ved det gamle?"

„Naa ja, han er vokset for stærkt; naar han har hvilet sig ud, bliver det vel bedre! Jeg sagde dig nok, at du ikke skulde være urolig."

Claudius satte sig i Sofaen hos Sandoz, og de faldt begge i Tanker, lænet helt tilbage mod Puderne, med Øjnene fæstede paa Maleriet, medens Christine henne ved Sengen rent faldt i Staver og i sit Hjertes dybe Fortvivlelse hverken saa eller hørte noget.

Aftenen sænkede sig lidt efter lidt ned gennem det store Vindue, og Lyset gik over til ensformigt, snigende Tusmørke.

„Saa er du altsaa bestemt paa at sende det ind?“

„Ja!“

„Det gør du Ret i, det maa da have en Ende! Aa, der er jo pragtfulde Partier, Perspektivet af Kajerne f. Eks., og saa den Mand, der, som løfter Sækken op, men alligevel . . .“

Han tøvede, men blev til sidst ved:

„Jeg synes nu alligevel, at det er en sær Ide, at du har ladet de Kvinder være nøgne, der er ingen Mening i det; du havde jo lovet mig at give dem Klæder paa, det husker du maaske? Du vil altsaa endelig have dem nøgne?“

„Ja!“

Claudius svarede kort; man kunde mærke, at det var en fiks Ide, og at han ikke gad forsøge paa at rive sig løs fra den. Han havde lagt Armene op under sit Hoved og gav sig til at tale om andre Ting, uden at tage Øjnene fra sit Maleri, som Tusmørket hyllede ind i en fin, mørk Skygge.

„Ved du, hvor jeg har været henne lige nu? Jeg har saamænd været hos Courajod, du ved nok, den store Landskabsmaler, ham, der har malet „Kæret ved Gagny“, som hænger paa Luxembourg! Du husker vel, at jeg troede, han var død, og saa fik jeg at vide, at han boede lige her i Nærheden! . . . Jeg tænkte saa ofte paa Courajod, og da jeg en Dag fik opsporet hans Bopæl, havde jeg den største Lyst til at kigge ind til ham, hver Gang min Vandring førte mig der forbi; thi det er dog utroligt, at en berømt Mand, en Maler, som har skabt det nye Landskabsmaleri, skal bo her, glemt, ukendt, begravet som en Muldvarp. . . . Og du gør dig ingen Forestilling om den Gade, om den Knaldhytte, han bor i! Det er som helt ude paa Landet. Der render Høns paa Gaden, og der gror Græs mellem Stenene; og saa er det et lille bitte Legetøjshus med smaa Vinduer, lille Dør, en lille Have, ja, en Have, som man magelig kan spytte over, den ligger paa en Skraaning, og der er fire Pæretræer! Saa er der oven i Købet et Hønsehus, klinet op af mugne Bræder og gammelt Gibs, med Jerngitter, som er bundet fast med Sejlgarnsstumper.“

Hans Stemme døde hen, han kneb Øjnene sammen, som om han fordybede sig i den Grad i Betragtninger af Billedet, at han næppe kunde tale.

„Og saa faar jeg just i Dag Øje paa Courajod selv, der staar i sin Dør. . . . Saa gammel, over firsindstyve Aar, saa lille og saa indskrumpet! Nej, det var et utroligt Syn! Han var i Træsko, med en strikket Trøje og et Tørklæde bundet om Hovedet som en

gammel Mutter! . . . Jeg gik nok saa kæk nærmere og sagde til ham: „Hr. Courajod, jeg kender Dem godt, De har malet et Mesterværk, som findes i Galleriet paa Luxembourg, tillad en Kunstner at hilse paa Dem, som man hilser paa sin Læremester!" Du skulde bare have set det Ansigt, han satte op! Han stammede og trak sig tilbage, som om han var bange, jeg skulde prygle ham! Han flygtede! Men jeg gik bag efter, og saa blev han roligere, viste mig sine Høns, Kaniner og Hunde, et helt Menageri, forsikrer jeg dig; der var endogsaa en Ravn! Han lever der med sine Dyr og taler kun til dem. Og hvilken Udsigt han har! Hele St. Denis-Sletten med rygende Fabriksskorstene og forbifarende Jernbanetog. Kort sagt en rigtig Eneboerhytte med Ryggen mod Paris og Udsigt over det vide Land. Men jeg vilde naturligvis tale om Kunst med ham. „Dersom De vidste, hvor vi alle beundrer Dem. Vi er saa stolte over at være Deres Landsmænd og over at turde kalde os Deres Lærlinge; De er som vor Fader i Kunsten!" Hans Læber begyndte atter at bæve, han saa paa mig med en fjollet Angst og kunde ikke have set mere forskræmt ud, dersom jeg havde talt om en Forbrydelse, han havde begaaet i sin Ungdom. Han mumlede en hel Del med sin tandløse Mund, hvoraf jeg ikke forstod det halve: „Det ved jeg ikke — altfor længe siden — bryder mig Pokker om det!" Og saa satte han mig paa Porten, og jeg hørte, hvorledes han smældede Døren i og lukkede den i Laas for at blive fri for den Slags Indfald af Beundrere fra Gaden! Ak, at den store Mand skal ende som en gammel Urtekræmmer, at han før Døden frivillig synker hen i Tilintetgørelsen! Hvad er saa den Hæder, den Hæder, som vi andre kæmper for og dør for!"

Hans Stemme kvaltes næsten af Sindsbevægelse, og han sukkede smertefuldt.

Det var bleven ganske mørkt, Natten bredte sig langsomt over Gulvet, krøb over Stole og Borde og al den Uorden, der laa og flød; han sad med Øjnene stift fæstede paa sit Maleri, som om han sad til Doms over det i det fremvældende Mørke, medens man i den dybe Tavshed kun hørte det syge Barns tunge Aandedræt og endnu kunde skimte Omridsene af Moderens ubevægelige Skikkelse.

Nu tog Sandoz Ordet, ligesom Claudius med Armene under Hovedet og halvt liggende paa en Sofapude.

„Hvem ved? Det var maaske bedre at leve og dø ukendt? Maaske er den Hæder, vi stræber efter, lige saa stor en Løgn som det Paradis, vi læste om i vor Katekismus, og som Børnene nu ikke

engang mere tror paa. Vi tror ikke paa Gud, og dog vil vi tro paa vor egen Udødelighed, det er jo Vanvid!"

Gennemtrængt af Tusmørkets Sørgmodighed talte han frit ud, talte om sine egne Kvaler, som al den Jammer, han saa her, bragte til at strømme over . . .

„Hør, du misunder maaske mig, du gamle, mig, som det begynder at gaa for, som de siger, som udgiver Bøger og faar lidt Penge ind; men ser du, det slaar mig ihjel! Jeg har tidt nok sagt det til dig, men du forstaar det jo ikke, du, som har saa svært ved at skabe, du synes vel, at den højeste Lykke er at fremstille sit Værk for Publikum, at blive set, rost, rakket ned! Du kunde jo male som de andre, blive antaget paa Udstillingen og saa se, om du var lykkelig! Hele mit Liv er fortæret af mit Arbejde. Alt har det opslugt, min Moder, min Hustru, alt, hvad jeg elsker! Det er et Frø, der spirer i mit Hoved, og det arbejder sig frem til min Hjerne, breder sig i mine Lemmer, gnaver paa mit hele Legeme. Saa saare jeg staar op om Morgenen, flyver det løs paa mig, nagler mig til mit Skrivebord uden at lade mig trække frisk Luft, det følger mig til Frokostbordet, jeg sidder og tygger paa mine Sætninger sammen med mit Brød, det gaar med mig ud i Byen, spiser til Middag paa min Tallerken, lægger sig om Aftenen paa min Hovedpude, saa ubønhørlig, at jeg aldrig kan standse det, det vokser og vokser, endogsaa naar jeg sover! Intet levende faar Lov at være til; kysser jeg min Moder til Godmorgen, er jeg saa adspredt, at jeg ti Minutter efter spørger mig selv, om jeg ogsaa har hilst paa hende i Dag. Min stakkels Hustru har ingen Mand; jeg er langt borte fra hende, naar vore Hænder mødes. Undertiden synes jeg, at jeg gør dem Livet surt, og jeg er forpint af Anger og Fortrydelse, thi den huslige Lykke bestaar af Godhed og Munterhed; men mit Uhyre slipper mig aldrig af sine Kløer. Jeg falder straks tilbage til Skabertimens Aandsfraværelse, til min fikse Ide med det sørgmodige Ansigt. Det gaar ud over mine Omgivelser, naar mit Arbejde ikke tilfredsstiller mig. Hele Huset maa lide under dette fortærende Arbejdes Tyranni. Nej, nej, jeg tilhører mig ikke længer selv. I gamle Dage drømte jeg om at leve i Fred paa Landet, om at rejse ud til fjerne Lande; nu, da jeg kunde gøre denne Drøm til Virkelighed, nu stænger dette Værk mig inde: aldrig kan jeg gaa ud i Morgensolen, aldrig more mig med mine Venner, aldrig dovne rigtig en Dag! Ikke engang min Viljekraft giver Livstegn, Arbejdet er bleven min anden Natur, og jeg lukker Døren af mellem Verden og mig, og Nøglen har jeg kastet ud af Vinduet . . . intet er der, intet i mit Hul uden mit

Arbejde og mig — og det vil nok engang fortære mig, saa at der slet intet mere er tilbage, intet!"

Han tav stille, og det blev mørkere og mørkere. Saa vedblev han bedrøvet:

„Og naar man dog blot var fornøjet, naar man dog høstede nogen Glæde af det Hundeliv. . . . Aa, jeg forstaar ikke, hvorledes de bærer sig ad, de, der sidder med en Cigaret i Munden og stryger sig henrykt gennem Skægget, medens de skriver! Man siger jo, at der er Mennesker, for hvem alene Frembringelsen er en Glæde, en Fornøjelse, som man nemt kommer til, uden Feber og uden Smerte. De er i en stadig Henrykkelse, kan ikke skrive to Linier uden at falde i Beundring over deres egen Finhed og Særegenhed. . . . Og saa maa jeg sidde i Kamp og Kval, mens jeg bringer mine Aandsbørn til Verden, og alligevel synes jeg, at disse Børn er rædsomme. Hvor er det muligt, at man kan være saa blottet for Selvkritik, at man kan tro paa sig selv! Det er til at blive rasende over, naar man ser disse Karle, der aldrig er fornøjede med andre, miste hver en Smule Fornuft og sund Dømmekraft, naar der er Tale om deres egne vanskabte Børn. Uh, Bøger er altid hæslige! Man kan rigtig faa Væmmelse ved dem, naar man har været med til at lave dem. Nu taler jeg slet ikke om den Mængde Grovheder, man kan faa for dem. De morer og ophidser mig blot! Jeg ved jo nok, der er Forfattere, der bliver aldeles fortvivlede over dem, der føler Trang til Sympati, men det er en Naturfejl, det er ligesom de Kvinder, der vil dø af Sorg og Krænkelse, naar de ingen Erobring gjorde. Jeg tror, at Fornærmelser er sunde, at man holder sig mandig og smidig, naar Idioterne rigtig hujer og piber en ud! Vi skal blot være paa det rene med os selv, at vi har lagt hele vor Kraft i vort Værk, at vi hverken venter øjeblikkelig Retfærdighed eller blot en alvorlig Bedømmelse, at vi arbejder uden nogen som helst Forhaabning, kun fordi Arbejdet bringer vor Puls til at banke, som vort Hjerte slaar, uden at vi selv kan gøre ved det, og saa er vi rede til at ofre selve Livet for vort Værk, vi har jo den Ide, at vi en Gang i Tiden vil naa til Forstaaelse og Kærlighed. . . . Aa, de skulde bare vide, de Idioter, hvor jég blæser ad deres Harme! Men desværre blæser jeg ikke ad min egen Dom, og den gør mig saa elendig, at jeg ikke har en rolig Time! Ak Gud, hvor jeg dog pines, saa saare jeg tager fat paa en ny Roman! I Førstningen gaar det endda, jeg synes, jeg har Plads til at røre mig, men saa bliver jeg forstyrret, er aldrig fornøjet med Dagens Arbejde, bliver mere og mere urolig for, at Bogen skal vise sig at være mindre god end mine tidligere Værker, saa piner jeg mig gennem Sider, gennem Sætninger, gennem

Ord, saa det ender med, at endogsaa mine Kommaer forekommer mig hæslige. Naar den saa er færdig! Ja, saa er det jo en Lettelse, det er ikke den Fryd, der fylder de andre ved henrykt Beskuelse af deres Frembringelser, men den Lettelse, som Drageren føler, naar han med en Ed kaster en Byrde fra sig, der var nær ved at knække Ryggen paa ham . . . Men Pinen begynder igen, begynder evig igen, og til sidst vil jeg krepere i Raseri over, at jeg ikke har kunnet gøre mere, ikke har haft mere Geni, ikke har hobet Bog paa Bog til et afsluttende Værk, til et helt Bjerg, og i Dødens Øjeblik vil den rædsomme Tvivl hjemsøge mig, om jeg ogsaa har været paa rette Vej, om jeg ikke skulde have drejet til venstre i Stedet for til højre, og mit sidste Ord, min Dødsrallen, vil udtrykke Ønsket om at gøre det hele om!"

Han kunde ikke tale for Sindsbevægelse og maatte trække Vejret dybt, før han gav sig Luft i et lidenskabeligt Udbrud, et Udbrud, hvor hans uforbederlige Lyrik aldeles rev ham hen:

„Aa ja, et nyt, et andet Liv, hvor skal jeg faa det fra, for at jeg atter kan give det hen for mit Værk."

Det var nu bleven aldeles mørkt, man kunde ikke mere se Moderen sidde ved Siden af Barnet, hvis hæse Aandedræt lød i Mørket, mens et Trøstesløshedens Pust, fjernt og grænseløst, steg op til dem ude fra Gaden. Hele Atelieret var begravet i Nattens Mørke, kun over det store Maleri faldt en Smule svindende Dagslys. Man kunde som et hensvindende Aftenskær opdage den store nøgne Figur, der svævede uden bestemt Omrids, Ben og Arme var allerede langt borte, men Maven rundede sig med en bleg Maaneglans.

Efter en dyb Tavshed sagde Sandoz:

„Skal jeg gaa med dig i Morgen, naar du sender dit Billede af Sted?"

Claudius svarede ikke, Sandoz syntes, han hørte ham græde. Var det den uendelige Sorg og Fortvivlelse over Menneskenes Dumhed, som Sandoz havde talt om? Han ventede lidt og gentog saa sit Spørgsmaal. Maleren svarede til sidst med tyk Stemme:

„Tak, gamle Ven, Billedet kommer ingen Steder hen! Jeg sender det ikke ind."

„Hvad siger du? Du var jo ganske bestemt paa det for lidt siden!"

„Ja vist var jeg det. . . . Men jeg havde ikke set det rigtigt . . . nu saa jeg det før i det dæmrende Aftenlys . . . ak, det er mislykket, stadig mislykket, det gik op for mig nu, og det var, som om jeg fik et Stik i Hjertet."

Hans Taarer løb nu tunge og hede i den skjulende Nat, og den

Jammer, der saa længe havde pint ham, brød uvilkaarlig ud i Hulken.

„Min stakkels Ven!“ sagde Sandoz halvhøjt, „ja, det er drøjt at høre, men jeg tror nok, du gør Ret i at vente lidt endnu, der er Partier, som trænger til at gaas efter . . . Men jeg er rent ulykkelig, thi jeg er saa bange, at det er mig, der nu har taget Modet saaledes fra dig med min dumme, evindelige Misfornøjelse med alt.“

Claudius svarede ganske stille:

„Hvad tænker du paa? Jeg har saamænd slet ikke hørt, hvad du sagde. Ak nej, jeg sad bare og saa, hvordan alting ramlede sammen paa det Satans Maleri, og lige med et, i den fine, graa Belysning, fik jeg Øjnene op. Nej, intet holder sammen, kun Baggrunden er god, og den nøgne Skikkelse flyver op som en Raket, hun staar slet ikke, Benene er rent fortegnede . . . aa, jeg troede, det var rent forbi med mig, jeg syntes, det blev sort for mine Øjne. . . . Mørket steg op. Jeg svimlede ved at se det falde sammen, som i et Jordskælv, som i en Dommedags Tilintetgørelse! Saa var det kun hendes Mave, jeg skimtede, bleg som en hensygnende Maane; og nu, se nu bare, nu er ogsaa den borte, der er intet tilbage af hende, ikke et Glimt, hun er død, borte, sort.“

Maleriet var aldeles forsvundet i Natten. Men Maleren havde rejst sig, og de hørte ham gaa og bande i Mørket.

„Det faar da ogsaa være . . . men jeg vil Fanden gale mig begynde paa det igen!“

Christine var ogsaa staaet op fra sin Stol, som Claudius stødte imod.

„Tag dig i Agt, nu skal jeg tænde Lampen!“

Hun tændte den og stod der saa bleg med et hadefuldt Blik fæstet paa Billedet. Saa blev hun ikke af med det, og de gamle Rædsler skulde begynde paa ny.

„Ja vist tager jeg fat igen, det slaar mig ihjel, det dræber min Kone, mit Barn, hele Stadsen, men det skal blive et Mesterværk!“

Christine gik hen og satte sig ved Sengen, og de kom alle hen til lille Jakob, som igen med sine famlende, feberhede, smaa Hænder havde skubbet sit Tæppe til Side. Han stønnede med Hovedet sunket ned i Hovedpuden, tungt, dødt laa det der med en Vægt, som syntes at faa Sengen til at knage.

Idet Sandoz tog Afsked, sagde han, at han var meget urolig for Barnet, men Moderen stod ganske fortumlet, og Faderen havde allerede atter stillet sig foran sit Maleri, foran sit uskabte Mesterværk, der laa ham meget mere paa Sinde end den smertelige

Virkelighed, det stakkels, lille Væsen, der dog var Kød af hans Kød.

Næste Morgen var Claudius i Færd med at klæde sig paa, da han hørte Christine kalde i en forskrækket Tone. Hun var forfærdet faret op, thi hun var faldet i en tung Søvn paa Stolen, hvor hun havde siddet og vaaget over Barnet.

„Claudius, Claudius! Kom hurtigt. . . . Han er død!"

Og da han kom derhen, snublende, uden at forstaa, hvad hun mente, gentog han overrasket:

„Hvad er det, du siger? Er han død?"

De stod et Øjeblik forstenet ved Sengen. Det lille elendige Væsen laa paa Ryggen med sit store Hoved paa samme Plads, som i Gaar, det saa ud, som om han ikke havde rørt sig, men Munden med de blege Læber aandede ikke mere, og de stive Øjne var vidt aabne. Faderen rørte ved ham, han var kold som Is.

„Ja, han er virkelig død."

De var saa forvildede af dette utrolige, at de blev staaende med tørre Øjne, men til sidst faldt Christine ned paa Knæ ved Sengen, og hun græd og hulkede, som hendes Hjerte skulde briste, medens hun hændervridende støttede sit Hoved paa Sengekanten. I det første rædsomme Øjeblik var hun især betagen af en svidende Anger over, at hun ikke havde elsket dette stakkels Barn. Der gik et Drømmesyn forbi hendes Blik, og det var fuldt af Fortrydelse, hun saa kun uvenlige Ord, opsatte Kærtegn, endogsaa Haardhed. Nu var det for silde, aldrig kunde hun gøre godt det, hun havde forbrudt mod ham, da hun vendte sit Moderhjerte fra ham. Han havde lystret nu, det stakkels Barn, der altid var saa ulydig. Ofte nok havde hun sagt: „Herregud, vær stille, lad din Fader male," nu var han nok stille og det for lang Tid; denne Tanke kvalte hende, og hendes Hulken blev til undertrykte Skrig.

Claudius gik op og ned, hans anspændte Nerver fordrede Bevægelse. Hans Ansigt var fortrukket, og store Taarer løb ned over det; naar han gik forbi det lille Lig, maatte han uvilkaarligt betragte det, som om de glasagtige Øjne forheksede ham.

Han var pint af en fiks Ide, der ikke lod ham have Ro, og til sidst gav han efter, tog et Stykke Lærred og gav sig til at male sit døde Barn.

Først kunde han ikke se for Taarerne, der ustandseligt blændede ham og druknede alt i en Taage, men han blev ved at tørre dem bort, medens han holdt Penslen i den rystende Haand.

Saaledes tørrede hans Arbejde Taarerne, hans Haand blev rolig, og snart var hans døde Søn for ham kun en Model, et Motiv, hvis Forunderlighed interesserede og ophidsede ham. Denne

mærkelige Hovedform, den voksblege Hudfarve, de stive, tomme Øjne gjorde ham ivrig, han rykkede sig tilbage, faldt hen i Betragtning og smilede svagt til det, han malede.

Da Christine stod op fra sin knælende Stilling, fandt hun ham ivrigt beskæftiget, og hun sagde i et nyt Anfald af voldsom Graad:

„Ja, mal ham nu, nu rører han sig ikke mere!"

Claudius arbejdede uafbrudt i fem Timer.

To Dage efter, da Sandoz fulgte ham hjem fra Kirkegaarden, fo'r han sammen af Medynk og Beundring ved Synet af det lille Maleri.

Det var den gamle, gode Malemaade, et Mesterværk af Kraft og Klarhed med en Tilsætning af umaadelig Fortvivlelse, en Dødens Fortvivlelse ved dette Barns Død.

Sandoz, der brød ud i Beundring og Ros, blev aldeles stum af Forundring, da han hørte Claudius sige:

„Saa du synes virkelig, det er saa godt? Ja, saa tager jeg Mod til mig og sender det til Udstillingen, siden det andet Stads dog endnu ikke er færdigt."

X.

Dagen efter, at Claudius havde bragt „Det døde Barn" til Udstillingsbygningen, mødte han om Morgenen Fagerolles i Nærheden af Monceau-Parken.

„Hvad, er det dig, kære Ven!" udbrød Fagerolles hjerteligt. „Hvordan gaar det, og hvad tager du dig for? Vi ses saa sjældent!"

Og da Claudius fortalte ham, at han havde sendt det lille Billede, som han var meget opfyldt af, ind til Udstillingen, sagde Fagerolles:

„Naa, du vil udstille . . . ja, saa maa jeg se at faa dig antaget. Du ved maaske, at jeg i Aar kommer med i Juryen?"

Det var ganske rigtigt; thi paa Grund af den almindelige Uenighed og Misfornøjelse mellem Kunstnerne havde Bestyrelsen efter tyve forskellige mislykkede Reformforsøg endelig tilladt de udstillende Kunstnere selv at vælge en Jury, der kunde bedømme deres Arbejder, og nu var der vendt op og ned paa hele Kunstnerverdenen, der var udbrudt en formelig Valgfeber med alle de Intriger, Kliker og Snyderier, der vanærer Politikken.

„Nu gaar du med mig," vedblev Fagerolles. „Du maa se, hvor-

dan jeg har indrettet mig i mit eget Hus, hvor du, uagtet du har lovet det, endnu ikke har sat dine Ben; det er lige her i Nærheden, paa Hjørnet af Villiersalleen."

Claudius, som han muntert havde taget under Armen, maatte modstræbende følge med ham. Han blev overvældet af en Slags Fejghed ved at høre, at hans fordums Kammerat kunde faa ham antaget, og denne Følelse fyldte ham med baade Skamfølelse og Misundelse.

I Alleen stod han stille foran den lille Gaard og saa paa Facaden, der var et smukt og kostbart Arbejde, en Gengivelse af et Hus i Bourges, i Renæssancestil, med Buevinduer, Trappe op i en lille Taarnbygning og forsiret Blytag. Huset saa ud, som et Kvindelune havde frembragt det, og Claudius saa overrasket paa det, da han ved at vende sig om pludselig fik Øje paa Irma Bècots fyrstelige Bolig lige overfor, det Sted, hvor han havde oplevet et Eventyr, der endnu stadig stod for ham som en Drøm. Irmas Gaard laa der stor og mægtig, næsten streng i Stilen, og saa paa sin Genbo, Kunstnerens Hus, der sammenlignet med den kom til at se ud som en Nipsgenstand.

„Ja, hvad siger du til denne Irma?" sagde Fagerolles med et Anstrøg af Ærbødighed, „hun har saamænd faaet sig et Slot! Men det er ogsaa noget andet, jeg har kun Malerier at sælge! . . . Naa, saa gaar vi ind!"

Det indre af Huset var forunderligt og pragtfuldt: gamle Gobeliner, gamle Vaaben, Masser af antikke Møbler og japanesiske Kunstsager straks i Forværelset; en Spisestue til venstre med kinesisk lakerede Vægge og en rød Drage over Loftet; en Trappe af udskaaret Træ, hvor Bannere viftede, og hvor grønne Planter løftede sig mod Loftet. Men Atelieret ovenpaa var især prægtigt; det var ikke stort, uden et eneste Maleri og ganske betrukket med tyrkiske Tæpper; i den ene Ende var der en uhyre stor Kamin, hvor to Drager bar den fremspringende Kaminplade, og ligeoverfor var der en bred, tyrkisk Sofa under et Draperi, en Slags pragtfuld Tronhimmel, holdt fast af kostbare Lanser over en Mængde paa Gulvet opstablede Puder, Tæpper og Pelsværk.

Claudius saa sig om med store Øjne, og han havde nær spurgt Fagerolles, om alt dette virkelig var betalt; men han huskede paa, at Fagerolles, der forrige Aar havde faaet Æreslegionen, tog ti Tusinde Franks for et Portræt. Naudet, der havde bragt ham i Skuddet, udnyttede ham nu og solgte intet Maleri af ham for mindre end tyve, tredive eller fyrretyve Tusind Franks. Det vilde have regnet ned over ham med Bestillinger, dersom han ikke havde spillet den overlæssede Kunstner, den trætte Mand, hvis

mindste Skitser reves bort. Dog var der i al denne Luksus noget usikkert; de handlende blev kun betalte i Afdrag, alle disse Penge, der kom, som var de Resultatet af et Børskup, svandt bort mellem Fingrene paa Fagerrolles, uden at han vidste, hvor de blev af, thi han førte intet Regnskab; han var sikker paa stadig at faa højere Priser for sine Malerier og stolt over den udmærkede Plads, han indtog blandt Samtidens Kunstnere.

Til sidst fik Claudius Øje paa et lille Billede, der stod paa et Staffeli, draperet med højrødt Plyds. Det og saa et lille Palisandermøbel med Farver og en aaben Pastelæske var alt, hvad der røbede Maleren i dette Atelier.

„Meget fint i Tonen," sagde Claudius for at være elskværdig. „Og dit Stykke til Udstillingen, det har du vel allerede sendt ind?"

„Aa ja, Gud være lovet! Her har været et Rend! De har staaet i Række i otte Dage, saa at jeg ikke kunde komme til at sætte mig paa en Stol i al den Tid. . . . Egentlig vilde jeg slet ikke have udstillet; det begynder at blive simpelt! Det syntes Naudet ogsaa, han formelig forbød mig det. Men Herregud, jeg blev pint og plaget fra Morgen til Aften. . . . Alle de unge vilde med Vold og Magt have mig med i Juryen, for at jeg kunde forsvare dem. . . . Aa, mit Stykke er ganske simpelt, ser du, „En Frokost", har jeg kaldt det, to Herrer og tre Damer sidder paa en aaben Plet i Skoven og spiser et let Maaltid, som de har medbragt fra Herregaarden — du skal se, det er ganske særegent i sin Enkelthed!"

Han tøvede, og da han kom til at se paa Claudius, der betragtede ham stift, blev han flov og gav sig til at gøre Nar ad det lille Stykke paa Staffeliet.

„Ja, det der, det er noget Skidt, som Naudet har bestilt. Ser du, gamle Ven, jeg overvurderer ikke mig selv; jeg ved nok, at jeg mangler netop det, du har for meget af — du ved, at jeg sætter stor Pris paa dig — endnu i Gaar forsvarede jeg dig!"

Han slog Claudius paa Skulderen, han havde godt mærket, hvor foragteligt hans fordums Lærer havde set paa ham; han vilde vinde ham for sig selv ved sine gamle Sleskerier, og han var aldeles oprigtig, da han i en ængstelig ærbødig Tone lovede Claudius at gøre alt, hvad der stod i hans Magt for at skaffe hans Maleri antaget.

Men nu kom der fremmede, i en Time kom og gik en Snes Personer: der var Fædre, der forestillede Elever for den unge Lærer, Udstillere, der vilde have hans Stemme, Kammerater, der vilde hjælpes mod ogsaa at give Fagerolles en Haandsrækning ved Lejlighed, ja, der var Damer, der vilde dække deres Mangel paa Talent med Elskværdighed. Det var en ren Komedie at se Male-

ren give Valgkandidatens Parti, at veksle Haandtryk, at sige til en: „Deres Stykke er aldeles fortryllende!“ til en anden: „Hvor er det muligt, at De ikke har faaet nogen Medaille?“ og til dem alle sammen: „Aa, ja, hvis jeg blot havde noget at sige, saa skulde Piben faa en ganske anden Lyd!“ Folk gik borz, henrykt over ham, naar han havde lukket Døren efter dem med sit uendelige elskværdige og forekommende Smil, hvori de ikke saa, at den fordums Parisergadedrengs spottende Mine stak frem.

„Har du set noget lignende!“ sagde han til Claudius, da de endelig var alene, „det tager Tid at have med de Idioter at gøre!“

Men da han gik forbi det store Vindue, lukkede han pludselig en Trækrude op, og Claudius skimtede paa Balkonen ligeoverfor en hvid Skikkelse, en Kvinde i Kniplingsmorgenkjole, der løftede et Lommetørklæde i Vejret. Fagerolles vinkede tre Gange med Haanden, og de to Vinduer lukkedes atter. Claudius havde godt set, at det var Irma, og Fagerolles talte ganske roligt om sit Forhold til hende.

„Ser du, det er saa bekvemt, vi har et helt Telegrafsystem. Nu kaldte hun paa mig, saa maa jeg derover. Aa, du gamle, det er en, man kan lære af.“

„Lære af? Hvad da?“

„Alt, du! Hun er utrolig snu og klog. Det er hende, der siger mig, hvad jeg skal male, og hun har en fin Næse for, hvad der gør Lykke. Alligevel er hun dog altid som en lille Gadetøs, du gør dig ingen Ide om, hvad hun kan finde paa, og hvor morsom hun er, naar det kommer over hende, og hun vil gøre sig behagelig.“

Han blev rød i Kinderne, og hans Øjne tilsløredes, som naar man roder op i Mudderet paa Bunden af en Dam. Han var igen bleven gode Venner med hende, siden de boede i samme Gade, og det hed sig, at han, der dog var baade behændig og snu, lod sig narre af hende og hvert Øjeblik maatte punge ud med betydelige Summer, som hun lod hente af sin Kammerjomfru, snart til at betale en Regning, snart til et Lunes Tilfredsstillelse, og ofte af ingen anden Grund end den at lokke Penge fra ham og tømme hans Lommer. Det var vel ogsaa Grunden til, at hans Gæld bestandig voksede til Trods for den stigende Kurs paa hans Malerier. Men ellers vidste han godt, at hun foruden ham havde andre Elskere, og de lo ad den Rolle, han spillede, som en Slags Luksusgenstand, der alligevel var ganske indbringende.

Claudius tog sin Hat, da Fagerolles trippede utaalmodig omkring og kastede urolige Blikke til Huset ligeoverfor.

„Du ved, jeg beder dig ikke om at gaa, men du ser nok, at hun

venter paa mig. Saa er det altsaa afgjort, at du kan stole paa mig, at sige, hvis de vælger mig til Juryen. Du kunde jo se op den Dag, det skal afgøres! Aa, der er et Spektakel, og saa kan du da straks faa at vide, om du kan gøre Regning paa min Stemme."

Først bandede Claudius paa, at han ikke vilde gaa derhen, thi det at skulle bejle til Fagerolles' Beskyttelse var ham noget drøjt, i Grunden var han bange for, at den falske Karl af Fejghed ikke skulde holde sit Løfte.

Men den Dag, Valget skulde foregaa, havde han dog ingen Ro paa sig, gik og drev om i Champs-Elysées under Paaskud af, at han trængte til at gaa sig en Tur. Han kunde lige saa godt gaa derop som andet Steds, thi han var altfor spændt til at bestille noget og var atter begyndt paa at fare om i Paris hele Dagen igennem. Han havde selv ingen Stemmeret, han havde jo aldrig faaet noget antaget, men han gik flere Gange forbi Udstillingen og morede sig ved at se Vælgerne gaa ind, medens Blusemænd med Valglister sloges om dem. Der var mere end en Snes Lister, alle Kliker, alle Meninger var repræsenterede, den liberale, den radikale, den konservative, de unges, ja Damernes Liste. Man skulde tro, det gjaldt om at vælge Landets Styrere.

Klokken fire, da det hele var forbi, maatte Claudius alligevel ind og se.

Nu var Trappen næsten tom. Enhver kunde gaa op. Han kom lige ind i den uhyre Jurysal, der vender ud til Champs-Elysées. Et langt Bord stod i Midten af Salen, og i den store Kamin brændte Favnestykker. Der stod en fire, fem Hundrede Vælgere, der vilde blive til det sidste; de talte og lo højt med Venner og nysgerrige, saa deres Stemmer gav dundrende Genlyd i Salen. Der var indrettet Kontorer rundt om Bordet, og de var i Virksomhed med en Præsident og to Hjælpere. Der manglede endnu en tre, fire Stykker, men ingen vilde til det, da de kendte det voldsomme Arbejde, der ventede dem.

Fagerolles havde været til Stede og gjort sig nyttig lige fra Morgenstunden; han raabte og kaldte for at overdøve Larmen:

„Naa, vi mangler endnu en . . . er der ingen, der vil give os en Haandsrækning her?"

Han fik Øje paa Claudius og slog straks en Klo i ham.

„Aa, er du der, vær saa venlig at sætte dig der og hjælpe os en Smule. Du arbejder da for Pokker for en værdig Sag, ved jeg!"

Claudius befandt sig, inden han vidste et Ord deraf, i Spidsen for et Kontor. Han var underlig alvorlig, i Grunden bevæget; det var, som om han troede, det afhang af, hvorledes han udførte sit Arbejde, om hans Stykke skulde antages eller ikke. Han læste

Navnene paa Listerne op, alt eftersom man rakte ham dem i smaa Pakker, mens de to andre skrev dem ned, og det midt i den mest øredøvende Støj, under en Hagl af Navne, der blev brølet ud i Salen af forskellige Stemmer, og saa Mængdens uafladelige Brummen.

Da han jo blev ivrig ved alt, hvad han tog sig for, var han glad eller fortvivlet, eftersom han fandt Fagerolles' Navn og kunde raabe det ud. Han havde for Resten temmelig ofte den Glæde, thi Fyren havde forstaaet at gøre sig populær, havde været paa Færde overalt, med Løfter til de unge og Ærbødighed mod de gamle; der var en almindelig Sympati for Fagerolles, der var alles Yndling.

Henimod Klokken seks blev det mørkt, da det var en regnfuld Martsdag. Tjenerne bragte Lamper ind, og mistroiske Kunstnere nærmede sig Bordet for at passe paa, at alt gik rigtig til, medens andre begyndte at gøre Narrestreger, jodlede og efterabede Dyrestemmer. Men de kom først rigtig i Humør, da der blev serveret med koldt Bord og Drikkevarer Klokken otte. De stak Flaskerne ud, tog, hvad de kunde faa Fingre i, og det var som en mindre Kermesse i den store Sal, hvor Favnestykkerne i Kaminen lyste op med et rødt Skær som fra en Smedie. De gav sig alle til at ryge, saa der stod en gul Taage over det hele, medens Gulvet laa overstrøet med Papirssedler, Propper, Brødsmuler og nogle ituslaaede Tallerkener, som de vadede om i.

Munterheden steg. En lille, bleg Billedhugger stod op paa en Stol for at tale til det forsamlede Folk, og en Maler med en stor, visket Knebelsbart galoperede paa en Stol rundt om Bordet og forestillede Kejseren, idet han hilste til begge Sider.

Lidt efter lidt blev de trætte, og Salen tømtes; da Klokken slog elleve, var der vel kun to hundrede Mennesker tilbage. Men efter Klokken tolv kom der igen Folk fra Teatre og Selskaber, i sort Kjole og hvidt Halstørklæde; desuden var der ogsaa Referenter, der ilede ud en efter en, saa snart de havde faaet et Resultat at vide.

Claudius læste stadig op. Nu var han aldeles hæs; Røgen og Varmen var utaalelig, og man var ved at kvæles; Klokken blev baade et og to, han sled og sled, og han var gaaet saa samvittighedsfuldt til Værks, at alle de andre var færdige, da han endnu sad over lange Talrækker. Endelig var de færdige, og man bekendtgjorde Udfaldet af Afstemningen. Fagerolles var valgt som Nummer femten af fyrretyve, fem Numre før Bongrand, der stod paa samme Liste, men hvis Navn ofte var bleven strøget.

Det gryede ad Dag, da Claudius henrykt og ødelagt af Træt-

hed kom hjem. Saa levede han i Spænding de følgende fjorten Dage. Ti Gange vilde han af Sted til Fagerolles for at høre Nyt, men en vis Undseelse holdt ham tilbage. Desuden vidste han, at Juryen gik frem efter Bogstav, saa at intet maaske endnu kunde være afgjort. Og en Aften fo'r det igennem ham ved Synet af et Par brede Skuldre, som han godt kendte. Det var Bongrand, der var ligesom lidt forlegen. Han sagde straks:

„Det er ikke let at komme ud af det med de Bæster i Juryen. . . . Men det skal nok gaa alligevel, vi passer paa, Fagerolles og jeg . . . og det er Fagerolles, De maa stole paa, thi jeg kunde saamænd let komme til at skade Dem med *min* Anbefaling."

Sandheden var den, at Bongrand stadig havde Sammenstød med Mazel, der var valgt til Formand for Juryen; Mazel var er meget bekendt Lærer ved Akademiet, den sidste Forsvarer for det fine og slikkede Konventionsmaleri. Uagtet de kaldte hinanden „Brødre i Kunsten" og viste hinanden den største Ærbødighed, var Fjendtlighederne udbrudt straks den første Dag; naar den ene vilde have et Stykke antaget, stemte den anden ufravigelig for Afvisning. Derimod stod Fagerolles, der var Sekretær, sig udmærket med Mazel, som endog tilgav ham hans Frafald, saa slesk var den forhenværende Elev, og saa godt forstod han at gaa den gamle Lærer under Øjne. For Resten var Fagerolles, som Kammeraterne sagde, en rigtig Æsel, han var strengere end nogen af de gamle mod dristige Begyndere og blev kun blid, naar der var et eller andet Stykke, han havde personlig Interesse for; da kunde han være vittig og smidig, saa at han trak hele Juryen om ved Næsen og fik sin Vilje sat igennem som ved Taskenspillerkunster.

Juryens Arbejde var et slemt Hoveri, selv Bongrand blev træt. Hver Dag stillede Betjentene endeløse Rækker af Malerier op mod Panelet, og fra Klokken et maatte Juryens Formand med en Klokke i Haanden se dem igennem og bedømme dem efter alfabetisk Orden. De stod op og skaffede saa meget Arbejde fra Haanden som muligt; de daarligste Billeder blev afviste uden Afstemning; men der var naturligvis ofte Uenighed og Skænderi, der sinkede dem, og de omtvistede Malerier blev tidt sat hen til Aftengennemsynet.

To Mænd gik og holdt et Tov stramt en halv Snes Alen fra Billederne, for at Juryen ikke skulde komme dem for nær.

Bagved gik halvfjerdsindstyve Betjente i hvide Bluser under en Overbetjents Kommando; de anbragte Malerierne efter de Ordrer, Sekretæren gav dem, bragte de afviste Billeder til Side, som Lig fra en Valplads. Og de gik omkring i to stive Timer uden en Stol til at hvile sig paa, i en Træk saa iskold, at endog de mindst forfrosne maatte tage Pels paa. Derfor var en Hjertestyrk-

ning Klokken tre meget velkommen; de hvilede sig en halv Timestid ved Buffeten, hvor der var Rødvin, Chokolade og Smørrebrød.

Her var det saa, at de forskellige Indflydelser, de gensidige Indrømmelser gjorde sig gældende. De fleste havde Notebøger for ikke at løbe vild i alle de Ansøgninger, der haglede ned over dem; og de spurgte hinanden til Raads og udvekslede Løfter angaaende Afstemningen. Andre var hævede over disse Udentingsaftaler, enten fordi de var virkelig retfærdige, eller fordi de var ligegyldige, og de røg sig en Cigaret, medens de hvilede sig.

Saa tog de igen fat, men nu var Arbejdet lettere, de sad i en Sal ved Borde med Pen, Papir og Blæk. Alle de Billeder, der ikke var to Alen høje, blev bedømte der; mange af Jurymændene hvilede sig rigtig ud her, andre skrev deres Breve, og Formanden maatte ofte gøre sig vred for at faa dem til at stemme; men undertiden var de ogsaa enige, Afstemningen ved Haandsoprækning gik saa rask, at Stokke og Hatte fo'r op i Luften over de hidsige Hoveder.

Der var det da, at „Det døde Barn" kom frem paa Staffeliet til Bedømmelse. I otte Dage havde Fagerolles gaaet og lirket for at skaffe Claudius Stemmer, men det var en besværlig Historie; det passede kun daarligt med hans øvrige Løfter, han fik Afslag, hver Gang han nævnede sin Vens Navn, og saa var den Bongrand desuden i den Grad ubehændig, at han var i Stand til at ødelægge den bedste Sag med sine ubelejlige Anfald af Oprigtighed. Hvis Fagerolles ikke havde sat sig for at prøve, hvor megen Magt han havde ved at sætte Claudius's Antagelse igennem til Trods for alle Vanskeligheder, havde han opgivet ham over tyve Gange. Han vilde dog se, om han ikke skulde kunne tvinge Juryen til at gøre, som han vilde. Maaske var der ogsaa i hans Inderste en Gnist af Retfærdighed og Agtelse for den Mand, hvis Geni han pyntede sig med.

Mazel var just den Dag i et meget daarligt Lune. Straks, da de havde sat sig, var Overbetjenten kommen løbende.

„Hr. Mazel, der er sket en Fejltagelse i Gaar, Nr. 2530 er bleven afvist, „En Kvinde under et Træ", og det er af en Maler uden for Censur."

I Gaar havde de ganske rigtig under enstemmig Foragt kørt et Stykke til Side uden at lægge Mærke til, at Kunstneren var en gammel, agtet Maler, og Overbetjentens Befippelse over dette Uheld fik de unge Kunstnere til at le med haanlige Miner.

Mazel kunde ikke fordrage den Slags Historier, som ødelagde Skolens Myndighed. Han gjorde en arrig Bevægelse og sagde kort:

„Naa, saa fisk ham da op igen og sæt ham mellem de antagne; her er ogsaa et Spektakel, saa at man ikke kan høre Ørenlyd. Det er jo rent umuligt at samle sine Tanker, naar man ikke kan faa et Minuts Ro.“

Han ringede som en rasende med sin Klokke.

„Se saa, mine Herrer, nu en Smule god Vilje, at vi kan faa noget bestilt!“

Til al Ulykke var han straks i Begyndelsen atter uheldig. Der blev sat et Billede frem, der var saa elendigt og surt i Tonen, at det formelig peb ham i Tænderne, og da han begyndte at blive lidt nærsynet, bøjede han sig frem for at læse Kunstnerens Navn, medens han mumlede:

„Hvad er dog det for et Svin . . .?“

Men saa ser han ganske forfærdet op, thi han havde læst Navnet paa en af sine Venner, der som han var en Forsvarer af den gode, gamle Skole, og i det Haab, at ingen havde hørt det første uvilkaarlige Udbrud, raabte han meget højt:

„Numer et, mine Herrer, aldeles brillant, ikke sandt?“

Det blev mærket med Nr. 1, som gav Ret til den bedste Plads ved Ophængningen, men de andre lo og puffede til hverandre, saa at Mazel blev fornærmet og irriteret. Hvert Øjeblik gik det saaledes, saa at de til sidst blev meget forsigtige i deres Udtalelser, og naar et af deres Kollegers, et af Jurymændenes, Billeder var fremme, gjorde de Tegn bag Malerens Ryg: „Saa, gaa nu ikke i Vandet — det er ham der, som har malet det!“

Uagtet Stemningen ikke var meget heldig, fik dog Fagerolles straks et Billede til at gaa igennem. Et rædsomt Portræt af en af hans Elever, hvis rige Familie førte et flot Hus og ofte indbød ham til Middag. Han havde talt afsides med Mazel, gjort ham øm om Hjertet ved en jammerfuld Historie om en ulykkelig Fader med tre Døtre, der var nær ved at sulte ihjel; og Formanden, der længe havde været streng, havde sagt: „Ja, man kan jo lade være at male, naar man er saa fattig, det er dog for Pokker at misbruge sine Døtre!“ — men han havde dog til sidst givet efter og alene med Fagerolles stemt for Antagelse. De andre Jurymænd blev oprørte, nedlagde Indsigelse og blev vrede, da Fagerolles i Hast fik hvisket to i Øret:

„Stem dog bare, det er Mazel, der saa paatrængende har bedt mig hjælpe det Stykke igennem, det er nok af en Slægtning . . . i hvert Fald er det ham meget om at gøre!“

Og saa stemte de to Professorer øjeblikkelig, saa at der blev Flertal.

Men nu blev der Spektakel, Vittigheder og Vredesudbrud reg-

nede ned fra alle Sider: „Det døde Barn“ blev sat frem paa Staffeliet. Saa, nu skulde de vel ogsaa til Ligsyn i Druknehuset? De unge Mennesker gjorde Nar af det store Hoved, det var da en Abekat, der havde forslugt sig paa et Græskar, det kunde da enhver se! Og de gamle trak sig rent forfærdede tilbage.

Fagerolles mærkede straks, at her var intet at gøre. Dog forsøgte han spøgende at tale til Gunst for Stykket:

„Mine Herrer, De bør dog betænke, at Kunstneren er en Mand, der længe har stridt for at komme ind paa Udstillingen.“

Men rasende Udbrud lød til Svar.

Nej, ham skulde de ikke have noget af — den Murbrækker kendte de! Det var jo et Daarekistelem, der nu i femten Aar havde spillet det miskendte Geni, en Fyr, der i sit Hovmod talte om at vende op og ned paa Udstillingen, og som endnu aldrig havde malet noget, der var nogenledes ordentligt! Al Middelmaadighedens Had og Angst lige overfor en genial Personlighed, lige overfor den ubetvingelige Naturkraft, der dog til syvende og sidst maatte sejre, alt det brød frem i de hidsige Raab, der paa det bestemteste forlangte Claudius' Afvisning. „Han skal herud!“

Nu gjorde Fagerolles den Dumhed ogsaa at lade sig mærke med, at han var ærgerlig over at se, hvor ringe hans Indflydelse egentlig var.

„Mine Herrer, nu gaar De for vidt, vær dog i det mindste retfærdige.“

Der blev et helt Oprør ved disse Ord; de stimlede sammen om Fagerolles, fægtede med Armene, medens Ordene susede om hans Øren som Geværkugler.

„De vanærer Juryen!“

„Dersom De forsvarer saadan et Stykke, er det blot, fordi De vil i Bladene!“

Fagerolles tabte rent Herredømmet over sig selv og svarede groft:

„Jeg forstaar mig i alt Fald lige saa godt paa Kunst som De!“

„Men saa ti dog stille!“ raabte en ung, bleg Maler meget arrigt, „du vil da vel ikke have os til at sluge saadan en Hvidroe?“

Ja, ja, det var en Hvidroe, og de gentog alle med Overbevisningens Varme det sædvanlige Skældsord, som de brugte om de elendigste Ting.

„Ja, ja da,“ sagde Fagerolles, „lad os saa stemme.“

Siden Skænderiet var blevet alvorligt, havde Mazel uafbrudt ringet med sin Klokke. Nu stod han der højrød i Ansigtet af Raseri over at se sin Myndighed traadt under Fødder.

„Mine Herrer, vær dog rolige . . . det er aldeles utroligt, at jeg maa staa her og brøle for at overdøve Dem ... mine Herrer ...“

Endelig blev der stille.

I Grunden var Mazel godmodig. Hvorfor skulde de være saa slemme mod dette lille Maleri . . . ganske vist forekom det ham rædsomt, men der var saa mange andre, der virkelig ikke var bedre!

„Stille, mine Herrer, der skal stemmes!“

Han havde maaske selv stemt for Claudius'Antagelse, da Bongrand, der havde siddet ganske stille og bidt sin Harme i sig, aldeles umotiveret fo'r løs:

„Der er min Salighed ikke fire af de tilstedeværende, der kan male saadan et Stykke!“

En dump Knurren lød fra alle Sider, Udfaldet var saa drøjt, at ingen vilde tage Handsken op.

„Mine Herrer,“ sagde nu Mazel kort og med ligblegt Ansigt, „der skal stemmes.“

De forstod alle Mazels Tonefald, det rystede af tilbagetrængt gammelt Had, som kun sjældent gav sig Luft i aabenlys Kamp. Tilsyneladende var de saa enige, men den saarede Forfængelighed blødte af dybe, ulægelige Saar i denne Tvekamp, som gik for sig under venlige Smil og hjertelige Haandtryk.

Bongrand og Fagerolles var de eneste, som rakte Haanden i Vejret, og „Det døde Barn“ havde nu kun Udsigt til at antages ved det almindelige Eftersyn.

Dette Eftersyn var et Herkulesarbejde. Juryen hvilede sig i to Dage efter at have siddet til Doms i tre Uger hver evige Dag, og Betjentene ordnede saa de tre Tusinde kasserede Billeder, stillede dem op langs Væggene hele Lokalet igennem, lagde dem paa Gulvene med smalle Gange imellem; det var en Oversvømmelse, der gik over alle Bredder og druknede alt i en grumset Flod af Middelmaadighed og Vanvid. Heri skulde Juryen paa en Dag fra Klokken et til syv udfinde det bedste for at faa de 2500 Billeder fuldtallige, som der var Plads til paa Udstillingen.

Først gik det temmelig godt i denne Labyrint, de var endnu overtrætte, deres Syn var ikke bleven sløvet, men snart blev de matte, deres Øjne blændedes af alle de forskellige Farvetoner, der fløj dem forbi i ustandselig Fart uden et Øjebliks Hvil, og dog maatte de stadig af Sted, stadig se og dømme, skønt de var segnefærdige. Allerede Klokken fire travede de om som en opløst Hær; nogle Jurymænd gik helt bagefter, stønnende og forpustede, andre havde forvildet sig i de smaa Labyrintgange, og løb haabløst ud uden at kunne slippe bort. Hvor var det muligt at bevare sin sunde

Dømmekraft mellem saadanne Bunker af Rædsel! Saa tog de, hvad der faldt dem i Hænderne, nu et Portræt, nu et Landskab, bare for at faa Tallet fuldt. To Hundrede, to Hundrede og fyrre, saa, nu manglede der kun otte. Det der? Nej, det ved Siden af. Vær saa artig! Syv, otte, saa nu var de færdige!

Og saa af Sted gik de, haltende af Udmattelse, men fri og frelste.

Der havde været en ny Scene rundt om „Det døde Barn", der laa paa Gulvet mellem andre Vragstumper. Nu gjorde de allesammen Nar, en lod, som om han nær havde traadt midt i det, en anden løb rundt om det og sagde, at det var meget bedre, set fra den gale Side.

Fagerolles var ogsaa vittig:

„Naa, mine Herrer, nu lidt Liv i Spillet, tag Genstanden i Øjesyn, De skal faa Smæk for Skillingen. Gaa i dem selv, mine Herrer, vær lidt overbærende og lad ham slippe ind."

Alle lo, men de gav ikke efter, nej, nej aldrig i Verden.

„Du kunde jo tage det, du har jo Ret til et „af Naade og Barmhjertighed"," raabte en af Fagerolles' Kammerater.

Det var Skik og Brug, at hver Jurymand havde Lov at vælge et Billede, hvor frygteligt det ogsaa var. I Almindelighed tog man elendige Stakler, hvis Antagelse var som en Almisse, man giver en Tigger ved Døren.

„Af Naade og Barmhjertighed," mumlede Fagerolles, „ja, men jeg har allerede et, aa, bare et Blomsterstykke af en Dame."

Han blev afbrudt af de andres spottende Latter. Var hun ung og smuk? Kunstnerne var aldeles blottet for Galanteri og gjorde tykt Nar af Damemaleriet. Fagerolles blev ærgerlig og forlegen, thi han havde lovet Irma at skaffe den omtalte Dames Billede antaget, og han turde aldeles ikke tænke paa den gruelige Scene, han vilde faa med hende, dersom han sveg sit Løfte. Han troede, han havde fundet en Udvej.

„Hør, Bongrand, kan De ikke tage det sølle, døde Barn paa Dem?"

Bongrand var aldeles rasende over denne skammelige Maade at behandle en Kunstner paa og slog om sig med sine lange Arme.

„Jeg! Nej, aldrig skal jeg saaledes haane en sand Kunstner. Han skal min Salighed være for stolt til at tage imod jeres Almisser. Han skulde aldrig sætte sine Fødder paa Udstillingen!"

Deres Haanlatter blev ved, og til sidst sagde Fagerolles, der nu en Gang havde sat sig Claudius' Antagelse i Hovedet og desuden vilde lade, som om han var hævet over deres Spotterier:

„Det er godt, saa tager jeg det da „af Naade og Barmhjertighed“.“

De raabte Bravo, hilste ærbødig og trykkede hans Hænder. Ære være den, der havde Mod til at sætte sin Overbevisning igennem. Og en Betjent gik bort med det stakkels spottede og udgrinte Maleri, saaledes blev endelig et Billede af „Friluftsmaleren“ antaget af Juryen.

Straks næste Morgen skrev Fagerolles et Par Linier til Claudius og meldte ham, at han havde faaet Billedet ind, men dog ikke uden Vanskeligheder. Claudius var jo nok glad, men alligevel beklemt, thi imellem Linierne i det korte Brev læste han en overlegen Medlidenhed, der dybt ydmygede ham. Et Øjeblik var han saa ulykkelig over at have sendt noget ind, at han kun ønskede, det var muligt at faa Billedet tilbage. Men senere hen tav hans Kunstnerstolthed stille, han var saa ulykkelig, at det glædede ham paa hvilken som helst Maade at blive set. Nu ønskede han blot, at Udstillingen skulde aabnes, han var rede til alle Indrømmelser, febrilsk som en Begynder, der i Drømme ser Mængden stimle sammen om hans Værk med Bifaldsytringer.

Det er lidt efter lidt blevet Mode at gaa paa Udstillingen Dagen før Aabningen, det er en Begivenhed, som sætter hele Byen i Bevægelse. I en hel Uge har Pressen og Publikum udelukkende beskæftiget sig med Kunstnerne; der tales kun om dem, om deres Værker, deres Liv, deres Personlighed, om alt, hvad der angaar dem. Alle interesserer sig for Kunst, ja Bønder, Soldater og Barnepiger trænger sig i Flokke gennem Salene de Dage. Adgangen er gratis, saa at Besøget undertiden stiger til halvtredsindstyve Tusinde Mennesker, en hel Hær, denne uvidende Hob, de trækker gennem denne kæmpemæssige Billedbutik med opspilede Øjne.

Claudius vilde først ikke gaa paa Udstillingen den Dag, den berømte Ferniserings-Dag, han vilde vente til næste Dag, da der ikke var Stimmel af fine Folk, som han var bange for. Han sagde endogsaa nej til Sandoz, som vilde have ham med sig. Men senere blev han saa rastløs, at han Kl. ni fo'r af Sted i saadan en Fart, at han næppe gav sig Tid til at spise en Bid Brød med lidt Ost til. Christine havde ikke Mod til at følge med ham, hun kyssede ham og sagde bevæget og urolig Farvel til ham.

„Og lad mig nu se, at du ikke bliver bedrøvet, hvad der saa sker.“

Claudius var ganske forpustet, da han traadte ind i den store Sal, saa hurtigt var han løbet op ad Trapperne. Det var klart Solskinsvejr, og det hvide Lærredsforhæng, der dækkede de store Ruder i Loftet, dæmpede Dagslyset og gav det et hvidt Skær;

gennem de aabne Døre, der vendte ud til Haven, kom der en frisk og fugtig Foraarsluftning. Han tog Vejret et Øjeblik, Luften begyndte allerede at blive tung derinde, og Lugten af Fernis blandede sig med Damernes fine Moskusduft.

Med et hurtigt Blik gennemløb han Billederne. Ligefor var der et stort Stykke, som forestillede et Blodbad, og som svømmede i rødt, en kolossal, bleg Altertavle og til højre et Maleri, Regeringen havde bestilt, en kedelig Fremstilling af en officiel Fest; saa var der Portrætter, Landskaber, Interiører, straalende i grelle Farver i de ny skinnende Guldrammer. Men den Angst, han havde for det fine Publikum, bragte ham til at se paa Folk, som nu begyndte at komme.

Paa Puffen i Midten, der var dekoreret med Palmetræer, sad kun tre Damer, tre Uhyrer, rædsomt klædte, og som havde sat sig rigtig til Ro der for at skumle. Bagved hørte han en hæs Stemme bryde paa et haardt Sprog, det var en Englænder i ternet Dragt, som forklarede Blodbadet for en bleg Dame i en stor Støvkappe. Salen var langtfra at være fuld, Grupper dannede sig og spredtes atter, alle Øjne saa i Vejret, Herrerne havde Stok i Haanden og Overfrakke over Armen, Damerne gik langsomt omkring, stod stille med Siden vendt imod ham, og hans Kunstneröje hang fast ved Blomsterne paa deres Hatte, der tonede grelt frem mellem de mange sorte, høje Herrehatte. Han saa tre Præster, to menige Soldater, som var komne ind, Gud ved hvorledes, hele Familier med Døtre, der gik net under Moderens Beskyttelse. Imidlertid lagde han Mærke til, at Folk hele Tiden mødte Bekendte, han saa Nik, Hilsener, Smil og hurtige Haandtryk udveksles i Forbigaaende. Man talte kun halvhøjt, stadig overdøvet af Føddernes Trampen.

Saa begyndte Claudius at lede efter sit Billede. Han forsøgte at finde Vej efter Bogstaverne, tog fejl, gik gennem Salene til venstre. Alle Dørene dannede et dybt Perspektiv med Forhæng af tyrkiske Portierer og Hjørner af Malerirammer; og da han atter kom tilbage til den store Sal, var der saa mange Mennesker, at han næppe kunde komme frem.

Nu genkendte han en hel Del Malere, som i Dag gjorde Honnør som Værter. Der var især en, en forhenværende Elev fra Boutins Atelier, der var ung og meget ivrig efter at blive omtalt, han fangede alle mulige indflydelsesrige Personer og trak dem næsten med Magt hen foran sine Malerier. Saa var der den formuende Maler, som tog imod Lykønskninger henne ved sit Billede med et Sejrssmil paa Læberne, uhyre galant mod Damerne, der hele Tiden omringede ham. Der var ogsaa Medbejlere, der hadede

hinanden, medens de overvældede hinanden med Lovtaler; der var misundelige, der stod i Døren og ærgrede sig over den Lykke, de andre gjorde; de undselige, som ikke var til at drive ind i den Sal, hvor deres Stykker hang; der var Spottefuglene, som under en Vittighed skjulte Fortvivlelse over deres Nederlag, og de virkelig alvorlige, der stræbte at forstaa alt, og allerede i Tankerne uddelte Medailler. Der var Malere med Familie, en nydelig ung Kone med et lille, pyntet Barn! en gnaven, mager Borgfrue med to høje opløbne Døtre i sort; en tyk Dame, der var strandet paa en Bænk med en hel Flok Børn, hvis Næser trængte til at pudses. Der var en hel Del Modeller, der puffede til hverandre og viste hverandre de nøgne Figurer, de snakkede op, var smagløst paaklædte og ødelagde deres pragtfulde Skabning med saa stygge Kjoler, at de saa ud, som om de var vanskabte ved Siden af de smaa, nydelig snørte Pariserdukker, der dog kun var Skind og Ben, naar man fik Klæderne pillet af dem.

Saa snart Claudius kunde komme ud af Stimlen, gik han til højre. Hans Bogstav maatte være til den Side. Han saa efter i Salene med L., men fandt ingen Ting. Hans Billede var maaske kommet i en fejl Sal, hvor man havde hængt det for at fylde en tom Plads ud. Nu var han i den store Sal mod Øst, og han begav sig ind i de smaa afsides liggende Sale, hvor ingen kommer, og hvor Malerierne formelig keder sig, saa de bliver mørke, de Sale, som Kunstnerne er saa bange for som for Pesten. Heller ikke der var hans Stykke. Fortumlet og ærgerlig drev han ud i Galleriet, rundt om Haven og søgte mellem Malerierne, der hang blege og forfrosne i det grelle Lys, han gik omkring og kom for tredje Gang tilbage til den store Sal. Nu var der slet ikke til at være for Trængsel.

Alt, hvad Paris ejer af Berømthed og Rigdom, alt, hvad der gør Opsigt, Genier, Skønheder, Romanforfattere og Journalister, Klubmænd, Sportsmænd, Børsmænd og Damer af alle Slags mødtes her, og gnaven over sin forgæves Søgen ærgrede han sig over de mange simple Ansigter og den Smagløshed i Dragterne, der var saa fremtrædende. Han ærgrede sig over den Mangel paa Elegance, hos den fine Verden, og den Skræk, han før havde følt over at komme i Berøring med den, forvandlede sig ved nærmere Bekendtskab til den dybeste Foragt. Det var altsaa det Publikum, der atter vilde udle hans Maleri, hvis de fandt det? To smaa Referenter nedskrev Navnene paa de Personer, der var værd at notere. En Kritiker skrev paa en iøjnefaldende Maade Randbemærkninger i sit Katalog, en anden holdt Foredrag for en Flok

Debutanter, en tredie stod med Armene paa Ryggen plantet foran et Maleri i ensom Majestæt.

Men hvad der især slog ham, var denne Puffen og Støden, denne Nysgerrighed i Flok, uden Ungdommelighed, de trætte Miner og det sygelige, matte Udtryk i de flestes Ansigter. De var alle pinte af Misundelse, den Herre, der hist henne gør sig Umage for at være vittig, den anden, der tavs ser paa Billederne og saa trækker paa Skuldrene, og de to der, som staar et helt Kvarter ved Siden af hinanden med Næsen paa et lille Stykke, medens de med lumske Blikke hvisker sammen som et Par sammensvorne.

Nu kom Fagerolles; han var paa Færde overalt i sin dobbelte Egenskab af indflydelsesrig Jurymand og berømt, ung Kunstner. Han blev uafladelig overvældet af Lovtaler, Taksigelser og Ansøgninger, og altid havde han et forekommende og venligt Svar paa rede Haand. Fra den tidlige Morgenstund holdt han Stand mod alle de unge, ukendte Malere, der ikke var fornøjede med deres Plads, og som lige fra det Minut, Udstillingen var bleven aabnet, havde galopperet om for at finde og beundre deres Arbejder; saa kom de evindelige Jeremiader: de hang for højt, der var daarligt Lys, Naboerne slog dem rent ihjel, de vilde tage Billedet ned, de vilde virkelig ikke hænge saa elendigt. Der var især en høj, mager, ung Mand, der forfulgte Fagerolles fra Sal til Sal; det var forgæves, at han forklarede, hvor uskyldig han var. Ophængningen skete efter et bestemt System, og ingen blev foretrukket. Han lovede i sin Tjenstagtighed at se, hvad han kunde gøre ved anden Ophængning, men den lange magre var bestandig rasende.

Claudius vilde lige til at bryde igennem Mængden for at spørge, om han ikke vidste, hvor man havde gjort af hans Billede, men han gad ikke gaa nærmere, da han saa, hvor optaget Fagerolles var. Det var dog utaaleligt saaledes stadig at skulle plage andre. For Resten kom han nu i Tanker om, at han vist havde sprunget en hel Række Sale til højre over, og der var ganske rigtig hele Masser af nye Malerier. Endelig kom han ind i en Sal, hvor Mængden stimlede sammen om et stort Billede, der indtog Hædersplads. Først kunde han ingenting se for den tykke Mur af Hoveder, Skuldre og Hatte. Folk stormede til i gabende Beundring. Til sidst fik han Øje paa Vidunderet, og han genkendte straks Motivet.

Det var Fagerolles' Stykke. Og han genfandt sit eget „Friluftsmaleri" i denne „Frokost", samme lyse Tone, samme Malemaade, men saa sødlig, saa afdæmpet, lavet om med en overfladisk Finhed og en utrolig Behændighed, saa at det tilfredsstillede Publikums daarlige Smag. Fagerolles havde ikke været dum

nok til at male tre nøgne Kvindeskikkelser; men de tre Damers dristige Dragt var i høj Grad æggende: den ene viste sit Bryst gennem Kjolelivets klare Kniplinger, den anden sit ene Ben lige til Knæet, idet hun lænede sig bagover for at tage en Tallerken, og den tredie viste aldeles intet, men hele hendes Kjole var saa snæver og tætsluttende, at den fremhævede hendes Former paa den mest uanstændige Maade. De to Herrer var Mønstre paa elegante, unge Mænd i landlig Formiddagsdragt, i Baggrunden trak en Tjener en Kurv ud af Landaueren. Det hele virkede muntert og lyst i det klare Sollys med den grønne Skovbaggrund; og Fagerolles' Behændighed viste sig rigtig i denne løgnagtige Flothed, der akkurat var dristig nok til at faa de uindviede revet hen i Beundring. En Storm i en Flødekande! —

Claudius kunde ikke overtale sig til at gaa nærmere, men stod og hørte, hvad der blev sagt rundt om.

Naa, det var da endelig en, som vidste, hvordan Naturen saa ud. Han malede ikke som disse grove Karle af den ny Skole, han forstod at lade en ane alt, uden at sige for meget! Ja, det var saaledes, man skulde bære sig ad for at vinde Publikums Agtelse og det gode Selskabs Bifald. . . . Hvor yndigt, hvor fint, hvor aandrigt! Han mødte ikke med vanvittige lidenskabelige Frembringelser, hvor det overvældende Stof forvirrer baade Kunstner og Publikum. Nej, han gik ikke ud over det, han kunde magte, han var fuldstændig Herre over sit Motiv. En begejstret Kronikør sagde saa rigtigt: det var den ægte Parisermalemaade! Det var netop Ordet, og det fløj fra Mund til Mund.

Claudius blev til sidst ærgerlig over den overvættes Beundring, han fik Lyst til at se, hvorledes de Folk tog sig ud forfra, der forstod sig saa godt paa Kunst, og han arbejdede sig saaledes frem, at han kom til at staa med Ryggen mod Panelet. Her saa han nu Ansigterne i den dæmpede, graahvide Belysning fra Lærredsgardinet, medens det stærke Lys, der gled under Kanten af Forhænget, gød sig ud over Malerierne og gav Guldrammerne en straalende, varm Solglans. Han genkendte øjeblikkelig de samme Mennesker, der fordum havde haanet ham; og var det ikke netop de samme, saa var det i al Fald deres Brødre, men nu stod de alvorlige, henrykte, forskønnede i ærbødig Betragtning. I den enstemmige Henrykkelse over en elskværdig Løgn blev deres ondskabsfulde Ansigter med den galdeblege Hudfarve ganske milde og venlige.

To tykke Damer gabede af dybtfølt Glæde, og gamle Herrer spilede Øjnene op med en listig Mine. En Mand forklarede Motivet for sin unge Kone, der nikkede med en smuk Hovedbevægelse.

Der var ubevidste Smil og smægtende Blikke, Folk var opfyldt af henrykt, dybfølt, fornøjet og alvorlig Beundring. De sorte Herrehatte bøjede sig tilbage og Damernes Blomster hang dem langt ned ad Ryggen. Ny Ansigter dukkede bestandig op, stod ubevægelige et Øjeblik og blev saa skubbede til Side af andre, der aldeles lignede de første.

Claudius faldt rent i Staver over denne Triumf. Salen blev for lille, der kom stadig ny Skarer. Nu mærkede man hverken de friske Pust fra Haven eller Fernislugten, nu blev Luften hed og lummer, og snart kom der en overvejende Lugt af vaade Hunde. Det maatte vist være en rigtig Foraarsskylle, thi de sidstankomne bragte Fugtighed ind med sig og dampede, saa snart de kom ind i den hede Sal. Der gled mørke Skygger over Lærredsgardinet; Claudius saa i Vejret og gættede, at store Skyer blev piskede af Sted af Vinden, mens voldsomme Byger raslede mod de store Vinduer. Vatrede Skygger løb hen over Væggene, og Malerierne blev mørkere, medens Folk pludselig druknede i en Sky, som til sidst trak bort, saa at Hoved ved Hoved igen dukkede op med de samme opspærrede Øjne og den samme Mund gabende i stum Henrykkelse.

Og en ny bitter Sorg ventede Claudius.

Da han vendte sig om, fik han til venstre Øje paa Bongrands Maleri, lige overfor Fagerolles'. Foran det var der ingen Trængsel, det gik Folk ligegyldig forbi, og det var dog den sidste voldsomme Anstrengelse, det Slag, som den store Maler i Aar havde forberedt, et Værk, der skulde vise, at han endnu stod i sin fulde Manddomskraft! Det Had, han nærede til sit „Bondebryllup", til sit første Mesterværk, der havde tynget saa haardt paa hans arbejdssomme Liv, havde faaet ham til at vælge et Motiv, der baade svarede til det og tillige var en Modsætning: „En Landsbybegravelse", en ung Piges Ligtog, der drog midt igennem Rug- og Havremarker. Han vilde sejre over sin egen Ungdom, han vilde vise dem, at han ikke var „færdig", og at hans gamle Erfaring nok kunde staa sig imod hans Ungdoms lykkelige Ildfuldhed, og der laa nu hans Erfaring slagen. Maleriet gjorde ikke Spor af Lykke; det var en gammel Mand, der faldt uden at gøre Opsigt.

Der var naturligvis mesterlige Partier: en Kordreng, der holdt Krucifikset, en Flok hvidklædte unge Piger, der bar Kisten, og hvis lyse Kjoler ved Siden af deres solbrændte Hud gjorde en udmærket Virkning som Modsætning til Følgets sorte Søndagsklæder midt i det grønne, men Præsten, den unge Pige, der bar Banneret, Familien lige bag ved Kisten var stive og tørre i Malemaaden. Han var aabenbart vendt tilbage til den romantiske Skole, som han

fordum havde skilt sig ud fra. Og det værste af det hele var: Publikums Ligegyldighed havde en vis Berettigelse i denne Kunst fra en svunden Tid, i denne mørke, lidt flade Maade, der ikke mere drog dets Øjne til sig, nu da de yngre Malere oversvømmede deres Billeder med straalende Sollys.

Bongrand kom nu netop ind i Salen med en Begynders tøvende Skridt. Claudius blev blød om Hjertet ved at se ham kaste et Blik paa sit ensomme Billede og et andet paa Stimlen foran Fagerolles' „Frokost".

I dette Øjeblik maatte Bongrand føle sit Nederlag. Dersom han indtil nu havde lidt, saa havde det dog kun været Tvivlens Kvaler, men nu fik han pludselig Troen i Hænderne, han havde overlevet sig selv, aldrig mere skulde hans Kunst bringe levedygtige Børn til Verden. Han blev meget bleg, gjorde en Bevægelse, som om han vilde løbe sin Vej, da Billedhugger Chambouvard kom ind ad den anden Dør med sit sædvanlige Slæng af Elever; han opdagede ham, kaldte paa ham og raabte med sin tykke Stemme, uden at bryde sig om, hvem der hørte det:

„Haha! Der fangede jeg Dem nok, min Bro'r, i at staa og beundre Dem selv."

Han havde i Aar en daarlig Figur: „En Bondepige", saa elendig og mislykket, at man skulde tro, hans mægtige Hænder med Vilje havde lavet den saa daarlig for at vinde et eller andet vanvittigt Væddemaal; men han var lige straalende, vis paa igen at have beriget Verden med et nyt Mesterværk; han hørte ikke Folk le ad ham, medens han spadserede omkring, ufejlbarlig som Vorherre selv.

Bongrand saa tavs paa ham med feberglødende Øjne.

„Og min Figur . . . hvad siger De om den? Lad dem bare komme an, alle disse Grønskollinger! Vi er dog de eneste, der duer, vi, der repræsenterer det gode, gamle Frankrig!"

Han trampede stolt videre, fulgt af sin Stab, medens han hilste paa det forbavsede Publikum.

„Dyr!" mumlede Bongrand, kvalt af Sorg, oprørt som over en Klodrian, der støjer op i et Værelse, hvor én ligger Lig.

Han saa nu Claudius og gik hen til ham; det var jo Fejghed at flygte. Og han vilde vise, han var modig, og at Misundelse aldrig havde haft Rum i hans ædle Sjæl.

„Naa, det maa jeg sige, vor fælles Ven, Fagerolles, gør Lykke! Jeg vilde lyve, dersom jeg sagde, at jeg finder hans Maleri saa overordentlig dejligt; men han er virkelig rigtig elskværdig selv. . . . Han bar sig udmærket smukt ad imod Dem!"

Claudius ledte efter noget at sige om „Begravelsen".

„Den er nydelig, den lille, stille Kirkegaard der i Baggrunden! Det er dog utroligt, at Publikum . . .“

Bongrand afbrød ham barskt:

„Lad mig være fri for Kondolencer, min Ven . . . Jeg har Øjne i Hovedet!“

I dette Øjeblik gik en forbi og hilste fortrolig.

Det var Naudet, stolt og hoven af de udmærkede Forretninger, han nu gjorde. Han var ved at faa et Anfald af Hovmodsgalskab og talte om at løbe alle andre Kunsthandlere i Sænk, havde bygget sig et Slot og tronede som en Konge over hele Kunstmarkedet. Han havde Mesterværker paa Lager, et helt moderne Magasin for Kunst. Millionerne klingrede i hans Forværelse, han foranstaltede Udstillinger i sit eget Lokale og ventede i Maj en hel Del Amerikanere, der skulde betale halvtredsindstyve Tusind Franks for, hvad han selv havde købt for ti Tusind. Han levede som en Fyrste: Kone, Børn, Elskerinde, Heste og Vogne, Gods i Picardiet og stor Jagt. Hans første Million skrev sig fra berømte afdøde Malere, som deres Samtid aldrig havde anerkendt, fra Courbet, Millet, Rosseau. Han havde derved faaet Ringeagt for Kunstnere, der endnu befandt sig mellem de levende.

Imidlertid gik der allerede temmelig ubehagelige Rygter om Naudet. Antallet af Billederne var jo begrænset, de lysthavendes Antal voksede ikke heller, saa Forretningerne blev stadig vanskeligere, og det var let at forudse, at alle disse Spekulationer og al denne Ødselhed maatte ende med en storartet Fallit.

„God Dag, kære Mester!“ sagde Naudet og kom hen til Bongrand. „Ikke sandt, De er enig med os alle i at beundre vor Fagerolles?“

Hans Manerer var ikke længere sleske og krybende som før lige overfor Bongrand. Han gav sig til at tale om Fagerolles, som om han raadede over den unge Kunstner og ofte maatte køre ham i stramme Tøjler. Det var Naudet, der havde indrettet hans Hus i Villiersalléen og betalt hans kostbare Møblement og Kunstsager for at have Haand i Hanke med ham; og nu beskyldte han Fagerolles for at være uordentlig og letsindig i sin Opførsel. Det Maleri der, det skulde nu aldrig have været paa Udstillingen, dersom Fagerolles havde haft en Smule Omtanke. Naturligvis, det gjorde Opsigt, de talte om at give det Æresmedaillen, men det var kun en daarlig Maner, naar man vilde have ordentlige Priser for sine Billeder; naar man vilde have med Amerikanere at gøre, maatte man holde sig hjemme, sidde som en Guddom i det Allerhelligste!

„Kære Ven, De kan tro mig, om De vil, jeg havde gerne givet

tyve Tusind Franks for at disse idiotiske Blade ikke havde skreget saaledes op om min Fagerolles i Aar."

Bongrand, som uagtet sin Sorg havde hørt tappert efter, maatte nu trække paa Smilebaandet.

„Ganske vist, de er maaske gaaet lidt for vidt . . . i Gaar læste jeg, at Fagerolles hver Morgen spiste to blødkogte Æg."

Han morede sig over disse Artikler, der i den sidste Uge havde sysselsat Paris med den unge „Mesters" Gøren og Laden og med hans Maleri, som ingen endnu kendte. En Hær af Reportere var falden over ham, de fortalte om hans Barndom, om hans Faders Forretning, hans Studier, hans Maade at leve paa, ja, Farven af hans Sokker, og en Vane, han havde, at knibe sig i Næsen, blev Genstand for vidtløftige Skriverier. Han var Dagens Helt, denne unge Maler, der havde været saa heldig ikke at faa Rejsestipendium til Rom, og som havde brudt med Skolen, uagtet han stadig betjente sig af dens Fremgangsmaade. Hans Middelmaadighed, hans perlegraa Dristighed gjorde Lykke, en Lykke, der vilde vare, fra Høns flyver op, til Høns flyver ned, han var et Legetøj, som den store, nervøse, lunefulde By er henrykt over den ene Dag og den næste Dag kaster sønderbrudt bort.

Nu fik Naudet Øje paa „Landsbybegravelsen".

„Se se, der er Deres Stykke? Naa saaledes, De har villet male et Sidestykke til Deres „Bondebryllup"? Det vilde jeg ganske oprigtigt have fraraadet Dem ! Aa, „Brylluppet", det „Bryllup"!"

Bongrand stod og hørte til uden at fortrække en Mine, skønt hans Læber skælvede let. Han glemte sine Mesterværker, sit udødelige Navn, og tænkte kun paa den Dreng, der ikke var værdig til at rense hans Palet, men som dog uden Anstrengelse gjorde en saadan Lykke, at han aldeles blev glemt, han, som havde stridt ærligt i ti Aar. Ak, vidste de blot, de unge, hvilke bitre, blodige Taarer vi i Døden græder, naar de begraver os i Glemselens Nat. Saa blev han bange for, at de andre i hans Tavshed skulde læse hans Smerte. Skulde han synke ned til Misundelse. Han blev rasende paa sig selv, nej, han vilde dø staaende i fuld Harnisk, og i Stedet for det hidsige Svar, der svævede ham paa Læberne, sagde han fortroligt:

„De kan saamænd have Ret, Naudet, jeg skulde have gaaet hen og lagt mig den Dag, jeg fik Ideen til det Billede."

„Aa, der er han, om Forladelse!" raabte Kunsthandleren og fo'r af Sted.

Fagerolles kom til Syne i Døren. Han gik ikke ind, men stod beskeden smilende og bar sin Lykke som en fornuftig Fyr. Han søgte efter nogen og kaldte med et Tegn paa en ung Mand, som

han gjorde en Meddelse, en god Nyhed var det vist, thi den anden trykkede begge hans Hænder. To unge Mænd fo'r henimod ham for at lykønske ham; en Dame holdt paa ham og pegede med en Martyrmine paa et Stillebensstykke, der hang i en Krog. Saa forsvandt han efter at have kastet et hastigt Blik paa Publikum, der stod hensunken i Begejstring foran hans Billede.

Claudius havde staaet ganske stille, medens en uendelig Bitterhed lidt efter lidt fyldte hans Hjerte. Stimlen blev tættere og tættere, foran ham vrimlede det af svedende og gabende Ansigter i den utaalelige Hede. Hoved ved Hoved stod de i Rækker lige hen til Døren, og de, der ikke kunde se for de andre, pegede paa Maleriet med deres Paraplyer, der dryppede af Bygen udenfor.

Bongrand stod ogsaa og saa paa sit Nederlag, rank og stolt paa sine solide Ben, med det klare Blik fæstet paa sit utaknemmelige Paris; han vilde leve og dø som en tapper Mand. Claudius talte til ham, men mærkede snart, at bag det rolig smilende Ansigt var Sjælen borte, henreven i dyb Sorg, blødende af rædsomme Lidelser, og fuld af ængstelig Ærbødighed lod han ham have Ro og gik, uden at Bongrand saa meget som saa ham med sine stive Øjne.

Medens Claudius nu igen trængte sig frem gennem Mængden, kom han til at tænke paa, at det dog var mærkeligt, at han slet ikke kunde finde sit Billede. Det maatte dog være let. Han behøvede blot at se efter, om der ikke var en Sal, hvor Publikum stimlede sammen med Spot og Latter foran et Maleri; saa var det naturligvis hans! Det susede endnu for hans Ører ved Erindringen om den Haanlatter, han havde hørt paa „De kasseredes Udstilling". Og ved hver Dør stod han og lyttede, om han blev udgrint. Men da han var kommen tilbage til den store Sal mod Øst, hvor de store, kolde, kedsommelige Historiemalerier hang i Ensomhed og Forglemmelse, gav det et Sæt i ham, og han standsede med løftet Hoved.

Han var gaaet to Gange igennem denne Sal, men der hang alligevel hans Stykke helt oppe i et Hjørne, som en lille Svale ved Siden af et kolossalt Billede af Syndfloden, hvor en Masse gulblege Mennesker vrimlede om i violet Vand. Til venstre hang et elendigt Portræt af en askefarvet General, til højre en umaadelig stor Nymfe i et Maaneskinslandskab, hun lignede et Lig, der var trukket op af Vandet, og rundt om i Salen var kun rødladne, violetagtige Ting, jammerlige Motiver, en komisk Scene med Munke, der drak sig fulde, en Aabning af Folketinget med alle Navnene nedenunder, og højt, højt oppe under Loftet, mellem de

blege Omgivelser tonede det lille Billede frem, raat og grelt med et forfærdeligt smertefuldt fordrejet Udtryk i det døde Ansigt.

Ak, „Det døde Barn“, det stakkels, lille Lig, var set i den Afstand kun en forvirret Kødmasse, et Stykke af et eller andet uformeligt Dyr! Var det en Hjerneskal eller var det maaske en Mave, dette vanskabte, blege, store Hoved? Og saa de stakkels smaa Hænder, der laa krampagtig knyttede paa Lagenet, de lignede Kløerne af en Fugl, der var frossen ihjel. Selve Sengen, de hvide Lagener under den bløde Hud, flød sammen i en Elendighed. Efterhaanden opdagede man de lyse, stive Øjne, og man saa, at det skulde forestille et Barnehoved med en eller anden Hjernesygdom, der vakte en dyb, uendelig Medynk.

Claudius gik nærmere, trak sig atter tilbage for at se bedre. Belysningen var saa daarlig, at der fløj Genskin fra alle Sider hen over Billedet. Hvor de dog havde hængt hans lille Jakob paa en elendig Plads! De havde vel gjort det for at haane ham eller maaske snarere for at blive af med det sørgelige, grimme Billede. Men Claudius stod der og tænkte paa den Tid, da hans Dreng rund og rødmosset trillede sig i Græsset i Bennecourt, og senere, da han i Douaigade blev bleg og stille, indtil han nu til sidst knap kunde bære sit Hoved og var død saa stille om Natten, medens hans Moder sad og sov. Og han saa i Tankerne Christine, den sorgfulde Kvinde, der var bleven hjemme for i Ensomhed at græde, som hun nu ofte græd hele Dage igennem. Men det var alligevel godt, at hun ikke var gaaet med herhen; det var for bedrøveligt at se deres lille Barns kolde Lig kastet til Side som en Paria, saa mishandlet af den daarlige Belysning, at det døde Ansigt syntes at smile rædselsfuldt.

Han led og pintes ved at se sit Arbejde saaledes vraget. Han var forbavset, ja næsten skuffet, han saa sig om efter den hujende Mængde. Hvorfor mon den ikke peb? Nu ønskede han blot at høre Fornærmelserne, Spotten og Vreden fra fordum. Nej, intet, Tavshed, Død. Folk gik hurtig med en Kuldegysen gennem den store, kedsommelige Sal. Der var kun Mennesker foran „Aabningen af Folketinget“, de læste Navnene og ledte efter de tilsvarende Portrætter. Han hørte en le og vendte sig om, men ingen tænkte paa ham, det var de berusede Munke, som en Herre forklarede for nogle Damer og erklærede for uhyre vittige. Ikke en løftede Hovedet, ikke en anede, at lille Jakob hang deroppe.

Maleren fik pludselig et svagt Haab. Paa Midterpuffen sad to Herrer lænede tilbage mod Rygstødet og saa paa Malerierne. De havde begge Ordensbaand i Knaphullet. Claudius gik nærmere for at høre, hvad de sagde.

„Og saa fulgte jeg efter dem," sagde den ene. „De gik ned ad Sankt Honorégade, Sankt Rochgade, Chaussée d'Antin, La Fayettegade . . ."

„Men saa talte De dog vel til dem?" spurgte den anden med den dybeste Interesse.

„Nej, jeg gjorde ikke, jeg var bange, jeg skulde blive altfor hidsig."

Claudius gik bort fra dem, kom tre Gange tilbage med bankende Hjerte, hver Gang en forbigaaende stod stille eller langsomt saa i Vejret. En sygelig Trang til at høre blot ét Ord gjorde ham næsten gal. Hvorfor er det, man udstiller? Hvorledes skal man faa Folks Mening at vide? Alt var at foretrække for denne Tavshedens Pine. Og han næsten kvaltes af Sindsbevægelse, da han saa et ungt Par nærme sig.

Manden var net med smaa, lyse Knebelsbarter. Konen var yndig og fin som en Hyrdinde af sachsisk Porcellæn. Hun fik Øje paa Billedet og spurgte forbavset, hvad det dog skulde forestille. Manden bladede i sit Katalog, og da han havde fundet Titlen: „Det døde Barn", trak han hende bort, og hun udbrød forskrækket og gysende:

„Uh, hvor fælt! Politiet burde virkelig ikke tillade, at noget saa rædselsfuldt bliver udstillet."

Claudius blev staaende, han faldt helt i Staver, med Øjnene fæstede paa Loftet, medens den ligegyldige Mængde drog forbi uden et Blik til den eneste Ting, som han saa og tænkte paa. Saaledes traf Sandoz ham.

Sandoz gik ogsaa alene heroppe, thi hans Kone var bleven hjemme hos den syge Moder. Han stod stille med bristefærdigt Hjerte nedenfor det lille Maleri, som han tilfældig opdagede. Ak, hvor svulmede hans medlidende Hjerte af Fortvivlelse over denne elendige Verden. Hans Tanker fløj tilbage til hans Ungdom, til Skoledagene i Plassans, de lange Fodture langs Viornefloden og i den brændende Solhede, hele deres unge, flammende Ærgerrighed, og senere huskede han deres fælles Kampe, deres sikre Forhaabninger den Gang, da intet var stort nok, og da de i deres ungdommelige Tørst efter Hæder og Ære vilde tage Paris i én Mundfuld. Da saa han i Claudius den store Mand, det tøjlesløse Geni, som vilde komme til Maalet længe før de andre. Han huskede Claudius i Atelieret paa Bourbon-Kajen, hvor han drømte om at male umaadelig store Billeder, der skulde sprænge Louvre, hvor han sled i det ti Timer om Dagen, hvor han gav sig aldeles hen i sit Arbejde.

Efter tyve Aars uafladelig Kamp og Strid skulde dette være

Resultatet! Denne lille, elendige, bedrøvelige, ubemærkede Tingest, der hang saa fortvivlet i sin pestbefængte Ensomhed. Saa mange Forhaabninger, saa mange Lidelser, et helt Liv slidt op for at bringe en saadan Jammerlighed til Verden. Ak Gud, ak Gud!

Sandoz opdagede nu, at Claudius stod ved Siden af ham. Hans Stemme rystede af broderlig Medfølelse:

„Hvad staar du alligevel her! Hvorfor vilde du saa ikke gaa herhen med mig?"

Claudius svarede slet ikke. Han saa træt og ødelagt ud og havde et søvnigt og fortumlet Udtryk i Ansigtet.

„Saa, staa nu ikke længer her! Klokken er over tolv; nu spiser vi Frokost sammen. Der er rigtignok nogen, der venter mig hos Ledoyen, men det kan være det samme; kom nu med hen til Buffeten, saa spiser vi der, som da vi var unge begge to. Hvad, gamle Ven?"

Sandoz trak ham med sig, søgte at tø ham op og rive ham ud af hans aandsfraværende Tavshed.

„Naada, gamle! Nu op med Hovedet! Bryd dig ikke om, at dit Billede hænger daarligt, det er alligevel et udmærket Stykke. Naturligvis, du havde tænkt dig noget andet, men hvad Pokker, du er da ikke død endnu, du kan gøre det bedre næste Gang. Egentlig burde du være stolt, thi naar du vil se dig om, saa er det dog dig, der er Sejrherre i Aar. Fagerolles er ikke den eneste, der har plukket dig . . . se dig lidt om! Der er et Friluftsstykke, og der . . . og der . . . — overalt vil du se, at de alle efterligner dig."

Han pegede rundt, medens de gik igennem de forskellige Sale. Og som Sandoz sagde, Samtidens lyse Malemaade slog igennem paa den gamle, mørke Udstilling som en Foraarslysning. Det var den Morgen, der gryede paa „De kasseredes Udstilling", som nu lyste op over Kunstværkerne med fine, forskelligartede Farvetoner.

Overalt kom det blaa Skær frem, endogsaa i Portrætter og Genrebilleder, der begyndte at træde i Stedet for Historiemalerierne og de akademiske Motiver; det var, som jagede den ny realistiske Skole hele det Skyggefolk paa Flugt. De fantastiske, mythologiske og religiøse, nøgne og livløse Skikkelser blev sjældne, endogsaa de gamle var under Indflydelse af den Solstraale, der overalt brød igennem. Ved hvert Skridt saa man et Billede, der lukkede et Vindue op, Murene faldt sammen, og den mægtige Natur brød ind ad den brede Aabning; Ungdom og Dristighed havde vundet Sejr over Vane og Vedtægt!

„Ja, trøst dig, du har dog valgt den bedre Del! Fremtidens Kunst er alligevel dit Værk."

Claudius talte endelig med tilbagetrængt Vrede:

„Hvad Satan tror du, jeg bryder mig om at have brudt Vejen for de andre, naar jeg selv bliver hængende! Det er for stort for mig, ser du, og det er det, der piner mig til Døde."

Med en Haandbevægelse udtrykte han sin Lidelse over at være den, der udsaaede Sædekornet uden at kunne nyde godt af Høsten, hans Sorg over at blive plyndret og bestjaalen af denne Sværm behændige og smidige Fyre, der spreder deres Kræfter og trækker den ny Kunst ned i Middelmaadighed, førend han eller en anden har været stærk nok til at frembringe det Mesterværk, der kunde kaste Glans over hele Tidsalderen.

Sandoz sagde ham imod. Fremtiden tilhørte Claudius; og for at adsprede ham standsede Sandoz i en af de store Sale.

„Aa, se dog paa den Dame i den blaa Dragt der staar foran det Portræt! Kan du huske, naar vi i gamle Dage stod og sammenlignede Naturen med Malerier, saa holdt ikke et Billede Prøven ud; men nu synes jeg virkelig, at Malerne begynder at se en Del bedre end før."

Claudius rystede af usigelig Smerte.

„Ak, min Ven, lad os gaa; tag mig med, jeg holder det ikke ud længer."

Ved Buffetten havde de meget Besvær med at faa Plads; der var en Trængsel og en Stimlen i det store, mørke Hul med de brune Sirtsesdraperier, hvor Loftet dannedes af Gulvet i det Galleri, der løb rundt om Haven. I Baggrunden stod tre store Buffeter med Glas og Frugtskaale, symmetrisk ordnede; længere fremme til begge Sider ved Disken sad to Damer, en lys og en mørk, og passede paa, at Opvarterne gjorde deres Sager ordentlig, og ud af denne Hule myldrede saa smaa Borde med Marmorplader og en Masse sammenpressede Stole, der naaede helt ud i Haven i det blege Lys fra de store Glasruder. Endelig saa Sandoz to Personer rejse sig; han styrtede sig over Bordet, og de fik sat sig midt i Vrimlen.

„Saa kom vi da endelig til Sæde. Hvad vil du have?"

Claudius trak ligegyldig paa Skulderen.

Frokosten var desuden daarlig. Forellen var kogt blød, Oksestegen brændt, og Aspargerne smagte af Opvaskervand. Alligevel var det næsten umuligt at faa noget. Alle raabte paa Opvarterne, der rent fortumlede til sidst stod i Klemme mellem Stolerækkerne, som bestandig blev snævrere og snævrere. Bag ved Gardinet hørte

man Tallerkener og Kasseroller klirre, Køkkenet var indrettet der paa den bare Jord som i en Taterlejr.

Sandoz og Claudius sad indeklemte mellem to Selskaber, hvis Albuer næsten laa paa deres Tallerkener, og hver Gang en Opvarter gik forbi, maatte han puffe til deres Stole for at komme frem. Men Folk lod til at more sig baade over Trængselen og over den daarlige Mad; man spøgte over Bordet, gjorde Nar ad de mislykkede Retter, og det fælles Uheld gjorde alle muntre. Mennesker, der aldrig havde set hinanden før udvekslede Bemærkninger, Venner, der sad tre, fire Rækker fra hinanden, samtalede og gjorde Tegn til hinanden over Hovedet paa deres Naboer. Damerne blev især livlige; de sad først lidt ængstelige i Stimlen, men saa kom Handskerne af, og efter det første Glas Vin smilede og lo de.

Det var netop det interessante ved denne Dag, at Selskabet var saa blandet, at alle mulige Slags Mennesker her traf sammen; Modeller, Borgermadammer, store Kunstnere og Idioter stødte her paa hverandre, og det uforudsete ved disse Møder tændte en Gnist i de skikkeligste Øjne.

Sandoz skubbede nu sin Tallerken tilbage, den Oksesteg var umulig at faa ned, og han maatte raabe for at overdøve Støjen omkring sig:

„Lad os faa lidt Ost, hvad? Og Kaffe, hvis det da kan lade sig gøre.“

Claudius var stadig adspredt og aandsfraværende. Han stirrede ud i Haven. Fra sin Plads kunde han se Bladgruppen i Midten med de store Palmetræer mod det brune Draperi paa Galleriet rundt om Haven. Der stod en hel Kreds af Statuer: hist Ryggen af en Skovnymfe med svulmende Hofter, her en smuk Profil af en ung Pige med en rund Kind og Omridset af et lille barnligt Bryst, Ansigtet af en stor Galler i Bronze, der var ganske oprørende af dum Patriotisme og gammeldags Romantik, og der var mange, mange flere Rækker af Skuldre og Hofter, der fulgte Gangenes Drejninger, hvide Glimt mellem Bladene, Hoveder, Barme, Ben og Arme forvirret sammenslyngede i det fjerne. Til venstre en umaadelig lang Række Buster, denne uendelig komiske Opstilling, Næse ved Næse, en Præst med en voldsom stor, spids Næse, en Kammerpige med en næsvis Opstoppernæse, en Italienerinde fra det femtende Aarhundrede med den bekendte klassiske Næse, en Matros med en ganske almindelig Næse, ubevægelige og kedsommelige alle sammen.

Claudius stirrede og stirrede uden at opfatte andet end graa Pletter i en grøn Belysning. Han var endnu forvirret og fortumlet, lagde

kun Mærke til én Ting: Damernes prægtige Dragter, som oppe i Trænselen ikke tog sig ud, men som her udfoldede sig langs ad Grusgangene som i et Herregaardsdrivhus. De eleganteste Damer i Paris passerede forbi ham i Dragter, som skulde beskrives i Bladene næste Dag. En Skuespillerinde gjorde megen Opsigt ved sin majestætiske Holdning, hun gik med en Herre, der førte hende frem med en Prinsregents forekommende Mine. Alle Damerne saa op og ned ad hinanden, maalte og vejede Dragternes Kostbarhed, Silkens og Kniplingernes Værdi, fra Støvlesnuden til Fjeren paa Hatten. De følte sig her som i en nevtral Salon, hvor de havde Lov at kritisere de forbigaaende. To Veninder gik hurtigt og smilende forbi, der kom en alene, drømmende og med mørke Blikke, her andre, der var blevne borte for hinanden og nu mødtes her med Overraskelsesudbrud over det mærkelige Træf.

Mændenes mere ensformige Grupper drev om, stod saa stille ved en Marmorstatue, saa ved et Arbejde i Bronce, medens berømte Navne lød fra Mund til Mund.

Der hvilede en fin graa, ensartet Belysning over det hele, da Solen pludselig brød gennem et Skylag, tændte Ild i de store Vinduer, straalede gennem de malede Ruder mod Vest, og faldt ned som en Guldregn, og alt fik Liv, de snehvide Billedstøtter mellem de blanke, grønne Blade, de fine Græsplæner i de gule Grusgange, de rige Dragter med de skinnende Perlestoffer, ja, Stemmerne, hvis evige Mumlen og Latterudbrud knitrede som et lystigt Baal af tørre Kviste.

Gartneren gik endnu og gjorde Blomsterbedene i Stand, drejede Vandhanerne op og gik omkring med Vandkander, hvis Straaler faldt ned og saa atter dampede lunkent op af den fugtige Grønsvær.

En kæk Spurv fløj ned fra Loftets Jernbjælker, satte sig foran Buffeten og spiste Brødkrummer, som en ung Dame morede sig med at kaste til den.

Og midt i al Larmen hørte Claudius kun Havets Drønen, Støjen fra Publikums Trampen ovenpaa i Salene. Saa huskede han den Lyd, der som et Stormvejr havde raset foran hans Friluftsmaleri. Men i Dag var der ingen, der lo. Det var Fagerolles, som Paris' Kæmperøst tilraabte Bifald.

Sandoz vendte sig i dette Øjeblik om og sagde til Claudius:

„Se der, der kommer jo Fagerolles!"

Jory og Maleren kom og satte sig ned ved det nærmeste Bord uden at lægge Mærke til Sandoz og Claudius. Jory snakkede op med sin kedelige Stemme.

„Ja du, ja vist saa jeg hans kreperede Unge, uh, stakkels Skrog, han er da rent færdig.“

Fagerolles gav ham et drøjt Albustød, og den anden, der nu saa de to Kammerater, blev ganske rolig ved:

„Aa, du gamle Claudius, God Dag da, hvordan lever du saa? Du ved, jeg har endnu ikke set dit Stykke. Men de andre siger, det er brillant.“

„Udmærket!“ bekræftede Fagerolles.

Saa blev Jory forbavset.

„Hvor gider I dog spise her. Det var ogsaa et Indfald! Vi andre har været hos Ledoyen . . . der var en Trængsel og et Spektakel! Kom og sæt jeres Bord herhen, saa vi kan tale sammen.“

Men Fagerolles havde ikke Fred for Smiger og Ansøgninger. Tre Venner rejste sig og hilste den unge Mester langt bort fra med støjende Lykønskninger. En Dame faldt hen i smilende Beundring, da hendes Mand viste hende Fagerolles. Og den lange, magre Maler, stadig kogende af Raseri, fløj igen løs paa ham og forlangte paa det bestemteste en bedre Plads for sit Maleri.

„Ih, saa gaa dog ad Helvede til!“ raabte til sidst Fagerolles, der tabte Taalmodigheden.

Da den lange gik bort med en truende Mine, tilføjede han: „Det er ogsaa sandt, man kan være saa tjenstagtig, som det er muligt, de gør en til sidst aldeles tosset! Alle paa den bedste Plads! Uh, Pokker skulde da være Jurymand! Man slider sig op, og saa har man kun Skam til Tak!“

Claudius betragtede ham med sine trætte Øjne, han saa ud, som om han vaagnede op.

„Jeg har skrevet et Par Ord til dig; jeg vilde gaa hen og takke dig . . . Bongrand har sagt mig, hvor megen Ulejlighed du har haft for min Skyld. — Tak, gamle Ven!“

Men Fagerolles afbrød ham hurtig:

„Aa, tal ikke om det. Man skal da hjælpe sine Venner. . . . Jeg er glad over, at jeg har kunnet være dig til Tjeneste.“

Paa ny kom den over ham, den Forlegenhed, han altid følte, naar han stod lige overfor sin Ungdoms Lærer; den uovervindelige Ydmyghed ved Synet af den Mand, hvis stumme Ringeagt var nok til at ødelægge hans Glæde over Triumfen!

„Dit Stykke er rigtig godt,“ sagde nu Claudius ganske langsomt for ogsaa at vise sig ædelmodig.

Denne lille Ros bragte Fagerolles' Hjerte til at svulme af en voldsom Sindsbevægelse, som han ikke selv rigtig forstod, og den

frygtelig snu Fyr, der intet troede paa, der kendte alle Slags Rænker og Krogveje, svarede med bævende Stemme:

„Tak, gamle Ven . . . det var smukt af dig at sige det!“

Sandoz havde endelig faaet fat i to Kopper Kaffe, men da Opvarteren havde glemt Sukkeret, maatte de nøjes med det, en Familie ved et andet Bord havde levnet.

Bordene begyndte nu at blive tomme, Tobaksrøgen steg som en blaa Damp langsomt op mod Loftet, over det plettede Dækketøj og de brugte Kopper og Tallerkener. Da Fagerolles havde faaet to Glas Chartreuse, gav han sig til at tale med Sandoz, som han af Politik vilde holde sig gode Venner med.

Jory vendte sig nu til Claudius, der atter sad stille og bedrøvet:

„Hør, kære Ven, jeg har ikke ladet dig vide, at jeg er bleven gift. Du kan nok selv indse, at det skulde gaa af i Stilhed. Men jeg burde dog maaske have sendt dig et Par Ord, du undskylder nok, ikke sandt?“

Han blev fortrolig, fortalte om, hvor godt han havde det; han følte sig rigtig saa tilfreds med Livet, i egenkærlig Glæde over at være saa velnæret ved Siden af den stakkels Stymper. Han havde hele Tiden Held med sig, sagde han. Nu var han ikke længer Kronikør. Han havde overtaget Redaktionen af en Kunstrevy, og Rygtet gik, at han havde tredive Tusind Franks om Aaret foruden forskellige Sportler. Hans nedarvede Gerrighed, den Lyst til at puge Penge sammen, der allerede fra hans tidligste Ungdom havde kastet ham ind i smaa Spekulationer, tog til Dag for Dag og gjorde ham til en slem Herre for de Kunstnere, og de Amatører han kom i Kast med, og som han uden Barmhjertighed flaaede.

Uagtet han nu sad saa godt i det og havde en udmærket Stilling, havde Mathilde faaet saa megen Magt over ham, at han med grædende Taarer havde tigget hende om at blive hans Kone, hvilket hun i et halvt Aar stadig havde afslaaet.

„Ser du, naar man dog vil leve sammen, er det bedst at bringe Orden i sine Sager? Ikke? Du ved det af Erfaring, gamle! Tænk dig, hun vilde paa ingen Maade, og bare fordi hun var bange for, at jeg skulde komme i en skæv Stilling. Aa, du gør dig ingen Ide om hendes Sjælsstorhed, om hendes Finfølelse! Nej, ingen kender den Engel! Hun er lutter Hengivenhed og Opofrelse, og saa klog, saa sparsommelig, saa fornuftig! Aa, jeg kan sige, at jeg havde Lykken med mig den Dag, jeg lærte hende at kende. . . . Men jeg foretager mig heller ikke det mindste uden at spørge hende først; hun styrer paa Ære hele Kodillen!“

Sandheden var, at Mathilde svang Tugtens Ris over ham, og at han lystrede som en Skoledreng, der bliver artig, naar man truer ham med ingen Dessert at faa. En myndig Ægtemage, ærgerrig og nærig, var der vokset frem af det frække Fruentimmer fra fordums Tid. Hun var ham slet ikke utro, var bleven skrupdydig og gemte al sin Venlighed og alle sine Kærtegn til Jory for at have ham fuldstændig i sin Magt. Der var dem, der engang havde set dem gaa sammen til Alters. De kyssede hinanden, naar andre saa paa det, og brugte Kælenavne. Men om Aftenen maatte han pænt gøre Regnskab for sin Dag, og var der en Time, hvis Anvendelse ikke var rigtig klar, og bragte han hende ikke hver Hvid og Skilling af sine Indkomster, saa fik han en slem Nat; hun drillede ham og truede ham med de frygteligste Sygdomme, saa at der ikke var det i Verden, han ikke vilde give, for at hun skulde tage ham til Naade igen.

„Saa . . . ja saa," vedblev Jory, der gerne fortalte sin Historie, „saa snart Fader var død, ægtede jeg hende."

Claudius havde siddet hen i Tanker og rokket med Hovedet uden at høre efter; nu fo'r han op ved den sidste Sætning:

„Hvad er det, du siger? . . . Er du gift med Mathilde?"

I hans forbavsede Udraab laa alle Minderne fra Mahoudeaus Butik. Han hørte endnu Jory i de frygteligste Udtryk fortælle ham om de romerske Orgier i den lumre Butik med de stærktduftende Urter. De havde jo alle været med, Jory havde været den værste til at rive ned paa Mathilde; og nu var han gift med hende! En Mand skulde aldrig tale ondt om sin Elskerinde, selv den, han dybest foragter, thi han ved jo aldrig, om hun ikke en skønne Dag bliver hans Hustru.

„Ja, hvad saa," svarede den anden, „det bliver dog i Grunden de bedste Koner, de, der har været vore Elskerinder!"

Han sad der saa rolig og ligeglad, medens Claudius saa forstenet paa ham; han huskede ingenting og var ikke det mindste flov eller forlegen. Mathilde var en ganske ubekendt Person, og han forestillede hende for sine Venner, som om de ikke kendte hende.

Sandoz havde siddet og med stor Interesse hørt paa dette mærkelige Tilfælde; nu, da de tav, udbrød han:

„Lad os saa komme af Sted, mine Ben er ganske stive."

Men i dette Øjeblik kom Irma Bécot og stod stille ved Buffeten. Hun saa udmærket godt ud med det røde, farvede Haar og hele den falske Kurtisane-Glans, der mindede om et gammelt Renæssance-Portræt. Hun havde en Overkjole af vandblaat Brokade

over et Atlaskesskørt med ægte Kniplinger, der var saa pragtfuldt, at hun havde en hel Hær af Beundrere efter sig.

Da hun saa Claudius sidde der mellem de andre, saa daarligt klædt, saa grim og elendig, tøvede hun et Øjeblik, men saa fik hun pludselig Lyst til at vise, at hun ikke skammede sig over sine Svagheder. Hun gik rask hen til Claudius og rakte ham Haanden, medens alle de fine Herrer saa til med Forundring. Hun smilede venligt til ham med et Anstrøg af elskværdig Spot om Munden.

„Vi er gode Venner alligevel!“ sagde hun spøgende.

Og disse Ord, som kun hun forstod Meningen af, fordoblede hendes Munterhed, især da den stakkels Fyr stod der lige saa forvirret og fortumlet som den Dag, hun havde bortført ham i sin Vogn.

Men nu kom Fagerolles til, og saa gik hun bort med ham og Jory. Claudius stod og saa efter dem, hun gik som en Dronning mellem de to Herrer gennem Mængden, der hilste ærbødigt og beundrende.

„Man kan saamænd mærke, at Mathilde ikke er med,“ sagde Sandoz ganske rolig. „Naa, der vil vanke en ordentlig Lussing i Aften.“

Han betalte Regningen; der var næsten ingen Folk ved Buffeten mere, kun en Masse Brødstykker og afpillede Ben flød rundt omkring. To Opvartere vaskede Marmorpladerne af, medens en tredje rev Sandet, der var nedtrampet og fuldt af Krummer. Og bag ved det brune Forhæng spiste nu Opvarterne deres Frokost, og det lød atter, som om en Taterflok var i Færd med at skrabe sine Gryder og Pander.

Claudius og Sandoz gik Haven en Gang rundt, og de opdagede da en Statue af Mahoudeau paa en daarlig Plads i Vestibulen mod Øst. Det var „Den badende Pige“ staaende, men meget formindsket, knap saa stor som et tiaars Barn, slank og yndefuld, med fine Ben og en ungdommelig uudviklet Barm. Hele Figuren lignede en yndig Rosenknop, der kun nølende aabner sig, saa fin og spinkel var den vokset frem fra Mahoudeaus tykke Arbejdernæver, der saa længe havde villet lave det mægtige, det kolossale, som saa lidt laa for ham.

„Og saa har den Fyr i Aaringer gjort alt for at ødelægge sin Naturgave. Dersom den Statue stod lidt bedre, vilde den gøre stor Lykke.“

„Ja vist, stor Lykke,“ gentog Claudius, „den er meget smuk.“

I det samme fik de Øje paa Mahoudeau, der gik hen imod Trappen. De kaldte paa ham, løb efter ham, og stod saa alle tre og

talte lidt sammen under Galleriet med de store, runde Vinduer; man skulde tro, man stod under en Jernbanebro: svære Piller støttede Jerntømmeret, en Iskulde kom ned ovenfra og gjorde Sandet saa blødt, at Fødderne sank ned i det. Henne i en Krog gennem et iturevet Gardin saa man Gibsfigurer stillede i Rækker, det var Arbejder, der var afviste, og som de fattige Billedhuggere ikke engang hentede hjem, og de laa der som i et jammerligt mørkt Lighus. Men det mest overraskende her var dog det stadige Tordenbrag af Folk, der gik ovenpaa, thi her var det aldeles øredøvende, det rullede og drønede, som om lange Tog i fuld Fart rystede Jernbjælkerne.

Da de havde lykønsket Mahoudeau, sagde denne, at han forgæves havde søgt efter Claudius' Stykke. Hvor var det blevet puttet hen? Saa spurgte han til Kammeraterne, til Dubuche og Gagnière, og talte rørt om gamle Dage, om Udstillingen fordum, hvor de kom i Flok og styrtede rasende gennem Salene som gennem et fjendtligt Land, medens de tog Munden saa fuld i deres ivrige Diskussion, at deres Hoveder til Slutning var helt tomme. De saa aldrig mere Dubuche. Et Par Gange om Maaneden kom Gagnière forpustet ind fra Melun til en Koncert, og han havde i den Grad tabt Interessen for Maleriet, at han ikke engang gad gaa op paa Udstillingen, hvortil han dog hvert Aar sendte sit reglementerede Landskab; Seinebredden i en smuk, graa Belysning, saa samvittighedsfuldt og saa beskedent, at Publikum nu i femten Aar aldrig nogen Sinde havde lagt Mærke til det.

„Jeg skulde ovenpaa nu," vedblev Mahoudeau, „gaar I med?"

Claudius var ved at faa ondt, han saa hvert Øjeblik op mod Loftet. Aa, den rædsomme Buldren, Uhyrets fortærende Galop, den gik ham igennem Marv og Ben. Han rakte de andre Haanden til Farvel.

„Gaar du fra os?" udbrød Sandoz. „Kom med engang rundt, saa følges vi ad ud."

Saa blev han helt beklemt ved at se Claudius saa træt. Han følte, at han ikke kunde mere, at han maatte være alene med sin Smerte og Elendighed.

„Ja, ja, Farvel da, gamle Ven, jeg kommer hen og ser til dig en af Dagene."

Claudius forsvandt bag Havens Buskvækster, vaklende og forfulgt af Stormen deroppefra.

Men to Timer senere, da Sandoz gik gennem Salen mod Øst, hvor han fandt Mahoudeau, der var bleven borte for ham, sammen med Jory og Fagerolles, saa han Claudius staa foran sit

Stykke paa samme Plet, hvor han første Gang havde truffet ham. Den ulykkelige var gaaet derop igen, tiltrukken af en uimodstaaelig Kraft.

Klokken var nu henved fem. Mængden drev om paa Udstillingen, svimmel og fortumlet som en Flok Faar paa en indhegnet Mark, hvor de ikke kan finde nogen Udgang. Alle disse Menneskers Varme og Aandedræt svævede som en rødlig Damp i de ophedede Sale, medens Støvet fra Gulvet steg som en fin Taage op i Uddunstningerne. Folk kom og gik, trampede rundt uden Maal og Med. Damerne var især udholdende, de vilde blive, til Betjentene ligefrem puffede dem ud, naar Klokken blev seks. Nogle havde faaet sig en Siddeplads, og den rokkede de sig ikke fra, andre mindre heldige støttede sig tungt paa Paraplyer eller Parasoller, segnefærdige, men alligevel tapre til det yderste, stod de og betragtede med bedende Blikke de fuldtbesatte Bænke og Sofaer. Alle vaklede de om med trætte og stive Ben og Ansigterne aldeles fortrukne af Hovedpine, den Hovedpine, der er særegen for Maleriudstillinger, og som kommer af den uafladelig tilbagebøjede Nakke og Farvernes blændende Dans forbi Øjet.

De to Herrer paa Puffen i Midten af Salen var stadig i Færd med den Historie, der nu havde varet fra Klokken tolv. Maaske var de komne tilbage, maaske havde de slet ikke rejst sig fra deres Plads.

„Og saa," sagde den tykke, „saa gik De altsaa ind i Stuen og lod som ingenting?"

„Netop," sagde den lille, „jeg saa paa dem, tog Hatten ganske rolig af, naa, det var da klart nok, ikke?"

„Det var utroligt! De er aldeles forbavsende, kære Ven."

Men Claudius hørte kun sit Hjertes dumpe Slag, saa kun sit „døde Barn" helt der oppe under Loftet. Han tog ikke Øjnene fra det, saa paa det, som var han fasttryllet til Pletten mod sin Vilje. Mængden tumlede overvældet af Træthed rundt om ham, trak ham med sig som en livløs Ting, og han lod sig rive bort, føre tilbage til samme Sted, uden at bøje Hovedet, uvidende om det, der foregik rundt om ham; hele hans Sjæl var deroppe hos hans Værk, hos hans lille, døde Jakob. To tunge Taarer stod i hans Øjne og blændede ham, men han saa og saa, og han syntes aldrig, han kunde se sig mæt. Sandoz lod i sin dybe Medynk, som om han ikke saa Claudius, han vilde lade ham være alene ved Graven, hvori hans mislykkede Livsgerning hvilede. Kammeraterne gik atter forbi i Flok, Fagerolles og Jory først, og da Mahoudeau just spurgte, hvor dog Claudius' Billede var, løj Sandoz og trak ham bort med de andre. Saa gik de alle.

Om Aftenen kunde Christine næppe faa et Ord ud af Claudius: det var godt alt sammen, Publikum gjorde ikke Nar, Maleriet hang godt, naa maaske lidt vel højt. Og trods al denne tilsyneladende Ro var han saa underlig, at hun blev ganske bange.

Da hun efter Middagen havde baaret Tallerkenerne ud i Køkkenet og kom tilbage til Atelieret, sad Claudius ikke mere ved Bordet. Han havde aabnet et Vindue, som vendte ud til en ubebygget Grund, og han hældede sig saa langt ud, at hun knap kunde se ham. Forfærdet styrtede hun til og trak ham heftig tilbage.

„Claudius, Claudius, hvad er det, du gør?"

Han vendte sig om, bleg som et Lig, med forvildede Øjne.

„Jeg ser ud."

Men hun lukkede Vinduet med rystende Hænder og var i saadan Angst, at hun ikke kunde lukke et Øje hele Natten.

XI.

Næste Dag begyndte Claudius atter at male, og Sommeren slæbte sig hen i en tung Stilhed. Han havde lidt at bestille: nogle smaa Blomsterstykker til England, og han tjente paa disse nok til det daglige Brød. Al hans Fritid ofredes paa det store Maleri. Han havde nu aldrig mere disse Anfald af Raseri, han syntes rolig og arbejdede stille og haabløs videre. Men hans Øjne havde et underligt udslukt Blik, naar de fæstede sig paa hans Livs mislykkede Værk.

Paa dette Tidspunkt fik Sandoz ogsaa en stor Sorg. Han mistede sin Moder, og hans hele Tilværelse blev forstyrret, denne rolige Tilværelse, som disse tre Mennesker havde ført, og i hvilken kun et Par Venner var optagne. Han fattede Afsky for det lille Hus i Nolletgade. Desuden gjorde hans Bøger pludselig Lykke, de blev revne bort, og han lejede nu, da han havde Penge nok, en stor Bolig i Londonnergade; det varede Maaneder, inden de faldt til Ro i den ny Lejlighed. Hans Sorg over Moderens Død havde nærmet ham til den bedrøvede Claudius. Efter det haarde Slag paa Udstillingen var han begyndt at blive ængstelig for Claudius; han anede, at Vennen havde faaet et uhelbredeligt Saar, der tærede paa hans Livskraft; men da han saa, hvor stille og rolig denne alligevel var, blev han efterhaanden lidt roligere. Sandoz gik ofte op i Tourlaquegade, og naar han traf Christine alene hjemme, spurgte han hende ud, og han mærkede nok, at hun

levede i stadig Angst for en Ulykke, som hun dog aldrig vilde tale om. Hun saa meget forpint ud og rystede ofte som en Moder, der ved den mindste Lyd venter at se Døden rive hendes Barn bort fra hende.

En Morgen i Juli spurgte Sandoz hende:

„Naa, nu er De vel fornøjet, Claudius er jo fornuftig og arbejder flittigt."

Hun saa hen til det store Billede med det sædvanlige hadefulde og urolige Sideblik.

„Ja vist arbejder han, han vil gøre alting færdig, før han tager fat paa den store Kvindefigur . . ."

Og uden at tilstaa den Frygt, der altid pinte hende, lagde hun sagte til:

„Men de Øjne, har De lagt Mærke til de Øjne, han altid har? . . . De er saa forfærdelige. Jeg ved saa godt, at al denne ydre Ro er Løgn. Aa, kom dog og spadser lidt med ham, søg at adsprede ham! De er jo den eneste, han bryder sig om . . . hjælp mig, aa, hjælp mig!"

Fra nu af fandt Sandoz ofte paa Paaskud til Spadsereture, han kom op til Claudius om Morgenen tidlig og tog ham bort fra Maleriet. Næsten altid maatte han rive ham ned fra Stigen, hvor han sad, selv naar han ikke malede. Han var ofte træt og døsig, sad og faldt i Staver uden at gøre et Penselstrøg. I saadanne Øjeblikke hvilede hans Øjne i stum Betragtning paa den store Kvindeskikkelse, som han i lang Tid slet ikke havde rørt ved; han følte som en tøvende Attraa efter en dødbringende Fryd, en uendelig Ømhed og en hellig Rædsel lige overfor en Kærlighed, han ikke turde give sig hen til, fordi han var vis paa at lade sit Liv. Han malede videre paa de andre Figurer, paa Baggrunden, han vidste, at hun bestandig var til Stede, at hun bragte hans Haand til at ryste, men han vidste ogsaa, at saa længe han ikke rørte ved hendes Legeme, saa længe vilde han endnu kunne beherske sig, saa længe vilde hun ikke kunne omslutte ham med sit dødbringende Favntag.

En Aften var Christine hos Sandoz, hvor hun tilbragte hver Torsdag for at opmuntre sit store, syge Barn. Hen paa Aftenen tog hun Husets Herre til Side og bad ham indstændig endelig at se hen til dem næste Dag.

Næste Morgen skulde Sandoz netop paa Højderne for at skaffe sig nogle Oplysninger til sin ny Roman, saa han kom ind og trak Claudius med sig med Magt, og de tilbragte saa hele Dagen sammen. De var paa deres Vandring komne ud til Clingnancourtporten, hvor der holdtes et Marked med Karrussel, Skiveskydning og

Beværtning; og de stod pludselig til deres Overraskelse foran Chaine, der tronede midt i en stor og smuk Butik.

Det var et Slags meget pyntet Tempel: der stod fire Rouletter paa Rad med Glas og Porcelænsvarer og Smaating, hvis Glans og Forgyldning glimrede og skinnede, naar den spillendes Haand satte Drejeskiven i Bevægelse; ja, der var endogsaa en levende Kanin, det store Lod, pyntet med røde Sløjfer, og det stakkels Dyr valsede ustandselig rundt, aldeles tummelumsk af Skræk. Disse Herligheder fremhævedes af højrøde Gardiner med Kapper og Ophæftninger, og i Baggrunden af Butikken hang som Gudebilleder i et Tempel Chaines tre Mesterværker, som han slæbte om fra Marked til Marked: „Synderinden" i Midten, Kopien efter Mantegna til venstre og Mahoudeaus Kakkelovn til højre. Om Aftenen, naar Petroleumslamperne blussede, naar Rouletterne snurrede rundt og skinnede som Stjerner, tog de tre Malerier sig brillant ud paa det blodrøde Gardintøj, og Mængden stod stille og gabede.

Claudius standsede med et overrasket Udraab:

„Nu har jeg aldrig set Magen! De er udmærkede, de Stykker, de er som skabte til at ses i den Belysning!"

Kopien efter Mantegna især, i sin tørre Umiddelbarhed, saa ud som et Markedsbillede, hængt op der til Fryd for de fattige i Aanden, og Mahoudeaus Kakkelovn, saa omhyggelig nøjagtig med det gale Perspektiv som Pendant til den stive Kristusfigur, var uendelig komisk.

Chaine fik nu Øje paa sine Venner og hilste paa dem, som om de havde set hinanden Dagen før. Han var meget rolig, hverken stolt eller flov over sin Butik, og han var ganske uforandret med den barkede Hud og den lille Næse, der rent blev borte mellem Kinderne, og den tavse Mund, overgroet med Skæg.

„Se dog bare, her træffer man paa gamle Bekendte," sagde Sandoz muntert. „De er aldeles storartede, de Malerier!"

„Ja, du kan sagtens," tilføjede Claudius, „du har en hel Udstilling for dig selv; det er ikke saa tosset!"

Chaines Ansigt straalede; han kom med sin gamle Sætning:

„Det tror j e g!"

Nu vaagnede pludselig hans Kunstnerhovmod, og han sagde en hel Sætning: han, der ellers kun svarede med Grynten:

„Aa ja, det tror j e g! Dersom jeg havde været saa rig som I, skulde jeg ogsaa have gjort Lykke som I!"

Det var hans faste Overbevisning. Han havde aldrig næret Tvivl om sit Geni, og han havde kun opgivet Ævred, fordi han ingen Penge havde. Naar han fordum i Louvre sad foran Mesterværkerne, var han vis paa, at det bare gjaldt om at have Tid og Penge for at male lige saa godt.

„Naa," vedblev Claudius atter mørk, „du skal ikke være ked af det, du er da den eneste, som virkelig har gjort Lykke — du er saamænd ovenpaa!"

Men Chaine mumlede nu i Skægget:

Nej, nej, han var langt fra ovenpaa, det var daarlige Tider, endogsaa for Rouletten! Folk gad ikke spille mere, men sad blot og drev i Beværtningerne. Man tjente næppe til det tørre Brød, selv om man købte Gevinsterne til nedsat Pris og skubbede til Bordet, for at Viseren ikke skulde standse ved det store Lod.

Nu kom der Folk til, og han afbrød sine Jeremiader for at brøle med en Stemme, som de andre aldrig havde hørt før:

„Værs'artig, værs'artig, mine Herrer og Damer! Der er ingen Nitter, De vinder hver evige Gang, Spillet gaar rundt!"

En Haandværker med et lille, sygeligt Barn, hvis store Øjne saa begærligt paa Stadsen, lod Rouletten gaa to Gange rundt, Skiverne knirkede, og Gevinsterne dansede rundt, Kaninen drejede og drejede med nedfaldne Øren saa hurtigt, at den saa ud som en hvid Ring. Der blev et stærkt Røre, den lille Pige havde været lige ved at vinde den!

Saa sagde de to Venner Farvel til Chaine, der endnu var helt urolig og rystede af Skræk for sin Kanin.

„Han har det godt," sagde Claudius, da de havde gaaet et Stykke Vej i Tavshed.

„Han!" udbrød Sandoz, „hvor vil du hen? . . . Han tror, han er et miskendt Geni, og han er ved at sørge sig ihjel derover."

Nogen Tid efter, midt i August, vilde Sandoz prøve, om Claudius ikke kunde have godt af at tage en hel Dag ud paa Landet med ham. Han havde truffet Dubuche. Denne, der var bedrøvet og ældet, og som havde talt om Fortiden og Kammeraterne saa klagende og kærligt, havde bedt Sandoz og Claudius at komme ud og spise Frokost paa „la Richaudière", hvor han skulde tilbringe en fjorten Dages Tid endnu med sine to Børn. Naar han saa gerne vilde se dem, hvorfor skulde de saa ikke tage ud til ham?

Men det nyttede ikke, Sandoz svor, at han havde lovet Dubuche endelig at tage Claudius med. Claudius vilde paa ingen Maade af Sted, det var, som om han var bange for at gense Bennecourt, Seinen, Øerne, hele den Egn, hvor han havde levet sine lykkelige Aar. Christine maatte ogsaa bede ham rejse, og han lod sig da modstræbende overtale. Dagen, før de havde bestemt at tage derud, havde han malet ivrig indtil langt ud paa Aftenen. Og Søndag Morgen havde han netop Lyst til at blive hjemme ved sit Arbejde og gik med den største Ulyst sin Vej.

Hvad skulde han i Bennecourt? Fortiden var død, alting var dødt, intet optog ham uden Paris, og i Paris var der kun en Synskreds til: Seinebredden med den gamle Stad, dette Drømmesyn, der evig og altid svævede for hans Blik, hvor han gik og stod.

I Jernbanekupéen vilde Sandoz beskæftige Claudius' Tanker, thi han saa, hvor urolig han sad med Hovedet ud af Vinduet, som om han skulde paa en lang Rejse og maatte kaste et sidste Afskedsblik paa den forsvindende Stad. Han gav sig til at tale om Dubuche og fortalte Claudius om den stakkels Fyrs sørgelige Stilling. I Førstningen var den gamle Margaillan stolt af sin Svigersøn, førte ham omkring og forestillede ham for Gud og Hvermand som sin Kompagnon og Efterfølger. Det var en Karl, som forstod sine Ting, og som nok skulde sætte Liv i Forretningerne! Men Dubuche var meget uheldig med sin første Plan: han fandt paa at indrette et Teglværk i Bourgogne paa sin Svigerfaders Grund, under saa uheldige Vilkaar og efter saa mangelfuld en Plan, at Forsøget kostede Margaillan to Hundrede Tusinde Franks.

Saa tog han fat paa Bygningerne; han vilde realisere en ganske ny Metode i Bygningskunsten, en Metode, han modent havde overvejet og prøvet. Det var simpelthen Kammeraternes oprørske Teorier, alt det, han havde lovet dem at sætte i Værk, naar han blev sin egen Mand; men han havde ikke opfattet Teorierne, anvendte dem rent galt, som en skikkelig og flittig Elev, der aldeles mangler den geniale Indskydelse. Desuden forstod han ikke at gøre et fornuftigt Overslag, forplumrede sig ganske i sine Beregninger, blev aldeles dum og forvirret af sine mange Penge og tilsatte oven i Købet sin haardnakkede Flid fra tidligere Tider.

Nu blev gamle Margaillan ked af det. Han havde nu i tredive Aar købt og solgt og bygget paa sine Grunde uden nogen Sinde at regne fejl med Hensyn til Indtægt eller Udgift; saa og saa mange Alen Bygning til den og den Pris maatte indbringe saa og saa meget i Leje. Det var en net Fyr, der hverken forstod sig paa det ene eller det andet, der tog fejl baade af Kalk og Mursten, der brugte Egetræ, hvor Fyrretræ havde været mere end godt nok, og som ikke kunde beslutte sig til at lave et Hus om til Kaserne, naar det var fordelagtigst!

Nej, det skulde han ikke have noget af! Han kastede baade Kunst og Videnskab over Bord, efter at have pyntet sig dermed for at tilfredsstille en Lyst, han i sin Uvidenhed havde faaet.

Og Forholdet mellem Dubuche og hans Svigerfader blev værre med hver Dag; de havde frygtelige Sammenstød; den ene forskansede sig bag sin Kundskab, den anden raabte, at den elendigste af hans Haandlangere forstod mere end nogen Arkitekt.

Millionernes Tal indskrænkedes, og en skønne Dag kastede Margaillan Dubuche paa Døren og forbød ham at sætte sine Ben i hans Kontorer, siden han ikke angang kunde passe paa fire Murere paa Arbejdspladsen. Det var den rene Elendighed! Skolens Fiasko lige overfor en Murer!

Claudius, der begyndte at høre til, spurgte:

„Naa, og hvad tager han sig da for nu?"

„Det ved jeg ikke — ingenting, tænker jeg," svarede Sandoz. „Han sagde, at han var meget ængstelig for sine Børns Helbred, og at han passede dem."

Fru Margaillan, den spidse og magre Kone, var død af Brystsyge, og det var vist arveligt i Familien, thi Regine, hendes Datter, havde haft Hoste, lige siden hun var bleven gift. Nu var hun paa Baderejse, men hun havde ikke taget Børnene med, thi forrige Aar havde den skarpe Luft bekommet dem meget daarligt.

Familien var spredt omkring: Moderen i Mont Doré med en Kammerjomfru; Bedstefaderen i Paris, hvor han atter havde sat store Byggeforetagender i Gang og rasede mellem fire Hundrede Murere, medens han skældte ud paa Fæhovederne og Lediggængerne; og Faderen paa „La Richaudière", hvor han agerede Barnepige for sine to Børn, da han jo var ubrugelig til andet Arbejde. I et meddelsomt Øjeblik havde Dubuche endog ladet sig forlyde med, at hans Kone havde været Døden nær i sin anden Barselseng, og da hun led af hyppige Besvimelsesanfald, havde han anset det som en Pligt at afbryde det ægteskabelige Samkvem med hende.

„Det kan man kalde et vellykket Ægteskab," sagde Sandoz til Slutning.

Klokken var ti, da de to Venner ringede paa ved Jerngitret om „La Richaudières" Have. Ejendommen, som de ikke havde set før, forekom dem udmærket smuk; en prægtig Storskov, gammelfransk Have med kongelige Terrasser og Indhegninger, tre umaadelig store Drivhuse, og især et mægtigt Vandfald, et Vidunder af Klippestykker, Cement og Vandledninger, hvorpaa Ejeren i ægte Parvenuforfængelighed havde bortødslet en Formue. Men hvad der fremfor alt var dem paafaldende, var det triste og øde Præg, Gaarden havde med sine omhyggelig revne Gange uden et Fodspor, sine vide Udsigter, hvor man en Gang imellem saa en Gartner gaa forbi, det uddøde Hus med de hermetisk tillukkede Vinduer, hvoraf kun to stod aabne paa Klem.

Endelig besluttede dog en Tjener sig til at komme ud og spørge, hvad de ønskede; men da han hørte, hvem de vilde besøge, blev han uforskammet og svarede, at Herren vist var ved Gymnastikapparatet bag om Huset, og saa gik han ind igen.

Sandoz og Claudius gik hen ad en Havegang og kom ud paa en Græsplæne, hvor de overraskede standsede ved det Syn, der mødte dem. Dubuche stod foran en Trapez og løftede Armene for at holde fast paa sin Søn Gaston, et lille, sygeligt Væsen med spæde Lemmer, mens hans lille Pige Alice sad i en Barnevogn og ventede paa, at Faderen ogsaa skulde tage hende op. Hun var svagelig, kommen for tidlig til Verden og kunde ikke støtte paa Benene, skønt hun allerede var seks Aar gammel. Faderen var aldeles optaget af sin Beskæftigelse, han gyngede den lille Dreng og prøvede forgæves paa at faa ham til at løfte sig op i Armene i Trapezen; men da den Smule Anstrengelse bragte Barnet i Sved, bar han ham bort og rullede ham ind i et uldent Tæppe. Dubuche talte ikke et Ord, gik der alene omkring i den dejlige Park, fuld af sorgfuld Medynk. Men da han vendte sig om og fik Øje paa sine to Venner, udbrød han:

„Hvad ser jeg! Er det jer, der kommer her en Søndag uden at have ladet mig det vide i Forvejen."

Han gjorde en ærgerlig Bevægelse og forklarede saa, at om Søndagen rejste Stuepigen altid til Paris, og da hun var den eneste, han kunde betro Børnene til, maatte han altid selv passe paa dem, naar hun var borte, og det var ham ganske umuligt at gaa fra dem et eneste Øjeblik.

„I kommer vist for at spise Frokost med mig?"

Claudius kastede et bedende Blik til Sandoz, som straks svarede:

„Nej, aldeles ikke. Vi har kun Tid til lige at hilse paa dig. . . . Claudius skal afgøre en Forretning i Bennecourt, saa gik vi herhen med det samme. Men der er nogen, der venter os til Frokost, saa du skal ingen Ulejlighed gøre dig."

Dubuche saa lettet ud, men lod, som om han nødig vilde af med dem. Herregud, de kunde dog gerne blive en Timestid hos ham. Og saa talte de sammen. Claudius var forbavset over at se, hvor gammel Dubuche var bleven: hans Ansigt var fuldt af Rynker, sans Hudfarve rødsprængt og gul, som om Galden var gaaet over i Blodet, og hans Haar og Skæg begyndte stærkt at graane. Hans Skikkelse var faldet sammen, som om en uendelig bitter Træthed tyngede paa alle hans Lemmer. Det saa ud til, at Pengesorger var lige saa tunge at bære som Kunstnersorger. I hans Stemme, i hans Blik, i hele hans Væsen fornam man den vanærende Afhængighed, i hvilken han levede, hans forfejlede Liv, som blev gjort til en Forbrydelse, fordi han havde bedraget den rige Familie i Henseende til sin Dygtighed. Han var jo kun en Tigger, som de klædte og fødte uden noget som helst Udbytte, han var en Snyder, som de ikke kunde skaffe sig af med.

„Vent et Øjeblik," vedblev Dubuche, „jeg skal gøre lidt Gymnastik med mit lille Pus, saa gaar vi ind."

Blidt og forsigtigt og med moderlig Ømhed tog han den lille Alice ud af Vognen, løftede hende op til Trapezen; og medens han kælende snakkede for hende og satte Mod i hende, prøvede han paa at faa hende til at hænge et Par Minutter i Trapezen for at udvikle hendes Muskler, men han stod hele Tiden med udbredte Arme og fulgte hendes mindste Bevægelser, beredt til at gribe hende, og angst for at se hende støde sig, hvis de elendige smaa, voksblege Hænder skulde slippe Taget. Hun hang ganske stille, med store, matte Øjne, lydig til Trods for den Rædsel, hun havde for disse Øvelser. Hun var saa let og spinkel, at hun næppe nok strammede Tovene, som en af de smaa, syge Fugle, der falder ned fra en Kvist, uden at den bevæger sig.

Nu fik Dubuche en Forskrækkelse ved at se, at Tæppet var gledet bort fra Gastons Ben, som laa ubedækkede.

„Aa, Gud, aa Gud, nu bliver han da forkølet her i Græsset. Og jeg tør ikke røre mig fra Alice. Gaston, min søde Unge, det er altid den samme Historie, du venter, til at jeg ikke kan gaa fra din Søster. Sandoz, aa dæk ham til. Tak, pak ham kun rigtig ind i Tæppet, hører du."

Det var Resultatet af det gode Parti, han havde gjort: disse to jammerlige, ufærdige, vaklende Væsner, Kød af hans Kød, som et Vindpust kunde dræbe. Af den Formue, han havde giftet sig til, havde han kun tilbage den uafladelige Sorg over sine to Børn, over at se sin Race svinde hen og ødelægges ved Kirtelsvaghed og Brystsyge. Og den egenkærlige, tykke Fyr var bleven den mest opofrende, den beundringsværdigste Fader, hvis Hjerte kun rummede én eneste Følelse. Han havde kun én Tanke: at holde Liv i sine Børn, hver Time og hvert Øjeblik var en Kamp, han frelste dem om Morgenen og var i stadig Skræk for at miste dem inden Aften. De var det eneste, der endnu knyttede ham til hans usle Liv, mellem den simple Svigerfaders fornærmende Bebrejdelser og den syge Kones gnavne Iskulde: og han stred med Døden, stred haardnakket og med vidunderlig, utrættelig Ømhed for at gøre dem levedygtige.

„Saa, min Engel, nu er det nok, ikke? Nu skal du se, at du snart bliver til en stor, flink Pige."

Han satte Alice tilbage i Barnevognen, tog Gaston, stadig viklet ind i Tæppet, paa den ene Arm, og da hans Venner vilde hjælpe ham, afslog han det og gav sig til at køre den lille Pige med den Haand, der var fri.

„Tak, jeg kan bedre, jeg er saa vant dertil. Aa, de stakkels

søde Pus, de er ikke ret tunge. Og man er aldrig sikker paa de Tjenestefolk."

Da de kom ind, saa Claudius og Sandoz igen den uforskammede Tjener, og de mærkede, at Dubuche var bange for ham. Tjenerpersonalet foragtede som Svigerfaderen „Fruens Mand" og behandlede ham som en Snyltegæst. Hver en Skjorte, de gjorde i Stand til ham, hvert et Stykke Brød, han bad om, blev rakt ham, som man rækker en Tigger en Almisse.

„Ja, ja, saa Farvel da," sagde Sandoz, der led ved dette Syn.

„Aa, nej, vent et Minut. . . . Nu spiser Børnene deres Frokost, og saa følger vi jer lidt paa Vej. De skal spadsere deres Tur."

Hver Dag var nøjagtig ordnet, Time efter Time. Om Morgenen Styrtebad, Gymnastik og saa Frokosten, der var en besværlig Historie, da de skulde have Maden vejet og prøvet, ja, deres Vin og Vand blev varmet, for at de ikke skulde blive forkølede. I Dag skulde de have en Æggeblomme rørt ud i Kødsuppe og en Kotelet, som Faderen skar i smaa bitte Stykker. Saa skulde de røre sig lidt før Middagssøvnen.

Sandoz og Claudius gik ned ad de prægtige, brede Alleer tillige med Dubuche, som kørte Alices Vogn, mens Gaston nu gik ved Siden af ham. De talte om Ejendommen, mens de nærmede sig til Gitterporten. Dubuche kastede frygtsomme Blikke omkring sig, som om han følte sig utilpas og ikke hjemme. Han vidste ingenting, blandede sig i ingenting. Det lod til, at han endogsaa havde glemt, at han var Arkitekt, uden at han altid fik sin Uduelighed at høre og ikke maatte udrette noget.

„Og hvordan har dine Forældre det . . .?" spurgte Sandoz.

En Gnist af Glæde flammede op i Dubuches matte Øjne.

„Aa, mine Forældre har det godt. Jeg har købt dem et lille Hus, hvor de lever af en Aarspenge, som blev bestemt i min Ægteskabskontrakt. . . . I ved nok, at Moder havde anvendt meget paa min Opdragelse og paa mine Studier, og det maatte jeg naturligvis se at tilbagebetale hende, som jeg havde lovet. . . . Ja, den Tilfredsstillelse havde jeg da, at mine Forældre intet har at bebrejde mig."

Nu var de ved Porten. De stod stille et Øjeblik, saa gav han sine Kammerater Haanden med sin trætte Mine, beholdt Claudius' Haand lidt i sin og føjede til, stille og uden Harme, som om han blot omtalte en Kendsgerning:

„Farvel da, se at rede dig nogenledes ud af det . . . Mit Liv er forspildt!"

De saa ham gaa tilbage med Barnevognen foran sig, medens

han paa samme Tid støttede Gastons vaklende Gang og gik med kroget Ryg og tunge Skridt som en Olding.

Klokken slog ét, og de skyndte sig begge ned til Bennecourt, sørgmodige og sultne. Men her traf de ikke noget, som kunde opmuntre dem. Døden havde været paa Færde her, og Faucheur, hans Kone og Fa'r Poirette var alle sammen borte. Kroen var kommen i Hænderne paa Amalie, den Gaas, og den var bleven modbydelig af Urenlighed og Forsømmelse.

De fik en rædsom daarlig Frokost; der var Haar i Omeletten, Koteletterne smagte af Lysetælle, og de sad midt i Spisestuen, med Døren vidtaaben til Gaarden, hvorfra en Mødding sendte en forpestet Lugt og saa talløs en Mængde Fluer ind over dem, at Bordene var aldeles sorte. Varmen var saa utaalelig, at de rejste sig, saa snart de havde spist, uden at vente, til Kaffen kom ind.

„Og du, som talte om Mo'er Faucheurs Omeletter i saa høje Toner!" sagde Sandoz. „Det er rigtignok gaaet tilbage med det Hus. Kom, lad os gaa en Tur . . . ikke sandt?"

Claudius havde ikke videre Lyst. Fra Morgenstunden havde han kun haft én Tanke, ét Ønske, komme af Sted, skynde sig, forkorte den Afstand, der skilte ham fra Paris. Hans Hjerte, hans hele Sjæl var der. Han gad hverken se til højre eller til venstre, gik lige efter Næsen uden at lægge Mærke til Træer eller Marker; hans Hoved havde kun Plads til hans fikse Ide, der i den Grad beherskede ham, at han undertiden syntes, han saa Stadkernen stige frem for sig og kalde og vinke ad ham midt paa de udstrakte Stubmarker. Alligevel vakte Sandoz' Forslag en Genlyd i hans Hjerte, han blev blød ved de Minder, der stormede ind paa ham, og han svarede:

„Ja, lad os det, lad os se, hvorledes her nu ser ud."

Men alt som de gik langs Seinebredden, overvældede Smerten ham. Han kunde næppe kende Egnen igen. Der var bygget en Bro fra Bonnières til Bennecourt. En Bro, aa Herregud, lige der, hvor den gamle Færge knirkede langs ad Kæden, den tog sig saa morsom ud i Vandet, naar den skar Strømmen over! Desuden havde Slusen i Port-Villez længere oppe gjort Vandstanden saa høj, at næsten alle Øerne var oversvømmede og de smaa Flodarme var nu brede. Ingen yndige Kroge, ingen gyngende Smaaveje, hvor man kunde putte sig hen. Aa, det var en Jammer, saa man kunde faa Lyst til at kvæle al Verdens Ingeniører!

„Se dog! Det Pilekrat, som endnu rager op af Vandet der henne, er Barreuxøen, hvor vi laa i Græsset og passiarede, husker du det? Aa, de Afskum!"

Sandoz, der daarlig kunde taale at se et Træ blive hugget om,

blev aldeles bleg af Vrede over, at nogen saaledes havde kunnet ødelægge Naturen.

Da de kom i Nærheden af Claudius' gamle Bolig, stod han stille med sammenknebne Læber, stum af Forfærdelse. Huset var bleven solgt til Borgerfolk. Der var nu et Gitter, som han kiggede ind igennem. Rosentræerne var gaaede ud, Aprikostræerne ogsaa, Haven var rigtig net og pæn, med Buksbomhæk om de smaa Blomsterbede, der laa og spejlede sig i en stor Glaskugle, som stod lige i Midten. Huset var hvidtet og pyntet med malede Forsiringer og eftergjorte Sandstensornamenter paa Hjørnerne; det lignede aldeles en rig, kejtet Bondekarl i Søndagspuds.

Maleren rasede ved at se paa det. Nej, ak nej, der var intet tilbage, intet af ham og Christine og deres brændende Ungdomselskov! Han gik dog op bag ved Huset i den lille Egeskov for at se, om han ikke i det grønne Skjul skulde kunne finde et Spor af det første Favntags bævende Fryd; men den lille Lund var død, død som alt det øvrige, hugget om, solgt, brændt.

Saa strakte han Hænderne ud til en Forbandelse, kastede al sin Fortvivlelse, al sin Sorg ud over denne Egn, hvor hvert et Spor af en lykkelig Tilværelse var forsvunden! Saa var da et Par Aar nok til at ødelægge det Sted, hvor vi Mennesker har arbejdet, levet og slidt? Hvad skal den saa til, den meningsløse Ivrighed, naar Vinden dog fejer sammen bag ved os og sporløst udsletter vore Fodtrin? Han vidste jo saa godt, at han aldrig, aldrig burde være kommen tilbage, thi Fortiden er kun vore Ungdomsdrømmes Kirkegaard, og ved hvert Skridt snubler vi over et Gravsted!

„Lad mig komme bort! . . . Lad os skynde os herfra! Det er dog for vanvittigt at trampe saaledes paa sit eget Hjerte," udbrød han.

Paa den ny Bro søgte Sandoz at berolige ham ved at vise ham et smukt Motiv, der ikke havde været der før: Seinen, der strømmede bred og prægtig af Sted i langsom Majestæt.

Men Claudius brød sig ikke om at se det. Han tænkte kun paa, at det var det samme Vand, der løb igennem Paris og skvulpede mod Kajerne i den gamle Stad; og saa begyndte han at faa Interesse for det. Han hældede sig ud, og det forekom ham, at han skimtede Spejlbilledet af Vor Frue Kirkes to Taarne og Spiret paa „Sainte Chapelle", som Strømmen bar ud mod Havet.

De to Venner kom for silde til Tre-Toget; og det var en Pine at vente to lange Timer her, hvor alt tyngede Claudius til Jorden. Heldigvis havde de sagt, før de gik hjemmefra, at de maaske først kom tilbage med et Nattog; derfor besluttede de sig til at

spise til Middag sammen som i gamle Dage, hvor de saa ofte havde faaet dem en fortrolig Passiar ved Desserten. Klokken var bleven otte, da de satte dem til Bords i en Restaurant paa Havreplads.

Da Claudius atter satte Fødderne paa Paris' Brostene, blev han noget mindre nervøs, som om han her følte fast Jord under sig. Han sad rolig og kold med sin sædvanlige ligegyldige Mine og hørte paa Sandoz, der var meget talende og paa alle mulige Maader søgte at rive ham ud af hans Døsighed; men hverken de fine, krydrede Retter eller de hede Vine gjorde nogen Virkning paa Claudius, saa at Sandoz til sidst opgav Ævred og selv faldt hen i mørke Betragtninger. Denne mislykkede Landtur, dette Bennecourt, som de havde elsket, og som rent havde glemt dem, hvor ikke et Træ og ikke en Sten havde bevaret blot Skyggen af et Minde rystede hans Haab om Udødelighed. Hvor kunde man dog stole paa Menneskenes korte Hukommelse, naar den livløse evige Natur glemte saa snart?

„Ser du, gamle Ven, det løber mig undertiden koldt ned ad Ryggen . . . Har du tænkt paa, at Efterverdenen dog maaske slet ikke er den ufejlbarlige Dommer, vi drømmer om? Vi trøster os med Fremtidens Anerkendelse; naar vor Samtid fornægter og udskælder os, stoler vi paa de kommende Aarhundreders Retfærdighed; vi er som den troende, der udholder og taaler denne Verdens Jammer i det faste Haab om et andet Liv, hvor det skal gaa enhver efter Fortjeneste. Og hvis der nu ikke var mere Sandhed i Kunstnerens end i den kristnes Paradis, dersom de kommende Slægter som vore samtidige foretrækker smaa, nette Ting for mægtige Værker! Hvad saa? Saa er det hele jo Løgn. Saa er det dog for vanvittigt at leve som en Galejslave, lænket til et Arbejde, der kun er Indbildning og Løgn til Hobe. Naar alt kommer til alt, er dette meget sandsynligt. Man beundrer mange Ting, som jeg ikke vilde give to Skilling for. Se nu blot den klassiske Undervisning, der vanskaber alt, stiller op som Genier nogle glatte, slebne Fyre, mens virkelige originale Naturer, der mangler lidt af den nødvendigste Ligevægt, kun er kendt af de udvalgte. Udødeligheden skulde altsaa kun være de middelmaadige Filistres Lod, deres Lod, der paatrænger sig os, naar vi ikke mere har Kraft til at forsvare os mod deres Sejghed. . . . Nej, nej, jeg kan ikke taale at tænke paa de Ting, det gyser i mig. Dersom jeg ikke havde den Trøst, at jeg en Gang vilde blive paaskønnet, vilde jeg segne under mit Arbejde og styrte under Idioternes Haanskrig."

Claudius havde hørt efter med sin nedslagne Mine; saa gjorde han en Bevægelse, som udtrykte den bitreste Ligegyldighed.

„Pyt, det bryder jeg mig Pokker om! Det er Jubel. Vi er endnu galere end de Idioter, der tager Livet af sig for en Kvindes Skyld. Naar Jorden en skønne Dag knuses som en ormædt Nød, vil vore Værker dog ikke en Gang veje saa meget som et Støvgran."

„Ja, du har Ret," sluttede Sandoz med blegt Ansigt, „hvorfor skal vi prøve paa at slaa en Bro over Tilintetgørelsen? Aa, vi ved det saa godt, og dog kan vort Hovmod ikke lade være."

De gik ud af Restavrationen, vandrede paa Lykke og Fromme om paa Gaderne og strandede til sidst inde paa en Kafe. De sad og filosoferede, talte om deres Barndomsminder, der gjorde dem end mere bedrøvede. Klokken blev et, førend de tænkte paa at gaa hjem.

Men saa vilde Sandoz følge Claudius helt til Tourlaquegade. Det var en dejlig Sommernat med stjernebesaaet Himmel, og da de gjorde en Omvej, stod de lige med et paa Boulevard Batignolles ved Baudequins Kafe.

Den havde tre Gange skiftet Ejer, Salen saa helt anderledes ud, malet om og ordnet paa en ny Maade med to Billarder til højre, og det ene Sæt Stamgæster havde afløst det andet, saa at de gamle var forsvundne som et uddødt Folkeslag. Men den Sindsbevægelse, som havde betaget dem ved saaledes at røre op i Fortidsminderne, bragte dem til at gaa over Boulevarden for at kigge ind i Kafeen. De vilde blot se deres gamle Bord til venstre inde i Salen.

„Aa, se dog," udbrød Sandoz overrasket.

„Gagnière," mumlede Claudius.

Det var virkelig Gagnière, der sad ganske alene ved deres Bord i den tomme Sal. Han maatte være kommen ind fra Melun til en af de Koncerter, han plejede at traktere sig selv med, og om Aftenen var han vel falden ind i Kafe Baudequin, hvor gammel Vane havde ført ham hen. Ikke én af Kammeraterne kom der nu mere, han var den eneste, der som en Genganger fra en svunden Tid sad der i sin Ensomhed. Han havde som sædvanlig ikke rørt sit Øl, han sad og betragtede det saa adspredt og hensunken i Tanker, at Opvarteren begyndte at sætte Stolene op paa Bordene, for at de næste Morgen kunde komme til at feje Gulvet, uden at Gagnière saa meget som lagde Mærke dertil eller rørte sig af Pletten.

De to Venner skyndte sig af Sted, ængstelige ved Synet af

denne Skikkelse, der lignede et Spøgelse, og de skiltes endelig ved Tourlaquegade.

„Aa, den sølle Dubuche," sagde Sandoz, idet de tog Afsked, „det er ham, der har ødelagt hele Dagen for os."

I November, saa snart alle de gamle Venner var samlede i Paris, vilde Sandoz indbyde dem til Middag om Torsdagen, som han plejede. Det var hans bedste Fornøjelse: hans Bøger blev mere og mere efterspurgte, og han var en velhavende Mand. Lejligheden i Londonnergade var meget rigt udstyret i Sammenligning med det lille Hus i Batignolles; men Sandoz selv var uforandret. Han vilde desuden denne Gang berede Claudius den Glæde at træffe alle Kammeraterne og i deres Selskab tilbringe en af de gamle hyggelige Aftener. Derfor var han selv paa Færde ved Indbydelserne. Claudius og Christine var selvskrevne, Jory og hans Kone, som de havde været nødt til at indbyde, saa Dubuche, der altid kom alene, Fagerolles, Mahoudeau og endelig Gagnière. De blev ti, og det var alle sammen Medlemmer af den gamle Flok, ikke en eneste uvedkommende, der kunde plage dem eller lægge Tryk paa deres Munterhed. Henriette, der forstod sig bedre paa Verden, tøvede med at sende Indbydelserne ud.

„Aah, Fagerolles? Synes du, vi skal tage Fagerolles sammen med de andre? De holder just ikke videre meget af ham! Og Claudius synes jeg ogsaa, de er kølige imod."

Men han afbrød hende, vilde intet høre om den Sag:

„Hvad siger du? Kølige! I Damer kan da heller aldrig forstaa Spøg. Derfor kan man da være lige gode Venner."

Den Torsdag vilde Henriette give en rigtig god Middag. Hun havde nu en temmelig talrig Husstand, Kokkepige og Tjener, og uagtet hun ikke mere gik i Køkkenet selv, passede hun dog paa, at Maden altid var udmærket, thi det var en af de faa Ting, hendes Mand satte Pris paa. Hun gik altid paa Torvet med Kokkepigen og gjorde selv sine Bestillinger hos Bager og Slagter. Baade Mand og Kone holdt af at prøve nye Retter fra alle fire Verdenshjørner.

Denne Gang bestemte han saaledes Spisesedlen: Oksehalesuppe, Fiskefilet med Champignons fra Bordeaux, russiske Ryper, Trøffelsalat, Kaviar og Kilkis, en pralineret Is, en lille, smaragdfarvet ungarsk Ost, Frugt og smaa Kager. Vinen var gammel Bordeaux i Karafler, saa Chambertin til Stegen og en musserende Moselvin til Desserten i Stedet for Champagne, som de fandt banal.

Klokken syv ventede Sandoz og Henriette deres Gæster, han i kort Frakke og hun meget elegant i en ganske glat, sort Atlaskeskjole. Hos dem kom man ikke i sort Kjole. Deres Dagligstue

var nu opfyldt af antikke Møbler, Tæpper og Kunstsager fra alle Verdens Lande og fra alle Tider, der blev stadig flere og flere, en hel Samling, hvortil Grundstenen allerede var lagt i Batignolles med den lille Krukke af gammel Fajance, hun havde foræret Sandoz til hans Fødselsdag.

De gik begge to omkring hos Antikvitetshandlerne og var henrykte over at kunne give efter for deres romantiske Ungdomstilbøjelighed, der havde sin Kilde i hans første Yndlingsbøger; og Resultatet var, at den umedgørlige, moderne Forfatter havde et Hjem, der lignede den ormstukne Middelalder, han fordum havde sværmet for. For at undskylde sig anførte han, at rigtig smukke, moderne Møbler var saa umaadelig dyre, medens gamle Sager, selv de mindre værdifulde, straks tog sig ganske anderledes godt ud. Han havde slet ikke Samlerlidenskab, han tænkte kun paa at pynte op, paa at frembringe et harmonisk Indtryk, og deres Dagligstue, oplyst af de to Lamper af Delfterfajance, var varm og hyggelig med de gamle Stoffer paa Stolene, de hollandske Glasskabe, med de tyrkiske Portierers lyse Farver og de hundrede smaa, lyse Pletter af gammelt Elfenben, Fajance og Emaille, der fremhævedes af Tapetets dybrøde Tone.

Claudius og Christine var de første, der kom. Christine havde taget sin eneste, sorte Silkekjole paa, en stakkels slidt Kjole, som hun gjorde i Stand og holdt Hævd over til den Slags Lejligheder. Henriette trykkede straks begge hendes Hænder og trak hende ned paa Sofaen ved Siden af sig. Hun holdt meget af hende og spurgte hende fuld af Deltagelse, hvorfor hun saa saa underlig bleg ud. Hvad fejlede hun? Var hun syg?

Nej, vist ikke, hun var tværtimod saa glad over at være her.

Hendes Blik fløj uophørlig hen til Claudius som for at passe paa ham. Han saa ophidset ud, saa nervøs i Ord og Bevægelser, som han ikke i lange Tider havde været. Men undertiden syntes denne Uro at lægge sig; saa sad han stille hen med vidtaabne, stirrende Øjne, som saa han efter noget, der i det fjerne vinkede og kaldte ad ham.

„Aa, du gamle," sagde han til Sandoz, „jeg har i Nat læst din Bog ud. Den er stolt, du har rigtig lukket Munden paa dem!"

De satte sig foran Kaminilden og talte sammen.

Sandoz havde udgivet en ny Roman, og uagtet Kritikken stadig var skaanselsløs, gjorde den dog saa megen Lykke, at Sandoz til Trods for sine Modstanderes Angreb blev en berømt Mand.

Han gjorde sig for Resten ingen Illusioner, men vidste godt, at Kampen vilde vedblive, selv om hver ny Bog blev en Sejr. Hans store Livsgerning skred fremad, den Række Romanbind,

som han regelmæssigt og haardnakket udslyngede, medens han stadig gik frem mod sit Maal, uden at Hindringer, Forhaanelser eller Anstrengelser et Øjeblik bragte ham til at tøve eller standse.

„Det er sandt," svarede han muntert, „de er virkelig begyndt at fire denne Gang. Der er endogsaa en, der har været saa uheldig at indrømme, at jeg er en ærlig Karl. Ja, alting gaar saamænd ned ad Bakke. Men de tager det nok i Opløbet. Det er umuligt, at de kan anerkende min Maade, mit Sprogs Dristighed, mine Personer, der bevæger sig og handler under Paavirkning af nedarvede Anlæg og ydre Indflydelse, og her taler jeg om de Forfattere, der har lidt Ære i Livet, slet ikke om Idioterne og Slynglerne. Det bedste Middel til at arbejde godt er intet at haabe, hverken af den ene eller den anden. Naar jeg en Gang er borte, faar jeg nok Ret."

Claudius' Øjne vendte sig pludselig mod en Krog af Værelset, de borede sig ind i Væggen, hvor der atter var noget, der kaldte paa ham. Saa blev de matte og vendte sig bort, medens han sagde:

„Tal du for dig selv! Om jeg ti Gange døde, fik jeg dog aldrig Ret. . . . Naa ja, lige meget, jeg har Feber af den Bog; i Dag vilde jeg male, men det var mig umuligt. Det er saamænd heldigt, at jeg ikke kan være skinsyg paa dig, ellers vilde du gøre mig for ulykkelig."

Nu gik Døren op, og Mathilde traadte ind, fulgt af Jory. Hun var meget pragtfuldt klædt; en Overkjole af mørkegult Fløjl over en lysegul Atlaskesunderdel; hun havde Diamantørenringe og en stor Rosenbuket i Brystet.

Claudius blev aldeles forbavset, thi han kendte hende slet ikke igen. Hun, der før var mager og gulskjoldet i Ansigtet, var nu bleven blond, rund og buttet. Hendes foruroligende frække Mine forsvandt i det glatte Madame-Ansigt, og hendes tandløse Mund viste en Række uhyggelig hvide Tænder, naar hun nedlod sig til at smile ved foragtelig at trække paa Overlæben. Man havde en overvældende Fornemmelse af hendes overvættes Agtværdighed, og hendes fem og fyrretyve Aar gav hende en vis Overvægt over den meget yngre Mand, der saa ud, som om han var hendes Nevø. En Ting havde hun dog bevaret: sin Forkærlighed for stærke Parfumer; hun hældte sig over med alle Slags Essentser, som om hun vilde vaske Lugten af de tørrede Urter af sig, men den bitre Rhabarber, den kvalme Hyld, den hede Pebermynte fulgte med, og da hun kom ind, fyldtes Stuen af en ubeskrivelig Apotekerlugt med et lille Anstrøg af Moskus.

Henriette rejste sig og bød hende en Stol lige overfor Christine.

„Damerne kender hinanden, ikke sandt? De har før været sammen her.“

Mathilde maalte den beskedne Dragt og kastede et foragteligt Blik paa denne Kvinde, der, efter hvad man sagde havde levet sammen med sin Mand, før de blev gifte. Hun var meget streng i det Kapitel, især siden den litterære og kunstneriske Kreds, i hvilken Jory bevægede sig havde været overbærende nok til at aabne sig for hende. Henriette, der ikke kunde udstaa hende, gav sig igen til at tale med Christine, saa snart den simpleste Høflighed tillod det.

Jory sagde God Dag til Claudius og Sandoz. Og staaende henne ved Kaminen gav han sig til at undskylde sig med Hensyn til en Artikel, der just i Dag havde staaet i hans Revy, og hvori Sandoz' Bog blev slemt medtaget.

„Du ved selv, kære Ven, man har ingen Ting at sige i sit eget Hus. . . Jeg maa være paa Færde overalt, og Tiden er saa knap! Vil du tænke dig, jeg havde slet ikke læst den Artikel igennem, jeg havde stolet paa det, som de andre havde sagt derom. Du gør dig ingen Forestilling om mit Raseri, da jeg nu for lidt siden saa den; jeg er aldeles fortvivlet . . . fortvivlet!“

„Bryd dig ikke om det . . . saadan gaar det jo altid,“ sagde Sandoz med Ro. „Nu, da mine Modstandere begynder at rose mig, maa mine Venner vel angribe mig.“

Døren aabnedes paa Klem, og Gagnière listede sig stille ind med sin komiske, svævende Gang. Han kom lige fra Melun og alene, han forestillede ikke sin Kone for nogen. Han kom og spiste til Middag og tog saa hjem med et Nattog. Ellers var han uforandret, han saa maaske snarere yngre ud, hans Haar blev lysere med Alderen.

„Men se, der er jo Gagnière kommen,“ udbrød Sandoz.

Medens Gagnière lavede sig til at hilse paa Damerne, kom Mahoudeau ind. Hans Haar begyndte at blive graat, og i hans magre og hulkindede Ansigt lyste Barneøjnene. Hans Benklæder var for korte, og Frakken slog Rynker midt over Ryggen, skønt han slet ikke fortjente saa lidt, thi Broncefabrikanten, som han arbejdede for, havde støbt flere yndige Smaafigurer af Mahoudeau, og de begyndte at gaa godt af.

Sandoz og Claudius havde vendt sig om, de havde Lyst at se, hvilket Ansigt Mahoudeau vilde sætte op ved at træffe Mathilde og Jory. Men det gik meget fredeligt af. Billedhuggeren bukkede ærbødig for hende, da Jory med sin flotte Mine for tiende Gang forestillede Mathilde.

„Hør, gamle Kammerat, det er jo min Kone; sig dog God Dag til hinanden!“

Saa rakte Mathilde og Mahoudeau hinanden Haanden med en Mine, som satte, velopdragne Folk har paa, naar man opfordrer dem til en lidt for stor Fortrolighed. Men saa snart Mahoudeau kunde komme bort, listede han hen i en Krog til Gagnière, og saa stod de og lo spodsk, medens de talte om Mathildes Fortid. Naa, nu havde hun da Tænder nok; det var godt, at hun ingen havde i forrige Tider, thi saa havde hun da bidt ham.

Nu ventede de paa Dubuche, der aldeles bestemt havde lovet at komme.

„Ja,“ forklarede Henriette, „vi bliver kun ni. Fagerolles har i Morges skrevet og undskyldt sig, han var nødt til at være til Stede ved en officiel Middag; han vilde se at slippe bort og komme herhen saadan Klokken elleve.“

„Men nu kom der et Telegram.“

Det var Dubuche, der telegraferede: „Umuligt at rejse. Alice hoster slemt.“

„Naa, saa bliver vi kun otte,“ sagde Henriette med Husmoderens Sorg over at se sine Gæsters Antal svinde ind.

Nu aabnede Tjeneren Spisestuedøren og meldte, at der var rettet an. Saa vendte hun sig til Claudius og sagde:

„Vi er her jo alle sammen. . . . Vær saa god at byde mig Deres Arm, Claudius.“

Sandoz tog Mathilde til Bords og Jory Christine, medens Mahoudeau og Gagniere sluttede Troppen under temmelig drøje Vittigheder over det, de kaldte den skønne Mathildes Udpolstring.

Spisestuen saa stor og lys ud, naar man kom fra Dagligstuen med det dæmpede Lysskær. Væggene var behængte med antikke Fajancetallerkener, der havde muntre og brogede Farvetoner. To Buffeter, en til Glas og en til Sølvtøj, skinnede som Glasskabene i en Juvelers Butik. Men det var dog især Bordet, der straalede under Lysekronen, Dugen var blændende hvid og fremhævede den symmetriske Orden, de malede Tallerkener, de slebne Glas, de røde og hvide Karafler, og Frugt og Kageskaalene, der stod rundt om Opsatsen i Midten, en dejlig Skaal med mørkerøde Roser.

De satte sig, Henriette mellem Claudius og Mahoudeau, Sandoz mellem Mathilde og Christine, Jory og Gagnière ved Bordenderne; Tjeneren var næppe bleven færdig med at byde Suppen om, da Fru Jory kom galt af Sted. Hun vilde være elskværdig og havde ikke hørt sin Mands Undskyldninger til Husets Herre:

„Hr. Sandoz, De var da vel tilfreds med Artiklen i Morges? Edvard havde selv set den igennem med megen Omhu.“

Jory blev flov og begyndte at vrøvle:

„Vist ikke nej. Det var en elendig Artikel, du ved jo nok, at den blev rykket ind, medens jeg var fraværende forleden Aften.“

Af den forlegne Tavshed mærkede Mathilde, at hun havde sagt en Dumhed, men hun gjorde ondt værre, thi hun tilkastede ham et hvast Blik og sagde højt for at dække sig selv:

„Der har du altsaa igen løjet, Edvard! Jeg gentager jo blot det, du selv har sagt mig. Jeg vil ikke vide af, at du paa den Maade gør mig til Latter, hører du det?“

De sad alle forlegne, kun Sandoz morede sig over Jorys Flovhed og spurgte muntert, da Fisken netop nu kom ind, om han kunde huske en Gang, de havde spist til Middag i Marseille, der egentlig var den eneste By, hvor man fik god Mad.

Claudius, der sad og saa aandsfraværende ud, kom pludselig med det Spørgsmaal:

„Er det nu bestemt? Har de saa valgt de Kunstnere, der skal dekorere Raadhuset?“

„Nej,“ svarede Mahoudeau, „ikke endnu. Jeg faar nu ingen Ting, jeg har ingen Forbindelser. . . . Endogsaa Fagerolles er meget urolig. Det er vist ogsaa Grunden til, at han ikke er kommen her til Middag. Ja, de gode Tider er nok forbi for ham, det begynder at brase sammen, deres Millionmaleri.“

Han lo hævngerrigt, og Gagnière stemmede i med ved den anden Bordende. Saa blev de ondskabsfulde og glædede sig over, at det gik ned ad Bakke med de „unge Mestre“. Det var mageløst at se paa Naudet i Forstyrrelsen. Først havde han holdt tappert Stand, han havde opfundet Amerikaneren: han udstillede et Maleri, helt inde i et Galleri, i ensom Majestæt, og han vilde ikke en Gang sige Prisen, saa vis var han paa, at Køberen ikke var rig nok; til sidst solgte han det for tre Hundrede Tusinde Franks til en Svinehandler fra New York, der henrykt rejste bort med det dyreste Maleri det Aar. Men den Slags Opfindelser lykkedes kun en Gang; Naudet, hvis Udgifter var stegne i Forhold til hans uhyre store Indtægter, blev revet med og ødelagt i den vanvittige Spekulation, han selv havde sat i Gang, og han hørte nu Bjælkerne knage i sin fyrstelige Bolig, som han uophørlig maatte forsvare mod Rettens Betjente.

„Mahoudeau, ikke lidt flere Champignoner?“ spurgte Henriette forekommende.

Tjeneren bød Oksestegen om; de spiste Maden og tømte Karaflerne, men de var saa fulde af Bitterhed, at de gode Sager gik rundt uden Paaskønnelse, til stor Sorg for Vært og Værtinde.

„Hvad behager? Champignoner?“ gentog Billedhuggeren endelig. „Nej, Tak.“

Og han vedblev:

„Det morsomste er, at Naudet sagsøger Fagerolles, ja vist saa. Han er i Færd med at lægge Beslag paa hans Ejendom. Aa, det er aldeles kosteligt. Jeg maa le, naar jeg tænker paa den Oprydning hos alle de smaa „Mestre“ med egen Gaard i Villiersalle. Til Foraaret vil der blive godt Køb paa Gaarde der omkring. Altsaa: Naudet havde næsten tvunget Fagerolles til at bygge den Gaard, han havde møbleret den som til en Elskerinde, og nu vil han igen tage baade Tæpper og Kunstsager fra ham. Men den anden har nok laant paa Sagerne. . . . Forstaar I: Kunsthandleren beskylder Fagerolles for at have ødelagt hans Forretning ved at udstille som en forfængelig Tosse, og Maleren svarer, at nu er han ked af at gaa i Ledebaand og blive udnyttet, og jeg haaber da nok, at de i det mindste flaar hinanden.“

Nu lød Gagnières Stemme, denne bløde, ubønhørlige, drømmende Stemme:

„Færdig, Fagerolles er færdig! Og desuden har han jo aldrig egentlig gjort Lykke.“

De andre sagde ham imod. Han havde aarligt solgt for hundrede Tusinde Franks, han havde faaet Medaljer og Ordener!

Men Gagnière smilede med sin hemmelighedsfulde Mine, som om Kendsgerningerne var ganske magtesløse lige overfor hans Mening fra den anden Verden. Han rystede foragteligt paa Hovedet.

„Lad mig dog være fri for al den Snak! Aldrig har han nogen Sinde vidst, hvad en Valør vil sige.“

Jory skulde lige til at forsvare Fagerolles' Berømmelse, der efter hans Mening var hans eget Værk, da Henriette bad, om de ikke vilde smage paa de italienske Raviolis med lidt Andagt. Saa blev der en kort Vaabenstilstand, udfyldt af Glassenes Klirren og Gaflernes Raslen mod Tallerkenerne. Bordet syntes at flamme og at tage Del i Skænderiets Iver.

Sandoz var baade forbavset og urolig; hvad stak der dem dog, og hvorfor var de saa hadefulde mod hinanden? Var de ikke gamle Venner, der skulde følges ad gennem tykt og tyndt? Hans Evighedsdrøm blev for første Gang en Smule forstyrret, og han tænkte helt ængstelig paa den Række Torsdage, der skulde følge efter hverandre op i „de graanende Dage“. Men det var kun en forbigaaende Angst, saa sagde han leende til Claudius:

„Naa, naa, Claudius, gem lidt af din Appetit, nu kommer Ryperne! Halløj, Claudius, hvor er du henne?“

Da de andre var hørt op at tale, var Claudius vandret bort til Drømmenes Rige. Med adspredt Mine tog han igen Raviolis uden at tænke paa, hvad han gjorde, og Christine, som sad ganske tavs, bedrøvet og rørende smuk, tog ikke Øjnene fra hans Ansigt. Claudius fo'r op og tog et Stykke af de Ryper, som blev budt om, og hvis stærke Harpikslugt udbredte sig i Spisestuen.

„Naa, kan I lugte det?" udbrød Sandoz; „man skulde tro, at alle Ruslands Fyrreskove var flyttede herind."

Men Claudius forfulgte sin egen Tankegang:

„Saa man mener altsaa, at Fagerolles vil faa Byraadets Sal at dekorere?"

Nu tog Mahoudeau og Gagnière igen fat; ja, det vilde blive et nydeligt Smøreri med Rosenvand; og han anstrengte sig virkelig nok for at faa Bestillingen. Han, der i forrige Tider gav den ligegyldige, den overlæssede, der var hævet over Bestillinger, krøb og sleskede nu i den utroligste Grad for Bestyrelsen, siden det gik mindre godt med Afsætningen af hans Billeder. Det var dog det laveste, man kunde tænke sig, at en Kunstner skulde krumme Ryg og gøre Indrømmelser, det var et skændigt Slaveri, at Kunsten saaledes skulde bøje sig for en idiotisk Ministers Forgodtbefindende. Fagerolles havde nok i dette Øjeblik rigtig travlt med at være Spytslikker for et eller andet Fæhoved af en Kontorchef.

„Naa, Herregud, han passer sine Sager, og deri har han Ret," indvendte Jory. „I kan da vel ikke hjælpe ham ud af hans Gæld?"

„Gæld, har jeg maaske Gæld, jeg, som har været ved at sulte ihjel tidt nok?" sagde Mahoudeau i en hoven Tone. „Behøver han at bygge sig Slotte eller have Elskerinder som denne Irma, der ødelægger ham?"

Gagnière afbrød ham her med sin underlige, svage og sprukne Orakelrøst:

„Irma, hun ødelægger ham ikke, tværtimod, hun giver ham snarere Penge."

De blev uenige, var vittige, og Irmas Navn fløj Bordet rundt, da Mathilde, der længe havde siddet tavs, pludselig i et Anfald af Ærbarhed blev oprørt og med forfærdede Fagter og snerpede Miner udbrød:

„Aa, mine Herrer, mine Herrer, ikke i vor Nærværelse, tal ikke om den Person, naar vi er til Stede."

Henriette og Sandoz sad og saa med Forbavselse paa deres gode Mad, som ingen lod til at sætte Pris paa. Trøffelsalat, Is, Dessert blev spist uden Fornøjelse, medens Skænderiet stadigt

blev ivrigere. Chambertin og Moselvin gjorde ikke mere Virkning end det bare Vand. Forgæves smilede Henriette, medens Sandoz godmodig søgte at stifte Fred ved at tale om Overbærenhed og menneskelig Svaghed. Ikke en hørte paa ham, den ene fo'r løs paa den anden, det var ikke mere de forrige Sammenkomsters ubestemte, svævende Søvnighed, nej, nu var Kampen brudt løs, og de følte en grusom Trang til rigtig at komme hinanden til Livs. Lysene brændte klart, og den hidsige Strid fo'r som en Løbeild Bordet rundt.

Til sidst rejste Henriette sig for at faa dem til at tie, og Claudius sagde saa:

„Aa ja, Raadhuset. Hvem der kunde faa det, og hvem der var et Geni. Det har jo netop været min Drøm at fylde Paris' Mure med mine Værker."

De gik atter ind i Dagligstuen, hvor den lille Lysekrone og Lampetterne ogsaa var blevne tændte. Der var køligt, naar man kom derind fra den hede Spisestue, og Kaffen bragte et Øjebliks Ro til Veje.

De ventede ingen andre Gæster end Fagerolles, thi der kom ikke mange hos Sandoz, der hverken brød sig om at samle en literær Kreds eller stoppe Munden paa Kritikerne med Middagsselskaber. Henriette holdt mest af at være hjemme i Fred og Ro, og Sandoz plejede at sige, at han maatte have ti Aar for rigtig at slutte sig til nogen, men saa var det ogsaa for Livet. Et kærligt og hyggeligt Hjem og et Par gode Venner, det var jo alt, hvad man behøvede for at være lykkelig. Der blev aldrig musiceret eller læst op hos dem.

Den Torsdag forekom Aftenen lang, thi en dump Misstemning svævede stadig over Selskabet. Damerne sad og snakkede foran den hendøende Kaminild, og da Tjeneren havde taget af Bordet, lukkede han Dørene til Spisestuen op, hvor saa Herrerne gik ind for at ryge og drikke Øl.

Sandoz og Claudius, der ikke røg, kom snart igen tilbage og satte sig i Dagligstuen paa en Sofa lige ved Døren. Sandoz var fornøjet over at se sin gamle Ven lidt livligere, talte om gamle Dage i Plassans, i Anledning af en Nyhed dernede fra: ja, Pouillaud, Spilopmageren fra Sovesalen, som var bleven en adstadig Advokat, havde ladet Naturen gaa over Optugtelsen og var kommen i Kollision med Politiet Aa, den Pokkers Pouillaud.

Men Claudius hørte ikke, hvad Sandoz fortalte, han lyttede efter, hvad der blev sagt inde i Spisestuen, hvor hans Navn flere Gange blev nævnt. Det var Jory, Mahoudeau og Gagnière, der havde genoptaget Samtalen fra Middagsbordet, og lettede deres

Hjerter. Først talte de halvhøjt, men lidt efter lidt steg deres Stemmer i ondskabsfuld Hidsighed. Til sidst raabte de op.

„Aa, ja, Manden selv gider jeg ikke forsvare," sagde Jory om Fagerolles, „han er ikke meget værd. . . . Og han har taget jer ved Næsen og det til Gavns, da han lod jer i Stikken og gjorde Lykke bag jeres Ryg. Men I er heller ikke meget fiffige."

Mahoudeau brød rasende løs:

„Hvad Satan, naar man var paa Parti med Claudius, blev man jo kastet paa Døren overalt!"

„Det er Claudius, der har ødelagt al Ting for os," bekræftede Gagnière med Vægt.

Og de blev ved, nu var de færdige med Fagerolles, med hans Lavhed, hans Overløb, hans Sleskerier for Baronesser paa halvtredsindstyve Aar, og de kastede sig alle som en over Claudius, der pludselig var den skyldige. Herregud, egentlig var den anden kun en ganske almindelig Slubbert, der skubbede de andre til Side for selv at faa Broderparten, men Claudius! Den store Maler,det mislykkede Geni, der til Trods for sit umaadelige Hovmod dog ikke en Gang kunde stille en Smule Figur paa Benene; han havde kun altfor længe gjort Nar ad dem og trukket dem med sig i Rendestenen. Nu skulde det være forbi imellem dem. Dersom de bare havde vidst det, skulde de ikke have sat sig hans halvgale Historier i Hovedet. De beskyldte ham for at have benyttet sig af dem, ja, netop misbrugt dem, men saa ubehændigt, saa klodset, at han ikke selv havde haft mindste Fordel deraf.

„Jeg behøver kun at tale om mig selv," vedblev Mahoudeau, „han havde nær gjort mig til Idiot! Naar jeg nu tænker paa den Tid, forstaar jeg ikke, hvor jeg havde gjort af min sunde Sans, da jeg gik med i hans Bande! Himlen ved, vi to passer til hinanden som en knyttet Næve til et blaat Øje. Uh . . . jeg kan blive aldeles rasende ved at tænke paa, hvorlænge han fik mig til at gaa i sit Ledebaand!"

„Og saa jeg da?" sagde nu Gagnière. „Al min Personlighed har han lokket fra mig. Tror I, det er rart for mig stadig at høre sige om mine Billeder: „Det er en Claudius!" Nej, nu skal det have en Ende; jeg vil hellere rent lade være at male; men alligevel siger jeg, at jeg aldrig skulde have givet mig i Lag med ham, hvis jeg havde anet, hvortil det skulde føre!"

Det var en almindelig Flugt i alle mulige Retninger, de sidste Baand brast, og der stod de, forbavsede over nu at være Fjender efter en hel Ungdom i endrægtigt Venskab. Livet havde skilt dem og gjort dem fremmede for hinanden; nu havde de kun en bitter Eftersmag af deres Ungdoms begejstrede Drøm om Kamp og Sejr

Side om Side, en Bitterhed, der gjorde dem hadefulde mod hverandre.

„Sandheden er," haanlo Jory, „at Fagerolles ikke har ladet sig plukke som et Fæ!"

Nu blev Mahoudeau ærgerlig:

„Ja, le du bare, du er en rigtig Forræder! Hvor tidt lovede du os ikke, at du nok skulde give os en Haandsrækning, naar du fik dit eget Blad?"

„Aa, ved I hvad . . ."

Gagnière faldt ogsaa Jory i Flanken:

„Mahoudeau har Ret! Kom nu ikke med den Snak, at du ikke kan skrive som du vil; nu er du da selv Herre i Huset. . . . Og aldrig er der et Ord om os i din Udstillingsartikel!"

Jory, der stammede og blev flov, fo'r til sidst selv op.

„Aa ja, men det er alt sammen Claudius' Skyld, det Asen. . . . Jeg skulde maaske miste mine Abonnenter for at gøre jer tilpas? I er aldeles umulige, forstaar I mig nu! Du, Mahoudeau, det hjælper ikke, at du nu maser og laver nette smaa Tingester, og du, Gagnière, du kan male og ikke male, akkurat som du vil, I har begge to en Plakat paa Ryggen, og I kan slide en halv Snes Aar, før I faar den slidt af, om det nogen Sinde lykkes jer. . . . I har én Gang for alle gjort jer latterlige ved at tro paa det store Galehuslem, der en skønne Dag bliver spærret inde!"

Det var aldeles forfærdeligt at høre paa dem, de raabte alle paa én Gang, overvældede hverandre med de bitreste Bebrejdelser og blev saa højrøstede, at man kunde være bange for, de om et Øjeblik vilde komme i Haarene paa hverandre.

Paa Sofaen sad Sandoz; Skænderiet forstyrrede hans muntre Barndomsminder, og uvilkaarligt maatte han høre efter den Støj, der naaede hans Øre gennem den aabne Dør.

„Hører du," hviskede Claudius med et smerteligt Smil, „hører du, hvor de taler om mig! . . . Nej, nej, bliv blot siddende, du maa ikke faa dem til at tie stille. Spot og Skade følges jo altid ad."

Sandoz blev siddende, men han blev blegere og blegere ved at høre paa de rasende Stemmer, der uden Skaansel ødelagde og henvejrede hans Drøm om evigt Venskab. Nu blev heldigvis ogsaa Henriette urolig over den højrøstede Tale. Hun gik ind og skammede Herrerne ud, fordi de lod Damerne sidde alene og i Stedet for at holde dem med Selskab røg og kivedes.

De kom da alle sammen ind i Dagligstuen, varme og forpustede af Kampens Hede. Og da hun i det samme saa paa Uret og bemærkede, at Fagerolles vist næppe kom i Aften, udvekslede de et spodsk Smil og sagde, at han var saamænd altfor fiffig til at komme

et Sted hen, hvor han udsatte sig for at træffe gamle Venner, der kunde skade hans Anseelse, og som han desuden ikke kunde udstaa. Fagerolles kom da heller ikke, og Aftenen slæbte sig pinlig af Sted.

De var igen gaaede ind i Spisestuen, hvor Teen blev serveret paa en russisk Dug med rødt Broderi, der forestillede en Jagt; der stod en stor Brioche og Tallerkener med Kager og kandiserede Frugter tilligemed en hel Samling udenlandske Likører: Whisky, Genever, Kommenakvavit og Raki fra Chio. Tjeneren satte ogsaa Punsch ind, og Værtinden skænkede Vand paa Tepotten fra Selvkogeren, der stod foran hende.

Men al denne Velvære, al denne Luksus, Teens fine Duft gjorde ikke Selskabet blidere stemt. De talte uafladelig om den Lykke, nogle gjorde, og om det Uheld, andre havde. Var det nu f. Eks. ikke en Skandale med alle de Medaljer og Belønninger og Ridderkors, som vanærede den fri Kunst ved den mageløse Uretfærdighed, der herskede ved Uddelingen. Al Lavhed, al Fejghed og al blind Lydighed kom af, at man stod som en Flok Skoledrenge, der rystede af Skræk for en daarlig Karakter!

Mens Sandoz sad og ønskede, at de snart vilde gaa, fik han pludselig i Dagligstuen, hvor de igen havde sat sig, Øje paa Mathilde og Gagniére, der smægtende talte om Musik, medens de andre var ganske stakaandede af at skændes. Gagnière filosoferede og svævede paa Musikkens og Poesiens Vinger op i den syvende Himmel i Selskab med en beslægtet Sjæl, og Mathilde, det gamle, afskyelige Fruentimmer med sin mistænkelige Apotekerlugt, sad med himmelvendte Blikke, rent borte i Henrykkelse, som om hun følte Englenes Vingeslag tilvifte sig Kølighed!

De havde forrige Søndag set hinanden ved en Koncert i Cirkus, og nu meddelte de hinanden deres Følelser i afbrudte Sætninger:

„Aa, Hr. Gagnière! Hvad siger De til Meyerbeer . . . den Ouverture til „Struensee“, den Sørgemarch, og saa den Bondedans! Hvor er den farverig og livlig . . . saa kommer Sørgetemaet igen og Violoncelduetten. Aa, de Violonceller, de Violonceller!“

„Ja, Frue . . . men Berlioz da . . . Festarien af „Romeo“. Den Klarinetsolo, de elskende Kvindestemmer med Harpeledsagelse! Man svæver til Himlen som paa en hvid Sky! Saa bryder Festtumlen løs, en Veronese, det pragtfulde Røre ved „Brylluppet i Kana“, og saa lyder atter Elskovssangen . . . hvor sødt, hvor svimlende, hvor henrivende!“

„Hørte De saa, Hr. Gagnière, i A-dur-Symfonien af Beethoven, den stadig tilbagevendende Begravelsesklokke, der gennemisnede Hjertet; ak ja, jeg mærker, at vore Følelser mødes i Begejstring

for Musikken. Beethoven, ak min Gud, hvor er det sødt og melankolsk, naar to ret forstaar og skatter ham."

„Schumann, Frue, Wagner . . . Schumanns Drømmebilleder, kun Strygeinstrumenter, en varm Regn paa Akasiablade, en Solstraale, som tørrer dem, en Taare i Himmelrummet. . . . Wagner, Wagner, Ouverturen til „Den flyvende Hollænder", den sværmer De vel ogsaa for, ikke sandt? Jeg kan næppe taale at tænke paa den . . . den løfter, den overvælder, den tilintetgør mig!"

Deres Stemmer døde hen, de saa ikke engang paa hinanden, men sad aldeles hensunken i Begejstring.

Sandoz var overrasket over at høre Mathilde tale saaledes; hvor havde hun den Kundskab fra? Maaske fra en af Jorys Artikler. Han havde for Resten flere Gange lagt Mærke til, at Damer meget godt kunde tale om Musik uden at kende en Node. Og han, som de andres Ondskabsfuldhed kun bedrøvede, blev rent ude af sig selv ved at se paa dette smægtende Skaberi. Nej, det var ikke til at holde ud! Det fik være, at de ikke levnede hinanden Ære for fire Skilling, men at se dette ækle gamle Fruentimmer kurre over Beethoven og Schumann, det gik over alle Grænser.

Heldigvis fo'r Gagnière pludselig op fra Sofaen; selv i sin Henrykkelsestilstand huskede han paa, hvad Klokken var, og nu maatte han af Sted, hvis han vilde med sit Nattog. Saa tog han ligegyldigt Afsked og gik til Banegaarden.

„Uh," mumlede Mahoudeau, „han er da ogsaa mislykket . . . han drukner i sit Musikvrøvl."

Saa gik han ogsaa. Døren var næppe lukket efter ham, før Jory udbrød:

„Naa, har I set hans sidste Papirpresser? Han ender vist med at modellere Manchetknapper. . . . Det er en trist Ende paa saa mægtige Anlæg!"

Mathilde rejste sig, og efter en stiv Hilsen til Christine, sagde hun Farvel til Henriette paa en fortrolig, men dog flot Maade. Saa gik hun ud i Entréen med Jory, der ydmyg og ængstelig hængte Kaaben om hende; han kunde nok se paa hendes strenge Blik, at hun havde mere end én Høne at plukke med ham, naar de var vel hjemme.

Saa snart de var borte, udbrød Sandoz med Heftighed:

„Saa, det er altsaa Enden paa det! Det er Journalisten, der udtaler Fordømmelsesdommen over de mislykkede; det er Bladsmøreren, der lever af den offentlige Menings Idiotisme! Aa, Mathilde, du hævner os alle!"

Kun Claudius og Christine var tilbage. Da de andre begyndte at sige Farvel, var han sunket ned i en Lænestol, og der sad han

nu som dysset i en magnetisk Søvn, adspredt og aandsfraværende, med stive Blikke stirrede han frem for sig. Hans Ansigt var fortrukket af krampagtig Opmærksomhed; han saa noget usynligt, der langt borte kaldte og vinkede ham.

Christine undskyldte sig, fordi de gik sidst, men Henriette trykkede begge hendes Hænder og sagde, hvor meget hun holdt af hende, og hvor glad hun vilde være, hvis Christine rigtig ofte vilde besøge hende og betragte hende som en Søster. Men den sorgfulde Kvinde i den sorte Kjole rystede paa Hovedet med et blegt, smertefuldt Smil, der var saa rørende, at det gik Sandoz lige til Hjertet.

„Vær nu ikke saa nedslaaet," hviskede Sandoz til hende med et Sideblik til Claudius. „Han har talt og været livlig i Aften. Det gaar rigtig godt."

Men hun svarede med en Stemme, der bævede af tilbagetrængt Angst:

„Nej, nej, se dog paa de Øjne . . . saa længe han har de Øjne, skælver jeg. . . . Men Tak, De har gjort, hvad De kunde for os. . . . De har mere Magt over ham end nogen anden! Ak, hvor jeg lider, jeg ulykkelige, der intet er for ham, der intet kan udrette."

Og hun tilføjede højt:

„Claudius, skal vi saa gaa?"

To Gange maatte hun gentage sit Spørgsmaal. Han hørte ingenting, men endelig fo'r han op, rejste sig og sagde, som om han svarede en, der langt borte i Synskredsen havde kaldt paa ham:

„Ja, ja, nu kommer jeg, nu kommer jeg straks."

Da Sandoz og hans Kone var blevne alene i Dagligstuen, der var ophedet og fuld af en tung Tavshed efter Skænderiets Støj, saa de et Øjeblik paa hinanden, og til sidst kastede Henriette sig i sin Mands Arme med Taarer i Øjnene over deres mislykkede Selskab. Hun prøvede dog straks efter at smile og sagde halvhøjt:

„Der kan du se, jeg sagde dig det nok . . ."

Men han afbrød hende med en fortvivlet Haandbevægelse. Saaledes skulde han da vaagne op af sin lange Drøm om evigt Venskab. Ak, hvor var de dog elendige og jammerlige; Banden var opløst og splittet ad, ødelagt. Det havde været en Opgørelse, der var til at græde over, efter denne Hjertets Fallit. Han kunde saa daarligt forstaa alle de Venner, der var faldne fra paa Vejen, denne evige Troløshed og Ustadighed hos de andre, naar han selv bestandig var den gamle. Hans stakkels Torsdage fyldte ham med Medynk. Hvor var de talrige, de sørgeklædte Minder

om kære døde. Mon han skulde blive nødt til at leve med sin Hustru som i en Ørken, omringet af Verdens Had og Ondskab? Eller skulde de lukke deres Hus op for den indtrængende Strøm af ligegyldige og uvedkommende? Lidt efter lidt dukkede den Vished op af hans Sorg, at alt er forgængeligt her i Livet. Han lod til at tage sit Parti og sagde med et dybt Suk:

„Ja, du havde Ret. . . . Vi kan aldrig mere bede dem sammen, de vilde rive Øjnene ud af Hovedet paa hverandre."

Saa snart de kom ud paa Trefoldighedsplads, slap Claudius Christines Arm og mumlede noget om, at han skulde besørge noget, saa hun maatte gaa hjem alene. Hun mærkede, at han rystede, som om han havde Feber, og hun blev staaende, aldeles fortumlet af Angst og Overraskelse: et Ærinde paa denne Tid af Natten! Hvorhen, hvorfor? Han vendte hende Ryggen og gik sin Vej, men hun løb efter ham og tiggede ham om ikke at gaa bort midt om Natten. Hun turde ikke gaa alene op gennem Montmartre saa silde. Claudius lod sig overtale og vendte om, tog hende under Armen og gik op ad Blanchegade, Lepicgade og til sidst kom de til Tourlaquegade, hvor han ringede paa og sagde:

„Saa, nu er du hjemme . . . nu gaar jeg mit Ærinde."

Og han fo'r af Sted med lange Skridt, fægtende med Armene som en gal Døren aabnede sig, hun lukkede den ikke engang igen, men kaldte paa ham med hæs Stemme, mens hun skyndte sig efter ham. I Lepicgade indhentede hun ham, men da hun var bange for at ophidse ham endnu mere, nøjedes hun med stiltiende at følge ham i tredive Skridts Afstand, saa at hun ikke tabte ham af Syne, og han ikke mærkede, at hun var i Hælene paa ham. Han gik ned ad Blanchegade, Chausée-d'Antin og 4de Septembergade lige til Richelieugade. Da hun saa ham gaa ind i denne Gade, fo'r der en Kuldegysen gennem hende: han gik ned til Seinen, det var den Skræk, der i saa mangen Nat havde holdt hende vaagen. Og hvad skulde hun saa gøre? Du gode Gud! Gaa med ham og hænge sig om hans Hals? Hun gik frem med vaklende Fjed, og ved hvert Skridt, der bragte dem nærmere til Floden, svandt hendes Kræfter. Ja, han gik lige frem over Pladsen ved Théâtre-Français, Karusselplads, De hellige Fædres Bro. Han gik ud paa Broen, nærmede sig til Rækværket, hun troede, han vilde til at springe ud, og hendes Strube snøredes sammen, saa at hun ikke engang kunde skrige.

Men nej, han stod stille. Var det da kun den gamle Stad ligeoverfor, som forfulgte ham og pinte Livet af ham, var det den, hans stive Blik fæstede sig paa, var det den, der vinkede og kaldte paa ham, naar han var langt borte fra den? Hun turde næppe

haabe, og hun stod ogsaa stille, vaagende over ham med svimlende Ængstelse. Hun saa ham bestandig i Tanken gøre det rædselsfulde Spring, men hun turde ikke vise sig af Frygt for at fremskynde Katastrofen. Ak Gud, ak Gud, der stod hun med sin forsmaaede Lidenskab, med sit blødende Moderhjerte og saa til, skælvende for ved en Bevægelse at røbe sin Nærværelse.

Han stod der, høj og stor, midt paa Broen og stirrede ubevægelig ud i Natten. Det var en taaget Vinternat med kulsort Himmel og en susende, kold Vind. Paris laa og sov, kun i Gasblussene var der Liv, de blinkede som smaa, runde Pletter gennem Mørket. Først kom Kajerne med deres dobbelte, lysende Perlerækker, hvis Genskin svagt oplyste Forgrunden, til venstre Louvrekajen og til højre Videnskabernes Selskabs Bygnings to Fløje, en forvirret Masse af Bygninger, som tabte sig i Natten, en Nat, der var oversaaet med smaa, fjerne Gnister. Og imellem de to lysende Rækker, der løb, saa langt Øjet naaede, slog Broerne Tværbuer af glimrende Pailletter, der ligesom hang og svævede, stadig finere og finere, jo længere de fjernede sig. Og dernede i Floden udfoldede Byens levende Vand sin natlige Pragt, hvert Gasblus spejlede sin Flamme og blev til en Komet med Hale. De nærmeste løb sammen, flammede i Strømmen som brede, regelmæssige Ildvifter, medens de fjernere under Broerne kun kastede et svagt, ubevægeligt Lysskær hen over Vandet. Men de store Komethaler var levende, de bevægede sig, strakte sig ud, glimtede som Fiskeskæl, sarte og gyldne med en uophørlig Skælven, hvori man følte den ustandselig henrindende Strøm. Hele Seinen var oplyst som til en Fest under Bølgerne, en hemmelighedsfuld Elverdans paa Dybet, hvor man kunde se Valsen hvirvle af Sted gennem Flodens rødglimtende Vinduer. Ovenover, over denne Brand, svævede der paa den mørke Himmel en rødagtig Sky, det var de hede Uddunstninger, der hver Nat hænger som en Vulkandamp over den sovende By.

Vinden susede, og Christine rystede, hendes Øjne stod fulde af Taarer, og hun syntes, Broen gyngede under hende, som om Verden skulde forgaa. Havde Claudius ikke rørt sig? Var han ikke i Færd med at gaa ud over Rækværket? Nej, han stod stille paa samme Sted, ganske stiv og ubevægelig med Blikket fæstet paa den gamle Stad, som han ikke kunde se.

Han var kommen derned, fordi den gamle Stad havde kaldt paa ham, og nu laa den der, indhyllet i Mørket. Han skelnede kun Brobuerne, der stod sorte imod det gnistrende Vand. Men længere borte opslugte Natten alt, han havde ikke engang kunnet se Stedet, hvor den laa, dersom ikke nogle forsinkede Drosker fra

Tid til anden var kørt over Ny-Bro, hvor deres Lygter saa ud som Gnister, der danser op fra en næsten udslukt Kulild. En rød Lygte ved Møntens Sluse kastede en Blodstribe i Vandet. Noget stort og uformeligt, et flydende Legeme, vel sagtens en løsreven Baad, kom drivende langsomt i Genskinnet af Gasblussene. Hvor var den sejrsstolte Ø gaaet under? Laa den paa Bunden af disse flammende Vover? Han saa og saa, og Flodens Rislen i Natten trak ham til sig. Han hældede sig ud over det brede Dyb, ud over det kølige Svælg, hvor de hemmelighedsfulde Ildluer dansede. Strømmens Skvulpen lokkede og drog ham, han hørte den kalde atter og atter, og han var træt indtil Døden.

I dette Øjeblik sagde Christines Hjerteangst hende, at den rædsomme Tanke fæstede Bo hos ham. Hun rakte sine rystende Hænder ud i den susende Blæst; men der stod Claudius endnu oprejst og kæmpede mod Fristelsen til at søge Dødens Fred, og han rørte sig ikke; der gik en hel Time, og endnu stod han der, mærkede ikke, at Tiden gik, medens han holdt sit Blik fæstet paa den gamle Stad derhenne i Natten, som om han troede, at hans Øjne havde Mirakelmagt til at gøre Nat til Dag og oplyse den, for at han kunde se den en Gang endnu.

Da Claudius til sidst med vaklende Skridt forlod Broen, maatte Christine løbe forbi ham for at være hjemme i Tourlaquegade før han.

XII.

Den kolde Novembervind blæste lige ind i deres Sovekammer, og Klokken var henimod tre, da de kom i Seng. Christine havde skyndt sig at lægge sig, for at Claudius ikke skulde mærke, at hun havde fulgt efter ham, og hun var bleven ganske forpustet af Hastværket.

Claudius tog langsomt og aandsfraværende sit Tøj af, Stykke for Stykke uden at sige et Ord. Det var nu længe siden, han havde haft et kærligt Ord at sige hende, de laa Side om Side som fremmede. Han havde kun Øje og Tanke for sin Kunst, den beskæftigede ham udelukkende baade Dag og Nat, og hendes Stolthed bragte hendes Smerte over al den forsmaaede Kærlighed til Tavshed; men aldrig havde hun som i Nat følt den Ismur, der saa ubønhørlig skilte dem ad, som om intet i Verden nogen Sinde kunde smelte den og igen kaste dem i hinandens Favn.

I et Kvarterstid laa hun og kæmpede med Søvnen, der lidt efter lidt overvældede hende og gjorde hende døsig, da hun alle-

rede var saa træt, men hun turde ikke falde i Søvn før Claudius, og Aften efter Aften ventede hun med at lægge sig til Ro, til han sov fast. Men han lod Lyset brænde og laa med stive Øjne og saa paa Flammen, der blændede ham. Hvad tænkte han nu paa? Var hans Tanke bleven dernede i den mørke Nat mellem Kajernes fugtige Aandepust, foran Paris, der var besaaet med Stjerner som en klar Vinterhimmel? Og hvilken indre Kamp, hvilken Beslutning fortrak saaledes hans Ansigt?

Nu kunde hun ikke længer staa imod, hun bukkede under for sin Udmattelse og faldt hen i den dybe Søvn, der følger ovenpaa store legemlige Anstrengelser. En Time senere blev hun vækket ved Følelsen af en Tomhed, og hun fo'r forfærdet op; hun strakte øjeblikkelig Haanden ud efter Claudius, hans Plads var allerede kold, han var der ikke, det var det, hun allerede i Søvne havde mærket. Hun blev rent fortvivlet af Angst, det susede for hendes Øren, da hun pludselig opdagede en Lysstribe gennem den halvtaabne Dør ind til Atelieret. Hun blev lidt roligere og tænkte, at han var gaaet ind for at hente en eller anden Bog, fordi han ikke kunde falde i Søvn. Men da der gik lang Tid, uden at han kom tilbage, rejste hun sig ganske sagte for at se, hvad han tog sig for, og det Syn, der mødte hendes Blik, betog hende i den Grad, at hun stod som naglet fast til Gulvet paa bare Fødder, aldeles forstenet af Overraskelse.

Claudius stod paa Stigen foran sit Maleri i Skjorteærmer til Trods for Kulden og den bidende Vind; han havde trukket sine Benklæder paa og i Hast stukket sine bare Fødder i et Par Tøfler. Hans Palet laa ved hans Fødder, med den ene Haand holdt han Lyset og med den anden malede han. Hans Øjne var vidt aabne som en Søvngængers, hans Bevægelser haarde og bestemte, hvert Øjeblik bukkede han sig for at tage Farve paa sin Pensel, og paa Væggen lige overfor fløj et fantastisk Skyggebillede op og ned med stive automatiske Bevægelser. Ikke en Lyd, intet uden en forfærdelig Tavshed fyldte det mørke, umaadelige Rum.

Gysende forstod Christine alt. Den Time, han havde tilbragt dernede paa Broen, havde jaget Søvnen fra hans Øjne og havde drevet ham hen til Maleriet, som han maatte se til Trods for Nattens Mørke. Han var vel gaaet op paa Stigen for rigtig at se det nærved, og saa havde en falsk Farvetone pint ham, og syg, som han var, havde han ikke haft Kraft til at modstaa Lysten til straks at rette Fejlen; og da han saa først havde faaet Penslen i Haanden, havde den ene Rettelse gjort mange andre nødvendige, og nu stod han der og malede som en besat med Lyset i Haanden, i det svage Skær, som hans Bevægelser gjorde flakkende. Hans

almægtige Skabertrang var igen kommet over ham, og uden at tage Hensyn til Tid eller Sted anstrengte han sig for at puste Liv i sit Værk straks paa Øjeblikket.

Ak, hvilken Jammer! Store, tunge Taarer løb ned over Christines Kinder, medens hun stod der og saa paa ham. Et Øjeblik tænkte hun paa at lade ham blive ved sit vanvittige Arbejde, som man lader en afsindig more sig med en fiks Ide. Aldrig vilde han kunne fuldende dette Billede, det saa hun altfor tydeligt nu; jo mere han anstrengte sig, desto mere forstyrret blev det. Selv Baggrunden, Gruppen med Dragerne, der før stod sikkert og godt, ødelagde han, men han blev ved; han havde sat sig i Hovedet at gøre al Ting færdigt, før han atter tog fat paa Midterfiguren, paa den nøgne Kvindeskikkelse, som han attraaede, og som han gyste for, medens han arbejdede; thi han vidste, at der vilde han strande, at hun vilde gøre det af med ham den Dag, han dristede sig til at give sig i Færd med hende for at gøre hende levende. I mange Maaneder havde han ikke rørt ved hende, og det var det, der beroligede Christine, som gjorde hende overbærende og fuld af Medynk midt i hendes skinsyge Had: saa længe han ikke vendte tilbage til den afskyede Medbejlerske, saa længe bar hun taalmodigt over med alt andet.

Da hendes Fødder blev aldeles iskolde paa Gulvet, vilde hun til at gaa tilbage i sin Seng, men pludselig gik det op for hende, hvad han malede. Med Penslen gjorde han lange bløde Sving, som om han kærtegnede sit Arbejde, medens et henrykt Smil svævede om hans Læber, og han følte ikke, at det brændende Stearin løb ned ad hans Fingre. Han arbejdede paa den nøgne Kvindefigur!

Saa aabnede Christine Døren helt og kom frem. En umaadelig Harme oprørte hende, det forekom hende, at Claudius var utro mod hende ligefor hendes Øjne. Thi der stod han, helt optaget af den anden, og malede som en afsindig. Maleren arbejdede paa Maven og Benene, og disse Ben blev gyldne som Tempelstøtter, medens Maven lyste som en Stjerne med gule og purpurrøde Farver, som en Monstrans indlagt med Ædelstene. Hun havde lidt for meget, nu vilde hun ikke længere taale dette Forræderi. Først var hun kun bedrøvet, hun bad og tiggede. Det var Moderen, der vilde tale sit stakkels vanvittige Kunstnerbarn til Rette.

„Claudius, hvad bestiller du dog der? . . . Claudius, hvad er det dog for Ideer, du har? Kom og gaa i Seng, staa ikke paa den Stige og forkøl dig, hører du, Claudius!“

Han svarede ikke, men dyppede igen sin Pensel og satte to højrøde Striber ned ad Maven.

„Claudius, saa hør dog, hvad jeg saa mindelig beder dig om;

kom nu ned af den Stige! Du ved, hvor meget jeg holder af dig, hvor kan du nænne at gøre mig saa bange. . . . Kom nu, aa kom nu, hvis du ikke vil have, at jeg skal dø af Kulde og af Sorg over dig!"

Han saa forstyrret paa hende og sagde til sidst med kvalt Stemme, mens Penslen stadig fo'r om med røde og gule Sving:

„Aaa, gaa ad Helvede til . . . Jeg maler!"

Christine stod som lamslaaet, men saa rettede hun sig, hendes Øjne lynede af Vrede, hele hendes blide, ydmyge Væsen var som forvandlet. Det var Slaven, der til sidst gjorde Oprør mod sin Tyran:

„Nej, jeg gaar ikke ad Helvede til, forstaar du det! . . . Nu gaar det for vidt, og nu vil jeg have Lov til at skrige det ud, som piner og kvæler mig, det, som har ødelagt mit hele Liv fra det Øjeblik, jeg saa dig første Gang! Aa, dit Maleri! Ja, dit Maleri . . . det har forgiftet mig hver en Dag og hver en Time! Jeg anede det fra første Færd, jeg var bange for det som for et Uhyre, jeg syntes, det var afskyeligt, modbydeligt! Og saa var jeg fejg; jeg elskede dig saa højt, at jeg til sidst bar over med din forbryderske Kunst. . . . Men hvor har den pint og plaget mig! I ti Aar har jeg aldrig oplevet en Dag, hvor jeg ikke har udgydt Taarer. . . . Nej, nej, ti nu stille, lad mig lette mit Hjerte, siden jeg endelig en Gang har faaet Kraft til at skrige min Smerte ud! I ti Aar har jeg levet forsmaaet og sønderknust; jeg har intet været for dig, jeg er bleven stødt til Side, mere og mere, saa at jeg nu kun er som en Tjenestepige! Og saa skal jeg oven i Købet se paa at den anden, Tyvekvinden, stiller sig mellem dig og mig, tager dig fra mig, kommer og forhaaner mig! . . . Prøv paa at sige, at du ikke er besat af hende, prøv paa at sige, at hun ikke fylder dit Hjerte, dit Hoved, din Sjæl, hele dit Væsen! Hun er som en fortærende Last! Det er hende, der er din Hustru, nægt det blot ikke . . . Aa, dit Afskum, dit Uhyre!"

Nu begyndte Claudius at høre efter. Han var forbavset over dette Smertens Skrig; han var endnu ikke helt vaagnet af sin Skaberdrøm, og han forstod ikke rigtig, hvad hun mente. Da hun saa ham med det forvirrede Udtryk i Ansigtet, forvirret som en, der bliver overrasket i at gøre noget galt, blev hun endnu heftigere, gik op paa Stigen, rev ham Lyset ud af Haanden og lod det belyse Maleriet.

„Men saa luk dog en Gang Øjnene op! Se dog, hvor du er! Det er jo hæsligt, elendigt og urimeligt! Det maa dog til sidst gaa op for dig, ikke sandt? Det er afskyeligt, idiotisk! Du ser jo, at du ikke kan, hvorfor bliver du da ved at trodse imod? Det

er aldeles meningsløst, og det er det, der bringer mig ud af mig selv. Hvis du ikke kan blive en stor Kunstner, saa vær dog et Menneske! Livet har du endnu . . . ak, Livet! Livet!"

Hun havde sat Lyset paa Stigens øverste Trin, og da han snublende gik ned ad Trinene, sprang hun bag efter, saa at hun stod bøjet over ham, der havde sat sig paa det nederste Trin. Hun tog begge hans Hænder, trykkede dem heftigt og vedblev:

„Ja, Livet har vi endnu! Jag din Plageaand langt bort og lad os leve . . . det er dog for galt ikke at tage den Lykke, vi endnu kan naa! Vi kommer tidsnok i Jorden . . . lad os derfor leve, elske hinanden, medens vi kan! Husker du Bennecourt . . . hør, hvad der er min Drøm! I Morgen den Dag bortfører jeg dig . . . langt bort fra dette rædsomme Paris! Vi skal finde os en lille rolig Krog, og saa skal du se, hvor godt jeg skal gøre al Ting for dig, du skal se, hvor du vil glemme alt, hvad der er stygt, glemme det i min Favn! Og det skal være forbi med alle de onde Drømme, vi skal kun være glade ved at leve! Er det dig da ikke nok, at jeg elsker, at jeg tilbeder dig, at jeg kun vil være til for at gøre dig glad og lykkelig! . . . Hør dog, jeg elsker, elsker dig . . . og det er det bedste, det er nok, jeg elsker dig!"

Han havde trukket sine Hænder til sig og sagde med dump Stemme, med en afværgende Haandbevægelse:

„Nej, nej, det er netop ikke nok. Jeg vil ikke rejse med dig, jeg vil ikke være lykkelig . . . jeg vil kun male!"

„Og saa kan jeg dø, ikke sandt? Og du selv ogsaa . . . vi kan begge to dø af Sorg og Smerte! . . . Kunsten, den almægtige, den frygtelige Guddom, som du ene tilbeder, den kan træffe os med sin Lynstraale. Det er dens Ret, du siger vel endog Tak til!"

„Ja, thi jeg tilhører den, lad den saa gøre ved mig, hvad den vil . . . jeg dør, hvis jeg holder op at male, saa vil jeg hellere male, til Kunsten slaar mig ihjel! . . . Og desuden har jeg ingen Vilje. Det er nu en Gang saaledes, der er intet mere til for mig uden Kunsten, om saa hele Verden gik under."

Nu rejste Christine sig i et nyt Vredesudbrud; hendes Stemme blev haard og lidenskabelig:

„Ja, men jeg er levende, forstaar du det, og de er døde, de Kvinder, du elsker . . . sig mig ikke imod, det er dine Elskerinder alle disse malede Figurer! Før jeg blev din, mærkede jeg det allerede godt; jeg saa nok de Øjne, du satte op, naar du timevis sad og betragtede dem. Er det ikke sandt? Sømmer det sig for en Mand at være forelsket i Drømmebilleder? . . . Ja, du vidste det ogsaa godt selv, og du vilde ikke være det bekendt. Saa troede jeg, du elskede mig. Du fortalte mig al den Snak om dine Koner,

som du kaldte dem, du gjorde selv Nar ad dem. Husker du, hvor du foragtede disse Skygger, naar du holdt mig i dine Arme? Men ak, det varede kun saa kort, ak, hvor snart vendte du ikke tilbage til dine Drømme, som en afsindig til sin fikse Ide. Jeg, som levede og aandede, jeg var rent glemt, og det var de andre, du levede for! . . . Aldrig har du anet alt det, jeg led, thi du ved jo ikke, hvad et Kvindehjerte er . . . gjorde dig aldrig den Ulejlighed at forstaa mig. Ja vist, jeg var skinsyg paa dem! Ellers havde jeg aldrig haft Mod til at være din Model; jeg haabede jo at erobre dig fra dem; jeg vilde kæmpe til det sidste. Men intet, intet opnaaede jeg, knap et Kys! Ak Gud, hvor var jeg skamfuld, hvor jeg fortæredes af Sorg over at føle mig forsmaaet og forskudt. Og med hver Dag er jeg bleven dig ligegyldigere, du ser ikke en Gang mere om Natten til den Side, hvor jeg ligger. Du bryder dig ikke det ringeste om mig, jeg er død for dig. Du støder mig bort fra dig, som om jeg var dig imod, og du er mig utro, og for hvis Skyld forlader du mig, for en Skygge, et Støvgran, noget Farve paa et Lærred. . . . Men saa se dog paa hende, se paa din Kone deroppe. Se dog blot, hvilket Uhyre du nu i dit Vanvid har gjort hende til, Ser man saaledes ud, har man Guldben og Blomster paa Maven? Luk dog endelig en Gang Øjnene op og kom til dig selv!"

Claudius adlød den befalende Stemme, han rejste sig og betragtede sit Billede. Lyset var bleven staaende paa Stigen og skinnede som et Alterblus paa Kvindefiguren, medens hele det store Værelse laa i det dybeste Mørke. Han vaagnede nu endelig op af sin Drøm, og Figuren, set fra neden i denne Belysning, fyldte ham med Forbavselse. Hvem havde dog malet dette mærkelige Gudebillede? Var det virkelig ham, der i sin Stræben efter sand Natur havde malet Guld og Ædelstene i Stedet for Kød og Blod? Han blev betagen af Rædsel ved saaledes at se sit Værk, thi han forstod, at han aldrig vilde kunne gribe og gengive Sandheden med sine Menneskehænder, naar dette var Resultatet af hans lange, haardnakkede Kamp for at naa Maalet.

„Nu kan du selv se," gentog Christine triumferende.

Og han hviskede sagte:

„Ak, hvad er det, jeg har gjort? . . . Er det da umuligt at skabe Liv? Er mine Hænder magtesløse?"

Hun saa, at han vaklede, og hun greb ham i sine Arme.

„Men hvad vil du bryde dig om det? Hvad behøver du, naar du har mig, der elsker dig? Hvad vil du med malede Billeder af mig, naar du har mig selv! Se paa de Billeder og se paa mig; jeg kan godt taale den Sammenligning; de er jo afskyelige, de er

stive og kolde som Lig. . . . Jeg elsker dig, og jeg vil have dig! Jeg skal sige dig det ligefremt, siden du ikke forstaar, at jeg tilbyder at staa for dig, naar jeg stryger omkring dig. Jeg elsker dig, forstaar du det? Jeg er levende, og jeg længes efter dig . . .“

Lidenskabeligt omslyngede hun ham med sine Lemmer, sine nøgne Arme, sine nøgne Ben. Hendes Særk var revet halvt til Side, og hun trykkede sin Barm, der vældede frem, ind imod ham, som vilde hun i denne sidste lidenskabelige Kamp trænge ind i ham. Hun var selve Lidenskaben, der endelig havde afkastet alle Baand, alle fordums kyske Forbehold, og nu med sin Flamme var beredt til at sige alt, gøre alt for at sejre. Hendes Ansigt svulmede op, de blide Øjne og den klare Pande forsvandt under det nedfaldende Haar, og der saas kun de fremstaaende Kæber, den kraftige Hage og de røde Læber.

„Aa nej, lad mig være i Fred,“ hviskede Claudius, „aa Gud, jeg er for ulykkelig.“

Hun vedblev med lidenskabelig Stemme:

„Du tror maaske, at jeg er gammel. Ja, du husker nok, da du sagde, at min Skønhed var ødelagt, og jeg troede det selv den Gang. Men det er slet ikke sandt. Jeg føler godt, at jeg er hverken gammel eller styg.“

Og da han stadig stred imod, udbrød hun:

„Saa se da!“

Hun var traadt tre Skridt tilbage, og med en stor Bevægelse tog hun sin Særk af og stod der ganske nøgen, ubevægelig i denne Stilling, som hun havde bevaret i mange lange Timer. Med en simpel Bevægelse med Hagen betegnede hun Figuren paa Maleriet.

„Nu kan du sammenligne, jeg er yngre end hun . . . Du har været saa god at sætte hende Smykker paa Huden, hun er vissen som et tørt Blad. . . . Men jeg, jeg er stadig atten Aar, fordi jeg elsker dig.“

Og hun straalede virkelig af Ungdom i det blege Lys. I dette store Anfald af Kærlighed strakte Benene sig yndefulde og fine, Hofterne udvidede deres silkebløde Rundhed og den faste Barm svulmede af hendes Attraas bankende Blod.

Hun havde erobret ham tilbage og klyngede sig nu uden Særk ind til ham; og hendes Hænder fo'r undersøgende omkring alle Vegne, paa Siderne, paa Skuldrene, som om hun søgte efter hans Hjerte i denne famlende Kærtegnen, i denne Tagen i Besiddelse, hvor hun syntes at ville gøre ham til sin. Og samtidig kyssede hun ham voldsomt med en umættelig Mund paa Huden, paa Skæg-

get, paa Ærmerne, ud i Luften. Hendes Stemme døde hen, talte kun med stønnende Aandedrag, gennemskaaret af Suk.

„Ak, kom tilbage i mine Arme! Lad os elske hinanden som i Bennecourt. . . . Er du da ingen Mand, siden du kan nøjes med Skyggernes Kærlighed? Kom, og du skal faa at se, at det er godt at leve. . . . Forstaar du, at leve med hinanden."

Han skælvede og besvarede hendes Kærtegn, først var det kun af Skræk for Afgudsbilledet deroppe, men efterhaanden glemte han det, Christines Kærlighed fik endelig Overmagten.

„Hør, jeg ved godt, hvilken rædsom Tanke du har baaret paa i den sidste Tid, ja, jeg turde ikke tale derom, jeg var bange for at drage Ulykken over mit Hoved, men jeg turde næppe sove om Natten, saaledes havde du skræmmet mig. . . . I Aftes fulgte jeg efter dig til den Bro, jeg hader, og jeg var ved at dø af Angst, da jeg troede, det var forbi alt sammen, jeg troede, du var borte. Ak Gud, hvad skulde der saa være bleven af mig? Jeg kan jo ikke leve uden dig, du vil dog ikke dræbe mig . . . du maa elske mig, ellers dør jeg."

Saa gav han efter, rørt over denne grænseløse Lidenskab. Hele hans Væsen smeltede hen i en uendelig tilintetgørende Sørgmodighed. Han trykkede hende heftig op til sig, hulkende og stammende:

„Ja, ja, det er rigtigt, jeg gik med en frygtelig Beslutning, og jeg havde ogsaa gjort Ende paa det, hvis ikke Tanken om dette ufuldendte Maleri havde holdt mig tilbage. . . . Men hvor er det muligt for mig at leve, naar jeg ikke mere kan male? Livet er jo umuligt efter dette, efter det, jeg her har ødelagt!"

„Min Kærlighed skal nok holde dig oppe!"

„Ak nej, aldrig vil din Kærlighed være mig nok. . . . Jeg kender mig selv for godt. Det maatte være en overmenneskelig Fryd, i hvilken jeg skulde glemme alt. Allerede en Gang har du været magtesløs, du kan ikke hjælpe mig."

„Aa, du skal faa at se . . . jeg vil tage dig saaledes, jeg vil kysse dig paa Øjnene, paa din Mund, overalt paa dit Legeme. Jeg vil varme dig op med mit Bryst, jeg vil klynge mine Ben til dine, jeg vil knytte mine Arme til dine Lænder, jeg vil være dit Aandedræt, dit Blod, dit Kød . . ."

Nu var han besejret, han brændte af samme Attraa som hun, søgte Tilflugt hos hende, gemte sit Hoved mellem hendes Bryster og bedækkede hende med sine Kys.

„Ja, du er dog den eneste, jeg har tilbage, saa red mig, tag mig, frels mig, ellers maa jeg dræbe mig. Dys mig hen, gør mig

til din Ting, din Slave, tilintetgør mig, saa at jeg bliver saa lille, at jeg kan gemme mig under din Fodsaal, i din Tøffel!"

Hun udbrød i et Sejrsraab:

„Endelig, endelig er du min. Den anden er død, og jeg lever!"

Og hun rev ham bort fra det afskyede Værk og førte ham i Triumf med sig ind i deres Soveværelse. Lyset stod endnu og brændte paa Stigen, det blussede et Par Gange op, saa sluktes det. Klokken slog fem, men intet Dagskær saas paa den taagede Novemberhimmel, den kolde klamme Nats Mørke indhyllede alt.

Aldrig havde Christine og Claudius kendt en saadan Kærlighedshengivelse, selv ikke i deres Forbindelses første Dage, det var et fuldstændigt Vanvid. Hele deres Fortid steg frem for deres Blik, som i en skarp Foraarsbelysning, der berusede dem. Mørket flammede omkring dem, de hævede sig paa Elskovs Vinger meget højt over Jorden, med store, regelmæssige Vingefang, bestandig højere og højere. Han udstødte Skrig fjernet fra sin Elendighed, vaagnende til et Liv i Lyksalighed. Hun, der følte sig som Herskerinde, æggede ham til gudsbespottelig Tale ved en Latter fuld af sanselig Stolthed.

„Sig, at Malerkunsten er taabelig!"

„Malerkunsten er taabelig!"

„Sig, at du ikke vil arbejde mere, at du vil brænde dine Malerier for at glæde mig!"

„Jeg vil brænde mine Malerier, jeg vil ikke arbejde mere!"

„Sig, at den eneste Lykke er hos mig, at du vil spytte paa den anden, dette Afskum, du har malet! Spyt, spyt dog!"

„Jeg spytter paa hende! Lykken er kun hos dig!"

Og hun trykkede ham til sig, saa han tabte Vejret, det var hende, der ejede ham. De vendte tilbage til Jorden, svimle af deres Ridt gennem Stjernevrimlen. Deres Henrykkelse begyndte igen, tre Gange syntes det dem, at de fløj fra Jorden til Himlens Sale.

Det var nær ved Daggry, da Christine faldt i Søvn med Hovedet hvilende paa Claudius Skulder og et henrykt Smil paa Læberne. Han lukkede Øjnene, men Søvnen flyede fra ham, han aabnede dem igen og laa og stirrede ud i Mørket, medens en Mængde forvirrede Tanker væltede om i hans trætte Hoved. Da Mørket til sidst forsvandt, og det smudsige, gulgraa Dagslys viste sig som grumset Vand paa Ruderne, fo'r han sammen, han syntes, han hørte nogen kalde inde i Atelieret. Hans Hoved blev klarere, men de overvældende pinefulde Tanker lod ham ikke være i Fred, de fortrak hans Ansigt og gav Munden et Udtryk af umaadelig Træthed og Væmmelse, saa at han lignede en Olding. Han kunde næsten ikke udholde at se paa denne Kvinde, der laa ved

hans Side, hendes Hoved tyngede paa ham, kvalte ham og standsede med en rædsom Vægt hans Hjertes Slag. Længe laa han stille, han vilde ikke forstyrre hende, men til sidst oprørtes han af en uforklarlig Modbydelighed, en uimodstaaelig Afsky, han maatte bort, af Sted, og da han igen hørte Stemmen derinde fra, lod han forsigtig Christines Hoved glide ned paa Puden og stod ud paa Gulvet. Han havde endelig brudt Lænken, han var fri. Tredje Gang kaldte Stemmen, og idet han gik ind i Atelieret, svarede han:

„Ja, ja, nu kommer jeg!"

Dagen gryede, en trist, graa, sørgelig Vinterdag; Christine vaagnede med en Kuldegysen. Først forstod hun ikke, at hun var alene, saa huskede hun, at hun var falden i Søvn i Claudius' Arme. Men hvor var han da henne nu? Pludselig fo'r hun op i Rædsel og løb ind i Atelieret. Ak, Gud, han var dog vel ikke alligevel gaaet tilbage til den anden? Skulde dette Uhyre nu igen have revet ham til sig, netop som hun var saa vis paa at have faaet ham tilbage for bestandig? Ved første Øjekast opdagede hun intet. Atelieret saa øde og tomt ud i den graa Morgenbelysning. Men netop som hun blev rolig ved ingen at se, løftede hun Blikket op mod Maleriet og udstødte et frygteligt Skrig.

„Claudius, aa, Claudius!"

Claudius havde hængt sig paa den høje Stige lige foran sit mislykkede Værk. Han havde simpelthen taget en af de Snore, der holdt Billedet fast til Væggen, han var staaet op paa Stigens øverste Trin og havde bundet den ene Ende af Snoren om det Tværbræt, han selv havde slaaet paa for at gøre Benene solidere. Saa havde han kastet sig ud i Rummet. Han hang der i Skjorte, med bare Ben, rædselsfuld med den sorte Tunge og de blodskudte Øjne, og han saa skrækindjagende stor ud i sin ubevægelige Stivhed, med Ansigtet vendt mod Maleriet, ganske nær ved den store Kvindefigur, og det saa ud, som om han havde tænkt paa hende i sin Dødsrallen, som om han endnu en Gang betragtede hende med sit brustne Blik.

Christine blev staaende lige ret op og ned, forstenet af Smerte, Rædsel og Harme. Hendes Hjerte svulmede og over hendes Læber brød nu gennemtrængende Skrig. Hun strakte Armene ud mod Billedet og knyttede Hænderne:

„Ak, Claudius, Claudius! Saa tog hun dig dog igen fra mig for at dræbe, dræbe, dræbe dig, det Afskum!"

Hendes Knæ rystede, hun vendte sig og faldt om paa Gulvet. Den forfærdelige Smerte havde bragt Blodet til at strømme bort fra hendes Hjerte, og hun laa der i en dødlignende Afmagt som

en elendig, hvid Klud, knust af Kunstens frygtelige Magt. Oven over hende stod Kvindefiguren som et Afgudsbillede, Maleriet havde sejret, det straalede udødelig i sin afsindige Farvepragt.

Først om Mandagen blev han begravet. Selvmordet havde gjort flere Formaliteter og Forsinkelser nødvendige, og Sandoz fandt kun en Snes Mennesker forsamlede paa Fortovet i Tourlaquegade. Han havde i tre Dage faret omkring, ordnet al Ting til Trods for sin store Sorg over Vennen.

Først havde han bragt Christine døende paa Hospitalet, saa havde han været hos Graver og Kirkebetjente, stadigt betalende, og ganske ligegyldigt gav han efter Skik og Brug, siden Præst og Klokker ikke havde noget imod dette Lig med den sorte Stribe om Halsen. Og mellem de Folk, der ventede, saa han kun Naboer og nysgerrige, som stod og strakte Hals og hviskede om den sørgelige Historie. Men Kammeraterne maatte dog vel til sidst komme.

Sandoz havde ikke kunnet melde Familien Dødsfaldet, da han ikke vidste, hvor den boede; og han gik til Side, da han saa to Slægtninge komme, som af et Par Linier i Bladet havde erfaret Claudius' Død: det var en aldrende Kusine, som lignede en Auktionskælling, og en Fætter, meget rig, med Ordensbaand, Ejer af en af de største Forretninger i Paris; han saa flot og elegant ud og vilde vise Ærbødighed for Kunsten ved at give Møde.

Kusinen gik straks ind i Sørgehuset, snusede rundt i Atelieret, og da hun saa, hvor fattigt der saa ud, kom hun ud med et surt Ansigt over den unyttige Hoveritjeneste. Fætteren derimod rettede sin smukke Skikkelse, stillede sig bag ved Ligvognen og anførte Sørgetoget paa en korrekt og smuk Maade.

Da Toget satte sig i Bevægelse, kom Bongrand ilende til og gik ved Siden af Sandoz, som han hilste paa. Han saa mørk ud og mumlede med et Blik paa det lille Følge:

„Aa, den stakkels Fyr! . . . Er vi de eneste, som har givet Møde?"

Dubuche var i Cannes med sine Børn; Jory og Fagerolles blev borte; den ene kunde ikke lide Claudius og den anden var saa optaget. Kun Mahoudeau indhentede Ligtoget i Lepicgade, og han forklarede, at Gagnière havde haft til Hensigt at komme, men at han vist maatte være kommen for silde til sit Jernbanetog.

Langsomt bevægede Ligvognen sig op ad Montmartres stejle Skraaning. Da de endelig kom ud paa Pladsen foran Kirken, havde de en vid Udsigt over Paris, som laa der lig et umaadeligt Hav under den graa Vinterhimmel med store, flyvende Dampskyer, som den iskolde Vind jog af Sted; og Byen bredte sig i Taagen,

den fyldte Synskredsen med sit truende Døn, medens den stakkels døde, der vilde tage den med Storm og nu laa paa sine Gerninger, blev baaret bort, stiv og kold under Kistens Egetræslaag. Han vendte tilbage til Jordens Skød som en af de mudrede Bølger, det uhyre Hav rullede frem.

Efter Gudstjenesten forsvandt Mahoudeau og Kusinen. Men Fætteren indtog igen sin Plads bag Kisten. Syv fremmede Mennesker besluttede sig til at følge med, og nu gik Toget til Kirkegaarden i Saint-Ouen, som Folk har døbt med det uhyggelige Navn „Cayenne". Følget bestod af ti Personer.

„Vi to er altsaa dog de eneste," gentog Bongrand, idet han ved Siden af Sandoz satte sig i Bevægelse.

'Nu kørte Ligvognen bag efter den Vogn, hvori Præsten og Kordrengen sad; og Vejen gik ned oved den anden Side af Montmartres Højde, langs ad Gader, der var saa snævre og stejle som Bjergstier. Hestene gled paa de fugtige Brosten, og man hørte Kisten skrumple paa Vognen. Bag efter kom de ti, saa optagne af at undgaa Vandpytterne paa den vanskelige Vej, at de ikke talte sammen. Men da de til sidst kom ud ved Clignancourtporten, hvor Boulevarden, Kredsbanen og Fæstningsgravene breder sig ud, bebyndte de at føle sig lettede og udvekslede forskellige Bemærkninger.

Sandoz og Bongrand gik bagest, de vilde ligesom udskille sig fra disse fremmede Mennesker. I det Øjeblik, da Ligvognen passerede Bommen, spurgte Bongrand:

„Og hvad skal der blive af den stakkels, lille Kone?"

„Ak ja, det er en Ynk!" svarede Sandoz. „I Gaar saa jeg til hende. Lægen paa Hospitalet siger, at hun nok kan overleve den Hjernebetændelse, hun har faaet, men at hun vil blive ti Aar ældre og meget afkræftet. Hun har glemt at skrive rent, tænk Dem blot. Saadan en stakkels lille Frøken, der stadig er gaaet ned ad Bakke og nu er saa knust og afkræftet, at hun ikke en Gang kan paatage sig en ordentlig Tjenestepigeplads."

„Og ikke en Skilling, naturligvis?"

„Ikke en Skilling. Jeg troede dog, jeg skulde have fundet de pragtfulde Studier, han gjorde til sit store Maleri, som saa sørgelig mislykkedes. Men jeg har søgt overalt; han maa have givet dem bort . . . han er vel bleven bestjaalet ogsaa! Nej, nej, der var intet, ikke et eneste ordentlig Stykke, intet uden dette umaadelige Lærred, som jeg med egen Haand har ødelagt og brændt, brændt med hævngerrig Glæde, det forsikrer jeg Dem!"

De gik tavse videre.

Vejen til Saint-Ouen gik lige ud, og gennem det flade Land drog det lille ynkelige, fortabte Ligtog langs ad den sølede Landevej, som var kantet med et Plankeværk, der til højre og til venstre skilte den fra store, ubebyggede Grunde; i det fjerne saa man kun Fabrikskorstene og nogle høje, hvide Huse hist og her. De gik igennem Clignancourts Marked. Paa begge Sider af Vejen, rystende af Kulde, stod forladte Telte, Karusselbaner, Beridercirkus, tomme Beværtninger og Lysthuse, fugtige Gynger og en Teaterbondegaard: „Forpagtergaarden i Picardiet" stod der paa Skiltet, og der var koldt og ynkeligt mellem det kolde Sprinkelværk.

„Aa, kan De huske hans Studier fra fordums Dage?" vedblev Bongrand. „De Ting, han malede paa Bourboner-Kajen? Det var mærkværdige Stykker! Hans Landskaber fra Sydfrankrig, hans Studier fra Boutins Atelier . . . der var blandt andre en lille Pige med bare Ben, og saa et Studie af en Kvindemave, aa, det sidste især! . . . Fatter Malgras har det vist, det var et Stykke saa mesterligt, at ikke en af vore yngre Mestre kan male noget lignende. Ja, han var ikke dum! Han var en stor Kunstner!"

„Naar jeg tænker paa, at disse elendige Klodrianer fra Skolen og fra Bladene har beskyldt ham for Dovenskab og Uvidenhed og paastaaet i Munden paa hverandre, at han aldrig havde gidet sætte sig ind i Kunstens Teknik. Kalde ham doven! Du gode Gud . . . jeg har ofte set ham faa ondt af Træthed efter ti Timers uafbrudt Arbejde . . . doven, han, der gav hele sit Liv hen, der nu har dræbt sig for sit Arbejde! Og uvidende! Det er endnu mere idiotisk. Men de vil og kan jo aldrig begribe, at den, der har den Ære at opfinde noget nyt, bestandig vil og maa gøre meget af det gamle og tillærte ubrugeligt. Delacroix kunde jo ikke tegne, fordi det var ham umuligt at begrænse sig inden for den nøjagtige Linie. Aa, de Fæhoveder, disse dydige Elever, der er saa blodfattige, at de ikke er i Stand til at gøre en Fejl."

Han gik en Stund tavs, saa føjede han til:

„Han var en Helt, en lidenskabelig Iagttager, hvis Hoved var overlæsset med Kundskab, en stor, beundringsværdig Begavelse, og intet efterlader han sig, intet."

„Nej, aldeles intet, ikke et Maleri," erklærede Bongrand. „Jeg har aldrig set andet end Studier, Skitser, henkastede Noter, Ting, som Publikum ikke forstaar. Ja, han vil snart være glemt, naar vi har faaet ham i Jorden."

Men de maatte nu skynde sig, Følget var gaaet fra dem, thi de havde staaet stille, medens de samtalede, og nu drejede Ligvognen til højre, efter at have rullet mellem Beværtningssteder og

Stenhuggerværksteder kørte den op ad det lille Stykke Alle, der førte ind til selve Kirkegaarden. Præsten og Kordrengen, der bar Vievandskarret, steg ud af Vognen og gik foran Kisten.

Det var en ny Kirkegaard, inddelt i Firkanter og regelmæssig som et Skakbræt, med brede, lige Gange. Der var kun faa Monumenter langs Hovedgangene, skønt der var Grave nok, men da man ikke kunde faa et Gravsted paa mer end fem Aar, tøvede de fleste Familier med at sætte sig i større Bekostning. Stenene sank ned i Jorden, fordi de ikke var undermurede, de grønne Træer fik ikke Tid til ordentlig at slaa Rødder, og man mærkede noget provisorisk og hastværksagtigt, der gav hele Kirkegaarden et fattigt, koldt og renligt Præg og gjorde den bedrøvelig som en Kaserne eller et Hospital. Der var ikke et eneste hemmelighedsfuldt, bladrigt Skjul, ikke et eneste pragtfuldt Gravminde, der talte om Storhed og Udødelighed! Det var en Nutids-Kirkegaard, regelret og nummereret, en folkelig Hovedstadskirkegaard, hvor de døde sov under Magistratens Beskyttelse, hvor Gaarsdagens Strøm rykkede ud for at give Plads til dem, der kom i Dag, medens Politiet stadig var paa Færde med at holde Orden, som ved en Folkefest, hvor der ikke maa blive Trængsel.

„For Pokker," mumlede Bongrand, „her er ikke videre hyggeligt!"

„Hvorfor det?" sagde Sandoz, „her kan man da ligge baade bekvemt og luftigt. Og oven i Købet i Skygge . . . se dog, hvilken smuk Belysning!"

Og under denne Novembermorgens graa Himmel, i den gennemtrængende Efteraarsvind, laa der over de lave Grave med de mange Perlekranse en køn, fin Farvetone. Der var hvide, og der var sorte Grave efter Perlernes Farve, og denne Modsætning skinnede smukt mellem de smaa, unge Træers bleggrønne Løv.

Der laa Masser af Kranse, det havde saa nylig været alle dødes Dag, at de skinnede i Nyhedens Glans. Kun Buketter af virkelige Blomster var allerede visnede i deres Papirskraver. Nogle Kranse af gule Evighedsblomster straalede som nyciseleret Guld, men især var der Perler, der skjulte Indskrifterne, dækkede Stenene, Perler i Hjerteform, som Guirlander, som Medailloner, Perler, der indfattede en Stedmodersblomst, et Par Hænder, en Atlaskessløjfe, ja endog Damefotografier, stakkels, gule Forstadsportrætter, rørende, grimme Ansigter med stive, forlegne Smil.

Og medens Ligvognen kørte op ad Hovedalléen, kom Sandoz igen til at tale om Claudius:

„Dette er netop en Kirkegaard efter hans Smag, han, der altid havde saa travlt med „Nutiden". Ganske vist var han syg, forpint af sit Geni, de tre Gram for lidt eller for meget, som han

sagde, naar han talte om sin underlige Natur. Men deri laa ikke hele Grunden til hans Lidelser . . . nej, han er et Offer for sin Tidsalder, thi vor Generation gaar endnu og vader i Romantik, og den har gennemtrængt os saa eftertrykkelig, at vi aldrig kan vaske Lugten af os, selv om vi nok saa ofte styrter os ud i den voldsomste Realisme."

Bongrand smilede.

„Aa ja, jeg sidder i Romantik til langt op over Ørene . . . min Kunst er opammet af den, og jeg er vist ganske uforbederlig. Det er meget muligt, at jeg netop af den Grund nu gaar ned ad Bakke, men derved er intet at gøre, jeg kan ikke fornægte, hvad jeg i mit lange Kunstnerliv har dyrket. Men Deres Bemærkning er meget slaaende: I andre, I gør Oprør mod Eders Moder! Han der, med sin store, nøgne Kvindefigur midt paa Seinen, dette mærkelige Symbol!"

„Ak, den Figur," afbrød Sandoz, „den har gjort det af med ham. De kan ikke tænke Dem, hvor højt han satte den . . . og hvor kan man have et klart Syn paa Tingene, hvor kan man have Ligevægt i sin Hjerne, naar man har Hovedet fuldt af den Slags Fantasterier? . . . Endogsaa vor Generation, der dog er yngre end Deres, er saa befængt med Lyrik, at den ikke vil efterlade sig sunde Værker. Om en eller maaske flere Generationer vil der kunne skrives logisk, den rene Sandheds ædle, ophøjede Sprog. Naturen og Sandheden, og kun de to, maa være Grundvolden . . . det nødvendige Politi, ellers bliver dog Resultatet Vanvid; og man skal blot ikke være bange for, at Værket skal falde til Jorden, fordi det er for hverdagsagtigt; naar man holder sig til Naturen, skal den nok kunne holde Skabningen oppe og give den Originalitet og Personlighed!"

Nu vendte han Hovedet og sagde pludseligt:

„Men hvad er det, som de brænder derhenne? Se dog . . . de tænder Glædesblus her?"

Ligtoget drejede af ved den runde Plads, hvor en Sten midt i en grøn Plæne betegnede det Sted, hvor man lagde de Knogler, der blev tagne op af Gravene, naar de fem Aar var forløbne. En hel Del Dynge Kranse laa der ophobet af de Slægtninge, der endnu huskede deres døde, efter at de intet Gravsted havde mere.

De kørte langsomt til venstre ned ad Sidealleen Nr. 2, hvor de hørte en Knitren og saa en tyk Røg stige op over de smaa Plataner, der stod langs ad Alleen, og da de kom nærmere, saa de en stor Bunke jordede Ting, som der blev stukket Ild paa. Saa gik det endelig op for dem, hvad her gik for sig.

Bunken laa i Hjørnet af en stor Firkant, der var gennemgravet

med dybe, parallele Furer, og alle Kisterne var tagne op for at give Plads for andre, ligesom Bonden pløjer sin Stubmark op, før han atter tilsaar den. De lange, tomme Grave gabede, medens den fede Jord laa og dampede, og det, de var ved at brænde derhenne, var alle de gamle Ligkister, et umaadeligt Baal af raadne Planker, sprukne, ormædte og sammenfaldne til Trøske. De var fugtige, vilde ikke rigtig fænge og knaldede som dumpe Skud, medens de udsendte en tyk Røg, der steg op mod den blege Himmel og blev revet i Flænger af Novemberblæsten, som sendte dem langs med de lave Grave ud over den lave Kirkegaard.

Sandoz og Bongrand saa til i Tavshed; men da de var komne forbi Baalet, sagde den første:

„Nej, han var ikke den Mand, der kunde sætte sin ny Formel igennem. Jeg mener, at hans Geni ikke var klart nok til at bære den frem i et afgørende Mesterværk. Og se blot, hvor Anstrengelserne nu spredes rundt om ham! De bliver alle staaende ved Udkast, ved øjeblikkelige Indtryk, og ikke en har Kraft nok til at være Kunstens Messias. Er det da ikke irriterende at se denne ny Opfattelse af Lysvirkningen, denne Sandhedskærlighed, der drives til videnskabelig Analyse, denne Bevægelse, der er begyndt paa en saa genial Maade, og som nu staar stille, sinkes og falder i de „fingerfærdiges“ Hænder, . . . som ikke engang bliver til noget stort, fordi Manden, der er nødvendig, ikke endnu er født! Men han vil nok komme, intet gaar jo til Spilde, og Lyset vil vel engang bryde igennem!“

„Hvem ved det? Hvem siger, at intet gaar til Spilde? Selv Naturen kan bringe dødfødte Børn til Verden. . . . Jeg gaar her og hører efter, hvad De siger, men i Grunden er jeg haabløs fortvivlet. Jeg er færdig at dø af Sorg, og jeg mærker, hvorledes alt ramler sammen om mig. Aa, det er en svær Tid, vi lever i, Aarhundredets Slutning er overlæsset med Ruiner, med sprængte Bygninger, med hundrede Gange gennemborede Strækninger, og overalt lugter der af Død og Begravelse. Hvor kan man da trække Vejret let og frit? Ens Nerver ødelægges, det nittende Aarhundredes store Neurastheni blander sig i alt, Kunsten plumres: alt ligger i Roderi, Anarki, man piner Sjælen ud af Livet paa sig for at opdrive en Smule Personlighed, en Gnist af Originalitet . . . aldrig har der hersket saa megen Kiv og Strid som nu, da man paastaar, at der netop er bleven Klarhed i Tingene.“

Sandoz stod bleg og fulgte med Øjnene de rødgraa Regnskyer, som strøg af Sted for Vinden.

„Det maatte jo komme saaledes,“ mumlede han hen for sig, „den overdrevne videnskabelige Hovmodighed og Alvidenhed

maatte jo kaste os tilbage i Tvivl. Dette Aarhundrede, der har bragt saa meget Lys ind i Verden, maatte vel ende under en truende Masse mørke Skyer. . . . Derfra kommer vor Ulykke. Vi har modtaget for store Løfter, vi har næret for store Forhaabninger, vi ventede at sejre over alt, at faa Forklaring paa alt, og nu knurrer vi af Utaalmodighed. Vi synes, det gaar for langsomt frem, Videnskaben burde dog i et Aarhundrede have skaffet os absolut Vished og fuldstændig Lykke. Det kan vel ikke nytte at arbejde videre, naar vi aldrig skal naa Maalet, og naar vi altid skal spise vort Brød i vort Ansigts Sved. Det er en stor Fallit, Pessimismen piner os, og Mysticismen gør os omtaagede, thi det er ganske forgæves, at vi med Videnskaben har jaget Spøgelserne paa Flugt, nu har det overnaturlige igen taget Kampen op, gamle Sagn kommer frem og vil igen i Lag med os, mens vi staar stille, trætte og beængstede, og prøver paa at hvile os. . . . Ak nej, jeg tør desværre intet slaa fast, jeg er selv sønderreven. Men mig forekommer det, at man kunde forudse denne Uklarheds Tilstand. Vor Tidsalder er ikke et endeligt Resultat, den er en Overgang, en Begyndelse til noget nyt, noget andet. . . . Det, der beroliger mig og gør mig godt, er Troen paa, at vi dog gaar frem mod en fornuftigere Opfattelse og en solidere Kundskab . . ."

En dyb Bevægelse bragte hans Stemme til at bæve, og han tilføjede:

„Medmindre vi i et Anfald af Afsindighed styrter i Afgrunden og alle bliver dræbte i vor Søgen efter Idealet, som den gamle Kammerat, der sover her mellem fire Bræder."

Ligvognen drejede atter ind i en anden Alle, og uden at sige et Ord viste Maleren Forfatteren en Firkant af Grave, som de nu gik forbi.

Det var Barnekirkegaarden, en uendelig Masse af smaa Grave, regelmæssigt ordnede Side om Side, som en barnlig Dødens Stad.

Der stod smaa, lette, hvide Kors, smaa, hvide Grave, der rent blev borte under Bunker af hvide og blaa Perlekranse; det saa ud, som om hele den Barndom, der var lagt til Ro her, blomstrede frem paa det fredelige Sted i mælkehvide og lyseblaa, bløde, yndige Farvetoner. Paa Korsene var Alderen angivet: To Aar, seksten Maaneder, fem Maaneder. Et stakkels, lille Kors paa en sammenfalden Grav bar kun denne Indskrift: Eugenie, tre Dage. Knap være født og saa allerede sove der, for sig selv, som naar Børnene sidder og spiser ved „det lille Bord", naar der er Selskab.

Endelig standsede Ligvognen midt i Alleen. Da Sandoz saa den aabne Grav paa Hjørnet af Sidegangen lige overfor de smaas Kirkegaard, hviskede han ømt:

„Claudius, gamle Ven med det store Barnehjerte, her kan du sove sødt nær ved de andre Børn.“

Ligbærerne satte Kisten paa Jorden. Præsten stod og ventede og saa gnaven ud over Blæsten, Graverne havde deres Spader i Beredskab. Tre af Følget var forsvundne, nu var de kun syv. Fætteren, der til Trods for det kolde Vejr havde gaaet med Hatten i Haanden hele Tiden, traadte nærmere. De andre blottede Hovederne, og Præsten skulde til at læse Bønnerne, da en hvinende Fløjten bragte alle til at se op.

Det var et Tog, der rullede hen ad Ringbanens Vold, hvorfra man kunde se ud over dette Hjørne af Kirkegaarden. Den græsbevoksede Skraaning hævede sig, og Telegrafstænger med de tynde Traade tegnede sig tydelig mod den graa Himmel; der var ogsaa et Vogterhus med Signalstænger, hvor den røde Plade tonede stærkt frem. Da Toget fo'r forbi, saa man tydelig som i en Laterna magica Silhouetter af de Folk, der sad ved de lyse Vindueshuller i Vognene. Og Banen laa atter tom, som en Blækstreg skar den Synskredsen, mens Fløjten i det fjerne uophørlig kaldte og hylede med hæs, vred Stemme.

„Af Jord er du kommen, til Jord skal du blive,“ læste Præsten, der gerne vilde have Ende paa det.

Men ingen hørte efter, thi et svært Lokomotiv kom stønnende og manøvrerende lige over deres Hoveder paa Volden. Det havde en tyk, voldsom Stemme, en hæs Strubelyd, saa kæmpemæssig melankolsk. Det store Uhyre fo'r frem og tilbage, stønnede og pustede. Pludselig slap det Dampen ud som et rasende Stormvejr.

„Hvil i Fred!“ sagde Præsten.

„Amen!“ svarede Kordrengen.

Alt druknede i denne øredøvende og skingrende Piben, der blev ved med en Geværsalves Voldsomhed. Bongrand vendte sig helt forstyrret om mod Lokomotivet, der endelig tav stille. Det var en Hvile.

Taarerne stod Sandoz i Øjnene. Han var bevæget af alle de Tanker, der havde fundet Udtryk ved Vennens Kistė; det syntes ham, som havde han haft en af de gamle berusende Samtaler med Claudius, og nu skulde hans Ungdom skrinlægges; det var en Del af hans eget Væsen, den bedste Del, Begejstringens og Illusionernes lykkelige Tid, der nu skulde sænkes ned i det sorte Hul.

Men i dette frygtelige Øjeblik hændte der noget, som endnu mere forøgede hans Sorg.

Det havde regnet saa stærkt de foregaaende Dage, at Jorden var gennemblødt, og nu skred den pludselig ned i Graven, som

den næsten fyldte. Graverne maatte gaa ned og kaste Jorden op, og det lik ingen Ende.

Imidlertid var Lokomotivet kommet tilbage; det bakkede og peb og sendte en Ildregn ud fra sin aabne Ovn.

Til sidst var Graven atter tom, Kisten sænkedes og Vievandskosten gik rundt.

Det var forbi. Fætteren stod korrekt og smuk og hilste paa Følget, som han slet ikke kendte, og som var kommet her til Ære for en Slægtning, hvis Navn han i Gaar ikke kendte.

„Men han er virkelig meget net, den Manufakturhandler," sagde Bongrand med Graaden i Halsen.

Sandoz svarede hulkende:

„Overmaade net!"

De gik deres Vej hver til sin Side. Præstens og Kordrengens Kjoler forsvandt mellem de grønne Træer, Naboerne drev om og læste Gravenes Indskrifter.

Sandoz besluttede sig endelig til at forlade den halvfyldte Grav.

„Vi to er de eneste, som har kendt ham! Intet er der tilbage af ham. Ikke engang et Navn."

„Han er lykkelig nu," sagde Bongrand, „han har ingen Malerier, der piner ham; han sover i Fred! . . . Det er dog bedre at komme af Sted, end at gaa som vi to og plage os med at sætte vanskabte Børn i Verden; der mangler altid et eller andet, enten Ben eller Hoved; de kan dog ikke leve!"

„Ja vist, man maa slaa af paa sin Stolthed, fire og snyde for at udholde Livet. Jeg, som arbejder til det yderste paa mine Bøger, jeg foragter mig selv, thi jeg føler saa godt, hvor ufuldstændige, hvor løgnagtige de er til Trods for alt mit Slid."

Blege fulgtes de langsomt ad langs de hvide Barnegrave: Forfatteren i sin fulde Kraft og paa Højden af sin Berømmelse og Maleren, der hæderkronet vandrede nedad.

„Han der, han var i det mindste tapper og logisk," vedblev Sandoz „Han dræbte sig, da han saa, at han var magtesløs."

„Det er sandt," sagde Bongrand. „Hvis vi andre ikke var bange for vort Skind, vilde vi gøre som han . . . ikke sandt?"

„Ja vist saa! Det var bedre at løbe Panden mod Muren straks . . . vi er jo dog saa afmægtige, vi har hverken Kraft eller Skaberevne."

De stod nu ved Baalet af de gamle Kister. Nu var der gaaet Ild i dem, de svedte og knagede, men der var ingen Flamme at se, kun var Røgen endnu tættere end før, en stram, tyk Røg, som

Vinden førte bort i store Skyer og som hyllede Kirkegaarden i et Sørgeflor.

„Hvad for noget . . . er Klokken allerede elleve?“ sagde Bongrand, idet han saa paa sit Ur.

Sandoz blev ogsaa overrasket.

„Allerede elleve . . . er det muligt!“

Han kastede et langt, sorgfuldt Blik ud over de lave Gravsteder, over den perlebestrøede Mark, som laa der saa regelret og saa kold, og tilføjede, blændet af Taarer:

„Ja, lad os saa komme hjem til vort Arbejde.“

UNIVERSITY OF ILLINOIS-URBANA
3 0112 066600765